BESTEMMINGSPLAN
MARKEN 2013

ONTWERP

GEMEENTE WATERLAND 1012118.04 / GEMEENTERAAD / 01-11-12
BESTEMMINGSPLAN MARKEN 2013

TOELICHTING EN REGELS

INHOUDSOPGAVE

			blz
HOOFDSTUK 1		**INLEIDING**	**1**
1.1	Aanleiding		1
1.2	Opbouw bestemmingsplan		2
1.3	Leeswijzer		2
HOOFDSTUK 2		**DE BESTEMMINGEN**	**3**
2.1	Algemeen		3
2.2	Bestemmingen		6
2.3	Algemene aanduidingsregel		27
HOOFDSTUK 3		**PLANUITGANGSPUNTEN**	**28**
3.1	Algemene uitgangspunten		28
3.2	Begrenzing van het plangebied		28
3.3	Hoofduitgangspunten		28
3.4	Thematische uitgangspunten		29
HOOFDSTUK 4		**HUIDIGE SITUATIE**	**30**
4.1	Werven en buurten		30
4.2	Nieuwe woonbuurten		31
4.3	Bebouwingskarakteristiek		31
4.4	Functionele beschrijving		32
4.5	Buitengebied van Marken		33
HOOFDSTUK 5		**BELEIDSKADER**	**34**
5.1	Rijksbeleid		34
5.2	Provinciaal beleid		35
5.3	Regionaal beleid		40
5.4	Waterbeleid		41
5.5	Gemeente		41
HOOFDSTUK 6		**MILIEU- EN OMGEVINGSASPECTEN**	**46**
6.1	Planmer		46
6.2	Ecologie		48
6.3	Cultuurhistorie		50
6.4	Archeologie		51
6.5	Waterparagraaf		53
6.6	Bedrijven en milieuzonering		54
6.7	Agrarische bedrijven		54

6.8 Geluid 55
6.9 Bodem 56
6.10 Luchtkwaliteit 56
6.11 Externe veiligheid 57
6.12 Kabels en leidingen 58

HOOFDSTUK 7 UITVOERBAARHEID 59

7.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid 59
7.2 Economische uitvoerbaarheid 60
7.3 Grondexploitatie 60

BIJLAGEN BIJ TOELICHTING
Bijlage 1 Aanwijzingsbesluit beschermd dorpsgezicht
Bijlage 2 Afsprakenkader ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-Oost
Bijlage 3 Aanwijzingsbesluit Markermeer & IJmeer
Bijlage 4 PlanMER
Bijlage 5 Samenvatting planMER

REGELS

HOOFDSTUK 1 INLEIDENDE REGELS 61

Artikel 1: Begrippen 61
Artikel 2: Wijze van meten 74

HOOFDSTUK 2 BESTEMMINGEN 76

Artikel 3: Agrarisch 76
Artikel 4: Bedrijf 85
Artikel 5: Bedrijf - Nutsvoorziening 87
Artikel 6: Bedrijventerrein 88
Artikel 7: Cultuur en ontspanning - Vuurtoren 90
Artikel 8: Gemengd 91
Artikel 9: Groen 92
Artikel 10: Horeca 93
Artikel 11: Maatschappelijk 96
Artikel 12: Maatschappelijk - Begraafplaats 99
Artikel 13: Natuur - 1 100
Artikel 14: Natuur - 4 102
Artikel 15: Recreatie - Haven 104
Artikel 16: Sport - IJsbaan 105
Artikel 17: Sport - Sportvelden 106
Artikel 18: Tuin - Onbebouwd 107
Artikel 19: Verkeer 108
Artikel 20: Verkeer - Verblijf 109
Artikel 21: Water 111
Artikel 22: Water - Waterstaat 113
Artikel 23: Wonen - 1 115
Artikel 24: Wonen - 2 120
Artikel 25: Wonen - Wooncentrum 124
Artikel 26: Leiding - Riool 125
Artikel 27: Waarde - Aardkundig 127
Artikel 28: Waarde - Archeologie 1 128
Artikel 29: Waarde - Archeologie 2 130
Artikel 30: Waarde - Archeologie 3 132
Artikel 31: Waarde - Archeologie 4 134
Artikel 32: Waarde - Cultuurhistorische waterlopen 137
Artikel 33: Waterstaat - Waterkering 138

HOOFDSTUK 3 ALGEMENE REGELS 140

Artikel 34: Anti-dubbeltelregel 140
Artikel 35: Algemene bouwregels 141
Artikel 36: Algemene gebruiksregels 142
Artikel 37: Algemene aanduidingsregels 143
Artikel 38: Algemene afwijkingsregels 144
Artikel 39: Algemene wijzigingsregels 145
Artikel 40: Overige regels 146

HOOFDSTUK 4 OVERGANGS- EN SLOTREGELS 147

Artikel 41: Overgangsrecht 147
Artikel 42: Slotregel 148

BIJLAGEN BIJ REGELS
Bijlage 1 Bedrijvenlijst 2009
Bijlage 2 Specifieke toetsingscriteria ondergeschikte tak of deeltijdfunctie
Bijlage 3 Lijst met kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten

TOELICHTING

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Dit bestemmingsplan is het bestemmingsplan Marken 2013 (NL.IMRO.0852.BPKMA013-on01). Dit bestemmingsplan voorziet in een volledig herziene en geactualiseerde planologisch-juridische regeling voor het gehele eiland Marken (zie figuur 1).

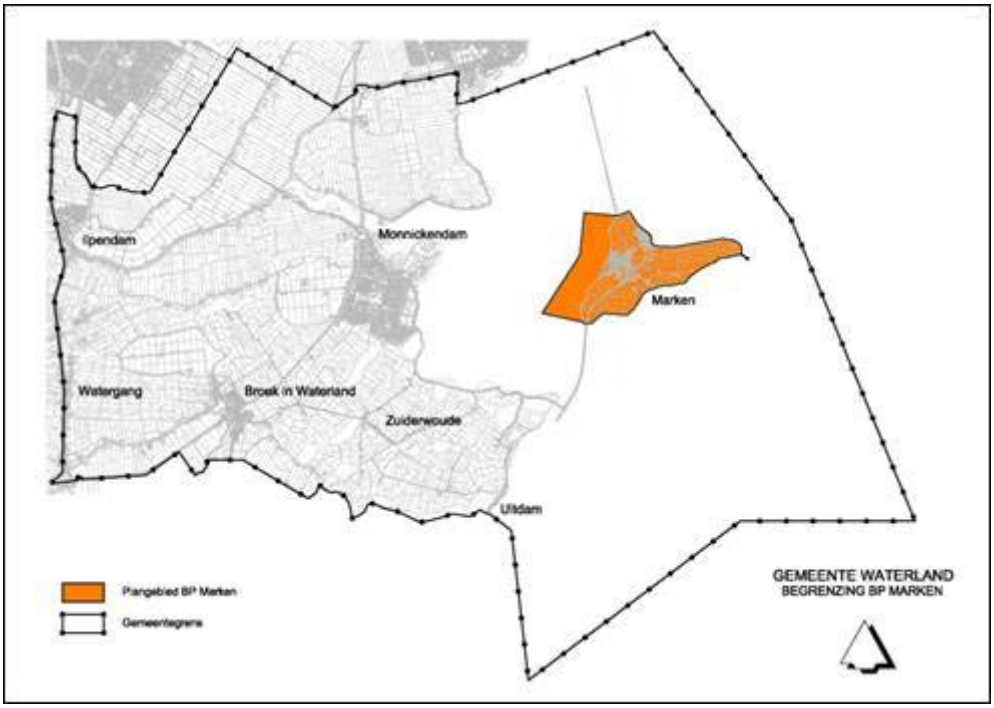

Figuur 1. De ligging van het plangebied

De huidige planologische regeling voor Marken is vastgelegd in zes verschillende (bestemmings)plannen. Hieronder volgt een opsomming van de geldende (bestemmings)plannen:

- bestemmingplan Marken 2005 (vastgesteld op 27 januari 2005 en goedgekeurd op 14 februari 2005);
- bestemmingsplan Landelijk gebied 1999 (vastgesteld op 14 januari 1999 en goedgekeurd op 31 augustus 1999);
- bestemmingsplan Buitengebied Marken 1990 (vastgesteld op 28 juni 1990 en goedgekeurd op 22 januari 1991);
- bestemmingsplan Moeniswerf 1981 (vastgesteld op 15 oktober 1981 en goedgekeurd op 30 november 1982);
- bestemmingsplan Markermeer 1998 (vastgesteld op 10 september 1998 en goedgekeurd op 13 april 1999);
- herziening van het uitbreidingsplan in onderdelen 1962 (vastgesteld op 31 augustus 1962 en goedgekeurd op 7 april 1964).

Daarnaast worden met dit bestemmingsplan diverse wijzigingsplannen herzien.

De geldende (bestemmings)plannen hebben in de loop der tijd hun actualiteit verloren. Herziening van deze plannen is noodzakelijk. Bovendien moeten gemeenten op basis van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) op 1 juli 2013 beschikken over bestemmingsplannen die niet ouder zijn dan tien jaar.

De regeling die dit bestemmingsplan biedt is in hoofdzaak consoliderend van karakter. Dit betekent dat er geen omvangrijke nieuwe ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt. Het vastgesteld beleid is geïmplementeerd in dit bestemmingsplan.

1.2 Opbouw bestemmingsplan

Het bestemmingsplan voldoet aan de eisen van de Wet ruimtelijke ordening (Wro), het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) en de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP) 2012.

Het bestemmingsplan regelt de gebruiks- en bebouwingsbepalingen van de gronden in het plangebied. De juridische regeling is vervat in een verbeelding en bijbehorende regels. Op de verbeelding zijn de verschillende bestemmingen vastgelegd, in de regels (per bestemming) de bouw- en gebruiksmogelijkheden.

Het Bro bepaalt dat een bestemmingsplan vergezeld gaat van een toelichting. Deze toelichting heeft geen juridische status, maar is wel belangrijk als het gaat om de onderbouwing van hetgeen in het bestemmingsplan is geregeld.

1.3 Leeswijzer

Deze toelichting is objectgericht opgezet. Er is gedacht vanuit het digitale systeem. Als men op de digitale verbeelding klikt, komen eerst de regels in beeld. Vervolgens wordt de toelichting op de regels gegeven. Van daaruit bestaan er doorklikmogelijkheden naar de andere delen van de toelichting. De toelichting is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 beschrijft de bestemmingen en geeft weer waarom de hierin opgenomen keuzes zijn gemaakt. Hoofdstuk 3 geeft op hoofdlijnen de uitgangspunten voor het bestemmingsplan weer. Deze zijn in uitgebreide vorm terug te vinden in de Algemene Nota van Uitgangspunten Project Actualiseringslag Bestemmingsplannen Gemeente Waterland (vastgesteld 26 juli 2011) en de Nota van Uitgangspunten Bestemmingsplan Marken 2013 (vastgesteld op 7 februari 2012). Hoofdstuk 4 geeft inzicht in de huidige ruimtelijke en functionele situatie. Het achterliggende beleid, dat is gebruikt bij de keuze voor de bestemmingen, staat beschreven in hoofdstuk 5. De milieu- en omgevingsaspecten zijn uitgewerkt in hoofdstuk 6. Hoofdstuk 7 gaan in op de economische en de maatschappelijke uitvoerbaarheid van het plan. In dit hoofdstuk wordt ook aandacht besteed aan het aspect grondexploitatie.

HOOFDSTUK 2 DE BESTEMMINGEN

2.1 Algemeen

2.1.1 Opbouw van de bestemmingen

In dit hoofdstuk zijn de verschillende bestemmingen toegelicht. Alle bestemmingen starten met een toelichting waarin een bestemmingsomschrijving wordt weergegeven en waarin kort wordt ingegaan op de specifieke bouw- en gebruiksregels. Daarnaast wordt ingegaan op de afwijkingsregels en de wijzigingsregels. In de planregels zijn alle bestemmingen als volgt opgebouwd.

Bestemmingsomschrijving
Hierin staat beschreven voor welke functie(s) de gronden mogen worden ingericht, gebruikt en hoe de onderlinge rangorde van functies is. Met aanduidingen wordt op enkele specifieke locaties extra functiemogelijkheden geboden.

Bouwregels
Hierin is aangegeven welke gebouwen en andere bouwwerken zijn toegestaan en welke maatvoering daarbij aangehouden moet worden.

Specifieke gebruiksregels
Gronden en gebouwen worden gebruikt passend bij de bestemming. Indien nodig worden bepaalde gebruiksvormen uitgesloten. In enkele gevallen zijn objectieve grenzen opgenomen voor functies, zoals oppervlaktematen, hoogtes en dergelijke.

Afwijking van de bouw- en gebruiksregels
In het bestemmingsplan is voor een aantal omstandigheden de mogelijkheid opgenomen om af te wijken van de bouw- en gebruiksregels. Hierdoor krijgt het college de benodigde flexibiliteit af te wijken voor bepaalde, voorzienbare situaties. Van geval tot geval wordt daarvoor door het bevoegd gezag een afweging gemaakt. Indien van toepassing wordt advies ingewonnen van de waterbeheerder, leidingbeheerder, wegbeheerder en dergelijke.

Er zijn ook gebruiksvormen die beleidsmatig wel mogelijk zijn, maar die vanwege de benodigde afweging onder een afwijking zijn gebracht. Deze zogenoemde binnenplanse afwijkingen wordt slechts verleend na een zorgvuldige afweging van waarden en functies in de bestemmingen.

Vergunning voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden
Voor een aantal werken en werkzaamheden geldt een vergunningplicht voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde[1]. Het gaat daarbij om werken en werkzaamheden die structureel ingrijpen in de aard van de gegeven bestemming. Dat betekent dat deze pas mogen worden uitgevoerd, nadat een omgevingsvergunning is verkregen. Hierbij vindt een afweging van belangen naar evenredigheid plaats. Als het gaat om activiteiten die behoren tot het normale onderhoud, normaal beheer of normaal gebruik, is geen vergunning vereist.

[1] Dit zijn de vroegere aanlegvergunningen op grond van de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

Bij de toelaatbaarheid van activiteiten wordt vanuit het evenredigheidsbeginsel een belangenafweging gemaakt tussen het belang van de functies van waaruit de vergunning wordt aangevraagd en de specifieke waarden die ter plaatse aanwezig zijn.

Wijzigingsbevoegdheden
Het plan bevat voor een aantal gevallen mogelijkheden om bestemmingen te wijzigen binnen de in de regels aangegeven grenzen. Voor een dergelijke wijziging bestaan aparte procedureregels. Voor zover het een wijziging binnen de bestemming zelf betreft, bijvoorbeeld het verwijderen van een aanduiding, staat deze in het betreffende artikel genoemd. Voor zover het een wijziging naar een andere bestemming betreft, kan deze in het betreffende artikel zijn opgenomen of in een algemeen artikel. Dit laatste geldt wanneer het meerdere bestemmingen betreft.

2.1.2 Overgangsbepaling
Het overgangsrecht is gericht op bouwwerken die met een vergunning of een melding zijn gebouwd, of een gebruik dat ooit is toegestaan, maar dat nu, vanwege een bestemmings- of beleidswijziging onder het overgangsrecht is gebracht. Ook tientallen jaren aanwezige bouwwerken, die niet met een vergunning zijn gebouwd, of langdurig aanwezig gebruik wordt met het overgangsrecht beschermd. Het overgangsrecht is er op gericht dat deze bouwwerken uiteindelijk verdwijnen of dat het gebruik ervan wordt beëindigd, zodat de situatie in overeenstemming raakt met de gegeven bestemming.

In beginsel mogen de bouwwerken die onder het overgangsrecht vallen, slechts in ondergeschikte mate gedeeltelijk worden vernieuwd en veranderd. Het is niet mogelijk om hiermee geheel of in stappen tot een nieuw bouwwerk te komen.

In verband met de ligging van een Natura 2000-gebied in het plangebied is de specifieke overgangsregeling met betrekking tot Natura 2000-gebieden uit het Bro overgenomen.

2.1.3 Algemene toetsingscriteria
In de regels wordt verwezen naar algemene toetsingscriteria. Dit speelt ten aanzien van het beschermd dorpsgezicht, het straat- en bebouwingsbeeld, de woonsituatie, de verkeersveiligheid, de milieusituatie, landschappelijke, cultuurhistorische, natuurlijke waarden en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden. Hieronder volgt een toelichting op deze criteria.

Beschermd dorpsgezicht
Bij het toepassen van binnenplanse afwijkingen en wijzigingsbevoegdheden en het verlenen van omgevingsvergunningen moet rekening worden gehouden met de waarden van het beschermd dorpsgezicht. De waarden van het beschermd dorpsgezicht staan beschreven in bijlage 1.

Het bebouwingsbeeld
Er moet worden gestreefd naar een in stedenbouwkundig opzicht samenhangend bebouwingsbeeld. Dit betekent dat bij bebouwing wordt gestreefd naar:
- een goede verhouding tussen bouwmassa en open ruimte;

- een goede bouwhoogte- / breedteverhouding tussen de bebouwing onderling;
- een samenhang in bouwvorm / architectonisch beeld tussen bebouwing die ruimtelijk op elkaar is georiënteerd.

De woonsituatie
Er moet rekening worden gehouden met het in stand houden en garanderen van een redelijke lichttoetreding, een redelijk uitzicht, de aanwezigheid van voldoende privacy en een goed woon- en leefmilieu.

De verkeersveiligheid
Op een groot deel van Marken zijn de wegen alleen beschikbaar voor bestemmingsverkeer. Toeristen en bezoekers kunnen (betaald) parkeren op het parkeerterrein aan de Kruisbaakweg. Doordat de meeste wegen alleen beschikbaar zijn voor bestemmingsverkeer zijn deze wegen relatief rustig en daardoor is de verkeersveiligheid hoog op Marken. Om de verkeersveiligheid te behouden moet bij functies waarbij het verkeer toeneemt een zorgvuldige afweging plaatsvinden. In een verkeersveilige situatie worden vrije uitzichthoeken bij kruisingen van wegen en uitritten gegarandeerd.

Milieusituatie
Hinder voor omwonenden en een verkeersaantrekkende werking moet worden voorkomen. Bij de situering en omvang van milieubelastende functies moet erop worden gelet dat bestaande milieugevoelige functies niet in het functioneren worden beperkt. Omgekeerd moet er bij uitbreiding of nieuwvestiging van milieugevoelige functies op worden gelet dat bestaande milieubelastende functies niet in het functioneren worden beperkt. Voor de afweging worden de afstanden van de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering' (2009) gehanteerd.

Landschappelijke en cultuurhistorische waarden
De landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals de verkaveling van het kleipolderlandschap en de waarden van het beschermd dorpsgezicht met onder andere de karakteristieke werven en kenmerkende bebouwing maakt deel uit van de identiteit van Marken. Bij de afweging van het begrip landschappelijke en cultuurhistorische waarden is het in stand houden van deze waarden steeds onderdeel van het toetsingskader.

Natuurlijke waarden
De natuurlijke waarden die aan het gebied worden toegekend, zijn de waarden die een relatie hebben met de aanwezige geologische, bodemkundige en biologische elementen. De bescherming van de natuurlijke waarden is een afweging die bij iedere ontwikkeling wordt gemaakt. Bij de afweging van het begrip natuurlijke waarden zijn de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet steeds onderdeel van het toetsingskader.

Gebruiksmogelijkheden
In principe moeten gronden en gebouwen worden gebruikt overeenkomstig de bestemming. Bij een nieuw gebruik moet altijd worden getoetst aan het huidige gebruik van de aangrenzende bestemmingen. Het aangrenzend gebruik mag niet onevenredig worden gehinderd door het nieuwe gebruik.

2.1.4 Afsprakenkader Ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-Oost

Op 31 juli 2012 is het Afsprakenkader Ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-Oost van de gemeente Waterland en stadsdeel Amsterdam-Noord vastgesteld (zie bijlage 2). In de regels wordt verwezen naar de criteria voor wijzigingsplannen zoals deze zijn opgenomen in het Afsprakenkader.

Achtergrondinformatie

Verwijzing Afsprakenkader Ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-oost

2.2 Bestemmingen

In deze paragraaf wordt een korte toelichting gegeven op de inhoud van de bestemmingen in dit bestemmingsplan.

2.2.1 Agrarisch

Toelichting op de bestemming

Landbouwkundig gebruik

De gronden binnen de bestemming 'Agrarisch' zijn landbouwkundig in gebruik. Het gebruik van het gebied als agrarisch gebied, met als hoofdtak de veeteelt, heeft een nauwe relatie met het aanwezige landschap. De landbouw gebruikt en beheert het landschap. Op Marken zijn zes agrarische bedrijven aanwezig die onder deze bestemming vallen.

Door het beheersen van het watersysteem in het kleipoldergebied zijn in het verleden de mogelijkheden voor het agrarische productielandschap ontstaan. De natte gronden zijn van oorsprong geschikt als hooi- en weilanden voor het vee. In dit landschap vindt hoofdzakelijk de grondgebonden veehouderij plaats. Ander gebruik is slechts beperkt toegestaan. Op deze wijze blijft het cultuurlandschap van het open kleipolderlandschap behouden met daarin de landschappelijke en natuurlijke karakteristieken zoals de open wateren, de kenmerkende patronen van sloten en de waarden voor weidevogels. Binnen de bestemming is kleinschalige natuurontwikkeling toegestaan, bijvoorbeeld ten behoeve van botanisch beheer van slootkanten.
Het specifieke open kleipolderlandschap wordt in de bestemming beschermd door het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden. In deze gebiedsbestemming vormt dus, naast het landbouwkundig gebruik, het behoud en herstel van de landschappelijke en natuurlijke karakteristiek de basis voor de bestemming. Het beleidsmatig door de provincie begrensde weidevogelgebied maakt deel uit van de agrarische bestemming. De hoge waterstanden en de openheid van het gebied maken het mogelijk om de hiervoor genoemd kenmerken in stand te houden. Om de waarden te behouden geldt binnen de hele bestemming, dat geen opgaande meerjarige teelten worden toegestaan. Door verschillende factoren is de begrenzing van het weidevogelgebied variabel en is er voor gekozen het weidevogelgebied niet vast te leggen op de verbeelding.

Voor de begrenzing van het weidevogelgebied wordt verwezen naar de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie (vastgesteld op 21 juni 2010) en de eerste herziening van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie (vastgesteld op 23 mei 2011).

Er komt één mestzak voor op Marken. De locatie hiervan is op de verbeelding aangeduid.

Bouwperceel
De bestemming agrarisch geldt zowel voor de agrarische bedrijven als voor de bijbehorende gronden. De bedrijven zijn op de verbeelding aangeduid met een bouwperceel. Het bouwperceel omvat het totaal van agrarische bebouwing en het erf. Zo maken ook de voortuin en erfinrichting deel uit van het bouwperceel. Binnen het bouwperceel is ruimte voor het manoeuvreren van landbouwwerktuigen.

Bouwvlak
Binnen het bouwperceel ligt een bouwvlak. Hierbinnen moeten de agrarische bedrijfsgebouwen en bedrijfswoningen worden gebouwd. Het bouwvlak omvat de bestaande bebouwing en biedt de netto bouwruimte voor ontwikkelingen. Het bouwvlak ligt zo dat niet te bebouwen gronden van het agrarisch erf - bijvoorbeeld de tuin voor de bedrijfswoning die aan de wegzijde ligt - buiten het bouwvlak vallen. Deze maken wel deel uit van het hiervoor beschreven bouwperceel. Binnen het bouwvlak is ruimte voor opslag van landbouwproducten en mest.

In de regels is opgenomen dat bedrijfsgebouwen niet voor de voorgevel van de bedrijfswoning gerealiseerd mogen worden. Hierdoor wordt voorkomen dat er voor de bedrijfswoning andere bebouwing wordt opgericht. Zo wordt het karakteristieke aanzicht van het boerenerf vastgelegd. Voor bebouwing binnen het bouwvlak is een bouwschema opgenomen (zie artikel 3.2 van de regels).

Voor de bouwregels van stallen geldt dat deze maximaal 11,50 meter hoog mogen worden. Verder geldt er een minimale dakhelling van 15° en een maximale dakhelling van 60°. Hierbinnen kunnen traditionele stalvormen zoals ligboxenstallen worden gerealiseerd. Bij afwijking kan de bouwhoogte worden vergroot naar 15 meter waarmee grotere traditionele stalvormen kunnen worden gebouwd. Daarnaast is er een afwijking opgenomen om moderne stalvormen zoals serrestallen mogelijk te maken.

Maatvoering bedrijf
De omvang van het bouwperceel is afhankelijk van de geldende rechten. Om vergroting mogelijk te maken is er een maximale uitbreidingsruimte tot 1,5 hectare via wijziging mogelijk. Vanwege de provinciale verordening worden uitbreidingen groter dan 1,5 ha niet mogelijk gemaakt binnen dit bestemmingsplan. Voor dergelijk uitbreidingen is maatwerk noodzakelijk.

Nevenactiviteiten in de bedrijfswoning
Om een verbreding van functies in het buitengebied te stimuleren worden in het buitengebied, gekoppeld aan de woonfunctie, bepaalde nevenfuncties toegestaan. Hiermee kunnen de bewoners van het buitengebied extra inkomsten genereren en kunnen kleine ondernemingen zich ontplooien op het gebied van bedrijvigheid, zorg en toerisme.

Aanvullend op de agrarische bedrijvigheid zijn bij recht binnen de bedrijfswoning mogelijkheden voor beroepsuitoefening aan huis c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, mantelzorg en kleinschalig toeristisch overnachten toegestaan. Voor kleinschalig toeristisch overnachten mag maximaal 30% van de totale gezamenlijke brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning worden gebruikt. Daarnaast is op het perceel een rustpunt[2] toegestaan.

Omgevingsvergunning
Voor diverse werken en werkzaamheden is een omgevingsvergunning nodig. Hiermee wordt het open karakter van het landelijk gebied behouden. Het gaat hierbij onder andere om het aanplanten van bomen.

Schuilgelegenheden lammeren
Schuilgelegenheden voor lammeren zijn geen bouwwerken. Bovendien passen dergelijke schuilgelegenheden binnen de bestemming. Daarom is hiervoor geen regeling opgenomen.

Slopen stolp
Voor het geheel of gedeeltelijk slopen van een stolp is een omgevingsvergunning vereist. Een vergunning wordt alleen verleent als de bouwtechnische kwaliteit dusdanig slecht is dat hergebruik in alle redelijkheid niet mogelijk is en het delen van een stolp betreft die op zichzelf niet karakteristiek zijn en waarbij door verwijdering daarvan de karakteristieke hoofdvorm van de stolp niet onevenredig wordt aangetast.

Bleken
Binnen deze bestemming komt de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - bleken 1' voor. Binnen deze aanduiding zijn bijbehorende bouwwerken toegestaan. Ter bescherming van het groene karakter van de bleken is voor het aanbrengen van verhardingen vanaf 6 m^2 ter plaatse van de bleken een omgevingsvergunning nodig.

Afwijkingsregels
Met een omgevingsvergunning kunnen de volgende activiteiten worden toegestaan.

[2] Een rustpunt is een plek bij een particulier of een agrariër waar passerende wandelaars en fietsers op het erf kunnen pauzeren en op verhaal kunnen komen, in combinatie met een picknickplaats met voorzieningen, zoals het verstrekken van lichte versnaperingen, informatie en het bieden van reparatiemogelijkheden voor fietsen.

Nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven
Verbreding van de agrarische bedrijfsvoering kan een ondersteuning zijn van de hoofdactiviteit. Voorbeelden hiervan zijn agrarisch natuur- of landschapsbeheer, toerisme en recreatie (kleinschalig overnachten of kamperen bij de boer), educatie, zorg, niet agrarische bedrijvigheid (categorie 1 en 2) of verkoop van eigen producten. Het houden van een ondergeschikte neventak of een deeltijdfunctie bij een agrarisch bedrijf is toegestaan na het verlenen van een omgevingsvergunning. Met een neventak of deeltijdfunctie kan een agrariër inkomsten verwerven uit andere activiteiten naast de agrarische activiteiten. De agrarische activiteit blijft wel altijd de hoofdfunctie. De nevenactiviteit moet daarom ruimtelijk ondergeschikt zijn aan de agrarische hoofdactiviteit. Hiervoor gelden de voorwaarden zoals deze zijn genoemd in het Afsprakenkader, uitgezonderd de gebieden waarop het Afsprakenkader niet van toepassing is, en de planregels.

Ruimtelijk uitgangspunt is dat het starten van een nevenfunctie wordt toegestaan na een zorgvuldige belangenafweging tussen het individuele en algemene belang.

De nevenfuncties die zijn toegestaan in het plangebied zijn afgestemd op de huidige situatie en zijn passend bij de karakteristieke landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden.

Voor de volgende ondergeschikte takken of deeltijdfuncties worden criteria benoemd in bijlage 2[3] van de regels:
- Zorg
  Een extra zorgfunctie binnen de agrarische bestemming is mogelijk als er een relatie is tussen de zorg en de werkzaamheden op een agrarisch bedrijf. Dit betekent dat er een relatie moet zijn met de agrarische bedrijfsvoering. De zorgfunctie moet kleinschalig van aard zijn.
- Productiegebonden detailhandel
  Deze kleinschalige wijze van detailhandel bestaat uit de verkoop van streekeigen producten. Deze mogen worden verkocht bij het agrarisch bedrijf.
- Agrarische dienstverlenende bedrijvigheid
  Hieronder vallen onder andere gebruiksgerichte paardenhouderijen en andere agrarische aanverwante bedrijvigheid (uitsluitend toegestaan bij volwaardige agrarische bedrijven).
- Het stallen van boten en caravans
  Voor het stallen van grotere voertuigen als boten en caravans en gelijkwaardige soorten is ruimte in - vrijkomende - bedrijfsgebouwen.
- Recreatieappartementen
  In het boerderijpand en/of de bedrijfswoning mogen recreatieappartementen worden ondergebracht. De logiesverstrekking moet gekoppeld zijn aan het gebruik van een bedrijfswoning en daaraan ondergeschikt zijn. Bovendien moet het agrarisch bedrijf volwaardig zijn.
- Verhuur van fietsen en kano's
  Het bijzondere (veenweide)landschap kan worden beleefd per fiets of kano. De kleinschalige verhuur hiervan is een stimulans voor het kleinschalige toerisme.

[3] Specifieke toetsingscriteria ondergeschikte tak of deeltijdfunctie

- Niet-agrarische bedrijvigheid
  Onder de niet-agrarische bedrijvigheid vallen rustpunten, de bedrijven zoals genoemd in bijlage 1 van de regels (bedrijvenlijst 2009) onder de categorieën 1 en 2. Geluidszoneringsplichtige inrichtingen, risicovolle inrichtingen en/of vuurwerkbedrijven vallen hier niet onder.
- Groepsaccommodatie
  De groepsaccommodatie mag plaatsvinden in zowel het hoofdgebouw als in bijbehorende bouwwerken. De afstand van het hoofdgebouw tot de groepsaccommodatie is maximaal 25 meter, omdat er ruimtelijk gezien één geheel gevormd moet worden met de overige gebouwen.
- Theeschenkerij / theetuin
  Bij een agrarisch bedrijf mag een theeschenkerij / theetuin worden gevestigd waar koffie en thee wordt geschonken. De theetuin mag buiten de gebouwen plaatsvinden en een omvang hebben van maximaal 50 m^2.
- Boerengolf
  De agrarische gronden mogen - buiten het broedseizoen - gebruikt worden voor boerengolf. Dit recreatieve gebruik mag niet ten koste gaan van de aanwezige natuurwaarden.
- Kleinschalig kamperen
  Kleinschalig kamperen mag plaatsvinden op of direct aansluitend op het bouwperceel. Het kleinschalig kamperen mag worden uitgebreid naar 25 plaatsen.

Bij al deze nevenfuncties gaat het om een tweede of derde bedrijfstak naast het agrarisch bedrijf. Het gemeentelijk beleid is erop gericht dat het agrarisch bedrijf de hoofdfunctie blijft in het buitengebied van Marken. Parkeren ten aanzien van deze nevenfuncties moet op eigen erf plaatsvinden. De gezamenlijke oppervlakte die wordt gebruikt ten behoeve van de ondergeschikte tweede tak of de deeltijdfunctie is ten hoogste 400 m² van de gebouwen dan wel ten hoogste 30% van de bestaande bebouwingsmogelijkheden of 30% van de (onbebouwde) gronden van het bouwvlak bedraagt.

Kleinschalig toeristisch overnachten
Voor kleinschalig toeristisch overnachten kan bij afwijking een grotere oppervlakte worden gebruikt dan bij recht het geval is. Hiervoor mag maximaal 50% van de brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning en bijbehorende bouwwerken worden gebruikt tot een maximale omvang van 100 m^2. De grotere oppervlakte voor kleinschalig toeristisch overnachten mag niet leiden tot een onevenredige parkeerdruk op de omgeving.

Mantelzorg
Mantelzorg kan bij afwijking ook plaatsvinden in een bijbehorend bouwwerk; een afhankelijke woonruimte. Die ruimte mag maximaal 60 m^2 bedragen. Bij mantelzorg in een bijbehorend bouwwerk geldt als voorwaarde dat er geen onevenredige aantasting plaatsvindt van in het geding zijnde belangen van derden waaronder die van omwonenden en (agrarische) bedrijven. Ook mag er geen sprake zijn van een onevenredige parkeerdruk op de omgeving.

Paardrijbakken, zwembaden en tennisbanen
Bij afwijking zijn zowel paardrijbakken, zwembaden als tennisbanen toegestaan binnen een straal van 100 meter om een woning. Voor zwembaden en tennisbanen geldt verder dat deze alleen binnen het bouwvlak zijn toegestaan. Het moet gaan om eigen gebruik en er moet voldoende aandacht zijn voor de landschappelijke inpassing en situering. Om die reden moeten deze zoveel mogelijk achter de hoofdgebouwen en dus uit het zicht worden gesitueerd. Onder een goede landschappelijke inpassing wordt verstaan dat het landschap zo min mogelijk wordt ontsierd. Voor paardrijbakken geldt daarnaast een oppervlakte van maximaal 1.200 m^2.

Paardrijbakken, zwembaden en tennisbanen vallen onder andere bouwwerken en dus niet onder gebouwen, waardoor deze nooit overdekt kunnen zijn. Lichtmasten of andere lichtinstallaties zijn hierbij niet toegestaan.

Inwoning
Er is sprake van inwoning als er ten behoeve van de bedrijfsvoering meer dan één huishouding woont in een woonhuis. Dit mag na het verlenen van een omgevingsvergunning. De inwoning moet noodzakelijk zijn ten behoeve van de bedrijfsvoering en moet plaatsvinden binnen de bestaande bedrijfswoning.

Wijzigingsregels
Binnen de bestemming is voor een aantal ontwikkelingen een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. Dit zijn ontwikkelingen die het college de benodigde flexibiliteit geven voor bepaalde, voorzienbare situaties. Bij de wijzigingsbevoegdheden in de bestemming 'Agrarisch' gelden de criteria van het Afsprakenkader (bijlage 2), uitgezonderd de gebieden waarop het Afsprakenkader niet van toepassing is, en moet getoetst worden aan de omgevingsaspecten. De volgende ontwikkelingen kunnen mogelijk worden gemaakt met een wijzigingsbevoegdheid.

Vergroten bouwvlak
Als tijdens de bestemmingsplanperiode het agrarische bedrijf zijn bedrijfsgebouwen wil uitbreiden ten behoeve van een vergroting van de bedrijfsvoering, kan met een wijzigingsprocedure het bouwperceel en het bouwvlak worden vergroot. Er geldt een maximum van 1,5 hectare. Er moet wel sprake zijn van duurzame vergroting van de productieomvang en de noodzakelijkheid van de uitbreiding moet worden aangetoond. Hiermee wordt voorkomen dat het bedrijf niet-duurzaam uitbreid en dat er bebouwing in het landelijk gebied wordt gerealiseerd die in de nabije toekomst zijn nut verliest.

Situering bouwvlak
Er kunnen zich situaties voordoen dat er geen sprake is van vergroting van de bedrijfsproductie, maar dat het gewenst is het perceel anders in te richten. Indien er een bedrijfstechnische noodzaak is voor de wijziging van de situering, kan een wijzigingsplan worden ingediend.

Natuur
Voor het realiseren van de Ecologische Hoofdstructuur worden gebieden aangekocht voor de realisatie van nieuwe natuur. Overeenkomstig de verplichting uit de

Provinciale Verordening Structuurvisie kan nieuwe natuur kan een wijzigingsbevoegdheid mogelijk worden gemaakt.

Vrijkomend agrarisch bedrijf - wonen
Bij het beëindigen van de agrarische functie van het agrarische bedrijf, kan de bedrijfswoning gewijzigd worden naar een woonfunctie. Bij het wijzigen naar de bestemming 'Wonen' gelden de voorwaarden en criteria uit het Afsprakenkader Ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-oost, 31 juli 2012.

Achtergrondinformatie
Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.2 Bedrijf

Toelichting op de bestemming
Onder deze bestemming vallen ambachtelijke en dienstverlenende bedrijven. Op Marken gaat het om een voormalige bank. Ambachtelijke en dienstverlenende bedrijven zijn lichte vormen van bedrijvigheid die algemeen passend en aanvaardbaar zijn voor de vestiging in en nabij de kern. Naast de bedrijfsfunctie is binnen deze bestemming ook een woning toegestaan.

Achtergrondinformatie
Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.3 Bedrijf - Nutsvoorziening

Toelichting op de bestemming
De belangrijke nutsvoorzieningen in het plangebied zijn als zodanig bestemd. De bestaande nutsvoorzieningen zoals gemalen en de grotere elektriciteitshuisjes, zijn apart bestemd.

Achtergrondinformatie
Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.4 Bedrijventerrein

Toelichting op de bestemming

Het bedrijventerrein aan de Boxenring valt onder deze bestemming. Op het bedrijventerrein kunnen zich bedrijven vestigen. Daarnaast zijn garageboxen toegestaan. De garageboxen worden als opslagruimte gebruikt. Voor de bedrijven is een zekere zonering opgenomen. Het oostelijke en zuidelijke deel zijn bestemd voor bedrijven uit milieucategorie 1 en 2. Op het overige deel van het terrein zijn ook bedrijven uit milieucategorie 3.1 toegestaan. Met deze zonering wordt de overlast voor de omgeving beperkt.

Verder zijn op het bedrijventerrein een supermarkt en een verenigingsgebouw aanwezig. Omdat het niet wenselijk is dat deze functies zich overal op het bedrijventerrein kunnen vestigen, zijn ze aangeduid.

Achtergrondinformatie

Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.5 Cultuur en ontspanning - Vuurtoren

Toelichting op de bestemming

Deze bestemming is bedoeld voor de vuurtoren Het Paard van Marken op het oosten van het eiland. De vuurtoren is aangewezen als Rijksmonument. Bij de vuurtoren zijn een woning en dagrecreatieve voorzieningen, zoals een zwemstrandje en trouwlocatie toegestaan. Van de vuurtoren is de bestaande situatie vastgelegd.

Achtergrondinformatie

Verwijzing naar 6.3 Cultuurhistorie
Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.6 Gemengd

Toelichting op de bestemming

Aan de Kruisbaakweg ligt een woning met atelier. Deze locatie valt onder deze bestemming. Op het perceel staat één pand. De bestaande situatie is vastgelegd. Er zijn dan ook geen bijbehorende bouwwerken toegestaan.

Achtergrondinformatie

Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie

Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.7 Groen

Toelichting op de bestemming

In de Groenvisie zijn enkele gebieden aangewezen als beeldbepalend groen. Deze gebieden vallen onder deze bestemming. Soms komt er in een groenstrook een speelvoorziening voor. Speelvoorzieningen zijn binnen de bestemming toegestaan. Ter bescherming van het groene karakter van deze gebieden mogen er binnen deze bestemming geen gebouwen en overkappingen worden gebouwd. Ondergeschikt aan het groen zijn parkeervoorzieningen toegestaan.

Achtergrondinformatie

Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.8 Horeca

Toelichting op de bestemming

De bestaande horecavoorzieningen zijn vastgelegd. Binnen de bestemming zijn de horecabedrijven ingedeeld in drie categorieën. Categorie I geldt voor horecabedrijven die met name etenswaren en maaltijden verstrekken en daardoor slechts beperkt hinder veroorzaken voor omwonenden. Bij categorie II gaat het om een horecabedrijf dat aanzienlijke hinder voor omwonenden kan veroorzaken, zoals een bar of café. Categorie III geldt voor horecagelegenheden die met name logies verstrekken, zoals een pension of hotel. Overeenkomstig het geldende bestemmingsplan zijn horecabedrijven uit categorie III overal toegestaan. In dit bestemmingsplan zijn horecabedrijven uit categorie I en III toegestaan binnen de aanduiding 'horeca van categorie I. Binnen de aanduiding 'horeca tot en met categorie II' zijn horecabedrijven uit categorie I, II en III toegestaan.

De bestaande oppervlakte van het horecabedrijf is uitgangspunt en vastgelegd binnen een bouwvlak. Uitbreiding is in principe niet mogelijk. Alleen bij aangetoonde noodzaak voor een goede bedrijfsvoering, is vergroting van de bestaande bebouwing bij afwijking mogelijk. Bedrijfswoningen zijn toegestaan in de eerste en hogere bouwlaag.

Bij recht zijn binnen de bedrijfswoning mogelijkheden voor beroepsuitoefening aan huis c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, mantelzorg en kleinschalig toeristisch overnachten toegestaan. Voor kleinschalig toeristisch overnachten mag maximaal 30% van de totale gezamenlijke brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning worden gebruikt. Daarnaast is op het perceel een rustpunt toegestaan.

Afwijkingsregels

Kleinschalig toeristisch overnachten
Voor kleinschalig toeristisch overnachten kan bij afwijking een grotere oppervlakte worden gebruikt dan bij recht het geval is. Hiervoor mag maximaal 50% van de brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning en bijbehorende bouwwerken worden gebruikt tot een maximale omvang van 100 m^2. De grotere oppervlakte voor kleinschalig toeristisch overnachten mag niet leiden tot een onevenredige parkeerdruk op de omgeving.

Mantelzorg
Mantelzorg kan bij afwijking ook plaatsvinden in een bijbehorend bouwwerk; een afhankelijke woonruimte. Die ruimte mag maximaal 60 m^2 bedragen. Bij mantelzorg in een bijbehorend bouwwerk geldt als voorwaarde dat er geen onevenredige aantasting plaatsvindt van in het geding zijnde belangen van derden waaronder die van omwonenden en (agrarische) bedrijven. Ook mag er geen sprake zijn van een onevenredige parkeerdruk op de omgeving.

Achtergrondinformatie
Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.9 Maatschappelijk

Toelichting op de bestemming
De bestaande maatschappelijke voorzieningen in het plangebied zijn als zodanig bestemd. Binnen de bestemming is de bestaande bebouwing in een bouwvlak vastgelegd. Er is horeca aanwezig die passend is bij een maatschappelijke functie. Het gaat om kleinschalige baractiviteiten. Bestaande bedrijfswoningen zijn aangeduid.

Bij recht zijn binnen de bedrijfswoning mogelijkheden voor beroepsuitoefening aan huis c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, mantelzorg en kleinschalig toeristisch overnachten toegestaan. Voor kleinschalig toeristisch overnachten mag maximaal 30% van de totale gezamenlijke brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning worden gebruikt. Daarnaast is op het perceel een rustpunt) toegestaan.

Afwijkingsregels
Kleinschalig toeristisch overnachten
Voor kleinschalig toeristisch overnachten kan bij afwijking een grotere oppervlakte worden gebruikt dan bij recht het geval is. Hiervoor mag maximaal 50% van de brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning en bijbehorende bouwwerken worden gebruikt tot een maximale omvang van 100 m^2. De grotere oppervlakte voor kleinschalig toeristisch overnachten mag niet leiden tot een onevenredige parkeerdruk op de omgeving.

Mantelzorg
Mantelzorg kan bij afwijking ook plaatsvinden in een bijbehorend bouwwerk; een afhankelijke woonruimte. Die ruimte mag maximaal 60 m^2 bedragen. Bij mantelzorg in een bijbehorend bouwwerk geldt als voorwaarde dat er geen onevenredige aantasting plaatsvindt van in het geding zijnde belangen van derden waaronder die van omwonenden en (agrarische) bedrijven. Ook mag er geen sprake zijn van een onevenredige parkeerdruk op de omgeving.

Achtergrondinformatie
Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.10 Maatschappelijk - Begraafplaats

Toelichting op de bestemming
De begraafplaats is in het bestemmingsplan apart bestemd. Uitgangspunt is de bestaande situatie en de bestaande rechten die het geldende bestemmingsplan geeft. Alleen de bestaande hoeveelheid bebouwing op de begraafplaats is toegestaan.

Achtergrondinformatie
Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.11 Natuur - 1

Toelichting op de bestemming
Het Markermeer heeft de bestemming 'Natuur - 1'. Het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het ecosysteem van het Markermeer is de belangrijkste functie binnen deze bestemming. Het 'Markermeer & IJmeer' is aangewezen als Natura 2000-gebied en daarvoor geldt vanuit de Natuurbeschermingswet een streng beschermingsregime. Voor het toestaan van activiteiten of ontwikkeling van bestaande activiteiten is telkens een vergunning nodig op grond van de Natuurbeschermingswetvergunning. In de meeste gevallen is de provincie Noord-Holland daarvoor het bevoegd gezag en in enkele gevallen de minister. Een gebiedsbeschrijving van het Natura 2000-gebied is opgenomen in het aanwijzingsbesluit (zie bijlage 3).

Voor een aantal werkzaamheden moet een omgevingsvergunning worden aangevraagd. Het betreft onder andere het aanplanten van riet en biezen, het aanleggen van stranden, het aanleggen van kaden en dijken, het graven en verleggen van geulen en het aanplanten van bomen.

Normaal onderhoud zoals het onderhouden van vaargeulen valt buiten de vergunningsplicht. De omgevingsvergunning wordt slechts verleend mits er geen onomkeerbare schade plaatsvindt door de werkzaamheden. Dit betekent dat er geen werkzaamheden worden uitgevoerd die negatieve gevolgen kunnen hebben voor het behoud en een toekomstige ontwikkeling van de natuurwaarden.

In de gevallen waar naast een omgevingsvergunning ook een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet noodzakelijk is, dan 'haakt' de Natuurbeschermingswetvergunning aan bij de omgevingsvergunning.

Afwijkingsregels
Routeaanduidingen ten behoeve van dagrecreatie
Met een afwijking kunnen routeaanduidingen ten behoeve van dagrecreatie worden opgericht.

Wijzigingsregels
Aanleggelegenheid riviercruiseschepen
Er is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om een aanleggelegenheid voor riviercruiseschepen toe te staan. De bestaande aanleggelegenheid in dit gebied is aangeduid.

Achtergrondinformatie
Verwijzing naar 6.2 Ecologie
Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.12 Natuur - 4

Toelichting op de bestemming
Het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de natuurlijke en de landschappelijke waarden van overige natuurgebieden wordt geregeld in de bestemming 'Natuur - 4'. Deze natuurgebieden zijn reeds in het vorige bestemmingsplan aangewezen als natuurgebied.

Ter bescherming van de natuurfunctie zijn gebouwen en overkappingen niet toegestaan. Recreatief medegebruik is toegestaan.

Voor een aantal werkzaamheden is een omgevingsvergunning noodzakelijk. Normaal onderhoud valt buiten de vergunningsplicht. De omgevingsvergunning wordt slechts verleend als er geen onomkeerbare schade plaatsvindt door de werkzaamheden. Dit betekent dat er geen werkzaamheden worden uitgevoerd die negatieve gevolgen kunnen hebben voor behoud en ontwikkeling van de natuurwaarden.

Achtergrondinformatie
Verwijzing naar 6.2 Ecologie

Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.13 Recreatie - Haven

Toelichting op de bestemming

De haven van Marken valt binnen deze bestemming. Bebouwing is in het water van de haven niet toegestaan. Wel zijn in deze bestemming aanleggelegenheden toegestaan.

Achtergrondinformatie

Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.14 Sport - IJsbaan

Toelichting op de bestemming

De ijsbaan valt onder deze bestemming. Binnen de bestemming is ook ondergeschikte horeca toegestaan. De bestaande bebouwing en bouwwerken zijn vastgelegd. In de zomer wordt de ijsbaan gebruik als sportveld.

Achtergrondinformatie

Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.15 Sport - Sportvelden

Toelichting op de bestemming

Het sportcomplex valt onder deze bestemming. Binnen de bestemming is ook ondergeschikte horeca toegestaan. De bestaande situatie van het sportcomplex is vastgelegd. Op het sportveld staan twee antennemasten. Deze zijn aangeduid.
Op het sportcomplex zijn ook evenementen toegestaan. Het gaat om maximaal vijf meerdaagse evenementen (ten hoogste 4 dagen inclusief op- en afbouw) per jaar.

Achtergrondinformatie

Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten

Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.16 Tuin - Onbebouwd

Toelichting op de bestemming

Bij de nieuwe woongebieden op Marken hebben woningen doorgaans een tuin rondom de woning. De bestemming 'Tuin - Onbebouwd' is gelegd om te voorkomen dat er gebouwen worden gebouwd in de voortuin. In deze bestemming mogen dan ook geen gebouwen en overkappingen worden gebouwd. Wel is in deze tuinbestemming een ondergeschikte erker toegestaan.

Achtergrondinformatie

Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.17 Verkeer

Toelichting op de bestemming

De Kruisbaakweg valt onder de bestemming 'Verkeer'. Op deze weg staat de doorgaande verkeersfunctie voorop. Deze bestemming is uitwisselbaar met de bestemming 'Groen'. Onder andere parkeervoorzieningen, oplaadpunten, tewaterlaatplaatsen voor boten, bruggen, dammen of duikers, sloten, bijbehorende bermen en sloten vallen onder deze bestemming. Er mogen geen gebouwen en overkappingen worden gebouwd, vergunningsvrije mogelijkheden daargelaten. Ter bescherming van de karakteristieke inrichting van de openbare ruimte mag het profiel en het materiaalgebruik van de wegen niet worden gewijzigd.

Afwijkingsregels

Wijziging profiel of materiaalgebruik

Het profiel of het materiaalgebruik van wegen kan bij afwijking worden gewijzigd. Er mag hierbij geen onevenredige afbreuk plaatsvinden aan de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht.

Achtergrondinformatie

Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.18 Verkeer - Verblijf

Toelichting op de bestemming

Met uitzondering van de Kruisbaakweg, hebben de wegen en paden op Marken een duidelijke verblijfsfunctie. Daarom vallen deze wegen, paden pleinen, voet-, rijwielpaden, stoepen, bermen, parkeervoorzieningen, groen- en nutsvoorzieningen, onder deze bestemming.

Het centrale parkeerterrein ligt ook in deze bestemming. Vanwege de grootte van het parkeerterrein is deze aangeduid.

Op het parkeerterrein is 75 m^2 bebouwing toegestaan. Ook is op het parkeerterrein een camperstandplaats aangeduid. Verder komen binnen deze bestemming op een aantal plaatsen evenementen en garageboxen voor. Deze locaties zijn op de verbeelding aangeduid.

Binnen de aanduiding ten behoeve van evenementen gaat het om de Marker Havenfeesten die ieder jaar gedurende 4 dagen worden gehouden. Daarnaast zijn een vijftal andere meerdaagse evenementen (ten hoogste 4 dagen inclusief op- en afbouw) per jaar toegestaan.

Ook in deze bestemming mogen geen gebouwen en overkappingen worden gebouwd, vergunningsvrije mogelijkheden daargelaten. Deze bestemming is uitwisselbaar met de bestemming 'Groen'. Ter bescherming van de karakteristieke inrichting van de openbare ruimte mag het profiel en het materiaalgebruik van de wegen niet worden gewijzigd.

Afwijkingsregels
Wijziging profiel of materiaalgebruik
Het profiel of het materiaalgebruik van wegen kan bij afwijking worden gewijzigd. Er mag hierbij geen onevenredige afbreuk plaatsvinden aan de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht.

Achtergrondinformatie
Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.19 Water

Toelichting op de bestemming
In het plangebied komt natuurlijk veel water voor. Op Marken zelf vooral in de vorm van watergangen. Deze hebben een belangrijke waterhuishoudkundige functie, bijvoorbeeld voor de aan- en afvoer van water, en vallen onder de bestemming 'Water'. Gebouwen, overkappingen en ligplaatsen voor woonschepen en woonarken zijn niet toegestaan. Rondom het eiland ligt het Markermeer. Dit valt echter onder de bestemming 'Natuur - 1'.

Voor diverse werken en werkzaamheden, waaronder het dempen van waterlopen, het aanbrengen van oppervlakteverhardingen, het aanbrengen en/of verwijderen van wal- en oeverbeschoeiingen, het aanbrengen van botentewaterlaatplaatsen, het aanbrengen van voorzieningen ten behoeve van het dagrecreatief medegebruik, het vergraven van oevers en het aanbrengen van duikers is een omgevingsvergunning vereist.

Hierdoor wordt de waterhuishoudkundige functie van de watergangen gewaarborgd. Voordat de omgevingsvergunning wordt verleend, wordt de waterbeheerder om advies gevraagd.

Achtergrondinformatie
Verwijzing naar 6.5 Waterparagraaf
Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.20 Water - Waterstaat

Toelichting op de bestemming
De dijk rondom Marken is een primaire waterkering. Daarom heeft de dijk de bestemming 'Water - Waterstaat' gekregen. Gebouwen en overkappingen zijn niet toegestaan. De waterkerende functie staat binnen deze bestemming voorop. Ter bescherming van de waterkerende functie is voor diverse werken en werkzaamheden, waaronder het ophogen en afgraven van gronden, het aanbrengen van diepwortelende beplanting en het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen een omgevingsvergunning nodig. Voordat de omgevingsvergunning wordt verleend, wordt de beheerder van de dijk om advies gevraagd.

Achtergrondinformatie
Verwijzing naar 6.5 Waterparagraaf
Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.21 Wonen - 1

Toelichting op de bestemming
De bestemming 'Wonen - 1' heeft betrekking op de woonhuizen in de oude werven en buurten. Dit betreft zone 1 uit het geldende bestemmingsplan. De woonhuizen op de werven staan doorgaans dicht op elkaar. Rondom de woonhuizen ligt openbaar gebied, bedoeld voor de ontsluiting van de woonhuizen. Deze karakteristieke opbouw moet bewaard blijven. Daarom is voor de woonhuizen een bouwvlak op de verbeelding opgenomen.

Rondom de werven liggen bleken. De bleken hebben een belangrijke functie in de ruimtelijke uitstraling van de werven. De bleken hebben een groen karakter. Er is onderscheid aangebracht in een aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - bleken 1' en 'specifieke bouwaanduiding - bleken 2'.

Bijbehorende bouwwerken zijn wel toegestaan binnen de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - bleken 1'. Binnen de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - bleken 2' zijn geen bijbehorende bouwwerken toegestaan. Ter bescherming van het groene karakter van de bleken is voor het aanbrengen van verhardingen vanaf 6 m^2 ter plaatse van de bleken een omgevingsvergunning nodig.

Bijbehorende bouwwerken zijn toegestaan binnen het bouwvlak en binnen de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - bleken 1'. Binnen het bouwvlak gaat het om aanbouwen bij de woonhuizen. Op de bleken gaat het om kleine schuurtjes.

Bij recht zijn binnen de woning mogelijkheden voor beroepsuitoefening aan huis c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, mantelzorg en kleinschalig toeristisch overnachten toegestaan. Hiervoor mag maximaal 30% van de totale gezamenlijke brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning worden gebruikt. Bij beroepsuitoefening aan huis en kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten wordt bij de brutovloeroppervlakte ook de oppervlakte van de bijbehorende bouwwerken meegerekend. Daarnaast is op het perceel een rustpunt toegestaan.

Afwijkingsregels

Kleinschalig toeristisch overnachten

Voor kleinschalig toeristisch overnachten kan bij afwijking een grotere oppervlakte worden gebruikt dan bij recht het geval is. Hiervoor mag maximaal 50% van de brutovloeroppervlakte van de woning en bijbehorende bouwwerken worden gebruikt tot een maximale omvang van 100 m^2. De grotere oppervlakte voor kleinschalig toeristisch overnachten mag niet leiden tot een onevenredige parkeerdruk op de omgeving.

Mantelzorg

Mantelzorg kan bij afwijking ook plaatsvinden in een bijbehorend bouwwerk; een afhankelijke woonruimte. Die ruimte mag maximaal 60 m^2 bedragen. Bij mantelzorg in een bijbehorend bouwwerk geldt als voorwaarde dat er geen onevenredige aantasting plaatsvindt van in het geding zijnde belangen van derden waaronder die van omwonenden en (agrarische) bedrijven. Ook mag er geen sprake zijn van een onevenredige parkeerdruk op de omgeving.

Achtergrondinformatie

Verwijzing naar 4.1 Werven en buurten
Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.22 Wonen - 2

Toelichting op de bestemming

De nieuwe woongebieden buiten de werven vallen onder de bestemming 'Wonen - 2'.

Ook deze woongebieden vallen binnen het beschermd dorpsgezicht. De bestemming heeft betrekking op de bestaande woonhuizen met hun bijbehorende bouwwerken. Bijbehorende tuinen, erven en terreinen zijn ook onder deze bestemming gebracht. Binnen de bebouwingsbepalingen voor deze bestemming is onderscheid gemaakt tussen hoofdgebouwen, bijbehorende bouwwerken en andere bouwwerken.

Het hoofdgebouw is het belangrijkste bouwwerk op het perceel, niet alleen qua bestemming maar ook qua bouwmassa. Bijbehorende bouwwerken worden gezien als gebouwen die zowel functioneel als ruimtelijk ondergeschikt zijn aan en ten dienste staan van het hoofdgebouw, zoals een garage, berging, en dergelijke. Een bijbehorend bouwwerk kan in die zin zowel vrijstaand als aangebouwd worden gerealiseerd.

Daarbij zijn er bijbehorende bouwwerken die ruimtelijk ondergeschikt zijn, maar functioneel deel uitmaken van het hoofdgebouw, zoals een uitbreiding van de woonkamer of een serre. De ondergeschiktheid manifesteert zich uitsluitend in ruimtelijke zin, bijvoorbeeld door een lagere nokhoogte, een terugrooiing en dergelijke. De oppervlakte van bijbehorende bouwwerken dat aan het hoofdgebouw is aangebouwd, mag niet groter zijn dan 30% van het oorspronkelijke hoofdgebouw zelf. In de gevallen waar nog bouwruimte voor bijbehorende bouwwerken resteert, moet de bouwruimte vrijstaand van het hoofdgebouw worden gerealiseerd.

Daarnaast is er nog een restcategorie wat niet een hoofdgebouw of een bijbehorend bouwwerk is. Dit zijn de zogenaamde andere bouwwerken, zoals een schutting of een vlaggenmast.

Bij recht zijn binnen de woning mogelijkheden voor beroepsuitoefening aan huis c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, mantelzorg en kleinschalig toeristisch overnachten toegestaan. Hiervoor mag maximaal 30% van de totale gezamenlijke brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning worden gebruikt. Bij beroepsuitoefening aan huis en kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten wordt bij de brutovloeroppervlakte ook de oppervlakte van de bijbehorende bouwwerken meegerekend. Daarnaast is op het perceel een rustpunt[4] toegestaan.

Afwijkingsregels

Kleinschalig toeristisch overnachten

Voor kleinschalig toeristisch overnachten kan bij afwijking een grotere oppervlakte worden gebruikt dan bij recht het geval is. Hiervoor mag maximaal 50% van de brutovloeroppervlakte van de woning en bijbehorende bouwwerken worden gebruikt tot een maximale omvang van 100 m^2. De grotere oppervlakte voor kleinschalig toeristisch overnachten mag niet leiden tot een onevenredige parkeerdruk op de omgeving.

[4] Een plek bij een particulier of een agrariër waar passerende wandelaars en fietsers op het erf kunnen pauzeren en op verhaal kunnen komen, in combinatie met een picknickplaats met voorzieningen, zoals het verstrekken van lichte versnaperingen, informatie en het bieden van reparatiemogelijkheden voor fietsen.

Mantelzorg
Mantelzorg kan bij afwijking ook plaatsvinden in een bijbehorend bouwwerk; een afhankelijke woonruimte. Die ruimte mag maximaal 60 m^2 bedragen. Bij mantelzorg in een bijbehorend bouwwerk geldt als voorwaarde dat er geen onevenredige aantasting plaatsvindt van in het geding zijnde belangen van derden waaronder die van omwonenden en (agrarische) bedrijven. Ook mag er geen sprake zijn van een onevenredige parkeerdruk op de omgeving.

Achtergrondinformatie
Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.23 Wonen - Wooncentrum

Toelichting op de bestemming
Het seniorencomplex valt onder deze bestemming. De bestaande situatie is overgenomen. Het seniorencomplex moet binnen het bouwvlak worden gebouwd en mag worden gecombineerd met sociaal medische en sociaal culturele voorzieningen.

Achtergrondinformatie
Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.24 Leiding - Riool

Toelichting op de bestemming
Voor de rioolleidingen geldt de bestemming 'Leiding - Riool'. Binnen de op de verbeelding aangegeven strook mogen geen gebouwen en bouwwerken worden gebouwd, anders dan ten behoeve van het riool.

Voor het uitvoeren werken en werkzaamheden, waaronder het egaliseren en ophogen van gronden, het uitvoeren van graafwerkzaamheden, het in de grond drijven van voorwerpen, het aanleggen of verharden van andere oppervlakteverhardingen en het planten van bomen en het aanbrengen van andere diepwortelende beplantingen is een omgevingsvergunning vereist. Voordat de omgevingsvergunning wordt verleend, wordt de leidingbeheerder om advies gevraagd.

Wijzigingsregels
Leiding verwijderen
Als het riool verdwijnt, is het wenselijk de dubbelbestemming van de verbeelding te verwijderen. Daarvoor is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen.

Achtergrondinformatie
Verwijzing naar 6.12 Kabels en leidingen
Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.25 Waarde - Aardkundig

Toelichting op de bestemming
De provincie Noord-Holland heeft in de Milieuverordening, de Structuurvisie en de Verordening een aantal aardkundig waardevolle gebieden aangewezen. Deze hebben de dubbelbestemming 'Waarde - Aardkundig'. Ter bescherming van deze waarde, is een omgevingsvergunningstelsel opgenomen. Voor bepaalde werken en werkzaamheden moet een omgevingsvergunning worden aangevraagd. Dit betreft het aanleggen en dempen van sloten, ontgrondingen en andere ingrijpende wijzigingen in de bodemstructuur. Deze vergunning wordt slechts verleend als het gaat om werkzaamheden die geen onevenredige afbreuk doen aan de aardkundige waarden binnen de dubbelbestemming.

Achtergrondinformatie
Verwijzing naar 6.3 Cultuurhistorie
Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.26 Waarde - Archeologie 1, 2, 3 en 4

Toelichting op de bestemming
Ter bescherming van archeologische waarden zijn dubbelbestemmingen opgenomen. De gronden binnen deze dubbelbestemmingen zijn mede bestemd ter behoud van de aanwezige archeologische waarden.

In de Archeologienota Waterland 2011 zijn verschillende zones opgenomen. Per zone is aangegeven vanaf welke oppervlakte en diepte een omgevingsvergunning nodig is voor werkzaamheden die de bodem kunnen verstoren. Bij ingrepen kleiner dan de genoemde oppervlakte en diepte is geen omgevingsvergunning noodzakelijk. Binnen het plangebied komen vier archeologiegebieden voor. In paragraaf 6.4 zijn deze gebieden toegelicht.

Archeologisch onderzoek moet uitgevoerd worden door een gecertificeerd archeologisch onderzoeksbedrijf. Daarmee wordt gewaarborgd dat het onderzoek volgens de KNA-richtlijnen (Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie) wordt uitgevoerd.

Wijzigingsregels
Dubbelbestemming verwijderen
Als met archeologisch onderzoek is aangetoond dat er geen archeologisch waarden aanwezig zijn, kan met een wijzigingsprocedure de dubbelbestemming worden verwijderd.

Achtergrondinformatie
Verwijzing naar 6.4 Archeologie
Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.27 Waarde - Cultuurhistorische waterlopen

Toelichting op de bestemming
Deze bestemming beschermt een specifieke cultuurhistorische waarde, namelijk het voormalige Goudriaankanaal. Wijzigingen aan deze specifieke verkaveling is niet toegestaan.

Achtergrondinformatie
Verwijzing naar 6.3 Cultuurhistorie
Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.2.28 Waterstaat - Waterkering

Toelichting op de bestemming
Ter hoogte van de haven komen er op de primaire waterkering diverse functies voor. Daarom is de dijk hier niet bestemd als 'Water - Waterkering'. Om de dijkfunctie te beschermen is deze dubbelbestemming opgenomen. Met deze bestemming wordt voorzien in het behoud, het herstel en het beheer van de waterstaatsdoeleinden en de cultuurhistorische waarde van de dijk. Ter bescherming van de waterkerende functie is voor diverse werken en werkzaamheden, waaronder het ophogen en afgraven van gronden, het aanbrengen van diepwortelende beplanting en het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen een omgevingsvergunning nodig. Voordat de omgevingsvergunning wordt verleend, wordt de beheerder van de dijk om advies gevraagd.

Achtergrondinformatie
Verwijzing naar 6.5 Waterparagraaf
Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader

Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

2.3 Algemene aanduidingsregel

2.3.1 Vrijwaringszone - dijk

Toelichting op de aanduiding

Ter bescherming van de waterkerende functie van de dijk, mag er in de vrijwaringszone van de dijk niet worden gebouwd. Er mogen geen ingrepen plaatsvinden die de structuur van de dijk negatief beïnvloeden. Gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken mogen daarom niet bij recht worden gebouwd.

Afwijkingsregels

Gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken

Gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken kunnen met een afwijking worden toegestaan. Hiervoor moet een omgevingsvergunning worden verleend. Voordat de omgevingsvergunning wordt verleend, wordt de beheerder van de dijk om advies gevraagd.

Wijzigingsregels

Aanduiding deels verwijderen

De vrijwaringszone betreft een theoretische zone en met een berekening wordt de werkelijke zone berekend. Dit gebeurt doorgaans in het kader van ontwikkelingen binnen de vrijwaringszone. Als van een tracé de werkelijke zone is berekend, kan met een wijzigingsprocedure het overige deel van de zone worden verwijderd.

Achtergrondinformatie

Verwijzing naar 6.5 Waterparagraaf
Verwijzing naar hoofdstuk 1 inleiding
Verwijzing naar hoofdstuk 3 planuitgangspunten
Verwijzing naar hoofdstuk 4 huidige situatie
Verwijzing naar hoofdstuk 5 beleidskader
Verwijzing naar hoofdstuk 6 milieu- en omgevingsaspecten
Verwijzing naar hoofdstuk 7 uitvoerbaarheid

HOOFDSTUK 3 PLANUITGANGSPUNTEN

3.1 Algemene uitgangspunten

Voor de te actualiseren bestemmingsplannen is de Algemene Nota van Uitgangspunten project actualiseringslag bestemmingsplannen gemeente Waterland vastgesteld. Vervolgens is voor dit bestemmingsplan de Nota van Uitgangspunten Bestemmingsplan Marken 2013 vastgesteld. Het bestemmingsplan is aan de hand van deze nota's verder uitgewerkt.

3.2 Begrenzing van het plangebied

Het bestemmingsplan Marken 2013 heeft betrekking op het gehele eiland Marken en een deel van de Gouwzee. De grens van het bestemmingsplan valt samen met de grens van het beschermd dorpsgezicht Marken. Het eiland bestaat uit de dorpskern Marken en de daaromheen liggende agrarische gebieden en natuur.

Voor de begrenzing van het bestemmingsplan is verder aangesloten bij de dijk rondom het eiland. De dijk zelf is opgenomen in het bestemmingsplan Marken. Ook de haven ligt in dit bestemmingsplan. De verbindingsdijk naar het eiland valt buiten dit bestemmingsplan. Ook de zogenaamde 'Bukdijk' valt buiten het plangebied van Marken (beide dijken zijn opgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013). De begrenzing van het plangebied is weergegeven in figuur 1 van paragraaf 1.1.

3.3 Hoofduitgangspunten

3.3.1 Beschermd dorpsgezicht

Het gehele plangebied ligt binnen het beschermd dorpsgezicht van Marken. Het bestemmingsplan is in hoofdzaak consoliderend en gericht op het behoud en de versterking van de waarden van het beschermd dorpsgezicht. Daarom zijn alle bestemmingen mede bestemd voor het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht. Bij binnenplanse afwijkingen, omgevingsvergunningen en wijzigingsbevoegdheden vormt één van de toetsingscriteria dat er geen onevenredige afbreuk mag worden gedaan aan de waarden van het beschermd dorpsgezicht. Verder geldt op basis van het beschermd dorpsgezicht een omgevingsvergunningplicht voor het geheel of gedeeltelijk slopen van panden. Deze vergunningplicht komt voort uit de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Het aanwijzingsbesluit van het beschermd dorpsgezicht is opgenomen in bijlage 1.

3.3.2 Bescherming individuele panden

Op Marken komen verschillende Rijks-, provinciale en gemeentelijke monumenten en beeldbepalende en waardevolle panden voor. De monumenten zijn beschermd onder de Monumentenwet. De beeldbepalende en waardevolle panden worden beschermd door de omgevingsvergunningplicht vanuit het beschermd dorpsgezicht. Deze panden behoeven daarom geen bescherming vanuit het bestemmingsplan, waarmee dubbele regelgeving wordt voorkomen.

3.3.3 Het landschap als onderlegger

Een groot deel van het plangebied bestaat uit agrarisch cultuurlandschap. Dit bestemmingsplan heeft één agrarische gebiedsbestemming. Bijzondere landschapselementen zijn voorzien van een aparte bestemming, dubbelbestemming of beschermende aanduiding met bijbehorende regels. De archeologische monumenten zijn beschermd op basis van de Monumentenwet en hebben daarom geen beschermende dubbelbestemming gekregen. Naast het agrarische gebruik vormen het behoud en herstel van de landschappelijke karakteristiek een uitgangspunt voor de gebiedsbestemming. Natuurgebieden, (hoofd)watergangen, waterlopen en grote waterpartijen zijn specifiek bestemd.

3.3.4 Afsprakenkader Ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-Oost

Op 31 juli 2012 is het Afsprakenkader Ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-Oost van de gemeente Waterland en stadsdeel Amsterdam-Noord vastgesteld (zie bijlage 2).

Het Afsprakenkader richt zich op het faciliteren van gewenste ontwikkelingen van de landbouw in Waterland-Oost, zodat de landbouw economisch vitaal blijft en een rol kan blijven spelen in het beheer van gebieden waarbij tegelijkertijd een karakteristiek en vitaal veenweidelandschap behouden blijft. Waterland-Oost wordt daarbij als één gebied beschouwd, waarin voor de ontwikkeling van de landbouw binnen de kaders van behoud en ontwikkeling van natuur en landschap, één beleid van toepassing is. Dit beleid, alsmede het daarin voorgestelde toetsingskader, is leidraad bij de inrichting van de agrarische gebiedsbestemming.

3.3.5 Kleinschalige duurzame energie

De opwekking van kleinschalige duurzame energie bijvoorbeeld in de vorm van zonnepanelen op gebouwen en dergelijk is in beginsel toegestaan, waarbij een afweging wordt gemaakt ten aanzien van de aanwezige monumentale, karakteristieke en landschappelijke waarden. Windturbines - windmolens - zijn niet toegestaan.

3.4 Thematische uitgangspunten

De thematische uitgangspunten voor dit bestemmingsplan zijn vastgesteld in de eerdere genoemde Nota's van Uitgangspunten. Deze uitgangspunten komen terug in de beschrijving op de bestemmingen.

HOOFDSTUK 4 HUIDIGE SITUATIE

Marken is een voormalig eiland in de Gouwzee. In 1957 werd Marken via een dijk verbonden met het vaste land. Marken staat in binnen- en buitenland bekend om haar monumentale houten huizen en klederdracht. Vanwege de karakteristieke bouwstijl en ruimtelijke opbouw van het eiland is Marken aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Het aanwijzingsbesluit van het beschermd dorpsgezicht is opgenomen in bijlage 1. In het aanwijzingsbesluit zijn uitvoerig de ontstaansgeschiedenis en ruimtelijke waarden beschreven. Dit hoofdstuk gaat daar dan ook niet uitgebreid op in. In dit hoofdstuk worden kort de ruimtelijke en functionele kenmerken van het eiland beschreven. Voor uitgebreidere informatie wordt verwezen naar bijlage 1.

4.1 Werven en buurten

In de 14e eeuw werden de dijken op Marken slecht onderhouden. Hierdoor vonden regelmatig overstromingen plaats. Om de overlast van water te beperken, begonnen de Markers op werven te bouwen. Dit zijn kunstmatig opgeworpen heuvels. Toen op de werven geen plaats meer was, werden paalwoningen[5] in stroken tegen de werven aangebouwd.

De werven worden gekenmerkt door de grote bebouwingsdichtheid en de opvallend steile taluds met de daarop gelegen bleekveldjes. Traditioneel werden deze gebruikt voor het drogen en het bleken van de was. Deze gebieden worden daarom de 'bleken' genoemd. Tegenwoordig worden de bleken gebruikt als tuinen bij woningen. De openbare ruimte op de werven zelf wordt gebruikt voor de ontsluiting van de woningen.

Tegenwoordig zijn er nog zestien werven, waarvan er twaalf bewoond zijn. Van de vier onbewoonde werven worden er drie beschermd als archeologisch monument. Daarnaast zijn er nog vier verzonken werven. Deze zijn niet meer als zodanig herkenbaar in het landschap. De indeling van de werven is weergegeven op figuur 2.

Naast de werven zijn er de karakteristieke buurten die op maaiveldniveau zijn ontstaan. Dit zijn de Havenbuurt, die de haven van Marken markeert, en Buurt IV die aansluitend op de Buurten I tot en met III is ontstaan.

[5] Paalwoningen zijn woningen op palen. Het woongedeelte is bereikbaar via een buitentrap die is aangebracht tegen een houten bordes. Vanwege periodieke overstromingen kon de onderkant van de woning niet volledig dichtgezet worden.

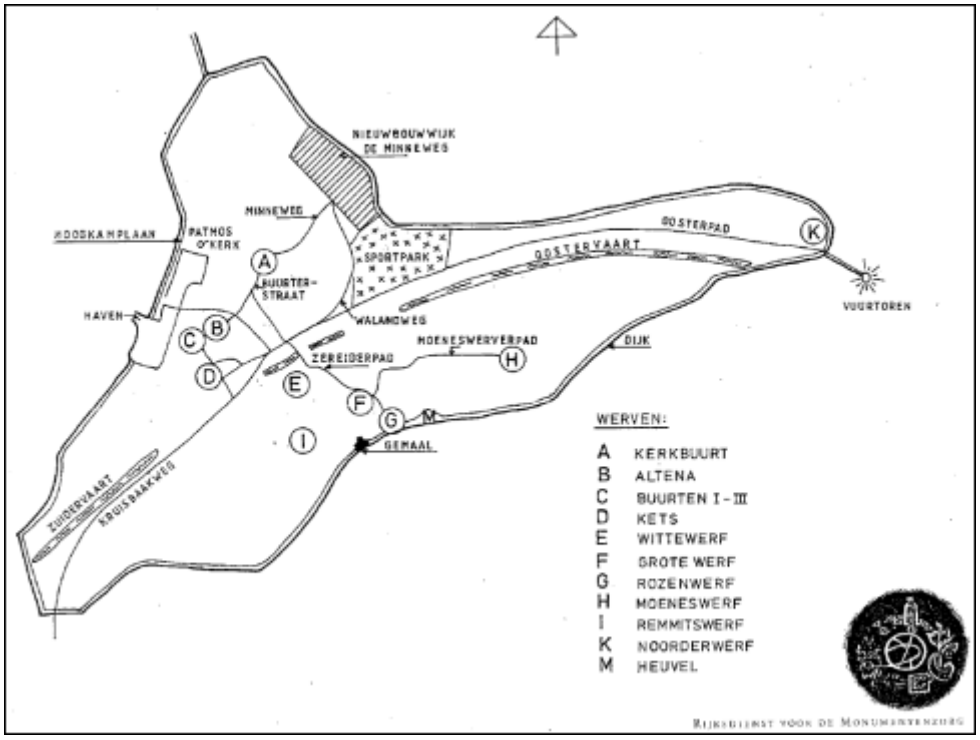

Figuur 2. De indeling van de werven op Marken

4.2 Nieuwe woonbuurten

Nadat in 1932 de voormalige Zuiderzee was afgesloten door de Afsluitdijk, stopte de periodieke overstroming van het eiland. Daarmee verdween de noodzaak om te bouwen op de werven of op palen. Sindsdien zijn er ook woonwijken op het maaiveld gebouwd. In de jaren 30 van de vorige eeuw ontstond ten zuidwesten van de Kerkbuurt een nieuwe woonwijk. Daarna zijn in de vlakke open ruimten nog enkele uitbreidingen gerealiseerd. Zo ontstond na 1960 de relatief grote nieuwbouwwijk De Minneweg in het noordelijke gedeelte van het eiland Marken en werd een sportcomplex aangelegd tussen de dijk in het noorden, de Walandweg en het Oosterpad.

4.3 Bebouwingskarakteristiek

De meeste huizen op de werven in Marken zijn, met uitzondering van een stenen voeting, volledig uit hout opgetrokken. Kleur van de gevels is voornamelijk donkergroen en zwart, incidenteel komt bruin, grijs en wit voor. Kozijnen, dakgoten, windveren en makelaars zijn wit. De deuren en luikomrandingen zijn groen. Op het profiel van de deurkozijnen en de randen van de luiken is soms een rode bies geschilderd. De luikpanelen zijn wit. De dakbedekking bestaat vooral uit Oud-Hollandse of opnieuw verbeterde Hollandse pannen in de kleuren rood of grijs/gesmoord.

In de nieuwe woonbuurten zijn de woningen veelal gebouwd in rijen in één bouwlaag met kap. Ook dubbele bebouwing komt voor.

De Marker woning is grofweg onder te verdelen in vijf typen:
1. woning in één bouwlaag met kap gebouwd op een werf;
2. woning met een borstwering gebouwd op een werf;
3. woning gedeeltelijk gebouwd op een werf en gedeeltelijk op palen;
4. woning geheel gebouwd op palen;
5. nieuwe woningen buiten de werven.

4.4 Functionele beschrijving

4.4.1 Wonen

De meest voorkomende functie op het eiland is wonen. De woningen komen voor op de werven en in de oude en nieuwe woonbuurten. De ruimtelijke verschijningsvorm van de woningen is beschreven in paragraaf 4.3.

4.4.2 Recreatie

Marken heeft veel te bieden op het gebied van recreatie. Zo heeft Marken een aantal souvenirwinkels, horecagelegenheden, een klompenmakerij, een museum en een rondvaartboot. Verder zijn er voorzieningen voor dagrecreatie zoals zwemsteigers, strandjes, de vuurtoren en natuurlijk de haven. Maar Marken biedt ook uitstekende mogelijkheden voor wandelen en fietsen. Dit zijn goede mogelijkheden om de karakteristieke kern te ervaren. Maar ook het buitengebied met zijn weidse uitzichten is zeker de moeite waard.

Voor de bewoners van Marken zelf is er een sportpark en een ijsbaan aanwezig.

4.4.3 Voorzieningen

Op Marken komen diverse maatschappelijke voorzieningen voor, waaronder twee kerken, een basisschool, een dorpshuis met onder andere een bibliotheek, kinderopvangvoorzieningen, wijksteunpunt en fitnessschool, een begraafplaats, een onderkomen van de Koninklijke Nederlandse Reddingsmaatschappij, een bibliotheek, een brandweerkazerne en een medisch centrum met onder andere huisartsen. Verder heeft Marken diverse winkels die vaak ondergeschikt in woningen gevestigd zijn. Die winkels richten zich vooral op de toeristen die Marken bezoeken. Daarnaast beschikt Marken over enkele dienstverlenende bedrijven en een supermarkt.

4.4.4 Horeca

Aan de haven en verspreid in de woonbuurten komen diverse horecavoorzieningen voor. Het gaat om een hotel, een snackbar en enkele cafés en restaurants. Het zijn over het algemeen kleinschalige voorzieningen. Enkele horecavoorzieningen hebben terrassen. In de haven zijn er mogelijkheden het aantal terrassen uit te breiden.

4.4.5 Bedrijvigheid

De bedrijvigheid op het eiland is gering. Er zijn slechts enkele bedrijven. De bedrijven zijn vaak ontstaan als nevenfuncties bij woningen en daardoor kleinschalig van aard. Ten zuiden van het centrale parkeerterrein, aan de Boxenring, ligt een klein bedrijventerrein. Bovendien is er één agrarisch bedrijf aanwezig.

4.4.6 Verkeer en parkeren

De Kruisbaakweg is de toegangsweg naar Marken. De Kruisbaakweg gaat over de Zeedijk die Marken met het vaste land verbindt. Aan het einde van de Kruisbaakweg ligt een groot parkeerterrein. Bezoekers moeten hier hun auto parkeren. Vanwege de smalle wegen is vanaf het parkeerterrein Marken alleen voor bestemmingsverkeer per auto toegankelijk. Er geldt op Marken een parkeervergunningstelsel voor parkeren in de openbare ruimte.

4.4.7 Water en groen

Tussen de werven en woonbuurten liggen enkele watergangen. Ook in het buitengebied liggen veel watergangen.

In het oude dorp komt weinig groen voor. Het meeste groen is op een paar plekken geclusterd. De groenste plekken zijn de omgeving van het dorpshuis, de begraafplaats, de Buurterstraat en de centrale parkeerplaats. De meeste bomen in het oude dorp staan in de groenclusters en plantsoenen. Her en der staan nog enkele losse knotwilgen in de oude buurten. De water- en groenelementen zijn van belang voor de ruimtelijke opbouw van Marken.

Op Marken liggen restanten van het Goudriaankanaal. Deze restanten zijn van cultuurhistorische waarde (zie ook paragraaf 6.3 Cultuurhistorie).

4.5 Buitengebied van Marken

Het buitengebied van Marken behoort tot het kleipolderlandschap en heeft een onregelmatig kavel- en wegenpatroon. Dit valt onder de onregelmatige blokverkaveling. Binnen deze verkavelingsvorm zijn blokken ontstaan door de begrenzing van percelen af te stemmen op natuurlijke landschapselementen. De begrenzing van de kavels is daarom deels kronkelig van aard.

In het buitengebied liggen open en vrijwel boomloze, met sloten doorsneden graslanden. De vroegere kwetsbaarheid voor overstromingen is aan dit gebied duidelijk af te lezen. Het buitengebied van Marken is voornamelijk agrarisch in gebruik.

HOOFDSTUK 5 BELEIDSKADER

Dit hoofdstuk geeft een samenvatting van de beleidskaders, waarmee bij het opstellen van dit bestemmingsplan rekening is gehouden.

5.1 Rijksbeleid

5.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) is op 13 maart 2012 in werking getreden. Met de Structuurvisie zet het kabinet het roer om in het nationale ruimtelijke beleid. De nieuwe Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte vervangt verschillende bestaande nota's zoals de Nota Ruimte, de agenda Landschap en de agenda Vitaal Platteland.

Het Rijk laat de ruimtelijke ordening meer over aan gemeenten en provincies en kiest voor een selectieve inzet van rijksbeleid op 13 nationale belangen. Voor deze belangen is het Rijk verantwoordelijk voor de resultaten. Buiten deze 13 belangen hebben decentrale overheden beleidsvrijheid.
Deze 13 nationale belangen zijn:

1. Rijksvaarwegen;
2. Mainportontwikkeling Rotterdam;
3. Kustfundament;
4. Grote rivieren;
5. Waddenzee en waddengebied;
6. Defensie;
7. Hoofdwegen en hoofdspoorwegen;
8. Elektriciteitsvoorziening;
9. Buisleidingen van nationaal belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen;
10. Ecologische hoofdstructuur;
11. Primaire waterkeringen buiten het kustfundament;
12. IJsselmeergebied (uitbreidingsruimte);
13. Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde.

5.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) is op 30 december 2011 in werking getreden. Het Barro stelt niet alleen regels omtrent de 13 aangewezen nationale belangen zoals genoemd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, maar stelt ook regels die in bestemmingsplannen moeten worden opgenomen. In onderstaande tabel wordt het bestemmingsplan getoetst aan de relevante artikelen van het Barro. Overigens is het zo dat de regels van het Barro met betrekking tot het rijksbelang 9 nog niet in werking zijn getreden.

Artikel Barro	Toetsingscriterium	Conclusie
Artikel 2.10 Ecologische hoofdstructuur	Met een provinciale verordening worden regels gesteld die bewerkstelligen dat een bestemmingsplan in gebieden behorende tot de Ecologische Hoofdstructuur geen bestemmingen mogelijk maakt ten opzichte van het daaraan voorafgaande bestemmingsplan.	Voor de wijze waarop de provincie de Ecologische Hoofdstructuur heeft geborgd in haar verordening wordt verwezen naar paragraaf 5.2. Dit bestemmingsplan is daarmee in overeenstemming.
Artikel 2.11 Primaire waterkeringen buiten het kustfundament	Op gronden waarop een primaire waterkering of een beschermingszone ligt, vindt geen wijziging plaats van de bestemming van dat gebied ten opzichte van het voorafgaande geldende bestemmingsplan.	Dit bestemmingsplan maakt dergelijke nieuwe bestemmingen niet mogelijk.
Artikel 2.12 IJsselmeergebied (uitbreidingsruimte)	Een bestemmingsplan mag geen bestemmingen bevatten die ten opzichte van het bestemmingsplan dat gold op 22 december 2009, nieuwe bebouwing of landaanwinningen mogelijk maken.	Dit bestemmingsplan maakt dergelijke bestemmingen niet mogelijk.

5.2 Provinciaal beleid

5.2.1 Structuurvisie en verordening

Het ruimtelijk beleid van de provincie Noord - Holland is vastgelegd in de Structuurvisie Noord-Holland 2040 (vastgesteld door Provinciale Staten op 21 juni 2010). In de structuurvisie geeft de provincie een toekomstbeeld, waaruit het provinciaal belang volgt. Het toekomstbeeld is als volgt gedefinieerd: 'De Provincie Noord-Holland zorgt dat Noord-Holland een mooie, veelzijdige en internationaal concurrerende provincie blijft door in te zetten op klimaatbestendigheid, ruimtelijke kwaliteit en duurzaam ruimtegebruik.'

Om het geschetste toekomstbeeld ruimtelijk te realiseren zijn provinciale belangen benoemd. De drie hoofdbelangen (klimaatbestendigheid, ruimtelijke kwaliteit en duurzaam ruimtegebruik) vormen gezamenlijk de ruimtelijke hoofddoelstelling van de Provincie. De hoofdbelangen zijn in de Structuurvisie uitgewerkt.

In de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie (eveneens vastgesteld 21 juni 2010), de eerste herziening van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie (vastgesteld op 23 mei 2011), de tweede herziening van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie (ontwerp, 27 maart 2012) en de tweede wijziging Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie - Beleid Wind Op Land (ontwerp, 4 september 2012) zijn op grond van art. 4.1 Wro regels gesteld ter waarborging van de provinciale belangen.

In onderstaande tabel wordt het bestemmingsplan getoetst aan de relevante artikelen van de provinciale verordening (PRVS).

Artikel PRVS	**Toetsingscriterium**	**Conclusie**
Artikel 8 Aardkundige waarden	Marken ligt in aardkundig waardevol gebied. De verordening stelt dat in het bestemmingsplan beschreven moet worden op welke wijze er rekening wordt gehouden met de aanwezige aardkundige waarden.	Aardkundig waardevolle gebieden zijn in dit bestemmingsplan beschermd met een dubbelbestemming met passende planregel.
Artikel 9 Aanwijzing Bestaand Bebouwd Gebied	De bestaande of de bij een - op het moment van inwerkingtreden van de verordening - geldend bestemmingsplan toegelaten woon- of bedrijfsbebouwing en kassen zijn aangewezen als bestaand bebouwd gebied.	De bebouwing op Marken is aangewezen als bestaand bebouwd gebied. De rest valt in het buitengebied.
Artikel 12 Verbod tot aanleg van bedrijventerreinen en kantoorlocaties	In het landelijk gebied voorziet een bestemmingsplan niet in een nieuw bedrijventerrein en kantoorlocatie of een uitbreiding van een bestaand terrein.	Dit bestemmingsplan maakt de genoemde functies niet mogelijk.
Artikel 13 Nieuwe woningbouw	In het landelijk gebied voorziet een bestemmingsplan niet in nieuwe woningbouw.	Dit bestemmingsplan maakt geen nieuwe woningbouw mogelijk.
Artikel 14 Overige vormen van verstedelijking	In het landelijk gebied voorziet een bestemmingsplan niet in nieuwe verstedelijking of uitbreiding van bestaande verstedelijking.	Dit bestemmingsplan maakt geen verstedelijking van het landelijk gebied mogelijk.
Artikel 16 De ruimte voor ruimte regeling	Nieuwbouw in het landelijk gebied is niet toege-	Dit bestemmingplan geeft invulling aan ruimte voor

	staan, tenzij er sprake is van sanering van vrijkomende (agrarische) bedrijfsbebouwing en er wordt bijgedragen aan de ruimtelijke en functionele kwaliteit van het gebied. Dit wordt in de verordening de ruimte voor ruimte regeling genoemd. Onder deze regeling zijn nieuwe woningen toegestaan onder de volgende voorwaarden: er is sprake van een netto-afname van bebouwing; er is zekerheid van herstructurering en sloop; er worden niet meer woningen gebouwd dan noodzakelijk is om de sloop te realiseren; compensatie vindt plaats in of tegen bestaand bebouwing.	ruimte door een wijzigingsbevoegdheid.
Artikel 17 Verbrede landbouwfuncties op of functiewijzigingen van agrarische bouwpercelen	Onder voorwaarden kan een bestemmingsplan mogelijkheden bieden om de agrarische gebouwen op het bouwperceel te gebruiken voor kleinschalige vormen van (bijzondere) huisvesting, werken, recreatie en zorgfuncties.	Deze functies worden bij afwijking mogelijk gemaakt.
Artikel 19 Ecologische Hoofdstructuur en provinciale Ecologische Verbindingszones	Voor zover de natuurfunctie is gerealiseerd moeten de gebieden die behoren tot de Ecologisch Hoofdstructuur bestemd worden als 'natuur'. Verder moet in een bestemmingsplan een wijzigingsbevoegdheid zijn opgenomen om de bestemming te wijzigen naar natuur.	De gebieden die zijn ingericht als natuur zijn ook als zodanig bestemd. Verder is er een wijzigingsbevoegdheid naar 'Natuur' opgenomen. Dit bestemmingsplan biedt geen mogelijkheden die de ecologische hoofdstructuur schaden.

	Verder mag een bestemmingsplan geen mogelijkheden bieden die omzetting naar de natuurfunctie onomkeerbaar belemmeren en de wezenlijke kenmerken en waarden van de ecologische hoofdstructuur significant aantasten.	
Artikel 20 Nationale landschappen en UNESCO-werelderfgoederen Artikel 21 Kernkwaliteiten Nationale Landschappen en Uitzonderlijke Universele Waarden UNESCO-werelderfgoederen Artikel 22 Ontwikkelingen binnen een Nationaal Landschap en UNESCO-werelderfgoed	Het plangebied maakt deel uit van het Nationaal Landschap Laag Holland. In bestemmingsplannen moeten regels worden opgenomen voor het behoud en de versterking van de kernkwaliteiten van Nationale Landschappen. Nieuwe functies en uitbreiding van de bebouwing van bestaande functies is alleen is toegestaan als deze geen significant negatieve effecten hebben op de kernkwaliteiten van het gebied.	De kernkwaliteiten van het Nationale Landschap zijn in dit bestemmingsplan beschermd met de gebiedsbestemmingen. Er worden geen nieuwe functies mogelijk gemaakt die negatieve effecten hebben op de kernkwaliteiten van deze gebieden.
Artikel 24 Rijksbufferzones	Het plangebied ligt in de rijksbufferzone Amsterdam - Purmerend. De verordening bepaalt dat voor rijksbufferzones verdere verstedelijking voor verschillende functies niet mogelijk is.	Dit bestemmingsplan maakt geen verstedelijking van de rijksbufferzone mogelijk.
Artikel 25 Weidevogelleefgebieden	Een groot deel van het plangebied is bij PRVS aangewezen als weidevogelleefgebied. In deze gebieden is het van belang de openheid te behouden. Daarom is op basis van de verordening bebouwing buiten 'bestaand bebouwd gebied', nieuwe weginfrastructuur, nieuwe bebossing, verstorende activiteiten bui-	Dit bestemmingsplan maakt de genoemde activiteiten niet mogelijk. De aanplant van bomen is gekoppeld aan een omgevingsvergunning.

	ten de huidige agrarische activiteiten en waterpeilverlaging niet toegestaan. Hoogopgaande beplanting moet in een bestemmingsplan gekoppeld zijn aan een omgevingsvergunning.	
Artikel 28 Gebieden voor gecombineerde landbouw	Ten aanzien van landbouw maakt PRVS onderscheid in twee zones. Het plangebied valt in zone 2: gebied voor gecombineerde landbouw. In deze zone liggen landschappelijk kwetsbare gebieden zoals veenweidegebieden of cultuurhistorisch waardevolle gebieden. Het landschap bepaalt waar en welke ruimte wordt geboden aan de bedrijfsontwikkeling. In de gebieden waar schaalvergroting niet of slechts gedeeltelijk mogelijk is, wordt meer ruimte geboden voor nieuwe economische activiteiten (verbreding). In dit gebied zijn agrarische bouwpercelen tot 1,5 hectare mogelijk. Voor bouwpercelen tot 2 hectare is maatwerk noodzakelijk.	De agrarische bestemming is afgestemd op zone 2. Dit bestemmingsplan maakt bouwpercelen tot 1,5 hectare mogelijk.
Artikel 29 Primaire waterkeringen	De dijk rondom Marken is aangewezen als primaire waterkering. Langs primaire waterkeringen geldt een vrijwaringszone van 100 meter binnendijks en 175 meter buitendijks. De verordening bepaalt dat binnen de vrijwaringszones nieuwe bebouwing of nieuwe functies alleen mogelijk gemaakt mogen worden als:	Dit bestemmingsplan maakt geen nieuwe bebouwing mogelijk binnen de zone van de primaire waterkering.

	er sprake is van niet onomkeerbare ontwikkelingen; een toekomstige landwaartse versterking van de waterkering niet wordt belemmerd; er kan worden meebewogen met het peil van het IJssel- en Markermeer.	
Artikel 32 Windturbines	Het bouwen of opschalen van windturbines is niet toegestaan.	In dit bestemmingsplan zijn windturbines niet toegestaan.

5.3 Regionaal beleid

5.3.1 Regiovisie Waterland 2040

In de regiovisie Waterland 2040 (januari 2009) hebben de zeven Waterlandse gemeenten in ISW-verband[6] de koers bepaald voor het ruimtelijk beleid op lange termijn. In de visie staat het behoud en de versterking van het kenmerkende authentieke karakter van de regio Waterland voorop. Om de kernen vitaal te houden en de bereikbaarheid van de regio binnen de Metropoolregio Amsterdam te waarborgen worden de noodzakelijke sociaal-economische en infrastructurele maatregelen uitgevoerd.

5.3.2 Regionale Woonvisie Waterland

Het beleid ten aanzien van wonen in de regio Waterland (gemeenten Beemster, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zeevang) is vastgelegd in de regionale Woonvisie Waterland (2003). In de visie worden de opgaven beschreven waarvoor de gemeenten staan om vraag en aanbod in de regio op elkaar af te stemmen. In de Woonvisie is aangegeven dat de gemeenten zich inspannen om de binnenstedelijke bouwopgave door middel van Intensiveren, Combineren en Transformeren (ICT) uit te voeren.

5.3.3 Nota Gezondheidsbeleid 2008 - 2011

In de Nota Gezondheidsbeleid (d.d. januari 2009) is door negen samenwerkende gemeenten, waaronder de gemeente Waterland, afgesproken wat zij in de genoemde jaren willen doen op het gebied van openbare gezondheidszorg. Het gemeentelijke beleid ten aanzien van mantelzorg is hier een uitvloeisel van.

5.3.4 Conclusie regionaal beleid

Het beleid ten aanzien van mantelzorg is in dit bestemmingsplan geïmplementeerd. Verder biedt het regionaal beleid geen concrete uitgangspunten voor dit consoliderende bestemmingsplan. Daarmee voldoet het bestemmingsplan aan het regionaal beleid.

[6] Intergemeentelijk Samenwerkingsorgaan Waterland

5.4 Waterbeleid

5.4.1 Algemeen

Het waterbeleid is vastgelegd in verschillende beleidsdocumenten. Op Rijksniveau is het Nationaal Waterplan 2009 - 1015 (22 december 2009) vastgesteld. Daarnaast is het Beheer- en Ontwikkelplan voor Rijkswateren 2010 - 2015 van belang. De provincie heeft op 16 november 2009 het Provinciaal Waterplan 2010 - 2015 vastgesteld. Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft haar waterbeleid vastgelegd in het Waterbeheersplan 4, 2010 - 2015, het Raamplan Bescherming tegen Wateroverlast (2004) en het Beheersplan Waterkering 2006 - 2010. Bovendien geldt voor de watergangen en waterkeringen in het plangebied de Keur van het Hoogheemraadschap. Voor diverse handelingen in en aan watergangen en waterkeringen is een zogenoemde watervergunning van het Hoogheemraadschap nodig.

5.4.2 Conclusie waterbeleid

Bij het opstellen van het bestemmingsplan is rekening gehouden met het nationale en regionale waterbeleid. Hoofdwatergangen en waterkeringen zijn specifiek in dit bestemmingsplan bestemd. In paragraaf 6.5 is een beschrijving gemaakt van de waterrelevante zaken. Dit bestemmingsplan voldoet daarmee aan het waterbeleid.

5.5 Gemeente

5.5.1 Afsprakenkader Ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-Oost

Op 31 juli 2012 is het Afsprakenkader Ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-Oost van de gemeente Waterland en stadsdeel Amsterdam-Noord vastgesteld (zie bijlage 2).

Het Afsprakenkader richt zich op het faciliteren van gewenste ontwikkelingen van de landbouw in Waterland-Oost. Doel hierbij is dat de landbouw economisch vitaal blijft en een rol kan blijven spelen in het beheer van gebieden waarbij tegelijkertijd een karakteristiek en vitaal veenweidelandschap behouden blijft. Waterland-Oost wordt daarbij als één gebied beschouwd. Voor de ontwikkeling van de landbouw binnen de kaders van behoud en ontwikkeling van natuur en landschap is één beleid van toepassing. Dit beleid, alsmede het daarin voorgestelde toetsingskader, is leidraad bij de inrichting van de agrarische gebiedsbestemming.

Voor meer informatie over het Afsprakenkader wordt verwezen naar de bijlage.

5.5.2 Amendement bedrijvigheid in kernen

Op 6 november 2008 is een amendement aangenomen om meer bedrijvigheid in woonkernen te realiseren. Dit amendement is in dit bestemmingsplan vertaald door een regeling op te nemen voor beroeps- en bedrijfsuitoefening aan huis.

5.5.3 Beleidsregel agrarisch gebruik wijzigen naar wonen

In het bestemmingsplan Landelijk gebied 1999 is per abuis geen wijzigingsbevoegdheid opgenomen om agrarische bedrijven te wijzigen naar woningen.

Daarom is de 'Beleidslijn gebruiksverandering van het agrarische gebruik naar woongebruik (vastgesteld op 16 oktober 2007) opgesteld. Met deze beleidsregel kan een agrarische bestemming worden gewijzigd naar een woonbestemming.

Deze beleidslijn is in dit bestemmingsplan vertaald door binnen de bestemming 'Agrarisch' een wijzigingsbevoegdheid op te nemen naar de bestemming 'Wonen'.

5.5.4 Beleidsregel antennemasten

Het beleid ten aanzien van antennes is vastgelegd in de 'Beleidsregel plaatsing antenne-installaties in de gemeente Waterland (vastgesteld op 26 juni 2008). Op basis van deze beleidsregel zijn bestaande antennes aangeduid.

De beleidsregel geldt als toetsingskader voor nieuwe aanvragen. Deze beleidsregel blijft daarom gelden naast het bestemmingsplan.

5.5.5 Beleidsregel dakterrassen

Onder welke voorwaarden dakterrassen zijn toegestaan is geformuleerd in de 'Beleidsregel met betrekking tot dakterrassen bij woonhuizen' (vastgesteld op 23 juni 2009). De beleidsregel is niet van toepassing op de woningen in de bestemming 'Wonen - 1' van dit bestemmingsplan.

De voorwaarden die er voor de dakterrassen gelden zijn verwerkt in dit bestemmingsplan. De beleidsregel is daardoor niet meer van toepassing op dit bestemmingsplan.

5.5.6 Beleidsregel erfbebouwing

De gemeente heeft eenduidige bouwregels voor erfbebouwing geformuleerd in de 'Beleidsregel met betrekking tot erfbebouwing bij woonhuizen' (vastgesteld op 23 juni 2009). De beleidsregel is niet van toepassing op de woningen in de bestemming 'Wonen - 1' en op erven van hoekwoningen met drie straatgevels.

De regeling voor bijbehorende bouwwerken is op deze beleidsregels afgestemd. De beleidsregel is daardoor niet meer van toepassing op dit bestemmingsplan.

5.5.7 Beleidsregel kleinschalig toeristisch overnachten

Om Bed en Breakfast en het kleinschalig toeristisch overnachten binnen de gemeente Waterland te stimuleren is de 'Beleidsregel met betrekking tot het kleinschalig toeristisch overnachten in de gemeente Waterland' op 5 juli 2011 vastgesteld. In de beleidsregel worden drie categorieën onderscheiden:

- klein: Bed and Breakfast bij (bedrijfs)woningen;
- midden: kleinschalig toeristisch overnachten in een groter deel van de woonfunctie;
- groot: ondernemingen die de maatvoering van de categorie midden te boven gaat. Ondernemingen in de grote categorie vallen buiten de beleidsregel.

Bij de kleine categorie wordt Bed and Breakfast gezien als een nevenactiviteit bij (bedrijfs)woningen. Voor woningen geldt dat er bij recht maximaal twee kamers mogen zijn, met een maximum van 30% van de oppervlakte van de woning. Bed en Breakfast mag niet leiden tot een onevenredige parkeerdruk op de omgeving.

Overigens komt de term Bed en Breakfast niet terug in de regels van het bestemmingsplan. Hier wordt het net als de middencategorie kleinschalig toeristisch overnachten genoemd. Dit komt op hetzelfde neer.

De middencategorie wordt mogelijk gemaakt met een afwijking. Met de afwijking kan een groter deel van de woonfunctie tot maximaal 50% van de oppervlakte van de woning en bijbehorende bouwwerken, tot een maximum van 100 m^2 voor het kleinschalig toeristisch overnachten worden gebruikt.

Deze beleidsregel is vertaald in dit bestemmingsplan. De beleidsregel is daardoor niet meer van toepassing op dit bestemmingsplan.

5.5.8 Beleidsregel mantelzorg

Het gebruik van bestaande bijbehorende bouwwerken voor de huisvesting voor mantelzorg is vastgelegd in de 'Beleidsregel met betrekking tot huisvesting ten behoeve van mantelzorg in bij woningen behorende bijgebouwen in de gemeente Waterland (vastgesteld op 17 september 2009). Op basis van de beleidsregel is mantelzorg toegestaan binnen de (bedrijfs)woningen. Met een afwijking wordt mantelzorg ook in vrijstaande bijbehorende bouwwerken toegestaan (afhankelijke woonruimte). De afhankelijke woonruimte mag maximaal 60 m^2 bedragen. Bij mantelzorg in een bijbehorend bouwwerk geldt als voorwaarde dat er geen onevenredige aantasting plaatsvindt van in het geding zijnde belangen van derden waaronder die van omwonenden en (agrarische) bedrijven.

Deze beleidsregel is vertaald in dit bestemmingsplan. De beleidsregel is daardoor niet meer van toepassing op dit bestemmingsplan.

5.5.9 Groenbeleid

De Groenvisie 2016 (vastgesteld op 24 januari 2008) vormt de basis voor het groenbeleid in de gemeente. In de Groenvisie is beleid ontwikkeld ten aanzien van bomen, restgroen en nieuwbouw- en herstructureringslocaties.

Onderdeel van de Groenvisie is de Bomenverordening. Deze stelt dat voor het vellen van een aantal soorten bomen een omgevingsvergunning nodig is. Bij de verlening van een vergunning wordt zoveel mogelijk herplant opgelegd. Voor het vellen van de volgende bomen is een vergunning nodig:

- bomen die deel uitmaken van de hoofdboomstructuur;
- bomen die monumentaal zijn;
- bomen die waardevol zijn.

Dit bestemmingsplan gaat uit van bescherming van het groen in het plangebied. Al het publieke en openbare groen dat in de Groenvisie is opgenomen, is met de bestemming 'Groen' beschermd.

5.5.10 Huisvesting primair onderwijs

In het Integraal Huisvestingsplan primair onderwijs (vastgesteld op 24 juni 2008) geeft de gemeente haar beleid ten aanzien van de huisvesting van primair onderwijs weer. In het plangebied komt één basisschool voor.

5.5.11 Maatschappelijke ondersteuning

In de beleidsnota Wet maatschappelijke ondersteuning Gemeente Waterland 2009 - 2012 (februari 2009) is het beleid ten aanzien van maatschappelijke ondersteuning weergegeven. In aansluiting op de regionale nota Gezondheidsbeleid is in de gemeentelijke nota aangegeven dat mantelzorg ondersteund moet worden. Daarom is in dit bestemmingsplan mantelzorg toegestaan bij alle bestemmingen met een (bedrijfs)woning.

5.5.12 Parkeren

Parkeren gebeurt vooral op de daarvoor bestemde parkeervakken en parkeerplaatsen. Op sommige plaatsen is er een bepaalde overlap met groen. Daarom is in dit bestemmingsplan in de bestemming 'Groen' ondergeschikt parkeren toegestaan.

Het centrale parkeerterrein op Marken wordt geherstructureerd. Daarnaast worden enkele nieuwe parkeerplaatsen aangelegd. In het bestemmingsplan zijn de nieuwe parkeerplaatsen voorzien van een passende bestemming.

5.5.13 Speelvoorzieningen

Het beleid ten aanzien van speelvoorzieningen staat in de kaderstellende notitie speelvoorzieningen (vastgesteld op 4 december 2003). Er wordt onderscheid gemaakt tussen informele speelruimte (straat, bosjes, bomen en dergelijke) en formele speelruimte (met speeltoestellen en/of sportfaciliteiten. In de gemeente is er voldoende informele en formele speelruimte aanwezig. Het is van belang dat de speelruimte aantrekkelijker wordt gemaakt. Bij de inrichting van speelruimte wordt er rekening gehouden met het aantal kinderen in de wijk en de reeds aanwezige speeltoestellen. Deze notitie heeft geen gevolgen voor dit bestemmingsplan.

5.5.14 Standplaatsenbeleid

In de gemeente geldt een maximumstelsel ten aanzien van het verlenen van standplaatsvergunningen op grond van de APV. Dit is vastgelegd in de notitie venten standplaatsvergunningenbeleid (juli 1995). Het beleid is vertaald in de algemene gebruiksregels.

5.5.15 Terrassenbeleid

Ten aanzien van terrassen geldt de nota Terras beleid Waterland 2007 (vastgesteld op 6 februari 2007). Voor terrassen binnen het beschermde dorpsgezicht gelden specifieke inrichtingseisen. Het terrassenbeleid is vertaald in de algemene gebruiksregels.

5.5.16 Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan

Het beleid ten aanzien van recreatie en toerisme is beschreven in het Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan (vastgesteld op 23 januari 2003). Op Marken is vooral het bezoek van dagjesmensen van belang. Deze komen met de boot of met een touringcar. Vervolgens verkennen de toeristen Marken per voet. In het TROP worden maatregelen voorgesteld om Marken aantrekkelijker te maken voor toeristen, zoals een reconstructie van het centrale parkeerterrein. Ook worden de mogelijkheden voor oeverrecreatie uitgebreid.

5.5.17 Vergunningsvrij bouwen in beschermde dorpsgezichten

In beschermde dorpsgezichten geldt voor interne verbouwingen aan bepaalde panden geen vergunningplicht (collegebesluit d.d. 9 augustus 2005). Werkzaamheden aan monumenten, werkzaamheden aan gevels en draagconstructies en werkzaamheden die een functiewijziging tot gevolg hebben vallen hier niet onder.

Inmiddels is de landelijke regeling van het vergunningsvrij bouwen van het Besluit omgevingsrecht zodanig verruimd, dat veel activiteiten in beschermde dorpsgezichten en aan en bij monumenten vergunningsvrij zijn geworden.

5.5.18 Vergunningsvrij bouwen op zijerven

In bepaalde situaties geldt geen vergunningplicht voor het bouwen op zijerven (collegebesluit 24 juni 2008). Dit bestemmingsplan frustreert dit beleid niet.

5.5.19 Welstandsbeleid

De gemeente Waterland heeft haar welstandsbeleid beschreven in de Welstandsnota Waterland (februari 2004, herziening maart 2009). In de Welstandsnota worden algemene en gebiedsgerichte welstandscriteria onderscheiden. De algemene welstandscriteria gelden als uitgangspunt voor iedere welstandsbeoordeling. De gebiedsgerichte welstandscriteria worden gebruikt om te beoordelen hoe het bouwwerk past in zijn omgeving. (Ver)bouwplannen worden getoetst aan de Welstandsnota.

Door de aanwijzing als beschermd dorpsgezicht is in dit gebied het welstandstoezicht gericht op het handhaven, herstellen en versterken van de ruimtelijke karakteristiek en de samenhang van het gebied. Alle ingrepen op Marken zijn vergunningplichtig.

5.5.20 Conclusie gemeentelijk beleid

Het gemeentelijk beleid heeft zijn vertaling gekregen in dit bestemmingsplan. Daarmee voldoet dit bestemmingsplan aan het gemeentelijk beleid.

HOOFDSTUK 6 MILIEU- EN OMGEVINGSASPECTEN

Voor het plangebied en omgeving kunnen (wettelijke) belemmeringen en/of voorwaarden een rol spelen. Het uitgangspunt voor het bestemmingsplan is dat er een goede omgevingssituatie ontstaat. In de volgende paragrafen zijn de randvoorwaarden die voortvloeien uit de milieu- en omgevingsaspecten beschreven.

6.1 Planmer

6.1.1 Normstelling en beleid

Vanaf 21 juli 2004 moet de Europese richtlijn betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's in de Lidstaten van de Europese Unie (EU) te worden toegepast. De Europese richtlijn is bedoeld om milieueffecten van plannen en programma's tijdens de voorbereiding ervan in beeld te brengen in de vorm van een milieurapport (MER)[7]. Doel van de richtlijn is om milieubelangen een meer nadrukkelijke plaats te geven in de besluitvorming.

De richtlijn is geïntegreerd in de Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage (Besluit mer). Per 1 april 2011 is de gewijzigde Besluit mer in werking getreden. Belangrijkste wijziging is dat drempelwaarden met het nieuwe besluit indicatief zijn geworden. Dat wil zeggen dat de in het Besluit mer genoemde oppervlakten en aantallen een richtlijn zijn. Omgevingskenmerken kunnen aanleiding geven tot lagere drempelwaarden. De verplichting om ten aanzien van plannen en programma's een MER te maken, onderscheid zich van een zogenaamde projectmer voor concrete plannen. Een planmer betreft plannen die uiteindelijk kunnen leiden tot concrete projecten, oftewel het kader vormen voor deze projecten. Van een planmer-plicht is sprake als:

- plannen het kader vormen voor (toekomstige) mer- of merbeoordelingsplichtige besluiten en/of;
- op grond van de Natuurbeschermingswet een passende beoordeling moet worden gemaakt. Dit is het geval als significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden niet kunnen worden uitgesloten.

6.1.2 Toetsing en uitgangspunten voor het bestemmingsplan

Planmer

Dit bestemmingsplan biedt ontwikkelingsmogelijkheden die mogelijk kunnen leiden tot belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. Het gaat daarbij vooral om de ruimte voor uitbreiding van agrarische bedrijven. Daarom is in het kader van dit bestemmingsplan een planmer en een passende beoordeling uitgevoerd[8]. Het planMER is opgenomen als bijlage 4 en de samenvatting als bijlage 5. De passende beoordeling maakt deel uit van het planMER.

---

7 De afkorting mer verwijst naar de procedure van milieueffectrapportage. De afkorting MER staat voor milieueffectrapport, het resultaat van deze procedure.

8 Omdat het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 ook mer-plichtig is, is het planMER en de passende beoordeling van toepassing op beide plannen.

In het planMER wordt een vergelijking gemaakt tussen een referentiesituatie (situatie zonder vaststellen van het bestemmingsplan) en het voornemen (situatie met vaststellen van het nieuwe bestemmingsplan). De referentiesituatie bestaat uit de huidige milieusituatie, autonome ontwikkelingen en generiek beleid dat los van het plan wordt doorgevoerd.

Uit de planmer blijkt dat er een aantal negatieve en positieve effecten voor het milieu zijn te verwachten. De meeste effecten worden neutraal of licht negatief beoordeeld. Na de beschrijving en waardering van effecten worden in het planMER verschillende mitigerende maatregelen voorgesteld om de milieueffecten van de nieuw vast te stellen bestemmingsplannen te voorkomen of tot een minimum te beperken. Voor een deel zijn dit maatregelen die zijn te regelen binnen het bestemmingsplan. Het gaat om de volgende maatregelen:

- het opnemen van maxima ten aanzien van het aantal mestvergisters om verkeersgerelateerde effecten tot een minimum te beperken (verkeershinder, luchtkwaliteit, geluidhinder, stikstofdepositie). In het bestemmingsplan is daarom het aantal mestvergisters verbonden aan een maximum aantal van 0;
- een afstemmingsbepaling met de Natuurbeschermingswet, waarmee is geregeld dat bij het toestaan van bouwwerken en werken en werkzaamheden rekening met de specifieke bescherming en instandhouding van de Natura 2000 - gebieden, zodanig dat er geen strijd met de Natuurbeschermingswet 1998 zal zijn;
- een algemene gebruiksregel waarmee is geregeld dat het gebruik van gronden, gebouwen en/of overkappingen ten behoeve van het uitbreiden van de veestapel - bijvoorbeeld het in gebruik nemen van een nieuwe stal - pas is toegestaan wanneer de totale stikstofdepositie op het maatgevende gevoelige Natura 2000-gebied niet toeneemt.

Passende beoordeling

Mogelijke effecten van in het bestemmingsplan geboden ontwikkelingsruimte op Natura 2000-gebieden zijn onderzocht in een passende beoordeling. Voor het bestemmingsplan Marken staan twee aspecten centraal:

- de uitbreiding van veehouderijbedrijven kunnen als gevolg van stikstofdepositie leiden tot significant negatieve effecten in verzurings- en vermestingsgevoelige habitats binnen Natura 2000-gebied. Met name in het gebied 'Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske';
- de toekomstige aanleg van een riviercruisesteiger leidt (in theorie) tot extra vaarbewegingen binnen het Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer. Dit kan leiden tot verstoring van kwalificerende vogelsoorten.

Ten aanzien van het eerste aspect zijn verschillende scenario's doorgerekend: naast de huidige situatie zijn de maximale mogelijkheden van het bestemmingsplan, een (realistisch) trendscenario en een ruim groeiscenario doorgerekend. Op basis van deze berekeningen is geconcludeerd dat wanneer alle agrarische bedrijven in de gemeente Waterland gebruik maken van de maximale bouwmogelijkheden, de stikstofdepositie vanuit de gemeente Waterland op stikstofgevoelige habitats in het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske toeneemt in de orde van 400%. Daarmee komt het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen verder uit beeld.

Echter, wanneer wordt uitgegaan van een meer realistische trendmatige groei van de veehouderij, is geconstateerd dat de stikstofdepositie licht afneemt of nauwelijks toeneemt (afhankelijk van het toetsingspunt). Daaruit kan worden afgeleid dat op gebiedsniveau in de komende 10 jaar waarschijnlijk voldoende milieuruimte beschikbaar is om vergunningen te verlenen. Deze uitkomst zegt echter niets over individuele percelen. Om te voorkomen dat een agrarisch bedrijf leidt tot significant negatieve effecten voor het Natura 2000-gebied 'Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske', is in het bestemmingsplan een regeling opgenomen (deze maatregel wordt beschreven onder 6.1.2).

Toename van de stikstofdepositie als gevolg van extra verkeersbewegingen is verwaarloosbaar.

In de passende beoordeling wordt geconcludeerd dat de paar extra dagelijkse vaarbewegingen door cruiseschepen in het recreatieseizoen zich voegen in de bestaande recreatiestroom in de vaargeul en vallen in het niet bij deze bestaande aantallen recreatievaarbewegingen. Significant negatieve effecten worden niet verwacht.

Om effecten tijdens de aanlegfase tot een minimum te beperken dienen maatregelen te worden om getroffen verstoring (met name onderwaterlawaai) zoveel mogelijk te voorkomen. Daarnaast dient bij de afwerking gebruik zo mogelijk gemaakt te worden van breuksteen (ten behoeve van de rivierdonderpad en driehoeksmosselen) en is een toename van het aantal lichtbronnen ongewenst met het oog op passerende meervleermuizen. De geluidsarme heitechnieken en geluidsbeperkende maatregelen zijn in de passende beoordeling nader beschreven.

6.2 Ecologie

6.2.1 Normstelling en beleid

Bij elk ruimtelijk plan moet, met het oog op beschermenswaardige natuurwaarden, rekening worden gehouden met de regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming en soortenbescherming.

Gebiedsbescherming

De bescherming van Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten is geregeld in de Natuurbeschermingswet (Nbw). Als ontwikkelingen (mogelijk) leiden tot aantasting van de natuurwaarden binnen deze gebieden, moet een Nbw-vergunning worden aangevraagd. Als een Nbw-vergunning nodig is dan 'haakt' deze aan bij de omgevingsvergunning. Daarnaast moet rekening worden gehouden met het beleid ten aanzien van de Ecologisch Hoofdstructuur (EHS). Ten aanzien van ontwikkelingen binnen de EHS geldt het 'nee, tenzij-principe'.

Soortenbescherming

Op grond van de Flora- en faunawet geldt een algemeen verbod voor het verstoren en vernietigen van beschermde plantensoorten, beschermde diersoorten en hun vaste rust- of verblijfplaatsen.

Onder voorwaarden is ontheffing van deze verbodsbepalingen mogelijk. Voor soorten die vermeld staan in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en een aantal Rode-Lijst-soorten zijn deze voorwaarden zeer streng. Het bevoegd gezag voor de Flora- en faunawet is de provincie. In de gevallen dat een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk is, dan 'haakt' de ontheffing aan bij de omgevingsvergunning.

6.2.2 Toetsing en uitgangspunten voor het bestemmingsplan

Gebiedsbescherming

Het oostelijk deel van het plangebied betreft het Natura 2000-gebied 'Markermeer & IJmeer'. Dit gebied ligt rondom het eiland en is ook onderdeel van de ecologische hoofdstructuur (EHS).

Ontwikkelingen binnen en buiten de Natura 2000-gebieden kunnen ook invloed hebben op de ecologische waarden binnen de gebieden. In paragraaf 6.1.2 zijn de belangrijkste conclusies van de passende beoordeling opgenomen.

In het zuidoosten van het eiland, rondom de Moeniswerf, de Rozewerf en de Grote werf, ligt een gebied dat behoort tot de EHS.

Het eiland heeft een belangrijke functie voor weidevogels. Marken is een van de belangrijkste weidevogelgebieden in het Nationaal Landschap Laag Holland. Voor het herstel en de verbetering van weidevogelleefgebieden is het Opkrikplan weidevogelleefgebied Waterland Oost opgesteld. In het plan zijn aanbevelingen geformuleerd ter verbetering van de weidevogelleefgebieden. Dit bestemmingsplan frustreert deze maatregelen niet.

Conclusie

Ten aanzien van het aspect gebiedsbescherming wordt geconcludeerd dat het bestemmingsplan uitvoerbaar is. Door het opnemen van een afstemmingsbepaling en een gebruiksregel wordt voorkomen dat individuele uitbreidingen tot significant negatieve effecten. Eventuele maatregelen kunnen verder worden uitgewerkt in het vergunningenspoor.

Soortenbescherming

Wat betreft de soortenbescherming wordt gewerkt met de zogenaamde 'uitgestelde toets'. De Flora- en faunawet is altijd onverkort van kracht. Dit betekent dat op het moment dat nieuwe activiteiten aan de orde zijn (bij recht, vergunningvrij of via een afwegingsprocedure) de mogelijke effecten op de te beschermen soorten altijd moeten worden meegewogen. Een beoordeling op het moment dat activiteiten daadwerkelijk aan de orde zijn (en dus niet ten tijde van het maken van het bestemmingsplan) geeft het meest actuele en beschermingswaardige beeld. Indien op dat moment blijkt dat er sprake is van (een) beschermde soort(en) en de activiteit strijd oplevert met de bepalingen uit de Flora- en faunawet, kan de betreffende activiteit pas plaats vinden na het verkrijgen van de ontheffing.

Bij het opstellen van het bestemmingsplan moet echter wel redelijk zicht bestaan op de verleenbaarheid van een eventuele benodigde ontheffing en/of omgevingsvergunning.

Anders is het bestemmingsplan niet uitvoerbaar. Uit het planMER blijkt dat in het plangebied wel beschermde plant- en diersoorten kunnen voorkomen. Rechtstreekse vernietiging of verstoring van soorten of hun verblijfsplaatsen is echter niet aan de orde.

Conclusie
Ten aanzien van het aspect soortenbescherming wordt geconcludeerd dat het bestemmingsplan uitvoerbaar is.

6.3 Cultuurhistorie

6.3.1 Normstelling en beleid

De rol van cultuurhistorie in de ruimtelijke ordening is de laatste jaren sterk toegenomen. Bij het opstellen van plannen moeten cultuurhistorische waarden tijdig in beeld worden gebracht. Het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) stelt in dat verband specifieke eisen aan het opstellen van bestemmingsplannen, en ook in het kader van de milieueffectrapportage is de cultuurhistorie een mede te onderzoeken aspect. Waar mogelijk moeten cultuurhistorische waarden worden behouden of versterkt. Cultuurhistorie is daarmee veelal een sturend onderdeel geworden in de ruimtelijke ordening.

De provincie Noord-Holland heeft de Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie vastgesteld. De kaart is een geografische uitwerking van de Leidraad landschap en cultuurhistorie (die deel uitmaakt van de verordening) en een herziening van de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW). De Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie geeft onder andere informatie over landschapstypen, aardkundige waarden, cultuurhistorische objecten en historische dijken.

6.3.2 Toetsing en uitgangspunten voor het bestemmingsplan

In het plangebied komen diverse cultuurhistorische elementen voor. Hieronder volgt per element een beschrijving.

Vuurtoren
Op het oostelijke deel van Marken staat de vuurtoren; het Paard van Marken. Vuurtorens zijn beperkt in aantal maar fungeren wel als historische bakens in de zeereep en aan de IJsselmeerkust. De vuurtoren is aangewezen als Rijksmonument en is daardoor beschermd op basis van de Monumentenwet. In dit bestemmingsplan is de vuurtoren specifiek bestemd.

Goudriaankanaal
Het Goudriaankanaal is een nooit afgemaakt kanaal door de gemeente Waterland, tussen IJdoorn (Durgerdam) en Marken. Het had een strategische verbinding moeten vormen tussen Amsterdam en de voormalige Zuiderzee. De werkzaamheden vingen aan in 1826 en werden in 1828 gestaakt. Nadat de werkzaamheden waren gestaakt werd het kanaal in de loop der jaren gedempt. Op Marken is het verloop van het Goudriaanskanaal nog steeds zichtbaar. Het gaat daarbij vooral om de sloten aan weerszijden van het kanaal. Deze waterlopen worden met een specifieke dubbelbestemming beschermd.

Monumenten
In het plangebied komt een aantal rijks-, provinciale en gemeentelijke monumenten voor. Deze monumenten worden beschermd via de Monumentenwet. Voor monumenten hoeft in het bestemmingsplan daarom geen beschermende regeling te worden opgenomen. Een volledig overzicht van de monumenten staat op de website van de gemeente.

Beeldbepalende en waardevolle panden
Naast de monumenten kent Marken 133 beeldbepalende en waardevolle panden. Door de ligging van deze panden binnen het beschermd dorpsgezicht geldt in alle bestemmingen een vergunningplicht voor het geheel of gedeeltelijk slopen. Hiermee worden de beeldbepalende en waardevolle panden beschermd. In de Welstandsnota is een beschrijving van deze panden opgenomen.

Aardkundig waardevol gebied
Geheel Marken is aangewezen als aardkundig waardevol gebied. Het betreft een erosierest van een veengebied dat zich uitstrekte tot in de voormalige Zuiderzee. In een periode met een verhoogde zeespiegelstand in de Middeleeuwen is dit veen grotendeels geërodeerd. Marken is als een restgebied overgebleven en bedekt met een laag zeeklei. De aanwezigheid van restveen in de voormalige Zuiderzee getuigt ervan dat het veengebied oorspronkelijk groter is geweest. Heel Marken is daarom in dit bestemmingsplan voorzien van de dubbelbestemming, waarmee de aardkundige waarden beschermd worden.

6.3.3 Conclusie
De cultuurhistorisch waardevolle objecten en gebieden die niet via de Monumentenwet zijn beschermd, hebben een beschermende regeling gekregen in dit bestemmingsplan. Vanuit het aspect cultuurhistorie zijn er geen belemmeringen voor dit bestemmingsplan.

6.4 Archeologie

6.4.1 Normstelling en beleid
Voor de bescherming van archeologische waarden is de Monumentenwet van toepassing. De bedoeling is dat, wanneer de bodem wordt verstoord, archeologische resten intact moeten blijven (in situ). Wanneer dit niet mogelijk is, worden archeologische resten opgegraven en elders bewaard (ex situ).
Voor rijksbeschermde archeologische monumenten geldt de bescherming op grond van de Monumentenwet en hoeft in het bestemmingsplan geen aanvullende regeling te worden getroffen.

Het archeologisch beleid van de gemeente Waterland is vastgelegd in de 'Archeologienota Waterland 2011'. In deze nota is verwoord hoe het behoud van archeologische waarden of het onderzoek daarnaar worden zeker gesteld. In de Archeologienota worden archeologische monumenten en vijf categorieën met archeologische verwachtingswaarden onderscheiden (zie tabel 1).

Deze categorieën zijn weergegeven op een beleidskaart. Deze beleidskaart is opgesteld op basis van de kennis die de afgelopen jaren is verkregen bij diverse archeologische onderzoeken en op basis van de kennis over de ontstaansgeschiedenis van het gebied.

Categorie	**Omschrijving**
Rijksbeschermd archeologisch monument	Bij alle bodemingrepen rekening houden met archeologie. Er is een monumentenvergunning vereist.
1	Bij alle bodemingrepen rekening houden met archeologie.
2	Rekening houden met archeologie bij een planomvang vanaf 100 m^2 en diepte van grondroerende werkzaamheden vanaf 35 centimeter
3	Rekening houden met archeologie bij een planomvang vanaf 500 m^2 en diepte van grondroerende werkzaamheden vanaf 40 centimeter
4	Rekening houden met archeologie bij een planomvang vanaf 2.500 m^2 en diepte van grondroerende werkzaamheden vanaf 40 centimeter
5	Rekening houden met archeologie bij een planomvang vanaf 10.000 m^2 en diepte van grondroerende werkzaamheden vanaf 40 centimeter

Tabel 1. Archeologische categorieën

6.4.2 Toetsing en uitgangspunten voor het bestemmingsplan

Binnen het plangebied komen de categorieën 1 tot en met 4 voor. Daarnaast liggen er op Marken drie van rijkswege beschermde archeologische monumenten, te weten de Rijmerswerf, de Noorderwerf en Het Kruis. De vier voorkomende categorieën worden als dubbelbestemmingen op de verbeelding weergegeven. Binnen deze dubbelbestemmingen is geregeld dat bij ingrepen vanaf de genoemde oppervlakte en diepte een omgevingsvergunning vereist is. Bij de aanvraag voor een omgevingsvergunning voor dergelijke ontwikkelingen wordt getoetst of archeologisch onderzoek nodig is. Voor bodemingrepen in de archeologische monumenten is een omgevingsvergunning van het ministerie nodig.

In geval tijdens de uitvoering van bouwwerkzaamheden archeologische sporen en/of vondsten worden aangetroffen geldt een meldingsplicht op grond van de Monumentenwet. Dit houdt in dat de aanwezigheid van bodemvondsten die ouder zijn dan 50 jaar bij de gemeente Waterland gemeld moeten worden.

6.4.3 Conclusie

Het archeologiebeleid is vertaald in het bestemmingsplan met dubbelbestemmingen op de verbeelding en passende regels. Vanuit het aspect archeologie zijn er geen belemmeringen voor dit bestemmingsplan.

6.5 Waterparagraaf

6.5.1 Normstelling en beleid

Een belangrijke ontwikkeling in het waterbeleid is de Watertoets. Het doel van de Watertoets is waarborgen dat waterhuishoudkundige doelstellingen meer expliciet en op een evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen bij alle waterhuishoudkundig relevante ruimtelijke plannen en besluiten. Het binnendijkse deel van het plangebied valt in het werkgebied van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Voor het buitendijkse water de Gouwzee en de dijk rondom Marken is Rijkswaterstaat de beheerder.

6.5.2 Toetsing en uitgangspunten voor het bestemmingsplan

Marken kenmerkt zich door polders met hoge (grond)waterstanden. Deze hoge waterstanden zijn bepalend voor het gebruik van het buitengebied. Door de hoge grondwaterstanden zijn de gronden vooral geschikt voor landbouw en natuur; de hoofdfuncties van het buitengebied.

De belangrijke watergangen en -partijen hebben de bestemming 'Water' gekregen. Het gaat vooral om de hoofdwatergangen van het hoogheemraadschap. Deze watergangen hebben een belangrijke functie in de afwatering van het gebied.

Het buitendijkse water Gouwzee behoort tot het Natura 2000-gebied 'Markermeer en IJmeer'. Daarom hebben deze wateren de bestemming 'Natuur - 1' gekregen. Deze gronden hebben naast een natuurdoel uiteraard ook een functie voor de scheeps- en recreatievaart en de visserij. Dergelijke functies zijn binnen deze bestemming ook mogelijk gemaakt.

Daarnaast is de primaire waterkering rondom Marken bestemd als 'Water - Waterstaat'. Vanwege de andere functies bij de haven is de waterkering daar beschermd met de dubbelbestemming 'Waterstaat - Waterkering'.

Aan weerszijden van de dijk liggen zones waarbinnen werken en werkzaamheden invloed kunnen hebben op de functie van de waterkering. Deze zone is daarom voorzien van de aanduiding 'vrijwaringszone - dijk'. Binnen deze aanduiding is voor bepaalde werken en werkzaamheden een omgevingsvergunning nodig. Voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning moet eerst advies worden ingewonnen bij de waterbeheerder, het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

In het zuiden van Marken ligt een gemaal dat het water van Marken uitslaat op het Markermeer. Het gemaal heeft een eigen bestemming gekregen.

6.5.3 Conclusie

De belangrijkste waterhuishoudkundige elementen zijn als zodanig bestemd. Vanuit het aspect water zijn er geen belemmeringen voor dit bestemmingsplan.

6.6 Bedrijven en milieuzonering

6.6.1 Normstelling en beleid

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is ruimtelijke afstemming tussen bedrijfsactiviteiten, voorzieningen en gevoelige functies (waaronder woningen) noodzakelijk. Bij deze afstemming kan gebruik worden gemaakt van de richtafstanden uit de basiszoneringslijst van de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering' (2009). Een richtafstand wordt beschouwd als de afstand waarbij onaanvaardbare milieuhinder als gevolg van bedrijfsactiviteiten redelijkerwijs kan worden uitgesloten. In geval van een gemengd gebied kan worden gewerkt met een verkleinde richtafstand.

6.6.2 Toetsing en uitgangspunten voor het bestemmingsplan

Met dit bestemmingsplan worden geen nieuwe bedrijfsactiviteiten mogelijk gemaakt. Uitgangspunt is dat milieucategorieën 1 en 2 algemeen zijn toegestaan. Daarnaast zijn bedrijven die naar aard en invloed op de omgeving vergelijkbaar zijn als categorie 1 en 2-bedrijven toegestaan. Bedrijven uit hogere milieucategorieën komen in de woongebieden van Marken niet voor.

Op het bedrijventerrein aan de Boxenring is een zonering aangebracht in bedrijven tot en met milieucategorie 2 in het oosten en zuiden en bedrijven tot en met milieucategorie 3.1 op de rest van het terrein. Voor bedrijven uit milieucategorie 2 adviseert de VNG een afstand van 30 meter ten opzichte van milieugevoelige functies, voor categorie 3.1-bedrijven een afstand van 50 meter.

Aan de oostzijde grenst het bedrijventerrein aan woningen. Door hier alleen bedrijven tot en met categorie 2 toe te staan, wordt de zwaardere bedrijvigheid verder bij de woningen vandaan gehouden. Desondanks wordt er niet voldaan aan de adviesafstanden van de VNG. Het gaat echter om een bestaande situatie. Deze situatie wordt in stand gehouden. Als gevolg van dit bestemmingsplan treedt er geen verslechtering op van de situatie.

In het zuiden van Marken ligt een rioolgemaal. Volgens de VNG-uitgave valt een rioolgemaal onder milieucategorie 2, waarvoor de VNG een afstand van 30 meter adviseert. Binnen 30 meter liggen geen milieugevoelige functies.

6.6.3 Conclusie

Vanuit het aspect milieuzonering zijn er geen belemmeringen voor dit bestemmingsplan.

6.7 Agrarische bedrijven

6.7.1 Normstelling en beleid

Voor veehouderijen met een omgevingsvergunning geldt de Wet geurhinder en veehouderij. In deze wet zijn voor bepaalde typen dieren geurnormen opgenomen. Ten aanzien van dieren waarvoor geen geurnorm is vastgesteld, gelden afstanden.

Op grond van een gemeentelijke geurverordening is binnen een bepaalde bandbreedte afwijking van deze normen en afstanden mogelijk. Gemeente Waterland heeft geen geurverordening. Dus gelden de afstanden uit de Wet geurhinder en veehouderij.

Voor kleinschalige veehouderijen en akkerbouwbedrijven gelden de vaste afstanden uit het Besluit landbouw milieubeheer. Deze afstanden zijn afhankelijk van het type omgeving (binnen of buiten de bebouwde kom). Daarnaast gelden er grotere afstanden voor inrichtingen waar landbouwhuisdieren worden gehouden.

6.7.2 Toetsing en uitgangspunten voor het bestemmingsplan

Op Marken komen zes melkrundveehouderijen voor. deze bedrijven vallen onder het Besluit landbouw milieubeheer. Er wordt voldaan aan de afstandsnormen uit het Besluit landbouw milieubeheer. De bedrijven krijgen uitbreidingsruimte overeenkomstig het Afsprakenkader. De effecten van de uitbreidingsruimte die dit bestemmingsplan biedt aan de agrarische bedrijven, zijn onderzocht in de planmer. Als gevolg van nieuwbouwplannen kan het aantal geurgehinderden beperkt toenemen. Bijvoorbeeld wanneer een stal wordt uitgebreid in de richting van woningen of wanneer een kleinschalig kampeerterrein wordt gerealiseerd op een buurperceel. Van onevenredige geurhinder zal echter geen sprake zijn, want dit is een voorwaarde bij de nieuwbouw van stallen of van geurgevoelige objecten zoals woningen.

6.7.3 Conclusie

Onevenredige geurhinder zal niet aan de orde zijn. Vanuit het aspect geurhinder zijn er geen belemmeringen voor dit bestemmingsplan.

6.8 Geluid

6.8.1 Normstelling en beleid

Op grond van de Wet geluidhinder geldt rond wegen met een maximumsnelheid hoger dan 30 km/uur, spoorwegen en inrichtingen die 'in belangrijke mate geluidhinder veroorzaken', een geluidszone. Bij de ontwikkeling van nieuwe geluidsgevoelige objecten binnen deze geluidszones moet akoestisch onderzoek worden uitgevoerd om aan te tonen dat de ontwikkeling voldoet aan de voorkeursgrenswaarden die in de wet zijn vastgelegd.

6.8.2 Toetsing en uitgangspunten voor het bestemmingsplan

Met uitzondering van de Kruisbaakweg geldt op de wegen in het plangebied een 30 km/uur-regime. Deze wegen hebben geen geluidszone. Bovendien biedt dit bestemmingsplan geen mogelijkheid nieuwe geluidsgevoelige bestemming op te richten.

Op de Kruisbaakweg mag 60 km/uur gereden worden. Daar waar er woningen liggen binnen de geluidszone van de Kruisbaakweg wordt de bestaande situatie gehandhaafd. Er zijn geen mogelijkheden om nieuwe geluidsgevoelige bestemmingen binnen deze geluidszones op te richten.

6.8.3 Conclusie

Vanuit het aspect geluid zijn er geen belemmeringen voor dit bestemmingsplan.

6.9 Bodem

6.9.1 Normstelling en beleid

Met het oog op een goede ruimtelijke ordening, moet in geval van ruimtelijke ontwikkelingen worden aangetoond dat de bodem geschikt is voor het beoogde functiegebruik. Ter plaatse van locaties die verdacht worden van bodemverontreiniging, moet ten minste verkennend bodemonderzoek worden uitgevoerd. In geval van verontreinigingen is de Wet bodembescherming van toepassing. In de wet is geregeld dat als ter plaatse van een plangebied ernstige verontreinigingen worden aangetroffen, er sprake is van een saneringsgeval.

In de Bodemagenda 2011-2016 (vastgesteld op 13 maart 2012) heeft de gemeente doelstellingen geformuleerd met betrekking tot de wijze waarop de gemeente invulling kan geven aan de gewenste verbreding van het bodembeleid. Bij ontwikkelingen komt men in aanraking met verschillende aspecten van de bovengrond en ondergrond. De aanleg van nieuwe infrastructuur en voorzieningen zoals riolering, kabels en leidingen leidt tot grondverzet. Uit de bodemkwaliteitskaart blijkt dat de bovengrond in de gemeente Waterland heterogeen verontreinigd is. Vrijkomende grond is meestal niet vrij toepasbaar.

6.9.2 Toetsing en uitgangspunten voor het bestemmingsplan

In dit bestemmingsplan gaat het om het vastleggen van de bestaande situatie. Binnen het bestemmingsplan worden er bij recht geen nieuwe grootschalige ontwikkelingen mogelijk gemaakt. In het geval zich een ontwikkeling aandient (via wijzigingsbevoegdheid of bij afwijking), wordt in het kader van de omgevingsvergunning voor bouwactiviteiten ten minste een verkennend een bodemonderzoek uitgevoerd.

6.9.3 Conclusie

Vanuit het aspect bodem zijn er geen belemmeringen voor dit bestemmingsplan.

6.10 Luchtkwaliteit

6.10.1 Normstelling en beleid

In hoofdstuk 5 van de Wet milieubeheer zijn de grenswaarden op het gebied van de luchtkwaliteit vastgelegd. Daarbij zijn in de ruimtelijke ordeningspraktijk met name de grenswaarden voor stikstofdioxide (NO_2) en fijnstof (PM_{10}) van belang. Projecten die slechts in zeer beperkte mate bijdragen aan de luchtverontreiniging, zijn op grond van de algemene maatregel van bestuur 'Niet in betekenende mate bijdragen' (Besluit NIBM) vrijgesteld van toetsing aan de grenswaarden. Op grond van de ministeriële regeling 'Niet in betekenende mate bijdragen' zijn (onder andere) de volgende projecten vrijgesteld van toetsing:

- woningbouwprojecten met minder dan 1.500 woningen;
- kantoorlocaties met een vloeroppervlak van minder dan 100.000 m^2;
- projecten die minder dan 3% van de (toekomstige) grenswaarde voor stikstofdioxide of fijnstof bijdragen. Dit komt overeen met 1,2 µg/m^3.

6.10.2 Toetsing en uitgangspunten voor het bestemmingsplan

Dit bestemmingsplan maakt geen ontwikkelingen mogelijk die in betekenende mate bijdragen aan de luchtverontreiniging. Er treedt dan ook geen verslechtering van de luchtkwaliteit op.

6.10.3 Conclusie

Vanuit het aspect luchtkwaliteit zijn er geen belemmeringen voor dit bestemmingsplan.

6.11 Externe veiligheid

6.11.1 Normstelling en beleid

Externe veiligheid gaat over het beheersen van de risico's die ontstaan voor de omgeving bij het gebruik, de opslag en het vervoer van gevaarlijke stoffen, zoals vuurwerk, LPG en munitie. De wetgeving over 'externe veiligheid' heeft tot doel de burger niet onnodig aan te hoge risico's bloot te stellen. De normen voor externe veiligheid zijn vastgelegd in onder andere het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), de Circulaire risiconormering vervoer van gevaarlijke stoffen en het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb).

Het externe veiligheidsbeleid heeft vorm gekregen in de risicobenadering. Er wordt getoetst aan twee verschillende normen: het plaatsgebonden risico (PR)[9] en het groepsrisico (GR)[10].

6.11.2 Toetsing en uitgangspunten voor het bestemmingsplan

In het plangebied liggen geen risicovolle inrichtingen en gasleidingen die in het kader van externe veiligheid relevant zijn. Ook vindt er geen noemenswaardig transport van gevaarlijke stoffen plaats.

Het bestemmingsplan is voorgelegd aan de brandweer. De brandweer heeft geconcludeerd dat externe veiligheid geen rol speelt in dit bestemmingsplan.

6.11.3 Conclusie

Vanuit het aspect externe veiligheid zijn er geen belemmeringen voor dit bestemmingsplan.

---

9 Het plaatsgebonden risico (PR) is het risico dat op een plaats buiten een inrichting een persoon die onafgebroken en onbeschermd op die plaats zou verblijven, overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof, gevaarlijke afvalstof of bestrijdingsmiddel betrokken is. Het PR wordt uitgedrukt als de kans per jaar. Ten aanzien van het plaatsgebonden risico geldt een kans van één op miljoen (10-6) als grenswaarde. Dit betekent dat binnen de zogenaamde PR 10-6-contour geen nieuwe kwetsbare objecten mogen worden toegestaan. Voor ontwikkeling van nieuwe beperkt kwetsbare objecten, geldt deze norm als streefwaarde. Het onderscheid tussen kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten is vastgelegd in het Bevi.

10 De definitie van het groepsrisico (GR) is de cumulatieve kansen per jaar dat ten minste 10, 100 of 1000 personen overlijden als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof, gevaarlijke afvalstof of bestrijdingsmiddel betrokken is.

6.12 Kabels en leidingen

6.12.1 Normstelling en beleid

In (de omgeving van) het plangebied kunnen kabels en leidingen aanwezig zijn die beperkingen opleggen voor de bouwmogelijkheden in het plangebied. Hierbij valt te denken aan hoogspanningsverbindingen, waterleidingen en straalpaden. Bij leidingen, zoals gas-, water- en rioolpersleidingen, volgen deze belemmeringen uit het zakelijk recht. Bij hoogspanningsverbindingen gaat het om veiligheid en gezondheid. De beperkingen bij straalpaden zijn van belang voor het goed functioneren van de straalpaden.

6.12.2 Toetsing en uitgangspunten voor het bestemmingsplan

In het plangebied ligt een rioolpersleiding. Deze leiding is op de verbeelding voorzien van een dubbelbestemming. Om de leiding te beschermen mogen binnen de dubbelbestemming geen gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken worden gebouwd. Ook geldt een omgevingsvergunningplicht voor diverse werkzaamheden. Zo wordt de leiding voldoende beschermd.

6.12.3 Conclusie

Vanuit het aspect kabels en leidingen zijn er geen belemmeringen voor dit bestemmingsplan.

HOOFDSTUK 7 UITVOERBAARHEID

Wettelijk bestaat de verplichting om inzicht te geven in de uitvoerbaarheid van een bestemmingsplan. Onderdeel hiervan is de maatschappelijke en economische uitvoerbaarheid. Ook wordt er in dit hoofdstuk aandacht besteedt aan het aspect grondexploitatie.

7.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Op 1 juni 2011 is de openbare kennisgeving ex artikel 1.3.1 van het Besluit ruimtelijke ordening gedaan van het voornemen van de actualisering van de bestemmingsplannen van de gemeente. De stand van zaken van dit bestemmingsplan is uitvoerig bijgehouden op de website van de gemeente Waterland. Kennisgevingen zijn gedaan in het huis-aan-huisblad, het elektronisch nieuwsblad en, vanaf de ontwerpfase, in de Staatscourant.

Het bestemmingsplan doorloopt een uitgebreide procedure. Tijdens deze procedure zijn er verschillende momenten waarop burgers en belanghebbenden hun mening op het plan kenbaar kunnen maken. Hieronder volgt een nadere toelichting.

Voorbereidingsfase
Vanuit het oogpunt van maatschappelijke uitvoerbaarheid, heeft de gemeente belanghebbenden de gelegenheid gegeven om, via een inspraakprocedure, zijn of haar inspraakreactie op het voorontwerpbestemmingsplan naar voren te brengen. In deze fase heeft een informatieavond plaatsgevonden. Bovendien is het bestemmingsplan voorgelegd aan de betrokken diensten en instanties als bedoeld in het overleg ex artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening.

Ten aanzien van alle ingekomen inspraak- en overlegreacties is door het college een standpunt bepaald in de overleg- en inspraaknota. Het resultaat van de inspraak en het vooroverleg is verwerkt in het ontwerpbestemmingsplan.

Ontwerpfase
Het ontwerpbestemmingsplan doorloopt de in de Wro opgenomen formele bestemmingsplanprocedure. Dit betekent dat het ontwerpbestemmingsplan gedurende zes weken ter inzage wordt gelegd. Tijdens deze periode vindt ook een informatiebijeenkomst plaats en heeft een ieder de gelegenheid voor het indienen van zienswijzen.

Vaststellingsfase
Zienswijzen worden al dan niet verwerkt in het bestemmingsplan en het plan wordt door de gemeenteraad vastgesteld. De indieners van de zienswijzen worden hiervan op de hoogte gesteld. Tot slot is tegen de vaststelling van het bestemmingsplan beroep mogelijk bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

7.2 Economische uitvoerbaarheid

Het bestemmingsplan is een in hoofdzaak consoliderend plan. Eventuele (binnenplanse) afwijkingen of wijzigingen komen voor rekening van particuliere opdrachtgevers. De economische uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan is daarmee gewaarborgd.

7.3 Grondexploitatie

Met de grondexploitatieregeling in de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) beschikken gemeenten over mogelijkheden voor het verhalen van kosten, indien sprake is van bouwplannen zoals bedoeld in artikel 6.2.1 Bro. Hierbij valt te denken aan kosten voor het bouw- en woonrijp maken en kosten voor het bestemmingsplan. Daarnaast hebben gemeenten sturingsmogelijkheden, omdat in het geval van grondexploitatie door derden diverse eisen en regels gesteld kunnen worden.

Het bestemmingsplan is in hoofdzaak een consoliderend plan. Het voorziet niet in ontwikkelingen van een dusdanige omvang dat daarvoor gelet op het bepaalde in de Wet ruimtelijke ordening en het Besluit ruimtelijke ordening een exploitatieplan moet worden opgesteld.

===

BIJLAGE 1

INGEKOMEN
20 SEP. 1971
No.

GEMEENTE MARKEN
Verg. van B. en W./Raad
Datum:
Beslissing:

MINISTERIE VAN CULTUUR, RECREATIE EN MAATSCHAPPELIJK WERK

De Raad van de gemeente Marken
te
M a r k e n

Techn. [illegible]
[illegible] op
28 SEP 1971
Nr. 8065

uw brief | *afdeling en nummer* M.M.A./Mo.-162.274. | *Rijswijk (ZH), Steenvoordelaan 370, tel. 070-907600* 17 SEP. 1971

onderwerp Aanwijzing beschermd dorpsgezicht te Marken gemeente Marken.

Mijne heren,

Met toezending van een afschrift van de beschikking van mij en van de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening van heden, Directie M.M.A./Mo.-160.777, met bijlagen, geef ik u kennis van de aanwijzing als beschermd dorpsgezicht in de zin van artikel 20 van de Monumentenwet van het gebied in de gemeente Marken zoals is aangegeven in de bij het genoemde besluit behorende tekening en als omschreven in de bijbehorende toelichting.

INGEKOMEN
20 SEP. 1971
No. 1471

Hoogachtend,

De Staatssecretaris van Cultuur,
Recreatie en Maatschappelijk Werk,

(H.J.L. Vonhoff).

GEMEENTE MARKEN
Verg. van B. en W./~~Raad~~
Datum: 23-9-71
Beslissing: v.k.a.

Bijlagen div.

Van deze beschikking, waarvan mededeling zal worden gedaan in de Nederlandse Staatscourant, zal afschrift worden gezonden aan de Monumentenraad, de raad van de gemeente Marken, gedeputeerde staten van Noord-Holland en de Rijksplanologische Commissie.

De Staatssecretaris van Cultuur,
Recreatie en Maatschappelijk Werk,

(H.J.L. Vonhoff).

De Minister van Volkshuisvesting
en Ruimtelijke Ordening,

(Drs. B.J. Udink).

Afdeling en nummer
M.M.A./Mo-160.777.

RIJSWIJK (ZH)
17 SEP. 1971

Afschrift

DE STAATSSECRETARIS VAN CULTUUR, RECREATIE EN MAATSCHAPPELIJK WERK

EN

DE MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING,

Overwegende dat het eiland Marken een cultuur-historisch monument van de grootste waarde is en door zijn op werven geconstrueerde houten bebouwing, waarvan de structuur sinds eeuwen vrijwel ongewijzigd is gebleven, een beeld oplevert, dat van algemeen belang is vanwege de schoonheid en het karakter ervan;

Gelet op artikel 20 van de Monumentenwet;

Gehoord de Monumentenraad, de raad van de gemeente Marken, gedeputeerde staten van Noord-Holland, en de Rijksplanologische Commissie;

B E S L U I T E N:

het gebied in de gemeente Marken, zoals is aangegeven op de bij deze beschikking behorende tekening nr. 099 en zoals omschreven in de toelichting bij deze beschikking, aan te wijzen als dorpsgezicht in de zin van artikel 20 van de Monumentenwet.

TOELICHTING bij het besluit tot vaststelling van een beschermd dorpsgezicht ex artikel 20 van de Monumentenwet

te

MARKEN, gemeente Marken

Het beschermde dorpsgezicht omvat het op de bijgevoegde kaart (Rijksdienst voor de Monumentenzorg, tek. nr. 099) met een stippellijn omgrensde gebied.

Geschiedenis

Het eiland Marken moet omstreeks 1200 zijn ontstaan, toen ten gevolge van het stijgen van het zeeniveau de steeds groeiende Zuiderzee tal van lager gelegen landen overspoelde en deed afbrokkelen. Dat Marken gespaard bleef, is te danken aan een van de kloostergemeenschappen die, evenals bij de vele inpolderingen in Friesland en Noord-Holland, ook de bedijking van Marken in de 13e eeuw ter hand nam. Deze kloosterlingen, behorende tot de Norbertijnerabdij van Mariëngaarde te Hallum in Oostergo, verkregen het eiland in het begin van de 13e eeuw in eigendom. Niet alleen werd door de werkzame monniken het gehele eiland bedijkt maar ook bouwden zij een klooster op een grote kunstmatige verhoging, die de naam Monnikenwerd verkreeg en later Kerkbuurt werd genoemd. Op een aantal van deze kunstmatige opgeworpen woonheuvels, de z.g. werven, werden burgernederzettingen aangetroffen. De monniken brachten vooral de landbouw, in die tijd de belangrijkste bestaansbron, tot ontwikkeling. Omstreeks het jaar 1345 maakte graaf Willem IV van Holland aan dit nuttige monnikenwerk een einde. De Graaf liet n.l. bij wijze van vergeldingsmaatregel, na zijn nederlaag bij Stavoren, de kloosterlingen gevangen nemen en de uithof met kapel verwoesten. Gravin Margaretha ontvreemde in 1346 het eiland definitief van de abdij, zij verkocht een deel aan de bewoners en het overige aan de poorters van Amsterdam. Aan de belangrijkste bron van een bescheiden welvaart, het fokken van runderen en paarden waarmede de monniken een begin hadden gemaakt, kwam toen spoedig een einde. Voor de slechts geringe bevolking was het niet mogelijk de lange zeedijk te onderhouden, zodat al snel het land niet voldoende was beschermd tegen het opdringende water. De weilanden dienden voortaan in de zomermaanden alleen

Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk
en van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
van 17 SEP 1971
nr. 160.777

mmo/mo

nog maar als hooiland en Marken werd al spoedig een eiland met een uitgesproken vissersbevolking. Dit bleef zo tot de afsluiting van de Zuiderzee door de Afsluitdijk.

De sterk verspreide bewoning, geconcentreerd op de verschillende werven, gaat op de vroege agrarische periode terug; zij was reeds aanwezig toen Marken nog een deel van het vaste land uitmaakte. Pas veel later, in de 18de en de 19de eeuw, toen op de terpen geen bouwgrond meer beschikbaar was, ging men over tot het bouwen van paalwoningen, waarvan de oudste nog overgebleven voorbeelden worden gevormd door het al een eeuw of langer als "Nieuwe Buurten" aangeduide Noskou en Siberië.

Het eiland, dat bestaat uit zeeklei op een ondergrond van laagveen, heeft een uiteen oogpunt van verdediging tegen de aanvallen van water en wind, moeilijke kustlijn. De dijk, die in eerste aanleg, zoals reeds beschreven, te danken was aan de 13de eeuwse monniken, bood ondanks herhaalde pogingen hem in staat te houden nooit voldoende bescherming. Een lange reeks van overstromingen en stormvloeden, waarvan de laatste in 1916, deed dan ook tal van stukken land dikwijls gehele woonbuurten in zee verdwijnen, terwijl gedurende de wintermaanden het laag gelegen land door gebrek aan bemaling onder water stond. Evenals in het vroege Friese en Groninse terpenland vormden dan de z.g. werven op zichzelf staande eilandjes. In 1930 werd zuidwestelijk van de Rozenwerf een gemaal gebouwd, waardoor een betere beheersing van de waterhuishouding mogelijk werd.

Bestaande situatie

Ondanks de sterke veranderingen, die Marken vooral sinds de afsluiting van de Zuiderzee heeft ondervonden, alsmede door de aanleg van de in 1957 gereedgekomen dijk, die het opnieuw met het vaste land verbond, is het eigen karakter bewaard gebleven.

De vrijwel uitsluitend houten bebuizing, dicht bijeen geconcentreerd op de werven, die als verhoogde nederzettingen oprijzen uit het lage polderland, en de relatie met het aan alle zijden nog aanwezige water, hebben het isolair aspect nog in

vele opzichten doen voortbestaan. Ook de structuur van de werfbebouwing is sinds eeuwen vrijwel ongewijzigd gebleven. Veel van de houten huizen dateren nog uit de 18de eeuw. Voorts is de onderlinge relatie van vooral de kleinere werven op geen enkele wijze verstoord door latere bebouwing van het lage land. De ingeboren vrees tegen het te laag wonen, die ook nu nog bij verschillende vooral oudere bewoners wordt aangetroffen, is hiervan de reden. Alleen tussen de Kerkbuurt en Havenbuurt en in een uitbreidingsplan noordoostelijk op het eiland zijn sinds de laatste jaren enige eigentijdse woonblokken verrezen. Ondanks deze nieuwe woningen, die slechts ondergeschikt zijn aan de hoger gelegen, het beeld bepalende, oude woonwerven, behoort Marken tot een van de gaafste voorbeelden in ons land van een woon- en leefcultuur uit vroeger tijd. Zonder overdrijving kan gesteld worden, dat hier een cultuurhistorisch monument van de grootste waarde wordt aangetroffen. Het is van nationaal belang dat deze situatie, die uniek is in zijn soort, en als geheel van grote schoonheid is, bewaard blijft.

Karakterbeschrijving van de Werven.

In totaal worden acht op werven gebouwde woonbuurten aangetroffen, Noordwestelijk van het 1825 uitgezette en afgegreppelde "kanaal" waarvan de verdere aanleg enige jaren later werd opgegeven, bevinden zich de Kerkbuurt, Havenbuurt, Hets en het Fort. Zuidoostelijk van het "kanaal" dat het eiland over de gehele lengte van zuidwest naar noordoost doorsnijdt, bevinden zich de Kitte Werf, Grote Werf, Rozenwerf en Hoeniswerf, tezamen vroeger Zereide geheten. Geheel in het oosten, nog voorbij de uiterste punt van het eiland, staat aan het einde van een dam de uit 1839 stammende vuurtoren. Zonder uitzondering worden vrijwel alle werven omgeven door op de taluds gelegen blekveldjes, die zijn afgezet met eenvoudige houten hekjes.

Kerkbuurt

De Kerkbuurt of Nonnikenwerf vormt het centrum van het Marker leven. We treffen hier aan de zuidwestzijde van de buurt de uit 1904 stammende Nederlands Hervormde kerk aan, op dezelfde plaats, waar ook vroeger reeds een kerkgebouw werd aangetroffen. Noordoostelijk van de kerk ligt een kleine pleinvormige ruimte, waaraan het nogal uit de toon vallende nieuwe raadhuis is gebouwd. Vanaf deze ruimte verdeelt een smalle straat de buurt in twee vrijwel gelijke delen. De langgerekte woonblokken (aan weerszijden begrensd door nauwe stegen) zijn haaks op deze straat gesitueerd. Deze vrijwel alle uit hout opgetrokken woonblokjes, die in verschillende afzonderlijke woningen zijn onderverdeeld, liggen in nog slechts gering verspringende rooilijn aan de hoofdstraat. Het beeld vanaf deze straat alsmede die van de naar buiten gerichte gevelwanden wordt daarom bepaald door een reeks houten topgevels, die alleen in hoogte onderling verschillen. De hogere huizen, vrijwel alleen voorkomend direct langs de hoofdstraat, zullen aanvankelijk alle hebben bestaan uit één woonlaag met een kap. Verschillende woonblokjes of delen ervan komen voor op de lijst van beschermde monumenten. Zowel aan de hoofdstraat als aan de naar buiten gerichte zijde zijn enige smalle, door keurige hekjes omheinde erfjes aangelegd. Ieder heeft voorts op het talud van de terp buiten de woonkern een eigen bleekveld. Vermeldenswaard is ook de oude pastorie, een uit 1840 stammend gebouw met daarnaast nog een tweetal houten woonblokjes, tezamen aan de zuidwestelijke zijde de begrenzing vormend van zowel de kerksituatie als van de werfbebouwing. De plattegrond van gehele Kerkbuurt vertoont een zeer regelmatige en compacte structuur. Men heeft hier een maximaal aantal woningen op de terp bijeen gebouwd. Een situatie, die uit een oogpunt van hedendaagse eisen van volkshuisvesting, hoe schilderachtig het geheel ook moge zijn, problemen oproept.

Binnenkort zal daarom een zorgvuldig opgesteld saneringsc.q. rehabilitatieplan worden uitgevoerd, hetwelk beoogt het samenvoegen van enige te kleine eenheden tot een nieuwe woning, waarbij het uiterlijk zal worden gerestaureerd en aangepast. Op enkele plaatsen zal een inpandig gelegen huis terwille van de

licht- en luchttoetreding van de naastliggende huizen worden afgebroken. De hierdoor te maken open ruimten zullen door hekjes worden omheind en de functie van bleekveldjes krijgen. Het plan zal evenwel zodanig tot uitvoering worden gebracht, dat op geen enkele wijze afbreuk aan het karakter zal worden gedaan. Hier en daar zal zelfs een aspectverbetering optreden, ondat enige uit de toon vallende objecten zullen verdwijnen.

Havenbuurt

In tegenstelling tot de Kerkbuurt is het oude gedeelte van de Havenbuurt, ofschoon niet minder intensief gebouwd, onregelmatiger van aanleg. De buurt bestaat uit twee terpen, waarvan de meest zuidwestelijke en dichtst bij de haven gelegen werf de grootste is. Ook hier wordt een groot aantal karakteristieke houten woningen, waarvan meerdere onder één kap, aangetroffen. Te midden van de Marker woningen wordt in deze buurt een qua schaal en materiaaltoepassing sterk afwijkend gebouw, ingericht tot café annex hotelbedrijf, aangetroffen. Opvallend is evenwel dat door de intimiteit van de dicht er omheen gelegen bebouwing, het beeld door de houten huizen bepaald blijft. Voorts worden langs de landzijde van de Havenbuurt enige panden aangetroffen, die als veestal en hooiberging in gebruik zijn. Zij zijn enkele der weinige boerderijen van het eiland.
Het andere deel van de Havenbuurt bestaat uit een kleinere meer noordoostelijk gelegen terp. De hierop aanwezige bebouwing, bestaande uit een vijftal langgerekte houten huizen en enige daar omheen gelegen kleinere panden, is bijzonder schilderachtig. De merendeels op de Monumentenlijst geplaatste opstallen leveren tezamen in eengave aanleg, met steegplaveisel en omheinde erfjes aan de buitenzijde, een zo gaaf beeld op, dat wat uiterlijk betreft dit buurtje representatief voor de oude Marker woonerf geacht kan worden.

De haven was tot 1857 slechts gering van omvang. In dat jaar werd het thans aanwezige noordelijke gedeelte aangelegd en in 1859 werd dit vergroot door het graven van de zuidelijk aangrenzende havenkolk. Beide delen zijn door een gedeeltelijk

weggegraven dam, waarop enige jaren geleden een scheepswerf met werfloods werd aangetroffen, gescheiden. Door de verbeteringen behoorde de Markerhaven in 1860 tot een der modernste vissershavens in Nederland. De thans hier omheen gelegen z.g. dijkwoningen stammen allen van na 1916, het jaar van de laatste watersnood. De traditionele opzet, zowel in vorm als materiaalkeuze, past goed in het karakteristieke beeld van Marken.

De buurten Moskou en Siberië met, zoals reeds vermeld, het oudste type paalwoning, treffen we oostelijk van de in 1837 gegraven havenkolk aan.

Noordoostelijke van de Havenbuurt aan de Middenweg, die de verbinding vormt met de Kerkbuurt, ligt de vroeger bewoonde werf Altena. Deze reeds in 1818 verlaten woonbuurt is later tot begraafplaats ingericht.

De Kes en het Fort zijn twee dicht bijeen gelegen afzonderlijke woonterpen, op enige afstand zuidoostelijk van de Havenbuurt. Door middel van een tweetal zeer langgerekte blokken houten paalwoningen van recente datum zijn zij thans aan de Havenbuurt verbonden. Deze woonterpen zijn van elkaar gescheiden door een sloot, die een onderdeel vormt van de in 1825 gegraven afgreppeling van het kanaal. Beide buurten bezitten de eerder omschreven kenmerken, die karakteristiek voor Marken zijn. De relatie van deze beide werven, met de oorspronkelijk rondom aanwezige laaggelegen graslanden, is alleen aan de westzijde bewaard gebleven.

Witte Werf, Grote Werf, Rozenwerf en Hoenswerf, waarvan de eerste drie gelegen zijn aan het Gereider pad, vormen een viertal woonbuurten, die zich door hun hoge ligging op bijzonder fraaie wijze manifesteren in het open polderland. Vooral de drie eerstvermelde zijn ten opzichte van elkaar fraai gelegen.
Geen enkel element verstoort de onderlinge samenhang waarbij de meestal naar buiten gerichte houten topgevels van deze drie werven, gezien vanaf de ene naar de andere werf, een bijzonder markant beeld opleveren. De werven zijn slechts gering van omvang maar ook hier zeer intensief bebouwd. De smalle steegjes, die de

woonblokjes begrenzen, leveren door hun geringe lengte tal van verrassende doorkijkjes op. Voorts worden alle eerder beschreven kenmerken ook hier aangetroffen. De huizen, waarvan slechts enkele later uit steen zij opgetrokken, bestaan in beginsel alle uit een begane grond en een kap.

Vermeldenswaard zijn ook de z.g. ijsbrekers in het IJsselmeer, die ter bescherming van de vlak langs het water gelegen Rozenwerfbebouwing zijn aangebracht.

De Moeniswerf is de kleinste van alle woonbuurten op Marken. Deze meest oostelijk gelegen werf aan het einde van het Moeniswerver pad bestaat uit slechts enkele huizen, die min of meer afwijken van het Marker type. De werf is daarom mede door de geïsoleerde ligging alleen als element van goede schaal in het landschap van belang.

Naast de bescherming van het gehele eiland is aan de zijde van de Haven het gedeelte van de Gouwzee, dat tot de gemeente Marken behoort mede in de aanwijzing betrokken. Hierdoor wordt de historische relatie van het voormalige eiland met het water benadrukt.

Bij de verschillende waterstaatkundige werken, die zich in het kader van de IJsselmeer-inpolderingen rond Marken gaan afspelen, zal men bijzondere aandacht aan dit aspect moeten besteden.

Ofschoon aanwijzing tot beschermd dorpsgezicht van het omschreven gebied geen bevriezing van de bestaande situatie beoogt, moet de hieruit voortvloeiende stede-bouwkundige regeling al die waarborgen bieden, die de bovenomschreven karakteristiek ook voor de toekomst zal waarborgen. Een bijzonder gedetailleerd bestemmingsplan met uitvoerige voorschriften zal in dit geval dan ook noodzakelijk zijn.

In het bijzonder zal hierbij, naast de omschreven kenmerken, gelet moeten worden op de toepassing van hout voor de buitenwanden en topgevels die in de kleuren zwart of groen geschilderd dienen te worden.

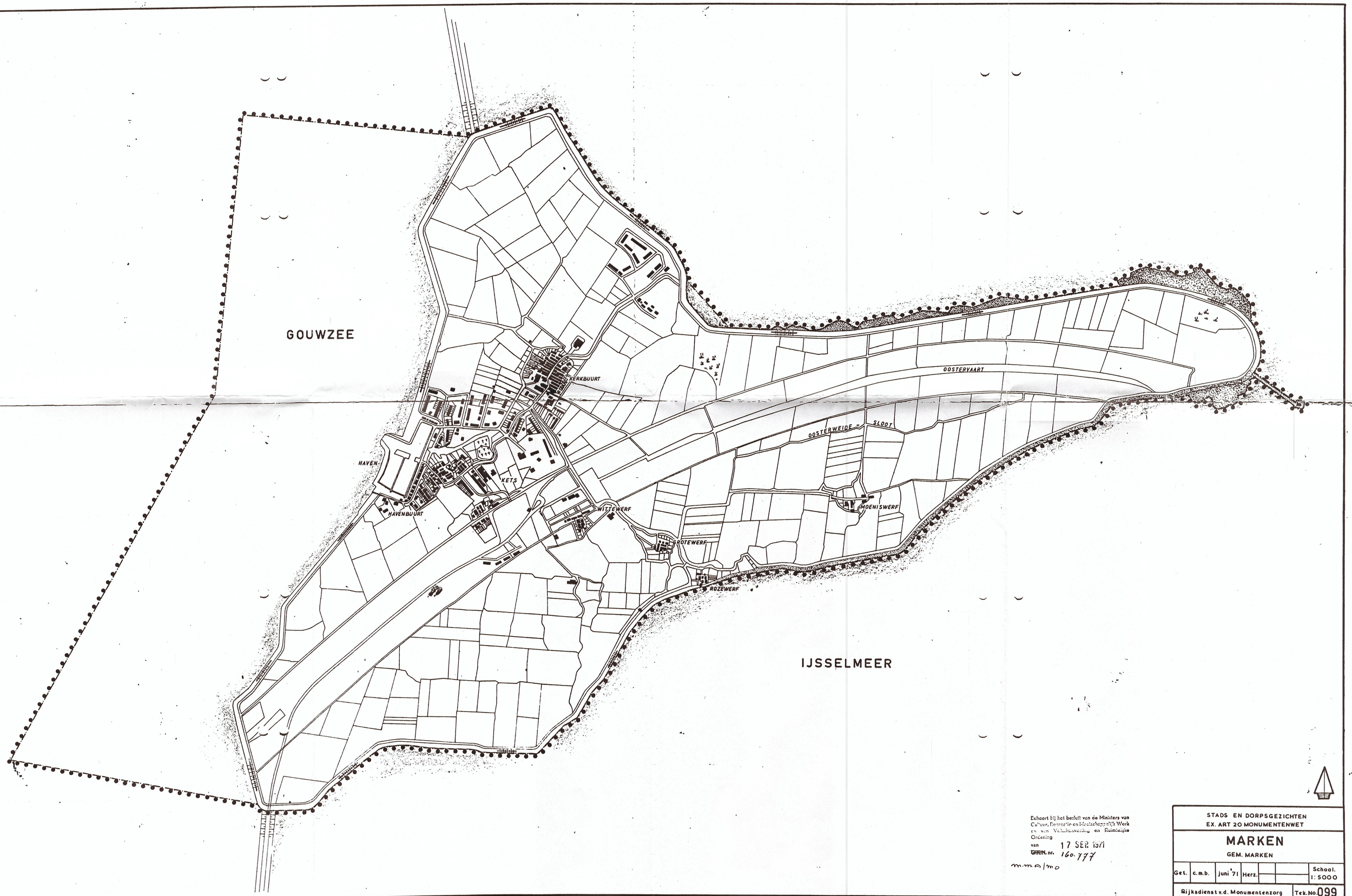

Behoort bij het besluit van de Ministers van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
van 17 SEP 1971
~~GEN.~~ nr. 160.777

m.m.a/mo

STADS EN DORPSGEZICHTEN
EX. ART 20 MONUMENTENWET

MARKEN

GEM. MARKEN

Get.	c.m.b.	juni '71	Herz.			Schaal. 1:5000

Rijksdienst v.d. Monumentenzorg — Tek.No. 099

BIJLAGE 2

Definitieve versie

Afsprakenkader
Ontwikkeling Landbouw en Landschap
Waterland-oost

Juli 2012

Walter Menkveld
advies & procesmanagement

Inhoudsopgave

Inleiding 2
1. Hoe werkt dit Afsprakenkader 3
2. Achtergrond 5
2.1 De landbouw in Waterland-oost 5
2.2 Natuur en landschap in Waterland-oost 6
2.3 Knelpuntenanalyse 7
3. Relevant bestaande beleid 8
4. Opbouw van het afsprakenkader 9
5. Zonering 11
6. Vergroten op huidige locatie 13
6.1 Aantonen van nut en noodzaak van vergroting van het bedrijf 13
6.2 Voorwaarden aan de duurzaamheid van het te vergroten agrarische bedrijf 13
6.3 Voorwaarden aan locatie en ontwerp van de nieuwbouw bij vergroting op huidige locatie 13
7. Boerderijverplaatsing 16
7.1 Aantonen van nut en noodzaak van boerderijverplaatsing 16
7.2 Voorwaarden aan de duurzaamheid van het te verplaatsen agrarische bedrijf 16
7.3 Voorwaarden aan locatie en ontwerp van bedrijfsgebouwen en -woning op nieuwe locatie 17
7.4 Mogelijkheden voor de oude locatie 18
7.5 Gebruik van oude locatie ten behoeve van financiering nieuwe locatie 18
7.6 Voorwaarden aan locatie en ontwerp voor bouwen op de oude locatie 19
8. Vestiging van een nieuw agrarisch bedrijf op een nieuwe locatie 20
8.1 Aantonen van nut en noodzaak van de nieuwvestiging 20
8.2 Voorwaarden aan de duurzaamheid van de nieuwvestiging 20
8.3 Voorwaarden aan locatie en ontwerp van bedrijfsgebouwen en -woning bij nieuwvestiging 20
9. Sanering en herinrichting erven bij gestopte bedrijven 22
10. Voorwaarden vanuit het waterbeheer 23
11. Maatschappelijke dienstverlening en verbreding 23
12. Rollen van de partijen 26
13. Evaluatie 27

Bijlage 1: Samenvatting relevant bestaande beleid 28
Bijlage 2: Overzicht verbredingsactiviteiten in Waterland-oost 33
Bijlage 3: Handreiking Openheid in Waterland-oost 34

Inleiding

Begin 2010 is de eerste fase van het gebiedsproces Waterland-oost uitgevoerd. Dit omvatte een knelpuntenanalyse en een programma voor de komende jaren. Een van de acties in het programma is het opstellen van een afsprakenkader landschap en landbouwontwikkeling (in het vervolg Afsprakenkader genoemd).
Het Afsprakenkader richt zich op het faciliteren van de gewenste ontwikkeling van de landbouw in Waterland-oost, zodat de landbouw economisch vitaal blijft en een rol kan blijven spelen in het beheer van het gebieden tegelijkertijd een karakteristiek en vitaal veenweidelandschap behouden blijft. Dit Afsprakenkader geeft aan binnen welke kaders dit mogelijk is. Het stadsdeel Amsterdam-Noord en de gemeente Waterland beschouwen Waterland-oost als een gebied, waarin voor de ontwikkeling van de landbouw binnen de kaders van behoud en ontwikkeling van natuur en landschap, één beleid van toepassing is.

Het stadsdeel Amsterdam-Noord en de gemeente Waterland zijn in het gebiedsproces voor de ontwikkeling van het Afsprakenkader verantwoordelijk. Zij hebben Walter Menkveld advies & procesmanagement gevraagd dit Afsprakenkader met partners in het gebied te ontwikkelen.
Er is gewerkt met een projectgroep en een klankbordgroep, waarbij getracht is zoveel mogelijk belanghebbende partijen te betrekken bij de ontwikkeling van dit Afsprakenkader om zo veel mogelijk draagvlak voor het Afsprakenkader te krijgen.

Het Afsprakenkader is als volgt opgebouwd:

Hoofdstuk 1:	een toelichting op de status en het gebruik van dit Afsprakenkader.
Hoofdstuk 2:	een analyse over de landbouw in Waterland-oost op dit moment, ontwikkeling van de landbouw, knelpuntenanalyse en de relatie met het gebiedsproces.
Hoofdstuk 3:	de relatie van het afsprakenkader met bestaand en toekomstig beleid.
Hoofdstuk 4 t/m 11:	het Afsprakenkader, met daarin opgenomen een zonering, diverse voorwaarden en regels.
Hoofdstuk 12:	de rollen van de direct betrokken partijen bij het gebruik van dit Afsprakenkader.
Hoofdstuk 13:	evaluatie van dit Afsprakenkader.

1. Hoe werkt dit Afsprakenkader

De inhoud van het Afsprakenkader wijkt op een aantal punten af van het bestaande planologische beleid voor de ontwikkeling van agrarische bedrijven in de gemeente Waterland en stadsdeel Amsterdam-Noord. Dat betekent dat er sprake is van kaderstellend beleid.
Dit afsprakenkader zal door de gemeenteraad van Waterland en het Stadsdeelbestuur van Amsterdam-Noord worden vastgesteld als beleidsnotitie. De Stuurgroep zal de gemeenteraad van Amsterdam voorstellen het Afsprakenkader als beleidsnotitie vast te stellen.

Het beleid uit het Afsprakenkader wordt op drie verschillende manieren gebruikt:

1. Aanvullend beleid op vigerende bestemmingsplannen landelijk gebied in Waterland-oost;
2. Aanpassingen van het bestaande beleid. De aanpassingen worden, zover mogelijk, opgenomen in de nieuwe bestemmingsplannen voor het landelijke gebied.
3. Blijft deels aanvullend beleid op de nieuwe bestemmingsplannen voor het landelijke gebied (voor het beleid dat niet bij recht wordt opgenomen in de nieuwe bestemmingsplannen).

1. Aanvullend beleid op vigerende bestemmingsplannen landelijk gebied in Waterland-Oost
Het Afsprakenkader gaat verder dan de mogelijkheden binnen de vigerende bestemmingsplannen voor het gehele gebied van Waterland-Oost en is daarmee aanvullend beleid. Indien een project afwijkt van een vigerend bestemmingsplan, maar voldoet aan de gestelde eisen van het Afsprakenkader, heeft de gemeente/het stadsdeel zich uitgesproken hieraan medewerking te verlenen. Door een zelfstandige planologische procedure, zoals een postzegelbestemmingsplan, kan medewerking aan een dergelijk project worden verleend.

2. Leidt tot aanpassingen van het bestaande beleid en wordt opgenomen in nieuwe bestemmingsplannen voor het landelijke gebied
Vanuit het Afsprakenkader zal een aantal zaken in de nieuwe bestemmingsplannen voor het landelijke gebied worden opgenomen. Dit betreft niet alleen nieuw beleid maar ook aanpassingen/beperkingen ten opzichte van het bestaande beleid. De gemeente Waterland en stadsdeel Amsterdam-Noord zullen zelf afzonderlijk bepalen welke beleidsaspecten bij recht in hun nieuwe bestemmingsplan voor het landelijke gebied worden opgenomen.

3. Blijft deels aanvullend beleid op de nieuwe bestemmingsplannen voor het landelijke gebied.
Een aantal onderwerpen van het Afsprakenkader zal niet in de nieuwe bestemmingsplannen voor het landelijke gebied worden opgenomen. Zo zijn de locaties van nieuwvestiging (inclusief de nieuwe locaties van de te verplaatsen bedrijven) niet van te voren bekend en kunnen daardoor niet worden opgenomen. Het Afsprakenkader wordt vervolgens aanvullend gebruikt ten opzichte van de recente bestemmingsplannen, net zoals genoemd onder punt 1, voor afzonderlijke projecten indien deze voldoen aan het Afsprakenkader.

Voor zover gelegen binnen het grondgebied van de gemeente Amsterdam is Waterland Oost grotendeels gesitueerd in de Hoofdgroenstructuur, zoals ook opgenomen in de Structuurvisie 2040. Dit betekent dat alle plannen binnen de Hoofdgroenstructuur welke worden voorgelegd aan het

College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Amsterdam ter advisering worden voorgelegd aan de Technische Adviescommissie Hoofdgroenstructuur (TAC).

2. Achtergrond

2.1 De landbouw in Waterland-oost

Een analyse van de landbouwgegevens, door de Dienst Landelijk Gebied (DLG), in Waterland-oost laat zien dat er op dit moment 164 agrarische bedrijven in het gebied zijn. Hiervan zijn er 51 melkveebedrijven (zie tabel 1). In totaal zijn er slechts 46 bedrijven (28 % van het totaal aantal agrarische bedrijven in Waterland-oost) meteen omvang groter dan 70 nge (Nederlandse grootvee eenheden). Dit is een landelijke norm voor bedrijven die een goed toekomstperpectief hebben. Deze bedrijven gebruiken gezamenlijk 2893 ha (bijna 60 % van de totale oppervlakte van 4831 ha aan landbouwgrond).Daarnaast is er nog een aantal bedrijven, die kleiner dan 70 nge zijn, die door verbreding voldoende economisch rendabel zijn.De overige bedrijven zijn voor een groot deel hobbybedrijven en bedrijven die aan het afbouwen zijn.

Alle bedrijven hebben 47% van alle grond bij de bedrijfsgebouwen. De melkveebedrijven hebben 50% van hun grond bij de bedrijfsgebouwen (verkavelingsgegevens 2004). Dat is vrij weinig. Rendabele bedrijven dienen circa 80 % van de grond rond het huis te hebben. De agrarische bedrijven spelen een belangrijke rol in het beheer van de kenmerkende natuur en landschap in Waterland-oost.

soort bedrijf	aantal bedrijven			oppervlakte (ha)	totale omvang (nge)	omvang gemiddeld per bedrijf (nge)
	< 70 nge	>70 nge	totaal			
melkveebedrijven	13	38	51	2779	5266	103
graasdierbedrijven	104	7	111	2001	2656	24
combinaties	1	1	2	51	110	55
totaal	**118**	**46**	**164**	**4831**	**8032**	**49**

Tabel 1: Landbouwgegevens Waterland-oost, DLG 2009

Verwacht wordt dat de komende 10 tot 15 jaar ongeveer de helft van de agrarische bedrijven zal verdwijnen, de overblijvende bedrijven zullen bijna twee maal zo groot worden (Bron: Dynamiek en beeldkwaliteit, CDR). Tegelijkertijd zullen bedrijven in toenemende mate aan verbreding doen en zich ontwikkelen als multifunctionele plattelandsbedrijven, waar naast de productie van melk en vlees ook verbredingsactiviteiten (zorg, natuur, recreatie) zullen plaatsvinden.

De basis van de landbouw in de toekomst in Waterland-oost bestaat vooral uit de 46 bedrijven, die groter zijn dan 70 nge en een aantal kleinere bedrijven, die door verbreding ook in de toekomst voldoende economische rendabel zijn. Deze agrarische bedrijven zullen zich moeten blijven ontwikkelen, om ook in de toekomst economisch rendabel te blijven. Het kan hierbij gaan om schaalvergroting (meer oppervlakte land en meer koeien) en/of het starten of uitbreiden van verbredingsactiviteiten.

Rendabele agrarische bedrijven zijn nodig om het beheer en onderhoud van natuur en landschap in Waterland-oost in de toekomst te garanderen. De ruimte voor ontwikkeling, die de landbouw hierbij wordt geboden, dient te passen bij het beleid van behoud en ontwikkeling van kenmerkende natuur- en landschapswaarden.

2.2 Natuur en landschap in Waterland-oost

Waterland-oost is onderdeel van het nationaal landschap Laag Holland. De kernkwaliteiten van het nationaal landschap zijn:

- grote openheid van het landschap;
- veel weide- en moerasvogels;
- het oude geometrische inrichtingspatroon in de droogmakerijen;
- veenpakketten;
- middeleeuwse strokenverkaveling en historische watergangen;
- groot aantal archeologische locaties;
- karakteristieke dijk- en lintdorpen.

De natuur van Waterland-oost wordt gekenmerkt door weidevogels, vochtige graslanden en rietkragen en verlandingsvegetaties. Een groot deel van Waterland-oost is door de provincie Noord-Holland aangewezen als weidevogelleefgebied. Een deel hiervan is begrensd als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De natuurwaarden, met name de weidevogels, zijn gebonden aan het agrarisch beheer. In het overgrote deel van het gebied wordt weidevogelbeheer uitgevoerd door de agrariërs.
Een deel van het Varkensland valt onder Natura 2000, de aeën en dieën onder de Natuurbeschermingswet.

Het landschap van Waterland wordt gekenmerkt door grote open ruimtes, met bebouwingslinten, dorpskernen, solitaire boerderijen, dijken, sloten, aeën en dieën en kleine droogmakerijen. Nieuwe boerderijen en stallen zullen van invloed zijn op het landschapsbeeld. Het is van belang dat nieuwbouw van boerderijen en stallen zodanig wordt ontworpen en gesitueerd dat zij in het landschap passen.

Een quick-scan naar de EHS en de kansen voor natuur in relatie tot waterbeheer, laat zien dat er grote natuurwaarden en -potenties liggen in het veenweidegebied ten oosten van het Goudriaankanaal. In dit deelgebied liggen nog gronden die geen EHS zijn, maar die daarvoor zeer geschikt zijn. Hier liggen grote kansen om door waterbeheer de natuurwaarden verder te ontwikkelen. Een versterking op termijn (de komende 10 tot 15 jaar) van de EHS aldaar is gewenst. Om de potenties niet teniet te doen, is het gewenst in dit gebied geen grote ruimtelijke ingrepen te plegen, behalve als het duurzaam beheer van dit gebied in gevaar komt. Bij een volgende herbegrenzing van de EHS, kan in de toekomst de EHS in deze zone definitief worden vastgesteld. Daarbij zullen eventueel ook gebiedsdelen ontgrensd kunnen worden, die nog niet gerealiseerd zijn en waar de natuurwaarden gering zijn.

2.3 Knelpuntenanalyse

Door het verdwijnen van agrarische bedrijven in het gebied en daarmee vergoten van andere agrarische bedrijven, in de komende 10 tot 15 jaar, zullen er bedrijfsvergrotingen, kavelruil en boerderijverplaatsing plaats gaan vinden. Waar dat kan op de bestaande locatie van de boerderij, maar als dat niet mogelijk is zal verplaatsing naar een andere locatie gewenst zijn. De erven van de vroegere locatie, na verplaatsing, zullen nieuwe functies krijgen. Nieuwe erven worden ingericht op optimaal uitoefenen van het vernieuwde agrarische bedrijf.
Het stopzetten van de landbouwontwikkeling is geen optie. Immers door de landbouw niet verder te laten ontwikkelen zal ze, op termijn, niet meer economisch rendabel zijn in Waterland-oost en verdwijnen. Dit heeft grote gevolgen voor de kenmerkende natuur- en landschapswaarden.

KADER 1: Vergroting is geen intensivering
In dit Afsprakenkader wordt gesproken over landbouwontwikkeling. Omdat er agrarische bedrijven in de toekomst zullen verdwijnen, zullen de overblijvende agrarische bedrijven groter worden. Dat betekent dat ze meer oppervlakte land gaan beheren. Daarvoor is meer vee nodig en daarom grotere stallen. De totale melkproductie in het gebied zal naar verwachting gelijk blijven. Er is geen sprake van intensivering, waarbij de productie per hectare zal toenemen.

Overigens is proces van landbouwontwikkeling al gaande, voor zover het bestemmingsplan hier mogelijkheden voor biedt. Maar veelal biedt het gemeentelijk beleid onvoldoende mogelijkheden, voor de ontwikkeling van de landbouw, maar ook om het bestaande vitale landschap en de kenmerklende natuur daarbij te beschermen.
Het vraagt een actief beleid van de gemeenten om ruimte te geven aan landbouwontwikkeling (landbouw is immers de drager van het landschap) waarbij de kwaliteiten van het landschap behouden blijven.
In de knelpuntenanalyse en het gebiedsprogramma voor Waterland-oost (vastgesteld in 2010) is besloten dit uit te werken in een Afsprakenkader.

Uitgangspunt van het afsprakenkader is dat:

- ***behoud en versterking van een vitaal en kenmerkend landschap en daarin aanwezige natuurwaarden centraal staat;***
- ***een economisch vitale landbouw noodzakelijk is voor het duurzaam beheer en behoud van natuur en landschap;***
- ***er ruimte wordt gegeven aan ontwikkeling van de landbouw zodat die economisch vitaal blijft, waardoor het beheer en behoud ook voor de toekomst gegarandeerd blijft;***
- ***dit alleen mogelijk is als hierbij voldoende rekening wordt gehouden met natuur en landschap en waar kan die versterkt;***
- ***het streven is ruimte te geven aan nieuwbouw, noodzakelijk voor de ontwikkeling van de landbouw als beheerder van het gebied, en tegelijkertijd het verminderen van bouwwerken , die niet meer nodig zijn.***

3. Relevant bestaande beleid

Uitgangspunt voor het afsprakenkader is het bestaand beleid. Daarbij spelen het provinciale beleid en dat van de gemeenten een grote rol. Hieronder is een overzicht opgenomen. (Voor een korte samenvatting, zie bijlage 1)

Provincie:
Structuurvisie Noord-Holland 2040 en de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie

Gemeente Waterland:
Bestemmingsplan Landelijk Gebied

Gemeente Amsterdam:
Structuurvisie Amsterdam 2040

Stadsdeel Amsterdam Noord:
Bestemmingsplan Waterland en Landelijk Noord
Ontwerp bestemmingsplan landelijk Noord
Integrale landschapsvisie Waterland Amsterdam-Noord
Beeldkwaliteitplan landelijk Noord

ISW
Regiovisie Waterland 2040

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier:
Waterbeheerplan 4
Beleid Peilafwijkingen 2009
Beheersplan Waterkering 2006-2010

4. Opbouw van het afsprakenkader

In het Afsprakenkader worden 3 vormen van landbouwontwikkeling in Waterland-oost onderscheiden:

1. **Vergroten op bestaande locatie:**
   Er is sprake van bedrijfsvergroting als de oppervlakte bedrijfsgebouwen toeneemt, voor zover dat niet binnen het bestaand bestemmingsplan mogelijk is. Vergroting kan plaatsvinden in verband met vergroting van de landbouwproductie en/of met het beginnen of het uitbreiden van verbredingsactiviteiten (zie hoofdstuk 6).
2. **Verplaatsen:**
   Hierbij verplaatst een bedrijf zich vanaf een oude locatie, waar onvoldoende ruimte is om het bedrijf verder te ontwikkelen naar een nieuwe locatie in het gebied. Op de nieuwe locatie zal een compleet nieuw bedrijf inclusief bedrijfswoning verschijnen, de oude locatie kan een andere functie krijgen: woningbouw of een nieuw bedrijf. Het betreft hier veelal verplaatsingen uit de dorpskernen (zie hoofdstuk 7).
3. **Vestiging van een nieuw agrarisch bedrijf op een nieuwe locatie:**
   Hierbij vestigt een nieuw agrarisch bedrijf van buiten het gebied zich in het gebied en begint daar een nieuw bedrijf op een nieuwe locatie, waarbij bedrijfsgebouwen en een bedrijfswoning zullen worden gebouwd. Hier zal terughoudend mee worden omgegaan, maar als het vanuit het beheer van het gebied noodzakelijk is wordt ook deze ontwikkeling door de gemeenten mogelijk gemaakt. Er zullen in dat geval strengere voorwaarden worden gesteld aan de omvang van het bedrijf (zie hoofdstuk 8).

Daarnaast zal het Afsprakenkader niet alleen ingaan op ontwikkeling van de landbouw, maar zal ook aangeven hoe wordt omgegaan met bebouwing van **stoppende agrarische bedrijven**.Daarbij gaat het om het herbestemmen van voormalige agrarische bedrijven, waarbij het streven is de oppervlakte bebouwing te verminderen (zie hoofdstuk 9).

De doelstelling van het Afsprakenkader is het faciliteren van de landbouwontwikkeling. Hier staat centraal het behoud van een vitaal landschap en kenmerkende natuur. Vanuit dit uitgangspunt zal medewerking worden verleend aan vergroten, verplaatsen en nieuwvestiging van agrarische bedrijven, waarbij aan verschillende voorwaarden moet worden voldaan. Deze betreffen:

- nut en noodzaak;
- voorwaarden ten aanzien van de duurzaamheid (economisch en natuur en landschap) van de bedrijven;
- voorwaarden ten aanzien van maatschappelijke dienstverlening (beheer natuur en landschap, zorglandbouw) en verbreding;
- ruimtelijke kwaliteitseisen, waaraan de nieuwbouw moet voldoen.

Deze voorwaarden zijn per ingreep (vergroten, verplaatsen en nieuwvestiging) uitgewerkt. Daarnaast is een ruimtelijke zonering aangebracht (zie hoofdstuk 5), zijn de voorwaarden vanuit het Hoogheemraadschap inzake de waterhuishouding geformuleerd en regels betreffende maatschappelijke dienstverlening en verbreding opgesteld (zie hoofdstuk 11).

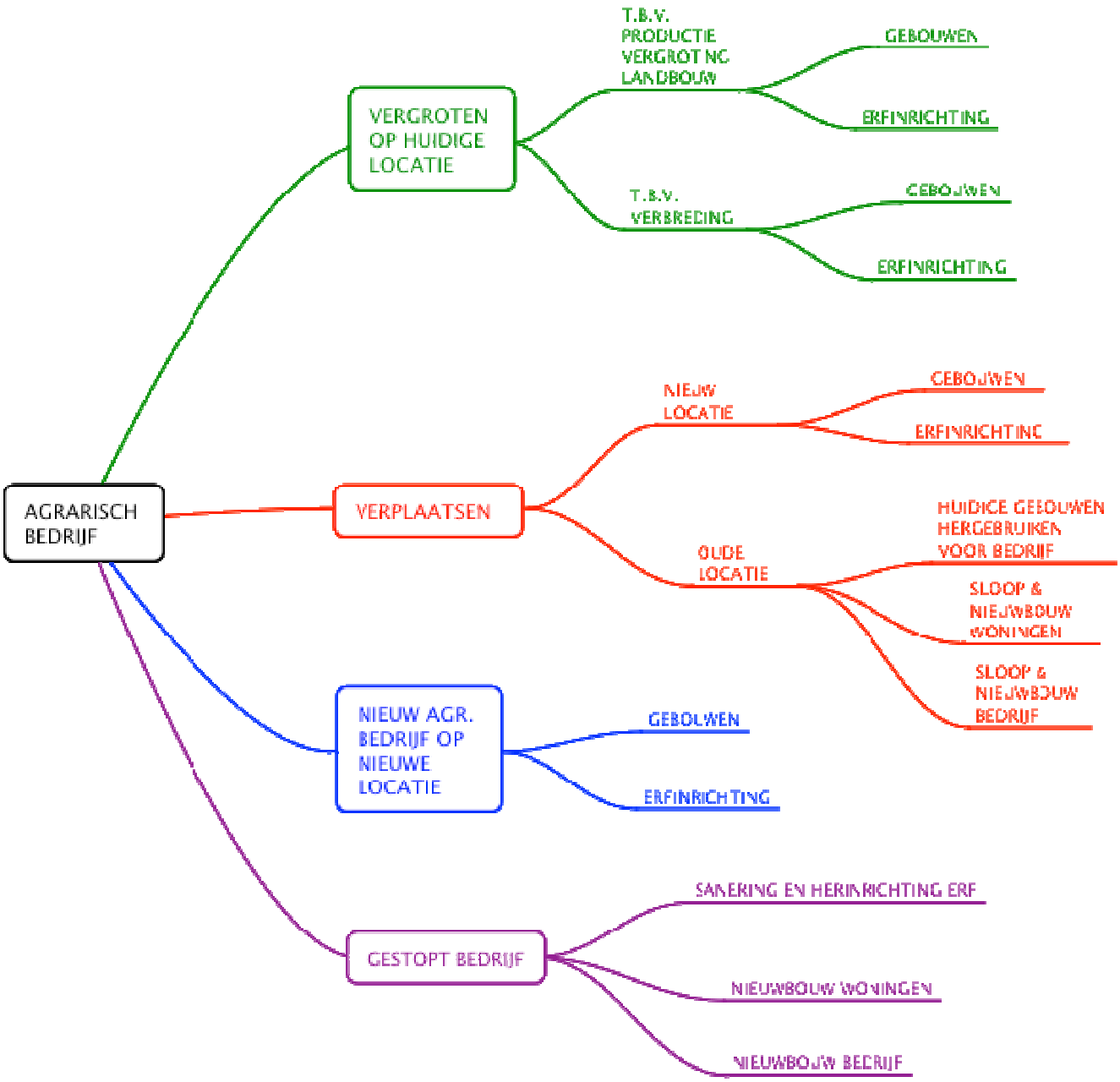

Figuur1: Schema Afsprakenkader

5. Zonering

Op basis van het bestaand provinciale beleid is een eerste zonering aan te brengen (zie ook kaart1):

1. **Ecologische Hoofdstructuur:**
   Binnen de EHS zijn geen activiteiten toegestaan die de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS significant aantasten, tenzij:
   a. sprake is van een groot openbaar belang;
   b. geen reële andere mogelijkheden zijn;
   c. de negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd.

   Hiervoor is ontheffing van de provincie nodig.
   Verplaatsing naar een perceel in de EHS of nieuwvestiging in de EHS is niet mogelijk. Vanuit de gemeenten zal er, onder voorwaarden zoals in dit afsprakenkader verder beschreven, worden meegewerkt aan het vergroten van een bedrijf in de EHS, als dat bedrijf kan aantonen dat zij een substantiële bijdrage levert aan het beheer van de EHS, en dat die bijdrage aan het beheer in gevaar komt als de vergroting niet mogelijk is.
   Compensatie zal moeten plaats vinden volgens de 'Beleidsregel compensatie natuur en recreatie Noord- Holland' vastgesteld in december 2007
   Een deel van de EHS, namelijk Varkensland, is Natura 2000 gebied. Bij nieuwbouw of vergroting binnen of aan de rand van dit gebied, zal er een natuurtoets moeten plaatsvinden. Op basis waarvan de provincie vergunning kan verlenen, mits er geen sprake is van significant negatief effect op de natuurdoelen van het Natura 2000 gebied.

2. **De weidevogelleefgebieden:**
   Verplaatsen, nieuwvestiging of vergroten van een agrarisch bedrijf naar of in een weidevogelleefgebied is alleen mogelijk met ontheffing van de provincie, waarbij compensatie verplicht is, conform de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie (zie ook bijlage 1).

In dit Afsprakenkader wordt, onder voorwaarden voor natuur en landschap, ruimte gegeven aan ontwikkeling van agrarische bedrijven in Waterland-oost. Die ruimte is in de zone ten oosten van het Goudriaan iets beperkter, omdat is geconstateerd dat in de zone ten oosten van het Goudriaankanaal het gewenst is om op termijn (de komende 10 tot 15 jaar) de EHS te versterken (zie ook par. 2.2). Om de daar aanwezige potenties niet teniet te doen, is het gewenst in dit gebied geen grote ruimtelijke ingrepen te plegen. Om die reden wordt er in dit Afsprakenkader een derde zone aangewezen:

3. **De zone ten oosten van het Goudriaankanaal (exclusief De Blijkmeer):**
   In deze zone zal worden meegewerkt aan het vergroten van een bedrijf, als dat bedrijf kan aantonen dat zij een substantiële bijdrage levert aan het beheer van de zone ten oosten van het Goudriaankanaal, en dat die bijdrage aan het beheer in gevaar komt als de vergroting niet mogelijk is. Verplaatsing of nieuwvestiging naar een perceel in deze zone of nieuwvestiging in deze zone is niet mogelijk. Indien blijkt dat het beheer van deze zone in gevaar komt door het verdwijnen van agrarische bedrijven en beheer door bedrijven buiten deze zone geen optie is, dan kan verplaatsing van een agrarisch bedrijf naar deze zone worden overwogen.

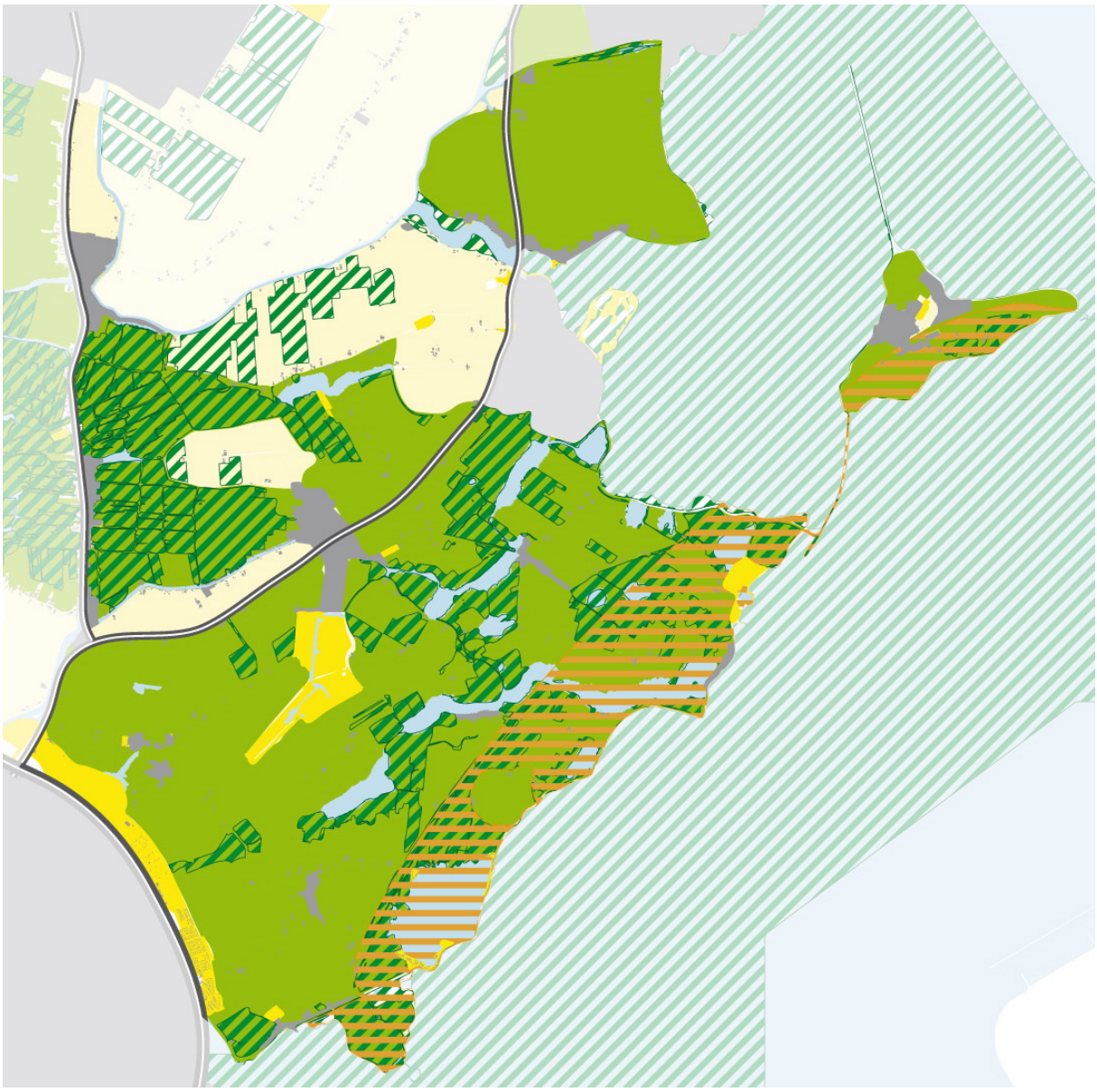

Kaart 1: Zonering Afsprakenkader Waterland-oost (peildatum juli 2011)

6. Vergroten op huidige locatie

6.1 Aantonen van nut en noodzaak van vergroting van het bedrijf

Bij nieuwbouw ten behoeve van vergroting van het bedrijf moet worden aangetoond dat de nieuwbouw in het belang is van een duurzaam beheer van natuur en landschap in het gebied. Hiertoe moeten de volgende zaken worden aangetoond:

- de noodzaak om het bedrijf te vergroten. Wat gebeurt er als de vergroting niet plaatsvindt. Hierbij dient ook te worden aangegeven waarom de bedrijfsvergroting plaatsvindt: ten behoeve van een verhoging van de landbouwproductie, voor verbreding of een combinatie hiervan;
- het bedrijf, door de vergroting, een substantiële bijdrage kan (blijven) leveren aan het beheer van het gebied.

6.2 Voorwaarden aan de duurzaamheid van het te vergroten agrarische bedrijf

Vergroting is alleen mogelijk als is aangetoond dat het bedrijf duurzaam is. Duurzaamheid moet blijken uit vier aspecten:

1. *Bedrijfseconomische vitaliteit:*

- Er sprake is van een economisch vitaal grondgebonden landbouwbedrijf, met een omvang van tenminste 50 hectare, waarvan tenminste 30 ha huiskavel is. De economische vitaliteit moet blijken uit een bedrijfseconomische doorrekening.

2. *Natuur en landschap:*

- Het vergrootte bedrijf levert een substantiële bijdrage aan het duurzame natuur- en landschapsbeheer van het gebied, waarbij in ieder geval op 75 % van de bedrijfsoppervlakte weidevogelbeheer wordt uitgevoerd. De inzet van het bedrijf op het gebied van natuur- en landschapsbeheer moet blijken uit een natuurbedrijfsplan.
- De impact van de nieuwbouw op weidevogels dient geminimaliseerd te zijn.
- Bij de nieuwbouw wordt rekening gehouden met de kernkwaliteiten van Laag Holland (zie par. 1.2).

3. *Maatschappelijke dienstverlening:*

- De ondernemer levert een bijdrage aan maatschappelijke diensten en functies in het gebied. Dit moet blijken uit een rapportage over de maatschappelijke diensten die hij vanuit zijn agrarische bedrijf levert (zie ook hoofdstuk 11).

4. *Verkeer*

- De nieuwbouw ten behoeve van de vergroting levert geen verslechtering voor het verkeerssysteem op. Hiervoor geldt dat de huidige bij de gemeenten gebruikte normering voor de maximale verkeersintensiteit niet wordt overschreden.

6.3 Voorwaarden aan locatie en ontwerp van de nieuwbouw bij vergroting op huidige locatie

Aan de nieuwbouw bij vergroting op de huidige locatie van het bedrijf worden ruimtelijke kwaliteitseisengesteld. Die ruimtelijke kwaliteitseisen zijn in 2 categorieën verdeeld:

1. voorwaarden die toetsbaar zijn en waaraan voldaan moet worden;
2. voorwaarden waaraan invulling moet worden gegeven, om de aanvraag te toetsen.

ad. 1: toetsbare ruimtelijke kwaliteitseisen:

- Bebouwing zo dicht mogelijk bij de weg.
- Bebouwing in de richting van de kavelstructuur.
- Stallen zo dicht mogelijk achter de bedrijfswoning.
- Geen verdiepingen in de stal, behoudens een mestkelder. Een zogenaamde skybox, voor educatiedoeleinden is wel mogelijk.
- Sloot om bouwkavel, voor zover dit watertechnisch mogelijk is.
- Alleen inheemse soorten gebruiken in de erfbeplanting.
- Geen bomen die hoger zijn dan de gebouwen, alleen bij de (openbare) weg zijn hogere solitaire bomen mogelijk.
- Bij van buiten zichtbare sleufsilo's of andere harde ruwvoeropslag hoger dan 2 meter, dient de opslag te worden omplant met inheemse bomen en struiken.

ad. 2: voorwaarden om de aanvraag te toetsen:

- *Een ruimtelijk ontwerp* van de nieuwbouwbij vergroting in relatie tot het omliggende landschap, waaruit duidelijk wordt, dat het ontwerp aantoonbaar positief bijdraagt aan de karakteristieke kernkwaliteiten van de bestaande dorpsstructuur en van het kenmerkende landschap (zie ook KADER 2).Het ontwerp voor de nieuwbouw dient te passen bij regionale identiteit.
- *Openheidanalyse* van de nieuwbouw bij vergroting in relatie tot het omliggende landschap. Belangrijke elementen hierin zijn: doorzicht en effect op beleefbaarheid van het landschap, ritmiek van de gebouwen, openheid van de omgeving, transparantie van de gebouwen, ruimte en vorm van de gebouwen (zie ook bijlage 3).
- *Erfinrichtingsplan*, waaruit de positionering van de bebouwde elementen en de erfbeplanting zijn opgenomen. Hierin dient onder andere naar voren te komen in hoeverre de transparantie van de beplanting is aangepast op de transparantie van de gebouwen.

KADER 2: Kernkwaliteiten van dorpsstructuur en landschap

De karakteristieke kernkwaliteiten van de bestaande dorpsstructuur en het kenmerkende landschap zijn belangrijk bij de inpassing van nieuwbouw. Hiermee dient rekening te worden gehouden bij het ontwerp van de nieuwbouw. Belangrijke elementen hierin zijn:

- dorpsmorfologie: de morfologie beschrijft de bouw en vorm van de dorpen, onderverdeeld in lint, kruis, samengesteld lint en geconcentreerde kern;
- de bebouwingskarakteristieken (architectuur, stedenbouw, openbare ruimte);
- beeldstructuur: wat zijn de bepalende elementen en hoe verhouden die zich ten opzichte van elkaar? Het samenhangende geheel van gebouwen, de menging en de ritmiek van de bebouwing, patroon van straten en openbare ruimten, patroon van groen en water.
- kenmerkende openheid en ruimtevorm;
- verkaveling van de percelen;
- behoud transparantie van het lint van een dorp.

Overige voorwaarden voor de nieuwbouw bij vergroting:

Er moet aan de volgende bouwregels wordt voldaan:

- De oppervlakte van de bouwkavel mag maximaal 1,5 ha zijn, met de mogelijkheid om die met toestemming van de provincie te laten groeien tot 2 ha. Een verharde ruwvoederopslag dient binnen de bouwkavel te worden gesitueerd.
- Het agrarische bouwvlak mag maximaal bebouwd worden.
- Per agrarisch bouwvlak / bedrijf mag maximaal 1 bedrijfswoning worden gerealiseerd.
- De maatvoering van de bedrijfswoning en bedrijfsgebouwen moet passen in maten zoals die zijn opgenomen in het vigerend bestemmingsplan.
- Voedersilo's mogen niet hoger zijn dan 9 meter en overige bouwwerken(geen gebouwen zijnde) mogen niet hoger zijn dan 6 meter.

7. Boerderijverplaatsing

7.1 Aantonen van nut en noodzaak van boerderijverplaatsing

Bij nieuwbouw ten behoeve van verplaatsing van het bedrijf moet worden aangetoond dat de boerderijverplaatsing in het belang is van een duurzaam beheer van natuur en landschap in het gebied. Hiertoe moeten de volgende zaken worden aangetoond:

- de noodzaak om het bedrijf te verplaatsen. Wat gebeurt er als de verplaatsing niet plaatsvindt. Waarom zijn er geen reële alternatieven. Hierbij dient ook te worden aangegeven waarom de bedrijfsverplaatsing plaatsvindt: ten behoeve van een verhoging van de landbouwproductie, voor verbreding of een combinatie hiervan. NB: vergroten van verbredingsactiviteiten als alternatief voor verhoging van de landbouwproductie worden niet verplicht gesteld.
- dat vergroting van het bedrijf op huidige locatie niet mogelijk is, omdat:
  - door de gewenste vergroting de openheid van het bebouwingslint wordt aangetast;
  - door de gewenste vergroting de verkeersintensiteit in de dorpen zal toenemen;
  - milieuregelgeving geen mogelijkheid biedt voor vergroting van het bedrijf in het dorp;
- dat spoedige (binnen een half jaar) verwerving van een bestaand agrarisch bouwperceel, grenzend aan het land van het betreffende bedrijf, niet mogelijk is;
- het bedrijf een grotere bijdrage kan leveren aan het beheer van het gebied.

7.2 Voorwaarden aan de duurzaamheid van het te verplaatsen agrarische bedrijf

Verplaatsing is alleen mogelijk als is aangetoond dat het bedrijf duurzaam is. Duurzaamheid moet blijken uit vier aspecten:

1. Bedrijfseconomische vitaliteit:

- Er sprake is van een economisch vitaal grondgebonden landbouwbedrijf, met een omvang van tenminste 50 hectare, waarvan tenminste 30 ha huiskavel is. De economische vitaliteit moet blijken uit een bedrijfseconomische doorrekening.

2. Natuur en landschap:

- Het verplaatste bedrijf levert een substantiële bijdrage aan het duurzame natuur- en landschapsbeheer van het gebied, waarbij in ieder geval op 75 % van de bedrijfsoppervlakte weidevogelbeheer wordt uitgevoerd. De inzet van het bedrijf op het gebied van natuur- en landschapsbeheer moet blijken uit een natuurbedrijfsplan.
- De impact van de nieuwbouw op weidevogels dient geminimaliseerd te zijn.
- Bij de nieuwbouw wordt rekening gehouden met de kernkwaliteiten van Laag Holland (zie par. 2.2).

3. Maatschappelijke dienstverlening:

- De ondernemer levert een bijdrage aan maatschappelijke diensten en functies in het gebied. Dit moet blijken uit een rapportage over de maatschappelijke diensten die hij vanuit zijn agrarische bedrijf levert (zie hoofdstuk 11).

4. Verkeer

- De nieuwbouw levert geen verslechtering voor het verkeerssysteem op. Hiervoor geldt dat de huidige bij de gemeenten gebruikte normering voor de maximale verkeersintensiteit niet wordt overschreden.

7.3 Voorwaarden aan locatie en ontwerp van bedrijfsgebouwen en -woning op nieuwe locatie

Aan de nieuwbouw op de nieuwe locatie worden ruimtelijke kwaliteitseisen gesteld. Die ruimtelijke kwaliteitseisen zijn in 2 categorieën verdeeld:

1. voorwaarden die toetsbaar zijn en waaraan voldaan moet worden;
2. voorwaarden waaraan invulling moet worden gegeven, om de aanvraag te toetsen.

ad. 1: toetsbare ruimtelijke kwaliteitseisen:

- Bebouwing zo dicht mogelijk bij de weg.
- Bebouwing in de richting van de kavelstructuur.
- Stallen zo dicht mogelijk achter de bedrijfswoning.
- Geen verdiepingen in de stal, behoudens een mestkelder. Een zogenaamde skybox, voor educatiedoeleinden is wel mogelijk.
- Sloot om bouwkavel, voor zover dit watertechnisch mogelijk is.
- Alleen inheemse soorten gebruiken in de erfbeplanting.
- Geen bomen die hoger zijn dan de gebouwen, alleen bij de (openbare) weg zijn hogere solitaire bomen mogelijk.
- Bij van buiten zichtbare sleufsilo's of andere harde ruwvoeropslag hoger dan 2 meter, dient de opslag te worden omplant met inheemse bomen en struiken.

ad. 2: voorwaarden om de aanvraag te toetsen:

- *Een ruimtelijk ontwerp* van de nieuwbouw in relatie tot het omliggende landschap, waaruit duidelijk wordt, dat het ontwerp aantoonbaar positief bijdraagt aan de karakteristieke kernkwaliteiten van het kenmerkende landschap (zie ook KADER 2).Het ontwerp voor de nieuwbouw dient te passen bij regionale identiteit.
- *Openheidanalyse* van de nieuwbouw in relatie tot het omliggende landschap. Belangrijke elementen hierin zijn: doorzicht en effect op beleefbaarheid van het landschap, ritmiek van de gebouwen, openheid van de omgeving, transparantie van de gebouwen, ruimte en vorm van de gebouwen (zie ook bijlage 3).
- *Erfinrichtingsplan*, waaruit de positionering van de bebouwde elementen en de erfbeplanting zijn opgenomen. Hierin dient onder andere naar voren te komen in hoeverre de transparantie van de beplanting is aangepast op de transparantie van de gebouwen.

Overige voorwaarden voor de nieuwe locatie:

Er moet aan de volgende bouwregels wordt voldaan:

- De oppervlakte van de bouwkavel mag maximaal 1,5 ha zijn, met de mogelijkheid om die met toestemming van de provincie te laten groeien tot 2 ha.
- Het agrarische bouwvlak mag maximaal bebouwd worden.
- Per agrarisch bouwvlak / bedrijf mag maximaal 1 bedrijfswoning worden gerealiseerd.
- De maatvoering van de bedrijfswoning en bedrijfsgebouwen moet passen in maten zoals die zijn opgenomen in het vigerend bestemmingsplan.
- Voedersilo's mogen niet hoger zijn dan 9 meter en overige bouwwerken(geen gebouwen zijnde) mogen niet hoger zijn dan 6 meter

Bij verplaatsing zal een bestemmingswijziging nodig zijn. Hierbij zal worden opgenomen dat binnen 10 jaar deze nieuwe agrarische functie niet gewijzigd zal worden.

7.4 Mogelijkheden voor de oude locatie

De oude locatie, bij verplaatsing van een agrarisch bedrijf, kan voor 2 doeleinden worden gebruikt:

1. woningbouw;
2. nieuw bedrijf. Het kan hier alleen om bedrijven gaan, die bijdragen aan het in stand houden van de kernkwaliteiten van het landschap of bijdragen aan de beleefbaarheid van het landschap of om bedrijven met een zorgfunctie.

Hierbij dient rekening te worden gehouden met:

- voorwaarden zoals gesteld in de bestemmingsplannen qua sloop/nieuwbouw;
- voorwaarden zoals gesteld in de welstandsnota's en beeldkwaliteitplannen;
- er mag geen sprake zijn van een substantiële toename van gemotoriseerd verkeer;
- er zal ten alle tijden een herbestemming plaatsvinden, de agrarische bestemming zal eraf worden gehaald;
- eventueel vrij komend land moet worden aangeboden aan boeren en/of terreinbeheerders in Waterland-oost.

Het hoeft hierbij niet alleen om nieuwbouw te gaan, maar het kan ook gaan om verbouw van de bestaande gebouwen.

7.5 Gebruik van oude locatie ten behoeve van financiering nieuwe locatie

Bij boerderijverplaatsing zal een financieel rendement moeten worden gehaald om de verplaatsing door de agrarische ondernemer te financieren. Dit rendement wordt gehaald uit de herinrichting (woningbouw of nieuwe bedrijf) of verkoop van de oude locatie. De herinrichting van de oude locatie mag niet meer financieel rendement voor de agrarische ondernemer opleveren dan strikt noodzakelijk. Daarnaast is herinrichting gewenst om de kwaliteit van de oude locatie te verbeteren. Tevens gelden hier de uitgangspunten zoals genoemd in hoofdstuk 9.

Doordat er sprake is van een functiewijziging (agrarische bedrijfsbestemming naar woondoeleinden), is de omvang van de nieuwbouw en herinrichting gebonden aan een maximum, dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de boerderijverplaatsing.
Uitgangspunt hierbij is dat er geen sprake is van kapitaalverlies voor de agrariër. Voor het bepalen van de omvang hiervan kunnen twee taxaties worden gebruikt, een door de gemeente en een door de initiatiefnemer. Hierin zijn bestaande activiteiten van de agrariër bepalend bij de financiële onderbouwing, niet degene die ook allemaal zijn toegestaan. Op basis van de taxaties wordt onderhandeld tussen gemeente en initiatiefnemer. De uitgangspunten zoals genoemd in hoofdstuk 9 zijn daarin leidend.
De nieuwbouw dient zo dicht mogelijk op de weg te worden gebouwd, rekening houdend met de rooilijn van andere gebouwen in de omgeving.
Het deel van het plangebied dat niet bebouwd wordt, zal moeten worden omgezet in agrarisch land en als zodanig moeten worden beheerd.

7.6 Voorwaarden aan locatie en ontwerp voor bouwen op de oude locatie

Aan de nieuwbouw op de oude locatie worden ruimtelijke kwaliteitseisengesteld. Die ruimtelijke kwaliteitseisen zijn geformuleerd zijn in huidige bestemmingsplannen, welstandnota's en beeldkwaliteitsplannen. Zonodig kan een aanvullend (onafhankelijk) stedenbouwkundig advies moeten worden overlegd. Tevens wordt hierbij verwezen naar de uitgangspunten genoemd onder hoofdstuk 9.

Daarnaast is het volgende nodig om de gemeente te laten instemmen met de bouwplannen op de oude locatie:

- *Een ruimtelijk ontwerp* van de nieuwbouw in relatie tot het omliggende landschap, waaruit duidelijk wordt, dat het ontwerp aantoonbaar positief bijdraagt aan het karakteristieke kernkwaliteiten van de bestaande dorpsstructuur en het kenmerkende landschap (zie ook KADER 2).
- *Een openheidanalyse* van de nieuwbouw in relatie tot het omliggende landschap. Belangrijke elementen hierin zijn: doorzicht en effect op beleefbaarheid van het landschap, ritmiek van de gebouwen, openheid van de omgeving, transparantie van de gebouwen, ruimte en vorm van de gebouwen (zie ook bijlage 4).
- Het ontwerp van nieuwbouw op een oude locatie dient ingetogen te zijn en tegelijkertijd aantoonbaar positief bijdragen aan de relatie tussen de ruimtelijke kernkwaliteiten van dorp en het omliggende landschap. De nieuwbouw dient te passen bij de regionale identiteit.

8. Vestiging van een nieuw agrarisch bedrijf op een nieuwe locatie

8.1 Aantonen van nut en noodzaak van de nieuwvestiging

Bij vestiging van een nieuw agrarisch bedrijf op een nieuwe locatie moet worden aangetoond dat de nieuwvestiging in het belang is van een duurzaam beheer van natuur en landschap in het gebied. Hiertoe moeten de volgende zaken worden aangetoond:

- de noodzaak om een nieuw agrarisch bedrijf op die locatie te starten. Wat gebeurt er als de nieuwvestiging niet plaatsvindt. Waarom zijn er geen reële alternatieven.
- het bedrijf een grote bijdrage kan leveren aan het beheer van het gebied.

8.2 Voorwaarden aan de duurzaamheid van de nieuwvestiging

Nieuwvestiging is alleen mogelijk als is aangetoond dat het bedrijf duurzaam is. Duurzaamheid moet blijken uit vier aspecten:

1. *Bedrijfseconomische vitaliteit:*

- Er is sprake is van een economisch vitaal grondgebonden landbouwbedrijf, met een omvang van tenminste 75 hectare, waarvan tenminste 50 ha huiskavel is. De economische vitaliteit moet blijken uit een bedrijfseconomische doorrekening.

2. *Natuur en landschap:*

- Het nieuw te vestigen bedrijf levert een substantiële bijdrage aan het duurzame natuur- en landschapsbeheer van het gebied, waarbij in ieder geval op 75 % van de bedrijfsoppervlakte weidevogelbeheer wordt uitgevoerd. De inzet van het bedrijf op het gebied van natuur- en landschapsbeheer moet blijken uit een natuurbedrijfsplan.
- De impact van de nieuwvestiging op weidevogels dient geminimaliseerd te zijn.
- Bij de nieuwvestiging wordt rekening gehouden met de kernkwaliteiten van Laag Holland (zie par. 1.2).

3. *Maatschappelijke dienstverlening:*

- De ondernemer levert een bijdrage aan maatschappelijke diensten en functies in het gebied. Dit moet blijken uit een rapportage over de maatschappelijke diensten die hij vanuit zijn agrarische bedrijf levert (zie hoofdstuk 11).

4. *Verkeer*

- De nieuwbouw levert geen verslechtering voor het verkeerssysteem op. Hiervoor geldt dat de huidige bij de gemeenten gebruikte normering voor de maximale verkeersintensiteit niet wordt overschreden.

8.3 Voorwaarden aan locatie en ontwerp van bedrijfsgebouwen en -woning bij nieuwvestiging

Aan de nieuwbouw op de nieuwe locatie worden ruimtelijke kwaliteitseisengesteld. Die ruimtelijke kwaliteitseisen zijn in 2 categorieën verdeeld:

1. voorwaarden die toetsbaar zijn en waaraan voldaan moet worden;
2. voorwaarden waaraan invulling moet worden gegeven, om de aanvraag te toetsen.

ad. 1: toetsbare ruimtelijke kwaliteitseisen:

- Bebouwing zo dicht mogelijk bij de weg.
- Bebouwing in de richting van de kavelstructuur.
- Stallen zo dicht mogelijk achter de bedrijfswoning.
- Geen verdiepingen in de stal, behoudens een mestkelder. Een zogenaamde skybox, voor educatiedoeleinden is wel mogelijk.
- Sloot om bouwkavel, voor zover dit watertechnisch mogelijk is.
- Alleen inheemse soorten gebruiken in de erfbeplanting.
- Geen bomen die hoger zijn dan de gebouwen, alleen bij de (openbare) weg zijn hogere solitaire bomen mogelijk.
- Bij van buiten zichtbare sleufsilo's of andere harde ruwvoeropslag hoger dan 2 meter, dient de opslag te worden omplant met inheemse bomen en struiken.

ad. 2: voorwaarden om de aanvraag te toetsen:

- *Een ruimtelijk ontwerp* van de nieuwbouw in relatie tot het omliggende landschap, waaruit duidelijk wordt, dat het ontwerp aantoonbaar positief bijdraagt aan de karakteristieke kernkwaliteiten van het kenmerkende landschap (zie ook KADER 2).Het ontwerp voor de nieuwbouw dient te passen bij regionale identiteit.
- *Openheidanalyse* van de nieuwbouw in relatie tot het omliggende landschap. Belangrijke elementen hierin zijn: doorzicht en effect op beleefbaarheid van het landschap, ritmiek van de gebouwen, openheid van de omgeving, transparantie van de gebouwen, ruimte en vorm van de gebouwen (zie ook bijalge 3).
- *Erfinrichtingsplan,* waaruit de positionering van de bebouwde elementen en de erfbeplanting zijn opgenomen. Hierin dient onder andere naar voren te komen in hoeverre de transparantie van de beplanting is aangepast op de transparantie van de gebouwen.

Overige voorwaarden voor de nieuwe locatie:

Er moet aan de volgende bouwregels wordt voldaan:

- De oppervlakte van de bouwkavel mag maximaal 1,5 ha zijn, met de mogelijkheid om die met toestemming van de provincie te laten groeien tot 2 ha.
- Het agrarische bouwvlak mag maximaal bebouwd worden.
- Per agrarisch bouwvlak / bedrijf mag maximaal 1 bedrijfswoning worden gerealiseerd.
- De maatvoering van de bedrijfswoning en bedrijfsgebouwen moet passen in maten zoals die zijn opgenomen in het vigerend bestemmingsplan.
- Voedersilo's mogen niet hoger zijn dan 9 meter en overige bouwwerken(geen gebouwen zijnde) mogen niet hoger zijn dan 6 meter.

Bij nieuwvestiging zal een bestemmingswijziging nodig zijn. Hierbij zal worden opgenomen dat binnen 10 jaar deze nieuwe agrarische functie niet gewijzigd zal worden.

9. Sanering en herinrichting erven bij gestopte bedrijven

Wanneer een agrariër met zijn bedrijf stopt, en dus alleen op het terrein nog wordt gewoond, wordt er in strijd gehandeld met de agrarische bestemming die op het perceel rust. Het perceel waarop de woning en overige bedrijfsgebouwen staan, moeten in hoofdzaak gebruikt worden voor de uitvoering van een agrarisch bedrijf.
Dit Afsprakenkader wil niet alleen de ontwikkeling van landbouw mogelijk maken, waarbij nieuwbouw of vergroting, onder voorwaarden mogelijk wordt, maar wil tegelijkertijd stimuleren dat bedrijfsgebouwen van gestopte en voormalige agrarische bedrijven worden gesaneerd en de erven worden heringericht. Hiermee zal de hoeveelheid bebouwing niet alleen maar toenemen en zal bij voormalige agrarische bedrijven worden gestreefd naar kwaliteitsverbetering van de erfinrichting.

Bij stoppende bedrijven wordt gestreefd naar een bestemmingswijziging, waarbij er een verplichting is dat de bedrijfsgebouwen worden gesloopt. Als tegenprestatie mag er naast de bestaande bedrijfswoning (die nu een woonbestemming krijgt) een of meerdere woningen worden bijgebouwd. Hierbij zullen de volgende principes worden gehanteerd:

1. sloop van alle bedrijfsgebouwen (exclusief bedrijfswoning);
2. het aantal terug te bouwen woningen is afhankelijk van de oppervlakte gesloopte bedrijfsgebouwen, exclusief de bedrijfswoning. In principe wordt de regel gehanteerd dat 15 % van de gesloopte oppervlakte gebouwen mag worden teruggebouwd;
3. bij bouw van nieuwe woningen, mogen geen ‘nieuwe dorpen’ (5 of meer huizen) ontstaan;
4. er wordt naar gestreefd om tenminste 50 % van het bouwvlak om te zetten in agrarisch cultuurgrond en in beheer te geven aan een lokale agrariër of een natuurbeschermingsorganisatie.

Met het verwijderen van gebouwen en het wegbestemmen van bouwmogelijkheden wordt ruimtelijke winst behaald en extra bebouwing in de toekomst voorkomen.
De gemeenten zullen hierin een actieve en stimulerende rol spelen, waarbij voorlichting en begeleiding in procedures een belangrijke rol spelen.

10. Voorwaarden vanuit het waterbeheer

Vanuit het Hoogheemraadschap worden voor het waterbeheer (op hoofdlijnen) de volgende voorwaarden gesteld aan nieuwbouw. Dit betreft zowel situaties bij verplaatsing, vergroting en nieuwvestiging op nieuwe locatie:

- De aan- en afvoer van het bestaande watersysteem dient in tact te blijven.
- Er zal terughoudend worden omgegaan met (eventuele) verzoeken tot peilverlagingen.
- Waar kansen zich voordoen is het gewenst om het waterpeil op te zetten. Dit doet zich bijvoorbeeld voor bij bedrijfsverplaatsingen waarbij huidige (diepe) onderbemalingen van huiskavel in (minder intensieve) veldkavel veranderen. (Na het nieuwe watergebiedsplan/ peilbesluit Waterland dienen overigens alle onderbemalingen van een nieuwe watervergunning te worden voorzien volgens het nieuwe beleid onderbemalingen van het hoogheemraadschap).
- De nieuwbouw dient waterneutraal plaats te vinden. Dempingen dienen 1 op 1 te worden gecompenseerd. De compensatie van extra verhardingen dient plaats te vinden tegen een nader te bepalen compensatiepercentage.
- Binnen de vrijwaringszone cq profiel van vrije ruimte van de waterkering is het niet toegestaan om onomkeerbare ontwikkelingen te laten plaatsvinden, zoals het bouwen van een woning of het vestigen een bedrijf. De vrijwaringszone is de zone rond de waterkering die bestemd is voor toekomstige dijkversterking.
- Binnen het waterstaatswerk van de waterkering is het niet toegestaan om werken uit te voeren die van invloed kunnen zijn op de stabiliteit van de waterkering.
- Waterlopen rondom het (nieuwe) bouwperceel dienen vanaf de oever onderhouden te worden Hiervoor dient een obstakelvrije onderhoudsstrook van 5 meter langs de waterloop vrij van bebouwing en begroeiing blijven.

11. Maatschappelijke dienstverlening en verbreding

Maatschappelijke dienstverlening en verbreding in de landbouw liggen dicht bij elkaar. In het Afsprakenkader Waterland-oost wordt hierin onderscheid gemaakt. Maatschappelijke dienstverlening zijn die activiteiten die een bijdrage leven aan maatschappelijke doelen (zie de categorieën 1 en 2 hieronder). Uiteraard worden hier vergoedingen voor betaald door overheden of andere maatschappelijke organisaties. Onder verbreding worden activiteiten verstaan (bv. agrotoerisme) die in de markt kunnen worden gezet en die niet primair afhankelijk zijn van vergoedingen van overheden en ander maatschappelijke organisaties (zie categorieën 3 en 4 hieronder).

Categorie 1: Activiteiten die bijdragen aan behoud en versterking van de kernwaarden van het gebied :

- agrarisch natuurbeheer;
- groen/blauwe diensten.

Categorie 2: Activiteiten die bijdragen aan de beleefbaarheid van de kernwaarden

- wandelpaden/ -routes door het boerenland (niet in broedseizoen weidevogels);
- boerderij educatie;
- zorglandbouw (zorglandbouw richt zich op uiteenlopende doelgroepen uit de zorg- en welzijnssector: mensen met een verstandelijke beperking, mensen met psychische problemen, ouderen of mensen met een verslavingsproblematiek. Deelnemers komen voor dagbesteding, een begeleide werkplek, behandeling of een woonplek op de boerderij)
  Voor zorglandbouw geldt een maximum van 400m2 aan gebouwen, waarvan:
  - een maximum van 30% van de oppervlakte aan bestaande bebouwingsmogelijkheden en;
  - een maximum van 30% van de (onbebouwde) gronden van het agrarisch bouwvlak.

  Voorts zullen er de specifieke voorwaarden gelden zoals opgenomen in het bestemmingsplan.

Categorie 3: Verbredingsactiviteiten (agrotoerisme e.d.):

In z'n algemeenheid geldt voor verbredingsactiviteiten het volgende:
Voor 1 of meerdere verbredingsactiviteiten mag in totaal het volgende worden gebouwd/gebruikt binnen het agrarisch bouwvlak:

- een maximum van 400m2 aan gebouwen, waarvan
- een maximum van 30% van de oppervlakte aan bestaande bebouwingsmogelijkheden en;
- een maximum van 30% van de (onbebouwde) gronden van het agrarisch bouwvlak.

Deze voorwaarden zijn niet stapelbaar met de voorwaarden voor zorglandbouw, zoals hierboven geformuleerd.
Voorwaarde is tevens dat de verbreding niet leidt tot extra verkeershinder en dat de benodigde parkeerplaatsen binnen het eigen erf worden gerealiseerd, rekening houdend met de hierboven genoemde oppervlakte maten. Voorts zullen er de specifieke voorwaarden voor verbreding gelden zoals opgenomen in het bestemmingsplan.
Een niet-limitatieve lijst van verbredingsactiviteiten in Waterland-oost is opgenomen in bijlage 2. Voor sommige specifieke functies geldt een afzonderlijk maximum, deze zijn in de bijlage opgenomen.

Categorie 4: Verbredingsactiviteiten niet passend binnen Waterland-oost
Daarnaast zijn er activiteiten, die, gezien de impact daarvan op het landschap en/of de broedende en pleisterende vogels niet gewenst zijn. Een voorbeeld hiervan is een doolhof in maïsland.;

Bij vergroting op bestaande locatie,verplaatsing en nieuw bedrijf op nieuwe locatie wordt als volgt naar de bovengenoemde categorieën gekeken:

- categorie 1: verplicht;
- categorie 2: positieve waardering , mitspassend binnen aangegeven normen en voorwaardenen mogen niet van essentieel belang zijn voor de economische duurzaamheid van een bedrijf;
- categorie 3: positieve waardering , mitspassend binnen aangegeven normen en voorwaarden en mogen niet van essentieel belang zijn voor de economische duurzaamheid van een bedrijf
- categorie 4: niet toelaatbaar

12. Rollen van de partijen

Dit Afsprakenkader biedt de landbouw de mogelijkheid zich verder te ontwikkelen,waarbij behoud en versterking van het kenmerkende vitale veenweide landschap en de daarbij horende natuurwaarden centraal staat. Hierbij is niet te voorkomen dat er aan de ontwikkeling voorwaarden worden gesteld en dat een initiatiefnemer, de agrarische ondernemer, een aantal stappen en documenten moet overleggen alvorens er een besluit kan worden genomen over een initiatief. De gemeenten willen dit zo soepel mogelijk laten verlopen. Zij zullen daarvoor een casemanager aanwijzen, die de initiatiefnemer actief begeleidt in de procedures. Niet alleen in gemeentelijke procedures, maar ook in die van andere overheden, zoals provincie en het hoogheemraadschap.
Voor het slagen van plannen is het belangrijk dat in een zo vroeg mogelijk stadium alle vergunningleverende partijen bij het initiatief worden betrokken. De casemanager speelt hierin een actieve rol.

13. Evaluatie

Het Afsprakenkader heeft tot doel de landbouw ontwikkeling mogelijk te maken binnen de kaders van het behoud van een vitaal landschap en kenmerkende natuurwaarden. Getracht is het Afsprakenkader een werkbaar beleidsdocument te laten zijn. Of dit zo is zal de praktijk moeten uitwijzen.

Na 1, 3 en 5 jaar zal het Afsprakenkader worden geëvalueerd op de volgende zaken:

- praktische uitvoerbaarheid van het kader in praktijksituaties;
- het kader biedt voldoende ruimte aan de ontwikkeling van de landbouw en werkt niet te beperkend;
- het kader beschermt voldoende de kernwaarden van het gebied; een vitaal landschap en de kenmerkende natuurwaarden;
- het beleid van betrokkene partijen is voldoende aangepast;
- de samenwerking tussen betrokken partijen is voldoende, waardoor het Afsprakenkader ook uitvoerbaar is;
- het functioneren van de casemanager.

De resultaten en eventuele voorstellen voor verbetering zullen worden voorgelegd aan betrokken bestuurders.

Bijlage 1: Samenvatting relevant bestaande beleid

Structuurvisie Noord-Holland 2040 en de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie van de provincie Noord-Holland

De structuurvisie Noord-Holland 2040 geeft aan hoe de provincie de ruimtelijke structuur van Noord-Holland tot 2040 ziet ontwikkelen en hoe en met welke middelen daar sturing aan wordt gegeven. In de bijbehorende Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie is hiertoe een aantal regels, gericht op gemeenten, opgenomen.

Belangrijkste punten daarvan voor het Afsprakenkader zijn[1]:

***de ecologische hoofdstructuur**:*

Een deel van het gebied is EHS. Binnen de EHS zijn geen activiteiten toegestaan die de wezenlijke kenmerken en waarden van de ecologische hoofdstructuur significant aantasten. Ontheffing is onder voorwaarden mogelijk als er sprake is van een groot openbaar belang, er geen reële andere mogelijkheden zijn, en de negatieve effecten waarmogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd. Verder moet worden voldaan aan de eisen die worden gesteld aan ruimtelijke kwaliteit(zie verder artikel 19 van de Provinciale Verordening).

***de weidevogelleefgebieden**:*

Een groot deel van het gebied is aangewezen als weidevogelleefgebied. In weidevogelleefgebieden gelden beperkingen ten aanzien van onder andere bebouwing en verstorende activiteiten.
Ontheffing is onder voorwaarden mogelijk, mits,

- voor de ingreep geen aanvaardbaar alternatief aanwezig is en een groot openbaar belang wordt gediend,
- woningbouw binnen de regeling Ruimte voor Ruimte plaatsvindt waarbij de natuurdoelen leidend zijn
- of woningbouw bijdraagt aan een substantiële verbetering van de natuurkwaliteit in de directe omgeving.

Schade die niet kan worden voorkomen, moet worden gecompenseerd en er moet worden voldaan aan de eisen die worden gesteld aan ruimtelijke kwaliteit(zie verder artikel 25 van de Provinciale Verordening).

***nationaal landschap Laag Holland**:*

Het gebied is onderdeel van het nationaal landschap Laag Holland. Nieuwe functies of uitbreiding van bebouwing van bestaande functies zijn alleen mogelijk als de kernkwaliteiten van Laag Holland behouden blijven of versterkt worden (zie verder artikel 20 van de Provinciale Verordening en de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie).

[1] *Geen uitputtende opsomming. Uitgegaan van de provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie zoals gepubliceerd bij besluit van 13 juli 2010.*

***rijksbufferzone Purmerend–Amsterdam**:*
Alle locaties Buiten Bestaand Bebouwd Gebied maken onderdeel uit van deze rijks bufferzone. In rijksbufferzones is het mogelijk om een nieuw agrarisch bedrijf te vestigen maar is nieuwe bebouwing voor intensieve veeteelt niet mogelijk, alsook woningbouw. Ontheffingen voor woningbouw zijn alleen mogelijk als men voldoet aan de voorwaarden van de Pilot Waterland (zie verder artikel 24 van de Provinciale Verordening).

ruimte voor ruimte beleid:
In bestemmingsplannen die geheel of gedeeltelijk betrekking hebben op EHS, nationale landschappen, rijksbufferzones en weidevogelleefgebieden dient een ruimte voor ruimte-regeling te zijn opgenomen (zie verder artikel 16 van de Provinciale Verordening).

***landbouw**:*
Het gebied is aangegeven als een gebied met gecombineerde landbouw. Dit betekent onder andere dat het agrarisch bouwperceel maximaal 1,5 ha groot is, met ontheffing te vergroten tot 2 ha. Verbreding is onder voorwaarden mogelijk (zie verder artikel 26 tot en met 28 van de Provinciale Verordening).

bescherming aardkundige waarden:
Het gebied is aangewezen als aardkundig waardevol gebied. In het bestemmingplan moet staan hoe daarmee rekening is gehouden (zie verder artikel 8 van de Provinciale Verordening).

Structuurvisie Amsterdam 2040 van de gemeente Amsterdam
Waterland-oost, voor zover gelegen binnen de gemeente grens van Amsterdam, maakt onderdeel uit van de hoofdgroenstructuur, subcategorie (stadrand)polders met uitzondering van de Volgermeer , dat tot de categorie natuurpark hoort. Hoofdlijn van beleid is behoud van het huidige landschap en waarden. Er is wel een bredere context. De wens te behouden is afhankelijk van de mogelijkheden enerzijds en het totaal pakket aan waarden anderzijds. Er wordt een behoefte geconstateerd aan kleinschalige horeca, verbreding via zorgboerderijen en kleinschalige overnachtingsmogelijkheden en kleinschalige toeristische voorzieningen en routes. Koppeling met het merk Amsterdam wordt als kans genoemd.

Bestemmingsplan Landelijk Gebied van de gemeente Waterland
Het landelijk gebied van de gemeente Waterland heeft hoofdzakelijk de bestemming ‘agrarische doeleinden’, met de subbestemming ‘grondgebonden veehouderij’. Daarnaast is een aantal gebieden bestemd als natuurgebied. De agrarische sector dient in het gebied te worden gefaciliteerd en landschappelijke en natuurlijke waarden dienen behoud en/of versterkt te worden. Bestaande woningen, bedrijven en andere niet agrarische functies zijn zodanig bestemd en hebben beperkte of geen uitbreidingsmogelijkheden.

Binnen gronden met een natuur bestemming zijn geen ruimtelijke veranderingen mogelijk. Binnen gebieden met een agrarische bestemming kunnen bedrijven groeien tot een bouwvlak van maximaal 1,5 hectare. Tevens kunnen in de minder kwetsbare delen nieuwe agrarische bedrijven worden opgericht. Per agrarisch bedrijf mag 1 woning worden gebouwd en zijn bedrijfsgebouwen tot 11,5 meter hoog toegestaan. maximaal 46 procent van het bouwvlak mag worden bebouwd en daarvan mag een beperkte oppervlakte bebouwd of ongebouwd) voor landbouwverbreding worden gebruikt. Bedrijven die stoppen kunnen worden herbestemd naar een andere geschikte bestemming zoals 'woondoeleinden' en 'bedrijfsdoeleinden' voor niet hinderlijke bedrijfsvormen. Daarbij wordt de sloop van ongewenste voormalige agrarische bedrijfsgebouwen nagestreefd/afgedwongen.

Bestemmingsplan Waterland en Landelijk Noord van stadsdeel Amsterdam Noord
Het huidige bestemmingsplan is bestemmingsplan Waterland. Dit bestemmingsplan dateert van 1980 en wordt op dit moment geactualiseerd. Het nieuwe bestemmingsplan is bestemmingsplan Landelijk Noord. Omdat het nieuwe bestemmingsplan al in zo'n ver gevorderd stadium is wordt alleen het nieuwe bestemmingsplan kort samengevat.

Het landelijk gebied van stadsdeel Noord is bestemd als Agrarisch met waarden - Droogmakerij, Kerngebied Veenweide en Veenweidegebied. Binnen deze bestemmingen zijn grondgebonden veehouderijen en paardenfokkerijen toegestaan, waarbij in een Droogmakerij ook akker- en vollegrondstuinbouw is toegestaan. De grootschalige natuurgebieden zijn bestemd als Natuur.

Aan alle in het plangebied aanwezige agrarische bedrijven is een bouwvlak toegekend, waarbij de huidige situatie is bestemd. Door toepassing van een wijzigingsbevoegdheid is het mogelijk het agrarische bouwvlak te vergroten tot maximaal 1,5 ha. Het uitgangspunt is dat het bouwvlak volledig mag worden bebouwd. Nieuwvestiging van agrarische bedrijven wordt niet mogelijk gemaakt in het bestemmingsplan. De cultuurhistorishe, landschaps- en natuurwaarden worden beschermd door de opname van een aanlegvergunningstel (omgevingsvergunning). Indien er sprake is van een bedrijfsbeeindiging zijn woningen en woon-zorgcomplexen de toegestane nieuwe bestemmingen.

De gronden die bestemd zijn als Natuur mogen gebruikt worden voor recreatief en agrarisch medegebruik. De natuur- en landschapswaarden worden beschermd door de opname van een aanlegvergunningstel (omgevingsvergunning).
Overige (niet-agrarische) functies die aanwezig zijn bestemd zoals ze nu aanwezig zijn en mogen heel beperkt uitbreiden.

Integrale Landschapsvisie Waterland van stadsdeel Amsterdam Noord
Van de thema's landschap, landbouw, waterbeheer, natuur en recreatie wordt in deze visie een analyse gegeven van de belangrijkste trends en knelpunten. Er worden oplossingen voor de gesignaleerde knelpunten gegeven en ruimtelijk vertaald in een visiekaart.

Beeldkwaliteitsplan van stadsdeel Amsterdam Noord

Het beeldkwaliteitsplan geeft voor 5 thema's aan hoe bij de ontwikkelingen de beeldkwaliteit behouden en/of verbeterd kan worden. Deze thema's zijn: het landelijk gebied, de boerenerven, de dorpsranden, de gebouwen en de Volgermeerpolder / Burkmeerpolder.
Ontwikkelingen met betrekking tot deze thema's worden beschreven. Vervolgens wordt per thema de beeldkwaliteit aangegeven.
Het beeldkwaliteitsplan is aanvullend op het bestemmingsplan en de welstandsnota. Het regelt beeldaspecten die niet in het bestemmingsplan zijn te regelen en waarover toch een beleidsmatig standpunt nodig is. Het beeldkwaliteitsplangeeft steun bij de overweging om al dan niet medewerking te verlenen aan ontwikkelingen, waarvoor het bestemmingsplan en andere plannen onvoldoende sturingsmiddelen geven.

Regiovisie Waterland 2040 van het Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Waterland (ISW)

Instandhouding authentieke en open karakter veenweidegebied en behoud van rundveehouderij met accent op verbreding, recreatieve routes en kleinschalige extensieve recreatie en toerisme.
Voor de droogmakerijen geldt een accent op schaalvergroting van de rundveehouderij.
Indien er geen bedrijfsopvolging meer mogelijk is wordt geacht aan vernatting van gebieden of de aanleg van open water.
Geen plaatsing van windmolens in het agrarisch cultuurlandschap vanwege de aantasting van de landschapsbeleving.

Waterbeheerplan 4 van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

In het Waterbeheersplan 2010-2015 'Van veilige dijken tot schoon water' beschrijft het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier de doelstellingen voor de periode 2010-2015 voor de drie kerntaken: veiligheid tegen overstromingen, droge voeten en schoon water. Deze taken worden de komende periode sterk beïnvloed door de klimaatverandering en de uitgangspunten van de Europese Kaderrichtlijn Water.
De beleidsnota 'Waterbeheer in het veenweidengebied, Pappen en nat houden?', maakt integraal onderdeel uit van het WBP4.
Voor het Afsprakenkader Waterland-oost is van belang:

- Functie volgt peil: als uitwerking van het WB21-principe water is sturend voor de ruimtelijke ordening. HHNK gaat hiertoe over als PNH de mogelijkheid van herschikking van bestaande functie ordening positief heeft beoordeeld en de randvoorwaarden heeft gecreëerd om het principe 'functie volgt peil' in de praktijk te brengen.
- In natuurgebieden of gebieden waar een natuurlijk verloop van het peil gewenst is wordt flexibel peilbeheer ingevoerd.
- Streven naar robuuste peilgebieden.

Beleid Peilafwijkingen 2009 van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Binnen een nieuw peilbesluit worden bestaande ontheffingen voorzien van een nieuwe vergunning, opgeheven of gekoppeld tot een blokbemaling.Het waterpeil moet de aanwezige belangen zo optimaal mogelijk faciliteren en een doelmatig waterbeheer tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten mogelijk maken. Veelal is echter sprake van meerdere en soms tegenstrijdige belangen ten aanzien van het waterpeil. Niet alles kan overal; de grens wordt bereikt wanneer de eisen van de functie ver afstaan van de omstandigheden die van nature in het gebied aanwezig zijn, of wanneer een combinatie van functies problemen oplevert. Na een integrale afweging wordt op bestuurlijk niveau de keuze gemaakt. Deze keuze wordt verankerd in het peilbesluit.

Beheersplan Waterkering 2006-2010 van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Het beleid van het hoogheemraadschap met betrekking tot waterkeringen, weergegeven in het Beheersplan Waterkeringen 2006-2010, vastgesteld door het college van hoofdingelanden in juni 2006, beschrijft het beleid en de randvoorwaarden voor het dagelijks beheer van de primaire en regionale waterkeringen van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.
Voor het Afsprakenkader Waterland-oost is van belang:

- Nabij primaire en regionale waterkeringen geldt een zonering van het waterstaatwerk waar binnen beperkingen gelden. Binnen het profiel van vrije ruimte is bebouwing niet toegestaan om ruimte te houden voor toekomstige dijkversterkingen. (Indien er zaken nabij de waterkering spelen zal dit specifiek bekeken worden).

Bijlage 2: Overzicht verbredingsactiviteiten in Waterland-oost

In Waterland-oost worden de volgende activiteiten als verbreding gezien:

- kortstondig overnachten: oppervlakten conform gemeentelijk beleid;
- verhuur vergader- workshopruimte;
- minicamping (minicampings worden per gemeente afzonderlijk in de nieuwe bestemmingsplannen landelijk geregeld);
- verhuur kano's of roeiboten;
- theetuin en andere pleisterplaatsen;
- kaasmakerij;
- streekproducten;
- verkoop van agrarische producten, boerenlandwinkel (max. 200 m2 bebouwing)
- kinderopvang
- kinderpartijtjes;
- boerenbios;
- energieopwekking (zonnepanelen, vergisting);
- compostering / humest;
- natuur-loonbedrijf;
- paardenpension/het houden van paarden en paardenbak binnen bouwvlak.;
- energiegewassen telen (mits het geen negatief effect heeft op de weidevogels en de openheid van het gebied);
- spel op het land, bv. boerengolf of poldersport, alleen buiten het broedseizoen

Bijlage 3: Handreiking Openheid in Waterland-oost

In deze bijlage is een handreiking opgenomen over de openheid van Waterland-oost. Deze handreiking is gemaakt op basis van de openheidanalyse gemaakt door de provincie Noord-Holland. Hierbij is een methode gehanteerd, die is ontwikkeld in samenwerking met de TU Delft.

Openheid kan op verschillende manieren worden gedefinieerd. Bijvoorbeeld verschil tussen kwantitatieve openheid (opkrikplannen weidevogels) en beleefbare openheid. Deze beleefbare openheid is gedefinieerd als zichtbaarheid van het landschap. In de analyse zijn zichtpunten vanuit de wegen en dijken vastgesteld. Deze zichtpunten liggen op ooghoogte (1,5 meter boven de weg of dijk). Vervolgens wordt door een computerprogramma uitgerekend hoeveel procent van punten in het poldergebied zichtbaar zijn vanaf deze zichtpunten.

Openheidbeleving heeft niet alleen te maken met de mate van openheid, maar ook het ruimtetype en de elementen waardoor het ruimtetype bepaald wordt, bijv. bebouwing, bomen of een dijk.
Het is belangrijk om bij toekomstige ontwikkelingen niet alleen de mate van openheid en het ruimtetype, maar ook de typerende landschappelijke kenmerken mee te nemen. Want deze twee samen maken dat je het landschap beleeft op een bepaalde manier.

De resultaten van de openheidanalyse zijn opgenomen in kaart 2. Het rode gebied zijn de meest open gebieden, de blauwe de minder opengebieden. De gele gebieden liggen hier tussenin. Als een aanvraag voor vergroting, verplaatsing of nieuwvestiging in een rood of geel gebied ligt, dan zal extra aandacht aan de openheidanalyse worden besteed.
In de analyse is de opbouw van het landschap van Waterland-oost goed te herkennen.

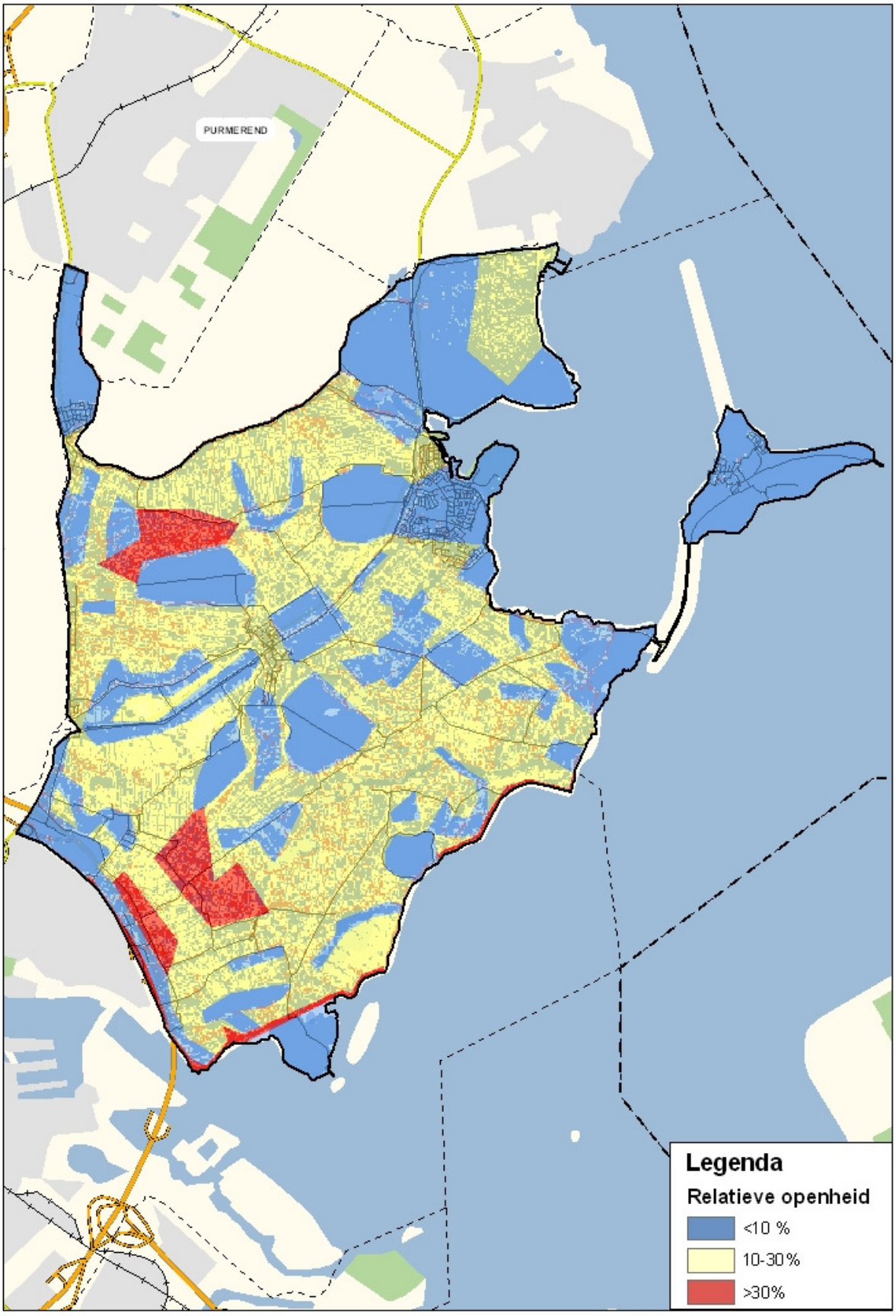

Kaart 2: Kaart Openheidsanalyse Waterland-oost

In Waterland-Oost kan in grote lijnen onderscheid gemaakt worden tussen twee belangrijke ruimtetypen (zie ook kaart 3):

- het veenpolderlandschap;
- het droogmakerijenlandschap.

Daarnaast zijn de volgende ruimtetypen te onderscheiden.

- het oude zeekleigebied van Marken;
- buitendijks land;
- waterlichamen.

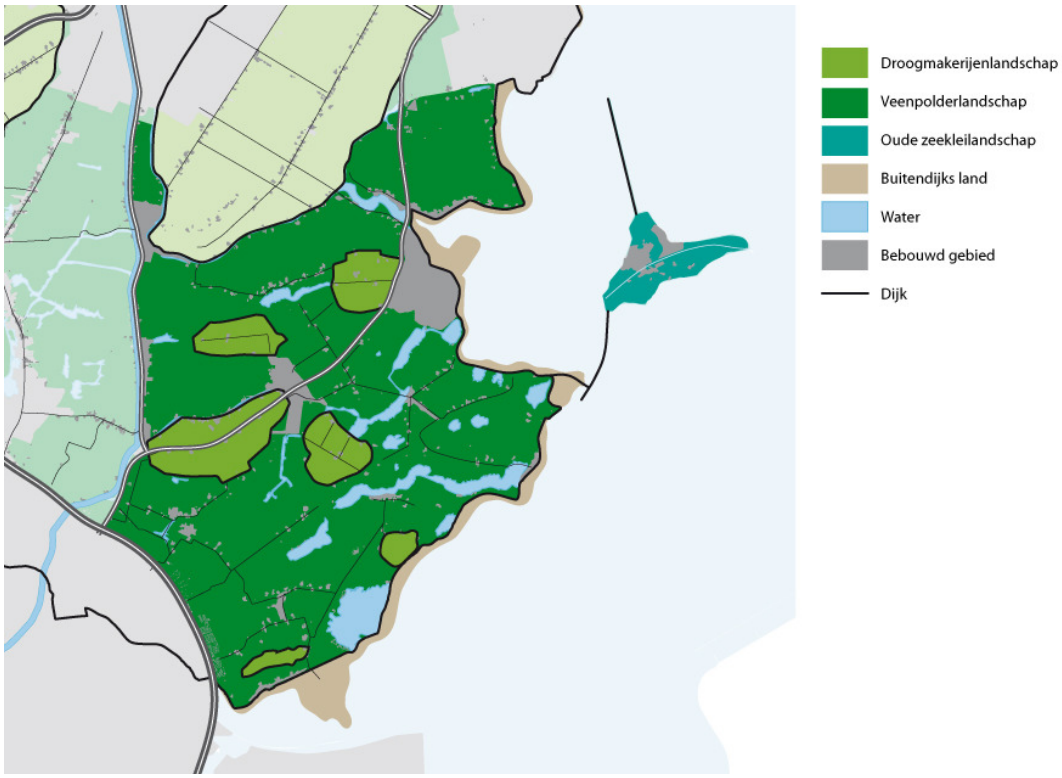

Kaart 3: Landschapsopbouw Waterland-oost

Veenpolderlandschap:
Het veepolderlandschap bestaat uit continue en gedeelde ruimte. Bij continue ruimten staan losse elementen, zoals boerderijen of kleine bospercelen, in een open landschap. De elementen zijn zo klein dat de ruimte niet verdeeld wordt, maar om de elementen door loopt.
Bij de gedeelde ruimte wordt de ruimte in tweeën gedeeld door bijvoorbeeld een bebouwingslint, bomenlaan of hoger gelegen weg.

Droogmakerijenlandschap:
Het droogmakerijenlandschap is een alzijdig begrensde ruimte. Droogmakerijen liggen als afgesloten entiteiten (“eilanden”) in het open veenpolderlandschap. Dit komt doordat ze omgrensd worden door een dijk (waar je niet overheen kunt kijken), daardoor beleef je ze als begrensde ruimten.
Op lager schaalniveau kent elk ruimtetype ook weer zijn eigen kenmerken, iedere droogmakerij heeft

bijv. zijn eigen ruimtelijke opbouw.

Marken:
Op Marken is sprake van een continue ruimte omringd door een door een dijk en werven, die door hun hogere ligging de ruimte verdelen.

Waterlichamen:
Ook de waterlichamen (aeën en dieën) vormen duidelijk te onderscheiden open elementen in het landschap. Ze zijn echter lager gelegen, dus zal men er vanaf veel punten overheen kijken en het misschien niet beleven.

Zeedijk en buitendijksgebied:
Een duidelijke structuur die veel invloed heeft op de beleefbare openheid in Waterland-Oost is de Noorder IJ- en Zeedijk. Door zijn hogere ligging vormt het een duidelijke grens tussen land en IJmeer, waarvanaf je deze scheiding tussen twee open gebieden duidelijk ervaart. Belangrijk is om deze structuur waar dat kan los te laten liggen in de openheid, zodat je hem als doorlopende lijn in het landschap blijft ervaren.

BIJLAGE 3

Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Gelet op artikel 3, eerste lid, en artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op de Beschikking van de Commissie 2008/23/EG van 12 november 2007 op grond van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad, van een eerste bijgewerkte lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (PbEG L 12);

Gelet op artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103);

Gelet op de artikelen 10a en 15 van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Markermeer & IJmeer**.
2. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor het volgende natuurlijke habitattype opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire habitattypen zijn met een sterretje (*) aangeduid:
   H3140 Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische *Chara* spp. vegetaties
3. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire soorten zijn met een sterretje (*) aangeduid:
   H1163 Rivierdonderpad
   H1318 Meervleermuis

Artikel 2

Het besluit tot aanwijzing van het gebied Eemmeer, Gooimeer en IJmeer als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste lid, van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103) van 18 november 1994 (NBLF 949511; Stcrt. 1994, nr. 234), voor zover betrekking hebbend op het deelgebied IJmeer; het besluit tot aanwijzing van het gebied Markermeer als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 79/409/EEG van 24 maart 2000 (N/2000/338; Stcrt. 2000, nr. 65) en gewijzigd bij besluit van 11 november 2002 (TRCJZ/2002/11185; Stcrt. 2002, nr. 220) en het besluit tot aanwijzing van het gebied IJmeer als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 79/409/EEG van 24 maart 2000

(N/2000/331; Stcrt. 2000, nr. 65) en gewijzigd bij besluit van 27 september 2005 (N/2005/2646; Stcrt. 2005, nr. 190) worden als volgt gewijzigd:

a. de begrenzing van de aangewezen gebieden wordt op de in paragraaf 3.3 van de Nota van toelichting, zoals bedoeld in artikel 3, eerste lid, van dit besluit beschreven wijze gewijzigd;
b. de Nota van toelichting van het gebied Eemmeer, Gooimeer en IJmeer, voor zover betrekking hebbend op het deelgebied IJmeer, wordt ingetrokken en vervangen door de Nota van toelichting, zoals bedoeld in artikel 3, eerste lid, van dit besluit;
c. de Nota van toelichting van het gebied IJmeer en de Nota van toelichting van het gebied Markermeer met uitzondering van de paragrafen 3.2, 4.1, 4.2 en 4.3 worden ingetrokken en vervangen door de Nota van toelichting, zoals bedoeld in artikel 3, eerste lid, van dit besluit;
d. de in de aanhef bedoelde speciale beschermingszones gelden als te zijn aangewezen voor de volgende vogelsoorten, welke worden beschermd op grond van artikel 4, eerste lid, van Richtlijn 79/409/EEG:
   A034 Lepelaar
   A045 Brandgans
   A068 Nonnetje
   A177 Dwergmeeuw
   A193 Visdief
   A197 Zwarte stern
e. de in de aanhef bedoelde speciale beschermingszones gelden als te zijn aangewezen voor de volgende trekkende vogelsoorten, welke worden beschermd op grond van artikel 4, tweede lid, van Richtlijn 79/409/EEG:
   A005 Fuut
   A017 Aalscholver
   A043 Grauwe gans
   A050 Smient
   A051 Krakeend
   A056 Slobeend
   A058 Krooneend
   A059 Tafeleend
   A061 Kuifeend
   A062 Topper
   A067 Brilduiker
   A070 Grote zaagbek
   A125 Meerkoet
f. de kaarten voor zover van toepassing op de in de aanhef genoemde (deelgebieden van) besluiten worden ingetrokken.

Artikel 3

1. Dit besluit gaat vergezeld van een Nota van toelichting inclusief bijlagen en een kaart die integraal deel uitmaken van dit besluit.
2. De in de artikelen 1 en 2 genoemde (deelgebieden van) speciale beschermingszones vormen samen het Natura 2000-gebied **Markermeer & IJmeer**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 is opgenomen in de Nota van toelichting.
3. De instandhoudingsdoelstelling, bedoeld in het tweede lid, heeft mede betrekking op de instandhouding van de volgende soort, anders dan vereist ingevolge de in artikel 1 genoemde Richtlijn:
   H1318 Meervleermuis
   Dit betreft een soort opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad

van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206).

Artikel 4

1. De bekendmaking van dit besluit geschiedt in de Staatscourant.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
w.g. G. Verburg

Dit besluit, de kaart en de Nota van toelichting worden gedurende zes weken ter inzage gelegd in de onderstaande vestigingen van de Directie Regionale Zaken van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit:

- Vestiging Noord: Cascadeplein 6, 9726 AD GRONINGEN;
- Vestiging Oost: Verzetslaan 30, 7411 HX DEVENTER;
- Vestiging West: Herman Gorterstraat 55, 3511 EW UTRECHT;
- Vestiging Zuid: Keizersgracht 5, 5611 GB EINDHOVEN.

De terinzagelegging vindt tevens plaats in de gemeentehuizen van de betreffende gemeente(n), in de kantoren van de waterschappen waaronder het gebied valt en in de provinciehuizen van de betreffende provincie(s). Het besluit kan ook worden ingezien op internet op het adres: http://www.minlnv.nl/natura2000 en het zal bovendien worden bekendgemaakt in dag-, nieuws- en huis-aan-huisbladen.

Belanghebbenden die hun zienswijze als bedoeld in artikel 3:15 van de Algemene wet bestuursrecht naar voren hebben gebracht of die het redelijkerwijs niet verweten kan worden geen zienswijze naar voren te hebben gebracht, kunnen tot zes weken ná de eerste dag van de terinzagelegging beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag.

Nota van toelichting van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer waarin opgenomen:
Nota van toelichting bij de aanwijzing van Markermeer & IJmeer als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en hierna te noemen de Habitatrichtlijn, alsmede Nota van toelichting bij de wijziging van de besluiten NBLF 949511, N/2000/331, N/2005/2646, N/2000/338 en TRCJZ/2002/11185 inhoudende de aanwijzingen van het gebied Eemmeer, Gooimeer en IJmeer, voor zover van toepassing op het deelgebied IJmeer, het gebied IJmeer en het gebied Markermeer als speciale beschermingszones in het kader van de Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand en hierna te noemen de Vogelrichtlijn

1. INLEIDING

Met dit besluit wordt het gebied Markermeer & IJmeer aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn. Tevens worden met dit besluit de besluiten tot de aanwijzing als speciale beschermingszones onder de Vogelrichtlijn, inclusief de daarbij behorende Nota van toelichting, gewijzigd van het gebied Eemmeer, Gooimeer en IJmeer, voor zover van toepassing op het deelgebied IJmeer, het gebied IJmeer en het gebied Markermeer. De aanwijzing van de deelgebieden Eemmeer en Gooimeer, die ook deel uitmaken van besluit NBLF 949511, is door dit besluit niet gewijzigd. Deze deelgebieden zijn middels een afzonderlijk besluit samengevoegd tot het Natura 2000-gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever. Het gebied wordt ook aangewezen als het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer, waarbij instandhoudingsdoelstellingen worden toegevoegd.

In artikel 1 van het besluit staat de naam van het gebied en worden de habitattypen en soorten opgesomd, waarvoor het gebied is aangewezen.

Artikel 2 van het besluit regelt de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het eerder genomen besluit tot aanwijzing van het gebied onder de Vogelrichtlijn. Zo wordt de Nota van toelichting, behorende bij het bestaande Vogelrichtlijnbesluit Eemmeer, Gooimeer en IJmeer, voor zover betrekking hebbend op het deelgebied IJmeer, geheel ingetrokken. De Nota's van toelichting, behorende bij de bestaande Vogelrichtlijnbesluiten Markermeer en IJmeer, worden nagenoeg geheel ingetrokken en zover noodzakelijk vervangen door deze Nota van toelichting. Alleen de toelichtingen op de criteria die voor de aanwijzingen van Markermeer en IJmeer zijn gebruikt, zijn niet ingetrokken en zijn in een appendix aan deze Nota gehecht. Daarnaast worden de vogelsoorten opgesomd waarvoor het gebied van belang is en waarvoor het wordt geacht te zijn aangewezen. De aanwijzingen van Markermeer en IJmeer als Wetland zijn door dit besluit niet gewijzigd.

In artikel 3 van het besluit wordt de term Natura 2000-gebied geïntroduceerd en wordt bepaald dat er voor het gebied een bepaalde instandhoudingsdoelstelling verwezenlijkt dient te worden. Deze doelstelling heeft zowel betrekking op de in artikel 1 opgesomde habitattypen en habitatsoorten als op de in artikel 2 opgesomde vogelsoorten. De vogels waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgesteld, zijn geselecteerd aan de hand van de criteria die destijds zijn gebruikt bij de aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden in 2000. Beide aanwijzingen tezamen vormen het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer, waarvan de instandhoudingsdoelstellingen in dit besluit

zijn opgenomen. De instandhoudingsdoelstellingen staan in de Nota van toelichting. Daarbij is tevens een instandhoudingsdoelstelling opgenomen voor één complementair doel, die vermeld is in artikel 3.

Artikel 4 regelt de bekendmaking en de inwerkingtreding van dit besluit.

In hoofdstuk 2 van deze Nota van toelichting worden de aanwijzingen op grond van de Habitat- en Vogelrichtlijn kort toegelicht. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 een gebiedsbeschrijving gegeven en wordt ingegaan op eventuele grenswijzigingen die zijn doorgevoerd nadat het gebied bij de Europese Commissie is aangemeld of die zijn doorgevoerd nadat het gebied als Vogelrichtlijngebied is aangewezen. Tevens wordt in hoofdstuk 3 de bij dit besluit behorende kaart toegelicht.
In hoofdstuk 4 wordt een opsomming gegeven van habitattypen en soorten waaraan het gebied zijn betekenis ontleent. Eventueel doorgevoerde wijzigingen worden in bijlage B van een toelichting voorzien.

Een belangrijk onderdeel van de Nota van toelichting is de opsomming van de instandhoudingsdoelstellingen in hoofdstuk 5. Allereerst worden de algemene doelstellingen geformuleerd en vervolgens staan de instandhoudingsdoelstellingen van de in het gebied aanwezige habitattypen en soorten vermeld. Er wordt aangegeven in welke richting de instandhoudingsdoelstelling zich zal moeten ontwikkelen. Daarvoor worden de termen “behoud”, “uitbreiding” of “verbetering” gebruikt. Voor een habitattype wordt de verdeling gemaakt in oppervlakte en kwaliteit, zodat de aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een habitattype altijd in de vorm van “behoud” of “uitbreiding” van oppervlakte en van “behoud” of “verbetering” van kwaliteit wordt gegeven. Voor soorten is het leefgebied medebepalend en geldt een verdeling in omvang en kwaliteit leefgebied. De aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een soort is altijd in de vorm van “behoud” of “uitbreiding” van omvang leefgebied en van “behoud” of “verbetering” van kwaliteit van leefgebied ten behoeve van “behoud” of “uitbreiding” van de populatie.

Daarnaast zijn aan de Nota van toelichting drie bijlagen toegevoegd. Ook de bijlagen maken integraal onderdeel uit van het besluit. Bijlage A (voor zover van toepassing) laat zien welke terreindelen zijn vervallen of zijn toegevoegd als onderdeel van de speciale beschermingszone in de zin van de Vogelrichtlijn. Bijlage B is toegevoegd naar aanleiding van zienswijzen en omvat een nadere onderbouwing van wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen, van de selectie als Habitatrichtlijngebied en toewijzing van en wijzigingen in instandhoudingsdoelstellingen. In bijlage C wordt naar aanleiding van de ontvangen zienswijzen een nadere onderbouwing van het besluit worden gegeven. De gebiedsspecifieke behandeling van zienswijzen in deze bijlage beperkt zich tot de punten die direct van invloed zijn op dit aanwijzingsbesluit.

2. AANWIJZINGEN HABITAT- EN VOGELRICHTLIJN

Door middel van dit besluit wordt het gebied Markermeer & IJmeer aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn (verder aangeduid als “Habitatrichtlijngebied”). Het gebied is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze Richtlijn, waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam “Gouwzee en Kustzone Muiden” en onder nummer NL2003017 is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio.

Het gebied is in drie afzonderlijke besluiten onder de namen Eemmeer, Gooimeer en IJmeer, voor zover van toepassing op het deelgebied IJmeer, op 18 november 1994 (NBLF 949511; Stcrt. 1994, nr. 234); IJmeer op 24 maart 2000 (N/2000/331; Stcrt. 2000, nr. 65), 27 september 2005 (N/2005/2646; Stcrt. 2005, nr. 190) en Markermeer op 24 maart 2000 (N/2000/338; Stcrt. 2000, nr. 65) en 11 november 2002 (TRCJZ/2002/11185; Stcrt. 2002, nr. 220) ook aangewezen als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn (verder aangeduid als "Vogelrichtlijngebied"). Bij de Europese Commissie zijn de deelgebieden IJmeer en Markermeer bekend onder nummers NL9902008 (IJmeer) en NL9803029 (Markermeer). De bestaande Vogelrichtlijnbesluiten NBLF 949511, N/2000/331, N/2005/2646, N/2000/338 en TRCJZ/2002/11185 zijn door middel van dit besluit gewijzigd. Uit de Vogelrichtlijnbesluiten Markermeer en IJmeer overgenomen tekstdelen zijn in paragraaf 3.2 van deze Nota van toelichting cursief gezet[1].

Met betrekking tot het Vogelrichtlijngebied kan er in dit besluit naast mogelijke grenswijzigingen ook een wijziging plaatsvinden bij de vogelsoorten, waarvoor dit gebied destijds is aangewezen. Deze eventuele wijzigingen worden toegelicht in bijlage B. In dit besluit worden alle vogelsoorten opgesomd waarvoor het gebied wordt geacht te zijn aangewezen.

Het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer (landelijk gebiedsnummer 73) omvat derhalve de Vogelrichtlijngebieden Eemmeer, Gooimeer en IJmeer, voor zover van toepassing op het deelgebied IJmeer, IJmeer en Markermeer en het Habitatrichtlijngebied Markermeer & IJmeer.
Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrichtlijn en onder de Vogelrichtlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen, habitats van soorten en de leefgebieden van vogels in een gunstige staat van instandhouding behouden of, in voorkomend geval, herstellen. De instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5) en eventuele wijziging van de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 doelendocument (2006)[2]. Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitattypen en (vogel)soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 profielendocument (2008)[3].

Het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer ligt in de provincies Flevoland en Noord-Holland en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Almere, Lelystad, Amsterdam, Diemen, Drechterland, Edam-Volendam, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Muiden, Naarden, Stede Broec, Waterland en Zeevang.

2.1 Beschermde natuurmonumenten

Ingevolge artikel 15a, tweede en derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt van rechtswege de status van het hieronder aangegeven natuurmonument[4].

---

[1] De afkorting sbz ("speciale beschermingszone") en de aanduiding "beschermingszone" zijn hierin vervangen door de term "Vogelrichtlijngebied".
[2] Ministerie van LNV (2006): Natura 2000 doelendocument. Duidelijkheid bieden, richting geven en ruimte laten. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
[3] Ministerie van LNV (2008): Natura 2000 profielendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
[4] De oude wet kende zowel staatsnatuurmonumenten als beschermde natuurmonumenten. Dit verschil is in de huidige wet komen te vervallen.

Het staatsnatuurmonument Kustzone Muiden is aangewezen op 19 april 1990 (NMF-89-10986; Stcrt. 1990, nr. 90).
Op grond van de wet heeft de instandhoudingsdoelstelling voor de gedeelten van het Natura 2000-gebied waarop de aanwijzing als natuurmonument van toepassing was, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals deze waren vastgelegd in het vervallen besluit (zie verder hoofdstuk 5). De gebieden, die in het verleden als natuurmonument zijn aangewezen, zijn op de bijgevoegde kaarten ook als zodanig te herkennen.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het Markermeer ontstond als gevolg van voltooiing van de Houtribdijk tussen Enkhuizen en Lelystad in 1976. Het meer is met gemiddeld circa 3,5 meter, met enkele diepe zandwinputten, relatief ondiep. De bodem bestaat grotendeels uit klei en slib, dat door de wind gemakkelijk opwervelt, waardoor het water alleen in de meer beschutte delen redelijk helder is. De watertoevoer vindt voornamelijk plaats vanuit het IJsselmeer, de randmeren en door uitslagwater van polders (Zuid-Flevoland). De afwatering is primair via het Noordzeekanaal.
Kenmerkend voor het IJmeer zijn de verschillen in waterdiepte, vooral door de aanwezigheid van diepe zandwinputten en vaargeulen. Het grootste deel is minder dan 3 meter diep. De oever van het IJmeer bestaat uit dijken, ondiepe oeverstroken met moerasbegroeiing ontbreken grotendeels.
Het water in het IJmeer is voornamelijk afkomstig van neerslag, aanvoer vanuit het IJsselmeer via het Markermeer, het Gooimeer en uitgeslagen boezemwater vanuit Flevoland en Waterland. Waterafvoer vindt voornamelijk plaats via het Noordzeekanaal. Ook is er wegzijging van water naar aangrenzende polders. De bodem bestaat grotendeels uit klei.
Het Markermeer en IJmeer bestaan vrijwel geheel uit open water. In luwere en ondiepere delen, zoals de Gouwzee (het deelgebied tussen het eiland Marken en het vasteland van Noord-Holland) en de Kustzone Muiden zijn kranswierbegroeiingen ontstaan. Het gaat zowel om vegetaties die gebonden zijn aan meer als minder voedselrijke milieus. Langs de Noord-Hollandse kust liggen enkele buitendijkse graslanden en ruigten. Langs de Houtribdijk is een vooroever aangelegd (natuurontwikkeling).

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Markermeer & IJmeer behoort tot het Natura 2000-landschap “Meren & Moerassen”.

De ligging van de habitattypen en van de leefgebieden van de soorten (paragraaf 4.4) waarvoor het gebied is aangewezen, vormt het uitgangspunt voor de begrenzing van de Habitatrichtlijngebieden. Dit is inclusief terreindelen die van mindere kwaliteit zijn. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren, alsmede terreindelen die noodzakelijk worden geacht om de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten in stand te houden en te herstellen[5].

[5] De begrenzingsmethodiek is verder uitgewerkt in het Gebiedendocument (2004).

Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houden met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna[6].

De grenzen van Vogelrichtlijngebieden worden bepaald door het gebruik dat de aanwezige bijlage I-soorten, en/of trekkende watervogels, en/of overige trekkende vogels ervan maken, waarbij wordt uitgegaan van landschapsecologische eenheden en de biotoopeisen van de betrokken vogelsoorten.
Het Markermeer is aangewezen als Vogelrichtlijngebied vanwege de aanwezigheid van een uitgestrekt zoetwatermeer dat als geheel het leefgebied vormt van een aantal in artikel 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I van de Vogelrichtlijn (art. 4.1) en tevens fungeert als rui-, overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (art. 4.2). De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat in samenhang met het Vogelrichtlijngebied IJmeer, voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/of voortplanten van bedoelde vogelsoorten.
Het onderhavige gebied is tevens aangewezen als watergebied van internationale betekenis onder de Wetlands-Conventie vanwege het voorkomen van belangrijke aantallen watervogels (criterium 5, 6).

Het IJmeer is aangewezen als Vogelrichtlijngebied vanwege de aanwezigheid van een uitgestrekt zoetwatermeer dat als geheel het leefgebied vormt van een aantal in artikel 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I van de Vogelrichtlijn (art. 4.1) en tevens fungeert als overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (art.4.2).
De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat in samenhang met het Vogelrichtlijngebied Markermeer, voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/of voortplanten van bedoelde vogelsoorten.
Het onderhavige gebied is tevens aangewezen als watergebied van internationale betekenis onder de Wetlands-Conventie vanwege het voorkomen van belangrijke aantallen watervogels (criterium 5, 6).[7]

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Het Natura 2000-gebied bestaat uit Vogelrichtlijngebied Markermeer, Vogelrichtlijngebied IJmeer, Habitatrichtlijngebied Gouwzee en kustzone Muiden en beschermd natuurmonument Kustzone Muiden. Het Natura 2000-gebied omvat het open water van Markermeer en IJmeer.

Het Natura 2000-gebied beslaat een oppervlakte van circa 68.460 ha, waarvan circa 1.100 ha zowel Vogel- als Habitatrichtlijngebied is (Gouwzee, Kustzone Muiden). Het (voormalige) beschermd natuurmonument Kustzone Muiden heeft een oppervlakte van 110 ha. Voor de exacte oppervlakten wordt verwezen naar de legenda van de bij dit besluit behorende kaart. Deze cijfers betreffen bruto-oppervlakten, omdat bij de

[6] Hof van Justitie EG, 7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 16 en 25.
[7] De wijze van begrenzing van Vogelrichtlijngebieden is toegelicht in de Nota van Antwoord Vogelrichtlijn (2000), bijlage 1, Selectiecriteria en methode van begrenzing.

berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen (zie paragraaf 3.4).

De begrenzingen van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) en van het Vogelrichtlijngebied zijn op enkele technische punten verbeterd[8]:

- Het noordelijk deel van Marina Muiderzand (kadastraal perceel F987) is verwijderd omdat jachthavens volgens de oorspronkelijke aanwijzing van het Vogelrichtlijngebied geen deel uitmaken van het aangewezen gebied. De jachthaven was in 2000 reeds aanwezig. (º)
- Enkele aanlegsteigers (havens) tussen Lelystad-haven en de Houtribsluizen zijn geëxclaveerd op grond van ingediende zienswijzen en kadastrale lijnen. Dergelijke havens waren bij de aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (2000) tekstueel uitgezonderd. (º)
- Overlap van 5 meter of minder met kadastrale percelen die grotendeels buiten het gebied zijn gelegen, is gelet op de kadastrale inschrijving[9], waar mogelijk beperkt. Dit betekent dat aldaar de kadastrale lijn is aangehouden. Deze werkwijze is alleen gevolgd op plekken waar geen Natura 2000-waarden aanwezig zijn. (º)

Overige wijzigingen van meer dan 1 ha zijn in de volgende alinea toegelicht.

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is aangepast (bijlage A):

- Ter verduidelijking is in het Monnickerdammergat tussen Katwoude en Monnickendam de gebogen grens over het water rechtgetrokken door de grens te wijzigen in een rechte lijn van de oostzijde van Jachthaven de Zeilhoek naar Hemmeland (ter hoogte van een T-kruising van wegen).
- De begrenzing rond het in 2003 voltooide naviduct bij Enkhuizen is aangepast aan de actuele situatie. (º)

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van het Natura 2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen de begrenzingen van Habitatrichtlijngebied, Vogelrichtlijngebied en (voormalige) natuurmonumenten. Daar waar de kaart en de Nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaarttechnische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst in deze paragraaf doorslaggevend. In voorkomende gevallen zijn op de kaart ook aangrenzende Natura 2000-gebieden aangegeven. Aan de indicatief aangeduide begrenzing van deze gebieden kunnen geen rechten worden ontleend (voor de begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de kaarten van de betreffende aangewezen of aangemelde gebieden).

Voor de begrenzing van Natura 2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 wordt afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- Bebouwing betreft één of meer gebouwen of bouwwerken geen gebouwen zijnde. Gebouw: elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of

[8] Wijzigingen aangeduid met een nulletje (º) betreffen aanpassingen ten opzichte van het ontwerpbesluit.
[9] Conform artikel 15 van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Stb. 2004, 31) is dit besluit, wat betreft de kadastrale percelen die geheel of gedeeltelijk binnen het aangewezen gebied zijn gelegen, in de kadastrale registratie als beperking ingeschreven.

gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. Bouwwerk: elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, of hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- Erven zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmede in gebruik zijnde terreinen.
- Tuinen zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen, beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin, die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind middels een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- Verhardingen kunnen bijvoorbeeld zijn: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooiingen. Wegen betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten.
- Hoofdspoorwegen betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722). Langs hoofdspoorwegen geldt artikel 20 van de Spoorwegwet.

4. NATURA 2000-WAARDEN

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt allereerst een opsomming gegeven van de waarden waaraan het gebied zijn betekenis ontleent als Habitatrichtlijngebied en Vogelrichtlijngebied. Wat betreft de aanwijzing als Habitatrichtlijngebied wordt in paragrafen 4.2.1 en 4.2.2 een lijst gegeven van de habitattypen (met vermelding van de aanwezige subtypen) en soorten waarvoor het gebied is aangewezen[10]. Paragraaf 4.2.3 vermeldt de vogelsoorten waarvoor het gebied onder de Vogelrichtlijn is aangewezen. Op alle vermelde habitattypen en (vogel)soorten is een instandhoudingsdoelstelling van toepassing (zie hoofdstuk 5).
Vervolgens wordt in paragraaf 4.3 vermeld welke selectiecriteria op het Habitatrichtlijngebied van toepassing zijn en wordt onderbouwd waarom het gebied als Habitatrichtlijngebied is geselecteerd. Van elk habitattype en van elke soort waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet, wordt in bijlage B.3 in tekst en/of tabelvorm de betekenis (relatieve bijdrage) van het gebied afgezet tegen de betekenis van de andere Habitatrichtlijngebieden die aan de selectiecriteria voldoen. Tenslotte beschrijft paragraaf 4.4 de verspreiding van habitattypen en soorten binnen het gebied, ter onderbouwing van de gevolgde gebiedsbegrenzing van het Habitatrichtlijngebied.

4.2 Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen

4.2.1 Habitatrichtlijn: habitattypen (bijlage I[11])

Het gebied is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitats opgenomen in bijlage I van de Habitatrichtlijn, waarvoor het gebied een bijdrage levert aan de instandhouding op landelijk niveau. Ten behoeve van de nationale uitwerking van de

[10] Prioritaire habitattypen en habitatsoorten zijn in bijlagen I en II van de Habitatrichtlijn en in dit besluit aangeduid met een sterretje *.
[11] Bijlagen I en II laatstelijk aangepast op 20 november 2006, Richtlijn 2006/105/EG, PbEG L 363, 20.12.2006, p. 368-405 (zie ook rectificatie PbEG L 80, 21.3.2007, p. 15).

Habitatrichtlijn is een deel van de habitattypen verdeeld in subtypen, vanwege de zeer ruime variatie in fysieke omstandigheden en soortensamenstelling. De namen van de habitattypen en daarvan afgeleide subtypen zullen verder met hun verkorte namen worden aangeduid. Wijzigingen ten opzichte van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en/of het ontwerpbesluit (2008) zijn verklaard in bijlage B.1 van deze Nota van toelichting[8].

H3140 Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische *Chara* spp. vegetaties
Verkorte naam Kranswierwateren

4.2.2 Habitatrichtlijn: soorten (bijlage II[11])

Het gebied is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van de Habitatrichtlijn, waarvoor het gebied een wezenlijke functie in de levenscyclus vervult. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de instandhouding op landelijk niveau. Wijzigingen ten opzichte van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en/of het ontwerpbesluit (2008) zijn verklaard in bijlage B.1 van deze Nota van toelichting[8].

H1163 Rivierdonderpad (*Cottus gobio*)
H1318 Meervleermuis (*Myotis dasycneme*)[12]

4.2.3 Vogelrichtlijn: vogelsoorten (bijlage I en artikel 4.2)

Het gebied is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage I van de Vogelrichtlijn:

A034 Lepelaar (*Platalea leucorodia*)
A045 Brandgans (*Branta leucopsis*)
A068 Nonnetje (*Mergus albellus*)
A177 Dwergmeeuw (*Larus minutus*)
A193 Visdief (*Sterna hirundo*)
A197 Zwarte stern (*Chlidonias niger*)

Verder is het gebied aangewezen voor de volgende andere geregeld voorkomende trekvogels waarvoor het gebied van betekenis is als broed-, rui- en/of overwinteringsgebied en rustplaatsen in hun trekzones (artikel 4.2):

A005 Fuut (*Podiceps cristatus*)
A017 Aalscholver (*Phalacrocorax carbo*)
A043 Grauwe gans (*Anser anser*)
A050 Smient (*Anas penelope*)
A051 Krakeend (*Anas strepera*)
A056 Slobeend (*Anas clypeata*)
A058 Krooneend (*Netta rufina*)
A059 Tafeleend (*Aythya ferina*)
A061 Kuifeend (*Aythya fuligula*)
A062 Topper (*Aythya marila*)
A067 Brilduiker (*Bucephala clangula*)
A070 Grote zaagbek (*Mergus merganser*)

[12] De genoemde soort is tevens als complementair doel aan het Vogelrichtlijngedeelte van het gebied toegevoegd.

A125 Meerkoet (*Fulica atra*)

Wijzigingen ten opzichte van de aanwijzingen als Vogelrichtlijngebied (1994 en 2000) en/of het ontwerpbesluit (2008) zijn verklaard in bijlage B.2 van deze Nota van toelichting[8].

4.3 Habitatrichtlijn: waarden waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet

4.3.1 Habitattypen (bijlage I)

Voor niet-prioritaire habitattypen opgenomen in bijlage I van de Habitatrichtlijn zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de “vijf belangrijkste gebieden” geselecteerd. Voor habitattypen welke verdeeld zijn in subtypen, geldt een aantal van “drie belangrijkste gebieden” per subtype. Voor prioritaire habitattypen[10] geldt een aantal van “tien belangrijkste gebieden” en voor subtypen van prioritaire habitattypen een aantal van “vijf belangrijkste gebieden” per subtype. Verdeling in subtypen ten behoeve van de selectie is alleen toegepast indien de subtypen een verschillende verspreiding hebben en de beschikbare gegevens verdeling in subtypen toelaten. Voor enkele verspreid over het land voorkomende habitattypen, die in voldoende mate in gebieden zijn vertegenwoordigd welke voor andere waarden zijn opgenomen, zijn geen gebieden geselecteerd[13]. De betekenis van het gebied is afgemeten aan de aanwezige oppervlakte en zo nodig ook de representativiteit van het habitattype. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding[14]. In de onderstaande tabel zijn de habitattypen vermeld die bij de aanmelding hebben geleid tot selectie van het gebied en/of de habitattypen waarvoor het gebied op grond van de huidige gegevens en omstandigheden aan de selectiecriteria zou voldoen (zie ook bijlage B.3).

Habitat-type	X[a]	Y[b]	Landelijke oppervlakte [c]	Oppervlakte in Markermeer & IJmeer [d]	Oppervlakte in Yde gebied [e]	Selectie bij aanmelding
H3140	5	5	ca. 5.000	A1 (15-30%)	C (<2%)	ja

(a) Aantal gebieden dat maximaal voor dit habitattype kan worden geselecteerd volgens het criterium: “behorend tot de X belangrijkste gebieden” voor het betreffende habitattype.
(b) Aantal gebieden dat op grond van het onder (a) genoemde selectiecriterium voor het habitattype is geselecteerd (Y < X indien er minder dan X gebieden zijn waarin het habitattype is vastgesteld of voorkomt in differentiërende omvang).
(c) Geschatte landelijke oppervlakte van het (subtype van het) habitattype in hectaren.
(d) Oppervlakte in het onderhavige gebied, uitgedrukt als percentage van de landelijke oppervlakte. (Niet ingevuld indien gebied niet één van de X belangrijkste gebieden is.)
(e) Oppervlakte van het habitattype in het, in rangorde van aflopende betekenis, Yde belangrijkste gebied. (Niet ingevuld indien niet van belang voor de bepaling van de relatieve betekenis van het gebied, wanneer representativiteit in plaats van oppervlakte doorslaggevend was).

4.3.2 Soorten (bijlage II)

Voor niet-prioritaire soorten opgenomen in bijlage II van de Habitatrichtlijn zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de “vijf belangrijkste gebieden” geselecteerd. Voor prioritaire soorten[10] geldt een aantal van “tien belangrijkste gebieden”. Voor enkele verspreid over het land voorkomende soorten, die in voldoende mate in gebieden zijn vertegenwoordigd welke voor andere waarden zijn opgenomen,

[13] Habitattypen waarvoor geen gebieden zijn geselecteerd zijn: slijkgrasvelden (H1320) en ruigten en zomen, *moerasspirea* (H6430A) en ruigten en zomen, *droge bosranden* (H6430C).
[14] De selectiecriteria zijn verder uitgewerkt in het Verantwoordingsdocument (2003).

zijn geen gebieden geselecteerd[15]. De betekenis van het gebied is afgemeten aan de omvang van de aanwezige populatie. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding[14]. Er zijn geen soorten waarvoor Markermeer & IJmeer aan de selectiecriteria voldoet.

4.4 Verspreiding habitattypen en soorten in het Habitatrichtlijngebied

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied Markermeer & IJmeer is in het bijzonder bepaald aan de hand van de ligging van habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen (zie verder paragraaf 3.2). De verspreiding van de betreffende habitattypen binnen het gebied wordt in deze paragraaf globaal beschreven ter onderbouwing van de gevolgde begrenzing. Het is niet bedoeld als een uitputtende beschrijving.

Kranswierwateren (H3140) komen nagenoeg vlakdekkend voor in de beide delen van het gebied die onder de Habitatrichtlijn zijn aangewezen: Gouwzee en Kustzone Muiden. De rivierdonderpad (H1163) is vooral aanwezig langs stenige dijkoevers. De meervleermuis (H1318), afkomstig uit kraamkolonies en verblijfplaatsen in Noord-Holland, foerageert verspreid over het open water (zie paragraaf 5.4).

5. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

5.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip “instandhouding” wordt een geheel aan maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrichtlijn worden bij aanwijzing als Habitatrichtlijngebied “tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat […] of van een soort […] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging”.

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitattype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau. Tevens is daarbij aangegeven welke habitattypen en/of (vogel)soorten ten koste mogen gaan van andere habitattypen en (vogel)soorten. Bij broedvogelsoorten met een regionale doelstelling is in de toelichting aangegeven wat in een bepaalde periode de minimale en maximale bijdrage

[15] Soorten waarvoor geen gebieden zijn geselecteerd zijn: zeeprik (H1095), elft (H1102), zalm (H1106), bittervoorn (H1134) en kleine modderkruiper (H1149). Voor de platte schijfhoren (H4056) zijn geen gebieden geselecteerd omdat de soort bij de uitbreiding van de EU in 2004 is toegevoegd aan bijlage II.

van het betreffende gebied aan het regionale doelniveau is geweest. Voor een beperkt aantal (vogel)soorten en habitattypen zijn op basis van artikel 10a, derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 “complementaire doelen” geformuleerd. Het betreft (vogel)soorten en habitattypen die onder druk staan en waarvoor Nederland in Europees verband een bijzondere verantwoordelijkheid heeft. Dit betekent dat aan een beperkt aantal Vogelrichtlijngebieden Habitatrichtlijndoelen zijn toegekend (en andersom) en dat aan een beperkt aantal Habitatrichtlijngebieden “ontwikkeldoelen” zijn toegekend. Met behulp van deze complementaire doelen is de realisering van de landelijke doelen beter gewaarborgd. Deze doelen maken volwaardig deel uit van de aanwijzingsbesluiten. De betreffende waarden worden niet aangemeld bij de Europese Commissie.
In bijlage B.4 van deze Nota van toelichting is een overzicht opgenomen van alle gebiedsdoelstellingen per habitattype en per (vogel)soort.
Voor de Natura 2000-gebieden zullen in beheerplannen instandhoudingsmaatregelen worden uitgewerkt die beantwoorden aan de gebiedsspecifieke ecologische vereisten van de betrokken natuurlijke habitats en (vogel)soorten.

Als verdere invulling van het stellen van prioriteiten zijn voor de acht onderscheiden Natura 2000-landschappen[16] kernopgaven geformuleerd op grond van de daar voorkomende habitattypen en soorten, de landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap, de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden. Per landschap omvatten ze de belangrijkste behoud- en herstelopgaven. De kernopgaven stellen prioriteiten (“richting geven”) en geven overeenkomsten en verschillen tussen en binnen de gebieden aan. Zij hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en (vogel)soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven worden per Natura 2000-landschap behandeld en opgesomd in hoofdstuk 5 van het Natura 2000 doelendocument (2006).

5.2 Algemene doelen

Behoud en indien van toepassing herstel van:
1. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
3. de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

[16] Het Natura 2000-landschap van het gebied waarop dit besluit betrekking heeft staat vermeld in paragraaf 3.2 van deze Nota van toelichting.

5.3 Habitatrichtlijn: habitattypen (bijlage I)

H3140 Kranswierwateren

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Dit gebied is één van de twee gebieden met de grootste oppervlakte van het habitattype kranswierwateren in ons land. Behoud van de oppervlakte wordt nagestreefd binnen de grenzen van natuurlijke fluctuaties.

5.4 Habitatrichtlijn: soorten (bijlage II)

H1163 Rivierdonderpad

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Het gebied Markermeer & IJmeer levert een belangrijke bijdrage aan de landelijke doelstelling voor de rivierdonderpad. De landelijk wijdverspreide soort komt voor tussen zowel natuurlijk substraat (driehoeksmosselen) als kunstmatig substraat (stenen beschoeiingen) in het gebied.

H1318 Meervleermuis

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Het gebied fungeert als foerageergebied van meervleermuizen die overdag in gebouwen in de wijde omgeving verblijven (actieradius 10 km). Dit betreffen vooral kraamkolonies westelijk van het gebied (onder andere Holysloot, Oosthuizen, Kwadijk, Avenhoorn, Hauwert, Midwoud, Wevershoof) van enkele tientallen tot honderden dieren per kolonie. Belangrijke vliegroutes naar het Markermeer & IJmeer zijn onder meer Uitdammer Die, Wikgouw en de Oude Gouw. Aan de oostkant is een verblijfplaats in Lelystad bekend.

5.5 Vogelrichtlijn: broedvogels

A017 Aalscholver

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan de draagkracht voor de populatie van het IJsselmeergebied van ten minste 8.000 paren.

Toelichting De regionale doelstelling van het IJsselmeergebied heeft betrekking op de volgende gebieden: IJsselmeer, Markermeer & IJmeer, Oostvaardersplassen en Lepelaarplassen. De populatie is alleen op regionaal niveau gedefinieerd vanwege het sterk wisselende voorkomen per gebied. In de periode 1999-2008 broedde minimaal 0% en maximaal 16% van het regionale doelniveau van het IJsselmeergebied in het onderhavige gebied. Naast de duizenden aalscholvers die vanuit kolonies in omliggende Natura 2000-gebieden voedsel komen zoeken, is er recent (2005) ook een kolonie gevestigd binnen de grenzen van het gebied Markermeer & IJmeer langs de Houtribdijk bij Trintelhaven. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A193 Visdief

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 630 paren.

Toelichting De visdief is van oudsher een talrijke broedvogel langs de kusten van het Markermeer & IJmeer. Met de terugval in de landelijke populatie in de jaren zestig namen ook hier de aantallen af. Een snel herstel leidde tot een

maximum van 1.200 paren in 1981. Het aantal paar wordt tegenwoordig sterk bepaald door het aanbod van geschikte nestplaatsen. Door het opspuiten van geschikte broedeilandjes ten behoeve van natuurontwikkeling broedden in 2001 970 paren. Deze snelle kolonisatie wijst erop dat de voedselsituatie gunstig is en de beperkende factor vooral gelegen is in de beschikbaarheid van geschikte nestplaatsen. In de periode 1999-2003 broedden jaarlijks gemiddeld 630 paren. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

5.6 Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

A005 Fuut

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 170 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting In het bijzonder voor dit gebied geldt dat er onzekerheden zijn met betrekking tot de ontwikkelingen van de kwaliteit van het leefgebied. Deze onzekerheid betreft daarmee ook de te verwachten aantalsontwikkeling. Mogelijkheden voor verbetering kwaliteit leefgebied worden nader onderzocht, alvorens het doel eventueel wordt bijgesteld. Verbetering van het leefgebied is nodig voor het behalen van een landelijk gunstige staat van instandhouding, maar is gezien de vermoedelijke oorzaken van de afname van spiering mogelijk niet realistisch.
Het gebied heeft voor de fuut met name een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar present, met een sterke piek in september/oktober en een voorjaarspiek in maart. In het IJmeer zijn aantallen min of meer stabiel, maar in de rest van het gebied is sprake van een afname, vooral in het najaar. Deze afname houdt waarschijnlijk verband met een verslechterde voedselsituatie voor viseters, in het bijzonder door de afname van de hoeveelheid spiering rond 1990.

A017 Aalscholver

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2.600 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen aalscholvers zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied en als slaapplaats. Het Markermeer & IJmeer levert na het IJsselmeer en de Waddenzee de grootste bijdrage voor de aalscholver binnen Nederland. De soort is vooral aanwezig van april-oktober met in het IJmeer een sterke piek in mei. De gebieden zijn nauwelijks van belang als overwinteringsgebied. Er is een duidelijke relatie met de populatie van het IJsselmeer en de Oostvaardersplassen/Lepelaarplassen. Aantallen aalscholvers zijn in de jaren tachtig toegenomen met de groei van de omliggende kolonies. In de jaren negentig was er sprake van sterke fluctuaties maar geen duidelijke afname (rustende en foeragerende vogels zijn in de tellingen niet gescheiden). Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A034 Lepelaar

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de lepelaar met name een functie als foerageergebied. Recent is de populatie sterk toegenomen. Behoud van de

huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A043 Grauwe gans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 510 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de grauwe gans met name een functie als foerageergebied en als slaapplaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. De soort komt vooral voor in het IJmeer. De populatie is sterk toegenomen sinds het eind van de jaren tachtig. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding. De doelstelling heeft geen betrekking op de eventuele functie van het gebied als broedgebied voor deze soort.

A045 Brandgans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 160 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de brandgans met name een functie als foerageergebied en als slaapplaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. De soort komt vooral voor in het IJmeer. De populatie is recent sterk toegenomen. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding. De doelstelling heeft geen betrekking op de eventuele functie van het gebied als broedgebied voor deze soort.

A050 Smient

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 15.600 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen smienten zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als slaapplaats. Het Markermeer levert na de Waddenzee en Westerschelde & Saeftinghe de grootste bijdrage voor de smient binnen het Natura 2000-netwerk in Nederland. De soort is een overwinteraar en vooral aanwezig van oktober-april. Het aantalsverloop vertoont een doorgaande toename, zowel in het IJmeer als in de rest van het gebied. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding. De doelstelling heeft geen betrekking op de eventuele functie van het gebied als broedgebied voor deze soort.

A051 Krakeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 90 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de krakeend met name een functie als foerageergebied. Tijdens de reguliere vliegtuigtellingen wordt deze soort waarschijnlijk deels over het hoofd gezien. Aantallen in deze tellingen zijn laag en fluctueren sterk. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A056 Slobeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 20 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de slobeend met name een functie als foerageergebied. De aantallen fluctueren zonder duidelijke trend. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A058 Krooneend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting Aantallen krooneenden zijn van grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied. Het gebied Markermeer & IJmeer levert samen met het gebied Veluwerandmeren de twee belangrijkste concentratiegebieden buiten de broedgebieden in de Vechtplassen. Aantallen zijn sterk geconcentreerd in de Gouwzee, waar wordt gefoerageerd op sterkranswier. Waarschijnlijk is de populatie al rond 1990 toegenomen met de toename van kranswier; uit incidentele waarnemingen blijkt dat de najaarsaantallen sinds de jaren tachtig zijn opgelopen tot enkele honderden vogels. De soort wordt echter nauwelijks opgemerkt tijdens de reguliere vliegtuigtellingen, waardoor geen betrouwbare trendinformatie bestaat en geen zinvolle draagkrachtschatting kan worden gegeven. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A059 Tafeleend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 3.200 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Mogelijkheden voor verbetering kwaliteit leefgebied worden nader onderzocht, alvorens het doel eventueel op herstel wordt gesteld. Volledig herstel van de oude situatie in het Markermeer is mogelijk niet realistisch. Aantallen tafeleenden zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied. Het Markermeer & IJmeer is ondanks afname nog steeds het gebied in Nederland dat na de Veluwerandmeren de grootste bijdrage levert. De soort is een overwinteraar, aanwezig van september-maart. In de zuidelijke Gouwzee zijn aantallen toegenomen in relatie met de ontwikkeling van sterkranswier. Op andere plaatsen zijn begin jaren negentig aantallen zeer sterk afgenomen, enerzijds door afname van driehoeksmosselen in het Markermeer en IJmeer, anderzijds door toenemende aantrekkingskracht van de Veluweranderen, waar aanpak van eutrofiëring resulteerde in toename van kranswier en driehoeksmosselen.

A061 Kuifeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 18.800 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen kuifeenden zijn van internationale en grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied. Het Markermeer & IJmeer levert de grootste bijdrage voor de kuifeend binnen Nederland. De soort is het hele jaar present, behalve in mei/juni. Aantallen zijn in het (vroege) najaar toegenomen in de zuidelijke Gouwzee (toename sterkranswier) en langs de Houtribdijk (ruiconcentratie). Op andere plaatsen zijn vooral begin jaren negentig aantallen fors afgenomen,

met name in de maanden november-april, de periode waarin vrijwel uitsluitend op driehoeksmosselen wordt gefoerageerd. Sinds circa 1993 zijn aantallen in de mosselperiode stabiel, weliswaar op een veel lager niveau dan de jaren daarvoor. Deze afname is elders in het gebied gecompenseerd dankzij een toename van de driehoeksmossel in de randmeren. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A062 Topper

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 70 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen toppers waren in de periode 1993-1997 van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft onder andere een functie als foerageergebied. De soort is een overwinteraar, met een sterk accent op februari/maart. Aantallen zijn enigszins fluctuerend en sterk ondergeschikt aan die van het IJsselmeer. Er was tijdelijk sprake van sterk verhoogde aantallen in de winters rond 1993, net als in het IJsselmeer, in het IJmeer is de soort nagenoeg verdwenen. Dit heeft mogelijk meer te maken met herstel van het voedselaanbod in de Waddenzee dan met afname van het aanbod in het gebied zelf. In het Markermeer is een sterke achteruitgang van de aantallen toppers opgetreden. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A067 Brilduiker

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 170 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen brilduikers zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied. De soort is een overwinteraar, present van november-maart. Ten opzichte van de jaren tachtig is de populatie fors afgenomen, maar de laatste tien tot vijftien jaar is deze min of meer stabiel. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A068 Nonnetje

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 80 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting In het bijzonder voor dit gebied geldt dat er onzekerheden zijn met betrekking tot de ontwikkelingen van de kwaliteit van het leefgebied. Deze onzekerheid betreft daarmee ook de te verwachten aantalsontwikkeling. Mogelijkheden voor verbetering kwaliteit leefgebied worden nader onderzocht, alvorens het doel eventueel wordt bijgesteld. Verbetering van het leefgebied is nodig voor het behalen van een landelijk gunstige staat van instandhouding, maar is gezien de vermoedelijke oorzaken van de afname van spiering mogelijk niet realistisch.
Aantallen nonnetjes zijn van nationale en internationale betekenis en waren voorheen van grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied. Markermeer & IJmeer en IJsselmeer zijn de twee gebieden in Nederland die de grootste bijdrage leveren voor het nonnetje, samen met meer dan de helft van de Nederlandse vogels. De soort is een overwinteraar, aanwezig van december-maart en tijdens strenge winters (wanneer de Oostzee

dichtvriest) in verhoogde aantallen. Er is sprake van een afname in aantallen met sterke fluctuaties, zowel in het IJmeer als in de rest van het gebied. Deze afname hangt samen met een afname in het bestand van spiering rond 1990.

A070 Grote zaagbek

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 40 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting In het bijzonder voor dit gebied geldt dat er onzekerheden zijn met betrekking tot de ontwikkelingen van de kwaliteit van het leefgebied. Deze onzekerheid betreft daarmee ook de te verwachten aantalsontwikkeling. Mogelijkheden voor verbetering kwaliteit leefgebied worden nader onderzocht, alvorens het doel eventueel wordt bijgesteld. Verbetering van het leefgebied is nodig voor het behalen van een landelijk gunstige staat van instandhouding, maar is gezien de vermoedelijke oorzaken van de afname van spiering mogelijk niet realistisch.
Het gebied heeft voor de grote zaagbek onder andere een functie als foerageergebied. Het Markermeer & IJmeer is het vijfde gebied in Nederland voor de grote zaagbek. De soort is een overwinteraar, aanwezig van november-maart en tijdens strenge winters (wanneer de Oostzee dichtvriest) in verhoogde aantallen. Aantallen vertonen ondanks de fluctuaties een doorgaande afname. Deze afname hangt samen met een afname in het bestand van spiering rond 1990. In het IJmeer is de populatie opvallend stabiel, maar aantallen zijn nog altijd aanzienlijk lager dan in de rest van het gebied. De landelijke staat van instandhouding is behalve zeer ongunstig op onderdeel populatie, ook matig ongunstig op onderdeel leefgebied, in het bijzonder vanwege de verslechterde voedselsituatie voor viseters in het IJsselmeergebied.

A125 Meerkoet

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 4.500 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen meerkoeten zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied. Het Markermeer & IJmeer levert na de Veluwerandmeren de grootste bijdrage voor de meerkoet binnen Nederland. De soort is vooral present in de periode september-november, met in de Gouwzee (Markermeer) sterke concentraties in oktober. In de Gouwzee zijn aantallen toegenomen in relatie met de ontwikkeling van sterkranswier. Op andere plaatsen is het aantalsverloop grillig, weliswaar min of meer stabiel.

A177 Dwergmeeuw

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting In het bijzonder voor dit gebied geldt dat er onzekerheden zijn met betrekking tot de ontwikkelingen van de kwaliteit van het leefgebied. Deze onzekerheid betreft daarmee ook de te verwachten aantalsontwikkeling. Mogelijkheden voor verbetering kwaliteit leefgebied worden nader onderzocht, alvorens het doel eventueel wordt bijgesteld. Verbetering van het leefgebied is nodig voor het behalen van een landelijk gunstige staat van instandhouding, maar is gezien de vermoedelijke oorzaken van de afname van spiering mogelijk niet realistisch.

Aantallen dwergmeeuwen zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort onder andere een functie als foerageergebied. Het Markermeer & IJmeer levert één van de grootste bijdragen voor de dwergmeeuw binnen Nederland, slechts vier gebieden zijn voor deze soort aangewezen. De soort is het hele jaar present met sterk wisselende aantallen, meer stabiel in augustus/september. Aantallen in de tellingen wisselen sterk en vertegenwoordigen slechts een (klein) deel van de aanwezige vogels, omdat deze soort moeilijk telbaar is door het voorkomen midden op het meer en concentraties achter schepen. Om deze reden is geen aantal opgenomen in het doel. Uit de reguliere tellingen komt geen duidelijke trend naar voren. De landelijke staat van instandhouding is matig ongunstig op onderdeel leefgebied, in het bijzonder vanwege de verslechterde voedselsituatie voor viseters in het IJsselmeergebied, met name door de afname in de hoeveelheid spiering rond 1990.

A197 Zwarte stern

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting In het bijzonder voor dit gebied geldt dat er onzekerheden zijn met betrekking tot de ontwikkelingen van de kwaliteit van het leefgebied, deze onzekerheid betreft daarmee ook de te verwachten aantalsontwikkeling. Mogelijkheden voor verbetering kwaliteit leefgebied worden nader onderzocht, alvorens het doel eventueel wordt bijgesteld. Verbetering van het leefgebied is nodig voor het behalen van een landelijk gunstige staat van instandhouding, maar is gezien de vermoedelijke oorzaken van de afname van spiering mogelijk niet realistisch.
Aantallen zwarte sterns zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort onder andere een functie als foerageergebied en als slaapplaats. De soort is een doortrekker in het najaar, aanwezig van juli-september. Het aantalsverloop vertoonde midden jaren negentig een afname, net als het IJsselmeer. Aantallen in de dagtellingen wisselen sterk en vertegenwoordigen slechts een (klein) deel van de aanwezige vogels, omdat ze moeilijk telbaar zijn door het voorkomen midden op het meer. Om deze reden is geen aantal opgenomen in het doel.

5.7 Complementaire doelen

De instandhoudingsdoelstellingen van het Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijngebied hebben mede betrekking op één of meer complementaire doelen die voor bepaalde habitattypen en/of (vogel)soorten zijn gesteld. Dit kunnen ten eerste vogelsoorten (bijlage I en andere trekvogelsoorten zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn) betreffen die in zeer ongunstige staat van instandhouding verkeren. Ten tweede kan het gaan om habitattypen en soorten (van bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn) met een zeer ongunstige staat van instandhouding en voor habitattypen en soorten met een matig ongunstige staat van instandhouding en tevens een lage landelijke dekking en/of onvoldoende geografische spreiding.
De reden dat voor complementaire doelen is gekozen, is dat daarmee binnen het netwerk van Natura 2000 een bijdrage wordt geleverd aan de realisatie van de landelijke doelen voor de betreffende habitattype(n) en (vogel)soort(en). Voor een nadere uitleg wordt verwezen naar het Natura 2000 doelendocument (paragraaf 3.3).

5.7.1 Complementaire doelen: soorten

H1318 Meervleermuis

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Dit doel betreft het gedeelte van het Markermeer & IJmeer dat alleen onder de Vogelrichtlijn valt. Zie voor verdere toelichting de toelichting op het doel van de meervleermuis in paragraaf 5.4.

5.8 Beschermde natuurmonumenten

Het Natura 2000-gebied omvat één of meer voormalige beschermde natuurmonumenten (zie paragrafen 2.1 en 3.3 van deze Nota van toelichting). Ingevolge artikel 15a, derde lid, Natuurbeschermingswet 1998, heeft de bescherming van dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit. Voor zover deze doelstellingen Natura 2000-waarden betreffen (zoals opgenomen in paragraaf 4.2 van deze Nota van toelichting), maken deze deel uit van de in voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. Indien de doelstellingen geen Natura 2000-waarden betreffen, houden deze doelstellingen, zoals de bescherming van het natuurschoon, hun zelfstandige betekenis. In een aantal gevallen is het niet mogelijk om zowel de doelen die voortkomen uit de aanwijzing als beschermd natuurmonument als de Natura 2000-doelstellingen te bereiken (bijvoorbeeld omdat dat om tegenstrijdig beheer vraagt). In deze gevallen hebben de Natura 2000-doelen voorrang om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen.
In het beheerplan zullen de doelen (de natuurwetenschappelijke betekenis en landschappelijke waarden van voormalige beschermde natuurmonumenten), net als die van Natura 2000, in ruimte en tijd worden uitgewerkt. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis is toegestaan ten gunste van Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen. De van rechtswege vervallen besluiten zijn ter informatie aan het einde van dit besluit toegevoegd. De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft in een brief van 30 juni 2009 (TK 2008-2009, 31700 XIV, nr. 160) aangekondigd een voorstel tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in procedure te zullen brengen, waarin wordt voorgesteld dat voor de doelen die voortkomen uit de aanwijzing als beschermd natuurmonument - voor zover deze verder gaan dan de Natura 2000 doelen - het oorspronkelijke beschermingsregime voor natuurmonumenten zal gaan gelden. Wanneer dat aangekondigde wetsvoorstel door het parlement wordt aanvaard, betekent dat onder meer dat de uitwerking van die doelen in het beheerplan facultatief wordt, in plaats van dat daartoe een verplichting geldt.

Bijlage A

Grenswijzigingen Vogelrichtlijn

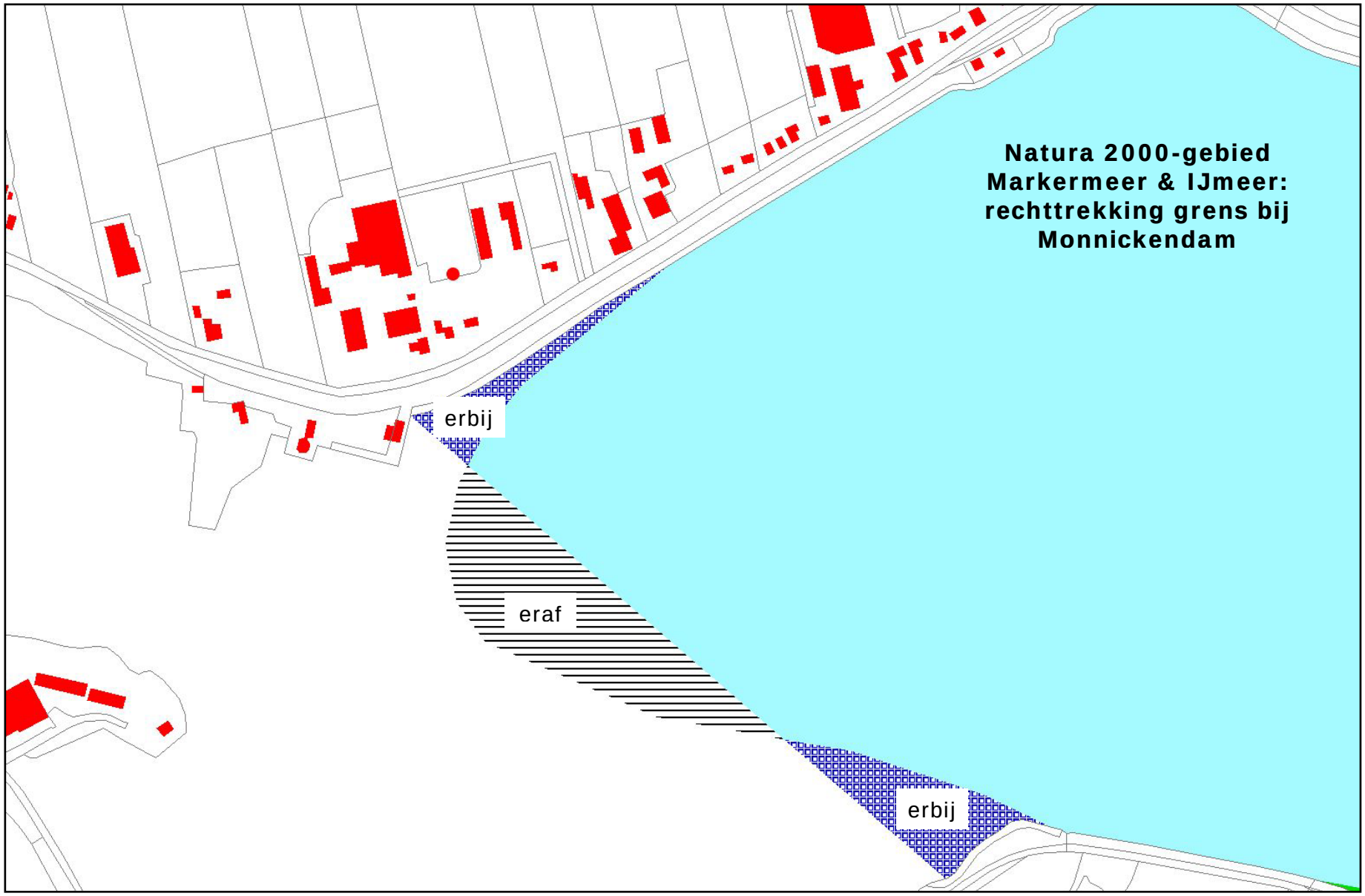

Kaartondergrond ©Topografische Dienst Kadaster, Emmen 2009

Bijlage A

Grenswijzigingen Vogelrichtlijn

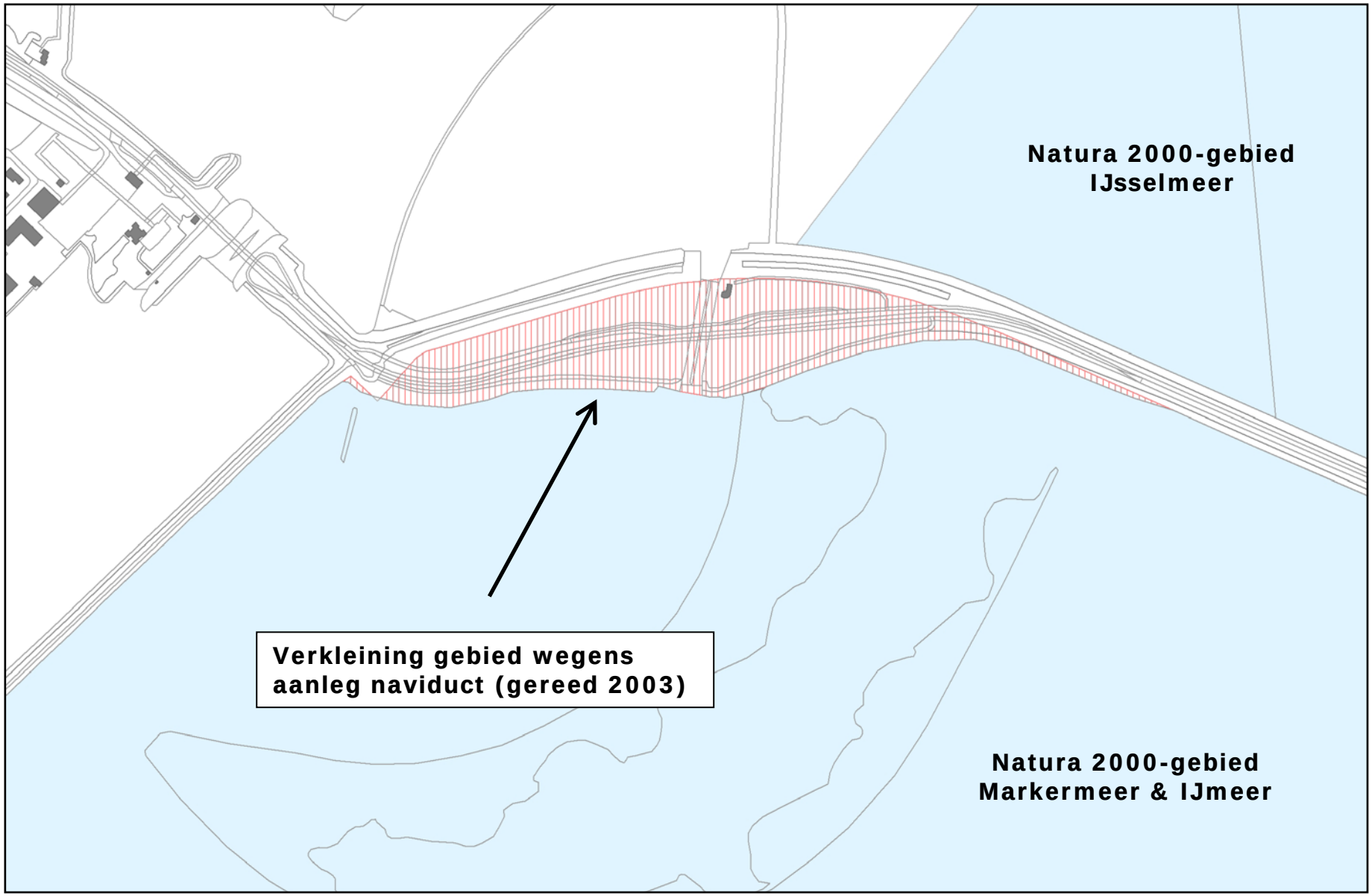

Kaartondergrond ©Topografische Dienst Kadaster, Emmen 2009

Nadere onderbouwing van wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen, van de selectie als Habitatrichtlijngebied en toewijzing van en wijzigingen in instandhoudingsdoelstellingen

B.1. Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrichtlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)
B.2. Wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van aanwijzing als Vogelrichtlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.3)
B.3. Toepassing selectiecriteria Habitatrichtlijngebieden (paragraaf 4.3)
B.4. Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5)

B.1. Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrichtlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)

- In afwijking van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003), maar conform het ontwerpbesluit (2008), is het gebied niet aangewezen voor de habitatsoort bittervoorn (H1134). In het gebied is geen bestendige populatie bittervoorns aanwezig.

B.2. Wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van aanwijzing als Vogelrichtlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.3)

De vogelsoorten waarvoor het gebied Eemmeer, Gooimeer en IJmeer in 1994 is aangewezen, betreffen een opsomming van vogelsoorten waaraan het gebied zijn natuurwetenschappelijke betekenis ontleent. Niet eerder dan bij de aanwijzing van 49 Vogelrichtlijngebieden in 2000 is vastgesteld voor welke soorten op grond van artikel 4 van de Vogelrichtlijn een verplichting bestaat voor het treffen van speciale beschermingsmaatregelen in de vorm van de aanwijzing van gebieden (in de Richtlijn aangeduid als “speciale beschermingszones”)[17].
Dit betreft in de eerste plaats 46 soorten die zijn opgenomen in bijlage I van de Vogelrichtlijn[18]. Daarnaast zijn gebieden aangewezen voor 51 (andere) trekkende vogelsoorten zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn.
De vogelsoorten waarvoor de gebieden Markermeer en IJmeer in 2000 zijn aangewezen, zijn indertijd ontleend aan SOVON (2000)[19]. De numerieke criteria die daarin zijn opgenomen zijn ontleend aan de Nota van Antwoord Vogelrichtlijn (2000). Een gebied wordt slechts aangewezen voor de soorten waarvoor het gebied van landelijke betekenis is. Hiervan is in beginsel sprake indien het gebied minstens 1% van de landelijke broedpopulatie herbergt, indien 0,1% van de biogeografische populatie geregeld in het gebied verblijft of indien het gebied in combinatie met andere gebieden voldoende bijdrage kan leveren aan een sleutelpopulatie. Voor eventuele toevoeging of verwijdering van vogelsoorten is gebruik gemaakt van SOVON & CBS (2005)[20] waarin de ontwikkeling van vogelaantallen in de laatste decennia is beschreven. Dit rapport heeft ten grondslag gelegen aan de formulering van de instandhoudingsdoelstellingen voor de Vogelrichtlijnsoorten. In bijlage 1 van dit rapport zijn de verschillen aangegeven tussen de soortenlijsten per gebied die in beide aangehaalde rapporten zijn opgenomen.

[17] Ministerie van LNV (2000): Nota van Antwoord Vogelrichtlijn, bijlage 1. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Den Haag.
[18] De Nota van Antwoord (2000) vermeldt 44 soorten van bijlage I waarvoor gebieden kunnen worden aangewezen. Voor één soort zijn geen gebieden aangewezen omdat er geen vaste verblijfplaatsen zijn (lachstern). Sindsdien zijn verder drie soorten aan bijlage I toegevoegd. Voor twee van deze soorten (strandplevier en dwergmeeuw) waren reeds gebieden aangewezen. Voor de dwerggans worden naar aanleiding van een rechterlijke uitspraak gebieden aangewezen. Per saldo zijn en worden er dus voor 46 soorten van bijlage I gebieden aangewezen.
[19] SOVON (2000): Belangrijke vogelgebieden in Nederland 1993-97. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
[20] SOVON & CBS (2005): Trends van vogelaantallen in het Nederlandse Natura 2000 netwerk. SOVON-informatierapport 2005/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Om ecologische redenen, die in voorkomende gevallen hieronder zijn vermeld, is soms van deze algemene criteria afgeweken. Deze werkwijze heeft voor de lijst van vogelsoorten waarvoor dit gebied is aangewezen, de volgende consequenties:

- Van de oorspronkelijke aanwijzingen zijn de volgende vogelsoorten gehandhaafd: lepelaar (A034), brandgans (A045), nonnetje (A068), dwergmeeuw (A177), visdief (A193), zwarte stern (A197), fuut (A005), aalscholver (A017), grauwe gans (A043), smient (A050), krakeend (A051), slobeend (A056), krooneend (A058), tafeleend (A059), topper (A062), brilduiker (A067), grote zaagbek (A070) en meerkoet (A125).
- In aanvulling op de oorspronkelijke aanwijzingen, maar conform het ontwerpbesluit (2008) is het gebied ook aangewezen voor de volgende trekvogelsoort zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn: kuifeend (A061) als niet-broedvogel, omdat het gemiddeld aantal vogels in het gebied meer bedraagt dan 0,1% van de biogeografische populatie. Het gebied voldoet hiermee aan het criterium voor opname van deze soort.
- In aanvulling op het ontwerpbesluit (2008) is het gebied ook aangewezen voor de volgende trekvogel zoals bedoeld in artikel 4.2: aalscholver (A017) als broedvogel. Dit gebied draagt sinds 2005 jaarlijks bij aan de regionale doelstelling voor het IJsselmeergebied door vestiging van een broedkolonie ter hoogte van Trintelhaven. Dit betreft een verplaatsing van broedvogels uit nabijgelegen kolonies zoals in de Oostvaardersplassen en bij Enkhuizen.
- In afwijking van de aanwijzing van 1994, maar conform het ontwerpbesluit (2008) zijn de volgende vogelsoorten van bijlage I niet meer opgenomen: roerdomp (A021), bruine kiekendief (A081), porseleinhoen (A119), kwartelkoning (A122), kluut (A132), strandplevier (A137), kemphaan (A151), velduil (A222), blauwborst (A272). De vermelding van deze soorten stamt uit de periode van voor 2000 waarin de soortkeuze nog niet werd gebaseerd op aantalscriteria. Het gebied blijkt daaraan na toetsing aan telgegevens niet te voldoen is daarmee van onvoldoende betekenis voor de instandhouding van de broedpopulatie op landelijke schaal (roerdomp, bruine kiekendief, porseleinhoen, kwartelkoning, velduil, blauwborst, strandplevier) of van onvoldoende betekenis voor de instandhouding van de biogeografische populatie (kluut, kemphaan).
- In afwijking van de aanwijzingen van 2000, maar conform het ontwerpbesluit (2008), zijn de volgende vogelsoorten van bijlage I niet meer opgenomen: kleine zwaan, kleine zilverreiger en visarend. Telgegevens uit de periode 1999-2003 laten zien dat de kleine zwaan slechts incidenteel in het gebied voorkomt (slechts eenmaal overschrijding 0,1%; gemiddeld minder dan 0,1% van de biogeografische populatie). Verder behoort het gebied niet tot de vijf belangrijkste gebieden voor kleine zilverreiger en visarend.
- Daarnaast zijn de volgende trekvogelsoorten zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn niet meer opgenomen in vergelijking met de aanwijzing uit 1994, maar conform het ontwerpbesluit (2008): rietzanger (A295), snor (A292) en grote karekiet (A298) als broedvogels en bergeend (A048), wintertaling (A052), wilde eend (A053), bontbekplevier (A137), grutto (A156) en tureluur (A160) als niet-broedvogels. Deze soorten zijn verwijderd, omdat de opname in het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit uit de periode van voor 2000 stamt waarin de soortkeuze nog niet werd gebaseerd op aantalscriteria. Het gebied blijkt daaraan na toetsing aan telgegevens niet te voldoen is daarmee van onvoldoende betekenis voor de instandhouding van de broedpopulatie op landelijke schaal (rietzanger, snor, grote karekiet, bontbekplevier) of voor de instandhouding van de biogeografische populatie (wilde eend, wintertaling, grutto, tureluur, bergeend). Voor de broedvogels geldt bovendien dat deze vrijwel alleen voorkomen in een ander deel van het in 1994 aangewezen gebied (namelijk oeverlanden Eemmeer en Gooimeer).
- In afwijking van de aanwijzing van Eemmeer, Gooimeer en IJmeer (1994) maar conform het ontwerpbesluit zijn de volgende vogelsoorten niet meer opgenomen, omdat deze niet behoren tot de soorten waarvoor Vogelrichtlijngebieden worden aangewezen conform de in 2000 geformuleerde beleidslijn (zie boven): zomertaling, waterral, ransuil, baardmannetje en kleine plevier.
- In afwijking van de aanwijzing uit 1994 maar conform het ontwerpbesluit zijn de volgende vogelsoorten die waren vermeld als broedvogel, niet meer opgenomen omdat deze soorten alleen als niet-broedvogel kunnen worden aangewezen conform de in 2000 geformuleerde

beleidslijn: grauwe gans (A043), bergeend (A048), slobeend (A056), krakeend (A051) en kuifeend (A061).
- In afwijking van de aanwijzing uit 1994 maar conform het ontwerpbesluit zijn de volgende vogelsoorten die waren vermeld als niet-broedvogel, niet meer opgenomen omdat deze soorten alleen als broedvogel kunnen worden aangewezen conform de in 2000 geformuleerde beleidslijn: bruine kiekendief (A081), blauwe kiekendief (A082), watersnip (A153) en visdief (A193).

B.3. Toepassing selectiecriteria Habitatrichtlijngebieden (paragraaf 4.3)

In dit onderdeel wordt voor elk habitattype en elke soort waarvoor het onderhavige gebied aan de selectiecriteria voldoet (zie paragraaf 4.3), een overzicht gegeven van alle daarvoor kwalificerende gebieden. Dit gebeurt zoveel mogelijk in de vorm van een tabel met de gebieden die aan de selectiecriteria voldoen, onder vermelding van de relatieve bijdrage. In het geval van habitattypen betreft dit het actuele aandeel van de landelijke oppervlakte dat in het gebied aanwezig is. Indien kwaliteit een rol heeft gespeeld in de bepaling van de gebiedenselectie voor habitattypen is dit tekstueel toegelicht. In het geval van soorten betreft de relatieve bijdrage het aandeel van de landelijke populatie dat (geregeld) in het gebied aanwezig is. Afhankelijk van de soort wordt dit afgemeten aan getelde aantallen, aantal bezette plekken of kilometerhokken.

Er is gebruik gemaakt van de volgende klasse-indeling:
A1 = 15-30%, A2 = 30-50%, A3 = 50-75% en A4 = >75%
B1 = 2-6% en B2 = 6-15%
C = <2%

In de kolom “Bronvermelding” zijn de terreinbeherende organisaties, andere instanties en bronnen vermeld, waaraan de oppervlaktecijfers en aantallen zijn ontleend, met vermelding van de jaren waarin deze zijn verzameld of gepubliceerd.

■ Het gebied is één van de belangrijkste gebieden voor het volgende habitattype:

Habitattype H3140 - Kranswierwateren **Landelijke oppervlakte ca. 5.000 ha**			
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Relatieve bijdrage**	**Bronvermelding**
076	Veluwerandmeren	A3 (50-75%)	Rijkswaterstaat 2007
073	Markermeer & IJmeer	A1 (15-30%)	Rijkswaterstaat 2005
094	Naardermeer	B1 (2-6%)	Landschap Noord-Holland 2009
083	Botshol	C (<2%)	Provincie Utrecht 2009
130	Langstraat	C (<2%)	Provincie Noord-Brabant 2009
146	Sarsven en De Banen	C (R, <2%) [a]	Provincie Limburg 2009

(a) De letter “R” in deze kolom geeft aan dat het gebied is geselecteerd teneinde een voldoende regionale spreiding te verkrijgen binnen het landelijke verspreidingsgebied van het subtype.

Ten tijde van de aanmelding van de Habitatrichtlijngebieden (2003) werden voor dit habitattype twee subtypen onderscheiden waarvoor voor elk drie gebieden zijn geselecteerd. Voor het eerste subtype van het “Verbond van Stekelharig kranswier (*Charion fragilis*)” zijn de volgende gebieden geselecteerd: Markermeer & IJmeer (073)[21], Veluwerandmeren (076)[22] en Naardermeer (094). Voor het tweede subtype, “Glanswier-verbond (*Nitellion flexilis*)”, zijn de volgende drie gebieden geselecteerd: Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek (132), Langstraat (130)[23] en Sarsven en De Banen (146).

[21] Destijds bekend als Gouwzee en kustzone Muiden.
[22] Destijds bekend als Veluwemeer en Wolderwijd.
[23] Destijds bekend als Langstraat bij Sprang-Capelle.

In de huidige interpretatie van het habitattype kranswierwateren worden geen subtypen onderscheiden. Op basis van nieuwe informatie kunnen de volgende gebieden als belangrijkste worden geduid: Veluwerandmeren heeft verreweg de grootste oppervlakte met kranswierbedekking (vooral bestaande uit brokkelig kransblad en ruw kransblad): enkele duizenden hectaren. Op de tweede plaats komt het gebied Markermeer & IJmeer met ruim 1.000 ha kranswierwateren (sterkranswier en brokkelig kransblad).
Van de laagveenplassen komen Naardermeer en Botshol (083) op de derde en vierde plaats. Genoemde vier gebieden zijn de gebieden die voor het subtype “Verbond van Stekelharig kranswier (*Charion fragilis*)” zoals dat bij de aanmelding werd onderscheiden. Beide gebieden kenmerken zich door een grote rijkdom van kranswieren: Naardermeer tien (waaronder veel zeldzame soorten) en Botshol acht. Het vijfde belangrijkste gebied is het gebied Langstraat, vanwege het voorkomen van soortenrijke begroeiingen met zeldzame soorten als doorschijnend en puntdragend glanswier en kraaltjesglanswier. Ten behoeve van voldoende geografische spreiding kan hieraan Sarsven en De Banen worden toegevoegd.

B.4. Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5)

De hier vermelde gebiedsdoelen en vermeldingen van de relatieve bijdrage van de Natura 2000-gebieden die buiten dit aanwijzingsbesluit vallen en waarvan de definitieve besluiten op het moment van vaststelling van het onderhavige besluit nog niet zijn vastgesteld, moeten worden beschouwd als “indicatieve” opgaven en kunnen nog aan verandering onderhevig zijn.

In dit onderdeel wordt voor iedere Natura 2000-waarde waarvoor het onderhavige gebied is aangewezen, inzichtelijk gemaakt hoe de landelijke doelstelling is uitgewerkt in de Natura 2000-gebieden. De landelijke doelstellingen vormen een kader voor de formulering van instandhoudingsdoelstellingen op gebiedsniveau. De gebiedsdoelen bij elkaar “opgeteld”, eventueel tezamen met een opgave buiten het Natura 2000 netwerk, hebben als som het landelijke doel.
Onder iedere tabel wordt de landelijke staat van instandhouding van betreffende habitattype of (vogel)soort vermeld. Indien de landelijke doelstelling van de betreffende waarde afwijkt van wat kan worden verwacht uit de landelijke staat van instandhouding, is dit hier gemotiveerd. Gebiedsdoelstellingen die afwijken van de landelijke doelstelling, worden ook zoveel mogelijk gemotiveerd. In gevallen waarin motivering ontbreekt, is aanpassing nog in overweging (met name naar aanleiding van zienswijzen) in het kader van het besluit voor het betreffende gebied. Doelstellingen die volgens de tabellen zijn aangepast ten opzichte van het ontwerpbesluit (zie kolom “Besluit”) staan eveneens onder de betreffende tabellen gemotiveerd. De instandhoudingsdoelstellingen van habitattypen en (vogel)soorten die zijn toegevoegd naar aanleiding van zienswijzen, zijn in principe op behoud gesteld, omdat de landelijke doelstelling al haalbaar werd geacht zonder deze toevoegingen. De instandhoudingsdoelstellingen die om deze reden op behoud zijn gesteld en daarmee afwijken van de landelijke doelstelling voor het betreffende habitattype of de betreffende soort, zijn in de tabellen gemarkeerd met een ^{x}.
De niet-broedvogelsoorten waarvoor zowel landelijk als in alle gebieden een behoudopgave is gesteld zijn samengevat in één tabel. Regels in cursief betreffen complementaire doelen (zie Natura 2000 doelendocument, paragraaf 3.3). Bij broedvogels en niet-broedvogels wordt in de kolom “Populatie” tevens aangegeven of er sprake is van herstel dan wel uitbreiding (↑). In een aparte kolom is van elk gebied de relatieve bijdrage vermeld. Voor een nadere toelichting en de klasse-indeling wordt verwezen naar de inleiding van onderdeel B.3 van deze bijlage.

B.4.1. Habitatrichtlijn: habitattypen

Habitattype H3140 – Kranswierwateren **Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit**					
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Doel oppervlakte**	**Doel kwaliteit**	**Relatieve bijdrage**	**Besluit**
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
035	De Wieden	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer				doel vervallen
073	Markermeer & IJmeer	behoud	behoud	A1	conform ontwerp
076	Veluwerandmeren	behoud	behoud	A3	conform ontwerp
083	Botshol	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & …	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
130	Langstraat	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
146	Sarsven en De Banen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

Het overgrote deel van de landelijke oppervlakte van het habitattype kranswierwateren is opgenomen binnen het Natura 2000-netwerk. De twee gebieden met verreweg de grootste oppervlakten uitgestrekte kranswiervelden zijn de Natura 2000-gebieden Markermeer & IJmeer (073) en Veluwerandmeren (076). De staat van instandhouding van het habitattype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als “matig ongunstig”. Op het aspect kwaliteit sluit de landelijke doelstellig hierop aan. Op het aspect oppervlakte is de landelijke doelstelling in lijn gebracht met de staat van instandhouding. In het Natura 2000 doelendocument (2006) werd behoud van de oppervlakte ten doel gesteld. Aangezien het habitattype landelijk in een gunstige staat van instandhouding gebracht moet worden en hiervoor goede potenties zijn in een groot deel van de gebieden waar dit habitattype voorkomt, is de landelijke doelstelling gewijzigd naar uitbreiding van de oppervlakte.
Echter, niet alle gebiedsdoelstellingen sluiten aan bij de landelijke doelstelling. In de gebieden Markermeer & IJmeer (073), Veluwerandmeren (076), Botshol (083) en Naardermeer (094) zijn zodanige oppervlaktes, van goede kwaliteit, van dit habitattype aanwezig, dat behoud voldoende is. In Sarsven en De Banen (146) en Langstraat (130) zijn behoudsdoelstellingen geformuleerd omdat in beide gebieden de geschikte plekken reeds door het habitattype worden bezet. In het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (092) is de kwaliteit van het habitattype reeds goed. Daarom is er hier op het aspect kwaliteit een behoudsdoelstelling geformuleerd.

B.4.2. Habitatrichtlijn: soorten

H1163 – Rivierdonderpad **Landelijke doelstelling: behoud / uitbreiding omvang en behoud / verbetering kwaliteit leefgebied** [a]					
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Doel omvang**	**Doel kwaliteit**	**Doel populatie**	**Besluit**
013	Alde Feanen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
049	Dinkelland	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	behoud	uitbreiding	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
071	Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	behoud	doel aangepast [b]

073	Markermeer & IJmeer	behoud	behoud	behoud	doel aangepast [b]
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	behoud	doel aangepast [b]
076	Veluwerandmeren	behoud [c]	behoud	behoud	conform ontwerp
083	Botshol	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & …	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
148	Swalmdal	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
150	Roerdal	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
152	Grensmaas	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
157	Geuldal	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit

(a) Behoud omvang en kwaliteit leefgebied in de grote wateren en uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied in de beken.
(b) In de doelstelling van IJsselmeer, Markermeer & IJmeer en Zwarte Meer is “behoud verspreiding” verwijderd, omdat alleen op landelijke schaal doelen voor verspreiding worden gesteld. Bovendien voegt deze verspreidingsdoelstelling weinig toe aan gebiedsdoelen, omdat vermindering van de lokale verspreiding (binnen het gebied) al snel ten koste gaat van de omvang van het leefgebied waarvoor altijd minstens een behoudsdoelstelling geldt.
(c) Enige achteruitgang in oppervlakte leefgebied ten gunste van broedvogelsoorten roerdomp (A021) of grote karekiet (A298) is toegestaan[24].

De landelijke staat van instandhouding van de rivierdonderpad is op het aspect leefgebied beoordeeld “matig ongunstig” [25]. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. In de beekdalgebieden is een landelijke hersteldoelstelling neergelegd. Er is alleen een hersteldoelstelling neergelegd in de gebieden Veluwe en Geuldal waar het leefgebied het meest onder druk staat en er mogelijkheden zijn voor herstel van het leefgebied en van de populatie.

H1318 – Meervleermuis (zomer) **Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie**						
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Doel omvang**	**Doel kwaliteit**	**Doel populatie**	**Relatieve bijdrage**	**Besluit**
009	Groote Wielen	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en …	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
012	*Sneekermeergebied*	*behoud*	*behoud*	*behoud*	*B1*	*ontwerpbesluit*
013	Alde Feanen	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
014	*Deelen*	*behoud*	*behoud*	*behoud*	*B1*	*doel toegevoegd*
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	behoud	B1[a]	conform ontwerp
072	*IJsselmeer*	*behoud*	*behoud*	*behoud*	*B1[a]*	*conform ontwerp*
073	Markermeer & IJmeer	behoud	behoud	behoud	B1[a]	conform ontwerp
073	*Markermeer & IJmeer*	*behoud*	*behoud*	*behoud*	*B1[a]*	*conform ontwerp*
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	behoud	B1	conform ontwerp
076	Veluwerandmeren	behoud	behoud	behoud	C	conform ontwerp
083	Botshol	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

[24] Nadere toelichting over de “ten gunste formulering” wordt gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.
[25] De beschreven staat van instandhouding wijkt af van de staat van instandhouding zoals gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006). Zie het Natura 2000 profielendocument (2008) voor een nadere uitleg.

090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, …	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
093	*Polder Zeevang*	*behoud*	*behoud*	*behoud*	*C*	*ontwerpbesluit*
094	Naardermeer	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

(a) De relatieve bijdrage geldt voor het Natura 2000-gebied als geheel, dus voor het Habitatrichtlijngedeelte en het Vogelrichtlijngedeelte gecombineerd.

De landelijke staat van instandhouding van de meervleermuis is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als “gunstig”[25]. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Alle gebiedsdoelstellingen sluiten aan op de landelijke opgave, die gericht is op behoud van foerageergebieden die gebruikt worden door meervleermuizen uit kraamkolonies en verblijfplaatsen in de omgeving van de betreffende Natura 2000-gebieden.

B.4.3. Vogelrichtlijn: broedvogels

A017 – Aalscholver **Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor behoud populatie**						
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Doel omvang**	**Doel kwaliteit**	**Populatie**	**Relatieve bijdrage**	**Besluit**
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	870	B1	aanwijzingsbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	800	B1	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	1.000	B1	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	280	C	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	230	C	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	8.000^{R}	B2	conform ontwerp
073	Markermeer & IJmeer	behoud	behoud	8.000^{R}	C	doel toegevoegd
078	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	8.000^{R}	A1	conform ontwerp
079	Lepelaarplassen	behoud	behoud	8.000^{R}	B2	conform ontwerp
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	300	B1	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	1.500	B2	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	behoud	behoud	1.100	B1	aanwijzingsbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	310	C	ontwerpbesluit
119	Veerse Meer	behoud	behoud	300	B1	ontwerpbesluit

(R) Betreft een regionale doelstelling.

De landelijke staat van instandhouding van de aalscholver is voor zowel leefgebied als populatie als “gunstig” beoordeeld. De landelijke doelstelling luidt dan ook: “behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud van het actuele nationale populatieniveau van ten minste 20.000 paren verdeeld over ten minste 20 kolonies van ten minste 100 paren”. Het gemiddelde aantal broedparen in Nederland in 1999-2003 werd naar boven afgerond tot 21.000 paren. Dit was relatief hoog ten opzichte van de periode vanaf 1994 door tijdelijke opleving in het IJsselmeergebied in 2002 en 2003. Daarom is als landelijk doel gekozen voor een doelniveau van 20.000 paren. De gebiedsdoelen sluiten aan op de landelijke behoudopgave. De som van de populatie aantallen in de gebiedsdoelen is lager dan de landelijke doelstelling van 20.000 paren. De regionale doelstelling voor het IJsselmeergebied (8.000 broedparen) is eveneens lager dan de som van de gemiddelden 1999-2003 (9.600 broedparen) van Oostvaardersplassen, IJsselmeer en Lepelaarplassen[26]. De beide hiervoor genoemde

[26] Het gebied Markermeer & IJmeer ontbreekt in SOVON & CBS (2005) voor de aalscholver omdat aan dit gebied nu (na de publicatie van de gegevens in 2005) een instandhoudingsdoelstelling is toegevoegd.

afwijkingen zijn acceptabel omdat verwacht wordt dat de populatie aalscholvers als gevolg van ecologische ontwikkelingen verder zal afnemen[27]. Het gemiddelde aantal van het IJsselmeergebied neemt af in de richting van 8.000 broedparen. Omdat een verbetering van de waterkwaliteit wordt voorzien zal de voedselbeschikbaarheid verder afnemen. Het is daarom niet te verwachten dat het aantal van 9.600 broedparen weer bereikt zal worden.

A193 – Visdief **Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor herstel populatie**						
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Doel omvang**	**Doel kwaliteit**	**Populatie**	**Relatieve bijdrage**	**Besluit**
001	Waddenzee	behoud	behoud	5.300	A1	aanwijzingsbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	3.300	B2	doel aangepast [a]
073	Markermeer & IJmeer	behoud	behoud	630	B1	conform ontwerp
077	Eemmeer & Gooimeer Zuidoever	behoud	behoud	280	B1	doel aangepast [b]
092	Ilperveld, Varkensland, …	behoud	behoud	180	C	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	6.500^{R} (↑)	B2	ontwerpbesluit
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	6.500^{R} (↑)	C	concept-ontwerp
115	Grevelingen	behoud	behoud	6.500^{R} (↑)	B1	ontwerpbesluit
118	Oosterschelde	behoud	behoud	6.500^{R} (↑)	B1	conform ontwerp
120	Zoommeer	behoud	behoud	6.500^{R} (↑)	C	concept-ontwerp
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	6.500^{R} (↑)	B2	conform ontwerp

(a) De doelstelling voor IJsselmeer is aangepast, omdat het aantal paren in recente jaren (2004-2008) flink is toegenomen (maximaal 5.380 broedparen in 2008) door de aanleg van vogeleiland de Kreupel in 2004. Er is gekozen om het gemiddelde van de laatste tien jaar (1999-2008) als behoudsdoel te stellen, waarmee de aantallen vóór aanleg en na aanleg van de Kreupel gemiddeld zijn aangezien het niet zeker is of de huidige populatie zich in hoge aantallen zal handhaven of dat de populatie zich zal stabiliseren op een wat lager niveau. Het aantal heeft betrekking op gunstige jaren.

(b) Het aantal voor Eemmeer & Gooimeer Zuidoever is aangepast conform het gemiddeld aantal broedparen (1999-2003) op het eiland De Visdief. Dit wijkt af van het gemiddelde genoemd in SOVON & CBS (2005) omdat hierin ook buiten het gebied nestelende paren zijn meegeteld. Tevens is de tekst, die onder het kopje “Doel” in paragraaf 5.3 van de Nota van toelichting van het betreffende besluit, na de behoudopgave vermeld staat, verwijderd. Deze tekst is abusievelijk in het doel opgenomen..

(R) Betreft een regionale doelstelling.

De landelijke staat van instandhouding van de visdief is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als “matig ongunstig”. Na een sterke terugval rond de jaren zestig vindt sindsdien voortdurend herstel plaats, al lijkt dit momenteel te stagneren. De landelijke doelstelling is behoud van het leefgebied dat plaats biedt aan de herstellende populatie van uiteindelijk 20.000 broedparen.
Het regiodoel voor het Deltagebied sluit hierop aan: behoud van het huidige leefgebied voor herstel van de populatie van ten minste 6.500 broedparen. In de Waddenzee (001) wordt het stoppen van de neergaande trend ten doel gesteld. In het IJsselmeer (072) heeft de draagkracht betrekking op gunstige jaren en bestaat er nog onzekerheid over de draagkracht van de Kreupel op langere termijn (zie paragraaf 5.5 van de Nota van toelichting). In het Markermeer & IJmeer (073), Eemmeer & Gooimeer Zuidoever (077) en Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (092) is de bijdrage aan de landelijke doelstelling relatief klein en worden de potenties laag ingeschat. Ongeveer drie kwart van de landelijke opgave ligt binnen het Natura 2000-netwerk.

[27] Eerden, M. van en Rijn, S. van (2008): Handen af van de aalscholver, de aalscholver als indicator van natuur-, water- en visserijbeheer. Vakblad Natuur Bos en Landschap, p. 23-26.

B.4.4. Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

De doelniveaus van niet-broedvogels zijn meestal uitgedrukt als seizoensgemiddelde of als (gemiddeld) seizoensmaximum. Deze gemiddelden, die worden bepaald aan de hand van maandelijkse tellingen, worden als volgt berekend[28]:
Het seizoensgemiddelde is het gemiddelde aantal in een gebied aanwezige vogels over het gehele seizoen, berekend aan de hand van maandelijks uitgevoerde tellingen over een reeks seizoenen (1999/2000-2003/2004).
Het (gemiddeld) seizoensmaximum is het gemiddelde van het grootste getelde aantal (piekaantal) per seizoen (juli t/m juni van het volgende jaar) berekend over een reeks van achtereenvolgende seizoenen (meestal vijf seizoenen: 1999/2000-2003/2004).
Bij voorkeur is het doelniveau uitgedrukt als seizoensgemiddelde omdat dit een indicatie geeft voor het gebruik van een gebied over het gehele seizoen. Bij onvoldoende beschikbaarheid van jaarrondtellingen moet soms worden teruggevallen op het seizoensmaximum.

A062 – Topper **Landelijke doelstelling: behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor behoud populatie**						
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Doel omvang**	**Doel kwaliteit**	**Populatie**	**Relatieve bijdrage ***	**Besluit**
001	Waddenzee	behoud	verbetering	3.100	f, A1	aanwijzingsbesluit
007	Noordzeekustzone	behoud	behoud	geen	f, B1-B2 [a]	aanwijzingsbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	15.800	f, A4	conform ontwerp
073	Markermeer & IJmeer	behoud	behoud	70	f, C	conform ontwerp
109	Haringvliet	behoud	behoud	120	f, C	ontwerpbesluit
113	Voordelta	behoud	behoud	80	f, C	aanwijzingsbesluit

* Het gebied vervult hoofdzakelijk een slaapplaatsfunctie (s), foerageerfunctie (f) of beide (sf).
a) Geschat aan de hand van de aantalsindicatie opgenomen in het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit (2005).

De staat van instandhouding van de topper is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als respectievelijk “zeer ongunstig” en “matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hier deels op aan; de zeer ongunstige staat van de populatie resulteert niet in een herstelopgave in de vorm van een draagkrachtschatting die hoger is dan de huidige aantallen, omdat de aantallen van voor 1988 ook relatief laag waren en omdat er geen aanwijzingen zijn voor potentiële duurzaamheid van de verhoogde aantallen rond 1990. Betreffende de omvang van het leefgebied is eveneens een behoudopgave gesteld omdat de matig ongunstige staat van instandhouding op het aspect leefgebied uitsluitend een kwaliteitsprobleem betreft[29]. Dit wordt veroorzaakt door de afname in de zoute wateren die mogelijk met aanbod van schelpdieren te maken heeft. Het aantal toppers in Nederland is in de periode 1988-1996 tijdelijk hoger geweest door de aanwezigheid van grote aantallen op het IJsselmeer (072). Deze toename betrof vooral vogels die normaal buiten Nederland overwinteren maar in deze periode uitweken naar met name het IJsselmeer. De oorzaak hiervoor was zeer waarschijnlijk buiten Nederland gelegen en niet zozeer door een (tijdelijk) verhoogde draagkracht van het IJsselmeer zelf. De ongunstige staat van instandhouding van de Topper is gebaseerd op het feit dat landelijk gezien de aantallen na deze periode lager waren dan ervoor. In het IJsselmeer zelf was dit niet het geval, en in de afzonderlijke zoute gebieden (Noordzeekustzone (007), Haringvliet (109) en Voordelta (113)) was de negatieve tendens mede door het geringe aantal beschikbare tellingen niet significant. De oorzaak voor de zeer ongunstige staat van instandhouding van de topper is evenmin gelegen in het Markermeer & IJmeer (073). Daarom is voor de verbeteropgave volstaan met verbetering van de kwaliteit van het leefgebied in de Waddenzee (001).

[28] Voorbeeld voor een seizoen met de volgende telresultaten (juli-juni): 0, 0, 0, 100, 100, 200, 100, 100, 0, 0, 0, 0. Het seizoensmaximum bedraagt in dit geval 200, het seizoensgemiddelde 50 (som van alle maandcijfers gedeeld door 12).
[29] Landelijke doelstelling gewijzigd: Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Waddenzee (Stcrt. 2009, 38).

Overige niet-broedvogelsoorten Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied					
Vogelsoort	**Aantal gebieden**	**Landelijke doelstelling**	**Populatie Markermeer & IJmeer**	**Relatieve bijdrage***	**Besluit**
A005 Fuut [a;f]	24	10.900	170	f, C	conform ontwerp
A017 Aalscholver [d]	26	24.500	2.600	sf, B2	conform ontwerp
A034 Lepelaar [d]	22	1.225	2	f, C	conform ontwerp
A043 Grauwe gans [d;e]	31	86.300	510	sf, C	conform ontwerp
A045 Brandgans [d;e]	26	140.900	160	sf, C	conform ontwerp
A050 Smient [d;e]	45	258.200	15.600	s, B1	conform ontwerp
A051 Krakeend [d;e]	35	10.200	90	f, C	conform ontwerp
A056 Slobeend [d;f]	38	5.750	20	f, C	conform ontwerp
A058 Krooneend [b]	2	40	behoud	f	conform ontwerp
A059 Tafeleend [c]	18	20.900	3.200	f, A1	conform ontwerp
A061 Kuifeend [b;f]	21	75.700	18.800	f, A1	conform ontwerp
A067 Brilduiker [d;f]	10	4.380	170	f, B1	conform ontwerp
A068 Nonnetje [a]	18	690	80	f, B2	conform ontwerp
A070 Grote zaagbek [c]	7	1.800	40	f, B1	conform ontwerp
A125 Meerkoet [d;f]	23	89.700	4.500	f, B1	conform ontwerp
A177 Dwergmeeuw [a]	4	behoud	behoud	f	conform ontwerp
A197 Zwarte stern [c]	4	49.700 [g]	behoud	sf	conform ontwerp

* Het gebied vervult hoofdzakelijk een slaapplaatsfunctie (s), foerageerfunctie (f) of beide (sf). Relatieve bijdrage is alleen berekend als het landelijke doel en het gebiedsdoel beide zijn gebaseerd op dezelfde waarde (òf seizoensmaximum óf seizoensgemiddelde).

a. Fuut, nonnetje en dwergmeeuw: ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is landelijk een behoudsdoelstelling geformuleerd voor deze soorten vanwege slechte stuurbaarheid van vermoedelijke oorzaken (Natura 2000 doelendocument, 2006).
b. Krooneend en kuifeend: ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is landelijk een behoudsdoelstelling voor deze soorten geformuleerd, omdat deze staat van instandhouding alleen gebaseerd is op toekomstverwachting (Natura 2000 doelendocument, 2006).
c. Tafeleend, grote zaagbek en zwarte stern: ondanks de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is landelijk een behoudsdoelstelling voor deze soorten geformuleerd, vanwege slecht stuurbare oorzaken en enige compensatie door toename in de randmeren (Natura 2000 doelendocument, 2006).
d. Aalscholver, lepelaar, grauwe gans, brandgans, smient, krakeend, slobeend, brilduiker en meerkoet: de staat van instandhouding van deze soorten is beoordeeld als “gunstig”.[30]
e. Grauwe gans, brandgans, smient en krakeend: enige afname landelijk veroorzaakt door extensivering van landgebruik (onder andere door natuurontwikkeling) is aanvaardbaar.
f. Fuut, slobeend, kuifeend, brilduiker en meerkoet: enige afname landelijk als gevolg van herstel van zout-zoet overgangen is aanvaardbaar.
g. Zwarte stern: de landelijke instandhoudingdoelstelling voor deze soort is gebaseerd op het gemiddelde seizoensmaximum over de periode 1993/1994-2003/2004.

[30] De beschreven staat van instandhouding van de meerkoet wijkt af van de staat van instandhouding zoals gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006). Op basis van de stabiele trend in de afgelopen 3 decennia is er geen sprake van een ongunstige staat van instandhouding op het aspect populatie. Zie het Natura 2000 profielendocument (2008).

Motivering van het besluit op basis van de binnengekomen zienswijzen

1. INLEIDING

Op 10 september 2008 zijn er 29 ontwerp-aanwijzingsbesluiten gepubliceerd voor de derde tranche Natura 2000-gebieden.

Deze ontwerp-aanwijzingsbesluiten hebben in de periode van 11 september 2008 tot en met 22 oktober 2008 ter inzage gelegen. Dit heeft ertoe geleid dat er door bijna 2.600 personen of organisaties een zienswijze is ingediend over één of meer gebieden. Een belangrijk deel van de argumentatie in deze zienswijzen heeft betrekking op de gebruikte criteria, de voorgestelde begrenzing van de gebieden en op de mogelijke gevolgen van Natura 2000 voor burgers en het bedrijfsleven. In veel zienswijzen werd dezelfde argumentatie gebruikt en werden gelijkluidende zorgen geuit als in de zienswijzen die naar aanleiding van de 111 eerste tranche ontwerp-aanwijzingsbesluiten werden ingediend.

Er is destijds daarom besloten om in één nota tot een algemene beantwoording van deze breed geuite kritiekpunten over te gaan. In deze Nota van Antwoord[31] is op hoofdlijnen het te voeren beleid uiteengezet. De Nota van Antwoord is op 21 november 2007 aan de Tweede Kamer aangeboden en op 13 februari en 6 maart 2008 heeft de Tweede Kamer de nota besproken.

Gelet op het grote aantal zienswijzen dat voor elk gebied is ingediend en het grote aantal onderwerpen dat daarbij aan de orde is gekomen, is besloten om bij elk besluit de individuele zienswijzen per thema te behandelen. Dit gebeurt in deze bijlage C. Verder wordt in deze bijlage C vermeld welke specifiek op dit gebied betrekking hebbende inspraakreacties zijn binnengekomen en hoe hiermee is omgegaan bij het opstellen van het aanwijzingsbesluit. Bij de beantwoording van de zienswijzen zijn ook de provinciale beschouwingen op de zienswijzen betrokken.

Voor het gebied Markermeer & IJmeer zijn 195 zienswijzen ingediend. De reacties worden hieronder thematisch besproken.

2. REACTIES OVER DE PROCEDURE

In een aantal zienswijzen zijn vragen gesteld en opmerkingen gemaakt over de gebruikte aanmeldingsgegevens en de onderbouwing van de vermelde gegevens in het standaardgegevensformulier, waaronder "de mate van instandhouding". Verder wordt opgemerkt dat er voor de soorten en habitattypen met de kwalificatie "aanwezig maar verwaarloosbaar" geen instandhoudingsdoelstellingen in de besluiten hoeven te worden opgenomen. Daarnaast wordt opgemerkt dat op het standaardgegevensformulier de bedrijfsactiviteiten, die in en om het gebied plaatsvinden, niet zijn vermeld. Men vraagt zich af of de Europese Commissie bij de selectie van de gebieden daarmee rekening heeft kunnen houden.

Men vraagt zich ook af of de aanmeldingsprocedure wel zorgvuldig genoeg is doorlopen en wijst in dit kader mede op de verschillen tussen de huidige besluiten en de eerdere concepten die eind 2005 waren opgesteld. Zo wordt er gesteld dat de vertaling van de aanmeldingsgegevens naar de doelstellingen disproportioneel is. Daarnaast zijn de doelstellingen volgens deze insprekers uitgebreider dan de Richtlijn voorschrijft. Door de doelstellingen in het ontwerp-aanwijzingsbesluit voor alle soorten en habitattypen op te nemen en dus ook voor die soorten en typen die niet kwalificeren, wordt er naar de mening van een aantal insprekers ten onrechte de suggestie gewekt dat de maatregelen die hieruit voortvloeien het gevolg zijn van de verplichtingen van de Vogel- en Habitatrichtlijn. In een aantal zienswijzen wordt erop

[31] Ministerie van LNV (2007): Nota van Antwoord. Inspraakprocedure aanwijzing Natura 2000-gebieden. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

aangedrongen om in een gebied alleen die habitattypen en soorten te beschermen, waarvoor het gebied tot de categorie van belangrijkste gebied behoort. In een ander verband wordt verwezen naar grote aantallen ganzen die reeds zonder speciale beschermingsgebieden al een gunstige ontwikkeling doormaken.
Insprekers wijzen verder op documenten die in een eerdere fase van het proces ter beoordeling zijn aangeboden, waarop men wijzigingen heeft voorgesteld en ten aanzien waarvan wijzigingen zijn doorgevoerd in de ontwerpbesluiten. Het betreft onder andere de profielendocumenten 2006[32] en gebiedendocumenten uit 2005.
Verder wordt er door diverse insprekers op gewezen dat de aanwijzing van een Natura 2000-gebied een nieuwe wettelijke status tot gevolg heeft. Dat zou moeten betekenen dat in de besluitvorming de belangen van alle betrokkenen zorgvuldig dienen te worden meegewogen.

Met betrekking tot de hierboven genoemde argumenten worden de volgende opmerkingen gemaakt:

Selectie en aanwijzing van Vogelrichtlijngebieden
De selectie en aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden zijn met uitzondering van twee gebieden[33] in 2005 volledig afgerond. De rechter is destijds met betrekking tot de in 2000 gebruikte selectie- en begrenzingsmethodiek[34] tot de conclusie gekomen dat deze criteria niet onredelijk waren[35] en heeft alle bezwaren ten aanzien van de selectie en begrenzing van de toen aangewezen Vogelrichtlijngebieden ongegrond verklaard. Dat betekent dat de aanwijzing van dit Vogelrichtlijngebied al rechtens vaststaat. Dit gebied was dus al voor de terinzagelegging een volwaardig Natura 2000-gebied en op dat feit kon daarom niet worden ingesproken. In deze procedure zijn nu aan dit gebied instandhoudingsdoelstellingen toegevoegd en daarnaast is een aantal wijzigingen doorgevoerd. Voor de eventuele wijzigingen van de vogelsoorten waarvoor het gebied geldt te zijn aangewezen wordt verwezen naar bijlage B.2 van deze Nota van toelichting en naar hoofdstuk 4 van deze bijlage C. Voor eventuele wijzigingen in de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied wordt verwezen naar hoofdstuk 3 van deze Nota van toelichting en naar hoofdstuk 3 van deze bijlage C.

Stappen in het selectieproces van Habitatrichtlijngebieden
Zoals in het Verantwoordingsdocument (2003)[36] beschreven staat, heeft de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden in twee stappen plaatsgevonden:

<u>Eerste stap van de selectie:</u>
Bij de eerste stap zijn voor elk prioritair habitattype en voor elke prioritaire soort in principe de tien belangrijkste gebieden geselecteerd. Dit zijn de gebieden waar het type of de soort het best ontwikkeld is en met de grootste oppervlakte of populatie aanwezig is. Indien bij een bepaald prioritair habitattype de variatie in soortensamenstelling zodanig groot is dat er meerdere subtypen (plantensociologische eenheden op verbondsniveau) zijn te onderscheiden, zijn per subtype de vijf belangrijkste gebieden geselecteerd. Een onderverdeling in subtypen is niet toegepast indien de verschillende subtypen in dezelfde gebieden voorkomen.

Voor elk niet-prioritair habitattype of elke niet-prioritaire soort is in principe dezelfde methodiek toegepast, met dien verstande dat voor die typen of soorten slechts de vijf belangrijkste gebieden zijn geselecteerd. Ook hier geldt dat alleen die gebieden zijn geselecteerd waar het habitattype of de soort het best ontwikkeld is en waar de grootste oppervlakte of populatie

[32] Ministerie van LNV (2006): Natura 2000 profielendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
[33] Het gebied Abtskolk & De Putten zal als gevolg van een rechterlijke uitspraak als Vogelrichtlijngebied aangewezen worden en daarnaast vindt bij het gebied Strabrechtse Heide & Beuven ook een aanwijzing als Vogelrichtlijngebied plaats.
[34] Ministerie van LNV (2000): Nota van Antwoord Vogelrichtlijn, deel 1, bijlage 1. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Den Haag.
[35] Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State, 19 maart 2003, nr. 200201933.
[36] Ministerie van LNV (2003): "Verantwoordingsdocument". Selectiemethodiek voor aangemelde Habitatrichtlijngebieden. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Den Haag.

aanwezig is. Indien de variatie in soortensamenstelling van een niet-prioritair habitattype zodanig groot is dat het type meerdere subtypen omvat, zijn per subtype de drie belangrijkste gebieden geselecteerd. Ook hier is deze onderverdeling in subtypen niet gemaakt indien de verschillende subtypen in dezelfde gebieden voorkomen.

Tweede stap van de selectie:
Bij de tweede stap van het selectieproces is onderzocht in hoeverre de landelijke dekking en de geografische spreiding van de gebieden als voldoende kunnen worden aangemerkt.

De landelijke dekking van habitattypen of soorten betreft de totale oppervlakte van een habitattype of de totale populatie van een soort binnen de aangemelde gebieden als percentage van de landelijke oppervlakte van dat habitattype of als percentage van de landelijke populatie van de soort. Als op basis van de selectie in de eerste stap het aantal geselecteerde "belangrijkste" gebieden onvoldoende dekking oplevert, moet onderzocht worden welke gebieden aanvullend geselecteerd dan wel aangemeld moeten worden om voldoende landelijke dekking te halen. Daarnaast is bekeken of gebieden die één ecologische eenheid vormen met gebieden in België of Duitsland aan de lijst van aangemelde gebieden toegevoegd moeten worden.
Voor ieder niet-prioritair habitattype en iedere niet-prioritaire soort wordt voldoende landelijke dekking nagestreefd. De indicaties van het European Topic Centre (ETC) en de conclusies van de biogeografische seminars zijn hiervoor als leidraad gebruikt:
- < 20% wordt in de meeste gevallen als onvoldoende dekkingsgraad beschouwd;
- 20-60% is een bespreekbaar dekkingspercentage;
- > 60% dekking is over het algemeen voldoende.

Hierbij is uitdrukkelijk rekening gehouden met de specifieke kenmerken en eisen die de afzonderlijke habitattypen en soorten stellen. Een relatief laag dekkingspercentage is aanvaardbaar als er sprake is van weinig bedreigde habitattypen of soorten en deze verspreid voorkomen. Hier geldt het proportionaliteitsbeginsel: voor habitattypen en soorten die sterker onder druk staan, wordt relatief meer bijgedragen binnen het Natura 2000-netwerk dan voor meer algemeen voorkomende habitattypen en soorten. Voor prioritaire habitattypen en prioritaire soorten hebben de lidstaten een bijzondere verantwoordelijkheid en verwacht de Europese Commissie dat een hoger dekkingspercentage wordt bereikt.

Beoordeling aanmeldingen door de Europese Commissie
In 2003 is de Nederlandse bijdrage aan de communautaire lijst van Habitatrichtlijngebieden[37] door de Europese Commissie goedgekeurd. Daaraan voorafgaand zijn in respectievelijk 1996 en 1998 voorlopige aanmeldingen bij de Europese Commissie ingediend. In het Lijstdocument (2004)[38] is het Nederlandse deel van de communautaire lijst voor de Atlantische biogeografische regio opgenomen. Hoofdstuk 3 van het Lijstdocument geeft per habitattype en per soort een toelichting op de selectie van gebieden. Hierbij staat steeds expliciet aangegeven hoe de Europese Commissie de aanmelding van 1998 heeft beoordeeld. Daaruit blijkt dat de Europese Commissie voor diverse habitattypen en soorten in 2002 heeft gemeld dat er een onvoldoende dekking was. Om die reden is de aanmelding van 2003 nog met een aantal gebieden uitgebreid. Het Reactiedocument (2004)[39] bevat een Nota van Antwoord met betrekking tot de openbare voorbereidingsprocedure voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden, die begin 2003 heeft plaatsgevonden.

[37] Beschikking van de Commissie van de Europese Gemeenschappen van 7 december 2004 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad, van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (2004/813/EG). Publicatieblad van de Europese Unie L 387/1 (29 december 2004): p. 1-96.
[38] Ministerie van LNV (2004): "Lijstdocument". Overzicht van gebiedsselectie voor de Habitatrichtlijn. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
[39] Ministerie van LNV (2004): Reactiedocument aanmelding Habitatrichtlijngebieden. Resultaten van de ontvangen reacties bij de openbare procedure voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden in het kader van Natura 2000. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

Misverstanden over de aanmelding
Een veel gehoord argument is dat de bedrijfsactiviteiten die in en om het gebied plaatsvinden bij de aanmelding gemeld hadden moeten worden, zodat de Europese Commissie rekening had kunnen houden met bestaand gebruik. Dit berust op een misverstand. Zoals in paragraaf 2.1.1 van de Nota van Antwoord uitvoerig uiteen is gezet, is het standaardgegevensformulier bedoeld om de potentiële Habitatrichtlijngebieden met de natuurwaarden bij de Europese Commissie aan te melden. Op het formulier staat per rubriek nauwkeurig aangegeven welke gegevens vóór de aanmelding verstrekt dienen te worden en welke gegevens in een later stadium verstrekt kunnen worden. Eén van de rubrieken die pas ingevuld hoeft te worden nadat het gebied deel uitmaakt van het Natura 2000-netwerk is de rubriek “Activiteiten en invloeden in en buiten het betrokken gebied”. Die gegevens dienen vooral als basisinformatie voor de Europese Commissie om de uitvoering van de Richtlijn te kunnen volgen en haar rol als toezichthouder te kunnen vervullen. Het is dan ook een misvatting te veronderstellen dat de Europese Commissie bij de besluitvorming van onjuiste of onvolledige gegevens zou zijn uitgegaan.

Zoals in paragraaf 3.3 van de Nota van Antwoord staat beschreven, dienen ook voor de soorten en habitattypen die niet direct tot de selectie van dat betreffende Habitatrichtlijngebied hebben geleid, maar die wel in dat gebied voorkomen, instandhoudingsdoelstellingen te worden opgesteld. Dat zijn namelijk ook soorten en habitattypen waarvoor het gebied is aangemeld. Het berust op een misverstand te veronderstellen dat uit de Richtlijn uitsluitend een verplichting zou voortvloeien met betrekking tot kwalificerende habitattypen en soorten en dat er met betrekking tot de niet-kwalificerende waarden geen verplichtingen zouden bestaan. Er worden daarom niet alleen instandhoudingsdoelstellingen voor de kwalificerende habitattypen of de kwalificerende soorten geformuleerd, maar voor alle habitattypen of soorten, waarvoor een gebied is aangemeld. De Europese Commissie gaat ervan uit dat op het standaardgegevensformulier alle relevante Natura 2000-waarden worden vermeld en dat de daarop verstrekte gegevens geregeld worden geactualiseerd.
Voor één bepaalde categorie kan het formuleren van instandhoudingsdoelstellingen echter achterwege blijven. Het betreft de categorie “aanwezig maar verwaarloosbaar”. Een habitattype of soort kan in een bepaald gebied in zodanige minieme oppervlakte of slechts incidenteel aanwezig zijn, dat mag worden aangenomen dat het habitattype of de soort zich in dit gebied niet blijvend kan handhaven. Het ontstaan van deze categorie (aanwezig maar verwaarloosbaar) is het gevolg van de voorgeschreven aanmeldingssystematiek, waarbij de lidstaat voor elk gebied alle aanwezige habitattypen en soorten – ongeachte de mate waarin ze voorkomen – dient te melden. Voor deze categorie zijn dan ook geen instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd.

Motivering
Naar aanleiding van de ingediende zienswijzen is de selectie van de gebieden inzichtelijker gemaakt. Er is per gebied uiteengezet waarom het gebied is aangemeld en op grond van welke criteria dit is gebeurd. Naast de reeds uitgebreide toelichting in de Nota van Antwoord is in de Nota van toelichting van dit besluit op een overzichtelijke wijze aangegeven voor welke soorten en habitattypen het gebied is aangemeld.

Betrokkenheid bij de voorbereiding van de aanwijzing
Voor de nationale procedure voor de aanwijzing van Natura 2000-gebieden wordt verwezen naar de paragrafen 1.1.4 en 1.3.5 van de Nota van Antwoord. In deze paragrafen wordt uitvoerig ingegaan op de gevolgde procedure, die uiteindelijk tot de terinzagelegging van het ontwerp-aanwijzingsbesluit van dit gebied heeft geleid. Daaruit blijkt dat dit deel van de procedure meerdere jaren in beslag heeft genomen. Zo hebben de betrokken ministeries, provincies, kamers van koophandel, (regionale) land- en tuinbouworganisaties, gemeenten, waterschappen, drinkwaterwinners, visserijorganisaties, recreatieorganisaties, natuurbeschermingsorganisaties en gegevensbeheerders eind 2005 het concept Natura 2000 doelendocument (2005) en de concept Natura 2000-gebiedendocumenten (2005) voor de 162 gebieden ontvangen, met het verzoek om commentaar te geven. Naar aanleiding van de reacties zijn waar nodig nog aanvullende gesprekken gevoerd. Deze consultatie maakte deel uit

van de voorbereiding van de besluitvorming en heeft nog tot wijzigingen geleid. Het resultaat van deze voorbereiding heeft ter inzage gelegen en ten aanzien van deze ontwerp-aanwijzingsbesluiten heeft een ieder een zienswijze kunnen indienen.

Zorgvuldigheid van de procedure en afweging van belangen
In de paragrafen 2.1.1 en 1.1.8 van de Nota van Antwoord is de selectieprocedure uitvoerig beschreven en is uiteengezet hoe de verschillende belangen tegen elkaar zijn afgewogen. De keuze van een Natura 2000-gebied heeft uitsluitend plaatsgevonden op basis van de aanwezigheid van de in bijlage I en II van de Habitatrichtlijn genoemde habitattypen en soorten en de aanwezigheid van de in bijlage I en artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn genoemde vogelsoorten, trekkende watervogels en/of overige trekkende vogels. Deze werkwijze vloeit voort uit de in de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn genoemde criteria en de hierop gebaseerde Europese jurisprudentie. Het is niet mogelijk om hiervan af te wijken. Pas in een later stadium – bij het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen en bij het vaststellen van het beheerplan – kunnen naast de ecologische belangen ook andere belangen aan de orde komen. Dit is in de paragrafen 3.4 en 3.5 van de Nota van Antwoord verder uiteengezet.
Gesteld mag worden dat de procedure die bij de aanwijzing van de gebieden is gevolgd zorgvuldig is geweest en geheel overeenkomstig de wet- en regelgeving heeft plaatsgevonden.

3. REACTIES OVER DE BEGRENZING

3.1 ALGEMEEN
Ook bij de begrenzing van het gebied heeft een aantal insprekers aangegeven dat geen rekening wordt gehouden met andere dan ecologische eisen. Tevens wordt in zienswijzen gemeld dat bepaalde habitattypen en soorten niet of in beperkte mate aanwezig zijn. Insprekers verwachten dat in ieder geval die gronden waar deze waarden niet aanwezig zijn buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied worden gelaten.
Er wordt voor gepleit om de Natura 2000-gebieden op eenduidige wijze ook in het verticale vlak te begrenzen op 500 voet, zijnde de bestaande minimumvlieghoogte. Verder wordt aangegeven dat bij de aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden destijds voor een bufferzone van 100 meter rond jachthavens gekozen is. In die geest wordt er bepleit om een bufferzone van 300 tot 500 meter rond agrarische- en recreatiebedrijven in te stellen. Tevens wordt er aangegeven dat de aanmelding onvoldoende wetenschappelijk onderbouwd is, zodat de onderzoeksplicht bij de belanghebbende wordt gelegd wanneer deze de begrenzing gewijzigd wil zien.

Met betrekking tot de hierboven genoemde argumenten worden de volgende opmerkingen gemaakt:

Begrenzing van bestaande Vogelrichtlijngebieden
De aanwijzing van Natura 2000-gebieden is niet bedoeld om de grenzen van reeds eerder aangewezen Vogelrichtlijngebieden te wijzigen. Aangezien Markermeer & IJmeer reeds eerder is aangewezen als Vogelrichtlijngebied (zie ook het hoofdstuk over de procedure), staat de oorspronkelijke begrenzing in principe nu niet ter discussie. Dat neemt niet weg dat er soms aanleiding kan zijn om de begrenzing aan te passen. Daarbij kan het gaan om technische of inhoudelijke wijzigingen (zie “Hoofdlijnen aanpassing begrenzing Natura 2000-gebieden” hierna).

Uitgangspunten begrenzing Habitatrichtlijngebieden
Zoals in paragraaf 2.2 van de Nota van Antwoord en in bijlage 9.1 van het Natura 2000 doelendocument (2006)[2] uitvoerig uiteen is gezet, is ook bij het begrenzen van een gebied geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houden met de aanwezigheid en de instandhouding van de natuurlijke habitats en soorten. Daarbij zijn de volgende algemene uitgangspunten gebruikt:
- Habitattypen en soorten van de bijlagen: de habitattypen van bijlage I en de leefgebieden van de soorten van bijlage II van de Habitatrichtlijn (en dus niet de soorten van bijlage IV)

vormen het uitgangspunt voor de begrenzing. Dit is inclusief in kwaliteit achteruitgegane en gedegenereerde terreindelen, indien herstel haalbaar is en voor zover nodig voor de instandhouding van de aanwezige habitattypen en/of soorten.
- Herkenbare eenheden en identiteit: er is gestreefd naar de begrenzing van herkenbare en beheerbare eenheden: ecologische eenheden (bijvoorbeeld op basis van vegetatiestructuur, hydrologie of geomorfologie) of beheereenheden. Door eenheden op deze manier te begrenzen krijgt het gebied een duidelijke identiteit.
- “Cement tussen de bakstenen”: de begrenzing van ecologische eenheden impliceert dat het Habitatrichtlijngebied bestaat uit de habitattypen van bijlage I en het leefgebied van de soorten van bijlage II én een stelsel van natuurwaarden waarvoor het gebied niet is geselecteerd en/of niet is aangemeld. Die natuurwaarden, gekenmerkt als het “cement tussen de bakstenen”, maken integraal onderdeel uit van de ecosystemen en zijn nodig voor herstel en/of instandhouding van de betreffende in de Richtlijn opgenomen habitattypen en/of soorten.
- Deelgebieden: bij zeer sterke versnippering in meerdere deelgebieden worden alleen deze deelgebieden begrensd. De verschillende deelgebieden bevatten dan elk afzonderlijk de habitattypen en/of soorten waarvoor het gebied geselecteerd is. Enclaves: binnen grote eenheden zijn enclaves van grootschalige landbouw en/of bebouwing uitgesloten, voor zover ze geen wezenlijke bijdrage leveren aan de instandhouding van de betreffende habitattypen en/of soorten.
- Aansluiting bij administratieve grenzen: er is zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande administratieve grenzen (bijvoorbeeld begrenzing van onder de Natuurbeschermingswet aangewezen gebieden, Nationale Parken, Vogelrichtlijngebieden en/of eigendomsgrenzen).
- Herkenbare topografische lijnen: de gebiedsgrenzen vallen bij voorkeur samen met duidelijk in het landschap herkenbare topografische lijnen, zoals wegen, sloten, heggen, oevers, bosranden en markante verschillen in landgebruik.

Hoofdlijnen aanpassing begrenzing Natura 2000-gebieden
Bij de aanwijzing van de Habitatrichtlijngebieden en bij de aanvulling van de Vogelrichtlijnaanwijzingen met gebiedsdoelen zijn overlappende Vogel- en Habitatrichtlijngebieden gecombineerd tot één Natura 2000-gebied. Daarbij is ernaar gestreefd de begrenzing van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen.
De herbegrenzing is doorgevoerd op basis van technische en/of inhoudelijke argumenten.

<u>Technische aanpassingen:</u>
Dit zijn vaak minieme kaarttechnische verbeteringen teneinde de grenzen af te stemmen en gelijk te trekken. Het zijn ook pragmatische aanpassingen. Hierdoor blijven het beheer en de bescherming hanteerbaar en wordt de burger een zo duidelijk en eenvoudig mogelijke begrenzing geboden. Dit kan betekenen dat Vogel- en Habitatrichtlijngebieden die voor een belangrijk deel overlap vertonen met (voormalige) beschermde en staatsnatuurmonumenten op deze begrenzing afgestemd worden. Hierdoor worden onlogische verschillen vermeden.
Verder betreft dit ook het zoveel mogelijk op kaart uitzonderen van bestaande bebouwing, tuinen en erven die alleen tekstueel waren geëxclaveerd. Tot deze categorie behoren ook aanpassingen aan kadastrale grenzen in verband met de kadastrale registratie van bij de aanwijzing “betrokken” percelen (zie Nota van toelichting, paragraaf 3.3). Hiermee wordt voorkomen dat kadastrale percelen die slechts voor een onbetekenend deel met het gebied overlappen, kadastraal worden ingeschreven als deel uitmakend van het gebied.

<u>Inhoudelijke aanpassingen:</u>
Verkleining van Vogelrichtlijngebieden wordt door de Europese Commissie, gelet op de Europese jurisprudentie, slechts “in uitzonderlijke gevallen” aanvaardbaar geacht indien bij de oorspronkelijke aanwijzing een “duidelijke wetenschappelijke fout” is gemaakt.

Uit jurisprudentie[40] blijkt dat de oppervlakte van een Vogelrichtlijngebied niet mag worden verkleind en de grenzen van een Vogelrichtlijngebied niet mogen worden gewijzigd, als daardoor zones worden uitgesloten waarin in het wild levende vogelsoorten voorkomen waarvan de bescherming de aanwijzing van dat Vogelrichtlijngebied heeft gerechtvaardigd. Een uitzondering hierop vormen de van het Vogelrichtlijngebied uitgesloten zones die niet langer overeenkomen met de, voor de instandhouding van de in het wild levende vogelsoorten, meest geschikte leefgebieden in de zin van artikel 4, lid 1, van de Richtlijn. Zo kan de begrenzing van Vogelrichtlijngebieden zijn aangepast door bebouwing op de rand van het gebied, bedrijventerreinen (>5 ha) en rijkswegen zoveel mogelijk ook op kaarten te exclaveren (de tekstuele exclaveringsformule geldt alleen voor de in 2000 aangewezen gebieden).
In gevallen waar in het verleden mogelijk een duidelijke begrenzingsfout is gemaakt, wordt onderzocht of er sprake is van een wetenschappelijke fout die voldoet aan de door de Europese Commissie gestelde voorwaarden. Toekomstige ontwikkelingen vallen buiten die criteria; de vergunningprocedure is daarvoor de aangewezen weg.
Zie verder Nota van Antwoord paragraaf 2.2.4.

Uitbreiding van Vogelrichtlijngebieden kan alleen aan de orde zijn als het gebied tevens Habitatrichtlijngebied is en de uitbreiding onderdeel is van het desbetreffende Habitatrichtlijngebied. Uitbreiding van een “zuiver” Vogelrichtlijngebied is geen onderdeel van deze procedure. Zie ook Nota van Antwoord paragraaf 2.2.5.

Gebleken is dat in een beperkt aantal gevallen bij de begrenzing van Habitatrichtlijngebieden onvoldoende rekening is gehouden met de verspreiding van relevante habitattypen of leefgebieden van soorten, waardoor aanpassingen (zowel uitbreiding als verkleining) noodzakelijk waren. Dit is meestal het gevolg van verbeterde en toegenomen kennis. Ook uitbreidingen die noodzakelijk zijn voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied, vallen in deze categorie van inhoudelijke aanpassingen.

Exclavering van (jacht)havens
In paragraaf 2.2.8 van de Nota van Antwoord staat dat in de Nota’s van toelichting, behorende bij de besluiten voor de aanwijzing van Vogelrichtlijngebieden in 2000, havens op de volgende wijze tekstueel zijn uitgezonderd: *“(Jacht)havens maken geen deel uit van de speciale beschermingszone. Bij (jacht)havens, die geheel binnen een speciale beschermingszone liggen, valt aan de waterzijde een zone van 100 meter, gemeten vanaf de havenmond c.q. de aanlegsteigers, ook buiten de begrenzing. Grenst een (jacht)haven aan de buitenzijde direct aan de speciale beschermingszone, dan is de zone van 100 meter ook buiten de begrenzing van de speciale beschermingszone gehouden. Daar waar de kaart en de Nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaarttechnische redenen, niet overeenstemmen, is de hierboven opgenomen tekst doorslaggevend.”.*
De reden hiervoor was dat dergelijke havens geen wezenlijk deel uitmaken van het leefgebied van de betreffende soorten. De formule gaf echter aanleiding tot misverstanden. Zo vatte een gemeente de bovenaangehaalde exclavering op als vrijbrief voor de aanleg van een jachthaven. Ook zijn sommige havens in 2000 op kaart ruimer geëxclaveerd dan de exclaveringsformule voorschrijft. Er bestond bovendien grote onduidelijkheid over de invulling van het begrip (jacht)haven. Daarom is er besloten om de algemene exclaveringsformule voor havens te laten vervallen en alle havens die voor exclavering in aanmerking komen, al op de gebiedskaart uit te zonderen. Het exclaveren van havens op kaart geeft bovendien uitsluitsel over wat precies onder het begrip “(jacht)havens” moet worden verstaan, namelijk uitsluitend aanlegplaatsen met havenfaciliteiten. Op zichzelf staande aanlegvoorzieningen zoals aanlegsteigers worden daartoe niet gerekend.

Bufferzones en exclavering van recreatieondernemingen en agrarische bedrijven
Een bufferzone van 300 tot 500 meter rond recreatieondernemingen en agrarische bedrijven, waar door vele ondernemers om is verzocht, behoort niet tot de mogelijkheden. De reden

[40] Europese Hof van Justitie, 13 juli 2006, zaak C-191/05 en 25 november 1999, zaak C-96/98.

hiervoor is dat menselijk gebruik of de door de mens toegekende bestemming niet bepalend is voor de vraag of een gebied of terrein als Natura 2000-gebied aangewezen dient te worden. Ecologische redenen zijn, volgens de Habitatrichtlijn, bepalend. Een Natura 2000-gebied is in zijn geheel van belang.
Ook in de uitspraak van de Raad van State over de aanwijzing van één van de eerste Natura 2000-gebieden is de vraag over een bufferzone aan de orde gekomen. De Raad van State was toen van oordeel dat “het aanhouden van een minimale afstand tot bedrijfsbebouwing niet mogelijk is, omdat niet in algemene zin ten behoeve van de in het gebied gelegen agrarische bedrijfsbebouwing kan worden vastgesteld in hoeverre de binnen die afstand gelegen gronden naar ecologische maatstaven al dan niet tot het aan te wijzen gebied moeten worden gerekend”[41].
Bij Vogelrichtlijngebieden wordt het hele gebied door de vogels gebruikt voor broeden, foerageren en/of rusten, hoewel niet elk deel even intensief wordt benut. Voor Habitatrichtlijngebieden geldt een vergelijkbare aanpak hoewel habitattypen meestal geen grote, aaneengesloten oppervlakten beslaan. Daar staat tegenover dat de instandhouding van habitattypen meestal een ruimere begrenzing vereist omdat ook rekening moet worden gehouden met een mogelijke verschuiving van de habitatwaarden door het gebied (successie). Daarentegen maken bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen geen deel uit van een Natura 2000-gebied. Zij zijn door hun fysieke geaardheid blijvend ongeschikt. Ook mijnbouwinrichtingen en -installaties vallen onder de definitie van een bouwwerk en daarmee onder de exclaveringsformule (zie paragraaf 3.4 van de Nota van toelichting). Dat geldt niet voor ondergronds of onderwater voorkomende structuren zoals gas- en waterleidingen. De aanwezigheid hiervan betekent niet per definitie dat deze gebieden ongeschikt zijn voor planten of dieren en ze zijn daarom niet geëxclaveerd.
Zie ook paragraaf 2.2.6 van de Nota van Antwoord.

Verticale begrenzing
In paragraaf 2.2.9 van de Nota van Antwoord wordt vermeld dat er geen verticale grens in de Natura 2000-gebieden is opgenomen. Wel moet gewaarborgd zijn dat vliegbewegingen in de omgeving van Natura 2000-gebieden niet tot aantasting van natuurlijke kenmerken leiden. Dat geldt voor de gehele burgerluchtvaart (inclusief parasailen, parachutespringen en luchtballonvaren), het militaire luchtverkeer en alle andere activiteiten die in samenhang met deze vliegbewegingen in het luchtruim of op de grond plaatsvinden, zoals schietoefeningen en parachutespringen. De effectbeoordeling van dit soort activiteiten kan daarom het best per gebied plaatsvinden, toegesneden op de omstandigheden ter plekke. Het is dus niet zinvol om hiervoor generieke normen in de besluiten op te nemen. Indien aan de orde, wordt het bestaand gebruik door luchtverkeer beoordeeld bij het opstellen van het beheerplan. Voorwaarde blijft ook hier dat het bestaande gebruik de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mag brengen.

3.2 SPECIFIEKE REACTIES OVER DE BEGRENZING

Een inspreker pleit er voor om als begrenzing van de Natura 2000-gebieden, in het geval van dijken, de kadastrale eigendomsgrens aan te houden.

De zienswijze is niet overgenomen. Bij de aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (2000) vormde de teen van de Oostvaardersdijk de grens van het gebied tussen Almere en Lelystad. Het gebied is aangewezen voor diverse soorten watervogels die vooral het open water van het gebied als leefgebied hebben. Daartoe behoort ook de ruim 10 meter brede oeverzone langs de bedoelde dijken die eigendom is van het Waterschap Zuiderzeeland. Deze strook water maakt onlosmakelijk onderdeel uit van het leefgebied van de vogels waarvoor het gebied is aangewezen.

[41] Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State, 5 november 2008, nr. 200802546/1.

Een inspreker constateert dat de gebruikte ondergrond van de topografische kaart niet overeenkomt met de actuele situatie. Hij geeft aan dat het viaduct bij Enkhuizen en het daaraan gekoppelde natuurontwikkelingsproject op de kaart ontbreken.

Voor de ondergrond van de kaarten wordt gebruik gemaakt van de topografische kaart die wordt uitgegeven door de Topografische Dienst Kadaster. De versie die voor de kaarten wordt gebruikt, dateert van 2006. In deze versie is de bedoelde wijziging nog niet aangebracht. Bij het definitieve besluit is een actuele kaart ingevoegd, waarop genoemde elementen wel aanwezig zijn (zie ook paragraaf 3.3 van deze Nota van toelichting).

Meerdere insprekers brengen naar voren dat de planlocatie voor IJburg 2 van drie zijden wordt omsloten het Vogelrichtlijngebied. De exclavering van deze locatie berust volgens deze inspreker ten onrechte niet op ornithologische criteria, maar op bestuursafspraken inzake bouwlocaties. Het gebied vormt echter ecologisch en met name ornithologisch gezien één geheel.
Volgens een inspreker worden de polders bij het Fort Edam en de oude Zuidpolder met z'n mooie veenstroompjes in dit ontwerp-aanwijzingsbesluit niet genoemd, deze achterliggende polders zijn volgens inspreker even belangrijk dan wel belangrijker i.v.m. de Vogel- en Habitatrichtlijn. Het kan volgens inspreker niet zo zijn dat de vogels alleen maar in het water vertoeven. Inspreker ziet graag dat genoemde polders meegenomen worden in het definitieve aanwijzingsbesluit.
Een inspreker verzoekt het westelijk en noordelijk gedeelte van de exclaveringszone rond de jachthaven Marina Muiderzand bij het gebied te voegen. De redenen daartoe zijn de aanwezige natuurwaarden (vissen, driehoeksmosselen, waterplanten) en het ontbreken van slibwervelingen en verstorende invloeden van de jachthaven.

De zienswijzen zijn niet overgenomen. De betreffende delen van het IJmeer zijn alleen aangewezen als Vogelrichtlijngebied waarvan de grenzen in 2000 zijn vastgesteld (gewijzigd 2005). De algemene beleidslijn is dat uitbreiding van een reeds aangewezen Vogelrichtlijngebied (inclusief planlokatie IJburg II) slechts aan de orde is in het kader van gelijktrekking met een overlappend Habitatrichtlijngebied, maar dat is hier niet het geval. Uitbreiding maakt daarom geen deel uit van de huidige inspraakprocedure.

Een inspreker verbaast zich over het feit dat het Natura 2000-gebied aan de zuidzijde van de Houtribsluis nagenoeg tot aan de sluisdeuren ligt, terwijl aan de noordzijde een grote zone niet begrensd is. Juist het gebied aan de zuidzijde van het sluizencomplex is de laatste jaren sterk ontwikkeld (havenfront Lelystad).

De verschillen in begrenzing vloeien voort uit de bij aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden (2000) gevolgde systematiek voor exclavering jachthavens (nl. in dit geval Houtribhaven die grenst aan het IJsselmeer). Aanpassing van de begrenzing van reeds aangewezen Vogelrichtlijngebieden beperkt zich nu tot exclavering van bebouwing en dergelijke (waar de tekstuele exclavering gold) en het wegwerken van verschillen met Habitatrichtlijngebieden. In uitzonderlijke gevallen worden ook evidente fouten hersteld (zie Nota van Antwoord, paragraaf 2.2.4).

Een inspreker is van mening dat het gedeelte van het Jachthaven Marina ten onrechte binnen het Natura 2000-gebied is opgenomen. Op de bijgevoegde kaart is de begrenzing aangegeven zoals die volgens inspreker zou moeten zijn.

De zienswijze is overgenomen voor zover het kadastraal perceel F987 (noordelijk deel jachthaven) betreft dat in 2000 ook reeds was ingericht als haventerrein.
Van verdere aanpassing kan in dit geval geen sprake zijn omdat het een reeds in 2000 aangewezen Vogelrichtlijngebied betreft (zie vorige antwoord).

Een inspreker meldt dat de de havens "Graansteiger" en "Loswal BTS", in tegenstelling tot de jachthaven Lelystadhaven, niet zijn uitgezonderd in de Natura 2000-begrenzing van het

Markermeer & IJmeer. Aangezien de Graansteiger en de Loswal van BTS als havens mogen worden beschouwd voldoen deze locaties aan de exclaveringsformule zoals deze in beginsel is bedoeld evenals de naastgelegen jachthaven Lelystadhaven.

De zienswijze is overgenomen: betreffende aanlegsteigers en directe omgeving, die al bij de aanwijzing (2000) aanwezig waren, zijn op kaart geëxclaveerd.

Een inspreker kan zich niet vinden in de huidige begrenzing. In het voorliggende ontwerp-aanwijzingsbesluit lijkt Pampushaven geheel binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer te vallen en volgens een beslissing (op bezwaar) van provincie Noord-Holland vallen Pampushaven en een strook van 100 meter eromheen buiten het Natura 2000-gebied.
Uit de beschikbare informatie is voor enkele insprekers gebleken dat het voor de bescherming van vogelsoorten absoluut niet nodig is om het hele gebied ter grootte van circa 68.000 ha aan te wijzen. Voor dit doel kan worden volstaan met de aanwijzing van ten hoogste 17.000 ha, mits goed ingericht (inspreker verwijst naar Zuid-Flevoland, binnendijkse natuur en randmeren).
Een inspreker pleit ervoor om de aanwijzing van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer te beperken tot niet-vaargeulen. De inspreker acht werkzaamheden als het plaatsen van borden en aanbrengen van verlichting op voorhand niet schadelijk voor de natuur, doch noodzakelijk voor de instandhouding van het scheepvaartverkeer.

De zienswijzen zijn niet overgenomen. De algemene beleidslijn is dat verkleining van een reeds aangewezen Vogelrichtlijngebied slechts aan de orde is (buiten verwijdering bebouwing enzovoorts) indien er sprake is van een kennelijke begrenzingsfout. Dat is hier niet het geval: er is begrensd op grond van de aanwezigheid van “een uitgestrekt zoetwatermeer dat als geheel het leefgebied vormt van een aantal in artiekl 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoorten” (zie paragraaf 3.2). Vaargeulen maken een integraal onderdel uit van het zoetwatermeer. Vogels gebruiken het open water voor om te foerageren (duikeenden doen dat vooral ’s nachts) terwijl luwe plekken langs de kust (zoals Pampushaven) belangrijk zijn als rust- en slaapplaats (zie ook paragraaf 4.3 van de oorspronkelijke aanwijzing, zie Appendix).

Een inspreker is voornemens om bij Muiden een buitendijkse jachthaven te realiseren waarin tevens natuurontwikkeling en strandrecreatie voor de inwoners van Muiden wordt opgenomen. De aanleg van deze jachthaven heeft volgens inspreker geen negatieve effecten. Het verzoek is om deze locatie buiten de begrenzing te houden.
Ten behoeve van de sanering van Camping Jachthaven Uitdam alsmede ook ten behoeve van het Natura 2000-gebied wordt door een inspreker voorgesteld twee gebieden welke qua oppervlakte vrijwel gelijk zijn om te ruilen. Hierdoor wordt een deel ten zuiden van de huidige jachthaven alsnog onderdeel van het Natura 2000-gebied en het oostelijk deel blijft ten behoeve van de sanering beschikbaar.

De zienswijzen zijn niet overgenomen waarbij allereerst wordt verwezen naar het vorige antwoord. Bovendien kan bij begrenzing geen rekening worden gehouden met toekomstige, nog niet uitgevoerde projecten: daarvoor is de vergunningenprocedure bedoeld (zie Nota van Antwoord, paragraaf 2.2.4).

Een inspreker pleit voor uitbreiding van het huidige Habitatrichtlijngedeelte. Dit is van belang voor vogelsoorten waarvan de trend van instandhouding negatief is. De oorzaak daarvan is meestal afname van de voedselvoorziening, in dit gebied vooral spiering, driehoeksmosselen en kranswieren. De Habitatrichtlijn lijkt daartoe eerder aangewezen dan de Vogelrichtlijn.

De zienswijze is niet overgenomen. De aanwijzing als Vogelrichtlijngebied volstaat omdat deze er juist toe strekt bescherming te bieden aan de leefgebieden van de vogelsoorten waarvoor het gebied is aangewezen. De bescherming onder de Habitatrichtlijn beperkt zich in dit gebied tot het habitattype kranswierwateren (H3140) en enkele niet-vogelsoorten.

4. REACTIES OVER DE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

4.1 ALGEMEEN

In de zienswijzen zijn veel opmerkingen gemaakt over de instandhoudingsdoelstellingen en over de realisatie hiervan.

Er is voorgesteld om de tekst van de algemene instandhoudingsdoelstelling "behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitattypen en soorten binnen de Europese Unie" te vervangen door de letterlijke tekst van de Habitatrichtlijn: "behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het instandhouden van habitattypen en soorten binnen de Europese Unie".
Verder is voorgesteld om de tekst van de algemene instandhoudingsdoelstelling "behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functie van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd" te schrappen omdat met de formulering in het ontwerpbesluit onvoldoende rekening is gehouden met de wijze waarop in jurisprudentie rekening is gehouden met de termen "natuurlijke kenmerken" en "instandhoudingsdoelstellingen".
Een inspreker wil onder de algemene doelen van de aanwijzingsbesluiten (paragraaf 5.2) een doelstelling toevoegen die verwijst naar het belang van de ruimtelijke samenhang: "Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de overige EHS ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten".

Er zijn vragen gesteld over de gestelde nationale doelen, de monitoring van Natura 2000-gebieden, de afstemming en de verantwoordelijkheden. In een aantal zienswijzen wordt de vraag gesteld of de besluiten in samenhang met elkaar en met de gebieden daarbuiten wel een voldoende bijdrage leveren om de soorten en habitattypen in een gunstige staat van instandhouding te brengen of te houden. De vrees wordt uitgesproken dat dit niet het geval is. Daarnaast wordt er verzocht om voor die soorten en habitattypen, waarvoor sprake is van een ongunstige staat van instandhouding, zowel landelijk als op gebiedsniveau een herstelopgave te formuleren tenzij er ecologische redenen zijn om hiervan af te zien. Het achterwege laten van adequate herstelopgaven wordt door insprekers als onacceptabel gezien en in strijd met de wettelijke verplichtingen.
In een zienswijze is gevraagd om de doelen op gebiedsniveau te herzien voor een aantal broedvogels waarvan de landelijke doelstelling voor het aantal sleutelpopulaties, met de huidige instandhoudingsdoelstellingen, niet zal worden gerealiseerd. Er is aanbevolen om de instandhoudingsdoelstellingen voor een aantal vogelsoorten in te vullen op basis van de in het Beschermingsplan moerasvogels 2000-2004 (2000)[42] vermelde aantallen voor levensvatbare populaties moerasvogels. In het geval van soorten waarvoor actuele gedocumenteerde beschermingsplannen beschikbaar zijn dienen de instandhoudingsdoelstellingen waar mogelijk daarmee gelijk geschakeld te worden. Voor een aantal broedvogels is ook gevraagd om aanvullende doelen op te nemen.
Het besluit zou moeten aangeven wat de gevolgen zijn wanneer een soort uit een gebied dreigt te verdwijnen. Daarnaast zou er een gegronde reden aanwezig moeten zijn wanneer er niet gestreefd wordt naar een gunstige staat van instandhouding.
Tevens zijn er vragen over weidevogels en waarom ze geen bescherming krijgen in de Natura 2000-gebieden.

Anderzijds wordt in zienswijzen aangeduid dat veel doelen te hoog gegrepen zijn en dat deze alleen met grote (financiële) inspanningen bereikt kunnen worden. Er wordt over de instandhoudingsdoelstellingen opgemerkt dat ze de status zouden moeten krijgen van een inspanningsverplichting en niet van een resultaatsverplichting. Enkele insprekers menen dat bij

[42] Boer, T. den (2000): Beschermingsplan moerasvogels 2000-2004. Rapport Directie Natuurbeheer nr. 47. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.

het vaststellen van de doelstellingen veel geleund wordt op onwetenschappelijke informatie over het voorkomen van flora en fauna in vroegere jaren, die niet gebaseerd is op voldoende wetenschappelijke gegevens. Het is onduidelijk of deze waarden daadwerkelijk aanwezig zijn. Om die reden zouden de aanwezige habitattypen op een kaart aangeduid moeten worden. Weer anderen menen dat de uitgangssituatie helder moet worden omschreven in het aanwijzingsbesluit. Tegelijkertijd zal er een termijn gegeven moeten worden waarbinnen de doelstellingen gerealiseerd moeten worden.

In de besluiten wordt er volgens insprekers niet ingegaan op de mogelijke gevolgen van klimaatverandering, terwijl deze veranderingen bepalend kunnen zijn voor de haalbaarheid van de natuurdoelen. In andere zienswijzen wordt aangevoerd dat er voor veel soorten geen instandhoudingsdoelstelling geformuleerd mag worden omdat hiermee soorten onterecht onder de bescherming van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn komen te vallen.

Er wordt bovendien gevraagd om de kernopgaven in de aanwijzingen op te nemen dan wel het Natura 2000 doelendocument (2006) deel uit te laten maken van de aanwijzingsbesluiten. Uit het besluit zou duidelijk moeten blijken voor welke functie(s) en voor welke soort(en) het gebied wordt aangewezen, zodat duidelijk is of de soorten in al hun levensbehoeften worden beschermd. Daar waar niet alle levensbehoeften in een Natura 2000-gebied zijn beschermd dient te worden aangegeven waar de ontbrekende functies zijn gelegen en wat de beschermingsstatus is.

Er wordt gevraagd om rekening te houden met vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en met regionale en lokale bijzonderheden.

Dat het concretiseren van maatregelen wordt doorgeschoven naar het beheerplan geeft voor veel insprekers onduidelijkheid; hierdoor kan het overleg over het beheerplan onder grote spanning komen te staan. Zij bepleiten duidelijke kaders voor het beheerplan, zodat er constructief aan de uitwerking kan worden gewerkt. Daarnaast wordt opgemerkt dat bij het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen alleen wordt uitgegaan van bestaande budgetten. Welke consequenties de instandhoudingsdoelstellingen hebben in financiële zin wordt pas duidelijk bij het tot stand komen van de beheerplannen.

Met betrekking tot de hierboven genoemde zienswijzen worden de volgende opmerkingen gemaakt:

Algemene instandhoudingsdoelstellingen
De algemene instandhoudingsdoelstellingen beogen de algemene hoofddoelstelling van de Vogel- en Habitatrichtlijn in de individuele aanwijzingsbesluiten te verankeren. Daarmee wordt de bijdrage van de Nederlandse Natura 2000-gebieden aan het behoud van de biodiversiteit vastgelegd. Het streven naar een gunstige staat van instandhouding van de per aanwijzingsbesluit opgesomde habitattypen en soorten is daarvan de uitwerking. Het vormt de Nederlandse bijdrage aan de ecologische samenhang van het Europese Natura 2000-netwerk. Per gebied zijn de specifieke doelstellingen voor de relevante habitattypen en soorten nader omschreven. Op basis van de algemene doelstellingen wordt naar een landelijk gunstige staat van instandhouding van de voor Nederland relevante habitattypen en soorten gestreefd. Dit houdt in dat het natuurlijke verspreidingsgebied van de habitat of van de soort stabiel moet zijn of moet toenemen; dit moet in de toekomst ook zo blijven. Een duurzaam behoud van een habitattype kan alleen maar gerealiseerd worden wanneer de planten- en diersoorten die typisch zijn voor de habitat behouden kunnen worden. Dit geldt ook voor de bescherming van een bepaalde plantensoort of diersoort. De betreffende soort kan alleen effectief beschermd worden wanneer de beschermingsmaatregelen zich, naast op de soort zelf, ook richten op het leefgebied van de soort. Zodoende strekt in een Natura 2000-gebied de instandhoudingsdoelstelling van een soort zich mede uit tot het leefgebied van de betreffende soort.
De formulering van de algemene instandhoudingsdoelstellingen is aangepast in hoofdstuk 5 van de Nota van toelichting van dit besluit. In de aangepaste formulering van het tweede algemene

doel is niet de letterlijke tekst van de Habitatrichtlijn (artikel 2) gevolgd, omdat het in de Richtlijn een algemene doelstelling van de Richtlijn betreft en in dit geval om de gebiedsspecifieke invulling daarvan. Meer in het bijzonder: een Europese Richtlijn kan een bijdrage leveren aan het waarborgen van de biologische diversiteit, maar een gebied kan alleen bijdragen aan het behoud van de biologische diversiteit. Verder is de term “natuurlijke kenmerken” in de algemene doelen gehandhaafd, omdat dit een begrip is dat in de Richtlijn ook gebruikt wordt in verband met de bescherming van de gebieden (artikel 6).

Verder geldt ook dat invloeden van buitenaf op het Natura 2000-gebied van grote invloed kunnen zijn op de staat van instandhouding van een habitattype of soort: de externe werking. De instandhoudingsdoelstelling richt zich op het gehele biotische en abiotische complex van factoren, die het habitattype of de soort haar specifieke aanzien geven en die noodzakelijk zijn voor het behoud van de biologische diversiteit van het gebied.
Met name bij vogels is een belangrijk deel van het leefgebied buiten het Natura 2000-gebied gehouden. Bij een aantal vogelsoorten gaat het daarbij vooral om de foerageergebieden. Deze bevinden zich in grote aaneengesloten agrarische gebieden of zijn buiten het Natura 2000-gebied gehouden omdat niet gegarandeerd kon worden dat deze gebieden, zoals braakliggende bouwterreinen, hun huidige functie ook in de toekomst behouden. Deze gebieden spelen, vanwege het vervullen van een bepaalde (foerageer)functie voor de soort, een belangrijke rol bij het realiseren van een goede staat van instandhouding, zodat ook het verstoren van zo’n gebiedsfunctie van grote invloed kan zijn op de staat van instandhouding van de soort.

Contour “haalbaar en betaalbaar”
In de paragrafen 3.4 en 4.1.7 van de Nota van Antwoord staat aangegeven dat zowel de selectie als de begrenzing uitsluitend gebaseerd is op ecologische criteria. Dit betekent echter niet dat andere dan ecologische belangen geen rol hebben gespeeld. Bij het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen heeft het uitgangspunt “haalbaar en betaalbaar”, zowel landelijk als per gebied nadrukkelijk een rol gespeeld. Er is daarbij rekening gehouden met de economische en sociale belangen van de directe omgeving. Dit betekent in de praktijk dat voor een bepaald habitattype of soort de relatief grootste ecologische bijdrage komt van het gebied waar de ecologische vereisten reeds op orde zijn of waar ze op relatief eenvoudige wijze op orde te brengen zijn, om zodoende bij het opstellen van beheerplannen een evenwichtige balans tussen economie en ecologie na te kunnen streven.
In paragraaf 3.4 van de Nota van Antwoord staat dat Nederland zich inspant om zoveel mogelijk habitattypen en soorten in een gunstige staat van instandhouding te houden of te brengen. Er kan echter geen onevenredige financiële inspanning verwacht worden om alle habitattypen en soorten te herstellen. Met oog hierop is voor een aantal soorten en habitattypen in het Natura 2000 doelendocument (2006, hoofdstuk 6) gekozen voor een lager niveau dan gunstige staat van instandhouding. In die gevallen wordt verbetering van de ecologische vereisten voorlopig niet realistisch geacht of staat de inspanning in geen verhouding tot de extra bijdrage die een gebied kan leveren aan de realisering van de Natura 2000-doelen op landelijk niveau. Anderzijds is het logisch dat een hogere inzet wordt nagestreefd voor habitattypen en soorten waar Nederland relatief belangrijk voor is en/of voor habitattypen en soorten die sterk onder druk staan.

Contour “strategisch lokaliseren”
Bij het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen is ook geanticipeerd op bestaande plannen en projecten ter realisering van de Ecologische Hoofdstructuur en bestaand beleid met betrekking tot bijvoorbeeld mest en waterhuishouding. Dit is het gehanteerde principe van “strategisch lokaliseren”: behoud of herstel nastreven daar waar de grootste potentie ligt en waar dit gemakkelijk kan zonder dat afbreuk wordt gedaan aan de ecologische uitgangspunten en ambities. Om daaraan invulling te geven zijn diverse consultatierondes met deskundigen en

terreinbeheerders gehouden en zijn analyses uitgevoerd, waaronder de knelpunten- en kansenanalyse van KIWA[43].
In de toekomst zullen inspanningen voor het waterbeheer meer gericht moeten worden op het natuurbelang. Waar nodig is de begrenzing van gebieden aangepast om een op termijn duurzamere situatie te verkrijgen. Voor een aantal habitattypen en soorten zijn gezien de urgentie ten aanzien van één of meerdere kernopgaven ("sense of urgency")[44], op de korte én langere termijn, aanvullende water- of beheermaatregelen nodig.

Trends, dynamiek en autonome ontwikkelingen
In het aanwijzingsbesluit staat het resultaat van de bovenstaande contouren uitgewerkt in de vorm van de instandhoudingsdoelstellingen. Op grond daarvan worden in het beheerplan de benodigde maatregelen uitgewerkt om de genoemde habitattypen en soorten in de gewenste staat van instandhouding te brengen of te behouden, zodat het gebied voldoende bijdrage kan leveren aan het realiseren van de gewenste staat van instandhouding op landelijk niveau. Eén van de uitgangspunten in de Natura 2000 contourennotitie (2005)[45] is dat doelstellingen in de tijd robuust geformuleerd moeten worden. Dit is gedaan om zo te kunnen anticiperen op bijvoorbeeld de natuurlijke dynamiek of mogelijke klimaatsveranderingen. Als de instandhoudingsdoelstellingen niet gehaald lijken te worden, bijvoorbeeld omdat een populatie vogels of een bepaald habitattype ondanks de bescherming toch kleiner wordt, moet Nederland maatregelen nemen om deze ontwikkeling te keren. Artikel 6, tweede lid, van de Habitatrichtlijn, verplicht de lidstaat namelijk om verslechtering van habitattypen en leefgebieden van (vogel)soorten te voorkomen. Soms zullen de genomen maatregelen niet werken, bijvoorbeeld bij klimaatsverandering, een te grote externe beïnvloeding of als trekkende soorten in het buitenland negatief worden beïnvloed. Er zijn dan geen sancties. Gezien een aantal onzekerheden over te verwachten ontwikkelingen, die voortkomen uit natuurlijke dynamiek en klimaatveranderingen, is voor het jaar 2015 voorzien in een evaluatie van het Natura 2000 doelendocument (2006). Indien noodzakelijk worden dan ook de betreffende aanwijzingsbesluiten aangepast (zie Nota van Antwoord, paragraaf 3.19).
In bijlage B.4 van de Nota van toelichting van dit besluit wordt nader op de specifieke keuzes ingegaan.

Herijking instandhoudingsdoelstellingen
De lidstaten van de Europese Unie hebben de afspraak gemaakt om alle maatregelen te nemen die nodig zijn om een gunstige staat van instandhouding van de aangewezen soorten en habitattypen te realiseren. Pas wanneer daadwerkelijk is gebleken dat de doelen om wat voor reden dan ook niet haalbaar zijn, bestaat er – zoals onder andere in paragraaf 1.4.1 van de Nota van Antwoord staat vermeld – een aantal momenten waarop de doelen bijgesteld kunnen worden. De drie momenten waarop de instandhoudingsdoelstellingen kunnen worden herijkt en zo nodig kunnen worden bijgesteld zijn (zie ook Nota van Antwoord, paragrafen 3.4 en 3.14):
- bij de definitieve aanwijzing;
- bij het opstellen van het beheerplan;
- bij de geplande evaluatie in 2015.

Ecologische samenhang en belangenafweging
De afweging tussen economie en ecologie moet zodanig plaatsvinden dat de gunstige staat van instandhouding van de habitattypen en soorten waar het gebied voor is aangewezen niet in gevaar komt.
De situatie kan zich voordoen dat in een bepaald gebied een aantal habitattypen of soorten voorkomt, waarvoor geen instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgesteld. Er is dan de inschatting gemaakt dat het betreffende habitattype of de betreffende soort weliswaar

[43] KIWA & EGG (2007): Knelpunten- en kansenanalyse Natura 2000 gebieden. Versie 2007. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
[44] Een "sense of urgency" is toegekend aan een gebied als binnen tien jaar (na 2005) mogelijk een onherstelbare situatie ontstaat. Zie verder bijlage 2 begrippen en definities uit de Nota van Antwoord (2007).
[45] Ministerie van LNV (2005): Natura 2000 contourennotitie. Kaders voor Natura 2000-doelen, besluiten en beheersplannen. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

marginaal in het gebied aanwezig is, maar dat het gebied op termijn geen bijdrage kan leveren aan de instandhouding van het habitattype of de soort. Ook bij de formulering van een doel voor vogels is bepalend of het gebied een relevante bijdrage aan het realiseren van het landelijke doel levert of kan gaan leveren (zie ook paragraaf 3.11 van de Nota van Antwoord). Voor elk specifiek gebied komt het erop neer dat de instandhoudingsdoelstelling van een bepaald habitattype of bepaalde soort alleen in samenhang kan worden gezien met de instandhoudingsdoelstelling op landelijk niveau en in andere Natura 2000-gebieden. Dat betekent dat er weliswaar landelijk per soort of per habitattype naar een gunstige staat van instandhouding moet worden gestreefd, maar dat deze situatie niet in elk gebied afzonderlijk hoeft te worden nagestreefd. Binnen dit kader kan ook rekening worden gehouden met vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en met regionale en lokale bijzonderheden.

Recreatie en toerisme (en visserij)
Beseft wordt dat Markermeer & IJmeer een belangrijk onderdeel uitmaakt van het toeristische product van Noord-Holland en Flevoland. Het water is de belangrijkste trekpleister voor toeristen. Het toeristische bedrijfsleven vindt dat de aard van het gebied zo moet blijven. In die zin is het belang van een adequaat natuurbeheer ook in het belang van een gezonde toeristische sector. In onder meer paragrafen 4.1.3 en 4.1.4 van de Nota van Antwoord is ingegaan op de ontwikkelingsmogelijkheden van bedrijven en de concurrentiepositie: afhankelijk van de bedrijfstak biedt de aanwezigheid van een Natura 2000-gebied dikwijls nieuwe mogelijkheden.
Dit specifieke gebied is een natuurgebied waar ondanks de toeristische druk bepaalde natuurwaarden zich nog steeds in een gunstige staat van instandhouding bevinden. Wanneer er een herstelverplichting is, dient bij de te nemen maatregelen rekening te worden gehouden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Bij het formuleren van de instandhoudingsdoelstellingen is dat gedaan. Het afwegen van ecologie en economie gebeurt ook in het stelsel van vergunningverlening. Zie verder paragraaf 3.5 van de Nota van Antwoord.
Ook wordt beseft dat zowel de beroepsvisserij als de sportvisserij een economische rol van betekenis spelen in het gebied. De belangen van de visserij zullen aan de orde komen in het beheerplanproces. De insteek is hierbij om de visserij en de natuur zo goed mogelijk samen te laten gaan.

Weidevogels
Een aantal insprekers signaleert dat er in de Vogelrichtlijngebieden geen ruimte is voor in ons land broedende weidevogels, in die zin dat er geen doelstellingen voor weidevogels geformuleerd zijn. Onder weidevogels worden vogelsoorten verstaan die in uitgestrekte graslanden broeden. Het is overigens geen uitsluitende classificatie.
Voor broedvogels worden alleen gebieden aangewezen indien:
1) de betreffende soort voorkomt op bijlage I van de Vogelrichtlijn;
2) het een andere (trekkende) watervogel betreft die nestelt in broedkolonies van minstens 1% van de biogeografische populatie (twee soorten: aalscholver en kleine mantelmeeuw);
3) de soort kan worden beschouwd als andere geregeld voorkomende trekvogel zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn, die voorkomt op de Rode Lijst én waarvoor de beschermde gebieden een wezenlijke bijdrage (minstens 25% van de Nederlandse broedpopulatie) leveren aan de bescherming van de soort (zie ook Nota van Antwoord Vogelrichtlijn deel 1, bijlage 3A).
Weidevogelsoorten staan (met uitzondering van de kemphaan) niet op bijlage I maar worden wel beschouwd als geregeld voorkomende trekvogels zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn.
Kunnen weidevogels dan als broedvogels worden opgenomen in de aanwijzingsbesluiten? Zowel de kemphaan (bijlage I-soort) als de watersnip (soort zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn) voldoen aan bovenstaande criteria. De grutto (soort zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn) bijvoorbeeld voldoet niet aan bovenstaande criteria, omdat slechts 18% broedt binnen de Natura 2000-gebieden, in plaats van minstens 25% van de Nederlandse broedpopulatie. De bescherming van broedende grutto's in Natura 2000-gebieden levert maar een kleine bijdrage aan de instandhouding van de soort op landelijke schaal. Dat neemt niet

weg dat het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) een groot belang hecht aan een rijk agrarisch cultuurlandschap buiten de Natura 2000-gebieden en tevens streeft naar een structurele oplossing voor het weidevogelbeheer. Zo worden de opstellers van de beheerplannen voor Natura 2000 er op gewezen dat in de beheerplannen rekening moet worden gehouden met gebiedsspecifieke natuurwaarden, zoals weidevogels[46].

Complementaire doelen

Een complementair doel is een doelstelling voor een habitattype of soort waarvoor het gebied niet is aangewezen op grond van de gebruikelijke methodiek van toewijzing (actueel voorkomen van habitatwaarden in Habitatrichtlijngebieden en van vogels in Vogelrichtlijngebieden). Dergelijke doelen worden wel nodig geacht ten behoeve van de realisering van de landelijke doelstelling. Zij zijn met name bedoeld om de inspanningen voor het bereiken van de landelijk gunstige staat van instandhouding zoveel mogelijk neer te leggen in Natura 2000-gebieden, en dus niet daarbuiten.

Aan Habitatrichtlijngebieden kan om één van de volgende twee redenen een complementair doel zijn toegevoegd:

- belangrijk voorkomen van een broedvogelsoort van de Vogelrichtlijn, die in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeert (9 soorten).
- ontwikkeldoel voor een habitattype of soort met een zeer ongunstige staat van instandhouding waar goede kansen aanwezig zijn (3 habitattypen, 4 soorten).

Aan Vogelrichtlijngebieden kan om één reden een complementair doel zijn toegevoegd:

- belangrijk voorkomen van een habitattype of soort met een zeer ongunstige staat van instandhouding, met een relatief lage landelijke dekking in Habitatrichtlijngebieden en/of met onvoldoende geografische spreiding (9 habitattypen, 14 soorten).

Complementaire doelen zijn gebaseerd op artikel 10a, derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998[47] en maken daardoor volwaardig deel uit van het beschermingsregime van Natura 2000-gebieden. Complementaire doelen worden als onderdeel van de instandhoudingsdoelstellingen verder uitgewerkt in de Natura 2000-beheerplannen. Voor een nadere toelichting en de vermelding van habitattypen en soorten waar complementaire doelen op van toepassing kunnen zijn, wordt verwezen naar het Natura 2000 doelendocument (2006), pagina 35 en verder.

Onderbouwing besluiten

In diverse ecologische rapporten[48] en databanken zijn de natuurwaarden en vogelgegevens van Nederland beschreven. Het is voor de selectie of ecologische onderbouwing van een Natura 2000-gebied niet noodzakelijk dat de aanwezige natuurwaarden op kaart worden aangegeven. Wel wordt in paragraaf 4.4 van deze Nota van toelichting een globale, niet-uitputtende, omschrijving gegeven van de verspreiding van de habitattypen en soorten in dit gebied.

Het Natura 2000 doelendocument (2006) is één van de dragende beleidsdocumenten die aan de besluitvorming ten grondslag heeft gelegen. Het beleid zoals daar is uiteengezet, is bij de besluitvorming toegepast, maar het Natura 2000 doelendocument (2006) maakt géén onderdeel uit van het besluit.

Met betrekking tot de vraag op welke wijze de gunstige staat van instandhouding voor dat betreffende habitattype of de betreffende soort kan worden bereikt, is er in de Nota van toelichting een uitgebreid overzicht opgenomen waarin alle gebieden staan vermeld waaraan voor het betreffende habitattype of soort een doel is toegekend. Op deze wijze is na te gaan hoe de landelijke opgave over het Natura 2000-netwerk is verdeeld. Het is echter een indicatieve vermelding, want het is niet de bedoeling in deze aanwijzing een besluit te nemen over de instandhoudingsdoelstellingen van andere gebieden.

---

[46] Uitvoering aangenomen motie Snijder-Hazelhoff, TK 2008-2009, 31 700 XIV, nr. 117.

[47] Wet van 25 mei 1998, houdende nieuwe regelen ter bescherming van natuur en landschap (Natuurbeschermingswet 1998).

[48] Zie voor een overzicht van de bronnen onder andere Ministerie van LNV (2007): Nota van Antwoord. Inspraakprocedure aanwijzing Natura 2000-gebieden, bijlage 3. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

Kernopgaven
In paragraaf 1.3.4 van de Nota van Antwoord staat vermeld dat de kernopgaven een belangrijk hulpmiddel zijn bij de focus en eventuele prioritering binnen de Natura 2000-beheerplannen. Ze beschrijven de belangrijkste behoud- en herstelopgaven per Natura 2000-landschap en zijn in het Natura 2000 doelendocument (2006) toebedeeld aan gebieden. Het toevoegen van de kernopgaven aan de Nota's van toelichting bij de definitieve aanwijzingsbesluiten heeft geen meerwaarde, omdat die informatie is opgenomen in het Natura 2000 doelendocument.

Ambitieniveau van de instandhoudingsdoelstellingen
Indien een soort of habitattype landelijk in een ongunstige staat van instandhouding verkeert, betekent dit niet automatisch dat in alle gebieden waar de betreffende waarde voorkomt hiervoor een hersteldoelstelling moet worden geformuleerd. In de Natura 2000 contourennotitie (2005) en het Natura 2000 doelendocument (2006) staan de hoofdlijnen voor het formuleren van de Natura 2000 doelen uitgewerkt. Daarmee is het Europese kader toegespitst op de Nederlandse situatie. Per gebied zijn er gebiedsdoelen opgesteld. Deze richten zich op de kwaliteit en oppervlakte van het habitattype of van het leefgebied van een soort. Voor soorten wordt daarnaast een doel gesteld voor de gewenste populatie. Voor sommige soorten en vrijwel alle vogels zijn hierbij richtinggevende aantallen genoemd. Deze dienen als (minimale) draagkracht voor het leefgebied binnen de begrenzing van het gebied. In het geval van herstel is de uitwerking van de landelijke doelen middels het principe van "strategisch lokaliseren" bepaald. Dat wil zeggen dat de herstelopgave is neergelegd in de gebieden waar de meeste potentie is om het habitattype of het leefgebied van de soort te verbeteren. Voor verspreid voorkomende habitattypen en soorten is het niet mogelijk om de landelijke doelstellingen alleen binnen het Natura 2000-netwerk te realiseren. Opgaven buiten het Natura 2000-netwerk worden via ander natuurbeleid gerealiseerd, zoals de Flora- en faunawet en de Ecologische Hoofdstructuur. Voor een aantal habitattypen is in het Natura 2000 doelendocument de explicite keuze gemaakt om niet te streven naar een gunstige staat van instandhouding (Natura 2000 doelendocument (2006), pagina 138).
Met betrekking tot de vogeldoelen is in het Natura 2000 doelendocument (2006) opgenomen dat voor een gebied "bij een stijgende en stabiele lokale trend" een behoudopgave wordt geformuleerd. Een stijgende trend wordt als aanwijzing opgevat dat het leefgebied voor deze soorten al geschikt is en voldoende draagkracht heeft om bij te dragen aan een populatie hoger dan het gemiddelde in de periode 1999-2003. In dergelijke gevallen wordt volstaan met een behoudopgave omdat geen extra maatregelen ter verbetering van het leefgebied nodig worden geacht. In gevallen waarin de potentie van het gebied dusdanig wordt geacht dat de draagkracht van het gebied nog niet bereikt lijkt te zijn, wel gestreefd naar herstel van de populatie. Naar verwachting zal herstel van de populatie in dit soort gevallen optreden, zolang het leefgebied behouden blijft.
Voor vogels geldt daarnaast dat bij behoudopgaven de aantallen gebaseerd zijn op het gemiddelde seizoensgemiddelde over de periode 1999-2003[49] (bij niet-broedvogels geldt de periode 1999/2000-2003/2004). Bij herstelopgaven zijn de aantallen meestal gebaseerd op de historische potentie van een Natura 2000-gebied, dat is het maximaal aantal vastgestelde vogels (of broedparen) over een interval van enkele jaren gedurende de periode 1980-2003 (SOVON). Dit betekent dat op gebiedsniveau geen streefwaarden uit beschermingsplannen zoals het Beschermingsplan moerasvogels 2000-2004 (2000) zijn gebruikt. Deze plannen hebben wel hun doorwerking gekregen in de landelijke instandhoudingsdoelstellingen en kunnen van belang zijn bij het opstellen van beheerplannen. Vervolgens is in de toelichtingen bij de instandhoudingsdoelstellingen aangegeven of het gebied met het gestelde doel ook kan voldoen aan de minimum eisen voor een sleutelpopulatie.
Ook voor broedvogels geldt dat bij verspreid voorkomende soorten het niveau van een sleutelpopulatie in een specifiek gebied soms niet gehaald kan worden. Vaak is dan op regionale schaal sprake van een min of meer samenhangende populatie met meerdere kernen (meta-populatie), die qua omvang wel het minimale niveau van de sleutelpopulatie overstijgt.

[49] SOVON & CBS (2005): Trends van vogelaantallen in het Nederlandse Natura 2000 netwerk. SOVON-informatierapport 2005/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Bij de evaluatie in 2015 worden zowel de ambities van de gebiedsdoelen als de landelijke instandhoudingsdoelstellingen, in geval van broedvogels met inbegrip van het aantal sleutelpopulaties, tegen het licht gehouden en wordt bekeken of bijstelling nodig is.

Monitoring
Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) is verantwoordelijk voor de periodieke algemene rapportages aan de Europese Commissie en voor de monitoring van de staat van instandhouding van soorten en habitattypen op landelijk niveau. Het ministerie van LNV zorgt voor een landelijk monitoringssysteem. De gebiedsgerichte monitoring zal plaatsvinden op basis van de monitoringsparagraaf in de beheerplannen waarin ook rollen en verantwoordelijkheden zijn uitgewerkt. Voor zowel de landelijke als de gebiedsgerichte monitoring wordt momenteel - in samenhang - een programma van eisen ontwikkeld in overleg met de betrokken bevoegde gezagen (ministerie van LNV, ministerie van Verkeer en Waterstaat, ministerie van Defensie en de provincies (Interprovinciaal Overleg)). Zie ook paragraaf 1.5.1 van de Nota van Antwoord.

Nulsituatie of uitgangspunt
In paragraaf 3.18 van de Nota van Antwoord staat vermeld dat bij het vaststellen van de gebiedsdoelen niet is uitgegaan van een bepaald referentiejaar, zoals het moment van aanwijzing als Vogelrichtlijngebied of aanmelding als Habitatrichtlijngebied. Bij het vaststellen van de doelen is gekeken naar de staat van instandhouding van de betreffende soort of het habitattype op landelijk niveau. Ook is gekeken naar de (minimaal) benodigde oppervlakte leefgebied en/of habitattype om een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau te realiseren.
Die (landelijke) staat van instandhouding vormde mede de basis voor vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen voor soorten en/of habitattypen per gebied. In de Nota's van toelichting bij de besluiten is aangegeven of voor een soort of habitattype in een concreet gebied een behoud- of herstelopgave geldt. Zo is bijvoorbeeld een behoudopgave geformuleerd als het gebied een voldoende bijdrage levert aan de realisering van het doel op landelijk niveau of als onevenredige maatregelen nodig zouden zijn om het gebied een grotere bijdrage te laten leveren.

Realisatietermijnen
Zoals in paragraaf 3.16 van de Nota van Antwoord wordt gesteld, zijn termijnen onmisbaar om de realisatie van doelen te plannen. Deze planningen zijn grotendeels afhankelijk van regionale en zelfs lokale omstandigheden. Daardoor zijn de op te stellen beheerplannen de aangewezen plaats voor het bepalen van de realisatietermijnen. Om die reden is ervan afgezien realisatietermijnen in de aanwijzingsbesluiten op te nemen.

Flankerend beleid
In paragraaf 5.8 van de Nota van Antwoord staat als uitgangspunt geformuleerd dat de instandhoudingsdoelstellingen met behulp van bestaande budgetten worden gerealiseerd. De "bestaande budgetten" waaruit realisatie van de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen gefinancierd moet worden, zijn grotendeels opgenomen in het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). Daartoe behoren de Subsidieregeling Natuurbeheer, de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer en de financiële middelen voor de bestrijding van verdroging in de zogenoemde TOP-lijst gebieden[50]. Daarnaast is ook het bestaande beheerbudget voor Staatsbosbeheer een financieringsbron voor de instandhoudingsdoelstellingen. Waar de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen gekoppeld zijn aan waterkwaliteit kunnen de additionele kosten worden gefinancierd via het spoor van de Kaderrichtlijn Water. Veel subsidiemogelijkheden voor inrichting en (agrarisch) natuurbeheer zijn met het ILG onder verantwoordelijkheid van de provincies gekomen. De provincies bieden deze

[50] De door de provincies opgestelde lijsten met gebieden die in het kader van het verdrogingsbeleid met voorrang worden aangepakt.

subsidiemogelijkheden aan door middel van provinciale subsidieregelingen zoals Provinciale Subsidieregeling Natuurbeheer en de Provinciale Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer.

4.2 SPECIFIEKE REACTIES OVER DE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Een inspreker stelt dat aan het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer een aantal relevante kernopgaven zijn toebedeeld, echter zonder een zogenoemde "sense of urgency". De problemen zijn bekend, de urgentie wordt gedeeld en regionale overheden ook al concrete maatregelen hebben ontwikkeld.
Een inspreker is van mening dat ontwikkeling van een evenwichtiger watersysteem zó noodzakelijk is, dat daaraan prioriteit zou moeten worden gegeven. Dit geldt voor kernopgave 4.01, zowel voor de wateropgave als de beheeropgave (dit laatste in samenhang met de ongunstige staat van meerdere soorten watervogels).

Deze zienswijzen hebben niet tot aanpassing van het besluit geleid, omdat kernopgaven geen onderdeel uitmaken van dit aanwijzingsbesluit. Het uitwerken van prioriteiten in water- en beheeropgaven, waartoe de in het Natura 2000 doelendocument opgenomen kernopgaven een aanzet geven, dient plaats te vinden in het beheerplan. Zie verder het punt "kernopgave" in paragraaf 4.1 hiervoor.

Enkele insprekers wijzen erop dat het Markermeer & IJmeer een jong en instabiel ecologisch systeem is, waarin bepaalde elementen (nog) ontbreken, en dat de structuur van het gebied niet klopt. Ondiepe, beschutte oeverzones, eilanden, buitendijkse moerassen en binnendijkse natte natuur ontbreken vrijwel geheel. Door deze toe voegen ontstaat een robuuster, klimaatbestendiger systeem, waardoor tevens leefgebied wordt gecreëerd voor moerasvogels waarvoor het gebied nu nog niet is aangewezen: grote zilverreiger, roerdomp, woudaap, grote karekiet, bruine kiekendief en zomertaling.

Het belang van onder meer een meer evenwichtig systeem en moerasvorming wordt voor het gebied Markermeer & IJmeer weergegeven in de kernopgaven die aan het gebied zijn toegekend (zie paragraaf 5.5 van het Natura 2000 doelendocument (2006)). Of de genoemde elementen wellicht noodzakelijk zijn voor het bereiken van de doelen kan mede op basis van de kernopgaven worden beoordeeld in het beheerplan. Daarnaast is het volgens de systematiek niet mogelijk om in het aanwijzingsbesluit vooruit te lopen door een doelstelling op te nemen voor toe te voegen leefgebied van vogelsoorten die nu niet in voldoende aantallen in het gebied voorkomen. Zie bijlage B.2 van de Nota van toelichting voor een verdere toelichting op de wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van de aanwijzing als Vogelrichtlijngebied en/of het ontwerpbesluit. De zienswijze heeft niet geleid tot wijziging van dit aanwijzingsbesluit.

Een inspreker wijst erop dat ondanks de grote waarde die het gebied heeft voor vogels, de kwaliteit ervan nog steeds hard achteruit gaat.

De zienswijze heeft voor dit gebied niet tot wijzigingen van het aanwijzingsbesluit geleid. Voor alle vogelsoorten in het gebied geldt een behoudsopgave. Voor behoud kan een inspanning nodig zijn. Het beheerplan kan daarover duidelijkheid geven. Voor een aantal soorten, waaronder de fuut, de tafeleend en het nonnetje, wordt tevens onderzocht[53] hoe de kwaliteit van het leefgebied verbeterd kan worden. Tot de resultaten van dit onderzoek bekend zijn is voor alle vogelsoorten gekozen voor een behoudsdoel.

Enkele insprekers merken op dat het Markermeer & IJmeer is aangewezen ten behoeve van ganzen en smienten. De populaties nemen de laatste jaren explosief toe. Zij menen dat dit gebied een bron wordt van verspreiding van ganzen over heel Laag Holland en dat de schade in en om de Natura 2000-gebieden sterk zal toenemen. Men verzoekt dringend om aanvaardbare grenzen aan de populatiegroei van ganzen en smienten te stellen. Tevens moet er een duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen overwinterende en overzomerende ganzen.

De instandhoudingsdoelstellingen van ganzen en smienten hebben betrekking op overwinterende niet-broedvogels. Het past niet bij de vastgestelde systematiek om een

bovengrens te stellen aan de populatie. In het doel staat het leefgebied centraal en is het aantal vogels op zichzelf niet afrekenbaar. Wel is aan de toelichting op de doelstellingen van de grauwe gans toegevoegd dat deze geen betrekking heeft op de eventuele functie van het gebied als broedgebied voor deze soort. Zie ook hoofdstuk 7 van bijlage C van deze Nota van toelichting over schade in de omringende gebieden.

Enkele insprekers brengen naar voren dat voor de aalscholver draagkracht voor een populatie van het Markermeer & IJmeer als behoudopgave wordt geformuleerd. In de eerste tranche ontwerp-aanwijzingsbesluiten is voor de aalscholver voor meerdere gebieden een bijdrage aan een regionale populatie als opgave geformuleerd. Inspreker wil aandringen op een eenduidige systematiek en voorkeur gaat daarbij uit naar concrete meetbare doelen per beschermingszone.

De zienswijze is niet overgenomen. Bij de aalscholver als niet-broedvogels is geen regionale doelstelling gebruikt. Het genoemde aantal betreft overigens een draagkrachtschatting.

Een inspreker is het niet eens met het opnemen van de aalscholver als instandhoudingsdoelstelling. In het Beleidsbesluit Binnenvisserij staat dat het vigerende beleid, gericht op het voorkomen van het ontstaan van nieuwe aalscholverkolonies, zal worden gecontinueerd. Een onderzoek naar de invloed van de aalscholver op de visstand sluit niet uit dat deze groter is dan altijd werd gedacht. Daarnaast wordt op dit moment de effecten van de aalscholver op visbestanden, met name ook op die van de bedreigde paling, onderzocht.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. De aalscholver als niet-broedvogel is gehandhaafd, omdat de soort eerder was opgenomen in de Vogelrichtlijn aanwijzingsbesluiten van Markermeer en van IJmeer. Onzekerheid over de invloed op andere (ecologische) waarden kan geen reden zijn om doelen achterwege te laten. Het beleid om het ontstaan van nieuwe aalscholverkolonies te voorkomen volgens het Beleidsbesluit Binnenvisserij staat niet op gespannen voet met het onderhavige Natura 2000-besluit. In beschermde natuurgebieden, zoals dit Natura 2000-gebied, moet de predatie op vis door aalscholvers immers uitsluitend worden beoordeeld binnen het gevoerde natuurbeheer[51]. Dit betekent dat het beheerplan daarvoor het geëigende instrument is, niet dit aanwijzingsbesluit. Voor de aalscholver als broedvogel is een doel toegevoegd aan het onderhavige besluit naar aanleiding van zienswijzen over de hoogte van de regionale doelstelling. Recent is er een kolonie gevestigd bij Trintelhaven. Op de schaal van het IJsselmeergebied is er geen sprake van nieuwvestiging, maar van verbrokkeling en opsplitsing van kolonies in het IJsselmeergebied. Bijvoorbeeld van ’t Ven bij Enkhuizen en de Oostvaardersplassen, die kleiner zijn geworden, en De Kreupel dat is gegroeid[52]. De kolonie bij Trintelhaven past ook in dat beeld. Daarnaast is er op de schaal van het IJsselmeergebied sprake van een dalende trend, zodat het totale aantal aalscholver niet is toegenomen. Zie ook de toelichting bij de tabel in bijlage B.4 (broedvogels) van deze Nota van toelichting. De conclusies uit het hier bedoelde onderzoek zijn, voor wat betreft de winterperiode, gebaseerd op gegevens uit De Wieden en Weerribben, waar de samenstelling van de visstand duidelijk anders is dan in het IJsselmeer en Markermeer.

Enkele insprekers zijn van mening dat voor een aantal habitattypen en –soorten en vogelsoorten een hersteldoelstelling dient te worden opgenomen op grond van de huidige ongunstige, of zeer ongunstige staat van instandhouding, mede vanuit een voorzorgsprincipe en vanwege de ongunstige ecologische situatie in het Markermeer & IJmeer. Het gaat hierbij ondermeer om de volgende habitattypen en -soorten en vogelsoorten: kranswierwateren (H3140), rivierdonderpad (H1163), meervleermuis (H1318), visdief (A193), krooneend (A058), kuifeend (A061), fuut (A005), tafeleend (A059), nonnetje (A068) en zwarte stern (A197).

[51] Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (1999): Beleidsbesluit Binnenvisserij, pagina 17. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Den Haag.
[52] Van Dijk A.J. et al. (2007): Broedvogels in Nederland in 2005. SOVON–monitoringsrapport 2007/01. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

De zienswijzen zijn niet overgenomen. Er is op gebiedsniveau geen herstelopgave omdat er voor de genoemde soorten en habitattypen op landelijk niveau geen herstelopgave is geformuleerd. Zie voor de motiveringen per habitattype en soort bijlage B.4 van deze Nota van toelichting. Voor de meeste van de genoemde vogelsoorten geldt dat de belangrijkste oorzaken van afname waarschijnlijk slecht stuurbaar zijn. Het is een beleidskeuze[53] geweest dat eerst onderzoek uitgevoerd moet worden om duidelijk krijgen wat de mogelijkheden voor verbetering van de kwaliteit van het leefgebied zijn, voordat een eventuele herstelopgave wordt geformuleerd.

Een inspreker verzoekt een herstelopgave voor de visdief te formuleren, gezien de matig ongunstige staat van instandhouding, de gemiddelde relatieve bijdrage (2-15%) en de (sterk) positieve herstelmogelijkheden[54].

De zienswijze is niet overgenomen.
Er is gekozen voor een landelijke behoudopgave, ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding, aangezien zich op landelijk niveau al jarenlang een geleidelijke toename aftekent. Dit is weergegeven in de gunstige beoordeling van het toekomstperspectief (Natura 2000 doelendocument). Een stijgende trend wordt als aanwijzing opgevat dat het leefgebied voor deze soorten al geschikt is en voldoende draagkracht heeft om bij te dragen aan herstel van de populatie. De draagkracht van de visdief behorende tot het gebied ligt gezien de landelijke instandhoudingsdoelstelling (“behoud omvang en behoud kwaliteit voor herstel populatie”) hoger dan de som van het gemiddeld aantal broedparen in de periode 1999-2003. In het Markermeer & IJmeer wordt herstel populatie, gezien de schommelingen van de aantallen die waarschijnlijk gerelateerd zijn aan de beschikbaarheid van geschikte nestplaatsen, niet ten doel gesteld. Bijdrage aan herstel van landelijk populatie wordt, gezien de huidige situatie en de potentie van de gebieden, realistischer geacht in het Deltagebied (Haringvliet (109), Krammer-Volkerak (114), Grevelingen (115), Oosterschelde (118), Zoommeer (120) en Westerschelde & Saeftinghe (122)) en het IJsselmeer (072). Hierdoor wordt herstelopgave voor de visdief in het Markermeer & IJmeer niet noodzakelijk geacht.

Een inspreker merkt op dat het voorkomen van het nonnetje voor een groot deel bepaald wordt door het voorkomen van de spiering. Het bestand hiervan is sinds 1990 sterk teruggelopen. Door het opnemen van een kwantitatieve doelstelling voor het nonnetje wordt geen recht gedaan aan het dynamische karakter van het ecosysteem van het gebied. Feitelijk wordt een hypothetische situatie vastgelegd, die zich in werkelijkheid niet meer voordoet. Hierdoor worden bestaande en nieuwe (recreatieve) activiteiten, in dit geval een zeilschool, volgens inspreker te zwaar beoordeeld.

De zienswijze heeft niet geleid tot wijziging van het besluit. De aanwijzing van het nonnetje in het gebied vervalt niet, omdat het gemiddelde seizoensmaximum van bijna 650 vogels in de periode 1999-2003 nog steeds veel hoger was dan 0,1% van de biogeografische populatie (40). De soort heeft een behoudsopgave, waarbij de draagkracht van het gebied voldoende moet zijn voor gemiddeld 80 vogels. Dit seizoensgemiddelde van 80 vogels is berekend over de vijf jaren 1999-2003, zodat enige fluctuatie is inbegrepen. Overigens zijn nonnetjes nagenoeg alleen aanwezig in de maanden december tot en met maart. Het beheerplan kan duidelijkheid geven over (recreatieve) activiteiten.

Een inspreker is van mening dat voor de tafeleend, ofschoon de betreffende populatie in ongunstige staat van instandhouding verkeert, geen herstelopgave geformuleerd is. Als reden hiervoor wordt aangevoerd dat eerst onderzocht moet worden of en in hoeverre herstel kwaliteit leefgebied mogelijk is en wordt zijdelings verwezen naar de groeiende betekenis van de Veluwerandmeren. Volgens inspreker is hier sprake van een onjuiste omkering van handelen, wat ten koste gaat van de noodzakelijke herstelopgave voor deze soort.

[53] Zie Natura 2000 doelendocument (2006), hoofdstuk 6, pagina 142-143.
[54] Arcadis/Alterra (2008): Toekomst voor de natuur in Markermeer en IJmeer.

De zienswijze is niet overgenomen. Eén van de uitgangspunten van het beleid is dat bij de doorvertaling van de landelijke doelen naar de doelen op gebiedsniveau wordt gelet op de huidige kwaliteiten en de beste mogelijkheden om op termijn een duurzame situatie te behouden of te krijgen tegen een zo gering mogelijke inspanning (“strategisch localiseren”). In het geval van de tafeleend is er eerst nader onderzoek nodig om mogelijk tot een zorgvuldige beleidswijziging te komen[53].

Een inspreker is het niet eens met het feit dat voor de zwarte stern geen concrete streefgetallen in de doelstellingen zijn opgenomen. De slaapplaatsen zijn bekend en er zijn ook in de tijd gezien voldoende slaapplaatsen beschikbaar om trends te definiëren en de (herstel)opgave alsnog te kwantificeren.

Voor alle vogels is een kwantificering van de draagkracht in de doelstelling opgenomen, mits er voldoende betrouwbare gegevens aanwezig zijn die aan deze kwantificering ten grondslag kunnen liggen. In het geval van de zwarte stern in het Markermeer & IJmeer is hiervan geen sprake vanwege onvoldoende of ongeschikte gegevens, zodat de wens om de opgave alsnog te kwantificeren niet mogelijk is.

De ecologische relevantie van het Markermeer & IJmeer voor een populatie van twee lepelaars is volgens een inspreker niet duidelijk. Daarnaast is ten opzichte van de waarde van de omliggende Natura 2000-gebieden zoals Lepelaarplassen, Oostvaardersplassen en het IJsselmeer een populatie van twee van weinig belang.

De Vogelrichtlijngebieden IJmeer en Markermeer zijn eerder aangewezen voor de lepelaar. Het biotoop van deze soort heeft mede de begrenzing bepaald. Het aandeel van de landelijke populatie dat (geregeld) in het gebied aanwezig is, is <2% (klasse C, zie bijlage B.4), en dat is volgens de systematiek een relevante bijdrage aan de landelijke doelstelling. Van de omliggende gebieden Lepelaarplassen, Oostvaardersplassen en het IJsselmeer is de relatieve bijdrage respectievelijk <2% (C), 6-15% (B2), en 2-6% (B1). De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit.

Het gebied Markermeer & IJmeer wordt aangewezen voor een aantal bijlage I-soorten. Uit het onderzoek van SOVON blijkt dat voor een achttal van deze soorten dit gebied niet tot één van de vijf belangrijkste gebieden behoort (SOVON: “Trends van vogels in het Nederlandse Natura 2000 netwerk”) (lepelaar, brandgans, visdief, fuut, grauwe gans, krakeend, slobeend en brilduiker). Op basis van deze soorten is er dus geen reden om het gebied Markermeer & IJmeer aan te wijzen en er dienen in het aanwijzingsbesluit geen instandhoudingsdoelstellingen te worden opgenomen. Voor een andere conclusie is geen basis te vinden in de Natuurbeschermingswet 1998. Immers, in het tweede lid onder a van artikel 10a van de Natuurbeschermingswet 1998 staat dat de instandhoudingsdoelstellingen van de leefgebieden worden opgenomen voor zover dit is vereist ingevolge de Vogelrichtlijn.

De zienswijze is niet overgenomen. Voor een nadere onderbouwing van aangewezen soorten en instandhoudingsdoelstellingen zie bijlage B.2 (wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van aanwijzing als Vogelrichtlijngebied en/of het ontwerpbesluit) en paragraaf 5.1 (inleiding instandhoudingsdoelstellingen) van deze Nota van toelichting.

Een inspreker merkt het volgende op. De klimaatverandering zal vermoedelijk hoe dan ook leiden tot veranderingen in de aanwezigheid van soorten. De inspreker vraag of hier middels bepaalde maatregelen ook op kan worden ingespeeld en pleit ervoor om in plaats van het Peipsimeer (Estland & Rusland), een zuidelijker gebied als referentie te gebruiken.

Het beleid voor Natura 2000 en trends, dynamiek en autonome ontwikkelingen staat hiervoor beschreven in paragraaf 4.1 van bijlage C van deze Nota van toelichting. Daarnaast is het de bedoeling dat in de beheerplannen een monitoringsparagraaf zal worden opgenomen. Zie

verder het punt “Monitoring” van paragraaf 4.1 hiervoor. De zienswijze heeft niet tot aanpassing van het besluit geleid.

5. REACTIES OVER DE RECHTSGEVOLGEN

5.1 ALGEMEEN

Er wordt gewezen op het feit dat de gevolgen van het huidig gevoerde natuurbeleid een onevenredige belasting vormen voor de bevolking van Lelystad. Men stelt dat het onmogelijk is om op basis van de stukken te bepalen wat de gevolgen van de aanwijzing zijn voor de individuele bedrijfsvoering. De scheiding in tijd tussen het aanwijzingsbesluit en het beheerplan wordt daarvoor verantwoordelijk gehouden. Daarnaast worden er veel opmerkingen gemaakt en vragen gesteld over de diverse facetten van bestaand gebruik, de externe werking, de relatie met het toetsingskader Ammoniak en Natura 2000, de relatie met de Kaderrichtlijn Water, de opgave vanuit het Nationaal Bestuursakkoord Water en de relatie met planologische kernbeslissingen, bestemmingsplannen en andere ruimtelijke plannen.
Enkele insprekers wijzen er op dat 1 oktober 2005 (de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998) niet als peildatum voor bestaand gebruik kan dienstdoen.

Met betrekking tot de hierboven genoemde argumenten worden de volgende opmerkingen gemaakt:

Externe werking
Het is moeilijk aan te geven wat de precieze omvang van de externe werking van een bepaalde activiteit is. In paragraaf 4.3 van de Nota van Antwoord staat dat dit afhangt van de aard van de activiteit zelf, de intensiteit ervan en de gevoeligheid van de aanwezige habitattypen en soorten. Het valt op voorhand dus niet te zeggen of er beïnvloeding plaatsvindt. Dat betekent dat wanneer niet uitgesloten kan worden dat een Natura 2000-gebied door een bepaalde activiteit wordt beïnvloed, er bekeken moet worden of er op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 een vergunningplicht voor een bepaalde activiteit aan de orde is. Het is dus evenmin aan te geven waar de externe werking van een bepaalde activiteit eindigt. Het beleid om nieuwe natuur van ná 1 mei 1988 niet als verzuringgevoelig aan te merken, is nooit van toepassing geweest op de oude Natuurbeschermingswet. Ook voor de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 was het voor de beoordeling alleen van belang of een bepaalde activiteit schade aan een aangewezen beschermd natuurmonument toebracht. De vraag of een deel van een bepaald beschermd natuurmonument als zogenoemde nieuwe natuur moest worden aangemerkt, heeft in deze besluitvorming geen rol gespeeld. Als een bepaald gebied als beschermd natuurmonument was aangewezen, genoot zo’n natuurmonument de volledige bescherming van de Natuurbeschermingswet.
In het beheerplan zal duidelijkheid gegeven worden voor welke activiteiten een vergunningplicht aan de orde kan zijn. De afstand tussen de locatie van de activiteit en de te beschermen natuurwaarden is daarbij niet altijd doorslaggevend; het gaat er om of een bepaalde activiteit al dan niet de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied, waar habitattypen en leefgebieden van soorten onderdeel van uitmaken, kan aantasten.
Rond de Natura 2000-gebieden wordt, volgens sommige insprekers, een beschermingszone ingesteld van 3.000 meter. Dat is echter niet van toepassing op de beoordeling van effecten op Natura 2000-gebieden. In het kader van de Interimwet ammoniak en veehouderij[55] werd in verband met de ammoniakdepositie een zone van 3.000 meter gehanteerd. Binnen die zone was de beïnvloeding door een veehouderijbedrijf van verzuringsgevoelig gebied nog meetbaar. Tot deze grens kon een vergunningplicht voor deze verzuringsgevoelige gebieden aan de orde zijn. Deze grens is inmiddels vervallen. Natura 2000 is gericht op de bescherming van de in het gebied voorkomende habitattypen en soorten. Een exacte grens waar de externe werking ophoudt, is in algemene zin niet aan te geven. Dit wordt van geval tot geval beoordeeld.

[55] Wet van 9 juni 1994, houdende tijdelijke regeling inzake de ammoniakdepositie veroorzaakt door veehouderijen (Interimwet ammoniak en veehouderij). Staatsblad 1994, nr. 634.

Bepalend is dus niet de afstand, maar of er sprake kan zijn van verslechtering of significante verstoring van natuurwaarden in het betreffende gebied.

Beschermde natuurmonumenten
In de paragrafen 3.15, 4.6.4 en 4.6.9 van de Nota van Antwoord staat dat een belangrijk deel van de aan te wijzen Natura 2000-gebieden, zoals dit gebied, reeds onder de oude Natuurbeschermingswet als beschermd of als staatsnatuurmonument was aangewezen, in dit geval Kustzone Muiden. Op grond van artikel 15a van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt een besluit tot aanwijzing van een beschermd natuurmonument zodra het gebied is aangewezen als Natura 2000-gebied en voor zover het beschermde natuurmonument binnen dat Natura 2000-gebied ligt. Dat betekent dat wanneer een deel van het beschermde natuurmonument buiten het Natura 2000-gebied ligt, de oude aanwijzing als natuurmonument voor dat gebiedsdeel van kracht blijft. Voor Vogelrichtlijngebieden was dit reeds aan de orde. De instandhoudingsdoelstelling heeft, voor het deel van het Natura 2000-gebied waarop de aanwijzing als beschermd natuurmonument betrekking had, vanaf dat moment mede betrekking op de doelstellingen van dat beschermde natuurmonument ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis. Bepalingen uit de aanwijzingen tot beschermd natuurmonument over natuurschoon, rust, stilte en over de natuurwetenschappelijke betekenis van het beschermde natuurmonument blijven gewoon van kracht en zullen mede de inhoud van het beheerplan gaan bepalen. Op dit onderdeel brengt Natura 2000 geen verandering in de bestaande situatie. De minister van LNV heeft in haar brief van 30 juni 2009 (PDN 2009.56) aan de Tweede Kamer aangekondigd een voorstel tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in procedure te zullen brengen. Zie voor verdere toelichting met betrekking tot beschermde natuurmonumenten paragraaf 5.8 Beschermde natuurmonumenten van de Nota van toelichting.

Bestaand gebruik: peildatum en vergunningplicht
In paragrafen 4.1 en 4.2 van de Nota van Antwoord wordt uitvoerig ingegaan op bestaand gebruik en hoe daarmee wordt omgegaan.
Het aanwijzen van een Natura 2000-gebied leidt niet tot een verbod op het verrichten van bepaalde handelingen zoals zeilen en andere watersporten. In het aanwijzingsbesluit staat alleen voor welke waarden het gebied is aangewezen en wat de grens van het betreffende gebied is. In het besluit zelf is niet aangegeven of, en onder welke voorwaarden, een activiteit kan worden toegestaan.

Op grond van de huidige Natuurbeschermingswet 1998 geldt een vergunningplicht voor activiteiten die in en om Natura 2000-gebieden de beschermde natuur kunnen verslechteren of een significant verstorend effect hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Het gaat daarbij niet om een vergunning voor alle activiteiten, maar alleen voor mogelijk schadelijke of significant verstorende activiteiten.
Daarnaast is er in de wet een uitzondering gemaakt voor bestaand gebruik waarvoor geen (nieuwe) vergunning nodig is. Deze uitzondering geldt, totdat het eerste beheerplan voor het desbetreffende Natura 2000-gebied onherroepelijk is geworden, voor bestaand gebruik “indien dat gebruik een project is dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied maar dat afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of plannen significante gevolgen kan hebben voor het desbetreffende Natura 2000-gebied” (artikel 19c, eerste lid van de Natuurbeschermingswet 1998).
Tot na het onherroepelijk[56] worden van het Natura 2000-beheerplan is de vergunningplicht niet van toepassing op bestaand gebruik. De Natuurbeschermingswet 1998 omschrijft bestaand gebruik als “iedere handeling die voor 1 oktober 2005 werd verricht en sedertdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd”.

[56] Een beheerplan is pas onherroepelijk nadat alle juridische beroepsprocedures, die volgen op de definitieve vaststelling van zo’n beheerplan, definitief zijn afgerond.

Om te voorkomen dat het bestaand gebruik de kwaliteit van de natuurlijke habitattypen en de leefgebieden van soorten in een Natura 2000-gebied verslechtert en dat er door bestaand gebruik storende factoren optreden die een significant effect kunnen hebben op de soorten waar het gebied voor is aangewezen, draagt het ministerie van LNV de verantwoordelijkheid dat - totdat het beheerplan onherroepelijk wordt - er in het gebied passende maatregelen genomen worden. In het uiterste geval kan dit betekenen dat op last van het ministerie van LNV het bestaande gebruik wordt stilgelegd. Het initiatief daartoe zal in alle gevallen van het ministerie van LNV uitgaan. Een vergunning blijft echter noodzakelijk als een bedrijf zich nieuw vestigt of wanneer een (bestaande) activiteit wordt uitgebreid of gewijzigd.

In het beheerplan zal het bestaande gebruik beschreven moeten worden en zal zo nodig aan voorwaarden worden gebonden. Zoals in paragraaf 4.2.4 van de Nota van Antwoord reeds uiteen wordt gezet, worden geen activiteiten per definitie gelegaliseerd. Dat een bepaalde activiteit om wat voor reden dan ook als bestaand gebruik wordt aangemerkt, wil nog niet zeggen dat deze activiteit in het beheerplan zal worden toegestaan. Dat geldt ook voor inrichtingen die niet vergunningplichtig zijn volgens het Besluit landbouw milieubeheer (2006)[57] uit de Wet milieubeheer of reeds in het bezit zijn van een milieuwetvergunning. Zodra de Crisis- en herstelwet definitief is, is voorzien dat bestaand gebruik dat onverhoopt niet in het beheerplan wordt opgenomen, vrijgesteld blijft van de vergunningplicht.

Doorwerking aanwijzing in andere plannen
De verplichting om Natura 2000-gebieden aan te wijzen volgt direct uit de Habitatrichtlijn en uit de Vogelrichtlijn. Mede op basis van Europeesrechterlijke uitspraken kan er bij de selectie en bij de begrenzing van Natura 2000-gebieden uitsluitend van ecologische criteria worden uitgegaan. Dat betekent in de praktijk dat de grenzen van deze gebieden zijn bepaald door het gebruik dat de betreffende planten- en diersoorten van het gebied maken. Terreindelen die van mindere kwaliteit zijn, kunnen deel uitmaken van Natura 2000-gebieden als herstel van die terreinen haalbaar is en als ze nodig zijn voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Daardoor zal de begrenzing van zo'n gebied niet in alle gevallen overeenkomen met de bestemming die in een vastgesteld bestemmingsplan aan het gebied is toegekend. In het uiterste geval zou dat kunnen betekenen dat een bepaalde bestemming die in een bestemmingsplan aan zo'n gebied rechtsgeldig is toegekend, toch niet gerealiseerd kan worden, omdat daarvoor geen vergunning op basis van de Natuurbeschermingswet 1998 kan worden verleend. In paragrafen 4.2 en 6.1 van de Nota van Antwoord wordt hierop verder ingegaan. Ook voor reconstructieplannen[58], provinciale waterplannen en waterbeheerplannen van de waterschappen geldt een gelijksoortige situatie. Het kan zijn dat dit soort plannen nog onvoldoende concreet zijn om ze op de gevolgen voor Natura 2000-gebieden te toetsen, maar op een gegeven moment zullen al deze plannen, al dan niet bij hun nadere uitwerking, bij het opstellen van beheerplannen afgestemd worden (paragraaf 6.3.2 van de Nota van Antwoord).

Veiligheid waterkering en kustbeheer in relatie tot Natura 2000
De veiligheid van de gebieden geldt als een dwingende reden van groot openbaar belang die, bij afwezigheid van alternatieven, ingrepen met een significant effect in het Natura 2000-gebied rechtvaardigen. Dat betekent dat Natura 2000 het waarborgen van de (kust- en water)veiligheid niet in de weg zal staan. Zie ook paragraaf 6.3.3 van de Nota van Antwoord. Projecten, plannen en afspraken die verband houden met het kustbeheer komen aan de orde in de Natura 2000-beheerplannen (paragraaf 1.1.8 van de Nota van Antwoord).

[57] Besluit van 13 juli 2006, houdende regels voor akkerbouw- of tuinbouwbedrijven met open grondteelt, melkrundveehouderijen, gemechaniseerde loonbedrijven, witloftrekkerijen, teeltbedrijven met eetbare paddestoelen, paardenhouderijen, kinderboerderijen, kleinschalige veehouderijen, spoelbassins en opslagen van vaste mest (Besluit landbouw milieubeheer).
[58] Plannen op grond van de Wet van 31 januari 2002, houdende regels inzake de reconstructie van concentratiegebieden (Reconstructiewet concentratiegebieden). Staatsblad 2002, nr.115.

Relatie met stikstof

In paragraaf 6.2 van de Nota van Antwoord wordt ingegaan op het toetsingskader Ammoniak en Natura 2000. Bij het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden spelen de negatieve gevolgen van stikstofdepositie, met name ammoniak, een belangrijke rol. Om duidelijkheid te bieden tot het moment van vaststellen van de beheerplannen is besloten interim-beleid te ontwikkelen. Dit zogenoemde toetsingskader Ammoniak en Natura 2000 is door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Interprovinciaal Overleg (IPO) en het Rijk samen opgesteld en in februari 2007 bestuurlijk geaccordeerd. Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO) heeft ingestemd met dit akkoord. Op 22 mei 2007 is het als handreiking aan het bevoegd gezag verstuurd en tevens aan de Tweede Kamer.
Met behulp van het toetsingskader Ammoniak en Natura 2000 konden provincies relatief eenvoudig beoordelen of veehouderijbedrijven in de buurt van Natura 2000-gebieden mochten uitbreiden of niet. Ook konden provincies met het toetsingskader beoordelen of nieuwe bedrijven zich er konden vestigen. De ammoniakuitstoot was daarbij bepalend.
In maart 2008 heeft de Raad van State echter geoordeeld dat het toetsingskader Ammoniak en Natura 2000 onvoldoende zekerheid biedt dat de natuurwaarden in Natura 2000-gebieden niet worden aangetast. Het toetsingskader is daardoor vervallen als generiek instrument.
Naar aanleiding van deze uitspraak heeft de minister van LNV de Taskforce Trojan ingesteld. De taskforce heeft aangegeven dat er verschillende factoren van invloed zijn op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen; stikstofdepositie is er één van. Het rapport van deze taskforce heeft vervolgens geleid tot een proeve van een handreiking voor het bevoegd gezag die op 24 november 2008 aan de Tweede Kamer[59] is gestuurd. Deze handreiking is een hulpmiddel en bevat aanwijzingen voor de beoordeling van bestaand gebruik en voorgenomen activiteiten in of in de omgeving van Natura 2000-gebieden die stikstofdepositie veroorzaken. Het is aan het bevoegd gezag om maatwerk te leveren bij de beoordeling van (voorgenomen) activiteiten en daarbij zoveel mogelijk de relevante factoren die hierop van invloed zijn te betrekken. Zo kan bijvoorbeeld – afhankelijk van de situatie – een afname van depositie worden verrekend met de depositie veroorzaakt door de activiteit die ter beoordeling voorligt (saldering), zodat ruimte ontstaat voor economische ontwikkeling. Het voordeel hiervan is dat economische ontwikkeling, mits deze gepaard gaat met afname van de milieudruk, het realiseren van instandhoudingsdoelstellingen dichterbij kan brengen. Dit dient echter op gebiedsniveau op ecologische wijze onderbouwd te worden.
In het wetsvoorstel Crisis- en herstelwet, zoals ingediend bij de Eerste Kamer, is een stikstofvoorziening opgenomen die regelt dat indien er geen sprake is van een toename van de stikstofdepositie er een vrijstelling van de vergunningplicht geldt voor het aspect stikstof. Verder komt er een Programma Stikstof gericht op borging van de dalende lijn van de depositie.
In het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer is het habitattype kranswierwateren (H3140) het meest gevoelig voor stikstof[60].

Kaderrichtlijn Water

Het gebied Markermeer & IJmeer maakt deel uit van het stroomgebied Rijndelta[61]. Voor de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is voor de Rijndelta een stroomgebiedbeheerplan vastgesteld. Natura 2000-gebieden zijn in de stroomgebiedbeheerplannen opgenomen als gebieden waar water een bijzondere bescherming behoeft. De in het stroomgebiedbeheerplan Rijndelta op te nemen milieudoelstellingen en bijbehorende maatregelen moeten dan ook overeenstemmen met de doelen van Natura 2000. De afstemming van doelen en de weergave daarvan in het stroomgebiedbeheerplan beperkt zich tot die delen van de doelstellingen van Natura 2000 die een relatie hebben met de ecologische of chemische kwaliteit van het water. Het stroomgebiedbeheerplan wordt uitgewerkt in de provinciale waterplannen en in waterbeheerplannen van waterschappen. Daar waar in de afstemming strijdigheid kan ontstaan

[59] Tweede Kamer, 2008-2009, 30654, nr. 62.
[60] Van Dobben en Van Hinsberg (2008): Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden. Alterra-rapport 1654.
[61] http://www.kaderrichtlijnwater.nl/uitvoering/

wordt maatwerk toegepast en wordt afhankelijk van de situatie de KRW of de Vogel- en Habitatrichtlijnen als richtinggevend genomen.
Waar nodig zullen de lokale watervereisten en de daarvoor benodigde maatregelen verder worden uitgewerkt en in de Natura 2000-beheerplannen worden opgenomen. Zie ook Nota van Antwoord paragraaf 6.3.

5.2 SPECIFIEKE REACTIES OVER DE RECHTSGEVOLGEN

Een inspreker wijst er op dat het Habitatrichtlijngebied (Kustzone Muiden en Gouwzee) is aangewezen voor de rivierdonderpad en meervleermuis (ook als complementair doel voor het Vogelrichtlijngebied). Inspreker vindt het niet duidelijk op welke wijze effecten van plannen en activiteiten in het Vogelrichtlijngebied getoetst moeten worden aan effecten op deze Habitatrichtlijnsoorten.

De externe werking van plannen en activiteiten in het gedeelte dat alleen als Vogelrichtlijngebied aangewezen is kan tot in het Habitatrichtlijngebied reiken en andersom. Hiermee moet rekening gehouden worden bij de vergunningverlening. Voor de meervleermuis geldt dat het instandhoudingsdoel voor het gehele gebied geldt. Alle nieuwe activiteiten in het Vogelrichtlijngebied moeten dus ook getoetst worden aan de effecten op de meervleermuis.

Enkele insprekers vrezen dat door de aanwijzing van het Markermeer & IJmeer tot Natura 2000-gebied (inclusief bepaalde beheers- en inrichtingsmaatregelen en wettelijke beperkingen) er een verhoogde kans is op ernstige ziektes voor mens en dier.
Een inspreker vindt de aanwijzing van Natura 2000-gebieden in een tijd van een wereldwijde krediet-, voedsel- en klimaatcrisis niet verstandig. Veiligheid moet in Noord-Holland, een provincie die voor een groot deel onder zeeniveau ligt, het primaat krijgen, zeker nu overheden met teruglopende inkomsten te maken krijgen. Natura 2000 heeft een negatief effect op de financiële en politieke slagkracht van provinciale overheden. Dit is in conflict met de doelstelling van algemeen beleid in Nederland en de nieuwe wet Ruimtelijke ordening, aldus inspreker.

De volksgezondheid en veiligheid van de gebieden zijn dwingende redenen van groot openbaar belang in de zin van artikel 6 lid 4 van de Habitatrichtlijn (geïmplementeerd in artikel 19g van de Natuurbeschermingswet 1998). Deze aspecten zijn daarmee expliciet benoemde redenen in de Habitatrichtlijn die ingrepen in het Natura 2000-gebied, bij afwezigheid van alternatieven, rechtvaardigen.
Bij het bepalen van de instandhoudingsdoelstellingen zijn naast ecologische ook economische en sociale factoren meegewogen. Waar mogelijk heeft in die fase een zodanige keuze van instandhoudingsdoelstellingen in gebieden plaatsgevonden (“strategisch lokaliseren”) dat behoud of herstel van habitattypen en soorten met zo min mogelijk inspanningen en gevolgen voor overheden, burgers en economische sectoren kan worden nagestreefd in de gebieden met de grootste ecologische potentie. Studies, uitgevoerd door het Landbouw Economisch Instituut en het Instituut voor Milieuvraagstukken hebben aangetoond dat deze werkwijze in lijn is met het principe “haalbaar en betaalbaar” (zie verder paragraaf 3.4 van de Nota van Antwoord (2007)). Als bij het opstellen van de beheerplannen mocht blijken dat de noodzakelijke maatregelen disproportioneel zijn, kan worden bezien of de betreffende aanwijzingsbesluiten worden aangepast. Dit is ook verankerd in de aanwijzingsbesluiten.

Enkele insprekers merken op dat het eigendomsrecht vrijwel volledig bij het Rijk berust, terwijl er gevolgen voor de particuliere belanghebbenden in de omgeving kunnen zijn. Doelen kunnen ook zonder een aanwijzing bereikt worden.

Het Markermeer & IJmeer is in 1994 en 2000 aangewezen in de vorm van meerdere Vogelrichtlijngebieden (zie ook hoofdstuk 2 van deze Nota van toelichting). De noodzaak van de aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden staat sindsdien niet meer ter discussie (zie paragraaf 2.1 van bijlage C van deze Nota van toelichting). De aanleiding om instandhoudingsdoelstellingen toe te voegen staat beschreven in hoofdstuk 5.1 van deze Nota van toelichting. De zienswijze heeft niet geleid tot wijziging van het aanwijzingsbesluit.

6. REACTIES OVER DE RELATIE MET DE BEHEERPLANNEN

De wijze waarop de instandhoudingsdoelstellingen al dan niet verwezenlijkt moeten worden, wordt in vele zienswijzen aan de orde gesteld. Zo wordt in verschillende zienswijzen de wens uitgesproken om de plannen zo te ontwikkelen dat daardoor de aanwezige natuurwaarden zich kunnen verbeteren en voor de komende generaties behouden blijven. Er wordt gewezen op de diverse vormen van ongewenst gebruik van het gebied, zoals parkeren buiten de aangegeven zones. In weer andere zienswijzen is men van mening dat bepaalde vormen van gebruik zoals scheepvaart geen negatieve invloed op de natuurwaarden hebben en wordt bepleit dat het huidige land- en watergebruik ongehinderd voortgang moet kunnen vinden.Ook verwijst men bij Markermeer & IJmeer naar de ontwikkelingsplannen voor het gebied. Het is volgens insprekers van groot belang om één visie ten aanzien van het gehele Markermeergebied (inclusief Oostvaardersplassen) en EHS, te ontwikkelen. Er wordt opgemerkt dat door de nationale procedure, waarbij eerst de gebieden worden aangewezen en doelstellingen worden geformuleerd en pas in een later stadium de beheerplannen worden opgesteld, aan sociaal-economische belangen voorbij wordt gegaan. Ook zou er in zijn algemeenheid onvoldoende duidelijkheid bestaan over het algehele ambitieniveau en de consequenties van de aanwijzing en het toekennen van instandhoudingsdoelstellingen. Tot slot geven verschillende insprekers aan betrokken te willen worden bij het opstellen van het beheerplan.

Met betrekking tot de hierboven genoemde argumenten worden de volgende opmerkingen gemaakt:

Volgorde aanwijzing en beheerplan

In de Nota van Antwoord staat in paragraaf 1.4 het nodige over de relatie tussen de aanwijzingsbesluiten en de nog op te stellen beheerplannen. Ook de onderbouwing van de keuze om niet gelijktijdig tot vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen en het beheerplan over te gaan wordt in paragraaf 1.4.1 van de Nota van Antwoord uiteengezet.
Een uitzondering hierop vormen de gebieden waar de provincies het voortouw hebben voor het opstellen van de beheerplannen. Op verzoek van de provincies heeft de minister van LNV in het Algemeen Overleg met de Tweede Kamer van 13 februari 2008 toegezegd te wachten met het definitief maken van de aanwijzingsbesluiten voor die gebieden waarvoor de provincie voortouwnemer is en die daarvoor door de provincie zijn aangemeld. De provincies worden voor deze gebieden eerst in de gelegenheid gesteld met de omgeving concept beheerplannen op te stellen op basis van de ontwerp-aanwijzingsbesluiten. De besluitvorming van deze aanwijzingsbesluiten is daarom uitgesteld tot na 1 september 2009. Hierna zullen de ontwerp-aanwijzingsbesluiten verder in procedure worden gebracht.

Voor de gebieden waar het Rijk het voortouw heeft voor het opstellen van het beheerplan, zoals bij het Markermeer & IJmeer, blijft de volgorde: eerst vaststellen van aanwijzingsbesluiten en daarna vaststellen van de beheerplannen.

Beheerplan en bestaand gebruik

Zoals in paragrafen 1.5 en 4.2 van de Nota van Antwoord staat vermeld, kan bestaand gebruik een plaats in het beheerplan krijgen. Hierbij wordt zoveel mogelijk ruimte gelaten voor het continueren van bestaand gebruik, echter wel binnen de voorwaarden die de instandhoudingsdoelstellingen daaraan stellen. Uiteindelijk heeft het beheerplan een centrale rol als het gaat om de regulering van bestaand gebruik. In een beheerplan wordt concreet gemaakt hoe en op welke termijn de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied gerealiseerd kunnen worden. Het beheerplan zal duidelijkheid verschaffen over de vereiste milieukwaliteit en over de ruimtelijke samenhang met de omgeving. In het beheerplan zal dus ook aan de orde komen of bestaand gebruik (mogelijk onder voorwaarden) vergunningvrij kan worden opgenomen in het beheerplan of dat een activiteit het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen bemoeilijkt en daardoor vergunningplichtig is in het kader van de Natuurbeschermingswet.
De opstellers van de beheerplannen zullen onderling afstemmen hoe zij met bestaand gebruik om willen gaan en hoe zij dit in het beheerplan zullen opnemen. Mogelijk kan niet voor al het bestaand gebruik ten tijde van het vaststellen van het beheerplan worden bepaald wat het

effect is op de instandhoudingsdoelstellingen. Voor deze gevallen van bestaand gebruik zal dan ook tijdens de looptijd van het beheerplan (maximaal 6 jaar) een traject van vergunningverlening aan de orde blijven.
De bescherming van een bepaalde diersoort zoals de visdief is een thema dat in een beheerplan thuishoort. Als er voor de bescherming van een bepaalde diersoort bepaalde specifieke maatregelen nodig zijn, zoals het onderhouden of opspuiten van geschikte broedeilandjes voor de visdief, dan behoort dit in het beheerplan geregeld te worden. Dat kan betekenen dat er ook maatregelen buiten de grenzen van het Natura 2000-gebied genomen moeten worden. Ook aandacht voor bijvoorbeeld de relatie tussen vogelaantrekkende maatregelen en een nabijgelegen vliegveld kan in het beheerplan aan de orde zijn.

Jacht, wildbeheer en schadebestrijding worden gereguleerd door de bepalingen van de Flora- en faunawet. Dit betekent dat zienswijzen over dit onderwerp geen directe relatie hebben met de aanwijzing van Natura 2000-gebieden, maar met de bepalingen van de Flora- en faunawet. De huidige regels voor jacht en wildbeheer volgens de Flora- en faunawet zijn door de aanwijzing als Natura 2000-gebied niet gewijzigd. Over wildbeheer en schadebestrijding zijn afspraken gemaakt in het Faunabeheerplan. Zie verder paragraaf 6.4.2 van de Nota van Antwoord.

Betrokkenheid bij beheerplan
De wens om betrokken te worden bij het opstellen van het beheerplan en de diverse ideeën die daarover naar voren zijn gebracht, zijn een goed signaal. De integrale benadering die het beheerplan voorstaat, kan alleen succesvol zijn bij voldoende betrokkenheid. Per gebied is één bevoegd gezag de zogenaamde voortouwnemer voor het opstellen van het beheerplan. Voor dit gebied is dat het ministerie van Verkeer en Waterstaat.
Het is aan de voortouwnemer om grondeigenaren, gebruikers, andere overheden en belanghebbenden of vertegenwoordigers te betrekken bij het beheerplan. Belanghebbenden kunnen natuurlijk ook zelf het initiatief nemen hun vertegenwoordigers of de voortouwnemer te benaderen. Het is niet uitvoerbaar verzoeken om betrokkenheid bij het beheerplan, zoals verwoord in een aantal zienswijzen, door te zenden aan de voortouwnemer.

7. REACTIES OVER SCHADE

In een groot aantal zienswijzen wordt erop gewezen dat er als gevolg van deze aanwijzing inkomens- en vermogensschade kan optreden. Men mist in het besluit een paragraaf over schade en het betalen van een schadevergoeding. Verscheidene insprekers verwachten onder andere schade te lijden door vraat en overlast van foeragerende niet-broedvogels (met name ganzen en smienten). Verder wordt aangevoerd dat bij het aannemen van de Habitatrichtlijn de toezegging is gedaan dat de eigenaren en de gebruikers van de grond niet de financiële last van deze maatregelen hoeven te dragen. Artikel 31 van de Natuurbeschermingswet 1998 biedt volgens de insprekers geen afdoende mogelijkheid voor compensatie. Verder zou de aanwijzing als Natura 2000-gebied een schending van het eigendomsrecht opleveren en in strijd zijn met artikel 1 van het Eerste Protocol van het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens. Ook de beperkingen van artikel 19d tot en met 19l en artikel 20 van de Natuurbeschermingswet 1998 zou een dermate zware verplichting opleveren dat het eigendom of het gebruikersrecht geen waarde van enige betekenis overhoudt. Er wordt in dit kader om een volledige schadeloosstelling gevraagd. Er zijn ook insprekers die vrezen dat door bepaalde beheers- en inrichtingsmaatregelen en de toename van het aantal vogels de kans op veeziektes zoals leverbot toeneemt, met alle financiële gevolgen van dien.

Met betrekking tot de hierboven genoemde argumenten worden de volgende opmerkingen gemaakt:

Schadevergoeding
Zoals in hoofdstuk 5 van de Nota van Antwoord over dit onderwerp staat vermeld, zijn in de aanwijzingsbesluiten geen aparte vergoedingsregelingen opgenomen. De huidige wettelijke regeling biedt namelijk voldoende mogelijkheden voor compensatie. Het gaat dan in het

bijzonder om artikel 31 van de Natuurbeschermingswet 1998. Men kan in aanmerking komen voor schadevergoeding, indien aan bepaalde voorwaarden is voldaan.
De aanwijzingsbesluiten zullen naar verwachting niet snel een recht op schadevergoeding geven, omdat het aanwijzingsbesluit zelf over het algemeen geen beperkingen oplevert. Pas in het kader van het beheerplan of bij vergunningverlening kunnen beperkingen worden gesteld aan het bestaand gebruik, aan voorgenomen uitbreidingsmogelijkheden of aan de ontwikkeling van nieuwe activiteiten. Men komt in aanmerking voor schadevergoeding, indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1. er is schade geleden door een aanwijzing van een Natura 2000-gebied, door het weigeren van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (of door een daaraan verbonden voorwaarde) of door bepalingen in het Natura 2000-beheerplan;
2. de schade behoort redelijkerwijs niet (geheel) voor eigen rekening te blijven;
3. de vergoeding van de schade is niet (voldoende) verzekerd door aankoop, onteigening of door andere maatregelen, zoals beheersubsidies.

Rol van het beheerplan bij schade
In de nog op te stellen Natura 2000-beheerplannen zal uiteindelijk worden bepaald wanneer en hoe de doelen gerealiseerd worden en welke maatregelen daarvoor noodzakelijk zijn. Pas op dat moment kan er een nauwkeurige kosteninschatting worden gemaakt. Er wordt grote waarde gehecht aan goede financiële dekking van de realisering van de doelen in de beheerplannen. Het bovenstaande houdt niet alleen in dat Nederland zich inspant om zoveel mogelijk habitattypen en soorten in een gunstige staat van instandhouding te houden of te brengen. Het betekent ook dat de compensatie van mogelijke inkomens- en vermogensschade van de betrokken eigenaren en gebruikers aan de orde dient te komen. Artikel 31 van de Natuurbeschermingswet 1998 is juist voor dit doel door de wetgever in de wet opgenomen en deze heeft gemeend daarmee een voldoende mogelijkheid voor nadeelcompensatie te bieden. Resolutie 2004/2164(INI) van het Europese Parlement over de financiering van Natura 2000, waarnaar verschillende keren in zienswijzen is verwezen, biedt dan ook geen grond voor de stelling dat artikel 31 van Natuurbeschermingswet 1998 onvoldoende compensatiemogelijkheden zou bieden.

Schade door foeragerende vogels
Grondgebruikers met gronden binnen of in de nabijheid van een Natura 2000-gebied, waarbij sprake is van een onbelemmerde landbouwproductie (dus geen natuurpacht en dergelijke), kunnen bij het Faunafonds een verzoek indienen voor een tegemoetkoming voor schade die is veroorzaakt door beschermde inheemse diersoorten (zoals wilde ganzen en smienten). Het Faunafonds keert een tegemoetkoming uit indien deze schade niet of niet geheel voor rekening van de grondgebruiker hoort te vallen. Zie ook Nota van Antwoord paragraaf 5.9.

Eigendomsrecht
Van schending van het eigendomsrecht en van strijdigheid met artikel 1 van het Eerste Protocol van het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) is geen sprake. Artikel 1, eerste lid, van het Eerste Protocol van het EVRM bepaalt dat alle natuurlijke rechtspersonen recht hebben op het ongestoord genot van hun eigendom en dat niemand van zijn eigendom zal worden beroofd, behalve indien sprake is van algemeen belang en met inachtneming van de voorwaarden neergelegd in de wet en in de algemene beginselen van het internationaal recht. De voorwaarden die worden gesteld aan het beheer van grond, die nodig is voor het realiseren van het Natura 2000-netwerk, leveren geen aantasting op van het recht van eigendom. De bepaling uit het EVRM laat onverlet dat de staat het recht heeft om die wetten toe te passen die noodzakelijk worden geacht om het gebruik van eigendom te reguleren in overeenstemming met het algemeen belang.

Appendix
Toelichting op de selectie- en begrenzingscriteria die bij de aanwijzing van het Vogelrichtlijngebied Markermeer gebruikt zijn.

Onderstaande paragrafen zijn opgenomen in de Nota van toelichting van het Vogelrichtlijnbesluit.

3. Gebiedsbeschrijving, aanduiding leefgebied en begrenzing

3.2 Aanduiding leefgebied

Het Markermeer is aangewezen als Speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn vanwege de aanwezigheid van een uitgestrekt zoetwatermeer dat als geheel het leefgebied vormt van een aantal in artikel 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I van de Vogelrichtlijn (art. 4.1) en tevens fungeert als rui-, overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (art. 4.2). De begrenzing van de Beschermingszone is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat in samenhang met sbz IJmeer, voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/of voortplanten van bedoelde vogelsoorten.
Het onderhavige gebied is tevens aangewezen als watergebied van internationale betekenis onder de Wetlands-Conventie vanwege het voorkomen van belangrijke aantallen watervogels (criterium 5, 6).

4. Vogelkundige en wetlandwaarden

4.1 Kwalificerende vogelsoorten

Het Markermeer kwalificeert als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn vanwege het voorkomen van drempeloverschrijdende aantallen van de Aalscholver, Smient, Krakeend, Tafeleend, Kuifeend, Toppereend, Nonnetje[62], Meerkoet en Visdief die het gebied benutten als overwinteringsgebied, ruigebied en/of rustplaats. Het gebied kan hierdoor tevens worden aangemerkt als watergebied van internationale betekenis zoals bedoeld in de Wetlands-Conventie (criterium 6). Het gebied kwalificeert tevens omdat het behoort tot één van de vijf belangrijkste pleisterplaatsen voor Nonnetje en Zwarte Stern in Nederland. Markermeer wordt verder aangemeld als watergebied van internationale betekenis onder de Wetlands-Conventie vanwege het geregeld voorkomen van minstens 20.000 watervogels (criterium 5).

Soorten van Bijlage I waarvoor het gebied tot "een van de vijf belangrijkste" in Nederland behoort

Soort	Art4	Brv[a]	Totale populatie[b]	% in 5e[c]	% in sbz[d]	Tel-peri-ode
Nonnetje Mergus albellus	1	nee	25 000	0,9%	4,4%	1993-97
Zwarte Stern Chlidonias niger	1	nee	200 000	0,2%	0,6%	1993-97

Soorten van Bijlage I en trekkende watervogelsoorten waarvoor het gebied aan de 1%-drempel voldoet

Soort	Art. 4	Brv[a]	Biogeogr. populatie[e]	1% Biopop[f]	% in sbz[g]	Telperiode
Aalscholver Phalacrocorax carbo	2	nee	Noord-/ Midden-Europa	2 000	2,6%	1993-97
Smient Anas penelope	2	nee	W-Siberië/ NW-Europa	12 500	2,3%	1993-97
Krakeend Anas strepera	2	nee	NW-Europa	300	1,3%	1993-97
Tafeleend Aythya ferina	2	nee	NW/ NO-Europa	3 500	1,7%	1993-97
Kuifeend Aythya fuligula	2	nee	NW-Europa	10 000	3,1%	1993-97
Toppereend Aythya marila	2	nee	Noord-/ West-Europa	3 100	2,6%	1993-97
Nonnetje Mergus albellus	1	nee	NW-/ Midden-Europa	250	4,4%	1993-97
Meerkoet Fulica atra	2	nee	NW-Europa (win)	15 000	1,4%	1993-97
Visdief Sterna hirundo	1	ja	Zuid-/West-Europa	600bp	1,2%	1993-97

(a) De kwalificatie betreft in het gebied broedende vogels (indien ingevuld met "ja") of niet-broedende vogels ("nee")
(b) Omvang van de betreffende biogeografische populatie
(c) Aantal in het op vier na belangrijkste gebied (5e gebied) uitgedrukt als percentage van de biogeografische populatie
(d) Aantal in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de biogeografische populatie
(e) Biogeografische populatie waartoe de in Nederland pleisterende exemplaren van deze soort worden gerekend

[62] *onderstreepte soorten zijn opgenomen in Bijlage I van de Richtlijn (artikel 4.1)*

(f) Drempelwaarde zijnde 1% van de betreffende biografische populatie (biografische populatie en drempelwaarde ontleend aan Rose & Scott 1997, Waterfowl Population Estimates – 2nd edition. Wetlands International, Wageningen; broedvogels (paren) zie notitie "Selectie en begrenzing Vogelrichtlijngebieden", bijlage 2B)
(g) Aantal in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de biogeografische populatie

4.2 Andere relevante vogelsoorten

Andere soorten van Bijlage I waarvoor het gebied van betekenis is, zijn Kleine Zilverreiger, Lepelaar, Kleine Zwaan, Visarend en Visdief [63] (niet-broedvogels). Andere trekkende vogelsoorten waarvoor het gebied van betekenis is als overwinteringsgebied, ruigebied en/of rustplaats: Fuut, Slobeend, Krooneend, Brilduiker, Grote Zaagbek en Dwergmeeuw. De biotopen van deze vogels hebben mede de begrenzing van dit gebied bepaald.

4.3 Plaatselijke omstandigheden

Het open water van het Markermeer fungeert als voedselgebied voor Aalscholvers vanuit de broedkolonies en rustplaatsen in Naardermeer, Lepelaarplassen en Oostvaardersplassen; ook buiten het broedseizoen is het gebied in gebruik als voedselgebied. Nabij de Houtribsluizen bevindt zich een broedkolonie van de Visdief die zowel in het gebied als in sbz IJsselmeer voedsel zoeken; ook in de nazomer is de soort aanwezig (met name langs de Houtribdijk en bij Marken). Ook de Dwergmeeuw komt verspreid over het meer voor. Fuut, Tafeleend, Kuifeend en Zwarte Stern[64] komen in de nazomer naar het gebied om te ruien. Voor de drie eerstgenoemde soorten is vooral de omgeving van de Houtribdijk als ruigebied van belang; ook de oeverzone langs de Oostvaardersdijk fungeert als ruigebied voor Tafel- en Kuifeend. Vooral de Gouwzee is door de aanwezigheid van een uitgebreide onderwatervegetatie van belang voor plantenetende vogels zoals Krooneend, Tafeleend en Meerkoet. In het winterseizoen foerageren Tafeleend, Kuifeend en Toppereend 's nachts op driehoekmossels, die verspreid in het gebied voorkomen; overdag worden beschutte rustplaatsen opgezocht zoals op de Gouwzee, langs de Houtribdijk, bij Lelystad en in Pampushaven (sbz IJmeer). De Brilduiker komt behalve langs de Houtribdijk en de Noord-Hollandse kust, ook veelvuldig verder van de kust voor op het meer voor. Deze soorten vliegen veelvuldig heen en weer tussen sbz IJsselmeer en sbz Markermeer. Krakeend en Meerkoet zijn in hun verspreiding gebonden aan de oevers van het meer. Het voedselgebied van overwinterende Nonnetjes bevindt zich voornamelijk langs de Houtribdijk en tegenwoordig in mindere mate langs de Oostvaardersdijk. De Grote Zaagbek heeft een iets ruimere verspreiding. De Smient rust overdag in concentraties langs de Noord-Hollandse kust.

Toelichting op de selectie- en begrenzingscriteria die bij de aanwijzing van het Vogelrichtlijngebied IJmeer gebruikt zijn.

Onderstaande paragrafen zijn opgenomen in de Nota van toelichting van het Vogelrichtlijnbesluit.

3. Gebiedsbeschrijving, aanduiding leefgebied en begrenzing.

3.2 Aanduiding leefgebied

Het IJmeer is aangewezen als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn vanwege de aanwezigheid van een uitgestrekt zoetwatermeer dat als geheel het leefgebied vormt van een aantal in artikel 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I van de Vogelrichtlijn (art. 4.1) en tevens fungeert als overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (art. 4.2). De begrenzing van de Beschermingszone is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat in samenhang met sbz Markermeer, voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/ of voortplanten van bedoelde vogelsoorten.

---

[63] Het voorkomen van de Visdief is ontleend aan Watervogels in IJsselmeer en Markermeer: seizoensverslag 1994/95, 1995/96, 1996/97, 1997/98 (RIZA Werkdocumenten 96.194X, 96.195X, 97.195X, 98.177X, Rijkswaterstaat, Lelystad)
[64] Aantallen van de verspreid foeragerende soorten Dwergmeeuw en Zwarte Stern zijn sterk onderschat

Het onderhavige gebied is tevens aangewezen als watergebied van internationale betekenis onder de Wetlands-Conventie vanwege het voorkomen van belangrijke aantallen watervogels (criterium 5, 6).

4. Vogelkundige en wetlandwaarden

4.1 Kwalificerende vogelsoorten

Het IJmeer kwalificeert als Speciale Beschermingszone onder de Vogelrichtlijn vanwege het voorkomen van drempeloverschrijdende aantallen van Tafeleend en Kuifeend, die het gebied benutten als overwinteringsgebied, ruigebied en/of rustplaats. Het gebied kan hierdoor tevens worden aangemerkt als watergebied van internationale betekenis zoals bedoeld in de Wetlands-Conventie (criterium 6). Het gebied kwalificeert tevens omdat het behoort tot één van de vijf belangrijkste pleisterplaatsen voor Nonnetje[65] in Nederland. IJmeer wordt verder aangemeld als watergebied van internationale betekenis onder de Wetlands-Conventie vanwege het geregeld voorkomen van minstens 20.000 watervogels (criterium 5).

Soort van Bijlage I waarvoor het gebied tot "een van de vijf belangrijkste" in Nederland behoort

Soort	Art. 4	Brv[a]	Totale populatie[b]	% in 5e[c]	% in sbz[d]	Telperiode
Nonnetje Mergus albellus	1	nee	25 000	0,9%	0,9%	1993-97

Trekkende watervogelsoorten waarvoor het gebied aan de 1%-drempel voldoet

Soort	Art. 4	Brv[a]	Biogeogr. populatie[e]	1% Biopop[f]	% in sbz[g]	Telperiode
Tafeleend Aythya ferina	2	nee	NW-/ NO-Europa	3500	1,1%	1993-97
Kuifeend Athya fuligula	2	nee	NW-Europa	10000	2,0%	1993-97

(a) De kwalificatie betreft in het gebied niet-broedende vogels (indien ingevuld met "nee")
(b) Omvang van de betreffende biogeografische populatie (niet-broedvogels)
(c) Aantal in het op vier na belangrijkste gebied (5e gebied) uitgedrukt als percentage van de biogeografische populatie
(d) Aantal in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de biogeografische populatie
(e) Biogeografische populatie waartoe de in Nederland pleisterende exemplaren van deze soort worden gerekend
(f) Drempelwaarde zijnde 1% van de betreffende biografische populatie (biografische populatie en drempelwaarde ontleend aan Rose & Scott 1997, Waterfowl Population Estimates – 2nd edition. Wetlands International, Wageningen)
(g) Aantal in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de biogeografische populatie

4.2 Andere relevante vogelsoorten

Andere soorten van Bijlage I waarvoor het gebied van betekenis is, zijn Lepelaar, Brandgans, Zwarte Stern (niet-broedvogels). Andere trekkende vogelsoorten waarvoor het gebied van betekenis is als overwinteringsgebied en/ of rustplaats: Fuut, Aalscholver, Grauwe Gans, Smient, Krakeend, Toppereend, Brilduiker, Meerkoet. De biotopen van deze vogels hebben mede de begrenzing van dit gebied bepaald.

4.3 Plaatselijke omstandigheden

Aalscholvers die hun broedkolonies in het Naardermeer en Lepelaarplassen hebben, komen naar het IJmeer om voedsel te zoeken; ook buiten het broedseizoen is het gebied in gebruik als voedselgebied. Ook de Zwarte Stern zoekt verspreid over het open water zijn voedsel (nazomer). In het winterseizoen foerageren Tafeleend, Kuifeend en Toppereend 's nachts op driehoeksmossels, die verspreid in het gebied voorkomen; overdag worden beschutte rustplaatsen opgezocht zoals Pampushaven, tussen Marken en Durgerdam, in de zuidoosthoek of in sbz Markermeer. Ook de Brilduiker foerageert op de mosselbanken in het gebied. De Fuut verblijft vooral in het zuidhelft van het gebied, terwijl de Meerkoet zich vooral concentreert in het zuidoostelijk deel van het gebied. Het Nonnetje foerageert op het open water in de westelijk en noordelijk deel van het gebied. Smient en Grauwe Gans rusten vooral langs de Noord-Hollandse kust tussen Marken en Durgerdam. Ook de Krakeend is gebonden aan de dijkoevers.

[65] *onderstreepte soort is opgenomen in bijlage I van de Richtlijn (art. 4.1)*

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg

Directie Natuur-, Milieu- en Faunabeheer

19 april 1990

NMF-89-10986

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied "Kustzone Muiden", bestaat uit terreinen en wateren, welke van algemeen belang zijn uit een oogpunt van natuurschoon en om hun natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien vallen onder de begripsomschrijving van natuurmonumenten in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

Gehoord de Natuurbeschermingsraad, Burgemeester en Wethouders van de gemeente Muiden en Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Verkeer en Waterstaat, en de Staatssecretaris van Financiën;

Gelet op artikel 21, eerste en tweede lid, van voornoemde Wet;

B E S L U I T :

I. Het op de bij deze beschikking behorende kaart SN 104 met een streepraster aangegeven gedeelte van de Kustzone Muiden", dat eigendom is van de Staat, wordt aangewezen als Staatsnatuurmonument.

II. Bij deze beschikking gaat een toelichting die in samenhang met deze beschikking moet worden gelezen.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Staatscourant.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,
voor deze;
DE SECRETARIS-GENERAAL,

LV 090-3915 47

TOELICHTING, behorende bij beschikking nr. NMF-89-10986

1. Inleiding

Het Staatsnatuurmonument "Kustzone Muiden" is gelegen in de gemeente Muiden en beslaat een oppervlakte van circa 110 ha.

Het natuurmonument wordt gevormd door ondiepe wateren en oevers die in natuurwetenschappelijk en landschappelijk opzicht van grote betekenis zijn. De Stuurgroep Integraal Beleidsplan Randmeren IJsselmeerpolders (STIBRIJ) heeft in het door haar opgestelde Inrichtings- en Beheersplan Gooi- en IJmeer aanbevolen de natuurwaarden van de kustzone tussen Muiden en Muiderberg te beschermen middels de Natuurbeschermingswet. In 1986 is dit plan vastgesteld door de Minister van Verkeer en Waterstaat.

De "Kustzone Muiden" vormt een integraal onderdeel van het IJmeer. Het gebied heeft een visueel-landschappelijk grootschalig en open karakter. De voorkomende plantegroei heeft niet alleen een (zeldzaamheids)waarde op zich, maar is ook van groot belang als voedselbron voor vogels en als biotoop voor in het water levende dieren en bodemorganismen. Verder fungeert dit gebied als paaiplaats voor vissen. De rust is, met name in het winterhalfjaar, een belangrijke factor in de betekenis van dit gebied voor watervogels.

In deze toelichting komen achtereenvolgens aan de orde de natuurwetenschappelijke betekenis, het natuurschoon, de begrenzing, andere van kracht zijnde instrumenten en het gebruik en beheer van het natuurmonument "Kustzone Muiden" en de rechtsgevolgen van de aanwijzing.

De onderhavige beschikking is onderdeel van een reeks aanwijzingen van natuurmonumenten in de randmeren van de IJsselmeerpolders. Door middel van deze aanwijzingen wordt beoogd het behoud en herstel van de natuurwetenschappelijke betekenis en het natuurschoon van delen van deze randmeren te bevorderen.

2. Natuurwetenschappelijke betekenis

Geologie, geomorfologie en waterhuishouding

Vóór 1932 maakte het IJmeer deel uit van de Zuiderzee. De kustlijn van het oude land is hier voor een belangrijk deel ontstaan door de afslag van de stuwwal van Muiderberg (tijdens de ijstijden ontstaan) als gevolg van de getijdebeweging. Het tijdens de afslag vrijkomende zandige materiaal sedimenteerde voor de kust, waardoor een min of meer terrasvormige afzetting even onder de wateroppervlakte ontstond. Door de afslag ontstond aan de kustlijn een zandige en lemige klif.

Westelijk van Muiderberg werden tijdens het ontstaan van de Zuiderzee grote delen van het daar aanwezige Hollandveen aangetast en overdekt met zandlagen en kleilagen. Nabij de haven van Muiden bestaat de onderwaterafzetting grotendeels uit klei. In de 14e eeuw werd de noordgrens van Muiden vastgelegd door de aanleg van de IJmeerdijk.
Na de totstandkoming van de Afsluitdijk in 1932 verdween de getijdewerking en kwam aan de afslag en terrasvorming onder water vrijwel een einde. Door toevoer van slib van met het IJmeer in verbinding staande rivieren en door opwoeling op de ene plaats en afzetting op de andere wordt op verschillende plaatsen in het IJmeer nog steeds kleiïg materiaal afgezet.

Het water van het IJmeer staat in open verbinding met het Gooimeer, Eemmeer, Nijkerkernauw en Markermeer. De meren ontlenen hun bestaan aan hun geohydrologische functie. Het handhaven van een groot wateroppervlak tussen het oude land en het nieuwe land van de IJsselmeerpolders had tot doel het grondwaterregime op het oude land zo weinig mogelijk door de inpolderingswerken te beïnvloeden. De meren fungeren verder als boezem voor de opvang van water uit aangrenzende gebieden. 's Zomers wordt water uit het IJmeer ingelaten in de Vecht. Mede in het belang van de scheepvaart worden de streefpeilen ('s zomers 0.20 m -N.A.P. en 's winters 0.40 m -N.A.P.) zo nauwkeurig mogelijk gehandhaafd. Tengevolge van het zoute uitslagwater van de gemalen van Flevoland is het IJmeer enigzins brak.
Het water in het IJmeer is eutroof; het hoge gehalte aan voedingsstoffen moet worden toegeschreven aan zowel de fosfaatrijke kleiachtige bodem als aan de toevoer van voedselrijk water vanuit de Vecht. De kwaliteit van het water van het IJmeer wordt mede bepaald door de uitwisseling met het Markermeer. De waterkwaliteit is van dien aard dat de aanwezige fonteinkruidvegetaties in stand kunnen blijven.

Flora

In het IJmeer komt voor de kust van Muiden een submerse onderwatervegetatie voor tot circa 1.50 m diepte. Deze vegetatie is van belang voor fouragerende watervogels en vissen. Ze bestaat voornamelijk uit Schedefonteinkruid met plaatselijk Doorgroeid fonteinkruid.
Op de overgang van water naar land komen over een grote lengte plaatselijk kleine riet- en ruigtvegetaties voor. Ten gevolge van verzoeting zijn veel planten uit zilte en brakke biotopen langs de IJsselmeerkust verdwenen. Nog incidenteel voorkomende soorten langs de kust van Muiden en kenmerkend voor brakke omstandigheden zijn onder meer Zeebies, Moerasmelkdistel, Ruwe bies, Strandkweek en Wilde Kruisdistel.
Nabij het Muiderbergerstrand ligt het Groot Krabbenhoofd, een buitendijks gelegen, opgespoten zandig terrein.
Het is begroeid met een vegetatie van Harig wilgenroosje, Grote Brandnetel, Haagwinde, Kleefkruid, Watermunt, Riet en Akkerdistel.

Fauna

Het natuurmonument heeft in faunistisch opzicht een belangrijke betekenis als fourageer-, rust- en ruigebied voor grote aantallen watervogels. De volgende soorten watervogels komen hier voor: Kleine Zwaan, Tafeleend, Krakeend, Wintertaling, Smient, Brilduiker, Dodaars en Bergeend, waarvan sommige in grote aantallen.
De fonteinkruidvegetaties zijn van belang als voedselbron voor Kleine Zwaan. De riet- en ruigtvegetaties hebben een broedfunctie voor ondermeer Fuut, Kleine karekiet, Rietzanger, Rietgors en Bosrietzanger. De submerse vegetatie is van belang als paaiplaats voor vissen als Spiering, Brasem, Snoekbaars en Pos.
In het water voor de kust van Muiden komen hoge concentraties van wormen en muggelarven (elk meer dan 250 exemplaren per m^2) voor. De fytoplanktonsamenstelling is kenmerkend voor eutroof water en bestaat voornamelijk uit groenalgen en blauwalgen.

3. Natuurschoon

Het natuurmonument is uit een oogpunt van natuurschoon van betekenis vanwege het grootschalige karakter van het open water, de landschappelijke fraaie IJmeerdijk als scheiding tussen het open water en het achterliggende open veenweidegebied en het buitendijks gelegen terrein Groot Krabbenhoofd.

4. Begrenzing

Het natuurmonument "Kustzone Muiden" omvat het ondiepe watergedeelte van het IJmeer voor zover gelegen tussen de haven van Muiden en het Groot Krabbenhoofd. De grens is zo gekozen dat een in landschappelijk, geomorfologisch en ecologisch opzicht onderling samenhangend geheel onder de werking van de Natuurbeschermingswet wordt gebracht. De noordgrens is bepaald aan de hand van coördinaten en volgt ruwweg de 1.20 m -N.A.P.-waterlijn. Buiten deze lijn neemt de fonteinkruidbegroeiing sterk af en begint tevens het vaargebied. De oostgrens volgt een denkbeeldige lijn, bepaald aan de hand van coördinaten, tussen het vaargebied en de oostelijke zijde van het Groot Krabbenhoofd. De zuidgrens wordt gevormd door de buitenteen van de IJmeerdijk. De westgrens loopt langs de oostelijke havenpier van Muiden.

5. Ander van kracht zijnde instrumenten

Voor het natuurmonument vigeren de volgende plannen en verordeningen:

In het streekplan "het Gooi- en de Vechtsreek" (1985) is de ondiepe kustzone aangeduid als "water". Bij de aanduiding "water" dienen volgens het streekplan in de bestemmingsplannen regelen te worden gesteld ten behoeve van natuur- en landschapsbehoud.

Nabij Groot Krabbenhoofd is een deel van het natuurmonument aangeduid als "leidingstrook" voor toekomstige ondergrondse transportleidingen.

Het natuurmonument is geheel gelegen op het grondgebied van gemeente Muiden. Voor het natuurmonument vigeert het bestemmingsplan "Landelijk Gebied 1986", zoals goedgekeurd dd. 27 oktober 1970. Hier is de volgende bestemming van toepassing: "water".

Bovendien is de verordening Opschriften en Opslag Noord-Holland van toepassing welke met name gericht is op bescherming van het landschapsschoon. Krachtens de Woonschepenverordening Noord-Holland 1981 is het in het natuurmonument verboden ligplaatsen in te nemen met woonschepen.

6. Rechtsgevolgen van de aanwijzing

Volgens artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het verboden een natuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken of af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit artikel is met name gericht op bezoekers van het natuurmonument.
Het verbod van artikel 16 geldt niet voor personen, voor zover zij handelingen verrichten waarvoor de Minister ontheffing heeft verleend. Ontheffingen kunnen schriftelijk worden aangevraagd bij het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie Natuur-, Milieu- en Faunabeheer te 's-Gravenhage.

Volgens artikel 17 van de Natuurbeschermingswet is het verboden, zonder daartoe gerechtigd te zijn, zich te bevinden in of op een water, dat deel uitmaakt van een Staatsnatuurmonument, indien op duidelijk zichtbare wijze is kenbaar gemaakt dat de toegang tot dit water verboden is.

7. Gebruik en beheer

Huidig gebruik

Het huidige recreatief medegebruik in het Staatnatuurmonument kan worden onderscheiden in water- en oeverrecreatie. Het recreatief medegebruik beperkt zich momenteel (nog) grotendeels tot de directe omgeving van de haven van Muiden en het strand van Muiderberg.
De waterrecreatie vindt onder andere plaats vanuit de aan het natuurmonument grenzende vaargeul. Door een toename van de watersport wordt de recreatiedruk op de kust groter. Oeverrecreatie bestaat uit strandbezoek en plankzeilen. Een groot deel van de kustlijn in het natuurmonument is voor publiek moeilijk toegankelijk. Incidenteel wordt vanaf de Dijkweg de kustlijn bezocht.

Met name vanuit recreatieve steunpunten als de haven van Muiden en het strand van Muiderberg vindt in toenamende mate het plankzeilen plaats. Deze toename bedreigt de rust in het gebied.
Het rietland in het natuurmonument wordt niet geëxploiteerd. De jacht in het natuurmonument is verhuurd, voor het deel gelegen tussen de 0,40 m -N.A.P. en 1,20 n -N.A.P.-waterlijn.

Gewenst beheer

Het is gewenst het beheer van het natuurmonument te richten op behoud en waar mogelijk herstel van de natuurwaarden en het natuurschoon. Voor het natuurmonument betekent dit het handhaven van de voor de avifauna noodzakelijke rust en het in stand houden en ontwikkelen van de waardevolle vegetaties.
Ten aanzien van het gebied dat aangewezen wordt als Staatsnatuurmonument kan worden opgemerkt dat uitvoering dient te worden gegeven aan de in het "Inrichtings- en Beheersplan Gooi- en IJmeer" gedane voorstellen voor dit deel van het IJmeer. Het ligt in de bedoeling om met toepassing van artikel 17 van de Natuurbeschermingswet de recreatie in het Staatsnatuurmonument te reguleren. Uitgangspunten hierbij zijn de voor de fauna noodzakelijke rust en de aanwezigheid van kwetsbare vegetaties. Dit betekent dat het gebruik van het Staatsnatuurmonument ten behoeve van de watersport en amfibische recreatie niet meer mogelijk zal zijn.
Aan bovenstaande kan invulling gegeven worden door het treffen van technische maatregelen om het natuurmonument af te schermen tegen watersport-activiteiten en oeverrecreatie. Dit geldt ook voor de plaatselijk aanwezige strandjes tussen Muiden en Muiderberg. Wel kan de recreatie zich verder ontwikkelen oostelijk van het Staatsnatuurmonument nabij de Hollandse Brug.

Met het oog op de handhaving van de voor de avifauna noodzakelijke rust is het gewenst de uitoefening van de jacht in het Staatsnatuurmonument te beperken tot het voorkomen van wildschade. Er wordt gestreefd naar beëindiging van de verhuur van de jacht.

8. Inlichtingen

Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot het Consulentschap Natuur-, Milieu- en Faunabeheer in Noord-Holland, Linnaeuslaan 2, Postbus 3005, 2001 DA Haarlem telefoon 023-186160.

BIJLAGE 4

PLANMER BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED WATERLAND 2013 EN BESTEMMINGSPLAN MARKEN 2013

PLANMER BESTEMMINGSPLAN
BUITENGEBIED WATERLAND 2013 EN
BESTEMMINGSPLAN MARKEN 2013

CODE 1112116 /
GEMEENTERAAD / 1 NOVEMBER 2012

INHOUDSOPGAVE **blz**

1. INLEIDING 1

1. 1. Aanleiding voor de milieueffectrapportage 1
1. 2. Inhoudelijke vereisten en procedure 2
1. 3. Reikwijdte en detailniveau 3
1. 4. Leeswijzer 7

2. BELEIDSKADER, VISIE EN DOELSTELLINGEN 8

2. 1. Europees beleid 8
2. 2. Rijksbeleid 8
2. 3. Provinciaal beleid 10
2. 4. Regionaal beleid en waterschapsbeleid 11
2. 5. Gemeentelijke visie op het plangebied 13
2. 6. Conclusies en doelstelling van het planMER 16

3. HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING 18

3. 1. Kerngegevens 18
3. 2. Ruimtelijke structuur en waarden in het plangebied 18
3. 3. Functionele structuur 19
3. 4. Autonome ontwikkelingen 23
3. 5. Autonome ontwikkelingen buiten het plangebied 30

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN 32

4. 1. Beschrijving van het voornemen 32
4. 2. Alternatieven en scenario’s 42

5. HUIDIGE MILIEUSITUATIE EN EFFECTBESCHRIJVING 45

5. 1. Ecologie 45
5. 2. Landschap, cultuurhistorie en archeologie 62
5. 3. Bodem en water 72
5. 4. Leefomgevingskwaliteit 88

6. EFFECTBEOORDELING EN MITIGERENDE MAATREGELEN 101

6. 1. Effectbeoordeling op hoofdlijnen 101
6. 2. Effectbeoordeling per milieuthema 102
6. 3. Mitigerende maatregelen 111
6. 4. Nog te nemen besluiten 112

7. LEEMTEN IN KENNIS EN EVALUATIE 113

7. 1. Leemten in kennis 113
7. 2. Aanzet tot een evaluatieprogramma 113

8. GEBRUIKTE LITERATUUR EN GEBRUIKTE AFKORTINGEN 114

8. 1. Bronnenlijst 114
8. 2. Gebruikte afkortingen 115

BIJLAGEN

Bijlage 1 **Beleidskader**

Bijlage 2 **Nadere afweging reikwijdte en detailniveau**

Bijlage 3 **Onderbouwing alternatieven en scenario's**

Bijlage 4 **Passende beoordeling**

Bijlage 5 **Invoergegevens stikstofberekeningen**

Bijlage 6 **Onderzoek stikstofdepositie**

Bijlage 7 **Beschrijving landschappelijke, cultuurhistorische, aardkundige en archeologische waarden**

Bijlage 8 **Toelichting op de waardering van effecten**

Bijlage 9 **Kaartenbijlage**
- Leeswijzer kaartenbijlage
- Topografische kaart
- Belangrijkste ontwikkelingen
- Functiekaart
- Recreatieve functies
- Beschikbare parkeerplaatsen in Monnickendam
- Indeling van het Hemmeland
- Archeologische Beleidsadvieskaart
- Indicatieve geurcontouren

1. INLEIDING

1. 1. Aanleiding voor de milieueffectrapportage

Mer-plicht algemeen
De gemeente Waterland werkt aan het actualiseren van de bestemmingsplannen voor haar grondgebied. Bij bestemmingsplannen moet een plan-MER[1] worden opgesteld wanneer:
- Een plan het kader vormt voor een toekomstig besluit over een mer-(beoordelings)plichtige activiteit;
- Voor een plan een passende beoordeling op grond van de Habitatrichtlijn/Natuurbeschermingswet gemaakt moet worden.

De meest recente wijziging van het Besluit milieueffectrapportage dateert van 1 april 2011. De doorgevoerde wijzigingen zijn met name relevant voor bestemmingsplannen die betrekking hebben op buitengebieden. De belangrijkste wijzigingen zijn de volgende:
- In de D-lijst bij het Besluit mer zijn drempelwaarden opgenomen voor grondgebonden veehouderijen (vóór 1 april 2011 waren alleen intensieve veehouderijen mer-(beoordelings)plichtig);
- De drempels uit het Besluit mer zijn niet langer een harde grens, maar indicatief. Ook bij activiteiten onder de drempelwaarden dient te worden beoordeeld of er negatieve effecten kunnen optreden die een mer-procedure noodzakelijk maken.

Twee bestemmingsplannen, één planMER
In het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 en bestemmingsplan Marken 2013 zijn ontwikkelingsmogelijkheden opgenomen om grondgebonden agrarische bedrijven uit te breiden. Voor het bepalen van de omvang van agrarische bouwpercelen is gekozen voor een maatwerkbenadering op basis van de bestaande bebouwing.

In het *Besluit milieueffectrapportage* wordt het uitbreiden van verschillende typen veehouderij aangemerkt als een mer-(beoordeling)plichtige activiteit. Wanneer bijvoorbeeld een melkveehouderijbedrijf wordt uitgebreid met meer dan 200 koeien, is in het kader van de omgevingsvergunning sprake van een mer-beoordelingsplicht. Omdat beide bestemmingsplannen het kader vormen voor bedrijven met een dergelijke omvang en bovendien een stapeling van milieueffecten aan de orde is wanneer verschillende bedrijven uitbreiden, zijn de genoemde bestemmingsplannen planmer-plichtig. Voor beide bestemmingsplannen wordt een gezamenlijke planMER opgesteld.

Twee bestemmingsplannen, één passende beoordeling
Voor activiteiten waarvan op voorhand niet kan worden uitgesloten dat zij leiden tot significant negatieve effecten voor Natura 2000-gebieden, moet een passende beoordeling worden gemaakt.

[1] Met de afkorting mer wordt de procedure van milieueffectrapportage bedoeld. De afkorting MER staat voor het milieueffectrapport.

De passende beoordeling brengt ook de verplichting met zich mee om een planMER op te stellen. De passende beoordeling wordt integraal opgenomen in het milieueffectrapport.

De volgende ecologische relaties vormen de aanleiding voor het opstellen van een passende beoordeling:
- De uitbreiding van veehouderijbedrijven kunnen als gevolg van stikstofdepositie leiden tot significant negatieve effecten in verzurings- en vermestingsgevoelige habitats binnen Natura 2000-gebied. Met name in het gebied 'Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske';
- Toekomstige uitbreiding van de ligplaatscapaciteit bij bestaande jachthavens leidt (in theorie) tot extra vaarbewegingen binnen het Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer. Dit kan leiden tot verstoring van kwalificerende vogelsoorten.

Ook andere ontwikkelingsmogelijkheden in de bestemmingsplannen worden getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden. Het betreft hier echter kleinschaliger ingrepen, waarvoor het niet op voorhand noodzakelijk is om een passende beoordeling uit te voeren. Voorbeeld hiervan is het aanleggen van kleinschalige kampeerterreinen. Deze ontwikkeling wordt overigens wel meegenomen in het planMER en de passende beoordeling.

1. 2. Inhoudelijke vereisten en procedure

1.2.1. Inhoud van een planMER

Kern van de planMER is het in beeld brengen van milieueffecten, waarbij het verschil tussen de huidige en toekomstige milieusituatie inzichtelijk wordt gemaakt. De inhoud van een planMER is afhankelijk van het abstractieniveau en de inhoud van het plan. De reikwijdte en detailniveau van het MER worden beschreven in paragraaf 1.3. De inhoudsvereisten van het planMER worden verder beschreven in bijlage 1.

1.2.2. Procedurele aspecten

Een planmer-procedure (verder: planmer) is bedoeld om milieubelangen tijdens besluitvorming op een volwaardige manier mee te wegen. Voor het doorlopen van een planmer geldt een wettelijk vastgestelde procedure. Voor een volledige beschrijving van de procedurestappen wordt verwezen naar bijlage 1.

Als eerste stap van de planmer is een notitie reikwijdte en detailniveau (verder: NRD) opgesteld. Met de notitie reikwijdte en detailniveau zijn betrokken bestuursorganen en adviseurs geraadpleegd over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER. Daarnaast is de Commissie voor de milieueffectrapportage (verder: Commissie mer) vrijwillig gevraagd om advies uit te brengen over reikwijdte en detailniveau van het planMER. Het advies van de Commissie mer is te raadplegen op de website van de gemeente Waterland.

Dit planMER wordt gelijktijdig met de ontwerpbestemmingsplannen ter inzage gelegd en getoetst door de Commissie mer. In een toetsingsadvies geeft de commissie aan of het planMER voldoende informatie bevat om de besluitvorming over de bestemmingsplannen te kunnen afronden.

1.2.3. Reacties op de notitie reikwijdte en detailniveau (NRD)

Naar aanleiding van de NRD is door verschillende advies- en overleginstanties gereageerd. De reacties zijn samengevat voorzien van een gemeentelijk beantwoording. Deze beantwoording is toegestuurd aan de indieners van een reactie en is net als de NRD te raadplegen op de website en op het gemeentehuis van de gemeente Waterland. Mede als gevolg van de reacties is een nadere afweging ten aanzien van de reikwijdte en detailniveau gemaakt. Deze afweging is opgenomen in bijlage 2.

1. 3. Reikwijdte en detailniveau

1.3.1. Geografische reikwijdte: plangebied en studiegebied

Het plangebied betreft het gebied waarvoor de nieuwe bestemmingsplannen worden vastgesteld[2]. In de onderstaande figuren is de begrenzing van beide plangebieden weergegeven.

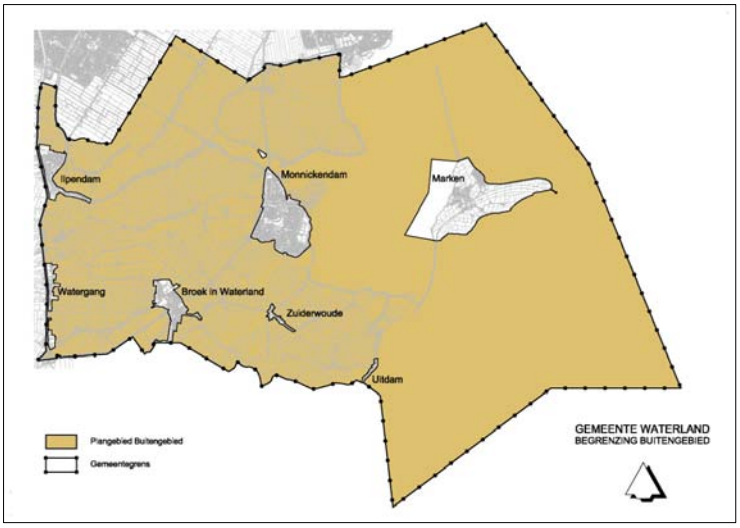

Figuur 1. Plangebied van het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013

[2] Wanneer vanaf nu wordt gesproken over het plangebied, wordt het plangebied van beide bestemmingsplannen bedoeld, tenzij specifiek anders genoemd.

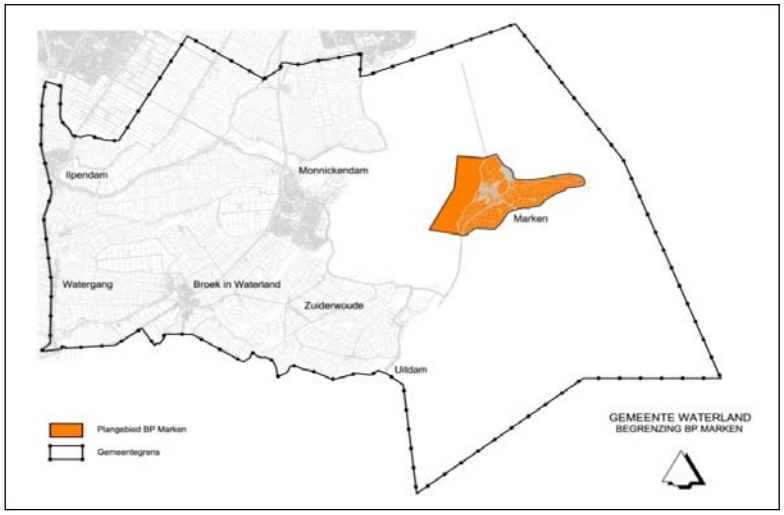

Figuur 2. Plangebied voor het bestemmingsplan Marken 2013.

Het studiegebied is het gebied waarbinnen waarneembare effecten als gevolg van het plan kunnen optreden. Voor de meeste milieuaspecten valt het studiegebied samen met het plangebied. Voor het aspect stikstofdepositie (verzuring- en vermesting) en recreatievaart wordt een ruimer studiegebied aangehouden, aangezien stikstof (ammoniak) op grote afstand van het plangebied kan neerslaan en de toename van het aantal recreatievaartuigen ook buiten het grondgebied van de gemeente effecten kan hebben.

Figuur 3. Ligging van Waterland in relatie tot Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske.

Studiegebied stikstofeffecten
Het studiegebied voor de stikstofeffecten omvat het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske. In theorie is een groter studiegebied denkbaar, omdat een klein deel van de ammoniakuitstoot op grotere afstanden tot depositie komt. Echter, omdat bij het meest nabijgelegen gebied de kritische depositiewaarde voor stikstofdepositie al wordt overschreden, is dit gebied maatgevend voor de ontwikkelingsmogelijkheden in het plangebied. Aan de hand van dit gebied kunnen ook conclusies worden getrokken voor de Natura 2000-gebieden:
- Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder;
- Polder Westzaan;
- Polder Zeevang.

Studiegebied waterrecreatie
Het studiegebied voor de effecten van recreatievaart betreft het Natura 2000-gebied Markermeer- en IJmeer. De conclusies voor dit Natura 2000-gebied gelden in mindere mate ook voor het IJsselmeer. Vanwege de afstand tot de jachthavens en de barrière die de Houtribsluis opwerpt, zijn op dit water veel minder vaarbewegingen aan de orde dan op het Markermeer- en IJmeer.

Figuur 4. Ligging van Waterland in relatie tot Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer

1.3.2. Reikwijdte qua ontwikkelingen en effecten

Accenten van het MER en de passende beoordeling
De ontwikkelingsmogelijkheden voor de veehouderij en de recreatie (onder andere uitbreiding van jachthavens) vormen de aanleiding voor het doorlopen van een planmer-procedure en opstellen van de passende beoordeling. De (potentiële) milieueffecten van deze categorieën projecten staan daarom centraal in het planMER. Het gaat daarbij om de volgende typen effecten:

- Vermesting/verzuring als gevolg van extra stikstofemissie vanuit de veehouderij;
- Verstoring van natuurgebieden door waterrecreatie als gevolg van uitbreiding van jachthavens en recreatievaart;
- Verstoring van natuurgebieden door recreatie als gevolg van nieuwe recreatieve routes over land, evenementen en kleinschalige verblijfsrecreatieve mogelijkheden bij woningen en agrarische bedrijven;
- Gevolgen van schaalvergroting in de landbouw en realisatie van kleinschalige kampeerterreinen voor de landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het gebied.

Overige ontwikkelingsmogelijkheden
Naast de hierboven genoemde ontwikkelingen worden in de plangebieden ook tal van (kleinschalige) perceelsgebonden ontwikkelingen mogelijk gemaakt, die door stapeling (cumulatie) van milieueffecten van belang kunnen zijn. Ten aanzien van deze ontwikkelingen heeft nog een nadere afweging plaatsgevonden. Deze nadere afweging is opgenomen in bijlage 2.

1.3.3. Detailniveau

De kern van het planMER is dat de belangrijkste gevolgen van de voorgenomen activiteit op het milieu overzichtelijk in beeld worden gebracht. Het detailniveau van het planMER moet aansluiten op het detailniveau van het bestemmingsplan. Voor veel milieuaspecten kan de beoordeling niet, zoals in een besluitMER of een mer-beoordeling, aan kwantitatieve effecten worden gekoppeld.

Binnen de planperiode van het bestemmingsplan is het onzeker welke mogelijkheden daadwerkelijk zullen worden benut en wanneer en in welke mate. De effecten kunnen dan ook niet gedetailleerd per perceel worden beschreven. Omdat de bestemmingsplannen een ontwikkelingskader vormen voor het gehele plangebied en geen betrekking hebben op de concrete invulling van percelen, worden de effecten perceelsoverstijgend (cumulatief) in beeld gebracht.

Niet alle aspecten kunnen even gedetailleerd onderzocht worden. Het aspect Natuur (Natura 2000 in het bijzonder) wordt in meer detail onderzocht dan de overige milieuaspecten, omdat negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden in de omgeving niet op voorhand zijn uit te sluiten. De effecten op Natura 2000 worden onderzocht aan de hand van een passende

beoordeling. Aspecten waar weinig of geen effecten voor worden verwacht, worden niet of op basis van een kwalitatieve methode onderzocht.

Wanneer een uitbreiding zich in de toekomst concreet voordoet, worden de milieueffecten van een uitbreiding op projectniveau afgewogen met een (vormvrije) mer-beoordeling of besluitMER.

1. 4. Leeswijzer

Het planMER is als volgt opgezet:
1. In hoofdstuk 2 volgt een uiteenzetting van het beleidskader, de gemeentelijke doelstellingen voor het plangebied en de conclusie en doelstelling van het MER;
2. In hoofdstuk 3 wordt de huidige situatie en de relevante autonome ontwikkelingen binnen en buiten het plangebied beschreven;
3. In hoofdstuk 4 worden de ontwikkelingsmogelijkheden in de bestemmingsplannen (het voornemen) en de daarbij in overweging genomen alternatieven en ontwikkelingsscenario's behandeld;
4. Hoofdstuk 5 bevat per milieuaspect een beschrijving van de huidige milieusituatie en gaat in op de effecten van de beoogde ontwikkelingen;
5. In hoofdstuk 6 worden de effecten beoordeeld en waar nodig mitigerende maatregelen benoemd;
6. Hoofdstuk 7 ten slotte, gaat in op de leemten in kennis en de manier waarop milieueffecten worden geëvalueerd tijdens en na vaststelling van de bestemmingsplannen.

Het planMER heeft betrekking op twee verschillende bestemmingsplannen: bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 en bestemmingsplan Marken 2013. Waar nuttig is een onderscheid gemaakt in de beschrijving van het beleid, de milieueffecten en de mitigerende maatregelen. Op die manier zijn de resultaten van het MER vertaald in de bijbehorende bestemmingsplannen.

Het planMER is voorzien van een zelfstandig leesbare samenvatting.

2. BELEIDSKADER, VISIE EN DOELSTELLINGEN

De ontwikkelingsmogelijkheden die in het plangebied kunnen worden geboden, zijn ingekaderd door het beleid van overheden als het rijk en de provincie. Daarnaast heeft de gemeente zelf beleid en doelstellingen geformuleerd die op het plangebied van toepassing zijn. De beleidsruimte die in dit hoofdstuk wordt beschreven werkt door in de keuze van de alternatieven (zie hoofdstuk 4) en de beoordeling van de effecten (hoofdstuk 6).

In dit hoofdstuk worden de consequenties van het Europees- en rijksbeleid in tabelvorm weergegeven. Het beleid van de provincie en gemeente, dat meer concrete gevolgen heeft voor het plangebied, wordt uitgeschreven. In bijlage 1 is een uitgebreide beschrijving opgenomen van het hieronder beschreven beleid.

2. 1. Europees beleid

Beleid	Uitgangspunten voor het plangebied	Consequenties voor het planMER en de passende beoordeling
Europees landbouwbeleid	Bepaalt daardoor onder welke voorwaarden boeren opereren op de wereldmark	In de berekeningen voor stikstofdepositie rekening houden met de groei van de melkveesector als gevolg van het afschaffen van het melkquotum
Europese Vogelrichtlijn (09/147/EEG) en Habitatrichtlijn (92/43/EEG)	Door middel van instandhoudingsdoelstellingen is bepaald welke natuurwaarden binnen deze gebieden moeten worden behouden voor de Europese gemeenschap.	Door middel van een passende beoordeling de effecten voor de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden in beeld brengen
Mer-richtlijn voor plannen en programma's plannen en programma's (2001/42/EG)	Bij plannen die het kader vormen voor de uitbreiding van de veehouderij en de uitbreiding van jachthavens, moet een strategische milieubeoordeling (planMER) worden gemaakt.	Deze richtlijn vormt de aanleiding voor het opstellen van het planMER
Verdrag van Valetta	Archeologische waarden moeten zoveel mogelijk moeten worden geconserveerd	Effecten voor archeologische resten in beeld brengen
Kaderrichtlijn Water	Deze richtlijn ziet op het verbeteren van de chemische toestand en het ecologisch potentieel van waterlichamen	In het planMER worden de effecten voor het oppervlakte- en het grondwater kwaliteit in beeld gebracht

Tabel 1 Consequenties van het Europees beleid

2. 2. Rijksbeleid

Beleid	Uitgangspunten voor het plangebied	Consequenties voor het planMER en de passende beoordeling
Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte	het Rijk is eigenlijk alleen nog actief betrokken is bij natuurdoelen die gemaakt zijn in internationaal verband (Natura 2000) en de bescherming van de primaire waterkeringen.	Door middel van een passende beoordeling de effecten voor de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden in beeld brengen.

Natuurbeschermingswet	Het plangebied omvat een deel van twee Natura 2000-gebieden: - Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske; - Markermeer en IJmeer. Daarnaast geldt op basis van deze wet een beschermingsregime voor Beschermde Natuurmonumenten: - Aeën en dieën; - Varkensland.	Toetsen van ontwikkelingen aan de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000 en de wezenlijke kenmerken van Beschermde Natuurmonumenten
Natura 2000-beheerplannen	Voor Natura 2000-gebieden Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske en Markermeer en IJmeer zijn concept-beheerplannen geschreven	Beschrijven van de maatregelen uit de beheerplannen in de passende beoordeling en betrekken van ontwikkelingen en maatregelen uit het beheerplan bij de cumulatietoets
Besluit huisvesting ammoniakemissie veehouderij	In het *Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij* is bepaald dat dierenverblijven, waar emissie-arme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissie-arm moeten zijn uitgevoerd.	Voor het plangebied heeft het Besluit huisvesting geen gevolgen. Het Besluit wordt daarom niet meegenomen in de doorrekening van de stikstofscenario's (zie ook bijlage 3).
Programmatische aanpak stikstof (PAS)	De PAS is gebaseerd op het principe van salderen: door generieke maatregelen te treffen en door stikstofruimte van stoppende agrarische bedrijven juridisch vast te leggen, wordt milieuruimte gecreëerd om nieuwe vergunningen te verlenen en gelijktijdig een verbetering van de natuurkwaliteit te realiseren.	Omdat het PAS voorlopig nog niet definitief is en er geen concrete maatregelen voor het plangebied beschikbaar zijn, worden de gevolgen hiervan niet meegenomen in de stikstofscenario's van dit planMER.
Wet geurhinder en veehouderij (Wgv)	In de Wgv zijn geurnormen en vaste afstanden opgenomen voor veehouderijen.	Vormt het toetsingskader voor het aspect geurhinder
Initiatiefwet plattelandswoningen	Er is een initiatiefwetsvoorstel ingediend om het begrip plattelandswoning te introduceren. In een bestemmingsplan kan een dergelijke woning een woonbestemming krijgen, terwijl vanuit milieutechnisch oogpunt dezelfde milieunormen als voor agrarische bedrijfswoningen gelden.	Het wetsvoorstel is op 14 juni 2012 aangenomen door de Tweede Kamer. Het wetsvoorstel moet nog worden behandeld door de Eerste Kamer. Totdat de nieuwe wetgeving van kracht is reguleert de Wet geurhinder en veehouderij deze problematiek. In de effectbeschrijving wordt kort ingegaan op de consequenties van de initiatiefwet.
Monumentenwet	In de Monumentenwet is de bescherming van cultureel erfgoed geregeld.	Bij het aspect landschap en cultuurhistorie wordt ingegaan op de beschermde dorpsgezichten en archeologische waarden binnen het plangebied
Waterwet	Op basis van de Waterwet geldt een vergunningplicht voor verschillende werkzaamheden, zoals activiteiten bij een waterstaatswerk en het dempen van hoofdwatergangen.	In het planMER wordt verder geen aandacht besteed aan de Waterwet. Deze is van belang bij de concrete vergunningaanvragen.

Tabel 2 Consequenties van het rijksbeleid

2. 3. Provinciaal beleid

2.3.1. Structuurvisie Noord-Holland 2040 en de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie van de provincie Noord-Holland

De structuurvisie Noord-Holland 2040 geeft aan hoe de provincie de ruimtelijke structuur van Noord-Holland tot 2040 ziet ontwikkelen en met welke middelen daar sturing aan wordt gegeven. De bijbehorende Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie stelt regels voor de inhoud van ruimtelijke plannen. Belangrijkste punten daarvan voor het plangebied zijn de volgende:

Ecologische hoofdstructuur
Een deel van het gebied is Ecologische Hoofdstructuur (verder: EHS). Binnen de EHS zijn geen activiteiten toegestaan die de wezenlijke kenmerken en waarden van de ecologische hoofdstructuur significant aantasten. Ontheffing is onder voorwaarden mogelijk:
- als er sprake is van een groot openbaar belang;
- er geen reële andere mogelijkheden zijn;
- de negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd.

Weidevogelleefgebieden
Een groot deel van het gebied is aangewezen als weidevogelleefgebied. In weidevogelleefgebieden gelden beperkingen ten aanzien van onder andere bebouwing en verstorende activiteiten. Ontheffing is onder voorwaarden mogelijk, mits:
- voor de ingreep geen aanvaardbaar alternatief aanwezig is en een groot openbaar belang wordt gediend;
- woningbouw binnen de regeling Ruimte voor Ruimte plaatsvindt waarbij de natuurdoelen leidend zijn, of;
- woningbouw bijdraagt aan een substantiële verbetering van de natuurkwaliteit in de directe omgeving.

Schade die niet kan worden voorkomen, moet worden gecompenseerd en er moet worden voldaan aan de eisen die worden gesteld aan ruimtelijke kwaliteit.

Nationaal landschap Laag Holland
Het plangebied is in zijn geheel onderdeel van het Nationaal landschap Laag Holland. Nieuwe functies of uitbreiding van bebouwing van bestaande functies zijn alleen mogelijk als de kernkwaliteiten van Laag Holland behouden blijven of versterkt worden. Het gaat om de volgende kwaliteiten:
- Grote openheid van het landschap;
- Veel weide- en moerasvogels;
- Oude geometrische inrichtingspatroon in de droogmakerijen;
- Veenpakketten;
- Middeleeuwse strokenverkaveling en historische watergangen;
- Groot aantal archeologische locaties;
- Karakteristieke dijk- en lintdorpen.

Rijksbufferzone Purmerend - Amsterdam
Behoudens droogmakerij de Purmer en het Bestaand Bebouwd Gebied maakt het gehele plangebied deel uit van de Rijksbufferzone Purmerend-Amsterdam. In rijksbufferzones is het mogelijk om een nieuw agrarisch bedrijf te vestigen, maar is nieuwe bebouwing voor intensieve veeteelt en woningbouw in beginsel niet mogelijk.

Nieuwbouw (ruimte voor ruimte-beleid)
Nieuwbouw in het landelijk gebied is niet toegestaan, tenzij er sprake is van sanering van vrijkomende (agrarische) bedrijfsbebouwing en er wordt bijgedragen aan de ruimtelijke en functionele kwaliteit van het gebied. Dit wordt in de verordening de 'ruimte-voor-ruimte-regeling' genoemd. Onder deze regeling is verstedelijking toegestaan onder de volgende voorwaarden:
- Er is sprake van een netto-afname van bebouwing;
- Er is zekerheid van herstructurering en sloop;
- Er worden niet meer woningen gebouwd dan noodzakelijk is om de sloop te realiseren;
- Compensatie vindt plaats in of tegen bestaand bebouwing.

Ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw
Het plangebied is aangegeven als een gebied met gecombineerde landbouw. Dit betekent onder andere dat het agrarisch bouwperceel maximaal 1,5 ha groot is, met ontheffing te vergroten tot 2 ha. Verbreding van de bedrijfsvoering is onder voorwaarden mogelijk.

Bescherming aardkundige waarden
Delen van Waterland (waaronder Marken) zijn op grond van de Milieuverordening aangewezen als aardkundig waardevol gebied. Aan gemeenten wordt gevraagd om in het bestemmingsplan aan te geven op welke manier de aardkundige waarden worden beschermd.

2. 4. Regionaal beleid en waterschapsbeleid

2.4.1. Afsprakenkader Ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-oost

Het Afsprakenkader Ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-oost (verder: het afsprakenkader) richt zich op het faciliteren van gewenste ontwikkelingen van de landbouw in Waterland-Oost. Dit gebied omvat een deel van het stadsdeel Amsterdam-Noord buiten de A10 en de gehele gemeente Waterland, uitgezonderd de Purmer en de bebouwde kom. Doel hierbij is dat de landbouw economisch vitaal blijft en een rol kan blijven spelen in het beheer van gebieden waarbij tegelijkertijd een karakteristiek en vitaal veenweidelandschap behouden blijft. Waterland-Oost wordt daarbij als één gebied beschouwd.

In het Afsprakenkader zijn toetsingscriteria opgenomen voor de uitbreiding, verplaatsing en de nieuwvestiging van agrarische bedrijven. Daarbij wordt enerzijds rekening gehouden met de gebieden die vanuit het provinciaal

beleid van belang zijn: de Ecologische Hoofdstructuur en de Weidevogelleefgebieden. Anderzijds is er een gebied aangewezen waar de potenties zijn voor de ontwikkeling van natuurwaarden en waar terughoudend wordt omgegaan met verplaatsing en nieuwvestiging van agrarische bouwpercelen. Dit betreft het gebied ten oosten van het Goudriaankanaal (zie onderstaande figuur).

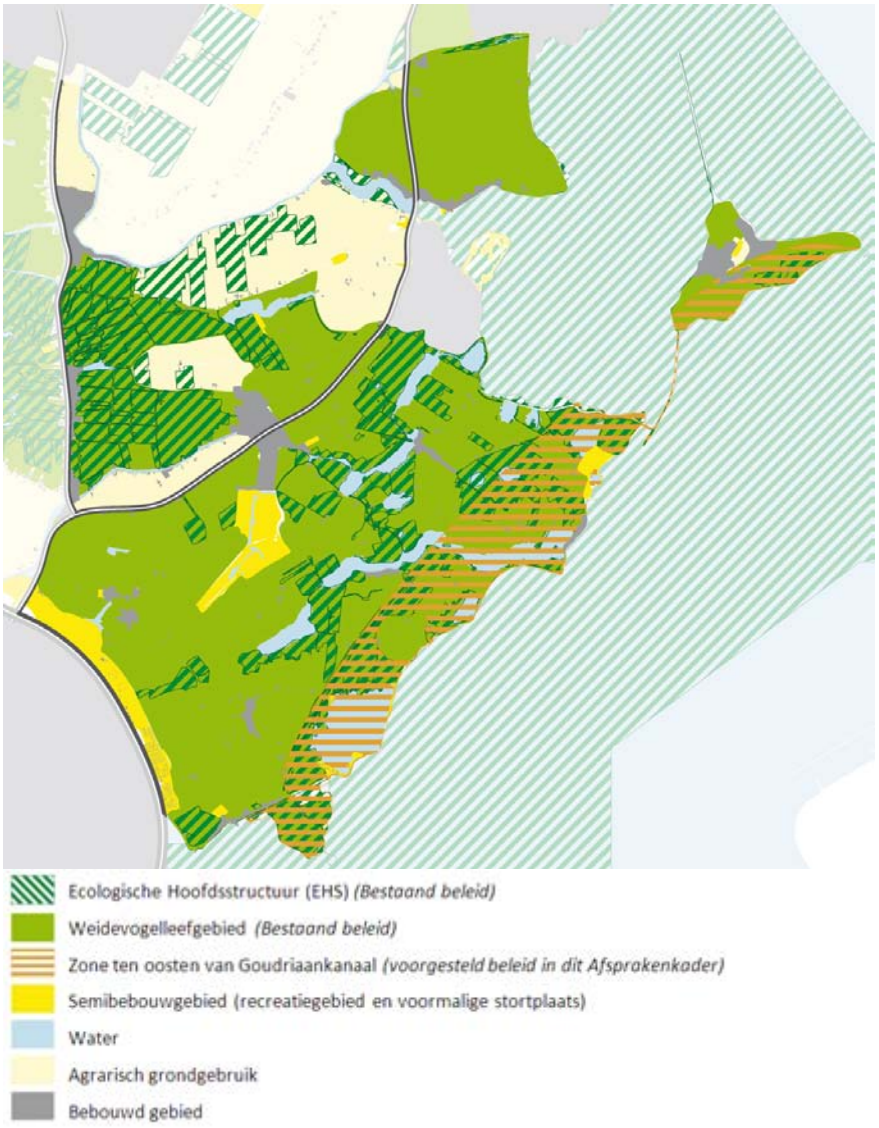

Figuur 5. Beleidsmatige zonering van het gebied Waterland-oost

Daarnaast zijn er generieke criteria opgenomen waarmee rekening moet worden gehouden bij uitbreiding, verplaatsing en de nieuwvestiging van agrarische bedrijven. Een ontwikkeling moet bedrijfseconomisch noodzakelijk zijn. Het gaat hierbij voornamelijk om criteria ten aanzien van de landschappelijke inpassing. Ook wordt bij ontwikkelingen een bijdrage gevraagd in het beheer van het gebied (bijvoorbeeld 75% weidevogelbeheer).

2.4.2. Regiovisie Waterland 2040

In de regiovisie Waterland 2040 (januari 2009) hebben de zeven Waterlandse gemeenten in ISW-verband[3] de koers bepaald voor het ruimtelijk beleid op lange termijn. Daarbij wordt ingezet op de instandhouding van het authentieke en open karakter van het veenweidegebied en het behoud van rundveehouderij met accent op verbreding, recreatieve routes en kleinschalige extensieve recreatie en toerisme.

Voor de droogmakerijen geldt een accent op schaalvergroting van de rundveehouderij. Indien er geen bedrijfsopvolging meer mogelijk is, wordt gedacht aan vernatting van gebieden of de aanleg van open water. Plaatsing van windmolens is niet wenselijk vanwege de aantasting van de landschapsbeleving.

2.4.3. Waterbeleid

Het strategisch waterbeleid van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is vastgelegd in de volgende documenten:
- Waterbeheerplan 2010-2015 'Van veilige dijken tot schoon water';
- Beleid Peilafwijkingen 2009 van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier;
- Beheersplan Waterkering 2006-2010 van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

Het waterschap streeft naar een functievolgend peil en zoveel mogelijk aangesloten peilgebieden. De toename van oppervlakteverhardingen moet worden gecompenseerd door het toevoegen van nieuw oppervlaktewater.

2. 5. Gemeentelijke visie op het plangebied

De Wet ruimtelijke ordening bevat de verplichting om voor het gehele grondgebied actuele bestemmingsplannen en een structuurvisie vast te stellen. De gemeente Waterland heeft de keuze gemaakt om prioriteit te geven aan het project actualisering bestemmingsplan en vooralsnog geen structuurvisie op te stellen.

Voor de te actualiseren bestemmingsplannen is een Algemene Nota van Uitgangpunten vastgesteld. Vervolgens is per bestemmingsplan een specifieke nota van uitgangspunten vastgesteld. Onderstaand worden de belangrijkste beleidskeuzes uit deze nota's voor het bestemmingsplan Buitengebied 2013 en bestemmingsplan Marken 2013 apart beschreven. In bijlage 1 is de inhoud van de Nota's van Uitgangspunten meer gedetailleerd beschreven.

In deze paragraaf komt de achtergrond van de gemaakte keuzes aan bod. In hoofdstuk 4 (Beschrijving van het voornemen), is een meer gedetailleerde beschrijving van de relevante ontwikkelingsmogelijkheden opgenomen.

[3] Intergemeentelijk Samenwerkingsorgaan Waterland

2.5.1. Gemeentelijke doelstellingen voor het buitengebied

Een in hoofdzaak consoliderend bestemmingsplan
Hoofddoel van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 is om te komen tot een actueel en eenduidig juridisch-planologisch toetsingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied. Het bestemmingsplan is in hoofdzaak consoliderend van aard. Er wordt ingezet op het beschermen en versterken van de huidige natuur-, cultuurhistorische- en landschappelijke waarden.

Binnen de randvoorwaarden die gelden vanuit onder meer milieu, landschap, water en cultuurhistorie, wordt ontwikkelingsruimte geboden om in te kunnen spelen op trends en beleidsontwikkelingen. Het gaat daarbij enerzijds om de bestaande functies, zoals agrarische bedrijven, en anderzijds om nieuwe functies, zoals passende mogelijkheden voor vrijkomende agrarische bedrijven en mogelijkheden om kleinschalige recreatiefaciliteiten te realiseren.

Maatwerk voor de landbouwsector
Mede vanwege de kwetsbare natuurwaarden en landschappelijke waarden in het gebied, wordt terughoudend omgegaan met uitbreidingsmogelijkheden voor agrarische bedrijven. Voor een vitaal landschap, zijn echter ook vitale bedrijven noodzakelijk. De agrarische bedrijven zijn van groot belang voor het open houden en het beheren van het weidevogelleefgebied. Elk volwaardig bedrijf wordt beperkte groeiruimte geboden, waarbij de uitbreidingsruimte is afgestemd op de omvang van de bestaande bebouwing.

Uitbreidingsmogelijkheden voor jachthavens
Een ontwikkeling die op basis van het Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan als wenselijk wordt gezien, is de uitbreiding van drie bestaande jachthavens (zie paragraaf 2.5.3). Uitbreiding van het Marina Resort[4] bij Uitdam is reeds planologisch mogelijk gemaakt en valt daarom buiten het plangebied van het nieuwe bestemmingsplan. Voor twee andere jachthavens worden de ontwikkelingsmogelijkheden opgenomen als wijzigingsbevoegdheid, zodat op het moment dat de uitbreidingsplannen zijn uitgewerkt, planologisch medewerking kan worden verleend op basis van een wijzigingsplan[5]. Het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 vormt daarmee het ontwikkelingskader voor 400 nieuwe ligplaatsen.

Ontwikkeling van het Hemmeland
In de Stedenbouwkundig Landschappelijke Visie is onderzoek gedaan naar het toevoegen van nieuwe bouwmassa aan het Hemmeland. In de visie worden randvoorwaarden benoemd voor het realiseren van een nieuw hotel en aanbevelingen gedaan voor de uitbreiding van het bestaande Mirror-

[4] Deze ontwikkeling stond voorheen bekend als camping-jachthaven Uitdam
[5] De uitbreiding van het aantal ligplaatsen van jachthaven De Zeilhoek was in het voorontwerpbestemmingsplan opgenomen bij recht. Omdat de plannen voor de jachthaven echter nog niet voldoende zijn uitgewerkt, is besloten dit om te zetten naar een wijzigingsbevoegdheid.

paviljoen. Op 4 december 2008 heeft de gemeenteraad de visie van april 2008 en de bijbehorende nota van beantwoording vastgesteld.

Daarnaast onderzoekt het college de mogelijkheden voor het uitbreiden van het aantal evenementen op het Hemmeland.

2.5.2. Gemeentelijke doelstellingen voor Marken

Een in hoofdzaak consoliderend bestemmingsplan
Hoofddoel van het nieuwe bestemmingsplan Marken 2013 is om een actueel en eenduidig juridisch-planologisch kader op Marken te formuleren. Het bestemmingsplan is in hoofdzaak consoliderend van aard. Er wordt ingezet op het beschermen en versterken van de huidige cultuurhistorische waarden, archeologische waarden en natuurwaarden. Vooral de waarden van het beschermd dorpsgezicht spelen hierin een belangrijke rol.

Beschermd dorpsgezicht
Vanwege het feit dat het gehele eiland Marken en een gedeelte van de Gouwzee is aangewezen als beschermd dorpsgezicht, is cultuurhistorie een belangrijk thema in het bestemmingsplan. Met name in de kern worden de functies vrij gedetailleerd weergegeven.

In het buitengebied van Marken is het behoud van de openheid een belangrijk thema. Daarom is er voor diverse werken en werkzaamheden die de openheid kunnen verstoren een vergunningplicht opgenomen. Bovendien zijn alle bestemmingen mede bestemd voor behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht. Op deze wijze worden de karakteristieke waarden van het beschermd dorpsgezicht behouden.

Aanleggelegenheid riviercruiseschepen
In het bestemmingsplan wordt de ontwikkeling van een aanleggelegenheid voor riviercruiseschepen opgenomen. Deze aanleggelegenheid is in het bestemmingsplan opgenomen als wijzigingsbevoegdheid.

2.5.3. Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan (TROP)

Het TROP is vastgesteld in de Raad van 23 januari 2003 met de intentie om in de raadsperiode 2002-2006, maar ook daarna, meer aandacht te besteden aan de ontwikkeling van de toeristische en recreatieve sector in de gemeente. In het TROP zijn kansen benoemd voor verblijfsrecreatie en dagrecreatie. Voor het planMER zijn vooral de volgende punten van belang:
- Kleinschaligheid vormt het uitgangspunten voor nieuwe verblijfsrecreatieve ontwikkelingen;
- De potentie van Marken voor dagrecreanten kan verder worden versterkt;
- Watersport is van belang voor de gemeente Waterland, daarom ondersteunt zij de uitbreidingsplannen van Marina Monnickendam (200 ligplaatsen), De Zeilhoek (200 ligplaatsen).

2. 6. Conclusies en doelstelling van het planMER

Op basis van het bovenstaande kan het volgende worden geconcludeerd voor het MER.

2.6.1. Het beleid van hogere overheden beperkte de speelruimte

Het Europees beleid heeft geen rechtreeks gevolg voor de ruimtelijke mogelijkheden in het plangebied, maar leidt er wel toe dat het opstellen van een planMER en een passende beoordeling verplicht is. Het Rijksbeleid heeft ook geen directe belangen bij de ruimtelijke invulling van het plangebied. Wel worden waterveiligheid en het nakomen van internationale verplichtingen op het gebied van natuur aangemerkt als Nationaal belang. Het MER dient aandacht te besteden aan deze aspecten.

Het provinciaal beleid werkt sterk door in de (maximale) ontwikkelingsmogelijkheden voor landbouwers en de bescherming van natuurlijke, landschappelijke, cultuurhistorische en aardkundige waarden.

In de bestemmingsplannen Buitengebied Waterland 2013 en Marken 2013 worden beschermende regelingen opgenomen die de mogelijke negatieve gevolgen voor het milieu voor een deel voorkomen. In hoofdstuk 5 wordt aandacht besteed aan de verhouding tussen de geboden ontwikkelingsruimte en de toetsingscriteria die in de plannen zijn opgenomen.

2.6.2. Maatwerk in de landbouwsector en ruimte voor kleinschalige recreatie

Binnen het beleid van hogere overheden kiest de gemeente in het plangebied van het bestemmingsplan Buitengebied en in het buitengebied van Marken voor maatwerk ten aanzien van de landbouw. Per agrarisch bedrijf wordt beperkte groeiruimte toegestaan, afgestemd op de huidige bebouwing. Op het gebied van dag- en verblijfsrecreatie wordt gekozen voor kleinschalige mogelijkheden. De jachthavens kunnen uitbreiden overeenkomstig het beleid van het Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan.

2.6.3. Gekozen aanpak in het planMER

Op basis van het MER moet in beeld worden gebracht in hoeverre de ontwikkelingsmogelijkheden voor landbouw en recreatie zich verdragen met de doelstellingen voor de diverse natuurwaarden, landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het gebied. Op basis daarvan kan worden besloten of een ontwikkelingsmogelijkheid bij recht of (onder voorwaarde) via een wijzigings- danwel afwijkingsbevoegheid wordt opgenomen in het bestemmingsplan.

In dit MER wordt ervoor gekozen om de ontwikkelingsmogelijkheden en de beschikbare milieuruimte aan de hand van de volgende stappen in beeld te brengen:

1. Er wordt eerst een ruime bandbreedte aan effecten in beeld gebracht (zie hoofdstuk 4);

2. Vervolgens wordt gekeken in hoeverre wordt voldaan aan de regelgeving en doelstellingen die gelden voor het gebied;
3. Indien het voorgaande geen uitzicht biedt op een uitvoerbaar bestemmingsplan, wordt een extra alternatief uitgewerkt;
4. Ten slotte worden mitigerende maatregelen benoemd en uitgewerkt. Dit kunnen maatregelen zijn die binnen de reikwijdte van het bestemmingsplan vallen of maatregelen die in vervolgbesluiten of flankerend beleid moeten worden geborgd.

3. HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING

3. 1. Kerngegevens

De gemeente Waterland ligt in de gelijknamige regio ten noordoosten van Amsterdam. De gemeente beslaat een oppervlakte van 11.564 hectare, waarvan 5.212 hectare uit land bestaat. Het grootste deel van het gemeentelijk grondgebied behoort tot het Markermeer (6.352 hectare). In de gemeente wonen ongeveer 17.143 inwoners (stand 2011). Waterland grenst op land aan de gemeenten Edam-Volendam, Purmerend, Landsmeer en het stadsdeel Amsterdam-Noord.

Figuur 6. Ligging van Waterland

3. 2. Ruimtelijke structuur en waarden in het plangebied

De ruimtelijke structuur van de gemeente Waterland is opgebouwd uit vier landschapstypen:
- Het grootste deel omvat een veenpolderlandschap met lintbebouwing en karakteristieke waterlopen;
- Daartussen liggen een aantal droogmakerijen;
- Ten slotte is er het zeekleilandschap van Marken met de werven en het tussenliggende agrarisch gebied;
- Open water.

In bijlage 7 is een uitgebreide beschrijving opgenomen van de landschappelijke, cultuurhistorische en aardkundige waarden in het plangebied.

3. 3. Functionele structuur

In figuur 7 worden de belangrijkste functies in het plangebied weergegeven. Dezelfde kaart is opgenomen in de kaarten (bijlage 9). Onderstaand worden de functies beschreven.

3.3.1. Landbouw

Landbouwstructuur in het hele plangebied

Het landbouwgebruik is sterk gerelateerd aan de mogelijkheden van het landschap. Het natte veenweidegebied is voornamelijk geschikt voor een extensieve en grondgebonden vorm van landbouw. Akkerbouw en intensieve veehouderij komen in het gebied niet voor. Wat betreft het aantal dieren zijn de melkveesector en de schapenhouderij met afstand de grootste sectoren in de gemeente (zie onderstaande tabel).

Bedrijfstak	Aantal bedrijfstakken en neventakken (2011)	Aandeel (%)	Aantal Dieren (2011)	Aandeel (%)
Melkvee	56	22,6	6.252	31,2
Vleesvee	43	17,3	997	5,0
Schapen	90	36,3	10.626	53,1
Geiten	20	8,1	1.209	6,0
Paarden en pony's	35	14,1	297	1,5
Overig	4	1,6	47	0,2
Totaal	**248**		**20.028**	

Tabel 3 Aantallen landbouwbedrijven en dieren (Bron: CBS, 2012)

Volgens de meest recente landbouwtellingen komen in de gemeente 157 agrarische bedrijven voor. Op veel van deze bedrijven worden meerdere dierencategorieën gehouden. Zo komen er veel bedrijven voor die naast de melkveehouderij een aantal stuks vleesvee of schapen houden. Dit verklaart waarom er meer bedrijfstakken worden geteld dan er bedrijven voorkomen in de gemeente.

Wat opvalt in Waterland is dat de (bedrijfseconomische) omvang van de bedrijven relatief klein is en dat veel bedrijven inkomsten met nevenactiviteiten verdienen. Veel bedrijven spelen bijvoorbeeld een rol bij het beheer van EHS- en weidevogelleefgebieden.

Veehouder op Marken

Toen enkele jaren geleden het laatste volwaardige melkveebedrijf of Marken leek te willen stoppen, is door de gemeente Waterland en LTO-Noord, afdeling Groot-Waterland het project Veehouder op Marken gestart. Initiatiefnemers wilden door de vestiging van een nieuw melkveebedrijf de continuïteit van het agrarisch karakter van Marken waarborgen en een groot deel van het eiland duurzaam laten beheren. Adequaat beheer moet zorgen voor behoud van de landbouw en voor de weidevogelpopulatie. Weidevogels zijn immers mede gebaat bij beheerd land, niet bij ruigte en opgaande beplanting.

Naast de Veehouder op Marken zijn er nog vijf veehouderijen in bedrijf op het eiland.

3.3.2. Natuur en water

Buitengebied
Grote delen van het plangebied zijn bestemd als natuur (zie onderstaande figuur). Het open veenweidegebied is voor vogels van grote waarde. De gronden zijn geschikt als foerageergebied, broedgebied en pleisterplaats. Een groot gedeelte van het gebied is in de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie aangewezen als weidevogelleefgebied. 's Winters zijn grote delen van het buitengebied ook van belang als rustgebied voor overwinterende ganzen en smienten.

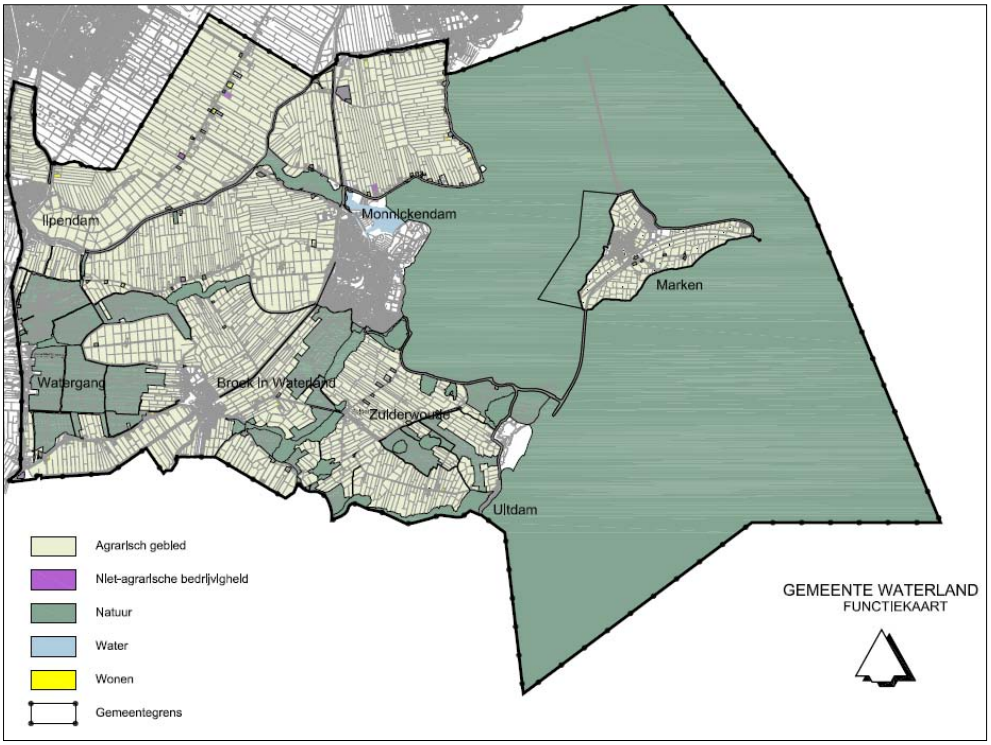

Figuur 7. Functiekaart

Een groot deel van de gemeente behoort tot de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). In de gebieden die niet tot de EHS behoren, is regelmatig sprake van agrarisch natuurbeheer. Tot slot komt ook een aantal ecologische verbindingszones in het plangebied voor. Dit zijn voornamelijk verbindingszones die de verschillende natuurgebieden via het water met elkaar verbinden.

De gemeente Waterland is een zeer waterrijke gemeente met karakteristieke watergangen, waterlopen en (recreatieve) plassen. Een omvangrijk deel van het Markermeer ligt in de gemeente Waterland. Het Markermeer is één van de grootste zoetwaterbekkens van Europa en aangewezen als Natura

2000-gebied. Langs de kuststrook liggen verschillende jachthavens en het Markermeer wordt intensief gebruikt voor vaarrecreatie.

Groen- en waterstructuur en op Marken
Tussen de werven en woonbuurten liggen watergangen. Een aantal watergangen op Marken is van cultuurhistorische waarde, omdat ze iets zeggen over de ontstaansgeschiedenis van het eiland. Zo liggen op Marken - net als op het vaste land - restanten van het Goudriaankanaal (zie bijlage 7).

In de oude dorpskern komt weinig groen voor. Het meeste groen is op een paar plekken geclusterd. De groenste plekken zijn de omgeving van het dorpshuis, de begraafplaats, de Buurterstraat en de centrale parkeerplaats. De meeste bomen in het oude dorp staan in de groenclusters en plantsoenen. Her en der staan nog enkele losse knotwilgen in de oude buurten. De water- en groenelementen accentueren de ruimtelijke opbouw van Marken.

3.3.3. Recreatie en toerisme

Waterland is bij uitstek een bestemming voor dagrecreatie. Dit varieert van een dagje luieren aan het strand bij het Hemmeland, winkelen en eten in Monnickendam, cultuur snuiven in Broek in Waterland tot een bezoek met de auto of touringcar aan het populaire Marken.

De aanwezigheid van de kleinere meren en vaarten betekent echter ook dat er voor de kleinere vaarrecreatie (kano's, roeiboten, motorboten en fluisterboten) volop mogelijkheden zijn. In de winter zijn er ook diverse schaatsroutes waarvan gebruik gemaakt kan worden. De routes voor vaarrecreatie en schaatsen zijn dezelfde.

Er zijn steeds meer bezoekers die Waterland per fiets (of te voet) ontdekken. Veel fietsverhuurders uit Amsterdam bieden een fietstocht naar Waterland aan, maar ook inwoners van Amsterdam en uit de regio (Purmerend, Zeevang, Edam/Volendam) bezoeken Waterland per fiets.

Het veenweidegebied met de vaak pittoreske kernen is een aantrekkelijk gebied voor fietsers en wandelaars. Bij diverse woonhuizen hebben bewoners rustpunten op het erf gerealiseerd. Dit zijn plekken waar passerende wandelaars en fietsers op het erf kunnen pauzeren. Denk aan picknickplaatsen, het verstrekken van lichte versnaperingen, informatievoorzieningen en het bieden van reparatiemogelijkheden voor fietsen. Ten slotte zijn er diverse woonhuizen die Bed en Breakfast aanbieden.

Recreatieve voorzieningen op Marken
Marken is een populaire bestemming voor dagrecreanten. Zo heeft Marken een aantal souvenirwinkels, horecagelegenheden, een klompenmakerij en een museum. Veel bezoekers combineren een bezoek aan Marken met een boottochtje naar Volendam (of omgekeerd). Verder zijn er voorzieningen voor dagrecreatie zoals zwemsteigers, strandjes, de vuurtoren en de haven. Marken biedt mogelijkheden voor wandelen en fietsen. Omdat de

Omringkade niet toegankelijk is voor autoverkeer, is dit een populaire bestemming.

Marken wordt ontsloten via de Kruisbaakweg. De Kruisbaakweg loopt via de Zeedijk die Marken met het vaste land verbindt. Aan het einde van de weg ligt een groot parkeerterrein. Bezoekers moeten hier hun auto parkeren. Vanwege de smalle wegen is vanaf het parkeerterrein Marken alleen per auto toegankelijk voor bestemmingsverkeer. Er geldt op Marken een parkeervergunningstelsel voor parkeren in de openbare ruimte.

Op Marken is tevens een sportpark en een ijsbaan aanwezig. Deze worden vooral gebruikt door de bewoners van het eiland zelf.

Jachthavens
In de gemeente liggen vijf jachthavens. Het gaat om De Zeilhoek, Marina Resort Uitdam, Marina Monnickendam, Waterland en Hemmeland. Marina Resort Uitdam ligt overigens buiten het plangebied. Daarnaast zijn er de binnenhaven van Monnickendam en de Haven van Marken, waar boten kunnen worden aangelegd. Verspreid door het plangebied liggen nog enkele gemeentelijke aanleggelegenheden in het plangebied en steigers die in beheer zijn bij Landschap Waterland, de gemeente of Staatsbosbeheer.

De watersport heeft in dit plangebied dan ook een belangrijke functie en de jachthavens hebben daarbij een grote rol. In het Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan is ruimte voor uitbreiding van de jachthavens geboden (zie paragraaf 2.5.3).

3.3.4. Wonen

Wonen in het Buitengebied
Het landelijk gebied heeft een grote aantrekkingskracht als woongebied. Het is een landschap dat (nog) rust en ruimte biedt. Het wonen in het gebied kenmerkt zich door de lintbebouwing met enkele concentraties van bebouwing daar waar verschillende linten samenkomen. De dichtheid van de bebouwing langs de verschillende wegen varieert.

Wonen op Marken
De meest voorkomende functie op het eiland is wonen. De woningen komen voor op de werven, in oude en nieuwe woonbuurten.

3.3.5. Bedrijven

Naast agrarische bedrijven komen er in het plangebied van bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 en op Marken incidenteel ook niet-agrarische bedrijvigheid voor. Deze niet-agrarische bedrijvigheid krijgt een eigen bestemming. Het kan daarbij gaan om:
- Loon- en grondverzetbedrijven;
- Agrarisch aanverwante bedrijven, zoals paardenhouderijen;
- Overige niet-agrarische activiteiten (veelal kleinschalige dienstverlenende bestaande bedrijfsmatige activiteiten).

3. 4. Autonome ontwikkelingen

3.4.1. Ontwikkeling van de landbouw

Het landelijk gebied is aan verandering onderhevig. Binnen de agrarische sector vindt een driedeling plaats. Een aantal agrariërs richt zich volledig op de oorspronkelijke productietak, waarbij schaalvergroting en specialisatie sleutelbegrippen zijn. Een andere groep richt zich naast hun agrarische productietak op bijverdiensten, ook wel aangeduid als verbrede landbouw. Tot slot is er een groep agrariërs die, om uiteenlopende redenen, hun bedrijf beëindigen. Per bedrijfssector kunnen deze ontwikkelingen verschillen.

Uit de landbouwtellingen van het CBS valt op te maken dat in de periode tussen 2000 en 2011 ongeveer 20% van de veehouderijen is gestopt met haar activiteiten. Uitgesplitst naar veehouderijtak ontstaat een divers beeld. In de rundveehouderij is het aantal dieren gelijk gebleven. Dat betekent dat er in deze sector een schaalvergroting plaatsvindt. Bij de schapenhouderij krimpt het aantal dieren ongeveer evenredig met het aantal bedrijven. Bij de paarden- en ponyhouderij en de geitenhouderij, in absolute aantallen nog bescheiden sectoren, groeit het aantal dieren, maar is de trend van het aantal bedrijven niet eenduidig.

Diercategorie	Aantal bedrijven/neventakken (2000)	Aantal bedrijven/neventakken (2011)	Trend ten opzichte van 2000	Aantal dieren (2000)	Aantal Dieren (2011)	Trend ten opzichte van 2000
Melkvee	91	56	-35,2	6.431	6.252	-2,8
Vleesvee	47	43	-8,5	893	997	+11,6
Schapen	121	90	-25,6	13.409	10.626	-20,8
Geiten[6]	19	20	+ 5,3	628	1.209	+92,5
Paarden en pony's	33	35	+ 6,1	227	297	+30,8
Overig	4	4	0	609	47	-98,9

Tabel 4 Trends in de landbouwsector

Niet duidelijk is of de bovengenoemde trends zich lineair zullen doorzetten. Door wijzigingen in de economische situatie of het beleid kunnen trends versneld doorzetten of juist vertragen. Wat bijvoorbeeld de gevolgen zijn van de afschaffing van het melkquotum is voor het onderhavige gebied niet duidelijk. Gelet op de huidige agrarische bedrijfsvoering en de rol die veel bedrijven spelen bij het beheer van het landschap, ligt het niet voor de hand dat een intensieve vorm van landbouw zal gaan ontstaan. Dit is overigens beleidsmatig ook niet toegestaan.

[6] Een groot geitenbedrijf met 700 geiten is in 2011 gestopt. De cijfers voor het aantal geiten geven daarmee een iets vertekend beeld. In de ontwikkelingscenario's wordt hiermee rekening gehouden (zie bijlage 6).

3.4.2. Trends in de recreatiesector

Algemene trends in recreatie en toerisme
De vrijetijdssector is trendgevoelig. Er is ook steeds meer mogelijk op het gebied van vrije tijd. Algemene trends zijn:
- De toenemende druk op de vrije tijd en de bereidheid om geld uit te geven. Door de huidige economische crisis is men wel kritischer en blijft men dichter bij huis.
- Door de kritische concurrent ontstaat er meer diversificatie van het aanbod en zijn er meer niches. De vrijtijdsbesteding is steeds meer gericht op belevingen.
- Digitalisering heeft belangrijke gevolgen. Recreanten laten zich vaker informeren via internet. Ook digitale toepassingen zoals GPS-wandeltochten komen vaker voor.

Trends waterrecreatie
Op het gebied van waterrecreatie zijn de volgend trends waar te nemen:
- Het aantal ligplaatsen neemt toe, maar het aantal vaarbewegingen neemt af (bron: Recreatiestudie Toekomstbeeld Markermeer-IJmeer, 2008);
- Er is een toename van het aantal grote schepen. Grotere schepen leiden tot veranderingen in het vaargedrag. Grote schepen zijn vanwege de vaardiepte aangewezen op open water. Een toenemend deel van deze schepen maakt zijn vaardagen buiten het IJsselmeergebied;
- Er is op termijn een lichte verschuiving te verwachten van zeilboten naar motorboten;
- Er is aandacht voor nostalgie in de scheepvaart. Zowel het gebruik van historische schepen (bruine vloot) als het varen naar cultuurhistorische bestemmingen is populair;
- Door de vergrijzing van de Nederlandse bevolking ontstaat mogelijk een intensivering van activiteiten in het laagseizoen. De groep vijfenvijftig-plussers is minder gebonden aan het hoogseizoen. Daarnaast heeft deze groep meer tijd en kan daardoor verder weggelegen bestemmingen bereiken.

Groei van het aantal ligplaatsen en daling van het aantal passanten
Stichting Waterrecreatie Advies heeft in 2007 in opdracht van de provincie Flevoland, voor de Toekomstagenda Markermeer-IJmeer, onderzoek gedaan naar de toekomst van de watersport in het gebied. Daarnaast heeft Waterrecreatie Advies in 2007 een watersportmonitor voor de provincie Noord-Holland ontwikkeld. Uit beide rapporten blijkt dat de behoefte aan ligplaatsen tot 2030 zal blijven groeien. Voor de regio Markermeer-IJmeer betekent dit dat er tot 2030 nog 3.000 extra ligplaatsen nodig zijn. Het gaat met name om grotere ligplaatsen. Deze trend wordt ook gesignaleerd in de Recreatiestudie Toekomstbeeld Markermeer-IJmeer. Deze toename van het aantal ligplaatsen leidt echter niet per se tot meer vaarbewegingen; het schip wordt in toenemende mate gezien als een tweede woning waarop men verblijft en gasten ontvangt en van waaruit men de omgeving bezoekt. Varen is in veel gevallen bijzaak geworden. Deze trend is weergegeven in de onderstaande figuur.

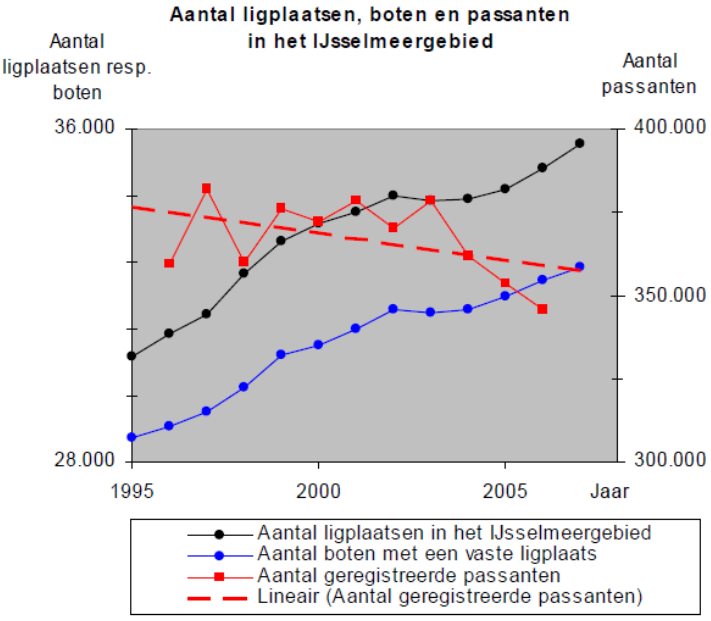

Figuur 8. *Relatie tussen het aantal ligplaatsen en het aantal passanten in het IJsselmeergebied*

Project Elektrisch varen

Het project Elektrisch varen tweede fase van Recreatie Noord-Holland heeft tot doel het promoten van kleine waterrecreatie in de regio Waterland middels fluisterboten. Het project voorziet in de aanleg van aanleg- en drijfsteigers en picknickbanken. Deels gaat het om de vervanging van bestaande faciliteiten. Ook wordt een aantal duikers vervangen door bruggen. Binnenkort worden vergunningen aangevraagd voor de volgende faciliteiten:

- Aanlegsteiger bij rustplaats in de Uitdammer Die;
- Aanlegsteiger in het Bozenmeertje-Noord en het Bozenmeertje-Zuid;
- Aanlegsteiger en plaatsen van een picknicktafel nabij het Marsbosje in het Varkensland;
- Twee drijfsteigers en het plaatsen van een picknickplaats in de Nonksloot in het Varkensland;
- Verbetering aanlegsteiger in het dorp Zuiderwoude door verlenging en verdieping waterbodem;
- Aanleg van twee drijfbalken bij Ransdorper Die.

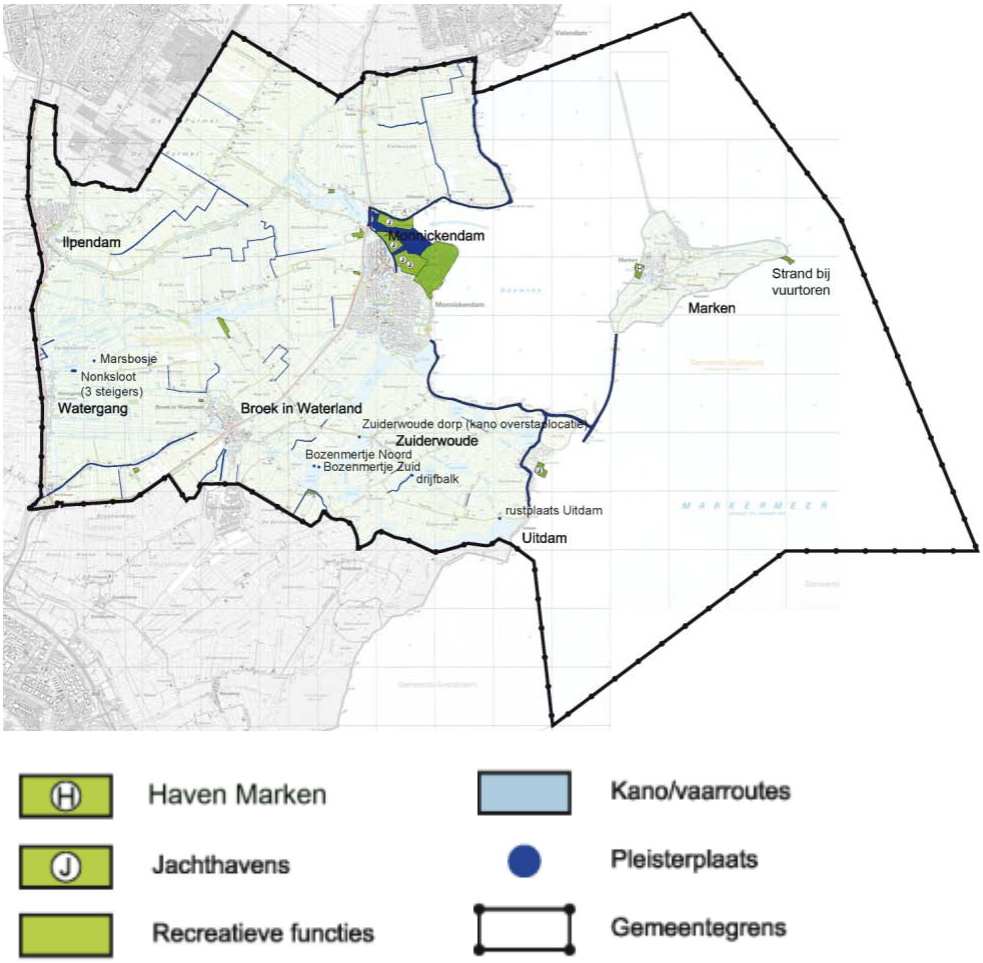

Figuur 9. Recreatieve functies en steigers die in het kader van het project elektrisch worden aangepakt en overige recreatieve functies

Trends verblijfsrecreatie

Op het gebied van verblijfsrecreatie zijn de volgende trends waar te nemen:

- De kampeermarkt krimpt. Waarbij er ruimte overblijft voor marktniches zoals kort verblijf voor campers en het kamperen aan het water (roll-on-roll of).Ten aanzien van kleinschalig kamperen bij agrarische bedrijven is geen duidelijke trend waar te nemen;
- De vraag naar bungalows stabiliseert: het nieuwe aanbod vervangt het oude aanbod;
- Er is een groei van de hotel-, leisure- en wellnessmarkt (zie onderstaand kader);
- Er is behoefte aan het overnachten in authentieke boerderijen, landhuizen en dergelijke. Daarnaast is er behoefte aan kleinschalige formules zoals 'gastenkamers', designhotels en chique restaurants, maar ook voor bijzondere formules als de Boerenkamers.

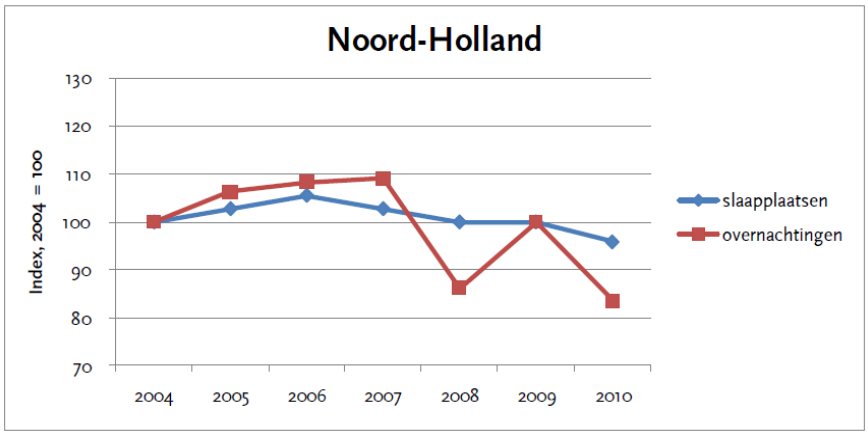

Figuur 10. Vraag en aanbod toeristische kampeerterreinen (bron: LAgroup)

Behoefte aan hotelkamers

In 2006 heeft de Stadsregio Amsterdam onderzoek laten doen naar de behoefte van extra hotelkamers in het ROA-gebied (gebied Stadsregio). Hieruit bleek dat er ruimte was voor ruim 12.000 extra hotelkamers op de middellange termijn (tot 2015). Dit is door de economische recessie wat bijgesteld, maar er blijkt nog steeds behoefte te zijn aan zo'n ongeveer 9.000 extra kamers. Een groot gedeelte van deze hotelcapaciteit wordt de komende jaren al gerealiseerd in Amsterdam, maar daardoor is er juist behoefte aan unieke kleinschalige lokale formules.

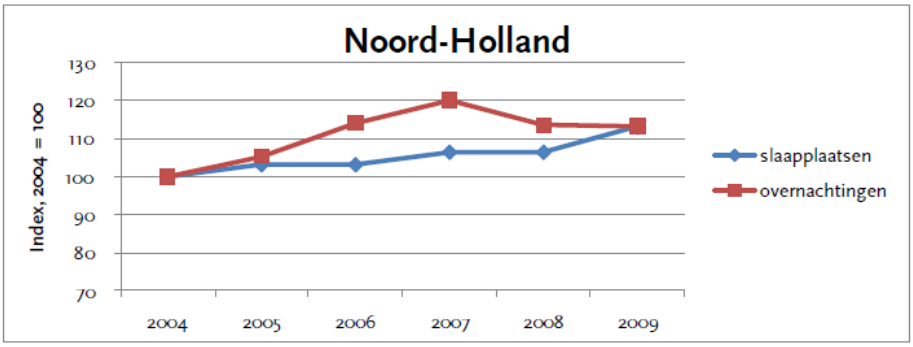

Figuur 11. Vaag en aanbod hotels (bron: LAgroup)

Aantal dagrecreanten Waterland/Marken

Er zijn geen exacte cijfers te geven van het aantal bezoekers, maar dankzij diverse metingen bij o.a. het informatiekantoor in Monnickendam en op de parkeerplaats van Marken kan het volgende met zekerheid gesteld worden:

- In 2011, het eerste jaar van het bestaan van Stichting Promotie Waterland, hebben ruim 9.000 mensen een bezoek gebracht aan het informatiekantoor in Monnickendam. De helft daarvan is van buitenlandse afkomst;
- Op Marken komen jaarlijks 380.000 geregistreerde bezoekers. Geschat wordt dat er ruim 700.000 bezoekers op jaarbasis komen.

3.4.3. Overige autonome ontwikkelingen

Waterplan (concept)
In 2012 wordt naar alle verwachting een nieuw gemeentelijk Waterplan vastgesteld. In het concept-waterplan zijn geen plannen en projecten opgenomen die belangrijke negatieve ruimtelijke of milieutechnische gevolgen met zich meebrengen.

Nieuw peilbesluit
Door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier wordt een nieuw peilbesluit voorbereid dat de bestaande peilbesluiten samenvoegt. In de komende periode zijn geen drastische peilwijzigingen aan de orde. Het gaat om kleine peilwijzigingen die geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. Het peilbesluit wordt daarom niet meegenomen in het planMER.

Dijkverzwaring Marken en Edam-Amsterdam
Tijdens de tweede toetsronde van alle primaire keringen (in 2006) is geconstateerd dat de Waterlandse Zeedijk (deel van de Markermeerdijk) gedeeltelijk niet voldoet aan de geldende veiligheidsnormen en dus moet worden versterkt. De benodigde maatregelen worden meegenomen in het dijkverzwaringstraject voor de gehele Markermeerdijk tussen Edam en Amsterdam. Dit traject is voorzien voor 2011 - 2017. Dit project doorloopt zijn eigen mer-procedure. Daarbij wordt zowel binnendijks als buitendijks ruimte gezocht (bron: DHV en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, 2008).

Omringkade Marken
Tijdens de genoemde toetsingsronde is gebleken dat het zuidelijke deel van de Omringkade niet voldoet aan het vereiste veiligheidsniveau. Rijkswaterstaat gaat daarom als verantwoordelijk beheerder de kade in 2012-2014 verbeteren. Deze ontwikkeling doorloopt een zelfstandige mer-procedure.

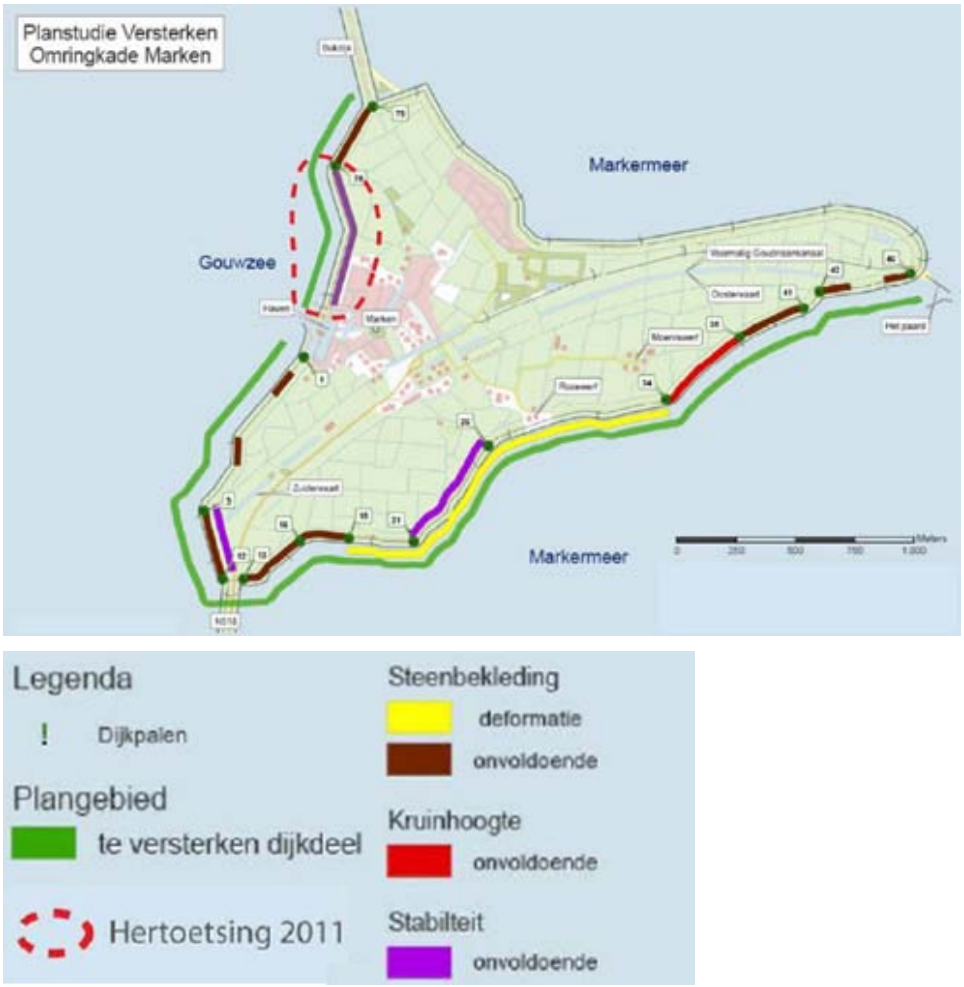

Figuur 12. Milieueffectrapport Planstudie Versterken Omringkade (DHV, concept 11 juni 2012)

Voor Anker

Op Marken wordt op dit moment het project Voor Anker gerealiseerd aan de Hoogkamplaan. Er zijn op dit moment 14 koop- en 33 huurappartementen opgeleverd. Van 15 dijkwoningen is op dit moment de verkoop gestart. Aangezien het project al zo goed als afgerond is, kan dit worden beschouwd als een autonome ontwikkeling.

Woningbouwpilot Bennewerf

Voor het opvangen van de lokale woningvraag op Marken is een plan ontwikkeld voor de bouw van 35 woningen op een nieuwe werf. Vanwege de ligging in de Rijksbufferzone Amsterdam - Purmerend is woningbouw buiten ‘bestaand bebouwd gebied’ in principe niet toegestaan. Omdat het Rijk echter nieuwe mogelijkheden voor woningbouw in de Rijksbufferzone wil creëren, is de pilot Waterland gestart. Daarbinnen is door het rijk en de provincie een aantal locaties aangewezen waar buiten ‘bestaand bebouwd gebied’ woningbouw wordt ontwikkeld. De locatie Bennewerf is in deze pilot opgenomen. De Bennewerf ligt aan de zuidwestzijde van Marken en vormt daarmee de entree van Marken. De ligging van de Bennewerf is weergegeven in de figuur op de volgende pagina.

Voor het project wordt een zelfstandige bestemmingsplanprocedure doorlopen, waarin de inpasbaarheid in de omgeving wordt beoordeeld. Het woningbouwproject heeft geen ruimtelijke samenhang met andere ontwikkelingen op Marken. De verkeersaantrekkende werking van dit project is opgenomen in de groeiprognoses voor het regionale verkeersnet. De ontwikkelingen worden op die manier meegenomen in de verkeersgerelateerde effecten berekeningen ten aanzien van stikstofdepositie.

De ontwikkeling vertoont verder geen samenhang van milieueffecten met de ontwikkelingen in het plangebied en worden daarom in het planMER verder buiten beschouwing gelaten.

3. 5. Autonome ontwikkelingen buiten het plangebied

3.5.1. Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske

In het Recreatieplan Laag Holland worden voor Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske verschillende nieuwe recreatieve ontwikkelingen genoemd. Het gaat om de ontwikkeling van recreatieve routes en verblijfsrecreatieve voorzieningen. Net als de maatregelen die in het kader van het beheerplan worden getroffen, worden deze ontwikkelingen meegenomen in de cumulatietoets van de passende beoordeling (zie bijlage 4).

3.5.2. Markermeer/IJmeer

In het Markermeer en IJmeer speelt een autonome ontwikkeling op het gebied van recreatie, visserij, zandwinning en natuurontwikkeling. In het kader van het Toekomstbeeld Markermeer-IJmeer wordt gewerkt aan de realisatie van een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (Werkmaatschappij Markermeer-IJmeer, 2011). Deze autonome ontwikkeling is meegenomen in de cumulatietoets van de passende beoordeling (zie bijlage 4).

3.5.3. Woningbouwontwikkelingen

Grotere woningprojecten in de gemeente naast de Bennewerf zijn de volgende:
- Broek in Waterland, Hellingweg (circa 80 woningen);
- Broek in Waterland, Veenderijvaart (65 woningen);
- Broek in Waterland, de Trambaan / Elandweg (47 woningen);
- Broek in Waterland, Disweg 2 (16 woningen);
- Broek in Waterland, Nieuwland (brede school en woningen)
- Katwoude, Lagedijk (25 woningen);
- Watergang, Stiereveld (19 woningen);
- Watergang, Het Schouw (50 woningen);
- Ilpendam, Ilpenhof (32 woningen);
- Monnickendam, Gouwzee (school en 30 appartementen);
- Monnickendam, Noordeinde 80-86 (16 appartementen);
- Monnickendam, Oranjezicht (22 appartementen).

Deze projecten zijn weergegeven op de onderstaande kaart. Deze kaart is tevens opgenomen in kaartenbijlage (bijlage 9). Na 2015 is de ontwikkeling van de locaties Ilpendam-Noord (Ilpendam) en Minneweg-Noord (Marken) aan de orde. Exacte woningaantallen zijn hier nog niet beschikbaar.

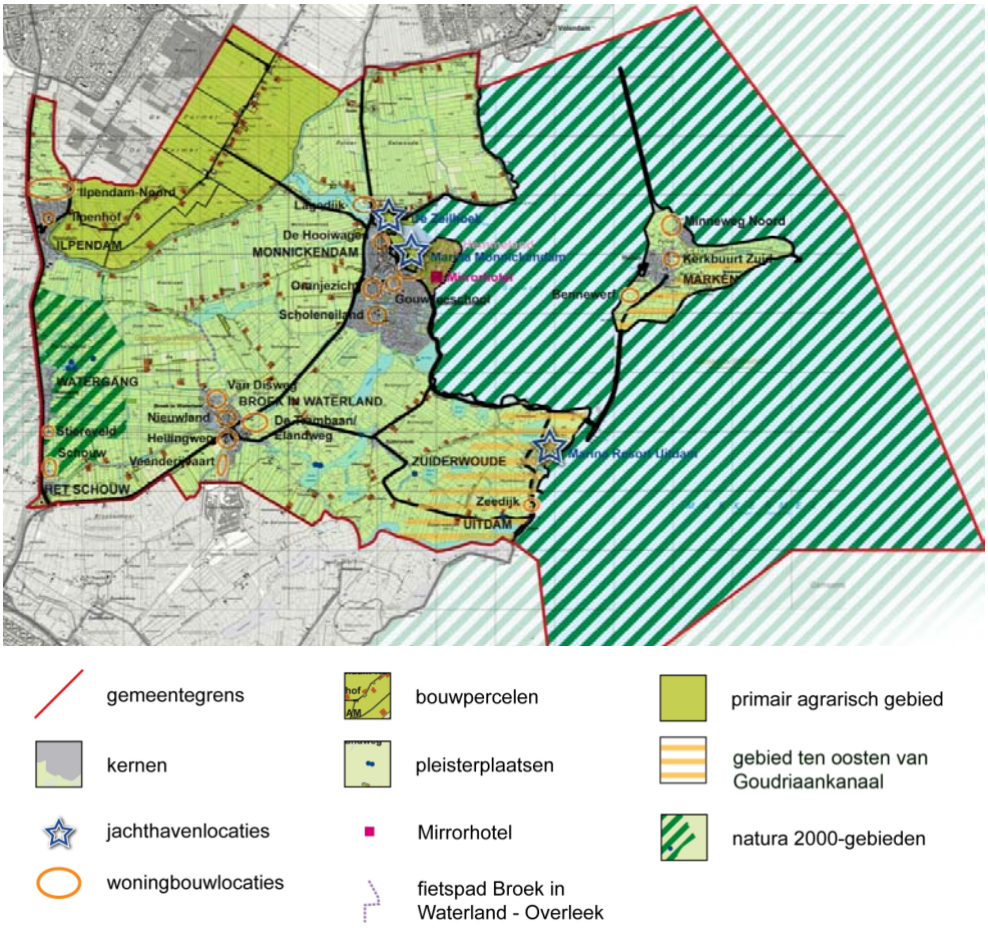

Figuur 13. Projecten in Waterland

Voor deze projecten is of wordt een zelfstandige bestemmingsplanprocedure doorlopen. Uit de omgevingsonderzoeken die voor deze projecten reeds zijn uitgevoerd, blijkt dat belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu niet zijn te verwachten. De verkeersaantrekkende werking van de projecten is opgenomen in de groeiprognoses voor het regionale verkeersnet. De ontwikkelingen worden op die manier meegenomen in de verkeersgerelateerde effecten en de berekeningen ten aanzien van stikstofdepositie. De ontwikkelingen vertonen verder geen samenhang van milieueffecten met de ontwikkelingen in het plangebied en worden daarom in het planMER verder buiten beschouwing gelaten.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4. 1. Beschrijving van het voornemen

4.1.1. Twee nieuwe bestemmingsplannen

Dit planMER heeft betrekking op twee verschillende bestemmingsplannen. Voor zowel het Buitengebied als voor Marken wordt een actueel bestemmingsplan opgesteld. Voor zover de plangebieden bestaan uit agrarische grond, agrarische bedrijven en natuurgebied, geldt een vergelijkbare plansystematiek. Ten aanzien van de regels voor bebouwing is wel een onderscheid in systematiek aanwezig. Dit heeft voornamelijk te maken met het feit dat Marken is aangewezen als beschermd dorpsgezicht[7].

In de onderstaande tabellen worden belangrijkste keuzes in bestemmingssystematiek samengevat.

Onderdeel	Buitengebied Waterland 2013	Marken 2013
Agrarische bouwpercelen	Agrarische bouwpercelen worden aangeduid binnen de bestemming 'Agrarisch'. Gebouwen moeten binnen het bouwvlak worden gebouwd.	Agrarische bouwpercelen worden aangeduid binnen de bestemming 'Agrarisch'. Gebouwen moeten binnen het bouwvlak worden gebouwd.
Regeling hoofdbebouwing en bescherming karakteristieke bouwvormen	Alleen bij stolpen wordt de bebouwing specifiek vastgelegd met een bouwvlak en een maatvoeringsaanduiding. Hier vormt de bestaande maatvoering het uitgangspunt. In overige bestemmingen is een maximale oppervlakte en een standaardmaatvoering opgenomen voor hoofdgebouwen.	Alle hoofdbebouwing van woningen en voorzieningen is vastgelegd met een bouwvlak en een gedetailleerde maatvoering.
Regeling erfbebouwing	Bij het vergroten of verplaatsen van een agrarisch erf moet worden voldaan aan de criteria uit het Afsprakenkader Ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-oost. Tevens zijn bepalingen ten aanzien van de situering en omvang van bijbehorende bouwwerken opgenomen.	Voor het agrarische gebied op Marken geldt dezelfde systematiek. Een specifieke regeling voor bijbehorende bouwwerken ter plaatse van de 'bleken'. De hoogte van erfafscheidingen vastgelegd.
Beschermen natuurlijke waarden	Natura 2000-gebieden en de Ecologische Hoofdstructuur - voorzover in gebruik als natuur - hebben een eigen natuurbestemming, toegesneden op de karakteristiek en de waarden in het gebied. Gronden die nog bij agrariërs in	Natura 2000-gebieden en de Ecologische Hoofdstructuur hebben een eigen natuurbestemming, toegesneden op de karakteristiek en de waarden in het gebied.

[7] In het plangebied van bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 ligt een deel van het beschermd dorpsgezicht Zuiderwoude. In het plangebied betreft het echter alleen agrarische gronden, zonder bebouwing. De bescherming van het beschermd dorpsgezicht is met name geregeld in Bestemmingsplan Kernen Waterland 2013. Met de bestemming Tuinen - Onbebouwd worden de doorzichten beschermd.

	eigendom en gebruik zijn, zijn agrarisch bestemd.	
Beschermen cultuurhistorische waarden	Ter bescherming van aardkundige waarden, archeologische waardevolle gebieden, (een deel van) het beschermd dorpsgezicht Zuiderwoude en cultuurhistorisch waardevolle waterlopen wordt een dubbelbestemming opgenomen.	Ter bescherming van aardkundige waarden, archeologische waardevolle gebieden, het beschermd dorpsgezicht Marken en cultuurhistorisch waardevolle waterlopen wordt een dubbelbestemming opgenomen.

Tabel 5 Verschillen in plansystematiek

Onderstaand wordt per type ontwikkelingen aangegeven welke ontwikkelingsruimte in de bestemmingsplannen is opgenomen. Wanneer er verschillen zijn tussen de bestemmingsplannen Buitengebied Waterland 2013 en Marken 2013, wordt dit aangegeven.

4.1.2. Ontwikkelingsmogelijkheden landbouw

Veehouderij
Vanwege het belang van de grondgebonden veehouderij voor het beheer van het landschap, vormt deze vorm van veehouderij het uitgangspunt. Het intensief houden van varkens, vleeskalveren, pluimvee of pelsdieren is niet toegestaan.

Qua ontwikkelingsmogelijkheden is gekozen voor maatwerk. Bij recht wordt een beperkte groeiruimte toegestaan, waarbij het opgenomen agrarisch bouwperceel is afgestemd op de bestaande bebouwing en het geldende bestemmingsplan. Agrarische bedrijfsgebouwen, agrarische bedrijfswoningen, mest-, voeder- en sleufsilo's moeten binnen dit bouwvlak worden gebouwd. Per agrarisch bedrijf mag één schuilgelegenheid of melkstal buiten het bouwvlak worden gebouwd. Via een afwijkingsbevoegdheid mogen mestsilo's, -platen en –bassins buiten het perceel worden opgericht. Ter illustratie van de systematiek is figuur 14 opgenomen.

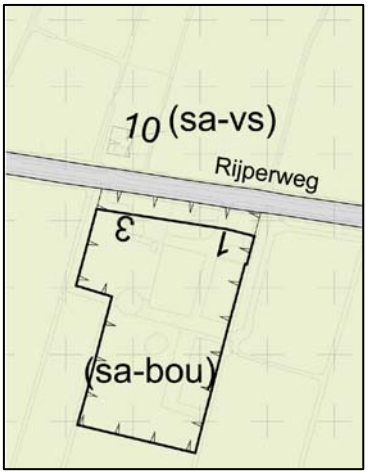

Figuur 14. Voorbeeld van een agrarisch bouwperceel met bouwvlak en bouwperceel (uitsnede bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013)

Via een wijzigingsbevoegdheid kunnen bedrijven doorgroeien naar een maximale omvang van 1,5 hectare. Bij het toepassen van een afwijkings- of wijzigingsbevoegdheid moet worden voldaan aan een aantal voorwaarden:
- De voorwaarde van een goede landschappelijke inpassing,
- Dat de uitbreiding bedrijfseconomisch noodzakelijk is, en
- Het bedrijf een bijdrage levert aan natuurbeheer of een andere maatschappelijke functie.

Deze criteria zijn verder uitgewerkt in het Afsprakenkader Landbouw en Landschap Waterland-oost en worden beschreven in bijlage 1 (het beleidskader).

Primair agrarisch gebied
Vollegrondstuinbouw, fruitteelt, houtteelt, sierteelt en wisselteelt van bloembollen is in een beperkt deel van het plangebied toegestaan. Het gaat om een deel van droogmakerij de Purmer (zie figuur 13). Beplanting ten behoeve van opgaande teeltvormen mag maximaal 2,00 meter hoog zijn.

Aanlegwerkzaamheden agrarisch gebied
In het agrarisch gebied wordt het aanleggen van kavelpaden bij recht toegestaan. Voor de volgende aanlegwerkzaamheden moet een omgevingsvergunning worden afgegeven:
- Het dempen, verbreden en vergraven van waterlopen;
- Het scheuren van grasland voor de teelt van ruwvoedergewassen (bijvoorbeeld maïs);
- Het ophogen of afgraven van gronden;
- Het aanleggen van fiets- en wandelpaden;
- Voorzieningen ten behoeve van extensief dagrecreatief gebruik.

Deze vergunningplicht geldt niet in primair agrarisch gebied.

Nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven
Naast de mogelijkheden die aan elke woonbestemming zijn toegestaan (zie 4.1.4), zijn in de bestemming ‘Agrarisch’ verschillende mogelijkheden opgenomen om verbreding van de bedrijfsvoering mogelijk te maken. Een omgevingsvergunning wordt alleen verleend wanneer wordt voldaan aan de criteria van Afsprakenkader Landbouw en Landschap Waterland-oost (zie bijlage 1).

Op basis van het Afsprakenkader geldt onder andere dat maximaal 400 m^2 van de bebouwing en maximaal 30% van de bestaande bebouwingsmogelijkheden en 30% van de (onbebouwde) gronden van het agrarisch bouwvlak mag worden benut voor nevenactiviteiten. Deze mogelijkheden zijn niet stapelbaar. De functies mogen geen onevenredige parkeerdruk met zich meebrengen. Het ruimtebeslag van nevenactiviteiten wordt daarmee altijd beperkt tot het agrarisch bouwperceel of - in geval van boerengolf en kleinschalig kamperen - gedeeltelijk de gronden daar net buiten.

Nevenactiviteiten die een iets grotere ruimtelijke impact kunnen hebben worden bij afwijking toegestaan. Daarbij gaat het om de volgende functies:

- Zorg
  Een extra zorgfunctie binnen de agrarische bestemming is mogelijk als er een relatie is tussen de zorg en de werkzaamheden op een agrarisch bedrijf. Dit betekent dat er een relatie moet zijn met de agrarische bedrijfsvoering. De zorgfunctie moet kleinschalig van aard zijn.
- Productiegebonden detailhandel
  Deze kleinschalige wijze van detailhandel bestaat uit de verkoop van streekeigen producten. Deze mogen worden verkocht bij het agrarisch bedrijf.
- Agrarische dienstverlenende bedrijvigheid
  Hieronder vallen onder andere gebruiksgerichte paardenhouderijen en andere agrarische aanverwante bedrijvigheid (uitsluitend toegestaan bij volwaardige agrarische bedrijven).
- Het stallen van boten en caravans
  Voor het stallen van grotere voertuigen als boten en caravans en gelijkwaardige soorten is ruimte in - vrijkomende - bedrijfsgebouwen.
- Recreatieappartementen
  Hiermee vindt een verruiming plaats van kleinschalige mogelijkheden waarmee het toerisme in de gemeente op de kaart wordt gezet. Het agrarisch bedrijf moet volwaardig zijn en de appartementen zijn gevestigd of worden gerealiseerd in het hoofdgebouw.
- Verhuur van fietsen en kano's
  Het bijzondere (veenweide)landschap kan worden beleefd per fiets, kano of fluisterboot. De kleinschalige verhuur hiervan is een stimulans voor het kleinschalige toerisme.
- Niet-agrarische bedrijvigheid
  Onder de niet-agrarische bedrijvigheid vallen rustpunten en de bedrijven uit categorieën 1 en 2. Geluidszoneringsplichtige inrichtingen, risicovolle inrichtingen en/of vuurwerkbedrijven vallen hier niet onder.
- Groepsaccommodatie
  De groepsaccommodatie mag plaatsvinden in zowel het hoofdgebouw als in bijbehorende bouwwerken. De afstand van het hoofdgebouw tot de groepsaccommodatie is maximaal 25 meter, omdat er ruimtelijk gezien één geheel gevormd moet worden met de overige gebouwen.
- Theeschenkerij / theetuin
  Bij een agrarisch bedrijf mag een theeschenkerij / theetuin worden gevestigd waar koffie en thee wordt geschonken. De theetuin mag buiten de gebouwen plaatsvinden en een omvang hebben van maximaal 50 m^2.
- Boerengolf
  De agrarische gronden mogen buiten het broedseizoen gebruikt worden voor boerengolf. Dit recreatieve gebruik mag niet ten koste gaan van de aanwezige natuurwaarden.
- Kleinschalig toeristisch overnachten
  Voor kleinschalig toeristisch overnachten, kan bij afwijking een grotere oppervlakte worden gebruikt dan bij recht het geval is. Hiervoor mag maximaal 50% van de brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning en bijbehorende bouwwerken en functies worden gebruikt tot een maxima-

le omvang van 100 m^2. De grotere oppervlakte voor kleinschalig toeristisch overnachten, mag niet leiden tot een onevenredige parkeerdruk op de omgeving.

- Kleinschalig kamperen
  Kleinschalig kamperen moet op of direct aansluitend op een agrarisch bouwperceel plaatsvinden. Kleinschalig betekent maximaal 25 standplaatsen. De maximale oppervlakte van een kampeerterrein is 1.600 m^2, waarbij nooit meer dan 50% van het kampeerterrein buiten het bouwperceel mag liggen. De functie mag geen onevenredige beperking opleveren van de ontwikkelingsmogelijkheden op nabijgelegen bouwpercelen (minimaal 50 m afstand). Daarnaast gelden nog een aantal randvoorwaarden ten aanzien van de situering van het terrein het aantal bijbehorende parkeerplaatsen[8].
- Paardrijbakken, zwembaden en tennisbanen
  Zwembaden en tennisbanen moeten binnen de bouwvlakken of bestemmingsvlakken worden aangelegd. Paardrijbakken mogen daar ook buiten, maar wel aansluitend op het bijbehorend bouwvlak of bestemmingsvlak. Het moet gaan om eigen gebruik en er moet voldoende aandacht zijn voor de landschappelijke inpassing en situering. Om die reden moeten de functies zoveel mogelijk achter de hoofdgebouwen en dus uit het zicht worden gesitueerd. Voor paardrijbakken geldt een oppervlakte van maximaal 1.200 m^2. Ook mag er geen onevenredige licht- en geluidhinder optreden.

Mestverwerking, mestopslag en opslag van landbouwproducten
Mestopslag en opslag van landbouwproducten moet binnen het agrarisch bouwperceel plaatsvinden. Via een afwijkingsbevoegdheid kan een uitzondering worden gemaakt, als er geen plaats meer is binnen het bouwvlak of wanneer dit vanuit de milieuwetgeving noodzakelijk is. De mestopslag moet dan aansluitend op het bouwperceel plaatsvinden.

Het (co)-vergisten van mest of is slechts toegestaan via een afwijkingsbevoegdheid. Daarbij moet onder andere worden voldaan aan de volgende criteria:

1. De vergistingsinstallatie wordt gebouwd binnen het bouwperceel;
2. De mestvergistingsinstallatie is gebonden aan de eigen bedrijfsvoering. Een agrarisch bedrijf verwerkt eigen geproduceerde mest en voegt daar co-substraten van het eigen bedrijf of derden toe;
3. Mestvergisting blijft een ondergeschikte activiteit;
4. De capaciteit van vergisting bedraagt ten hoogste 100 ton per dag;
5. De gezamenlijke inhoud van de bouwwerken ten behoeve van vergisting heeft een inhoud van maximaal 25.000 m^3;
6. De bouwhoogte van de installaties is maximaal 10,00 meter;
7. Er wordt voldaan aan de landschappelijke criteria uit het Afsprakenkader Landbouw en Landschap Waterland-oost (zie ook bijlage 1 Beleidskader);
8. Met een erfinrichtingsplan wordt aangetoond dat de ontwikkeling op een zorgvuldige manier in het landschap wordt gepast.

[8] Ten aanzien van kamperen bij de boer zijn de beleidsregels van toepassing die op 28 augustus 2012 door het college zijn vastgesteld (zie bijlage 1).

Omdat de vraag naar mestvergisters naar alle verwachting beperkt blijft, wordt met het bestemmingsplan een maximum van 5 vergistingsinstallaties mogelijk gemaakt.

4.1.3. Ontwikkelingsmogelijkheden recreatieve functies

Jachthavens
Op basis van het Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan (vastgesteld op 23 januari 2003) is besloten dat de bestaande jachthavens Uitdam, de Zeilhoek en Marina Monnickendam mogen groeien met in totaal 650 plaatsen. De plannen van de jachthavens zijn in verschillende stadia van uitwerking. De huidige stand van zaken wordt per jachthaven beschreven.

Marina Resort Uitdam
Voor de uitbreiding van Marina Resort Uitdam is een aparte bestemmingsplanprocedure doorlopen. In 2011 is dit bestemmingsplan onherroepelijk geworden en is een vergunning op basis van de Natuurbeschermingswet afgegeven. De jachthaven Uitdam maakt daarom geen deel uit van het plangebied. Het bestemmingsplan bevat de mogelijkheid om de bestaande jachthaven uit te breiden van 300 tot 550 ligplaatsen. De ontwikkeling wordt in de komende jaren tot uitvoering gebracht en wordt daarom in het plan-MER beschouwd als een autonome ontwikkeling.

De Zeilhoek
Bij de Zeilhoek bestaat het voornemen om de bestaande jachthaven opnieuw in te delen en het bestaande aantal ligplaatsen met 200 stuks uit te breiden tot circa 350 stuks (zie onderstaande figuur). De Zeilhoek wordt eerst volledig overeenkomstig de bestaande planologische regeling vastgelegd. Voor de ontwikkeling is een wijziging nodig.

Over de uitbreiding van het aantal ligplaatsen heeft al wel besluitvorming plaatsgevonden. In het voorontwerpbestemmingsplan was de uitbreiding van het aantal ligplaatsen bij de Zeilhoek bij recht opgenomen. Omdat de politieke besluitvorming over deze ontwikkeling nog niet heeft plaatsgevonden, zijn de uitbreidingsmogelijkheden in het ontwerpbestemmingsplan onder een wijzigingsbevoegdheid gebracht.

Met de nieuwe indeling kan worden ingespeeld op de trend naar grotere scheepsmaten. Daarmee komt de verdeling tussen grotere en kleinere schepen in de haven meer in evenwicht. Het plan is gebaseerd op een boxmaat van 15 x 5 meter.

Aan de oostzijde van de uitbreiding is tevens voorzien in de aanleg van een strekdam. Bij de aanleg van de haven komt veel zand vrij. Dit biedt mogelijkheden om aansluitend op aan de strekdam een natuurvriendelijke vooroever te creëren.

Op de oever heeft de Zeilhoek nog een aantal bouwplannen, dat nog niet volledig is uitgewerkt. Het gaat hier om een havenkantoor, een bedrijfsgebouw met showroom (voor boten), de vervanging/verplaatsing van het hui-

dige restaurant en de mogelijke bouw van een revalidatiecentrum. Over de bouwmogelijkheden heeft nog geen besluitvorming plaatsgevonden. Deze worden daarom buiten het bestemmingsplan gehouden.

Figuur 15. Beoogde locatie van de ligplaatsen bij de Zeilhoek

Marina Monnickendam
Marina Monnickendam heeft beleidsmatig gezien de mogelijkheid om de bestaande ligplaatsen (500) uit te breiden met 200 stuks. Omdat hiervoor nog geen concrete plannen zijn, is voor de Marina Monnickendam ook een wijzigingsbevoegdheid opgenomen.

Aanleggelegenheid Marken
In het bestemmingsplan Marken 2013 wordt een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om bij de haven van Marken (buitendijks) een aanleggelegenheid te realiseren voor riviercruiseschepen. Het gaat hier voor schepen die meerdaagse tochten maken over Europese meren en rivieren. De schepen maken gebruik van de bestaande vaargeul tussen Volendam en Marken.

Figuur 16. Ter illustratie: een riviercruiseschip

De aanlegsteiger wordt ongeveer 60 meter lang en biedt de mogelijkheid om schepen aan te leggen met een lengte van 135 meter lang. De aanlegsteiger is schematisch weergegeven in de onderstaande figuur.

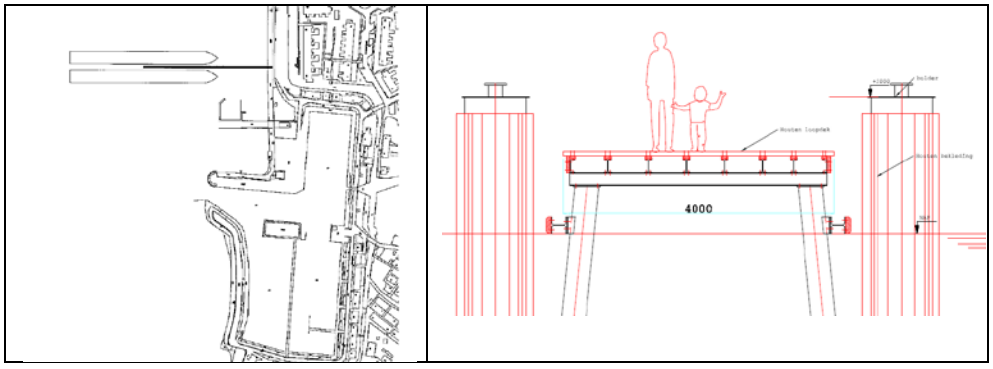

Figuur 17. Beoogde aanlegsteiger voor riviercruiseseschepen (schematisch)

De aanleggelegenheid voor riviercruiseschepen wordt gefundeerd op buispalen, waarbij steeds 5 meter tussen de palen wordt aangehouden. Op enkele plekken aan weerszijden van de aanleggelegenheid worden afmeerpalen aangelegd.

Recreatieve routes

Waterverbindingen binnen EHS-gebieden die van belang zijn voor het toeristisch karakter van Waterland en worden gebruikt als (bestaande) kano- en schaatsroute, worden in het bestemmingsplan specifiek aangeduid. Daarmee wordt geregeld dat (nieuwe) bruggen en duikers een minimale doorvaarhoogte hebben van 1,20 meter en een minimale breedte van 3,00 meter. De hoofdroutes zijn opgenomen op de kaart met recreatieve functies (zie bijlage 9).

Paden die deel uitmaken van een bestaand wegprofiel, vallen binnen de verkeersbestemmingen. Vrijliggende paden worden specifiek bestemd. Een concreet voornemen betreft een fietspad tussen Overleek en Noordermeer (Broek in Waterland).

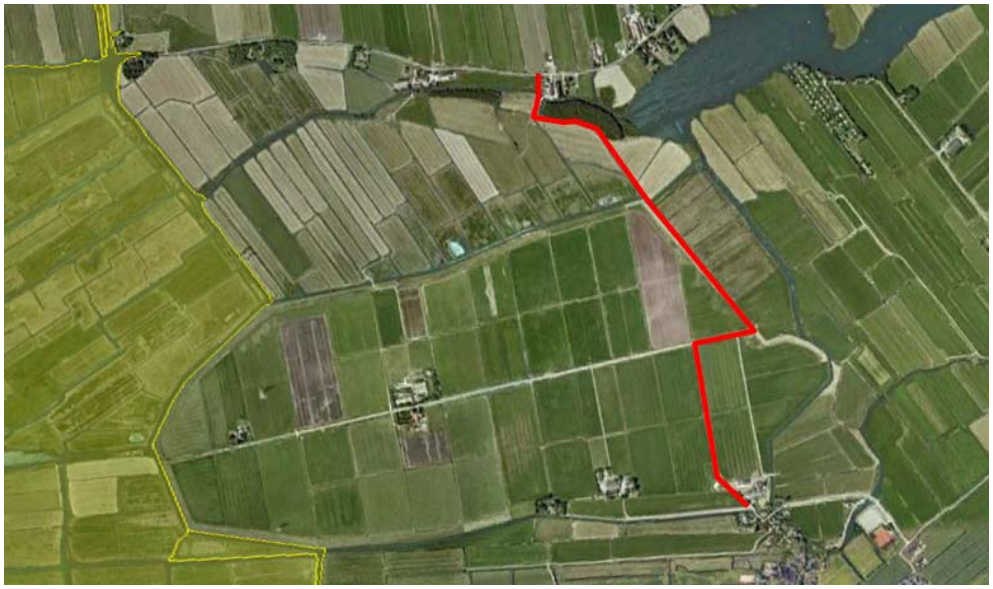

Figuur 18. Beoogd tracé fietspad Overleek-Noordmeer

Voor het aanleggen van nieuwe fiets- en/of wandelpaden binnen agrarisch gebied, moet een omgevingsvergunning worden verleend.

Recreatiegebied het Hemmeland
Recreatiegebied het Hemmeland, grenzend aan de kern Monnickendam, kent een dagrecreatief gebruik en wordt gebruikt voor het organiseren van evenementen. Tot nu toe worden deze evenementen bezocht door enkele honderden tot duizenden bezoekers per keer[9]. In bijlage 9 is een kaart opgenomen met de indeling van het Hemmeland.

Het bestaande kampeerterrein, de bebouwing van de jachthaven Hemmeland en de bebouwing van het Mirrorpaviljoen worden in het bestemmingsplan vastgelegd overeenkomstig de huidige situatie.

Mirrorhotel
In het bestemmingsplan is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen waarmee een hotel bij het bestaande Mirrorpaviljoen kan worden gebouwd: het Mirrorhotel. Daarbij blijft de oppervlakte van het horecagebouw ten hoogste 1.600 m^2. De brutovloeroppervlakte van de ruimtes in gebruik voor horeca, exclusief de parkeerruimte en/of technische ruimte in een souterrain of ondergronds, bedraagt ten hoogste 4.000 m^2. Er mag een halfverdiepte parkeerkelder worden gebouwd. De bebouwing heeft een goot- en bouwhoogte van maximaal 9,00 respectievelijk 14,00 meter.

[9] Voorbeelden zijn: Mirrorpop (1.500 bezoekers) en Circus Moscow-Holiday (800 bezoekers)

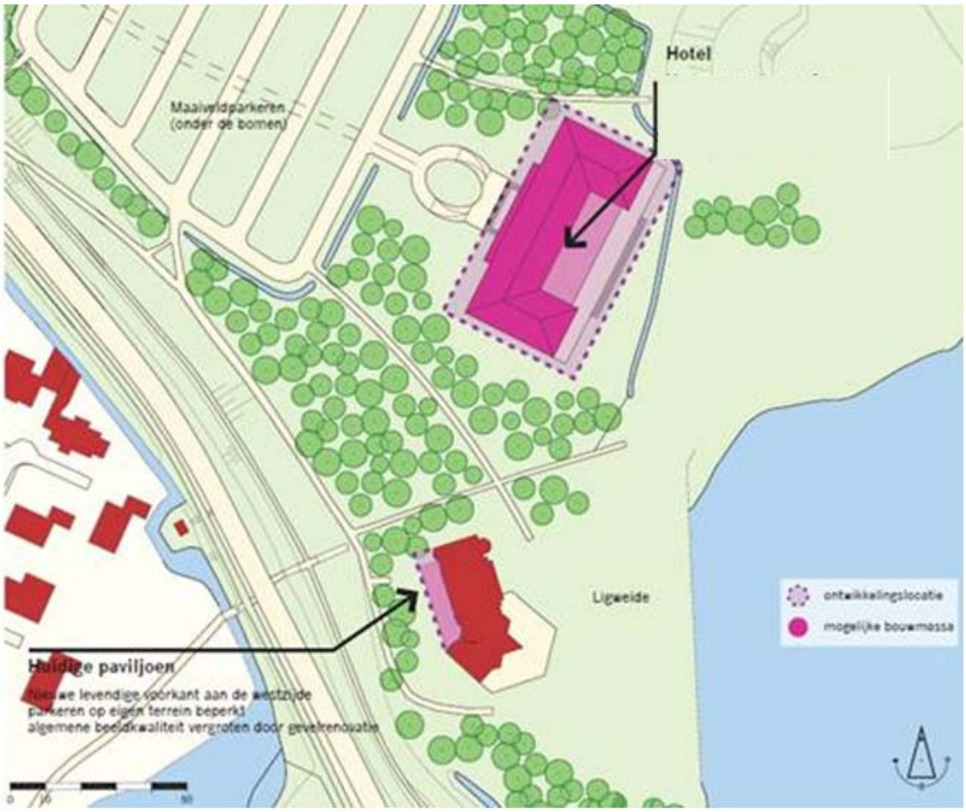

Figuur 19. Stedenbouwkundige visie Mirrorhotel en Mirrorpaviljoen (Bron: Stedenbouwkundig Landschappelijke Visie Hemmeland)

Evenementen
Het college heeft de wens om, naast de gebruikelijke kleinschalige evenementen zoals die nu al plaatsvinden, het aantal evenementen in het Hemmeland te intensiveren. Daarbij wordt op dit moment gedacht aan de volgende typen evenementen:
- 10 x per jaar een middelgroot evenement (5.000 bezoekers). Eventueel met live-muziek;
- 5 x per jaar een groot muziekevenement (20.000 bezoekers). Waarbij één tweedaags en één driedaags evenement (met camping en bijbehorende voorzieningen).

Scouting
Op dit moment wordt er ook een aparte planologische procedure gevolgd voor de realisatie van een klein gebouw ten behoeve van de scouting. Het plan is kleinschalig en wordt in het MER verder buiten beschouwing gelaten.

4.1.4. Overige ontwikkelingen bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 en Marken 2013

De gemeente heeft plannen om in de toekomst een nieuwe gemeentewerf te vestigen op het Bedrijfserf Katwoude. De gemeentewerf betreft een in-

zamelpunt voor afval en kan niet worden gezien als de ‘oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie voor de verwijdering van afval’ (categorie D18 van de bijlage bij het *Besluit mer*). Deze ontwikkeling heeft alleen lokaal beperkte gevolgen en wordt niet meegenomen in het MER (zie bijlage 2.).

In het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 wordt een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om vrijkomende agrarische bedrijven om te zetten naar kleinschalige bedrijfsfuncties of woonfuncties.

Activiteiten met een kleinschalige impact op de ruimte, zijn toegestaan bij alle bestemmingen waarbinnen wordt gewoond. Het gaat daarbij om beroepsuitoefening aan huis c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, mantelzorg en kleinschalig toeristisch overnachten (bed & breakfast). Kleinschalig toeristisch overnachten moet wel beperkt blijven tot 30% van de oppervlakte van de (bedrijfs)woning en maximaal twee kamers. Via een afwijking van het bestemmingsplan is voor kleinschalig toeristisch overnachten een verruiming tot 50 % van de brutovloeroppervlakte van de woning en bijbehorende bouwwerken toegestaan. Daarbij geldt een maximum van 100 m^2. Daarnaast is op het perceel een rustpunt[10] toegestaan. Deze mogelijkheden brengen ten opzichte van de huidige situatie geen belangrijke negatieve gevolgen voor het milieu met zich mee.

In bijlage 2 is beschreven op welke manier met deze ontwikkelingen rekening wordt gehouden in de effectbeschrijving.

4. 2. Alternatieven en scenario’s

4.2.1. Inleiding

De kern van een milieueffectrapportage bestaat uit het vergelijken van de autonome ontwikkeling - de situatie zonder vaststellen van het bestemmingsplan - met de toekomstige situatie. Van belang is dat in ieder geval de referentiesituatie en de maximaal mogelijke milieueffecten in beeld worden gebracht. Op basis van de *Wet milieubeheer* moeten reële alternatieven worden onderzocht die kunnen leiden tot een belangrijk verschil in milieueffecten. Reëel betekent dat de alternatieven realistisch en uitvoerbaar moeten zijn.

Alternatieven kunnen per milieuaspect verschillen. Voor milieuaspecten waarbij de feitelijke milieueffecten moeilijk op voorhand zijn in te schatten, kan worden gewerkt met scenario’s.

[10] Een rustpunt is een plek bij een particulier of een agrariër waar passerende wandelaars en fietsers op het erf kunnen pauzeren en op verhaal kunnen komen, in combinatie met een picknickplaats en voorzieningen, zoals een picknicktafel, het verstrekken van lichte versnaperingen, informatie en het bieden van reparatiemogelijkheden voor fietsen.

4.2.2. Referentiesituatie en het voornemen

Behoudens voor het aspect stikstofdioxide, wordt voor de beschrijving van de milieueffecten alleen een onderscheid gemaakt in een referentiesituatie en het voornemen.

Op basis van de mer-regelgeving is het verplicht om een referentiesituatie in beeld te brengen. Om een goede afweging te kunnen maken is het immers van belang om te weten welke milieusituatie ontstaat op het moment dat een plan niet wordt vastgesteld. De referentiesituatie bestaat uit de huidige milieusituatie en autonome ontwikkelingen en generiek beleid dat los van het plan wordt doorgevoerd.

Naast de referentiesituatie worden de milieueffecten van het voornemen in beeld gebracht. Tot het voornemen worden ook de wijzigings- en afwijkingsbevoegdheden uit het plan gerekend. Behoudens de uitbreiding van jachthavens worden geen uitspraken gedaan over specifiek locaties.

Bij de scenarioberekeningen voor stikstof is het onderscheid tussen de referentiesituatie en het voornemen zeer specifiek. In bijlage 3 wordt op dit onderscheid ingegaan.

4.2.3. Scenarioberekeningen stikstofdepositie

Agrarische sector
Met name de agrarisch sector is erg afhankelijk van marktomstandigheden en generieke (beleids)ontwikkelingen. Het afschaffen van de melkquota bijvoorbeeld, kan enerzijds tot gevolg hebben dat de ingezette schaalvergroting zich doorzet. Anderzijds blijven de gevolgen in Waterland mogelijk beperkt, omdat de veehouderij in het gebied over het algemeen een beperkte schaal heeft.

Naast een vergelijking tussen de huidige situatie en de milieueffecten bij de maximale benutting van de bouwmogelijkheden, zijn voor het aspect stikstofdepositie daarom twee ontwikkelingsscenario's onderzocht. Daardoor ontstaan de volgende rekenscenario's:

- De huidige situatie. Dit scenario gaat uit van feitelijk aantal dieren dat op dit moment aanwezig is. Deze referentie is van belang omdat de passende beoordeling uitgaat van het feitelijk aantal dieren;
- Het voornemen (maximaal ingevuld). Op inzicht te bieden in de milieueffecten die maximaal kunnen optreden, wordt er voor het voornemen van uitgegaan dat alle agrarisch bedrijven in de komende 10 jaar gebruik maken van de maximale bouwmogelijkheden die zijn gegeven;
- Een trendscenario. In het trendscenario wordt uitgegaan van een ontwikkeling van de veestapel volgens de trend van de afgelopen 10 jaar;
- Scenario met ruime groei. Dit scenario gaat uit van een ruime groei van de melkveesector als gevolg van het afschaffen van melkquota en een ruime groei van het aantal paarden en pony's in het gebied, voornamelijk gerelateerd aan een hobbymatig gebruik.

Naast de huidige situatie wordt de autonome ontwikkeling niet in beeld gebracht als aparte referentiesituatie. In het plangebied zijn vrijwel geen (beleids)ontwikkelingen aan de orde die nog leiden tot een groot verschil in de depositiebijdrage ten opzichte van de huidige situatie. Dit wordt nader onderbouwd in bijlage 3.

Recreatieve ontwikkelingen
De ontwikkeling van recreatieve activiteiten speelt zich af binnen een minder grote bandbreedte. Zodoende wordt voor deze ontwikkelingen alleen rekening gehouden met de maximale invulling van de mogelijkheden. In bijlage 3 wordt de invulling van de scenario's nader beschreven en onderbouwd.

5. HUIDIGE MILIEUSITUATIE EN EFFECTBESCHRIJVING

In dit hoofdstuk worden de milieueffecten van de beoogde activiteiten beschreven. De effecten zijn beschreven volgens de richtlijnen uit de notitie reikwijdte en detailniveau en de aanvullende beoordeling reikwijdte en detailniveau. De beoordeling van milieueffecten vindt plaats in hoofdstuk 6. Voor zover dat mogelijk is worden de effecten kwantitatief beschreven. Vanwege het schaalniveau van het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 en Marken 2013, worden de meeste effecten kwalitatief beschreven.

Waar er sprake is van onderscheid in milieueffecten, wordt in de effectbeschrijving een onderscheid gemaakt tussen milieueffecten voor het plangebied van bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 en het gebied van bestemmingsplan Marken 2013.

Daarnaast is per milieuaspect een keuze in de ontwikkelingen die worden beschreven. Niet alle milieuaspecten zijn immers bij elke ontwikkeling van even groot belang. In de nadere afweging reikwijdte en detailniveau zijn deze keuzes nader toegelicht (zie bijlage 2).

5. 1. Ecologie

De toetsing in dit hoofdstuk richt zich op de beschermde soorten en de Ecologische Hoofdstructuur. De effecten op Natura 2000 zijn beschreven in de passende beoordeling (bijlage 4).

5.1.1. Gekozen aspecten

Bij de beoordeling van het aspect ecologie worden met betrekking tot de beschermde soorten en de Ecologische Hoofdstructuur de volgende toetsingscriteria gehanteerd:
- Aantasting Ecologische Hoofdstructuur en Beschermde Natuurmonumenten;
- Aantasting weidevogelleefgebied;
- verstoring of vernietiging van zwaarbeschermde soorten of hun vaste rust- en verblijfsplaatsen.

De effecten voor Natura 2000-gebieden worden beschreven in de passende beoordeling (bijlage 4) en worden in deze paragraaf alleen samengevat.

Het beleidskader voor de Ecologische hoofdstructuur en de bescherming van soorten wordt gevormd door de Provinciale Structuurvisie, het Natuurbeheerplan en de Flora- en faunawet. Deze kaders worden uitgebreid beschreven in bijlage 1.

Toetsingskader beschermde gebieden
In de gemeente Waterland komen verschillende soorten beschermde natuurgebieden voor die gedeeltelijk overlappen. Het betreft:

Natura 2000;
- Omvat Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden die op nationaal niveau worden beschermd door de herziene Natuurbeschermingswet 1998;
- Begrenzing vindt plaats op grond van uitsluitend ecologische criteria;
- Voor Natura 2000-gebieden gelden scherp omlijnde gebiedsdoelen die bij aantasting door nieuwe ontwikkelingen aanleiding kunnen geven voor een passende beoordeling of zelfs een ADC-toets;
- Compensatie van natuuraantasting is in de praktijk nauwelijks mogelijk doordat eerst de “Dwingende reden van groot openbaar belang” moet worden aangetoond;
- Het beschermingsregime kent een externe werking.

Beschermde natuurmonumenten;
- Deze gebieden zijn aangewezen in het kader van de “oude” Natuurbeschermingswet uit 1967. Waar deze gebieden samenvallen, met definitief aangewezen Natura 2000-gebieden, vervallen de gebiedsdoelen voor deze oude Nb-wetgebieden;
- De gebiedsdoelen zijn veel algemener geformuleerd dan bij Natura 2000 en daardoor moeilijker te toetsen. Veelal zijn ook landschappelijke doelen geformuleerd (“weids karakter”, “ongereptheid”);
- Het beschermingsregime kent een externe werking, doch geen passende beoordeling of ADC-toets.

Ecologische hoofdstructuur;
- Bescherming vindt plaats via het ruimtelijk ordeningsspoor;
- Begrenzing en bestuurlijke bescherming zijn onderhevig aan politieke factoren/onvoorspelbaarheid;
- Het beschermingsregime kent geen externe werking;
- Het beschermingsregime kent een ADC-toets doch deze is minder scherp geformuleerd dan voor Natura 2000-gebieden. Compensatie is bijvoorbeeld procedureel goed mogelijk.

Als vierde categorie kunnen in Noord-Holland nog de weidevogelgebieden worden genoemd die ook in het ruimtelijk spoor worden beschermd maar vanwege hun veelal agrarische hoofdfunctie nauwelijks zijn beschermd tegen agrarische intensivering; de grootste bedreiging van weide-vogelpopulaties.

Onderstaande figuur geeft voor het binnendijkse gebied van de gemeente Waterland een indruk van de omvang, de mate van overlap en het juridisch “gewicht” van de verschillende categorieën (Natura 2000 is het best beschermd, weidevogelleefgebied het minst).

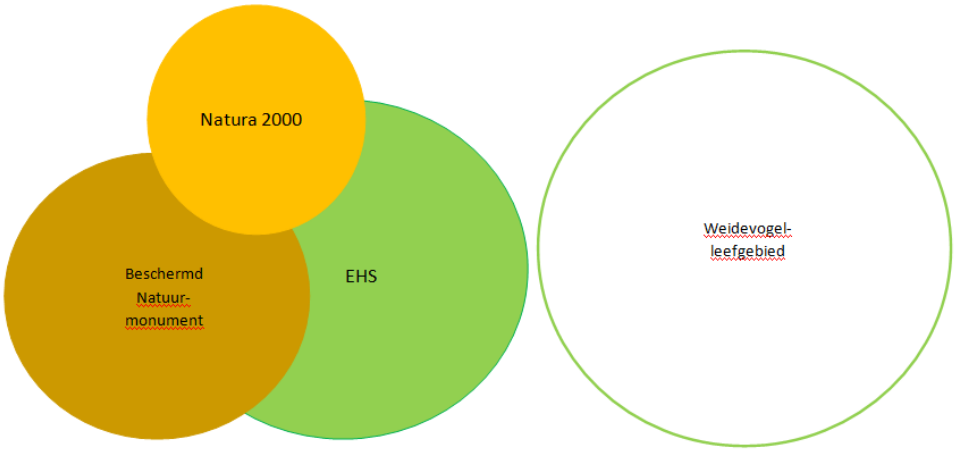

Figuur 20. Categorieën beschermd natuurgebied

In bijlage 1 wordt uitgebreid ingegaan op deze wettelijke kaders.

5.1.2. Huidige situatie en autonome ontwikkeling

De Natura 2000-gebieden en de effecten op deze gebieden worden beschreven in de passende beoordeling in bijlage 4. De overige gebiedscategorieën worden hieronder beschreven. Vanwege de veelvuldig voorkomende overlap tussen gebiedscategorieën is enige herhaling in de beschrijvingen niet te vermijden.

Ecologische Hoofdstructuur
In 2010 heeft de provincie Noord-Holland de ligging van de EHS aangepast (de herijking). Het doel van deze herijking was een ecologisch betere, financieel haalbare en sneller realiseerbare EHS. Bij de herijking zijn gebieden uit de EHS gehaald waarvan de ecologische waarde niet groot genoeg is of de aankoop niet haalbaar (te duur of niet te koop). De nieuwe gebieden die aan de EHS zijn toegevoegd, bieden juist ecologische kansen of kansen op versnelde of goedkopere aanleg. In totaal is ongeveer 1.000 hectaren EHS ‘verlegd’. De Noord-Hollandse EHS blijft even groot. Na de herijking is de EHS-begrenzing nog gewijzigd. De laatste EHS-begrenzing is in de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie opgenomen (zie figuur 21).

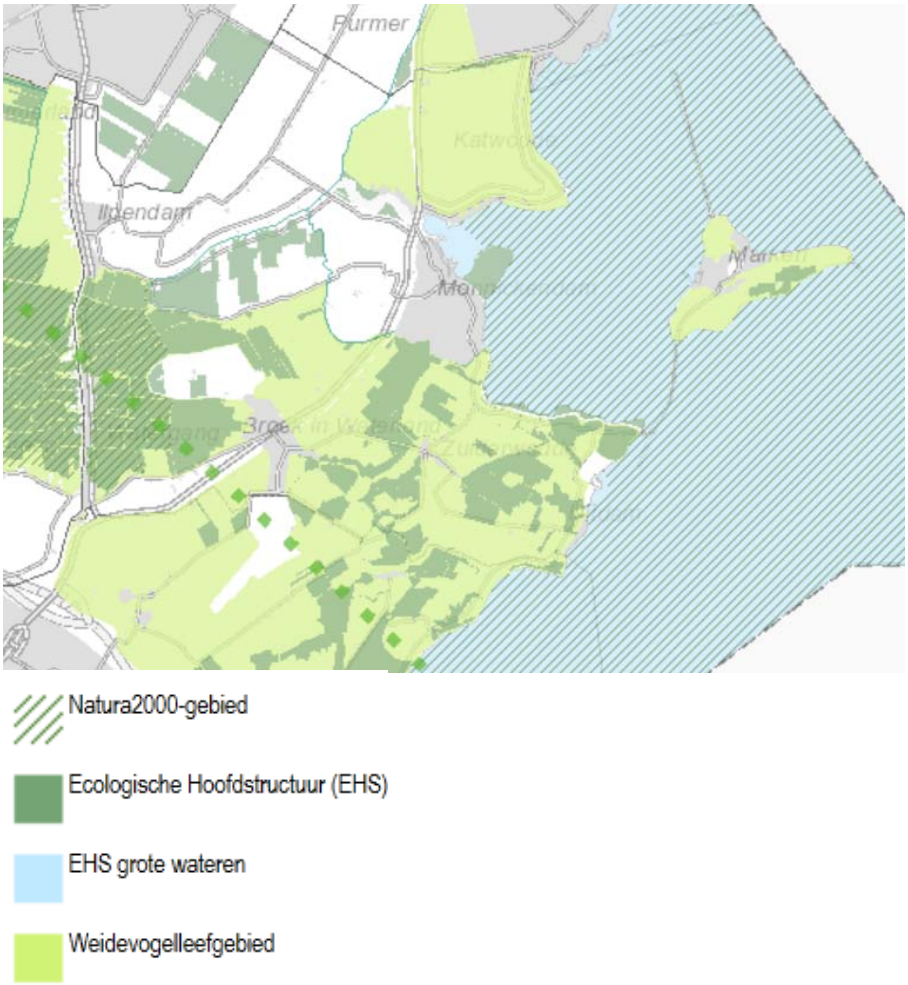

Figuur 21. Uitsnede Structuurvisiekaart Natuur (bron: www.gis.noord-holland.nl)

Beschermde Natuurmonumenten

Het Beschermd Staatsnatuurmonument Varkensland is gedeeltelijk onderdeel van het Natura 2000-gebied Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske. De doelen voor het beschermde Natuurmonument Varkensland bestaan uit het behoud van:

- Landschap: vochtige veenweide gebied, brede waterlopen met enige rietlanden en –kragen;
- Landschap: rietlanden en verlandingsvegetaties;
- Koningsvaren;
- Veenmosorchis (Malaxis);
- Welriekende nachtorchis;
- Bijzondere mossen: levermossen en veenmossen;
- Rijke broedvogelpopulatie aan weidevogels: grutto, kievit, scholekster, tureluur, watersnip.

Figuur 22. Begrenzing van beschermd Staatsnatuurmonument Varkensland

De bovenstaande doelen overlappen direct of indirect grotendeels met de Natura 2000-doelen, maar zijn niet gekwantificeerd. Met de definitieve aanwijzing van dit Natura 2000-gebied zullen deze “oude” doelen komen te vervallen voor het westelijk deel dat samenvalt met Natura 2000. Voor het oostelijk deel blijven de status van Beschermd Natuurmonument en de bijbehorende gebiedsdoelen in stand.

Figuur 23. Begrenzing van beschermd Staatsnatuurmonument Waterland, Aeën en Dieën

Het in 1984 aangewezen beschermd Staatsnatuurmonument Waterland, Aeën en Diën heeft een oppervlakte van 320 ha. te beschermen zijn hier:
- Natuurschoon: weidsheid en de ongereptheid van het landschap;
- Bijzondere brakwatervegetaties en veenmosrietlanden, schraallanden en veenheiden;
- Bijzondere planten soorten als addertong, koningsvaren, malaxis, ronde zonnedauw en welriekende nachtorchis;
- Grote aantallen weidevogels: grutto, kievit, tureluur en watersnip;
- Bijzondere moerasvogels: bruine kiekendief, porseleinhoen, roerdomp en waterral.

Het beheer is hier gericht op behoud en waar mogelijk verhoging van de natuurwaarden. Recreatief gebruik dient te worden gezoneerd in ruimte en tijd.

Weidevogelleefgebied
Met de weidevogels ging het in Noord-Holland – anders dan in de rest van Nederland – tot aan het einde van de jaren ’90 nog relatief goed, met uitzondering van de zeer kritische soorten zomertaling, kemphaan en watersnip die toen al sterk in aantal waren teruggelopen. De scholekster werd eind jaren ’90 ook al minder talrijk. Voor de kievit en de grutto zette de terugloop pas tien jaar geleden in, voor de tureluur nog recenter – deze soort is nu nog steeds talrijker dan in 1990. Ook de slobeend neemt af, de kuifeend is gemiddeld stabiel. De zangvogels nemen het sterkst af, en dan vooral de veldleeuwerik en de gele kwikstaart. Qua ontwikkeling van de weidevogelstand ontlopen natuurgebieden en landbouwgebieden elkaar niet: de terugloop is verhoudingsgewijs gelijk. Natuurgebieden herbergen wel ongeveer tweemaal zo hogere dichtheden aan weidevogels dan landbouwgebied.
Binnen de gemeente Waterland ligt een groot areaal van de door de provincie geselecteerde weidevogelkernen, zoals blijkt uit figuur 25. De groen gekleurde gebieden voldoen aan de provinciale doelstelling voor weidevogelkerngebieden.

Figuur 24. De Grutto temidden van kruidenrijk grasland

Grutto's prefereren gevarieerde, kruidenrijke graslanden die niet te vroeg gemaaid worden. Graslanden zoals op de foto hierboven zijn buiten natuurgebieden zeldzaam geworden, aangezien ze ver voordat het kruidenrijke stadium wordt bereikt, worden doodgespoten, gescheurd en opnieuw ingezaaid met slechts enkele hoogproductieve grassoorten.

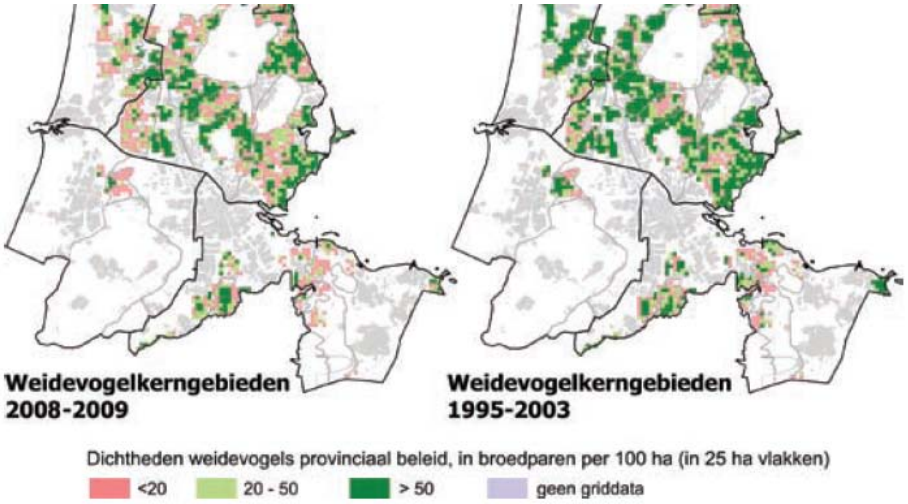

Figuur 25. Figuur Weidevogelkerngebieden (bron: provincie Noord-Holland, 2010)

Uit bovenstaande kaartbeelden wordt duidelijk dat het areaal dat zich kwalificeert als kerngebied is teruggelopen, ook in de gemeente Waterland. Deze ontwikkeling heeft plaatsgevonden ondanks ruim 20 jaar intensief weidevogelbeheer en nestbescherming door tientallen boeren en vrijwilligers.
Weidevogelbescherming was lange tijd louter gericht op het beschermen van nesten en eieren. Onderzoek heeft echter uitgewezen dat na het succesvol uitkomen van de nesten extra zorg nodig is. Het overlevingspercentage van de kuikens ligt te laag om de populaties op peil te houden. Deels is dit te wijten aan voedselgebrek (eenvormige, insectenarme graslanden) en deels een gevolg van predatie vanwege het ontbreken van schuilmogelijkheden in de gladgemaaide graslanden. Nestbescherming blijkt bovendien predatie te stimuleren door het veroorzaken van visuele en geursporen naar het nest (bron: Teunissen, 2005).

Daarnaast zijn er nog andere oorzaken van de achteruitgang van de weidevogelpopulaties:

- Daling van het grondwaterpeil; vrijwel alle soorten reageren negatief op een waterpeil dat dieper is dan 20-40 cm beneden maaiveld. Dit effect is deels indirect; een daling van het grondwaterpeil leidt veelal tot een intensivering van het graslandgebruik;
- Openheid; voor veel weidevogels is openheid van het landschap een belangrijke voorwaarde voor het voorkomen. Bebouwing, bomen en infrastructuur tasten deze openheid aan;
- Recent is ook de sterke toename van de ganzenpopulaties als mogelijke oorzaak genoemd; grauwe, brand- en nijlganzen broeden tegen-

woordig in grote aantallen in weidevogelgebieden en verdringen daarbij de veel kleinere weidevogels.

Figuur 26. Ontoereikend weidevogelbeheer; het nest is gemarkeerd en gespaard bij het maaien, doch de kuikens vinden in de kale grasmat geen insecten en geen dekking tegen predatoren.

Opkrikplan Weidevogelleefgebied Waterland-oost

Dit opkrikplan, opgesteld in 2011 in opdracht van het Nationaal Landschap Laag Holland, heeft tot doel om zeer doelgerichte herstelprogramma's op te zetten voor behoud en herstel van weidevogelpopulaties. Een belangrijk uitgangspunt is aansluiting bij het nieuwe subsidiestelsel Natuur en landschapsbeheer (SNL) en de ambities zoals die zijn verwoord in het landelijke actieprogramma Nederland Weidevogelrijk en de provinciale weidevogelvisie (2009).

Het opkrikplan geeft voor zes deelgebieden concrete voorstellen voor verbetering van het weidevogelleefgebied. Deze aanbevelingen zijn vrijwel overal hetzelfde en betreffen:

- Vergroten van het areaal kuikenland (kruiden- en structuurrijk halflang gras);
- Realisatie hoog waterpeil (minder dan 40 cm beneden maaiveld);
- Monitoren en zonodig bestrijden predatie en ganzenoverlast.

In enkele gebieden is ook het vergroten van de openheid een punt van aandacht. Opvallend is dat alleen op Marken het weidevogelbiotoop geheel in orde is (met enige zorgen betreffende predatie en ganzen). Marken is echter ook het enige deelgebied met overal een zeer geringe drooglegging van < 20 – 40 cm.

De gemeente Waterland onderschrijft de aanbevelingen van het opkrikplan maar kan geen invloed uitoefenen op de sleutelfactoren voor een goed weidevogelgebied (water- en maaibeheer). In het ruimtelijk spoor (bestemmingsplan) kan alleen het aspect openheid worden bewaakt.

Beschermde soorten
De huidige ecologische waarden zijn vastgesteld aan de hand van algemene ecologische kennis en verspreidingsatlassen/gegevens (www.ravon.nl en www.waarneming.nl) waarin de waarnemingen zijn aangegeven.

Algemeen
In het West-Nederlandse veenweidegebied worden flora en fauna bepaald door het samenspel van bodem, waterhuishouding en agrarisch grondgebruik. De regio Waterland, waar het plangebied deel van uitmaakt, vormt binnen dit West-Nederlandse veenweidegebied een ecologisch kerngebied van zeer grote betekenis. Met name voor weidevogels en vegetaties kan gesproken worden van waarden van internationaal belang. Van groot belang voor de huidige en toekomstige ecologische betekenis is het overwegend agrarische grondgebruik in het gebied.

Flora
De water-, oever- en graslandvegetaties in het plangebied zijn vooral kenmerkend voor vochtige, voedselrijke ecotopen met een intensief agrarisch grondgebruik. Dergelijke voedselrijke vegetaties zijn vaak weinig divers en worden overheerst door een klein aantal snel groeiende soorten. Plaatselijk zijn echter nog soortenrijke vegetaties aanwezig die kenmerkend zijn voor natte tot vochtige voedselarme ecotopen, vooral waar sprake is van lichte, brakke kwelinvloeden. Bijzonder zijn de vegetatiekundige overgangen tussen brakke en zoete milieus die in het plangebied op korte afstand van elkaar kunnen worden waargenomen, onder meer in de polder Varkensland (Natura 2000-gebied). Verder zijn plaatselijk zeer waardevolle veenmosrietlanden aanwezig met bijzondere soorten als ronde zonnedauw en veenmosorchis.

In grote delen van het agrarisch gebied is echter sprake van relatief soortenarme vegetaties als gevolg van de mineralenoverschotten in de landbouw, waardoor de voedselrijke milieutypen nu sterk overheersen. De meeste vegetatiekundige waarden worden hier aangetroffen langs de oevers, met name achter in de polders waar de bemestings- en beweidingsintensiteit het laagst is. Hier komen soorten voor van vochtige voedselarme milieus als echte koekoeksbloem, dotterbloem en zwanenbloem. De vegetatiekundige waarden langs de sloten zijn overigens toegenomen als gevolg van de strengere mestwetgeving en het gerichte natuurvriendelijke slootkantbeheer, al dan niet in het kader van een beheersovereenkomst. Ook de soortenrijkdom van de graslandvegetaties is het grootst op de meest vochtige en minst intensief gebruikte percelen. Kenmerkende soorten van voedselarme graslanden zijn onder andere fioringras, echte witbol en veldzuring.

Buiten het agrarisch gebied zijn plaatselijk bijzondere plantensoorten aanwezig zoals de beschermde rietorchis en brede wespenorchis in wegbermen, oevers en plantsoenen. Langs de noordrand van Hemmeland groeien planten die karakteristiek zijn voor duinvalleien zoals strandduizendgulden-

kruid, sierlijke vetmuur en de wettelijk beschermde parnassia. Waarschijnlijk is dit gebied ooit opgehoogd met duinzand.

Vogels
Het plangebied is van zeer grote betekenis voor weidevogels en voor doortrekkende en overwinterende ganzen, zwanen, eenden en steltlopers. Deze soorten komen veelal voor binnen een complex van natte tot vochtige graslanden. Behalve klimaat, geografische ligging en het graslandkarakter vormen ook de openheid en rust belangrijke factoren. De bijzondere betekenis van het plangebied voor weidevogels is hiervoor reeds beschreven.

Doortrekkers en overwinteraars
De open, voedselrijke graslanden zijn aantrekkelijk voor de overwinterende en doortrekkende ganzen, zwanen en eenden. Onder andere kolgans, kleine zwaan en smient overwinteren in het gebied. In het voor- en najaar verblijven grote aantallen steltlopers uit Noord-Europa, waaronder kemphaan en goudplevier, tijdelijk in het gebied. Ook worden in de broedtijd regelmatig foeragerende lepelaars waargenomen die buiten het plangebied broeden.

Het buitendijkse gebied is van grote, internationale betekenis voor overwinterende eenden zoals nonnetje, brilduiker, kuif- en tafeleend.

Overige vogels
Verder is het plangebied van betekenis als broedgebied voor water- en moerasvogels waaronder soorten als bruine kiekendief, snor, waterral en rietzanger. In de tuinen en groenstroken in het plangebied komen ook tuin- en struweelvogels voor. Hier zijn soorten als koolmees, roodborst, winterkoning en merel aanwezig. Spreeuw, huismus, boerenzwaluw, gierzwaluw en kauw kunnen broeden in (de omgeving van) de bebouwing. Het plangebied omvat ook leefgebied van de sperwer, havik, boomvalk, torenvalk, steenuil en de buizerd. In het Hemmeland verblijven in sommige winters kleine groepen ransuilen (max. 7 ex in 2009).

Amfibieën en reptielen
Door de grote oppervlakte open water en oevers is het gebied van belang voor verschillende soorten amfibieën en reptielen. Voorkomende soorten zijn kleine watersalamander, gewone pad, groene middelste kikker, bruine kikker, rugstreeppad en ringslang.

Zoogdieren
Het plangebied biedt geschikt leefgebied aan algemeen voorkomende, licht beschermde soorten als mol, egel, gewone bosspitsmuis, dwergspitsmuis, huisspitsmuis, veldmuis, bosmuis, rosse woelmuis, hermelijn, wezel, haas en konijn. Maar ook de zwaar beschermde waterspitsmuis en noordse woelmuis komen hier voor, met name in het Natura 2000-gebied Varkensland.

In het plangebied zijn verschillende soorten vleermuizen aanwezig. De waterpartijen in het gebied bieden geschikt foerageergebied en de agrarische

bebouwing en oudere bomen bieden geschikte verblijfplaatsen. In het open veenweidelandschap zijn vooral bomenrijen van groot belang als verbindingsroutes. De meervleermuis is een veel voorkomende soort in het gebied. Het is een internationaal bedreigde soort, die vooral in Nederland voorkomt. Andere soorten die in het plangebied voorkomen zijn laatvlieger, gewone en ruige dwergvleermuis.
Gedetailleerde verspreidingsgegevens zijn uit het gebied slechts beperkt bekend en betreffen vrijwel geheel waarnemingen uit natuurgebieden. Aangenomen mag worden dat veel zoogdieren en met name vleermuizen ook aanwezig zijn buiten natuurgebieden.

Vissen
De waterpartijen in het hele plangebied bieden leefgebied aan de matig beschermde kleine modderkruiper. In gebieden met minder agrarische druk en daardoor schoner water, zoals in Varkensland, komt ook de rivierdonderpad en de zwaarder beschermde bittervoorn voor. Andere beschermde vissoorten zijn hier niet te verwachten.
Daarnaast zijn de watergangen rijk aan niet-beschermde vissoorten als drie- en tiendoornige stekelbaars, brasem, kolblei, snoek, ruisvoorn, blankvoorn, zeelt en snoekbaars.

Overige soorten
Er zijn, gezien de voorkomende biotopen, geen beschermde en/of bijzondere insecten of overige soorten te verwachten in het plangebied. Deze soorten stellen hoge eisen aan hun leefgebied; het gebied voldoet hier niet aan.

In tabel 6 staat aangegeven welke beschermde soorten er binnen het plangebied (naar verwachting) voorkomen en onder welk beschermingsregime deze vallen.

Beschermingsregime				Nader onderzoek nodig bij ontwikkelingen
Vrijstellingsregeling Ffw	**Tabel 1**		Zwanenbloem, dotterbloem, brede wespenorchis, koningsvaren Mol, egel, gewone bosspitsmuis, dwergspitsmuis, huisspitsmuis, veldmuis, bosmuis, rosse woelmuis, hermelijn, wezel, haas en konijn Bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en de middelste groene kikker	Nee
Ontheffingsregeling Ffw	**Tabel 2**		Rietorchis, parnassia, kleine modderkruiper, rivierdonderpad, veenmosorchis, welriekende nachtorchis, ronde zonnedauw	Ja
	Tabel 3	**bijlage 1 AMvB**	Waterspitsmuis, bittervoorn, ringslang	Ja
		bijlage IV Habitatrichtlijn	Alle vleermuizen, rugstreeppad, noordse woelmuis	Ja
	Vogels	**Cat. 1 t/m 4**	Sperwer, havik, boomvalk, torenvalk, steenuil, buizerd, gierzwaluw en huismus	Ja

Tabel 6 Naar verwachting voorkomende beschermde soorten binnen het plangebied en het beschermingsregime

5.1.3. Effecten bestemmingsplannen

Binnen het plangebied worden diverse ontwikkelingen voorzien die kunnen leiden tot aantasting van natuurwaarden.

Natura 2000

In de passende beoordeling wordt ingegaan op de effecten van de bestemmingsplannen ontwikkelingen voor twee Natura 2000-gebieden:

- Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske;
- Markermeer en IJmeer.

De passende beoordeling is opgenomen in bijlage 4. De effecten kunnen als volgt worden samengevat:

- Wanneer alle bouwpercelen maximaal worden ingevuld, is op het Natura 2000-gebied Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske in 2022 een toename van de stikstofdepositie te verwachten in de orde van 400% ten opzichte van de huidige situatie (2012);
- Wanneer de veehouderij zich ontwikkeld volgens het realistische trendscenario is in 2022 een lichte daling van de stikstofdepositie te verwachten op het Natura 2000-gebied Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske ten opzichte van de huidige situatie (2012);
- Wanneer de veehouderij zich ontwikkelt volgens een minder realistische groeiscenario, is in 2022 een toename van de stikstofdepositie te

verwachten in de orde van 20% ten opzichte van de huidige situatie (2012);
- Toename van de stikstofdepositie als gevolg van extra verkeer is verwaarloosbaar;
- De geringe extra bezoekersstromen als gevolg van het toegenomen aantal kleinschalige kampeerplaatsen hebben geen effecten op de te beschermen waarden in het Natura 2000-gebied Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske. Deze bezoekersstromen zijn klein in verhouding tot de huidige aantallen recreanten en concentreren zich op de bestaande routes;
- Verruiming van teelten in primair agrarisch gebied heeft geen gevolgen voor natuurwaarden in Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske. Een omschakeling van rundveehouderij naar andere teelten kan leiden tot een daling van de stikstofemissie en heeft in die zin zelfs een positief effect op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden;
- De beoogde uitbreiding van twee jachthavens heeft in de aanleg- en gebruiksfase brengt een geringe extra verstoring met zich mee. Wel zijn in de aanlegfase maatregelen noodzakelijk om de effecten van onderwatergeluid als gevolg van aanlegwerkzaamheden te beperken. De effecten leiden niet tot significant negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen;
- De aanleggelegenheid voor riviercruiseschepen leidt niet tot significant negatieve effecten;
- Effecten als gevolg van de verruiming van het aantal evenementen op het Hemmeland zijn tijdelijk. Blijvende en significante effecten op de instandhoudingsdoelen zijn niet aan de orde;
- De fietsverbinding tussen Overleek en Noordmeer ligt op ruime afstand van het Varkensland en heeft geen negatieve gevolgen voor dit gebied;
- Ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt leiden in cumulatie met autonome ontwikkelingen (ook buiten het plangebied) niet tot significant negatieve effecten op beide Natura 2000-gebieden;
- Voor het gebied Markermeer en IJmeer geldt dat tegenover geringe, tijdelijke verstoring sterk positieve effecten te verwachten zijn als gevolg van het herstel van het ecologisch systeem in de regio Markermeer/IJmeer.

Ecologische Hoofdstructuur en beschermde natuurmonumenten

Binnen de EHS worden geen ontwikkeling mogelijk gemaakt. Bouwplannen zijn beperkt tot de bouwpercelen of tot gebieden met een agrarische hoofdfunctie. Hierop zijn drie uitzonderingen;
- Fietsverbinding tussen Overleek en Noordmeer;
- Aanleggelegenheden binnendijks;
- Evenementen Hemmeland/Mirrorhotel.

Deze drie ontwikkelingen worden hieronder getoetst.

Fietsverbinding Overleek en Noordmeer
Deze fietsverbinding zal op een aantal plaatsen het Beschermd Natuurmonument Varkensland raken. Het gaat hier om enkele watergangen waar geen van de in het aanwijzingsbesluiten genoemde soorten of vegetaties aanwezig is. De te behouden landschappelijke kwaliteiten (vochtig veenweidegebied, brede waterlopen met enige rietlanden en –kragen en verlandingsvegetaties) worden door het fietspad evenmin aangetast.

De bijzondere vegetaties en hoge weidevogelconcentraties zijn wel aanwezig in het Natura 2000-deel van dit Beschermd Natuurmonument. Vanwege de grote afstand (900 meter of meer) worden deze waarden niet aangetast door de beoogde fietsverbinding. Er vanuit gaande dat het fietspad niet toegankelijk is voor snor- en bromfietsen is ook het thema stikstofdepositie hier niet aan de orde.

Aanleggelegenheden binnendijks
Op een aantal plaatsen binnen het Beschermd natuurmonument Waterland, Aeen en Dieen worden nieuwe pleisterplaatsen (steigers) aan het water gerealiseerd, deels ter vervanging van bestaande steigers die in zeer slechte conditie verkeren. Behalve het faciliteren van recreatie aan en op het water (vissen, picknicken etc.) is hier ook een veiligheidsmotief aan de orde; uit de onderstaande foto wordt duidelijk dat dergelijke steigers een risico vormen voor een eventuele gebruiker.

Figuur 27. Aanlegsteiger in huidige conditie

Vanwege deze slechte conditie mag er van worden uitgegaan dat deze steigers in de huidige situatie niet worden gebruikt en dat herstel van deze voorzieningen dus leidt tot een nieuwe situatie.

Figuur 28. Locaties herstel / nieuwbouw steigers en picknickplaatsen binnen Beschermd Natuurmonument

In beginsel worden hierdoor zes nieuwe verstoringsbronnen aan het water gerealiseerd die deels ook gelegenheid bieden om met kleine vaartuigen verder het beschermd natuurmonument in te varen.

De bijzondere brakwatervegetaties en veenmosrietlanden, schraallanden en veenheiden. met plantensoorten als addertong, koningsvaren, malaxis, ronde zonnedauw en welriekende nachtorchis worden hierdoor naar verwachting weinig beïnvloed aangezien dergelijke gras- en rietlanden moeilijk toegankelijk zijn vanaf de oever. Risicovoller is naar verwachting de verstoring van de grote aantallen weidevogels als grutto, kievit, tureluur en watersnip en vooral van de bijzondere broedvogels van de oeverzones als bruine kiekendief, porseleinhoen, roerdomp en waterral.

In het aanwijzingsbesluit voor dit Natuurmonument wordt gesteld dat het beheer gericht moet zijn op behoud en waar mogelijk verhoging van de natuurwaarden en dat recreatief gebruik dient te worden gezoneerd in ruimte en tijd. Momenteel wordt door bebording langs de oevers duidelijk gemaakt waar betreding niet is toegestaan en welke watergangen verboden zijn, al dan niet tijdens het broedseizoen. De terreinbeheerders zien toe op de handhaving van deze zonering. Verwacht mag daarom worden dat de nieuwe aanlegsteigers niet zullen leiden tot een aantasting van de te beschermen waarden binnen het Beschermd Natuurmonument.

<u>Evenementen Hemmeland / Mirrorhotel</u>
Het huidige gebruik van het dagrecreatieterrein Hemmeland (tevens onderdeel van de Ecologische hoofdstructuur) zoals openlucht-kerkdiensten, Mir-

rorpop, circus en beachvolley-baltoernooi, zal worden uitgebreid met jaarlijks:
- 10 x per jaar een middelgroot evenement (5.000 bezoekers). Eventueel met live-muziek;
- 5 x per jaar een groot muziekevenement (20.000 bezoekers). Waarbij één tweedaags en één driedaags evenement (met camping en bijbehorende voorzieningen).

Het bezoekersaantal mag maximaal 20.000 bedragen. Concerten zullen plaatsvinden in de maanden mei t/m september. Bij de muziekevenementen zal worden uitgegaan van een geluidsniveau aan de bron van 131 dB(A). Ook de bijbehorende lichteffecten zullen in een groot deel van het Hemmeland merkbaar zijn.
Deze geluids- en lichtbelasting zullen samen met de hoge bezoekersaantallen maatgevend zijn voor de ecologische effecten. De vraag is vervolgens of de verstoring gedurende 15 periodes van enkele uren in een periode van 5 maanden een ecologisch relevant effect heeft ten opzichte van het huidige meer extensieve recreatiegebruik.

Naar verwachting zullen de in het gebied reeds aanwezige diersoorten snel wennen aan de geluids- en lichtuitbarstingen die horen bij popconcerten. In de lange periode tussen de concerten kan de eventueel verloren tijd om te foerageren ruimschoots kan worden ingehaald. Zoals beschreven in paragraaf 7.6 van de passende beoordeling (bijlage 4) zijn er recent verschillende verstoringsonderzoeken gedaan naar de ecologische effecten van lawaaisporten doch zijn er nergens relevante, blijvende verstoringseffecten geconstateerd.

De incidenteel grote aantallen bezoekers kunnen wel enige schade aanrichten aan de vegetatie, in het bijzonder aan de “duinvegetaties” op de noordoever waar onder meer de beschermde parnassia niet bestand zal zijn tegen intensieve betreding. Mitigerende maatregelen zijn dan nodig, bijvoorbeeld door de groeiplaats af te schermen of door de planten te verplaatsen naar een geschikte en minder kwetsbare groeiplaats. Een en ander kan niet in het bestemmingsplan worden geregeld en zal in het kader van de Flora- en faunawet moeten worden afgestemd. Met inachtneming van genoemde maatregelen staat de Flora- en faunawet de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg.

Voor het beoogde Mirror-hotel geldt dat de omvang van de verstoring geringer is vanwege de veel geringere bezoekersstromen dan bij een popconcert, maar dat de duur van de verstoring veel langer zal zijn. Ook hier geldt echter dat de fauna snel zal wennen aan deze verstoring. De situering van het hotel is zodanig dat geen schade zal optreden voor de bijzondere vegetaties op de noordoever.

Voor de overwinterende *ransuilen* is er geen effect te verwachten van het iets intensievere gebruik van het Hemmeland als gevolg van het hotel. Deze vogels zoeken 's winters graag stedelijk gebied op (minder koud, geen predatie door havik) en blijken daar vrijwel ongevoelig voor verstoring. In het Hemmeland slapen ze overdag veelal in het hondenlosloopgebied om 's nachts in de ruime omgeving op jacht te gaan naar muizen.

Figuur 29. Ransuil

Weidevogelleefgebieden

Het vergroten van de agrarische bouwpercelen kan er toe leiden dat de dieraantallen toenemen. Dit kan weer leiden tot een intensiever graslandgebruik in het plangebied, wat negatieve effecten kan hebben op de weidevogels.

In het plangebied zijn diverse grutto- en weidevogelkerngebieden aanwezig. Hier is het beheer gericht op het in stand houden van de weidevogels. Door het geïntensiveerde provinciale weidevogelbeleid en het door de gemeente onderschreven *Opkrikplan Weidevogelleefgebied Waterland Oost*, zal de vergroting van agrarische bedrijven slechts beperkte effecten voor de weidevogels hebben. De uitbreiding betreft immers vaak gronden die al verstoord door de bestaande bebouwing of de nabijheid van wegen.

Het bestemmingsplan biedt verder ruimte voor de volgende ecologisch relevante ontwikkelingen:
- Nieuwe bouwpercelen/verplaatsing van erven;
- Paardrijbakken, kleinschalig kamperen en boerengolf;
- Aanlegwerkzaamheden landelijk gebied (bijv. slootdemping, maïsteelt);
- Aanleggelegenheden binnendijks.

Deze ontwikkelingen kunnen gevolgen hebben voor weidevogels vanwege verstoring van gebieden met een rustig en open karakter. In alle gevallen zal in het kader van het wijzigingsplan of het verlenen van een omgevingsvergunning beoordeeld moeten worden wat deze gevolgen zijn en of deze gevolgen kunnen worden gemitigeerd dan wel gecompenseerd conform de het provinciaal beleid.

Bij het realiseren van compensatiewoningen bij stoppende agrarische bedrijven, een mogelijkheid die als wijzigingsbevoegdheid in de bestemmingsplannen is opgenomen, wordt ernaar gestreefd om 75 % van het bouwperceel als agrarisch in beheer te geven.

Beschermde soorten
De ontwikkelingen vinden hoofdzakelijk plaats op of direct in de buurt van de bestaande bouwkavels. Plaatselijk kan dit leiden tot negatieve effecten op beschermde soorten, zoals aantasting van vaste nestplaatsen van broedvogels en vleermuizen. In het kader van de Flora- en faunawet moeten deze effecten gemitigeerd en/of gecompenseerd worden.

Hetzelfde geldt voor aanlegwerkzaamheden in het landelijk gebied zoals slootdemping. In het kader van de omgevingsvergunning zal moeten worden beoordeeld of deze ingreep leidt tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet en of deze effecten zijn te mitigeren of te compenseren. Pas indien is aangetoond dat de ingrepen niet strijdig is met de Flora- en faunawet kan omgevingsvergunning worden verleend. Met inachtneming van voldoende maatregelen kunnen negatieve effecten op de ecologische waarden in het plangebied dan worden uitgesloten.

Voor de doortrekkende en overwinterende vogels zijn er weinig tot geen effecten. De zeer voedselrijke graslanden worden buiten het groeiseizoen weinig intensief gebruikt en blijven daardoor beschikbaar voor deze vogels.

5. 2. Landschap, cultuurhistorie en archeologie

5.2.1. Gekozen aspecten

Bij de effectbeschrijving voor de milieuaspecten landschap, cultuurhistorie en archeologie wordt de landschappelijke indeling gevolgd die gemaakt is in het Afsprakenkader landbouw en landschap Waterland-Oost (zie figuur 30). Daaraan is de kustzone toegevoegd als een deelgebied, waarin het buitendijks land en de voormalige Zuiderzeedijk zijn opgenomen. De ontwikkelingen in het bestemmingsplan worden getoetst op de ‘aantasting’ of ‘structurele wijziging van de landschappelijke kwaliteiten’. Daarbij ligt de focus op de gebiedskwaliteiten die beleidsmatig van belang zijn. Het gehele plangebied is immers aangewezen als Nationaal Landschap (zie paragraaf 2.3.1).

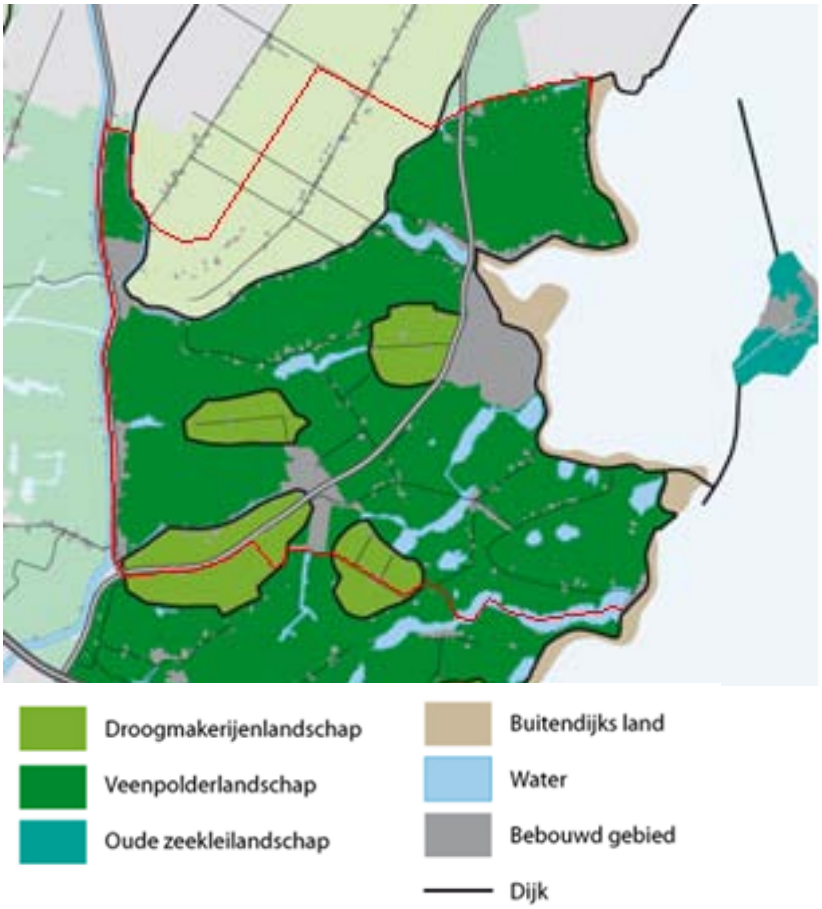

Figuur 30. Landschappelijke indeling van het plangebied

In de paragraaf huidige situatie worden per deelgebied de specifieke landschapskwaliteiten benoemd die kenmerkend zijn voor de landschapswaarden in dat deelgebied. Daarbij worden selecties gemaakt uit de volgende typen aspecten:
- De mate van openheid;
- De verkaveling, aardkundige waarden;
- De profielen en het tracé van kaden en dijken;
- De wegen, het tracé en het profiel;
- Water, het tracé en het profiel;
- De bebouwingsstructuur;
- De bebouwingskarakteristiek.

In bijlage 7 is een uitgebreide beschrijving van het landschappelijke en de cultuurhistorische waarden in het gebied opgenomen.

In de paragraaf milieueffecten is vervolgens per deelgebied aangegeven welke gevolgen de ontwikkelingsmogelijkheden in het plangebied kunnen hebben voor de onderscheidende landschappelijke kwaliteiten in een gebied. Daarbij worden de volgende ontwikkelingmogelijkheden getoetst:
- Vergroten agrarische bouwpercelen;

- Mestvergisting;
- Compensatiewoningen stoppende agrarische bedrijven;
- Verplaatsing van agrarische bedrijven en nieuwe erven;
- Paardrijbakken en kleinschalig kamperen;
- Aanlegwerkzaamheden landelijk gebied (alleen voor het aspect archeologie);
- Uitbreiding jachthavens;
- Aanleggelegenheid riviercruiseschepen;
- Wijzigingsbevoegdheid Mirrorhotel.

5.2.2. Huidige milieusituatie en autonome ontwikkelingen

Veenpolderlandschap
De graven van Holland en de bisschop van Utrecht gaven de grond vrij voor ontginning. Pioniers ontgonnen het gebied op de laaglandontginningswijze, door middel van het graven van parallele slootjes op korte afstand van elkaar. Zo ontstond het typische 'Frankische' slagenlandschap met langerekte percelen met een breedte van ca. 30 roeden (circa 110 meter), waarvan de richting niet gekoppeld was aan een hoofdvaart of een rivier. Door bewerking van het veen, ontstond een drastische bodemdaling. In een paar eeuwen zakte het maaiveld ca 4 meter. Om de grond tegen overstroming vanuit het hoger gelegen, nog niet ontgonnen, land te beschermen legde men veendijkjes aan. Dijken, molens en gemalen werden noodzakelijk voor het verbeteren van de waterhuishouding. Als gevolg van de ontwatering is in dit deelgebied gebied is sprake van een bodemdaling van gemiddeld 3 á 4 mm per jaar.

Landschappelijke kwaliteiten van dit gebied:
- Open landschap (mate van openheid);
- Strokenverkaveling (verkaveling, aardkundige waarden);
- Karakteristieke stolpen (bebouwingskarakteristiek);
- Beschermd dorpsgezicht Zuiderwoude (deels buiten het plangebied); beschermd stadsgezicht centrum Monnickendam en beschermd dorpsgezicht Broek in Waterland (beide buiten het plangebied);
- Lintbebouwing (bebouwingsstructuur);
- Een groot aantal archeologische waarden;
- Aeën den Dieën, wielen en natuurgebieden en karakteristieke watergangen (het tracé en het profiel van waterlopen).

Kustzone
In de jaren 1164 en 1170 deden zich zware stormvloeden voor die de Zuiderzee deden ontstaan en het gehele gebied onder water zetten. Omstreeks het jaar 1180 was een dijkring rondom een groot deel van het Waterlandse gebied gelegd. Nadat het gebied in 1288 definitief onder het gezag van de Graaf van Holland was gebracht werd het dijkonderhoud meer centraal georganiseerd en inmiddels was er ook sprake van een gesloten dijkring rond Waterland. Het aan de Zuiderzee en de inmiddels tot zeearm uitgegroeide IJ grenzende dijk, werd de Waterlandse Zeedijk genoemd.

Landschappelijke kwaliteiten:
- Het profiel van de Waterlandse Zeedijk (de profielen en het tracé van kaden en dijken);
- Vrij zicht over de Gouwzee en het Markermeer (de mate van openheid);
- Poelen ter plaatse van voormalige dijkdoorbraken (De verkaveling, aardkundige waarden).

Figuur 31. Situering Waterlandse zeedijk

Droogmakerijenlandschap
Oorspronkelijk werd het landschap bepaald door rijen knotwilgen, opgaande boomgroepen rond de boerderijen en eendekooien en verspreide bosschages met geriefhout. De geriefbosjes verdwenen door het gebruik als timmer- en brandhout. Na verloop van tijd werden delen van het veen afgegraven ten behoeve van het winnen van veen. Vanaf ongeveer 1530 werden ook de dieper gelegen veengronden afgegraven. Hierdoor ontstonden petgaten, die door afkalving en de wind uitgroeiden tot grote veenplassen. De plassen waarvan de ondergrond bestond uit klei werden vanaf de 16de eeuw opnieuw in cultuur gebracht door het droog malen van de plassen. De wijze van ontginning kreeg het stempel van de Renaissance. Hier werd het Romeinse stelsel van ‘mensuratio’, een maatsysteem van vierkanten loodrecht op een ‘cardus’ (middellijn) toegepast. Elk blok had vier gelijke zijden van een mijl (circa 5500 meter) en werd verdeeld in vier hoeven van vijfentwintig of acht hoeven van twaalf hectare.

Landschappelijke kwaliteiten:
- Grote mate van openheid (mate van openheid);
- Regelmatige rechthoekige verkaveling (verkaveling, aardkundige waarden);
- Centrale middenweg (het tracé en profiel van wegen);
- Beperkt aantal agrarische percelen, regelmatig geplaatst (de bebouwingsstructuur).

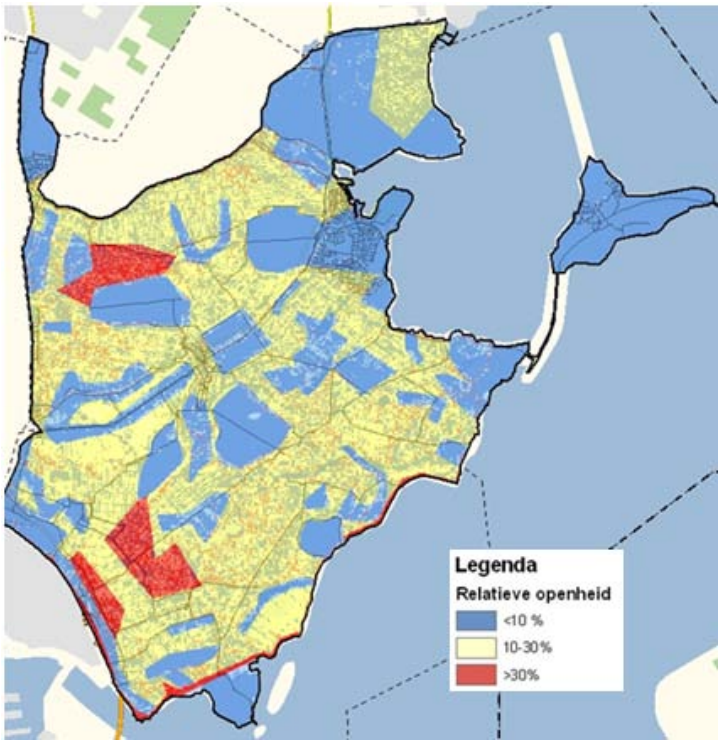

Figuur 32. Mate van openheid in het gebied Waterland-oost

Kleilandschap van Marken
Het buitendijks gebied kon opslibben. Tussen Marken en het latere Monnickendam bleef één tot twee meter water staan, waarmee de Gouwzee en het eiland Marken waren ontstaan. De benaming 'Marken' is gekoppeld aan de situering van het gebied als 'grenzend land' waar het veengebied overging in het water van het Almere.

In het begin van de dertiende eeuw hadden Norbertijner monniken uit Friesland het klooster Mariëngaarde op Marken gesticht. Zij bouwden dijken en zorgden voor een afwateringssysteem. Daarnaast ontwikkelden ze landbouw en veeteelt. Toen graaf Willem de Vierde van Holland heerser eigenaar werd raakten de dijken in verval en talloze overstromingen in de 14de en 15de eeuw maakten landbouw en veeteelt vrijwel onmogelijk. Door de toenemende invloed van het water werden de bewoners gedwongen op 'werven' (ophogingen) te wonen. Op dit moment worden nog acht werven bewoond, vier zijn onbewoond en verlaten en vier andere liggen onder water.

In de 19e eeuw werden de werven met de karakteristieke volledig houten woningen volgebouwd. Tegen de werfhellingen werden huizen op palen gebouwd. Toen na de afsluiting van de Zuiderzee in 1932, geen gevaar meer was voor overstroming, werd de ruimte tussen de palen bij de woningen getrokken en ontstonden onderhuizen.

Marken had een eigen vissersvloot. In 1837 werd een haven aangelegd. Deze haven is in 50 jaar tijd twee keer vergroot. In 1890 bestond de Marker vloot uit bijna 200 schepen, maar de aanleg van de Afsluitdijk in 1932 maakte een eind aan de visserij. Zuiderzee werd IJsselmeer. In 1957 werd Marken met het vasteland verbonden door een dijk. Twee jaar later was ook de weg over die dijk klaar.

Landschappelijke kwaliteiten:
- Dijk rondom Marken (de profielen en het tracé van kaden en dijken);
- Halfopen landschap (mate van openheid);
- Blokkige verkaveling (verkaveling, aardkundige waarden);
- Het voormalige Goudriaankanaal (het tracé en het profiel van waterlopen);
- Werven, verdwenen werven (bebouwingsstructuur);
- Werfhellingen met huizen op palen (bebouwingskarakteristiek);
- Haven (bebouwingsstuctuur).

Archeologie
Het buitengebied van Waterland en het eiland Marken worden gekenmerkt door een grote dichtheid aan archeologische waarden. Gebieden met een hogere archeologische verwachtingswaarde concentreren zich rondom de plekken met een vroegere bewonersgeschiedenis. Op het vasteland zijn dit de oeverwallen, van waaruit de ontginning van het veenlandschap werd gestart. Op Marken betreft het de werven. De droogmakerijen kennen een minder lange bewoningsgeschiedenis, waardoor hier minder archeologische waarden zijn te verwachten. Ter illustratie is in figuur 33 een uitsnede van de archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente weergegeven. De archeologische beleidskaart zelf is opgenomen in de kaartenbijlage (bijlage 9). De archeologische waarden worden nader beschreven in bijlage 7.

Autonome ontwikkelingen
De huidige landschapskwaliteiten zijn een resultante van een lange ontwikkelingsgeschiedenis. Bodemdaling als gevolg van ontwatering en het inklinken van het veen is een autonome ontwikkeling. Schaalvergroting van agrarische bebouwing, verstedelijking van het platteland, schaalvergroting en rationalisering van de verkaveling en de infrastructuur en recreatieve ontwikkelingen in de kustzone zijn de grootste bedreigingen voor de kwaliteiten van het bestaande landschap.

In principe worden de archeologische resten in het gebied het beste bewaard in de bodem (zonder contact met de lucht). Het kan echter niet worden voorkomen dat archeologische resten langzaam afbreken in de bodem en dat resten in de bovenste grondlagen door landbouwkundige gebruik

toch omhoog worden gewoeld. Ook dit wordt beschouwd als een autonome ontwikkeling.

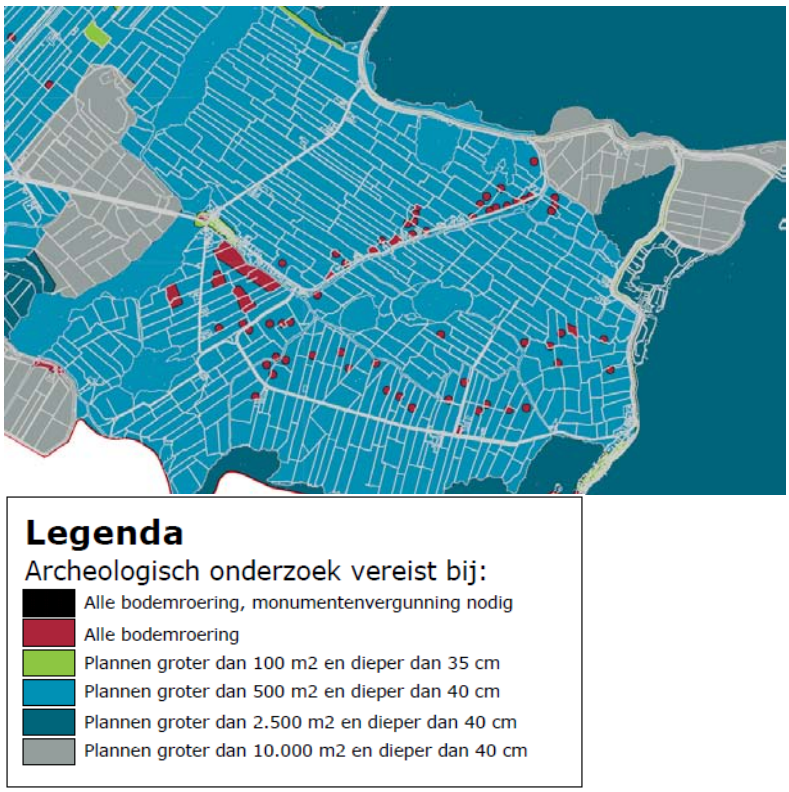

Figuur 33. Uitsnede van de Archeologische beleidsadvieskaart

5.2.3. Milieueffecten

In onderstaande tabellen wordt per deelgebied het effect op de verschillende landschappelijke kwaliteiten in het gebied.

Veenpolderlandschap	
Huidige landschapskwaliteiten	**Effectbeschrijving**
Zeer open gebied.	Bouwpercelen hebben bij recht beperkte groeiruimte. Wanneer gebruik wordt gemaakt van deze groeiruimte, is er sprake van een geringe afname van de openheid door uitbreiding van agrarische bouwpercelen tot maximaal 1,5 ha. Verplaatsing van agrarische bouwpercelen of woningen, of de realisatie van nieuwe percelen vraagt om een zorgvuldige inpassing in het lint. Een erfinpassingsplan maakt daarom deel uit van criteria bij de wijzigingsbevoegdheid die hiervoor is opgenomen. De toegenomen bebouwing die hiermee samenhangt leidt tot de verdichting van lintstructuren. De toename van het bebouwd oppervlakte wordt deels gecompenseerd door de compensatieregeling voor stoppende agrarische bedrijven. Dit wordt gezien als een beperkt positief effect. Plaatselijk is aantasting van de openheid landschap mogelijk door geconcentreerde uitbreiding van agrarische bedrijven en realisatie van kleinschalige kampeerterreinen. Deze ontwikkelingen gaan immers ook samen met landschappelijke beplanting.

Middeleeuwse, onregelmatige kleinschalig strokenverkaveling	Bij uitbreiding of realisatie van nieuwe percelen is het verleggen van de slotenstructuur aan de orde. Voor aanlegwerkzaamheden in het landelijk gebied moet een omgevingsvergunning worden afgegeven. Ter plaatse van aardkundige waarden geldt een extra bescherming.
Aeën den Diën, wielen en natuurgebieden en karakteristieke watergangen	Langs de randen van de karakteristieke watergangen zijn geen grootschalige ingrepen gepland die het beeld kunnen verstoren. Hier zijn geen effecten aan de orde.
Open lintstructuren	Door schaalvergroting van bebouwing en de realisatie van nevenactiviteiten zoals kleinschalige campings bij agrarische bedrijven komen de doorzichten op het achterliggende agrarisch gebied onder druk te staan.
Aangrenzende beschermde dorpsgezichten	In de omgeving van beschermde dorpsgezichten Zuiderwoude, Broek in Waterland, Monnickendam zijn geen grootschalige ingrepen gepland die het silhouet van de beschermd dorpsgezichten kunnen aantasten.
Karakteristieke stolpboerderijen	Plaatselijk kunnen negatieve effecten ontstaan door de opschaling van agrarische bebouwing, het oprichten van mestvergistingsinstallaties of nieuwe staltypes (serrestallen). Deze bouwmogelijkheden veroorzaken een des te groter contrast op erven met karakteristieke stolpboerderijen. Deze mogelijkheden zijn daarom pas toegestaan na het verlenen van een omgevingsvergunning en na een beoordeling op basis van het welstandsbeleid.

Tabel 7 Effectbeschrijving veenpolderlandschap

Kustzone	
Huidige landschapskwaliteiten	**Effectbeschrijving**
Vrij zicht over de Gouwzee en het Markermeer	Door de nieuwe indeling van ligplaatsen bij de Zeilhoek wordt de zichtlijn vanaf de brug over de Purmer Ee over het Monnickendammergat versterkt. De uitbreiding van het Mirrorhotel vereist een zorgvuldig ontwerp, maar leidt op voorhand niet tot negatieve effecten omdat Hemmeland een besloten deel van de kustzone is.
Het herkenbare Profiel van de Waterlandse Zeedijk	Er is plaatselijk sprake van een besloten karakter binnen de bochten van het gebogen dijktracé, bij recreatieve voorzieningen en bij de dorpen langs de dijk. Het profiel van de dijk wordt onderbroken bij de uitmonding van de Purmer Ee in het Monnickendammergat. Uitdam en Katwoude vormen als linten een eenheid met de dijk. Plaatselijk kan het profiel van de dijk minder zichtbaar worden, door verdichting van deze linten. Ten zuiden van Monnickendam ligt een zeer beperkt aantal erven aan de dijk. Ten noorden van het Monnickendammergat ligt een aantal woningen aan het dijktracé, het tweetal agrarische erven is teruggerooid ten opzichte van de dijk.
Poelen (voormalige dijkdoorbraken)	Rondom de Poelen in de kustzone zijn geen grootschalige ingrepen te verwachten die de beeldkwaliteit rondom de poelen verstoren.

Tabel 8 Effectbeschrijving kustzone

Droogmakerijenlandschap	
Huidige landschapskwaliteiten	**Effectbeschrijving**
Zeer open gebied.	Bouwpercelen hebben bij recht beperkte groeiruimte. Wanneer gebruik wordt gemaakt van deze groeiruimte, is er sprake van een geringe afname van de openheid door uitbreiding van agrarische bouwpercelen tot maximaal 1,5 ha. Verplaatsing van agrarische bouwpercelen of woningen, of de realisatie van nieuwe percelen vraagt om een zorgvuldige inpassing in het landschap. Een erfinpassingsplan maakt daarom deel uit van criteria bij de wijzigingsbevoegdheid die hiervoor is opgenomen. In de droogmakerijen is over het algemeen sprake van een minder dichte bebouwingsstructuur en kunnen nieuwe erven over het algemeen goed worden ingepast, mits deze langs de bestaande ontsluiting worden gerealiseerd. Nieuwe bouwpercelen op grotere afstand van de weg, worden snel ervaren als een aantasting van de openheid. De toename van het bebouwd oppervlakte wordt deels gecompenseerd door de compensatieregeling voor stoppende agrarische bedrijven. Dit wordt gezien als een beperkt positief effect. Plaatselijk is aantasting van het landschap mogelijk door geconcentreerde uitbreiding van agrarische bedrijven en realisatie van kleinschalige kampeerterreinen bij agrarische bedrijven.
Regelmatige rechthoekige verkaveling gebaseerd op ideale maten.	Bij uitbreiding of realisatie van nieuwe percelen is het verleggen van de slotenstructuur aan de orde. Voor aanlegwerkzaamheden in het landelijk gebied moet een omgevingsvergunning worden afgegeven. Ter plaatse van aardkundige waarden geldt een extra bescherming.
Hoofdwegen liggen centraal in de polder met haaks daarop de verkaveling en de zijwegen.	Aanpassing van het de hoofdwegenstructuur is niet aan de orde.
Zeer open bebouwingspatroon, vrijwel geen clustering of lintbebouwing.	In de droogmakerijen is over het algemeen sprake van een minder dichte bebouwingsstructuur en kunnen nieuwe erven over het algemeen goed worden ingepast.
Karakteristieke stolpboerderijen. .	Plaatselijk kunnen negatieve effecten ontstaan door de opschaling van agrarische bebouwing, het oprichten van mestvergistingsinstallaties of nieuwe staltypes (serrestallen). Deze bouwmogelijkheden veroorzaken een des te groter contrast op erven met karakteristieke stolpboerderijen. Deze mogelijkheden zijn daarom pas toegestaan na het verlenen van een omgevingsvergunning.

Tabel 9 Effectbeschrijving droogmakerijen

Zeekleilandschap Marken	
Huidige landschapskwaliteiten	**Effectbeschrijving**
Half open agrarisch gebied tussen de werven.	De agrarische bedrijven op Marken garanderen de openheid van het agrarische landschap. In het agrarisch gebied is geen nieuwe bebouwing toegestaan.
Dijk rond Marken (Omringkade)	De bebouwingsmogelijkheden voor woningen zijn in het bestemmingsplan Marken strak vastgelegd. Er zijn geen bouwplannen mogelijk die het beeld langs de Omringkade aantasten. Bovendien gelden strikte eisen vanuit de Monumentenwet (beschermd dorpsgezicht). Aanpassing van de Omringkade valt buiten de reikwijdte van het nieuwe bestemmingsplan Marken 2013 en dit planMER.
Onregelmatige blokkige verkaveling. Scheidend element: het voormalige Goudriaankanaal de Zuidervaart en de Oostervaart.	Bij uitbreiding of realisatie van nieuwe percelen is het verleggen van de slotenstructuur aan de orde. Voor aanlegwerkzaamheden in het landelijk gebied moet een omgevingsvergunning worden afgegeven. Ter plaatse van aardkundige waarden geldt een extra bescherming.
Geclusterde bebouwing op werven	De bebouwingsmogelijkheden voor woningen zijn in het bestemmingsplan Marken strak vastgelegd. Er zijn geen grootschalige bouwplannen mogelijk die het beeld op de bestaande Werven aantasten. Bovendien gelden strikte eisen vanuit de Monumentenwet (beschermd dorpsgezicht).
Werfhellingen met houten huizen op palen.	De bebouwingsmogelijkheden voor woningen zijn in het bestemmingsplan Marken strak vastgelegd. Er zijn geen bouwplannen mogelijk die het beeld langs de Omringkade aantasten. Bovendien gelden strikte eisen vanuit de Monumentenwet (beschermd dorpsgezicht).
De haven	Bij de haven van Marken is de realisatie van een aanleggelegenheid voor riviercruiseschepen gepland. Deze ontwikkeling past in principe bij het havenkarakter. Door de lengte vormt de aanleggelegenheid een nieuwe blikvanger. Mits de aangelegenheid openbaar toegankelijk is, kan deze een positieve rol spelen bij de beleving van het landschap rond Marken (uitzicht over het Markermeer). De materiaalkeuze is van belang bij de uitwerking van de plannen.

Tabel 10 Effectbeschrijving Marken

Archeologie

In het bestemmingsplan zijn dubbelbestemmingen opgenomen om de archeologische waarden in het gebied te beschermen. Bij bodemingrepen boven een bepaalde omvang moet een archeologisch veldonderzoek worden uitgevoerd.

Het archeologisch beleid van de gemeente Waterland is vastgelegd in de ‘Archeologienota Waterland 2011’. In deze nota is verwoord hoe het behoud van archeologische waarden of het onderzoek daarnaar worden zeker gesteld. In de Archeologienota worden archeologische monumenten en vijf categorieën met archeologische verwachtingswaarden onderscheiden (zie onderstaande tabel). Deze categorieën zijn weergegeven op een beleidskaart.

Deze beleidskaart is opgesteld op basis van de kennis die de afgelopen jaren is verkregen bij diverse archeologische onderzoeken en op basis van de kennis over de ontstaansgeschiedenis van het gebied.

Categorie	Omschrijving
Rijksbeschermd archeologisch monument	Bij alle bodemingrepen rekening houden met archeologie. Er is een monumentenvergunning vereist.
1	Bij alle bodemingrepen rekening houden met archeologie.
2	Rekening houden met archeologie bij een planomvang vanaf 100 m^2 en diepte van grondroerende werkzaamheden vanaf 35 centimeter
3	Rekening houden met archeologie bij een planomvang vanaf 500 m^2 en diepte van grondroerende werkzaamheden vanaf 40 centimeter
4	Rekening houden met archeologie bij een planomvang vanaf 2.500 m^2 en diepte van grondroerende werkzaamheden vanaf 40 centimeter
5	Rekening houden met archeologie bij een planomvang vanaf 10.000 m^2 en diepte van grondroerende werkzaamheden vanaf 40 centimeter

Tabel 11 Beleidscategorieën archeologische beleidskaart Waterland

Door te garanderen dat eerst archeologisch onderzoek plaatsvindt voordat bodemingrepen worden uitgevoerd, wordt voorkomen dat archeologische sporen verloren gaan. Dit heeft twee gevolgen.

Aan de ene kant kunnen bodemingrepen wel een aantasting vormen van archeologische waarden. Door archeologische sporen uit de bodem te halen gaat immers de context verloren. Daarnaast zijn archeologische sporen boven de grond minder houdbaar. Dit is de reden waarom het behoud *in situ* de voorkeur geniet.

Anderzijds heeft het opgraven en documenteren van archeologische sporen als gevolg dat de geschiedenis van de streek beter inzichtelijk wordt. Dit wordt beschouwd als een positief gevolg.

De beide gevolgen tegen elkaar afwegend worden de effecten op het gebied van archeologie als neutraal beoordeeld.

5. 3. Bodem en water

5.3.1. Gekozen aspecten

Bij de effectbeschrijving van de effecten op het gebied van bodem en water zullen de volgende toetsingscriteria worden gehanteerd:
- Invloed op de bodemkwaliteit (diffuse verontreinigingen en puntbronnen);
- Gevolgen voor de geomorfologie (bodemopbouw en aardkundige waarden);
- Invloed op het oppervlaktewaterkwantiteit en -kwaliteit (waterafvoer, waterkwaliteit en waterkering);

- Invloed op het grondwaterkwantiteit en -kwaliteit.

5.3.2. Huidige milieusituatie

Bodemkwaliteit
Diffuse verontreinigingen
Om het grondverzet en het toepassen van grond binnen de gemeente te kunnen toetsen heeft de Milieudienst Waterland voor de gemeenten binnen haar beheersgebied een bodemfunctiekaart en een bodemkwaliteitskaart laten opstellen. De bodemfunctiekaart geeft aan voor welk (duurzaam) gebruik de bodemkwaliteit (van de bovengrond) geschikt moet zijn. De bodemkwaliteitskaarten geven een beeld van de aanwezigheid van diffuse verontreinigingen (zie figuur 34). Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de bodemlaag van 0-1 m onder het maaiveld en de bodemlaag 1-2 meter onder het maaiveld.

In de bovengrond van de bodem ter plaatse van voormalige dorpskernen in de Waterlandse gemeentes komen vaak ernstige bodemverontreinigingen voor met zware metalen en PAK. In het buitengebied komen veel diffuse verontreinigingen voor, doordat eeuwenlang puin en as is gestort in gebieden waar het veen is uitgegraven.

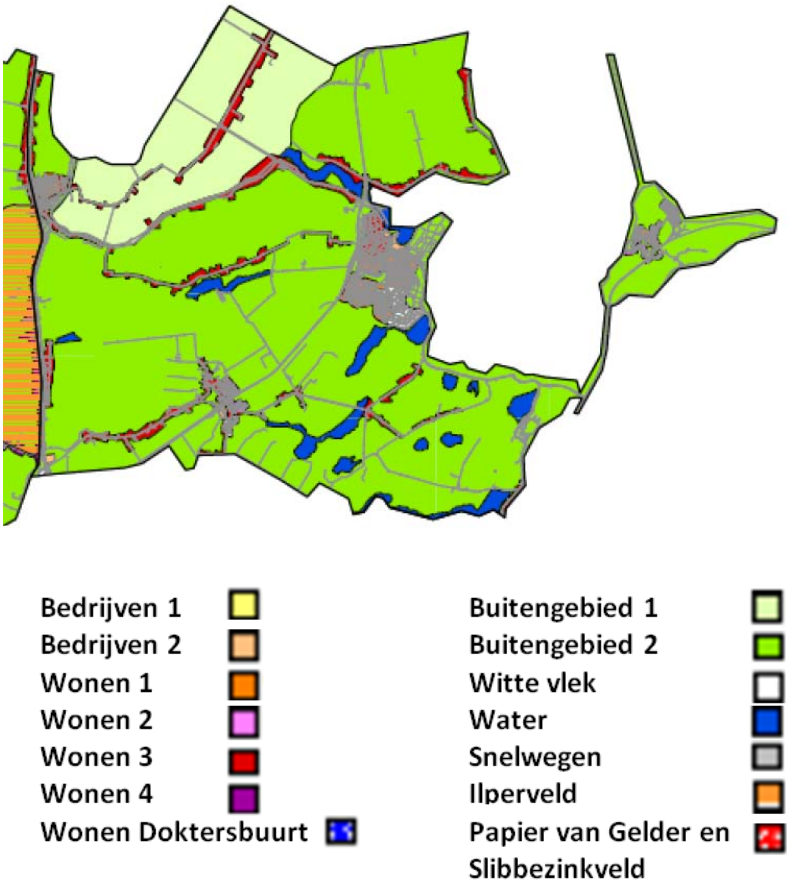

Figuur 34. Bodemkwaliteitskaart Waterland met functieklassen

Uit een indicatieve toetsing van de bodemkwaliteit door Tauw (Bodemagenda 2011-2016) blijkt het volgende:

- De bodem gelegen in de Purmer is schoon en voldoet aan de achtergrondwaarde (functieklasse Buitengebied 1);
- De bodem in het overige deel van het buitengebied valt in de functieklasse 'Wonen' als gevolg van diffuse verontreinigingen met minerale olie. Deze verhoogde gehalten hangen waarschijnlijk samen met het veenachtige karakter van het gebied;
- In de diepere bodemlaag van 1-2 m -mv is in het gehele gebied, met uitzondering van de Purmer, ook lichte diffuse verontreiniging met minerale olie terug te vinden. De gehalten liggen hierbij over het algemeen iets hoger dan in de bovenste bodemlaag waardoor deze laag vaak in de klasse "Industrie" valt.

Puntbronnen

De meeste potentieel verontreinigde locaties (puntbronnen) liggen in het bebouwde gebied van Waterland (zie figuur 35).

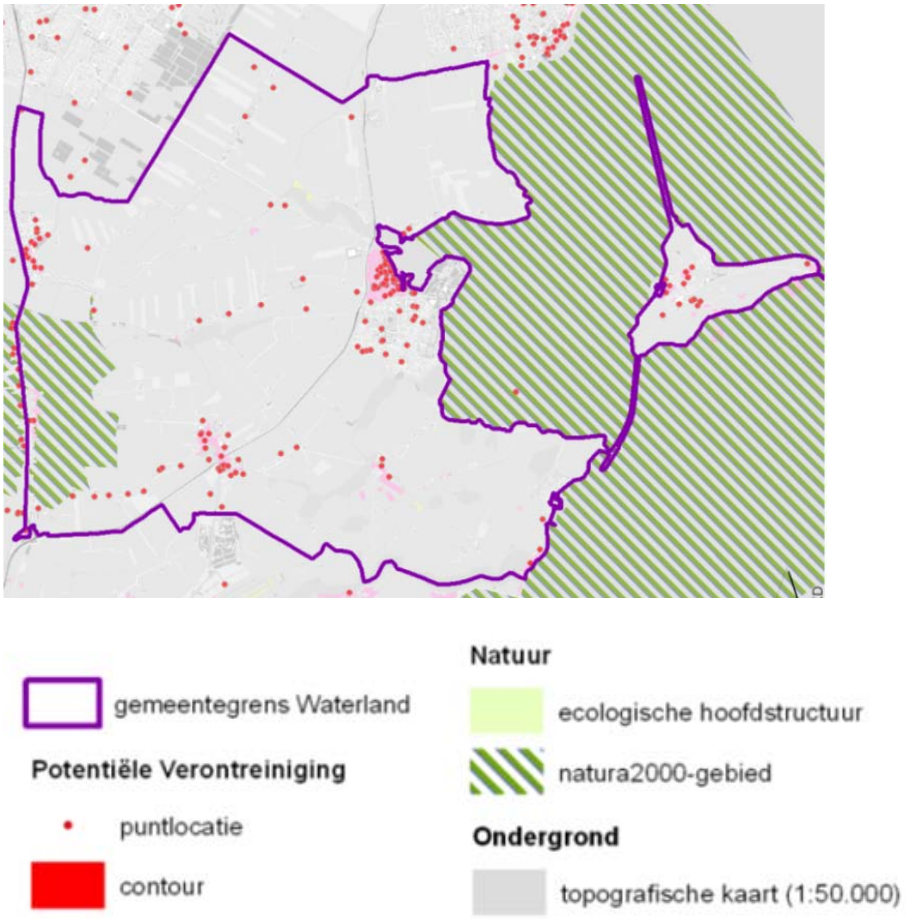

Figuur 35. Potentieel verontreinigde locaties

In het veenweidegebied is een aantal meren, dat is ontstaan als gevolg van veenwinning later gedempt met huisvuil afkomstig uit de stad. Hoewel de inhoud van deze stortplaatsen vaak niet goed bekend is, is de invloed op de omgeving vaak wel in kaart gebracht. Daarnaast komen in de gemeente verschillende locaties voor die door de gemeente of provincie worden gemonitord (nazorglocatie) en een locatie waarbij met urgentie een bodemsanering moet worden (spoedlocatie).

Stortplaats, nazorglocaties en spoedlocaties	Adres	In gebruik geweest tot	Invloed op de omgeving
Klomp	Wagenweg 2, Katwoude	1985	Beïnvloeding van het grondwater gering
Overleek	Overleek 1D, Monnickendam	1982	Hydrologisch geïsoleerd met een ringsloot. Lozingswater wordt afgevoerd naar de waterzuiveringsinstallatie in Katwoude
Waterlandse Zeedijk	Nabij Sportpark Markgouw, Monnickendam (buiten het plangebied)	1964	Onduidelijk of er actuele verspreidingsrisico's zijn. Aanvullend grondwateronderzoek door de provincie loopt. Op dit moment geen ontwikkelingen voorzien.
Zuidkanaal	Ten noordwesten van de verbindingsweg tussen Marken en het vasteland	1974	Geen sprake van actuele verspreidingsrisico's. Verdere monitoring niet nodig
Gasfabrieksterrein	Burgemeester Versteeghstraat 11 en 24-35, Monnickendam	1920	De verontreiniging wordt door de provincie als ernstig, niet spoedeisend aangemerkt
Ophoging met puinhoudend materiaal ter plaatse van een caravanstalling	Lagedijk 3-4, Katwoude	-	De locatie ligt buitendijks en is in het verleden door middel van ophoging met puinhoudend materiaal behoorlijk verontreinigd geraakt met zware metalen, asbest en minerale olie. Ten behoeve van nieuwbouw zal een forse saneringsinspanning nodig zijn om de locatie voor woonbebouwing geschikt te maken.
Veenderijvaart	Veenderijvaart, Broek in Waterland	-	Momenteel is men bezig met de afronding van de bodemsanering. Er is een leeflaag aangebracht waardoor geen contactrisico's meer aanwezig zijn.

Tabel 12 Voormalige stortplaatsen en potentiële verontreinigingen

Geomorfologie

Ontstaan van het landschap

Tijdens het Pleistoceen, de laatste ijstijd, was een groot deel van Nederland bedekt met landijs. In het Holoceen (vanaf 10.000 voor Chr.) stegen de temperaturen en stond het landschap onder invloed van hogere rivierstanden en een zeespiegel. In West-Nederland ontstonden moerassen en meren waarin veen werd gevormd: het Basisveen.

Door verdere stijging van de zeespiegel werden zeeklei-afzettingen gevormd op het Basisveen. In een periode met een lagere zeespiegelstand vormde zich opnieuw een veenpakket: het Hollandveen. Op het Hollandveen komen plaatselijk dunne kleilagen voor (knipklei), die is afgezet bij dijkdoorbraken van de toenmalige Zuiderzee. Deze kleiafzettingen bevinden zich vooral langs de IJsselmeerkust en (voormalige) zeearmen zoals de Purmer Ee, de Kerk Ae, het Uitdammer Die en het Holysloter Die.

Rond het jaar 1.000 na Christus werd het gebied ontgonnen vanaf de hoger gelegen oeverwallen langs stroompjes. In eerste instantie werden de gebieden ontgonnen waar de waterstand lager lag dan het veen. Door de komst van molens kon het veen dieper worden uitgegraven, omdat de waterstand (kunstmatig) kon worden verlaagd. Als gevolg van ontwatering en vervening is het maaiveld gedaald met gemiddeld 1,5 á 2 meter en plaatselijk tot 6 meter diepte.

Vanaf de 17^{e} eeuw zijn in de regio verschillende meren drooggemalen. In gemeente Waterland ligt een deel van droogmakerij de Purmer (drooggemalen in 1622).

In figuur 36 wordt de bodemopbouw in de regio schematisch weergegeven. Uit de figuur kan worden afgeleid dat de holocene afzettingen in het plangebied tot 10 meter onder NAP voorkomen.

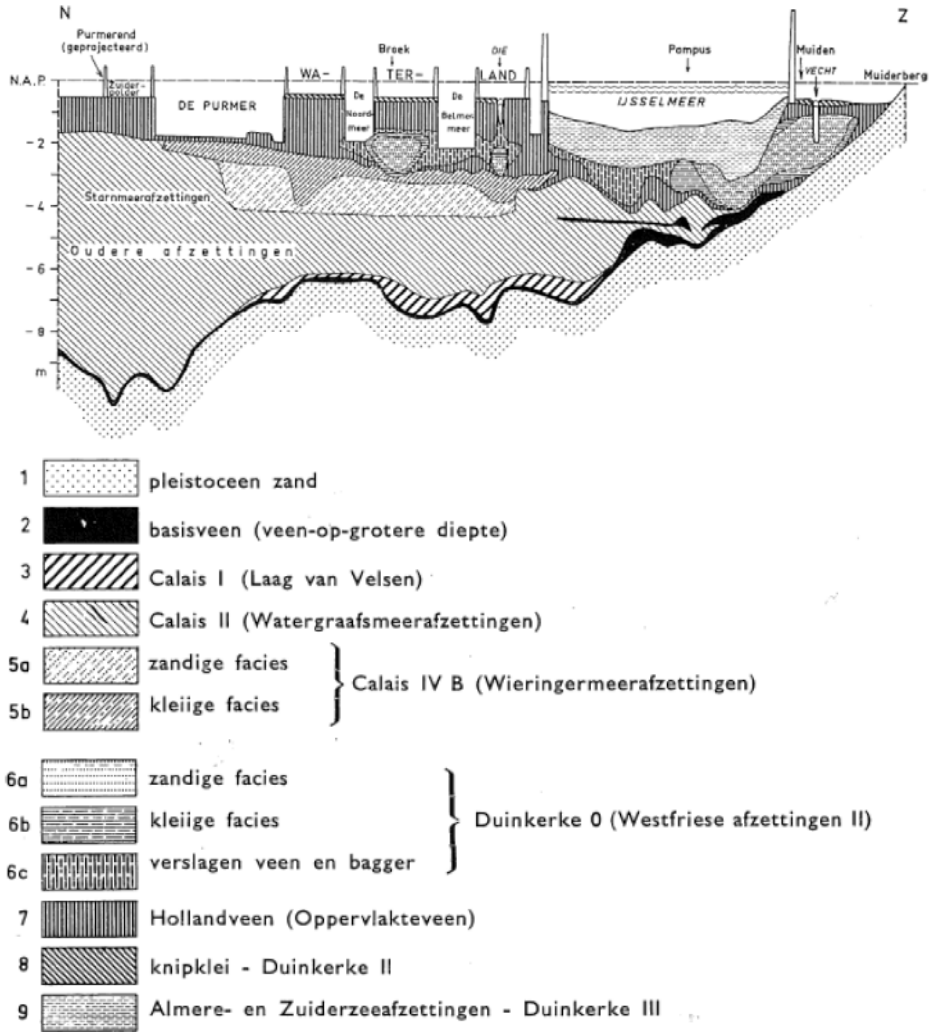

Figuur 36. Schematische doorsnede van de bodemopbouw in Waterland

Huidige bodemopbouw

De huidige bodemopbouw kan als volgt worden beschreven. Het vasteland van de gemeente heeft een venige ondergrond. Het betreft hier waardveen- en vlierveengronden. Verspreid komen ook vlietveen- en drechtvaaggronden voor. Deze gronden, waar zeeklei en veen gemengd voorkomen, komen voor langs de (voormalige) zeearmen in het gebied. Het gemiddelde maaiveld ligt minder dan 1 meter onder NAP De droogmakerijen hebben een maaivelddiepte van ongeveer 2 meter onder NAP. Plaatselijk komen grotere dieptes voor (zie ook figuur 37).

De ondergrond van Marken wordt gekarakteriseerd als poldervaaggrond (zeeklei).

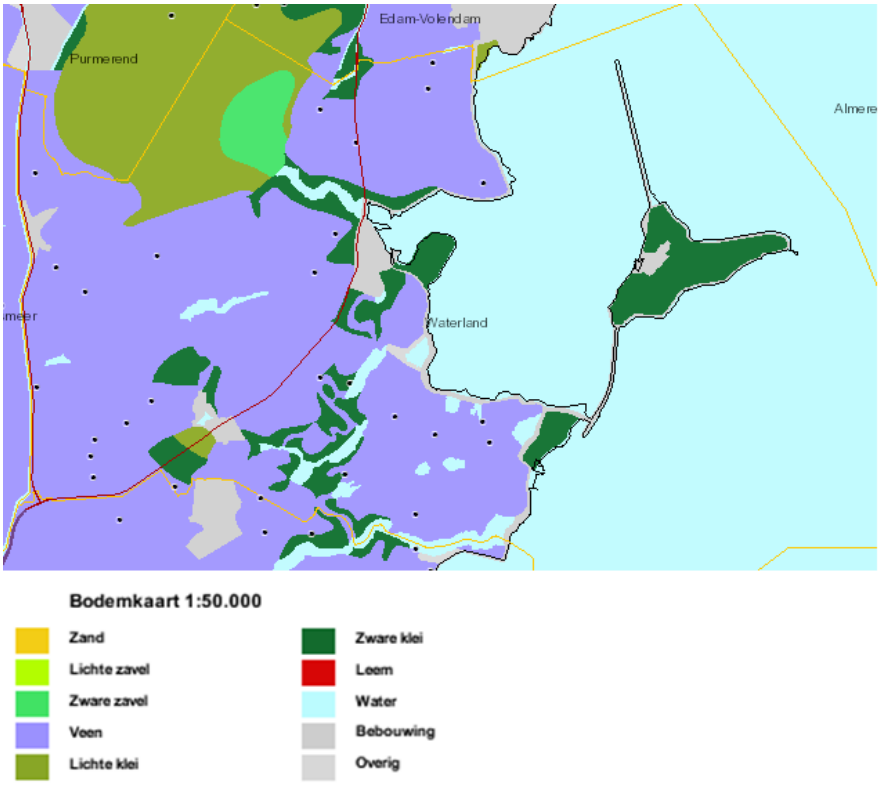

Figuur 37. Beschrijving van het bodemtype (bron: www.bodemdata.nl)

Aardkundige waarden

Binnen de gemeente Waterland zijn verschillende gebieden met aardkundige waarden aangewezen. Het eiland Marken, het Aeën- en Dieëngebied en de Purmer Ee en hebben vanwege de unieke ontstaansgeschiedenis het predicaat 'zeldzaam aardkundige waarde' gekregen. In de onderstaande figuur zijn de gebieden met een aardkundige waarde weergegeven. In de onderstaande tabel zijn de waarden van deze gebieden met zeldzame aardkundige waarden beschreven. De aardkundige waarden in het plangebied worden verder beschreven in bijlage 7.

Naam gebied	Aardkundige waarde
Marken	Marken is als restgebied overgebleven van een veengebied dat zich uitstrekte tot in de Zuiderzee en onder invloed van een verhoogde zeespiegelstand is bedekt met een laag zeeklei. In verband met huidig landgebruik is de oorspronkelijke vegetatie geheel verdwenen.
Purmer Ee	Een binnendelta met kleidek. Langs de Monnickendammerweg kunnen nog veenrestanten worden aangetroffen. In verband met huidig landgebruik is de oorspronkelijke vegetatie geheel verdwenen. Het gebied heeft educatieve en wetenschappelijke waarde vanwege de deltavorming
Aeën en Dieëngebied	Dit gebied is representatief voor het voormalige veenlandschap. Hier komen brede en goed zichtbare inbraakgeulen voor, welke uniek zijn voor dit gebied. Het gebied wordt doorsneden door enkele kreekbeddingen, waaronder de veenrivieren de Ae en de Die.

Tabel 13 Aardkundige waarden in het plangebied (bron: Provincie Noord-Holland, Actualisatie Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden)

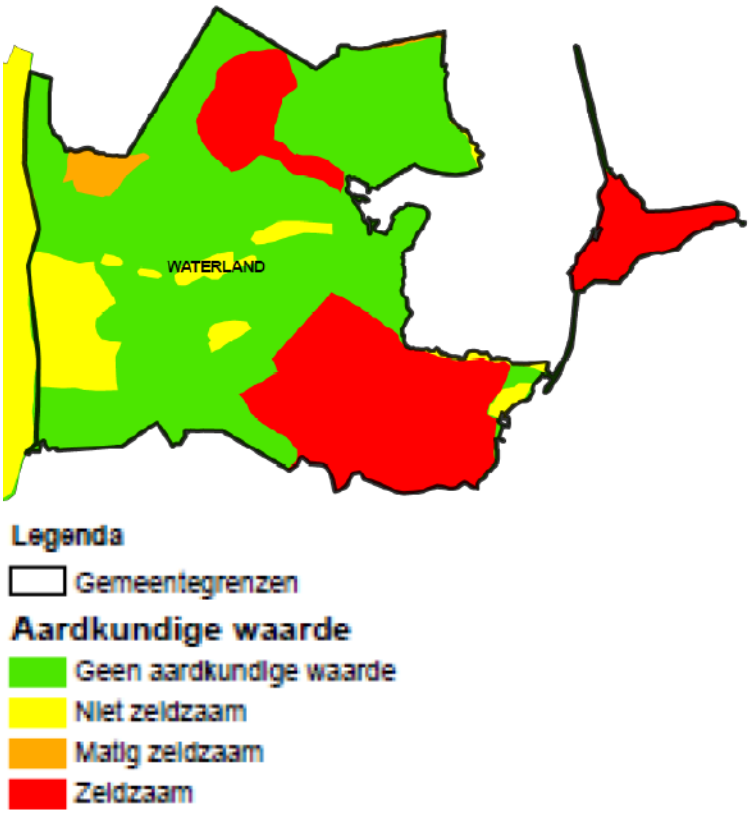

Figuur 38. Aardkundige waarden

Oppervlaktewater
Het oppervlaktewatersysteem bestaat uit drie deelsystemen:
- De Waterlandse boezem (beheerder: Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier);
- Het poldersysteem van Marken (beheerder: Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier);
- Het hoofdwatersysteem van de Gouwzee/het Markermeer (beheerder: Rijkswaterstaat).

De Waterlandse Boezem
De Waterlandse boezem maakt deel uit van de Schermerboezem, het grootste boezemsysteem binnen het hoogheemraadschap. Het systeem heeft een oppervlakte van 10.000 hectare, waarvan ongeveer 5.000 hectare open water. De primaire waterhuishoudkundige functie van de Waterlandse Boezem is de aan- en afvoer van water. Secundaire functies zijn een viswater- en een natuurfunctie (PEHS).

Het watersysteem is opgedeeld in peilgebieden. Het peilbeheer in de inliggende poldersystemen en onder- en blokbemalingen richt zich veelal op handhaving van (zomer- en winter) streefpeilen voor gebruik van de gronden door de landbouw. De dieper gelegen poldersystemen slaan overtollig water uit op de Waterlandse Boezem via poldergemalen. Het boezemsysteem watert zelf weer af op de hoofdwatersystemen van het IJ/het Noord-

zeekanaal (de facto Zijkanaal I in Amsterdam-Noord) en de Gouwzee/ het Markermeer, respectievelijk via gemaal Kadoelen (capaciteit 700 m³/min) en gemaal De Poel (capaciteit 510 m³/min) nabij Monnickendam.

Watersysteem Marken
Het poldersysteem van Marken heeft een oppervlakte van 244 hectare en wordt omsloten door het hoofdwatersysteem van de Gouwzee/het Markermeer. Ook hier is de primaire waterhuishoudkundige functie van het watersysteem de aan- en afvoer van water. Tochten als de Wijde Sloot en de Oostervaart en het (voormalige) Goudriaankanaal vormen de hoofdwatergangen. Het poldersysteem omvat tevens een dijksloot die voor de afwatering van de omringkade, de primaire waterkering, rondom het schiereiland moet zorgen. Het poldersysteem op Marken in drie peilgebieden opgedeeld. Overtollig water op Marken wordt via het gemaal aan de Rozewerf (capaciteit 32 m³/min) op het Markermeer uitgeslagen (zuidzijde schiereiland).

Waterberging
In 2005 is een Raamplan gemaakt voor het op orde brengen van de watersystemen van 122 polders in het beheergebied van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. In de Programmarapportage Wateropgave 3e triaal (15 december 2009) wordt inzicht gegeven in de maatregelen die worden getroffen tot en met het jaar 2013. Ondertussen is de waterbergingsopgave in de gemeente Waterland afgerond[11].

Waterkeringen
De Waterlandse Zeedijk (deel van de Markermeerdijk) voorkomt dat water uit het Markermeer de regio overstroomt. Het hoogheemraadschap beheert deze primaire waterkering. Tijdens de tweede toetsronde van alle primaire keringen (in 2006) is geconstateerd dat de dijk gedeeltelijk niet voldoet aan de geldende veiligheidsnormen en dus moet worden versterkt. De benodigde maatregelen worden meegenomen in het dijkverzwaringstraject voor de gehele Markermeerdijk tussen Edam en Amsterdam. Dit traject is voorzien voor 2011 - 2017.

Het schiereiland Marken wordt omsloten door een eigen primaire waterkering: de Omringkade. Ook dit is een primaire waterkering. Tijdens de genoemde toetsingsronde is gebleken dat het zuidelijke deel van de kade niet voldoet aan het vereiste veiligheidsniveau. Rijkswaterstaat gaat daarom als verantwoordelijk beheerder de kade in 2012-2014 verbeteren.
Op het vasteland beschermen dijken lager gelegen delen van het gebied. Zo worden de droogmakerijen omsloten door boezemkeringen, die voorkomen dat boezemwater deze lager gelegen delen van het gebied overstromen. Het hoogheemraadschap is de beheerder van deze zogenaamde secundaire keringen. In de regio Waterland is gestart met een verbeterprogramma voor de boezemkaden.

[11] Communicatie met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, 19 juni 2012.

Waterkwaliteit binnenwater
Het oppervlaktewater in de Waterlandse Boezem en de inliggende poldersystemen is zoet tot licht brak. Het totale oppervlaktewatersysteem is aan het verzoeten als gevolg van de aanleg van de Afsluitdijk, waardoor het zoete IJsselmeer is gevormd. Op de langere termijn speelt de problematiek van verzilting in de lager gelegen gebieden.

Het oppervlaktewatersysteem wordt gekenmerkt door hoge concentraties stikstof en fosfaat (voedingsstoffen), veroorzaakt door veenafbraak, voedselrijke kwel en het agrarisch grondgebruik.

Ecologisch gezien kenmerkt de Waterlandse Boezem zich door een beperkte variatie in soorten water- en oeverplanten (macrofyten), algen (fytoplankton) en ongewervelde waterdiertjes (macrofauna). Kroos en riet overheersen het aanwezige vegetatiebeeld. Tijdens de beoordeling van het boezemsysteem in het kader van het Kaderrichtlijn Water is geconstateerd dat de soortensamenstelling van vissen meer variatie vertoond (Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, 2009).

De oevers van het boezemsysteem kunnen veelal als natuurvriendelijk worden bestempeld. De oevers van het poldersysteem zijn nauwelijks natuurvriendelijk ingericht, vanwege het overwegend agrarische gebruik.

In het plangebied van bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 (onder andere in Overleek, Uitdam, Katwoude en de Noordmeerweg) is het grootste deel van de percelen aangesloten op een drukriolering of is een systeem voor Individuele Behandeling van Afvalwater (IBA) toegepast. 50 percelen moeten nog worden voorzien van een IBA II/III. Het afvalwater vanuit de drukriolering wordt afgevoerd naar rioolwaterzuiveringsinstallatie Katwoude.

Het poldersysteem op Marken bevat zoet oppervlaktewater. De waterkwaliteit op Marken wordt bepaald door de beperkte doorstroming van stilstaand water in delen van het watersysteem, de inlaat van water vanuit het Markermeer en de uit- en afspoeling van voedingsstoffen naar grond- en oppervlaktewater vanuit agrarische activiteiten. Verder speelt nalevering van fosfaat vanuit de waterbodem een rol van betekenis.

Tijdens een beoordeling van watersysteem is geconcludeerd dat het systeem qua ‘waterchemie’ en ‘eigen karakter’ niet voldoet. De watergangen op Marken zijn grotendeels één- of tweezijdig beschoeid en niet beschoeide oevers hebben een steil talud (circa 1:1), waardoor er weinig of geen mogelijkheden zijn om de oevers van het watersysteem meer natuurvriendelijk in te richten.

Waterkwaliteit Markermeer
De chemische toestand van vrijwel alle rijkswateren in het stroomgebied van de Rijn voldoet niet aan de eisen die vanuit de Europese Kaderrichtlijn Water worden gesteld. Dit geldt ook voor het Markermeer/IJmeer (zie on-

derstaande figuur 39). De Ecologische Toestand van het Markermeer/IJmeer is matig (zie figuur 40).

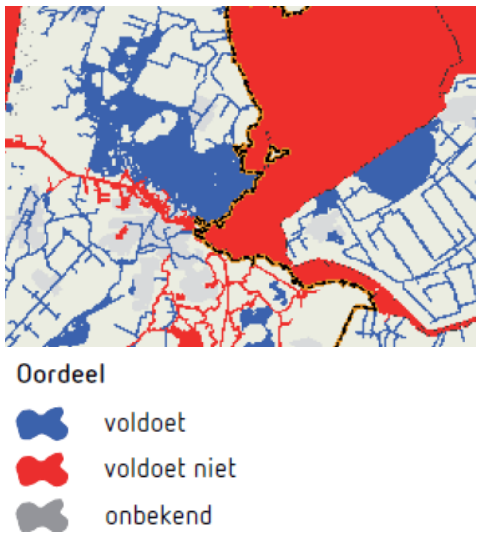

Figuur 39. Chemische toestand van het stroomgebied Rijndelta

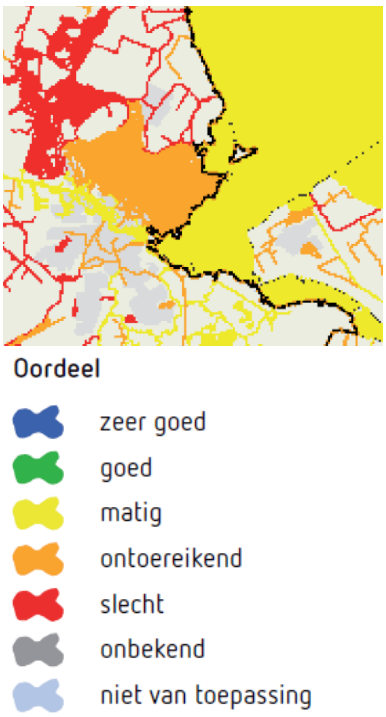

Figuur 40. Ecologische toestand van het stroomgebied Rijndelta

Grondwater

Bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013

Door de bodemopbouw, wordt de waterhuishouding in het plangebied van Bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 gekenmerkt door hoge grondwaterstanden en peilfluctuaties in de winter- en zomerperiode. Dit valt af te leiden uit de grondwatertrappen die in het gebied voorkomen (zie figuur 41). Bij de waardveen- en vlierveengronden (oostelijk deel) liggen de gemiddelde laagste grondwaterstanden op maximaal 50 centimeter beneden maaiveld (grondwatertrap I). Bij de vlierveengronden (westelijk deel) liggen deze grondwaterstanden tussen de 50 en 80 centimeter beneden maaiveld (grondwatertrap II). De gemiddelde hoogste grondwaterstanden liggen maximaal 25 centimeter beneden maaiveld *(Bron: Arcadis, 2011).*

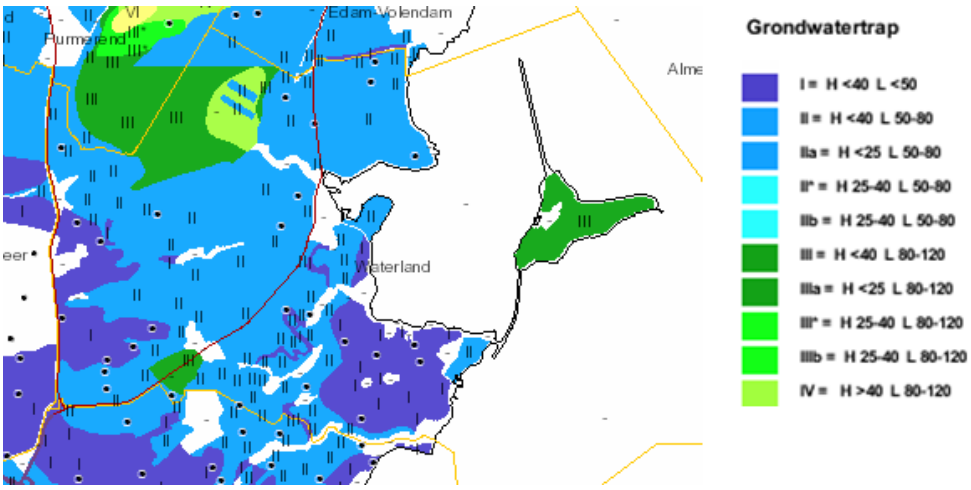

Figuur 41. Grondwatertrappen (bron: www.bodemdata.nl)

Bestemmingsplan Marken 2013
De grondwaterspiegel op Marken wordt minder door neerslag gestuurd. De gemiddeld laagste grondwaterstanden liggen hier tussen 80 en 120 beneden maaiveld (grondwatertrap III). De gemiddeld hoogste grondwaterstand ligt maximaal 40 centimeter beneden maaiveld. De ondergrond is door deze aspecten als droog te kenmerken.

Het diepe grondwater (beide plangebieden)
Het diepe grondwater maakt deel uit van het grondwatersysteem van het IJsselmeergebied. In 300 - 350 meter dik pakket zand, klei en veen komen drie watervoerende pakketen voor. De deklaag - enkele meters tot 20 meter dik - is slecht doorlatend. In het bovenste deel van het systeem is zoet tot brak grondwater aanwezig. Dieper is brak tot zout grondwater aanwezig. Onder het Markermeer vindt infiltratie naar het pakket plaats. Het infiltrerende zoete water drukt langzamerhand het ondiepe brakke en zoute grondwater weg in de richting van de droogmakerijen op het vasteland.

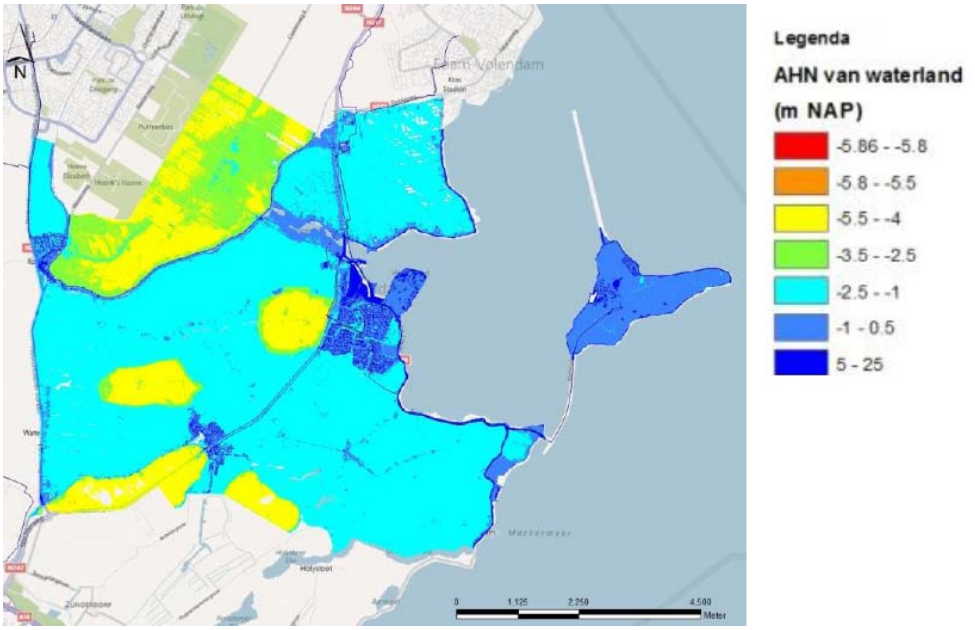

Figuur 42. Maaiveldhoogte (bron: Actueel Hoogtebestand Nederland, www.ahn.nl)

Hoogte van het maaiveld
Het maaiveld in Waterland ligt vrijwel overal onder NAP. Alleen de kernen en Marken liggen boven NAP (zie figuur 42). Het maaiveld van de droogmakerijen ligt op grotere diepte en zijn goed herkenbaar in de bovenstaande figuur. De bodem in het gebied daalt als gevolg van de ontwatering. Hierdoor klinkt de bodem in en oxideert het veen. De waterpeilen worden hier op aangepast, waardoor de veenafbraak wordt voortgezet. Tegenwoordig daalt de bodem in het gehele gebied gemiddeld met 3 á 4 mm per jaar.

De combinatie van bodemdaling en de verwachte zeespiegelstijging toename leiden tot een toename van zoute kwel in de droogmakerijen en polders.

Beschermde gebieden
In de omgeving van het plangebied komen geen waterwinningsgebieden of grondwaterbeschermingsgebieden voor.

Het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske kan worden aangemerkt als gevoelig voor verdroging. Dit gebied is dan ook aangewezen als gebied waar de rijksoverheid werkt aan de bestrijding van verdroging, een zogenaamd TOP-gebied. Uit figuur 41 kan worden afgeleid dat het peilbeheer rond Varkensland al in belangrijke mate is afgestemd op de vereisten vanuit het gebied.

5.3.3. Milieueffecten

Bodemkwaliteit
In de bestemmingsplannen worden geen ontwikkelingen mogelijk gemaakt die kunnen leiden tot een (ernstige) vervuiling van de bodem. Ten aanzien van agrarische activiteiten gelden voorschriften vanuit het *Besluit landbouw milieubeheer* en het *Besluit mestbassins milieubeheer*, zoals het toepassen van vloeistofdichte vloeren.

Nieuwe bodemgevoelige bestemmingen
Bij de realisatie van de volgende ontwikkelingen moet ten minste een verkennend bodemonderzoek worden uitgevoerd:
- Het bouwen van compensatiewoningen bij agrarisch bedrijven;
- Kleinschalige kampeerterreinen;
- Het verplaatsen van burgerwoningen en agrarische bedrijfswoningen (nieuwe erven);
- Het Mirrorhotel.

In het veenweidegebied worden meer diffuse verontreinigingen aangetroffen dan op het Hemmeland en op Marken. Daarom worden ontwikkelingsmogelijkheden in het landelijk gebied beperkt negatief beoordeeld. Mits deze ontwikkelingen niet plaatsvinden bij verontreinigde locaties of de gronden geschikt worden gemaakt voor het gewenste functiegebruik, worden nadelige effecten niet verwacht.

Verruimd landbouwkundig gebruik primair agrarisch gebied
In het primair agrarisch gebied (polder de Purmer) zijn naast de veeteelt ook andere vormen van landbouw toegestaan. Het gaat om vollegrondsteelt, fruitteelt en wisselteelt van bollen. Bij deze teeltvormen is sprake van een gereguleerd gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Dit kan op de lange termijn negatieve gevolgen hebben voor de bodemkwaliteit in het gebied. Omdat de teeltvormen naar verwachting beperkt worden toegepast, wordt dit aspect als beperkt negatief beoordeeld.

Aanlegwerkzaamheden landelijk gebied
Indien er bij het realiseren van bouwplannen of bij het graven van sloten grond moet worden afgevoerd, moet dit in overeenstemming gebeuren met de Bodemkwaliteitskaart. Dit betekent dat uitgegraven grond uit het buitengebied niet zonder meer op elke locatie kan worden toegepast. Voordat de grond kan worden toegepast moet deze worden getoetst aan de normen uit het *Besluit Bodemkwaliteit*. Het afvoeren van grond heeft geen negatieve gevolgen voor het milieu.

Geomorfologie
Ten aanzien van gebieden die als aardkundig waardevol worden aangemerkt, is een beschermende regeling opgenomen. Op basis van een dubbelbestemming en een omgevingsvergunningenstelsel mogen hier pas na toestemming van burgemeester en wethouders ingrepen in de bodem - bijvoorbeeld slootdempingen - plaatsvinden.

In het Aeën en Diëngebied zijn met name de grote oppervlaktewateren leidend voor de herkenbaarheid van het gebied. Dit geldt ook voor de Purmer Ee. Deze wateren blijven in ieder geval open en herkenbaar. Op Marken is het open houden van het agrarisch gebied van groot belang voor de herkenbaarheid van de aardkundige waarde. Het bestemmingsplan Marken 2013 bevat geen grootschalige ontwikkelingen die deze openheid aantasten.

Bodemingrepen zullen beperkt blijven tot plaatselijke uitbreidingen van agrarische bouwpercelen. Schaalvergroting van agrarische bedrijven, de bouw van compensatiewoningen, de realisatie van kampeerterreinen kan wel leiden tot verdichting van het open agrarisch gebied en een verminderde leesbaarheid van aardkundig waardevolle gebieden. De jachthavens hebben in het geheel geen gevolgen voor de aardkundige waarden in het gebied.

Oppervlaktewater

Waterberging

Bij nieuwe ontwikkelingen geldt het beleid van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Dit betekent dat bij de aanleg van nieuwe verhardingen of het dempen van sloten, los van de ingevulde opgave, nieuwe compensatieberging moet worden gerealiseerd. Compensatie moet zoveel mogelijk plaatsvinden in hetzelfde exploitatiegebied en hetzelfde peilgebied. Wanneer exploitanten niet binnen de exploitatiegrens het water kunnen compenseren kunnen ze dit van de gemeente kopen (Waterbank).

De gemeente Waterland heeft met het stadsdeel Amsterdam-Noord een overeenkomst waarbij het stadsdeel zich heeft verplicht "water" te realiseren voor een waterbank. Dit water wordt in het gebied van Amsterdam-Noord gegraven en ligt ook binnen het peilgebied van de Waterlandse boezem. Het gevolg van deze overeenkomst is dat waterberging die als gevolg van bouwplannen of het dempen van sloten in Waterland aan de orde is, in Amsterdam-Noord wordt gegraven. Dit effect wordt als neutraal beoordeeld.

Waterkeringen

De herinrichting van jachthaven de Zeilhoek en van de aanleggelegenheid voor cruiseschepen op Marken zijn wel op of nabij een primaire waterkering voorzien, maar kunnen naar verwachting zonder problemen worden ingepast. De bouwplannen leiden niet tot doorsnijding van de waterkering of tot zettingen die de stabiliteit van de kering in gevaar kunnen brengen.

Waterkwaliteit in het landelijk gebied

De ontwikkelingsmogelijkheden voor agrarische bedrijven hebben niet of nauwelijks gevolgen voor de waterkwaliteit van het oppervlaktewater. Het faciliteren van schaalvergroting binnen het plangebied heeft als gevolg dat minder percelen een agrarisch gebruik zullen kennen. Daarnaast zijn vooral generieke maatregelen en inrichtingsmaatregelen die los van het bestemmingsplan worden getroffen, van belang voor de waterkwaliteit (zie autonome ontwikkeling).

Door het afkoppelen van nieuw verhard oppervlak kan belasting van het rioleringssysteem worden voorkomen (inrichtingsmaatregel). De effecten voor de waterkwaliteit worden daarom als neutraal beoordeeld.

Analoog met de effecten voor de bodemkwaliteit, kan het verruimen van het landbouwkundig gebruik in de Purmer beperkt negatieve gevolgen met zich mee brengen voor de oppervlaktewaterkwaliteit ter plaatse.

Waterkwaliteit Markermeer/IJmeer
In het Stroomgebiedbeheersplan Rijndelta is aangegeven dat diffuse verontreiniging als gevolg van scheepvaart (inclusief recreatievaart) een ondergeschikte rol speelt bij de verontreiniging van het oppervlaktewater.

Bij jachthaven Hemmeland zijn voorzieningen aanwezig om vuilwatertanks te legen. Ook bij de Zeilhoek zullen deze voorzieningen worden aangebracht. Met de andere jachthavens zijn afspraken gemaakt over het gebruik van voorzieningen om afvalwatertanks te legen. Daarmee wordt de emissie van vervuilende stoffen voor een belangrijk deel uitgesloten.

Gesteld wordt dat de toevoeging van waterrecreanten en een riviercruiseschip aan een groot oppervlaktewatersysteem, niet leidt tot significante vervuiling van het oppervlaktewater. Bij de aanleg van de jachthavens en de aanleggelegenheid kan beperkt vertroebeling optreden van het water. Dit heeft echter geen blijvend effect op de waterkwaliteit.

Geconcludeerd wordt dat de uitbreiding van het aantal ligplaatsen en het aanleggen van een aanleggelegenheid voor riviercruiseschepen slechts een beperkt negatief effect zal hebben op de waterkwaliteit.

Grondwater
Bij de uitbreiding en realisatie van nieuwe bouwpercelen wordt de slotenstructuur aangepast, waardoor lokaal veranderingen optreden in de grondwaterstand. Voor relevante peilwijzigingen moet een apart besluit worden genomen.

Uitgangspunt van het waterschap is dat grondwaterpeilen zoveel mogelijk worden samengevoegd. Bij aanpassing van de slotenstructuur en nieuwe bouwpercelen zullen zij er naar streven om gevolgen voor de waterhuishouding tot een minimum te beperken. Bouwpercelen moeten worden aangelegd op het geschikte maaiveldniveau en nieuwe sloten mogen de grondwaterstand niet substantieel verlagen. Effecten voor de grondwaterstroming en het grondwaterniveau zijn daarom niet of alleen zeer lokaal merkbaar.

De verspreiding van meststoffen op agrarische grond wordt gereguleerd via de mestwetgeving. Extra verontreiniging van het grondwater wordt niet verwacht. Analoog met de effecten voor de bodemkwaliteit, kan het verruimen van het landbouwkundig gebruik in de Purmer beperkt negatieve gevolgen met zich mee brengen voor de grondwaterkwaliteit ter plaatse.

De realisatie van nieuwe ligplaatsen vindt buitendijks plaats en heeft geen gevolgen voor de grondwaterstroming of de grondwaterkwaliteit.

5. 4. Leefomgevingskwaliteit

5.4.1. Gekozen aspecten

Bij de effectbeschrijving van de effecten op het gebied van de leefomgeving zullen de volgende toetsingscriteria worden gehanteerd:
- Invloed op de verkeerssituatie (hoofdwegennet, onderliggend wegennet en Marken);
- Gevolgen voor de luchtkwaliteit (concentraties stikstofdioxide en fijn stof);
- Geluid (geluidhinder inrichtingen, geluidhinder Hemmeland, richtafstanden VNG, geluidhinder wegverkeerslawaai);
- Geur (afstandcriteria Wet geurhinder en veehouderij / Besluit landbouw).

Het toetsingskader voor luchtkwaliteit wordt nader beschreven in bijlage 1.

Nadere toelichting toetsingskader geur
Op basis van de regelgeving voor geur komen in het plangebied twee typen agrarische bedrijven voor:
- Bedrijven met diersoorten waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld. Het gaat om bedrijven met schapen, geiten en vleesvee;
- Bedrijven met diersoorten waarvoor geen geuremissiefactoren zijn vastgesteld. Hierbij gaat het voornamelijk om de melkveebedrijven en paardenhouderijen.

Voor alle typen bedrijven zijn de afstandseisen uit de *Wet geurhinder en veehouderij* of (voor kleinere bedrijven) het *Besluit landbouw (milieubeheer)* van toepassing. Bij de afstandseisen wordt een onderscheid gemaakt in type bedrijf, het type gevoelig object en de gebiedscontext (bebouwde kom of niet bebouwde kom). In dit gebied gaat het alleen om de afstanden voor veehouderijen.

Type gevoelig object	Afstanden tot een akkerbouwbedrijf	Afstanden tot een veehouderij
Woningen bebouwde kom, recreatieve bestemmingen, zorginrichtingen (objecten categorie 1 en 2)	50 meter	100 meter
Verspreid liggende niet-agrarische bebouwing en woningen behorend tot een veehouderij (objecten categorie 3, 4 en 5)	25 meter	50 meter

Tabel 14 Afstandseisen Wet geurhinder en veehouderij en Besluit landbouw

Voor de diercategorieën met geuremmissiefactoren zijn normen voor de geurbelasting vastgesteld (uitgedrukt in OU_E/ m^3). In Waterland zijn vrijwel alle veehouderijen kleinschalig van aard en liggen behoorlijk verspreid door het gebied. Op individueel niveau kan wel sprake zijn van geurhinder. Een

stapeling van geurbelastingen is echter niet aan de orde. Er is daarom gekozen om geen (cumulatieve) berekeningen met geuremissiefactoren uit te voeren en het aspect geurhinder in beeld te brengen aan de hand van de afstandseisen uit de *Wet geurhinder en veehouderij* of het *Besluit landbouw (milieubeheer)*.

Toetsingskader evenementenlawaai
Voor de beschrijving van de effecten ten aanzien van evenementenlawaai wordt rekening gehouden met de nota 'Evenementen met een luidruchtig karakter' (Inspectie Milieuhygiëne Limburg, 1996) [12)]. Op basis van deze nota wordt aanbevolen om tot in de dag- en avondperiode (tot 23:00) een maximale gevelbelasting toe te staan tot 75 dB(A). In de nachtperiode gelden strengere normen. Daarbij wordt opgemerkt dat het verdedigbaar is dat indien het evenement plaatsvindt op de dag voorafgaand aan een vrije dag, dat het ook aanvaardbaar is om 24:00 danwel 01:00 te accepteren als moment waarop het strengere toetsingskader voor de nachtperiode ingaat.

5.4.2. Huidige milieusituatie

Verkeer
Hoofdwegennet
Het hoofdwegennet in de gemeente Waterland wordt gevormd door de provinciale routes van Watergang naar Purmerend (N235), van Amsterdam naar Volendam en verder (N247) en de weg tussen Monnickendam en Marken (N518).

Figuur 43. Hoofdontsluitingswegen in het plangebied

Op deze wegen zijn geen specifieke knelpunten bekend, al is er wel sprake van een autonome verkeersgroei die vooral samenhangt met de groei van

12) Deze nota wordt door veel gemeenten zonder eigen geluidbeleid gebruikt voor het bepalen van acceptabele geluidsniveaus waarvoor ontheffing wordt gegeven.

het aantal huishoudens en het toegenomen autobezit. Voor het hoofdwegennet zijn de onderstaande telgegevens bekend[13]. Uitgaande van een autonome verkeersgroei van 1,1% kan voor 2022 een prognose worden berekend (bron: Provincie Noord-Holland).

Naam weg	Telgegevens 2010	Prognose 2022
N247	17.350	19.800
N235	18.600	21.200
N518	2.600	2.950

Tabel 15 Huidige verkeersintensiteit en prognose voor het hoofdwegennet

Belangrijke verkeersmaatregelen die gepland zijn in de gemeente Waterland zijn de volgende:
- De busbaan langs de N235 wordt doorgetrokken van Het Schouw naar de N247. Het pontje bij Het Schouw wordt daarvoor naar het zuiden verplaatst;
- Het invoegen van de bussen op de N247 ten noorden van Broek in Waterland wordt verbeterd;
- Op de N247 bij Het Schouw komt een tweede rijstrook rechtdoor richting Broek in Waterland.

Daarnaast worden de volgende maatregelen onderzocht:
- Het gebruik in twee richtingen van de busbaan langs de N235 tussen Ilpendam en Purmerend;
- Meer eenheid in de maximumsnelheden op de N235;
- Verdere herinrichting van het kruispunt N235-N247 Het Schouw.

Onderliggende wegennet
Specifieke verkeersknelpunten in het landelijk gebied zijn op dit moment niet bekend. Wel kan worden gesteld dat de landelijke wegen in het plangebied op sommige plekken erg smal zijn en niet erg geschikt voor de combinatie van landbouwverkeer en langzaam (recreatief) verkeer. Dit geldt onder andere voor de dijken langs het Markermeer.

Een autonome ontwikkeling is dat er in de landbouw wordt gewerkt met groter materieel en groter vrachtvervoer. Het rijden van groot materieel door kernen is daarmee ook een belangrijk hinderaspect.

Parkeren bij evenementen
Op dit moment wordt het Hemmeland voornamelijk gebruikt als dagrecreatieterrein. In het gebied zijn drie grote parkeerterreinen aanwezig, die voldoende in parkeergelegenheid voorzien. In het geval van evenementen is in de meeste gevallen ook voldoende parkeergelegenheid aanwezig.

Wanneer dit noodzakelijk is kan bij evenementen worden voorzien in overloopcapaciteit in de bebouwde kom van Monnickendam. In de kaartbijlage

[13] Het betreft hier weekdaggemiddelde verkeersintensiteiten, zodat de intensiteiten ook kunnen worden gebruikt voor de stikstofberekeningen. Voor de stikstofdepositie is het namelijk van belang hoeveel verkeer er dagelijks gemiddeld rijdt.

is een overzicht opgenomen van beschikbare parkeerplaatsen. Bij schaatsevenementen is ook gebruik gemaakt van agrarische grond vlakbij Monnickendam. Hier kunnen circa 700 auto's worden geparkeerd.

Marken
Voor Marken is een verkeerscirulatieplan gemaakt (Oranjewoud, 2010). Aanleiding is de verkeershinder en parkeerdruk die op het eiland wordt ervaren. Buiten het grote parkeerterrein bij de entree van het eiland is Marken alleen toegankelijk voor bewoners. Blijkbaar vangt het parkeerterrein nog niet alle verkeer op. De entree van Marken nodigt uit door te rijden en er is een slechte scheiding van toeristisch verkeer en bestemmingsverkeer.

Naar aanleiding van het verkeerscirculatieplan worden de volgende maatregelen uitgevoerd:
- Uitbreiden parkeerterrein rond het Trefpunt tot 46 parkeerplaatsen (voor de bewoners Kerkbuurt);
- Aanleggen van voorzieningen voor touringcars en campers;
- Vervangen verouderde verkeersbebording.

Luchtkwaliteit
In de onderstaande figuren is de autonome ontwikkeling van belangrijkste luchtverontreinigende stoffen weergegeven: stikstofdioxide en fijn stof (PM10). Voor beide stoffen is een dalende trend te zien, die wordt veroorzaakt door schonere autotechnologie, schonere industrie en verbeterde stalsystemen bij agrarische bedrijven. In het geval van veehouderijen is dit het resultaat van het *Besluit huisvesting ammoniakemissie veehouderij*. Het besluit heeft geen gevolgen voor de veehouderijen binnen het plangebied, omdat de bedrijven óf niet vallen onder de regelgeving van het besluit (schapen en geitenhouderij) óf daar al aan voldoen (melkveehouderij). Zie voor dit punt ook bijlage 3.

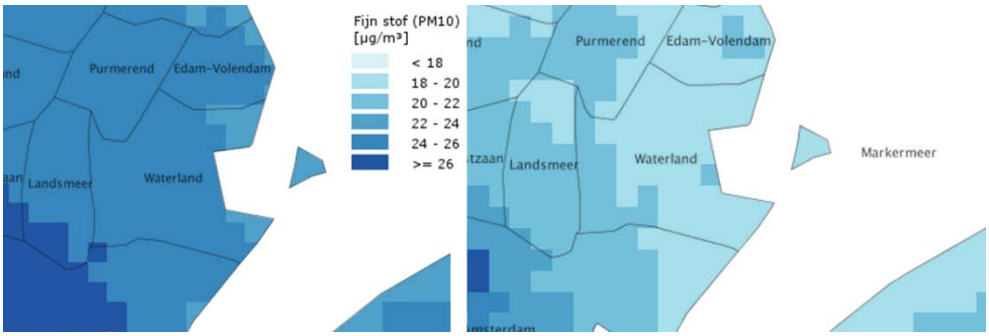

Figuur 44. Concentratie fijnstof in 2011 en 2020 (Bron: RIVM, 2011)

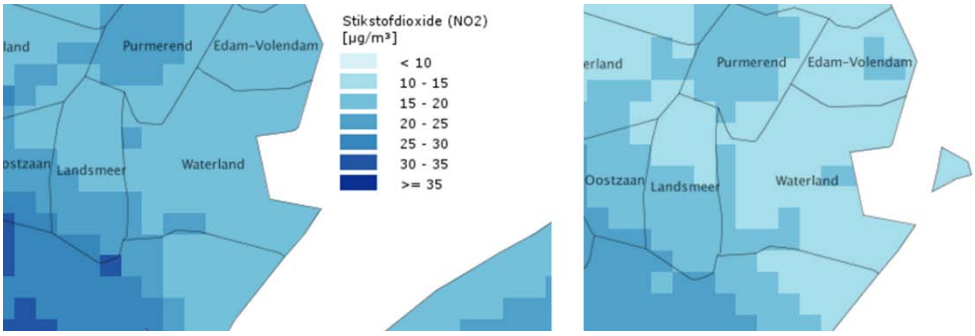

Figuur 45. Concentratie stikstofdioxide in 2011 en 2020 (Bron: RIVM, 2011)

Op gebiedsniveau wordt in de gemeente Waterland ruimschoots voldaan aan de grenswaarden uit de Wet milieubeheer. In 2020 ligt de jaargemiddelde concentratie stikstofdioxide in de orde van 18-22 µg/m^3 (grenswaarde 40 µg/m^3). Voor fijn stof ligt de jaargemiddelde concentratie tussen de 10-20 µg/m^3 (grenswaarde 40 µg/m^3). De concentraties fijn stof en stikstofdioxide zijn het hoogst in het (zuid)westelijke deel van de gemeente. Deze concentraties zijn te relateren aan de verkeersuitstoot langs de A10 en de drukke provinciale route N235.

Geluid

Inrichtingslawaai agrarische bedrijven

Over het algemeen leiden agrarische bedrijven niet tot relevante geluidhinder. De meeste agrarische bedrijven liggen op voldoende afstand van woningen of andere geluidsgevoelige gebouwen. De ventilatoren van stallen, vervoersbewegingen en overige activiteiten zijn gebonden aan de algemene voorschriften uit het *Besluit landbouw (milieubeheer)* of de specifieke voorschriften die zijn opgenomen in een omgevingsvergunning. Hinder wordt daardoor in het milieuspoor ingeperkt.

Evenementen op het Hemmeland

Op dit moment worden op het Hemmeland relatief kleinschalige evenementen gehouden. Het gaat om evenementen met enkele duizenden bezoekers zoals circussen en kleine popfestivals. Deze zijn qua geluidregelgeving zonder problemen in te passen.

Wegverkeerslawaai

De meeste geluidhinder in het plangebied wordt veroorzaakt door de wegen met een hoge verkeersintensiteit. De geluidsbelasting van deze wegen neemt toe door de autonome groei van het verkeer. Net als bij de Rijksinfrastructuur, wordt voor provinciale en gemeentelijke wegen op termijn een geluidsproductieplafond ingevoerd[14]. Op basis van deze regels moeten wegbeheerders maatregelen treffen om de autonome groei van de geluidsbelasting tegen te gaan, bijvoorbeeld door stiller asfalt aan te leggen of geluidswerende voorzieningen te treffen. Onaanvaardbare geluidhinder als

[14] Het betreft het Wetsvoorstel tot wijziging van de Wet milieubeheer (modernisering instrumentarium geluidbeleid, tweede fase A, geluidsproductieplafonds).

gevolg van autonome verkeersgroei wordt daardoor tot een minimum beperkt.

Geur

Op basis van het geldende bestemmingsplan kunnen bedrijven ter plaatse van de subbestemming 'Grondgebonden veehouderij' uitbreiden. Wanneer een uitbreiding richting een woning plaatsvindt moet worden getoetst aan de afstandseisen uit de *Wet geurhinder en veehouderij* of het *Besluit landbouw (milieubeheer)*. Wanneer een bedrijf dat valt onder het *Besluit landbouw (milieubeheer)* niet voldoet aan de afstandseisen, ontstaat een vergunningplicht.

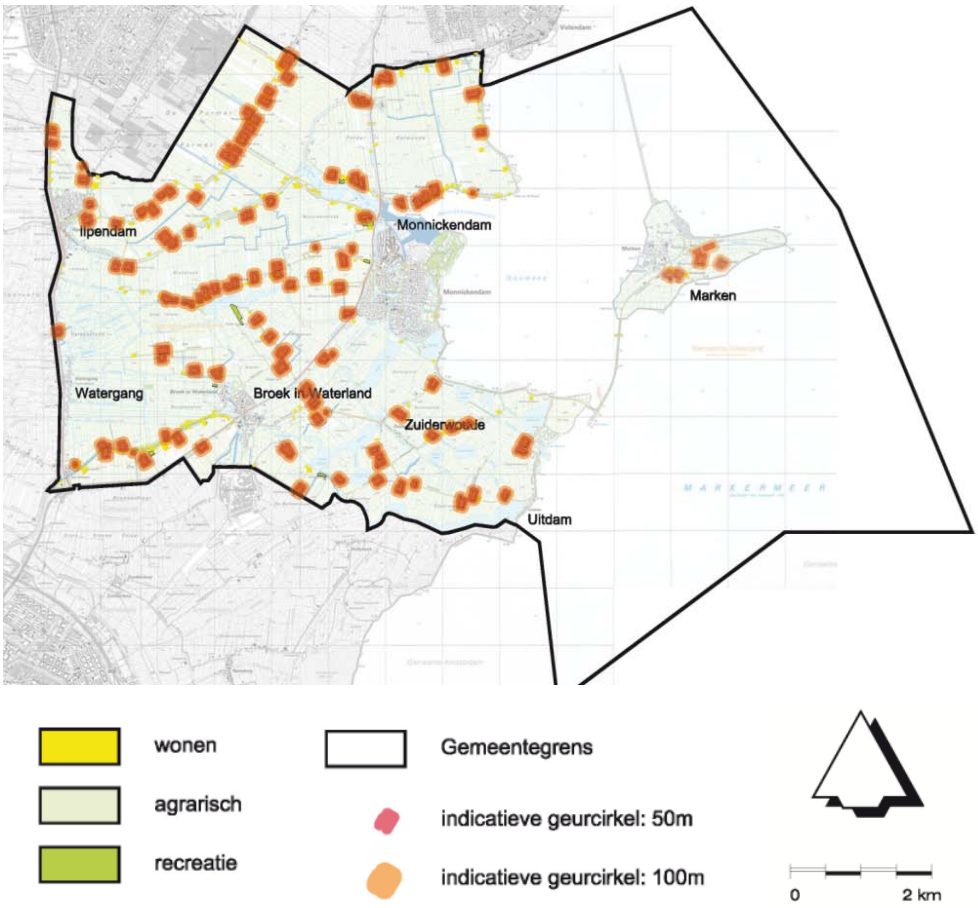

Figuur 46. Indicatieve geurcirkels in het plangebied

Veel bouwmogelijkheden uit het geldende bestemmingsplan kunnen niet worden gebruikt, omdat agrarische bedrijven op korte afstand liggen van (bestaande) gevoelige bestemmingen. Dit speelt met name in de bebouwingslinten, waar bouwpercelen en gevoelige bestemmingen rechtstreeks aan elkaar grenzen (zie bovenstaande figuur).

5.4.3. Milieueffecten

Verkeer

Verkeersaantrekkende werking

Op basis van gegevens uit de onderstaande tabel kan worden geconcludeerd dat evenementen bij Hemmeland kunnen leiden tot een piekbelasting op het ontsluitende wegennet en het hoofdwegennet. Het gaat daarbij om uitzonderingssituaties die een aantal keer per jaar voorkomen. De mate van overlast tijdens evenementen is voor een groot deel afhankelijk van het aandeel bezoekers dat met bussen naar het evenemententerrein kan komen. De gemeente kan op dit punt eisen stellen aan de organisator van evenementen. Er wordt van uitgegaan dat er vergelijkbare eisen worden gesteld als aan de organisator van het evenement Welcome to the Future in het natuurgebied Twiske.

Buiten deze uitzonderingssituatie hebben de bouw van compensatiewoningen en het aanleggen van kleinschalige kampeerterreinen structurele gevolgen voor de verkeersaantrekkende werking in het plangebied (zie onderstaande tabel).

Ontwikkeling	Verkeersaantrekkende werking (orde van grootte)	Onderbouwing
Schaalvergroten agrarisch bedrijven	0 motorvoertuigbewegingen per etmaal	Het stoppen van agrarische bedrijven en het verdere vergroten van andere bedrijven, leidt ertoe dat de verkeersbewegingen zich zullen concentreren op een kleiner aantal bedrijven. Omdat het stoppen en opschalen van bedrijvigheid niet aan één gebied is gebonden, is de verwachting dat de gevolgen voor het verkeer gespreid blijven over het gehele gebied en dat deze effecten elkaar op gebiedsniveau opheffen.
Mestvergisting	6 vrachtwagenbewegingen per etmaal	Uitgaande van: - 5 mestvergisters (worst-case) - 25.000 ton vergistingsmateriaal per vergister per jaar - De helft van de co-producten wordt van buitenaf aangevoerd en leid tot nieuwe verkeersbewegingen; - Vrachtwagens van 30 ton
Compensatiewoningen	720 motorvoertuigbewegingen per etmaal.	Uitgaande van: - 40 stoppende agrarische bedrijven (trend) - Gemiddeld 3 compensatiewoningen per agrarisch bedrijf; - 6 motorvoertuigbewegingen per woning per etmaal.
Verplaatsing van agrarische bedrijven en woningen	0 motorvoertuigbewegingen per etmaal	Het verplaatsen van agrarische bedrijven en woningen levert alleen nieuwe verkeersbewegingen op als op dezelfde plaats woningbouw plaatsvindt. Dit is incidenteel aan de orde. Het verplaatsen van erven is niet gebonden aan een bepaald gebied, daardoor is er geen verandering van verkeersstromen te verwachten.
Kleinschalig kamperen en toeristisch overnachten	936 motorvoertuigbewegingen per etmaal, waarvan de helft wordt afgewik-	Uitgaande van: - 104 agrarische bouwpercelen - 25 standplaatsen per camping - 0,36 mvt/etmaal per standplaats (bron:

	keld over de N247.	CROW-publicatie 272: gemiddeld per weekdag)
Jachthavens	106 motorvoertuigbewegingen per etmaal. Wordt voornamelijk afgewikkeld via de N247	26,6 motorvoertuigen per 100 nieuwe ligplaatsen (bron: CROW)
Aanleggelegenheid Riviercruiseschepen	0 motorvoertuigen per etmaal	Passagiers zullen op andere plaatsen opstappen en Marken als tussenstop aandoen. De aanleggelegenheid voor riviercruiseschepen trekt daarmee geen extra autoverkeer aan.
Mirrorhotel	45 motorvoertuigbewegingen per etmaal	Uitgaande van: - Een 4-sterrenhotel met een vloeroppervlak van 1.600 m^2 - Maximaal 100 kamers; - Berekening met de rekentool op www.verkeersgeneratie.nl
Evenementen Hemmeland (10 middelgrote en 5 groteevenementen)	Bij een evenement van 20.000 bezoekers komen 3.200 bezoekers per personenauto, 2.000 bezoekers per taxi en K+R, 183 pendelvervoer en 40 touringcars.	Deze getallen zijn gegenereerd op basis van een vergelijkbaar evenement in Twiske (zie bijlage 3 voor omrekening van deze getallen naar etmaalwaarden)

Tabel 16 Verkeersaantrekkende werking van mogelijke ontwikkelingen in het plangebied

Er van uitgaande dat alle mogelijkheden in het bestemmingsplan worden benut en het verkeer voor 100% wordt afgewikkeld over de N247, de belangrijkste ontsluitingsroute voor de gemeente Waterland, neemt de etmaalintensiteit op deze weg in de komende 10 jaar toe met circa 1.800 motorvoertuigen (worst-case aanname). In de onderstaande tabel is weergegeven hoeveel procent de verkeersintensiteit op de N247 in dit geval zou toenemen. Daarbij wordt een verschil gemaakt tussen de situatie exclusief (tabel 18) en inclusief grootschalige evenementen (tabel 19).

Naam weg	Telgegevens 2010 (huidige situatie)	Verkeersintensiteit inclusief nieuw bestemmingsplan	Toename ten opzichte van 2010 (%)	Prognose 2022	Verkeersintensiteit inclusief nieuw bestemmingsplan	Toename ten opzichte van de prognose (%)
N247	17.350	19.160	10,4%	19.800	21.600	9,1%

Tabel 17 Verkeersaantrekkende werking ten opzichte van de huidige en autonome ontwikkeling

Naam weg	Telgegevens 2010 (huidige situatie)	Verkeersintensiteit inclusief nieuw bestemmingsplan	Toename ten opzichte referentiesituatie (%)	Prognose 2022	Verkeersintensiteit inclusief nieuw bestemmingsplan	Toename ten opzichte van de prognose (%)
N247	17.350	22.800	31,4%	19.800	25.250	27,5%

Tabel 18 Verkeersaantrekkende werking bij grootschalige evenementen ten opzichte van de huidige en autonome ontwikkeling

De bovenstaande tabellen zijn bedoeld om de orde van grootte van de verkeersaantrekkende werking aan te geven. De tabellen geven verschillende manieren een grote overschatting van de effecten, omdat een deel van de verkeersgroei al is verrekend in de autonome groeiprognose. In deze cijfers wordt bijvoorbeeld rekening gehouden met uitbreiding van het aantal woningen en recreatieve voorzieningen. Met de verkeerskundige ingrepen die op het hoofdwegennet zijn voorzien, kan deze toename slechts leiden tot beperkt negatieve gevolgen.

Parkeren bij grote evenementen
Bij grootschalige evenementen (20.000 bezoekers) komt een deel van de bezoekers per auto en taxi. Voor de bezoekers die zelf met de auto komen, zijn - op basis van een vergelijkbaar evenement - 3.200 parkeerplaatsen nodig. In de kaartenbijlage is het parkeeraanbod in Monnickendam in beeld gebracht (bijlage 9). Op het Hemmeland zijn op dit moment 400 parkeerplaatsen aanwezig. In de kern Monnickendam kunnen de volgende parkeerterreinen voor een deel worden benut voor evenementenparkeren:
- Het bolwerk (70 plaatsen);
- Tegenover het Swaensborch (65 plaatsen);
- Sporthal 't Spil (25 plaatsen);
- Gemeentehuis (70 plaatsen);
- Sportvelden Markgouw (120 plaatsen);
- 'T Spil (67 plaatsen).

Bij voldoende droog weer en bevroren grond kan ook gebruik worden gemaakt van weilanden nabij de Monnickendam (zoals bij schaatsevenementen). Hier kunnen ongeveer 700 auto's worden geparkeerd.

Conclusie verkeer en parkeren
Met de verkeerskundige ingrepen die op het hoofdwegennet zijn voorzien, zal de toename van de verkeersintensiteit slechts leiden tot beperkt negatieve gevolgen. Bij (grootschalige) evenementen op het Hemmeland is slechts sprake van tijdelijke effecten.

Geconstateerd wordt dat de bestaande parkeercapaciteit - 1.500 parkeerplaatsen - voor evenementen met 5.000 bezoekers in principe voldoet. Bij grootschalige evenementen (20.000 bezoekers), moet naast de bestaande parkeercapaciteit, een aanzienlijke aandeel van de bezoekers per pendeldienst worden vervoerd, om onaanvaardbare parkeerhinder te voorkomen. Initiatiefnemers van evenementen moeten dit uitwerken ten behoeve van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor evenementen.

Luchtkwaliteit
Bijdrage veehouderijen
Op gebiedsniveau zorgt het stoppen van agrarische bedrijven en het vergroten van de overblijvende bedrijven dat de effecten op het gebied van luchtkwaliteit op grote lijnen in evenwicht blijven. De bouwmogelijkheden in het bestemmingsplan veranderen wat dat betreft niet veel aan de afnemende trend die hierboven is beschreven (autonome ontwikkeling).

Ten aanzien van het aspect luchtkwaliteit hebben vooral intensieve veehouderijen een grotere impact op de lokale leefomgeving. In het plangebied komen pluimveehouderijen en varkenshouderijen niet voor. Het *Besluit huisvesting ammoniakemissie veehouderij* heeft daardoor geen gevolgen voor de luchtkwaliteit in het plangebied.

Mestvergisting
In het bestemmingsplan zijn beperkte mogelijkheden opgenomen voor het co-vergisten van mest (maximaal 5 installaties). Het oprichten van mestvergistingsinstallaties heeft beperkte gevolgen voor de luchtkwaliteit ter plaatse. Het vergistingsproces zelf vindt plaats in een gesloten systeem. Wanneer het biogas ter plaatse via een Warmte-Kracht-Koppelingssysteem (WKK)[15] wordt omgezet naar energie en warmte, kan sprake zijn van beperkte uitstoot van fijnstof en stikstofdioxiden. Het blijft echter beperkt tot lokale effecten die, gezien de achtergrondconcentraties, geen belangrijke negatieve effecten zullen opleveren.

Ontwikkelingen met een verkeersaantrekkende werking
De verkeersaantrekkende werking die samenhangt met de compensatiewoningen en recreatieve ontwikkelingen die mogelijk zijn in het plangebied, leveren gezamenlijk een relevante bijdrage aan de concentraties fijn stof (PM10) en stikstofdioxide (NO_2). Gelet op de huidige achtergrondconcentraties, is het echter niet waarschijnlijk dat deze bijdrage leidt tot een overschrijding van de grenswaarden voor deze stoffen.

Conclusie luchtkwaliteit
De bouwmogelijkheden in het bestemmingsplan veranderen weinig tot niets aan de afnemende trend die hierboven is beschreven (autonome ontwikkeling). Wanneer nieuwe stallen worden gebouwd of WKK-installaties worden opgericht kunnen lokaal beperkte effecten optreden. Overschrijdingen van de wettelijke grenswaarden zijn gelet op de achtergrondconcentratie vrijwel uitgesloten.

Geluid
Inrichtingslawaai
De bestemmingsplannen bevatten nieuwe bouwmogelijkheden voor bedrijfsbebouwing. Er kan daardoor bedrijfsbebouwing dichter bij woningen en andere geluidsgevoelige objecten worden gebouwd. Bij het vormgeven van de bouwpercelen is rekening gehouden met de omliggende functies, in die zin dat bouwmogelijkheden zo ver mogelijk van gevoelige functies af worden geboden. Bovendien moeten agrarische bedrijven altijd voldoen aan de geluidsvoorschriften uit het *Besluit Landbouw milieubeheer* of (voor zover van toepassing) de voorschriften die zijn opgenomen in een milieuvergunning of een omgevingsvergunning. De effecten blijven daardoor beperkt.

Activiteiten als mestvergisting zijn pas toegestaan wanneer deze milieu- en verkeerstechnisch inpasbaar zijn in de omgeving.

[15] Warmte-Kracht-Koppelingssysteem

In de bestemmingsplannen zijn wijzigingsbevoegdheden opgenomen om stoppende agrarische bedrijven om te zetten naar een woonbestemming. Daarmee kan het aantal geluidsgehinderde objecten in het plangebied toenemen. Een wijziging is echter pas toegestaan als bestaande functies niet worden gehinderd. Op dit punt zullen daarom geen negatieve effecten optreden.

Wegverkeerslawaai
Zoals aangegeven bij het aspect verkeer zullen de grotere bouwpercelen tot meer verkeersbewegingen leiden en daardoor een toename van (indirecte) geluidhinder. Deze effecten worden voor een deel gecompenseerd door het stoppen van agrarische bedrijven. Lokaal kan er sprake zijn van een toename van de geluidhinder.

Inpasbaarheid jachthavens en kleinschalig kamperen
In de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering' (2009) zijn richtafstanden die worden gebruikt bij de afstemming tussen bedrijfsactiviteiten, voorzieningen en gevoelige functies (woningen). Een richtafstand kan worden beschouwd als de afstand waarbij onaanvaardbare milieuhinder als gevolg van bedrijfsactiviteiten redelijkerwijs kan worden uitgesloten. In geval van een gemengd gebied kan worden gewerkt met een verkleinde richtafstand.

Gesteld wordt dat de uit te breiden jachthavens de Zeilhoek en Marina Monnickendam beide in gemengd gebied liggen. De Zeilhoek bevindt zich langs een gemeentelijke ontsluitingsroute en grenst aan een dijk waarachter een lint met verschillende functies voorkomt, waaronder verschillende agrarische en niet-agrarische bedrijfsactiviteiten. De Marina Monnickendam grenst aan het centrumgebied van Monnickendam waar een mate van functiemenging en levendigheid wordt nagestreefd. In deze gevallen geldt een richtafstand van 30 meter. In beide gevallen voldoen de uit te breiden delen van de jachthavens aan deze richtafstand.

Ten aanzien van kampeerterreinen in een rustig buitengebied geldt een richtafstand van 50 meter. Aan de realisatie van kleinschalige kampeerterreinen is als randvoorwaarde voor een omgevingsvergunning gekoppeld dat deze op een afstand van minstens 50 meter ten opzichte van woningen van derden moeten worden opgericht.

Evenementenlawaai Hemmeland
Veel toekomstige grootschalige evenementen kennen geen luidruchtig karakter. Daarbij kan worden gedacht aan de Libelle Zomerweek of een Oldtimer-show. In het kader van het planMER wordt echter gekeken naar worst-case situatie. Om een indruk te krijgen van de maximaal mogelijke geluidsbelasting van grootschalige evenementen wordt een vergelijking gemaakt met de impact van het evenement 'Welcome tot the Future' in het Twiske; een dance-evenement met 20.000 bezoekers. Uit het onderzoek blijkt dat op het maatgevende meetpunt een geluidsbelasting van 70 dB(A) valt te verwachten. Daarbij wordt rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

- Het mainstage (open air) heeft een geluidsproductie van 131 dB(A) en staat op ongeveer 220 meter van het maatgevende punt;
- Podium 2 (tent) en podium 6 (open air) staan op ongeveer 130 meter afstand en hebben een geluidsproductie van respectievelijk 126 en 120 dB(A);
- Podium 3, 4 en 5 op grotere afstand staan en een geluidsproductie kennen van 128, 123 en 118 dB(A).

Uit het onderzoek blijkt dat de bijdrage van de verkeersaantrekkende werking verwaarloosbaar is.

Op basis van het onderzoek kan worden geconcludeerd dat grootschalige evenementen op het Hemmeland inpasbaar zijn, zolang grote podia op een afstand van 220 tot 250 meter ten opzichte geluidsgevoelige functies worden geplaatst. Wanneer er van wordt uitgegaan dat het Mirrorhotel hierin maatgevend is en het kampeerterrein Hemmeland deel uitmaakt van het evenement, betekent dit dat het middelste en achterste deel van het Hemmeland kan worden benut voor grootschalige evenementen.

Bij de aanvraag van een evenementenvergunning voor evenementen met een luidruchtig karakter wordt in veel gevallen specifiek akoestisch onderzoek uitgevoerd, om te bepalen welke voorwaarden in de vergunning moeten worden opgenomen. Evenementen op het Hemmeland zullen immers niet precies gelijk zijn aan ‘Welcome tot the Future’.

Conclusie geluidhinder
Samenvattend wordt gesteld dat geluidhinder op lokaal niveau kan toenemen. Mede vanwege de regels die in het milieuspoor gelden voor agrarische activiteiten, blijven deze effecten beperkt van aard. Uitbreiding van de jachthavens en grootschalige evenementen op het Hemmeland kunnen qua geluidhinder worden ingepast. Bij concrete evenementen moeten specifieke randvoorwaarden worden bepaald bij de aanvraag van een omgevingsvergunning voor evenementen.

Geur
Nieuwe stallen
In de nieuwe bestemmingsplannen wordt beperkt uitbreidingsruimte geboden aan agrarische bedrijven. In de meeste gevallen is de uitbreidingsruimte aan de achterzijde van de bouwpercelen voorzien of aan de zijde waar geen woningen of andere gevoelige bestemmingen zijn ingetekend. Aan de verplaatsing van agrarische bedrijven en de realisatie van nieuwe agrarische bouwpercelen in het primair agrarisch gebied, is als randvoorwaarde gekoppeld dat deze geen onevenredige hinder mogen veroorzaken. Daarmee wordt geurhinder ter plaatse van gevoelige bestemmingen en de belemmering van agrarische bedrijven in het planologische spoor zoveel mogelijk voorkomen.

Bij de inpassing van nieuwe stallen voor diercategorieën met geuremissiefactoren moet bij de vergunningverlening een geurberekening plaatsvinden. Zolang wordt voldaan aan de geurnormen uit de *Wet geurhinder en vee-*

houderij kan de geurbelasting van deze bedrijven nog toenemen. Dit wordt beoordeeld als een beperkt negatief effect.

Nieuwe geurgevoelige objecten
Aan de realisatie van nieuwe woningen en kleinschalige kampeerterreinen is als randvoorwaarde gekoppeld dat deze geen belemmering mogen opleveren voor de bedrijfsvoering van omliggende percelen. Hetzelfde geldt voor mantelzorg in (vrijstaande) bijgebouwen. Omdat zowel voor agrarisch bedrijven als voor geurgevoelige objecten flexibiliteitsbepalingen zijn opgenomen, is het in theorie mogelijk dat de uitbreidingsmogelijkheden voor bedrijven worden belemmerd door de bouw van compensatiewoningen bij een agrarisch bedrijf of door het inrichtingen van een kleinschalig kampeerterrein. In dit geval geldt immers het principe van wie het eerst komt, die het eerst maalt. Dit wordt als een beperkt negatief effect beoordeeld.

Plattelandswoning
Door de beoogde regelgeving voor plattelandswoningen is het geurknelpunt voor voormalig agrarische bedrijven in juridische zin niet meer aan de orde. Wel kan in fysieke zin sprake blijven van geurhinder. Over het algemeen wordt enige mate van geurhinder in het buitengebied acceptabel geacht, maar de mate waarin (nieuwe) geurbelasting op geurgevoelige objecten aanvaardbaar is, moet per geval worden afgewogen. De regelgeving voor plattelandswoningen is niet van toepassing op kleinschalige verblijfsrecreatie, waardoor kleinschalige kampeerterrein nog steeds een belemmering kunnen vormen voor de ontwikkeling van naastgelegen agrarische bedrijven.

Conclusie geurhinder
Ook met de randvoorwaarden die zijn ingebouwd in het bestemmingsplan, kan niet worden voorkomen dat het aantal geurgehinderden beperkt zal toenemen.

6. EFFECTBEOORDELING EN MITIGERENDE MAATREGELEN

In dit hoofdstuk worden per toetsingscriterium de mogelijke milieueffecten van het plan (voornemen) en de onderzochte scenario's samengevat en voorzien van een waardering. Daarnaast worden mitigerende maatregelen benoemd om de mogelijk negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen. Het hoofdstuk begint met een beoordeling van milieueffecten op hoofdlijnen.

6. 1. Effectbeoordeling op hoofdlijnen

Op basis van de effectbeschrijving in het voorgaande hoofdstuk kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- De milieueffecten van ontwikkelingen die nog niet concreet zijn (invulling bouwpercelen, realisatie kampeerterreinen, etc.) hebben een lokaal karakter en zijn afhankelijk van de concrete invulling van een initiatief;
- Ontwikkelingen waarvoor wel een concrete locatie is vastgelegd, zoals uitbreiding van de Zeilhoek, uitbreiding van Marina Monnickendam, de aanleggelegenheid voor riviercruiseschepen en realisatie van het Mirrorhotel brengen wel negatieve gevolgen met zich mee, maar zijn milieutechnisch inpasbaar;
- Het mogelijk maken van bouwpercelen tot 1,5 hectare (via een wijzigingsbevoegdheid) kan lokaal leiden tot beperkte milieueffecten. Geconcludeerd wordt dat wanneer alle agrarische bedrijven gebruik maken van de maximale bouwmogelijkheden, de stikstofdepositie vanuit de gemeente Waterland op stikstofgevoelige habitats in het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske toeneemt in de orde van 400%. Daarmee komt het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen verder uit beeld;
- Wanneer wordt uitgegaan van een meer realistische trendmatige groei van de veehouderij, wordt geconstateerd dat de stikstofdepositie licht afneemt of nauwelijks toeneemt (afhankelijk van het toetsingspunt). Daaruit kan worden afgeleid dat op gebiedsniveau in de komende 10 jaar waarschijnlijk voldoende milieuruimte beschikbaar is om vergunningen te verlenen. Deze uitkomst zegt echter niets over individuele percelen. Om te voorkomen dat een agrarisch bedrijf een leidt tot significant negatieve effecten voor het Natura 2000-gebied, wordt in het bestemmingsplan een regeling opgenomen (zie mitigerende maatregelen);
- Het toestaan van fruitteelt en de wisselteelt van bollen in primair agrarisch gebied (de Purmer) heeft beperkt negatieve gevolgen voor de bodemkwaliteit, oppervlaktewaterkwaliteit en de grondwaterkwaliteit. Wel heeft deze ontwikkeling positieve gevolgen voor de depositie van stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitats, door de omzetting van veehouderijen (en weidegrond) in een minder belastend type landbouwgebruik;
- De bouw van compensatiewoningen bij stoppende agrarische bedrijven heeft positieve gevolgen voor het landschap, omdat verouderde agrarische opstallen worden verwijderd en minder bebouwing wordt teruggebouwd. Wel brengt de bouw van compensatiewoningen nieuwe ver-

keersbewegingen met zich mee (gevolgen voor verkeer, geluid en luchtkwaliteit). Deze effecten wegen op tegen de verkeershinder die wordt veroorzaakt door het zware verkeer en de geurhinder van agrarische bedrijven die dan komt te vervallen. Op het gebied van ecologie zijn positieve effecten te verwachten omdat het vervangen van agrarische bebouwing door compensatie woningen leidt tot de afname van de stikstofdepositie en de toename van open agrarisch gebied (van belang voor weidevogels);
- Grootschalige evenementen op het Hemmeland kunnen uit het oogpunt van geluidhinder passend worden gemaakt binnen de normen die worden gehanteerd voor grootschalige evenementen. De evenementen brengen (tijdelijk) negatieve gevolgen met zich mee voor de verkeersafwikkeling op het ontsluitende wegennet. Ten aanzien van het aspect parkeren wordt geconstateerd dat bij grootschalige evenementen (tot 20.000 bezoekers), voldoende voorzieningen op het gebied van pendelvervoer moeten worden getroffen. Binnen het bestemmingsplan en bij de vergunningverlening moeten nadere voorwaarden worden gesteld om negatieve effecten te voorkomen (zie ook mitigerende maatregelen).

6. 2. Effectbeoordeling per milieuthema

Beoordelingscriteria
Om de effecten met elkaar te kunnen vergelijken, worden deze gewaardeerd aan de hand van de volgende schaal:

++	zeer positief ten opzichte van de referentiesituatie
+	positief ten opzichte van de referentiesituatie
0/+	licht positief ten opzichte van de referentiesituatie
0	neutraal
0/-	licht negatief ten opzichte van de referentiesituatie
-	negatief ten opzichte van de referentiesituatie
--	zeer negatief ten opzichte van de referentiesituatie

Waar effecten tijdelijk zijn, wordt dit aangegeven met een ‘t’.

Er zijn vele relaties denkbaar tussen bepaalde ingrepen in een gebied, milieueffecten en de specifieke kenmerken van een gebied. Het waarderen van effecten is daardoor een kwestie van interpreteren. Met de toelichting in bijlage 8 is per toetsingscriterium zo expliciet mogelijk aangegeven, hoe de waardering van het effect tot stand is gekomen.

Effectbeoordeling ecologie

Toetsingscriterium	Beschrijving van milieueffecten	Vergroten agrarisch bouwpercelen	Compensatiewoningen	Verplaatsing erven nieuwe erven	Alternatief landbouwgebruik primair agrarisch gebied	Paardrijbakken en kleinschalig kamperen	aanlegwerkzaamheden	Fietspad Overleerk-Noordmeer	Mirrorhotel	Aanleggelegenheden binnenwater	Jachthavens	Aanleggelegenheid riviercruises	Evenementen Hemmeland
Instandhoudingsdoelstellingen voor stikstofgevoelige habitats (voornemen)	Maximale invulling van alle agrarische bouwpercelen leidt tot ruime overschrijding van de kritische depositiewaarden voor stikstofgevoelige habitats in het Natura 2000-gebied Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske. Toename van de stikstofdepositie als gevolg van extra verkeer is verwaarloosbaar. Een omschakeling van veehouderij naar andere teelten in primair agrarisch gebied en de bouw van compensatiewoningen leidt tot een daling van de stikstofemissie en heeft in die zin een positief effect op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.	--	0/+	0	0/+	0	n.v.t	n.v.t	0	n.v.t.	0	n.v.t.	n.v.t
Instandhoudingsdoelstellingen voor stikstofgevoelige habitats (trendscenario)	Wanneer de veestapel zich ontwikkeld volgens het (meer realistische) trendscenario is in 2022 blijft de stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske ongeveer gelijk ten opzichte van de huidige situatie (2012).	0	0/+	0	0/+	0	n.v.t	n.v.t	0	n.v.t.	0	n.v.t.	n.v.t
Instandhoudingsdoelstellingen voor stikstofgevoelige ha-	wanneer de veehouderij zich ontwikkeld volgens een (minder realistische) groeiscenario, is in 2022 een toename van de stikstof-	-	0/+	-/0	0/+	0	n.v.t	n.v.t	0	n.v.t.	0	n.v.t.	n.v.t

bitats (groeiscenario)	depositie te verwachten in de orde van 20% ten opzichte van de huidige situatie (2012).												
Instandhoudings-doelstellingen kwalificerende vogelsoorten Varkensland	Verstoring van het Varkensland blijft gering en concentreert zich op de bestaande routes	0	0	0	0	-/0	0	0	0	-/0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Instandhoudings-doelstellingen vogelsoorten en beschermde vissoorten Markermeer/IJmeer	Aanleg van de jachthaven en aanlegsteiger leidt tot tijdelijke verstoring van het Markermeer.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-/0	n.v.t.	-/0 (t)	-/0	-/0 (t)
Kenmerkende natuurwaarden Ecologische Hoofdstructuur en Beschermde Natuurmonumenten	Binnen de EHS worden geen ontwikkelingen mogelijk gemaakt. Bouwplannen zijn beperkt tot de bouwpercelen zelf.	-/0	0/+	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0 (t)
Rust en openheid van het weidevogelleefgebied	Bouwplannen vinden plaats op of bij bestaande bouwpercelen en leiden daardoor alleen tot lokale aantasting van leefgebieden. Bij uitbreiding van bouwpercelen en verplaatsing van percelen wordt een bijdrage aan het weidevogelbeheer gevraagd.	-/0	0/+	-/0	0	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Leefgebied van beschermde plant en diersoorten	Bouwplannen vinden plaats op of bij bestaande bouwpercelen en leiden daardoor alleen tot lokale aantasting van leefgebieden. Bij de sloop van bebouwing kunnen wel vaste rust- en verblijfplaatsen van zwaarbeschermde soorten worden aangetast. Deze effecten moeten worden gemitigeerd en gecompenseerd op het moment dat er concrete bouwplannen zijn.	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0 (t)	0	-/0 (t)

Tabel 19 Effectbeoordeling Ecologie

Effectbeoordeling landschap, cultuurhistorie en archeologie

Toetsingscriterium	Beschrijving van milieueffecten	Vergroten agrarisch bouwpercelen	Mestvergisting	Compensatiewoningen	Verplaatsing erven nieuwe erven	Paardrijbakken en kleinschalig kamperen	aanlegwerkzaamheden	Mirrorhotel	Jachthavens	Aanleggelegenheid riviercruises
De mate van openheid	Uitbreiding, verplaatsing en de incidentele realisatie van nieuwe bouwpercelen leidt tot een beperkte aantasting van de openheid in het veenpolderlandschap. In de droogmakerij zijn nieuwe bouwpercelen over het algemeen beter in te passen. De realisatie van compensatiewoningen bij stoppende agrarische bedrijven heeft positieve gevolgen voor de openheid, omdat hier meer (verouderde) bebouwing wordt gesloopt dan teruggebouwd (15%-regeling). Plaatselijk is aantasting van de openheid aan de orde door de realisatie van kleinschalige kampeerterreinen, omdat deze terreinen vaak landschappelijk worden ingepast met beplanting. Door de wijziging van de Zeilhoek wordt de zichtlijn vanaf de brug over de Monnickendammergat en richting Marken verbeterd. Realisatie van het Mirrorhotel heeft op voorhand geen negatieve gevolgen voor het landschap van de kustzone. Realisatie van een aanleggelegenheid voor riviercruiseschepen is een blikvanger vanaf de Omringkade van Marken en is derhalve negatief voor het vrije zicht over het Markermeer.	-/0	-/0	0/+	-/0	-/0	n.v.t.	0	0/+	-/0
De karakteristieke verkavelingstructuur / aardkundige waarden	De typische verkaveling van het veenpolderlandschap (strokenverkaveling), de droogmakerijen (rationale verkaveling) en op Marken (onregelmatige blokverkaveling) wordt beschermd door een omgevingsvergunningenstelsel.	-/0	n.v.t.	-/0	-/0	n.v.t.	-/0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Herkenbaarheid van profiel van	Langs de Waterlandse Zeedijk kan plaatselijk verdichting aan de orde zijn. Langs de Omringkade van Marken zijn minder gevolgen te verwachten, om-	-/0	n.v.t.	0/+	-/0	n.v.t.	n.v.t	n.v.t	n.v.t.	n.v.t.

dijken en kaden	dat hier de bebouwingsregeling strikter is.									
Herkenbaarheid van het wegenpatroon in droogmakerijen	Rechte wegen zijn kenmerkend voor het droogmakerijlandschap. Het aanpassen van de hoofdwegenstructuur is niet aan de orde. Nieuwe kavelontsluitingen van (nieuwe) vrijliggende kavels kunnen de opbouw van het karakteristieke wegenpatroon verstoren. Dit komt incidenteel voor.	0	0	0	-/0	0	-/0	0	n.v.t.	n.v.t.
Herkenbaarheid van het profiel en het tracé van karakteristieke waterlopen	Rondom de karakteristieke waterlopen in het Aeën- en Dieën-gebied en de poelen langs de Waterlandse zeedijk zijn geen grootschalige ingrepen gepland.	0	0	0	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Herkenbaarheid van het bebouwingspatroon	Door realisatie van mestvergistingsinstallaties, serrestallen, kleinschalige kampeerterreinen, paardrijdbakken en dergelijke is plaatselijk verdichting en verrommeling van de lintstructuren aan de orde. Door de bebouwingsregeling in het bestemmingsplan Marken 2013 zijn negatieve gevolgen voor de werven op Marken niet te verwachten. Realisatie van een aanleggelegenheid voor riviercruiseschepen kan positief uitpakken voor de beleving van het Markermeer wanneer deze openbaar toegankelijk is.	-/0	-/0	0/+	-/0	-/0	n.v.t.	0	n.v.t.	n.v.t.
Herkenbaarheid en de context van de bebouwingskarakteristiek	De mogelijkheden voor mestvergistingsinstallaties, en serrestallen kunnen een contrast vormen op erven met karakteristieke stolpboerderijen. Dit wordt beoordeeld als een negatief effect. Hetzelfde geldt voor kleinschalige kampeerterreinen en paardrijbakken. Compensatiewoningen leiden tot het saneren van verouderde agrarische bebouwing en het duurzaam gebruik van karakteristieke gebouwen. Door de strikte bebouwingsregeling in het bestemmingsplan Marken 2013 zijn negatieve gevolgen voor de werven op Marken niet te verwachten.	-/0	-	0/+	-/0	-	n.v.t.	0	0/-	n.v.t.
De kans dat archeologische waarden worden verstoord	Uitbreiding van agrarische bouwpercelen en overige bouwplannen kunnen leiden tot plaatselijke aantasting van de bodemopbouw. Aantasting van beschermde archeologische waarden wordt voorkomen door de dubbelbestemming die in het bestemmingsplan is opgenomen	-/0	-/0	-/0	-/0	n.v.t	-/0	-/0	n.v.t	n.v.t

Tabel 20 Effectbeoordeling landschap, cultuurhistorie en archeologie

Effectbeoordeling water en bodem

Toetsingscriterium	Beschrijving van milieueffecten	Vergroten agrarisch bouwpercelen	Compensatiewoningen	Nieuwe erven	Verruimd landbouwkundig gebruik primair agrarisch gebied	Kleinschalig kamperen	aanlegwerkzaamheden	Mirrorhotel	Jachthavens en riviercruiseschepen
De kans dat bodemgevoelige functies in aanraking komen met ernstige bodemverontreiniging	Akkerbouw, fruitteelt en bollenteelt in primair agrarisch gebied (de Purmer) kan leiden tot beperkte verontreinigingen.	0	0	0	-/0	0	0	0	0
De kans dat functies kunnen leiden tot nieuwe bodemverontreiniging	Bij ontwikkelingen in het landelijk gebied moet rekening worden gehouden met diffuse verontreinigingen. Bij de afvoer van grond moet een toetsing plaatsvinden aan de normen uit het *Besluit bodemkwaliteit.*	0	-/0	-/0	0	-/0	0	-/0	n.v.t
De kans dat het beschermde aardkundige waarden worden verstoord	Uitbreiding van agrarische bouwpercelen kan leiden tot plaatselijke aantasting van de bodemopbouw. Aantasting van zeldzame aardkundige waarden is niet aan de orde.	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0	0	n.v.t
Mate waarin sprake is van de toename van het verhard oppervlak	Nieuwe oppervlakteverhardingen moeten worden gecompenseerd door het graven van nieuwe water. Effecten voor de waterkwaliteit zijn niet aan de orde (ontwikkelingen agrarische bedrijven) of blijven beperkt (jachthavens).	0	0	0	-/0	0	0	0	-/0
De kans dat nieuwe functies kunnen leiden opper-	Agrarische functies kunnen tot beperkte verontreiniging van het oppervlaktewater leiden.	-/0	0	-/0	-/0	0	0	0	-/0

vlakteverontreiniging									
De kans dat nieuwe functies kunnen leiden grondwaterverontreiniging	Agrarische functies kunnen tot beperkte verontreiniging van het oppervlaktewater leiden.	-/0	0	-/0	-/0	n.v.t.	n.v.t.	0	n.v.t.
De kans dat het grondwaterpeil veranderd	Plaatselijk kan door het uitbreiden van agrarische bouwpercelen een verandering van het grondwaterpeil optreden.	-/0	-/0	-/0	-/0	n.v.t.	-/0	-/0	n.v.t.

Tabel 21 Effectbeoordeling bodem en water

Effectbeoordeling leefomgeving

Toetsingscriterium	Beschrijving van milieueffecten	Vergroten agrarisch bouwpercelen	Mestvergisting	Compensatiewoningen	Verplaatsing van erven / nieuwe erven	Nevenactiviteiten buiten het erf	Mirrorhotel	Jachthavens en riviercruiseschepen	Evenementen Hemmeland
Onaanvaardbare verkeerhinder	Stoppende agrarische bedrijven houden het effect van schaalvergroting in balans. Compensatiewoningen en kleinschalige recreatie leiden tot een relevante toename van het aantal verkeersbewegingen. Overige ontwikkelingen hebben een beperkte verkeersaantrekkende werking. Grootschalige evenementen op het Hemmeland leiden tot een piekbelasting op het ontsluitende wegennet. Daarnaast zijn er onvoldoende parkeerplaatsen beschikbaar om de verwachte parkeerdruk te kunnen opvangen.	0	-/0	0	-/0	-/0	-/0	-/0	--
Kans op overschrijding van de grenswaarden voor fijn stof (PM10) en stikstofdioxide (NO_2)	Op gebiedsniveau leidt schaalvergroting ertoe dat door uitbreidingen en stoppende bedrijven de bijdrage aan luchtverontreinigende stoffen ongeveer gelijk blijft. Energieopwekking door middel van WKK's bij mestvergistingsinstallaties en de realisatie van nieuwe woon- en recreatieve functies kan lokaal bijdragen aan de concentraties luchtverontreinigende stoffen.	0	-/0	0	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0
Mate van geluidhinder	Als gevolg van stoppende agrarische bedrijven en schaalvergroting blijft de geluidshindersituatie op gebiedsniveau grofweg gelijk. In specifieke gevallen kan de geluidshinder beperkt toenemen. Evenementen op het Hemmeland kunnen inpasbaar worden gemaakt, wanneer voldoende afstand wordt aangehouden tot geluidsgevoelige objecten.	-/0	-/0	0	-/0	-/0	-/0	0	-/0
Mate van geurhinder	De ligging en begrenzing van de bouwvlakken binnen het plangebied is zodanig dat kan worden voldaan aan de afstandeisen die met het oog op mogelijke geurhinder in acht dienen te worden genomen. In individuele gevallen kan de geurbelasting nog (beperkt) toenemen.	-/0	-/0	0	-/0	-/0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Tabel 22 Effectbeoordeling leefomgeving

6. 3. Mitigerende maatregelen

Maatregelen binnen het bestemmingsplan
Er zijn verschillende mitigerende maatregelen mogelijk om de milieueffecten van de nieuw vast te stellen bestemmingsplannen te voorkomen of tot een minimum te beperken. Voor een deel zijn dit maatregelen die zijn te regelen binnen het bestemmingsplannen Buitengebied Waterland 2013 en Marken 2013. Het gaat om de volgende maatregelen:

- Het opnemen van maxima ten aanzien van het aantal mestvergisters om verkeersgerelateerde effecten tot een minimum te beperken (verkeershinder, luchtkwaliteit, geluidhinder, stikstofdepositie). In het bestemmingsplan is daarom het aantal mestvergisters verbonden aan een maximum aantal (5);
- Het opnemen van een wijzigingsbevoegdheid om de omvang van het evenemententerrein op het Hemmeland te beperken, in het geval dat het Mirrorhotel wordt gerealiseerd. Dit om een te hoge geluidsbelasting te voorkomen. Daarbij is als voorwaarde voor de wijzigingsbevoegdheid voor het Mirrorhotel opgenomen dat de aanduiding "evenemententerrein" zodanig wordt aangepast dat een milieutechnisch aanvaardbaar gebruik van het hotel mogelijk is;
- In de regeling voor het evenemententerrein wordt een maximum opgenomen ten aanzien van het maximum aantal bezoekers, de frequentie en de aard van evenementen. Ook wordt bij middelgrote en grote evenementen een geluidsnorm opgenomen in lijn met de vaak gehanteerde *Nota Evenementen met een luidruchtig karakter* (Inspectie Milieuhygiëne Limburg, 1996). Het aantal evenementen per jaar wordt daarbij begrensd zoals beschreven in paragraaf 4.1.3.

Maatregelen op het gebied van stikstofdepositie
Berekeningen laten zien dat de stikstofdepositie in het (realistische) trendscenario nauwelijks toeneemt ten opzichte van de huidige situatie. De berekeningen zeggen echter niets over de bijdrage van individuele bouwplannen. Veel bouwplannen zullen individueel zonder problemen uitvoerbaar zijn. Omdat echter niet kan worden uitgesloten dat een individuele aanvraag leidt tot een significant negatief effect voor Natura 2000-gebieden, worden in het bestemmingsplan regels opgenomen waarmee dit wordt voorkomen. Het betreft:

1. Een afstemmingsbepaling met de Natuurbeschermingswet, waarmee wordt geregeld dat bij het toestaan van bouwwerken en werken en werkzaamheden rekening met de specifieke bescherming en instandhouding van de Natura 2000 - gebieden, zodanig dat er geen strijd met de Natuurbeschermingswet 1998 zal zijn;
2. Een algemene gebruiksregel waarmee wordt geregeld dat het gebruik van gronden, gebouwen en/of overkappingen ten behoeve van het uitbreiden van de veestapel - bijvoorbeeld het in gebruik nemen van een nieuwe stal - pas is toegestaan wanneer de totale stikstofdepositie op het maatgevende gevoelige Natura 2000-gebied niet toeneemt.

Beide regelingen hebben als consequentie dat de specifieke invulling van maatregelen pas worden afgewogen op het moment dat een concrete aanvraag voor een omgevingsvergunning wordt ingediend. Dit is ook het optimale moment om maatregelen af te wegen, omdat op dat moment rekening wordt gehouden met de actuele achtergronddepositie, actuele staltechnieken, actueel beleid en de concrete locatie.

Voorbeelden van maatregelen die op projectniveau kunnen worden getroffen zijn de volgende:
- Het toepassen van emissiearme stalsystemen. Hierbij wordt gedacht aan het toepassen van luchtwassers of emissiearme stalvloeren. In algemene zin leidt het toepassen van de best beschikbare staltechnieken tot een emissiereductie;
- Het salderen van stikstof. Daarbij kunnen nieuwe stallen pas worden gebouwd als er voldoende stikstofdepositie is gereduceerd. Bijvoorbeeld door bestaande stallen te slopen of door de stikstofemissie van stoppende bedrijven 'over te boeken' naar bestaande bedrijven.

Maatregelen buiten het bestemmingsplan
Er zijn ook maatregelen die buiten de reikwijdte van het bestemmingsplan vallen, maar die wel effectief zijn bij het voorkomen en reduceren van milieueffecten en het voorkomen van onaanvaardbare milieueffecten. Het gaat om het volgende:
- Opnemen van geluidsvoorschriften bij evenementenvergunningen voor het Hemmeland (bij evenementen met een luidruchtig karakter);
- Bij grote evenementen eisen stellen ten aanzien van het pendelvervoer naar het evenemententerrein;
- Het gebruiken van geluidsarme heitechnieken en het treffen van geluidsbeperkende maatregelen bij de aanlegwerkzaamheden voor de uitbreiding van jachthavens en het realiseren van de aanleggelegenheid voor riviercruiseschepen. In de passende beoordeling (bijlage 4) worden deze maatregelen nader beschreven.

6. 4. Nog te nemen besluiten

Voor het realiseren van de bouwplannen die met het bestemmingsplan worden mogelijk gemaakt moeten omgevingsvergunningen worden aangevraagd. Wanneer het gaat om uitbreidingen die leiden tot een vergunningplicht voor agrarische bedrijven, maakt ook het onderdeel milieu deel uit van de aanvraag (de vroegere milieuvergunning). In specifieke gevallen kunnen ook de volgende vergunningen en ontheffingen aan de orde zijn:
- Een evenementenvergunning;
- Een watervergunning;
- Een Natuurbeschermingswetvergunning;
- Een ontheffing Flora- en faunawet.

7. LEEMTEN IN KENNIS EN EVALUATIE

7. 1. Leemten in kennis

Als gevolg van onvolledige informatie, het beperkte detailniveau van milieuonderzoeken, de beperkingen van rekenmodellen en het feit dat milieuonderzoeken door actuele (beleids-)ontwikkelingen worden achterhaald, kunnen leemten in kennis ontstaan. De belangrijkste leemten in kennis in de milieuonderzoeken uit het voorgaande hoofdstuk zijn de volgende:

- Het feitelijk aantal dieren. Enerzijds wordt deze onzekerheid veroorzaakt doordat de gebruikte telgegevens meerdere jaren oud kunnen zijn en het aantal dieren bij veehouders fluctueert. Anderzijds zijn van twaalf agrarische bedrijven die vallen onder het *Besluit landbouw milieubeheer* geen actuele gegevens beschikbaar. In bijlage 3 is aangegeven hoe met deze leemte in kennis wordt omgegaan in relatie tot het rekenmodel;
- De exacte ontwikkeling van de stikstofdepositie vanuit het gebied is afhankelijk van een groot aantal factoren. Genoemd worden: ontwikkelingen op de landbouwmarkt (meer/minder schaalvergroting), technologische verbeteringen (schonere stallen) en de afname van de achtergronddepositie als gevolg van generiek beleid. Daarnaast kan de bijdrage van ontwikkelingen in de omgeving mee of tegenvallen;
- Ten aanzien van het aspect stikstofdepositie vormt ook het aantal hobbymatig gehouden paarden een onzekere factor. In de stikstofberekeningen is daarom rekening gehouden met een ruime toename (30% in het trendscenario en 50% in het maximale scenario);
- Vergelijkbare onzekerheden gelden voor het aspect luchtkwaliteit en in mindere mate ook voor geur;
- Niet duidelijk is hoe het aantal mestvergisters zich zal gaan ontwikkelen. Op dit moment is de markt voor mestvergisting niet goed. Per april 2012 is echter de positieve lijst voor co-producten verruimd. Mogelijk worden na de Tweede Kamerverkiezingen 2012 ook de subsidiemogelijkheden voor mestvergisting aangepast;
- In paragraaf 3.4 is reeds beschreven dat in Noord-Holland weinig marktruimte beschikbaar is voor (kleinschalige) kampeerterreinen. Hoeveel kampeerterreinen er echter worden gerealiseerd in Waterland kan moeilijk op voorhand worden ingeschat;
- Tijdens graafwerkzaamheden kunnen altijd archeologische vondsten worden gedaan (toevalstreffers).

7. 2. Aanzet tot een evaluatieprogramma

In de *Wet milieubeheer* is tevens de verplichting opgenomen om milieueffecten tijdens en na de realisatie van het plan te evalueren. Op grond van deze tussentijdse evaluatie kunnen eventueel maatregelen worden getroffen, indien milieudoelstellingen of normen niet worden gehaald. Daarbij zijn met name de aspecten waarbij nog leemten in kennis voorkomen van belang. Immers, aspecten waarbij milieueffecten moeilijk zijn te voorspellen of in beeld te brengen, kunnen tijdens de uitvoering van het plan nog significant wijzigen.

Een aantal aspecten wordt al gemonitord door overheidsinstanties. Hier kan gebruik van worden gemaakt. Daarnaast kunnen milieueffecten gedetailleerder in beeld worden gebracht bij concrete vergunningsaanvragen. Voorgesteld wordt milieueffecten als volgt te evalueren:

- Ten aanzien van uitbreidingen bij veehouderijen moet per vergunningaanvraag worden getoetst aan de Natuurbeschermingswet. Op die manier wordt altijd aan de actuele normen en met de actuele achtergronddepositie getoetst;
- Luchtkwaliteit wordt op regionale schaal gemeten door het RIVM. Gezien de beperkte bijdrage aan de concentraties luchtverontreinigende van de beoogde ontwikkelingen, wordt meer gedetailleerde evaluatie van de luchtkwaliteit niet noodzakelijk geacht;
- De gevolgen voor de verkeersafwikkeling worden geëvalueerd in het kader van het gemeentelijk verkeer- en vervoersplan (GVVP). Indien ten aanzien van de verkeersafwikkeling knelpunten worden voorzien, kunnen maatregelen worden getroffen;
- Archeologische begeleiding van graafwerkzaamheden is optioneel. Indien tijdens werkzaamheden archeologische vondsten worden gedaan, moeten deze worden aangemeld bij het bevoegd gezag;
- Bij het aanvragen van een evenementenvergunning voor het Hemmeland moeten de gevolgen voor het verkeer en de geluidbelasting in beeld worden gebracht. Aanbevolen wordt ook de effecten tijdens evenementen te monitoren door de geluidsniveaus op maatgevende punten te meten. Ook wordt aanbevolen om verstoringeffecten van muziekevenementen voor beschermde diersoorten op het Markermeer te monitoren. De wenselijkheid hiervan wordt nader beschreven in de passende beoordeling (zie bijlage 4);
- In het kader van de beheerplannen voor Natura 2000 worden tevens milieuomstandigheden gemonitord. De monitoring die in dit kader wordt uitgevoerd wordt beschreven in de passende beoordeling (zie bijlage 4).

8. GEBRUIKTE LITERATUUR EN GEBRUIKTE AFKORTINGEN

8. 1. Bronnenlijst

Bij het opstellen van dit MER zijn de volgende bronnen gehanteerd:

Huidige situatie en autonome ontwikkelingen
- CBS (2012), *Meitellingen 2011*
- DHV en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (2008), *Start-notitie m.e.r. Dijkversterking Edam-Amsterdam, WG-SE20081188 (DHV) en 0822289 (HHNK)*
- Arcadis (2008), *Recreatiestudie Toekomstbeeld Markermeer-IJmeer*
- LAgroup (2011), *Markttoets en economische impact toerisme & recreatie Markermeer-IJmeer*
- Waterrecreatie Advies (2007), *Toekomst van de watersport in het gebied Markermeer-IJmeer*
- Werkmaatschappij Markermeer-IJmeer (2011), Naar een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem, Optimalisatierapport Werkmaatschappij Markermeer-IJmeer

Effectbeschrijving ecologie
- Provin*cie* Noord-Holland (2009):*Weidevogelvisie Noord-Holland*;
- Van 't Veer, R., N. Raes & C.J.G. Scharringa (2010): *Weidevogels in Noord-Holland; ecologie, beleid en ontwikkelingen*;
- Teunissen W.A., e.a. (2005): "Predatie bij weidevogels, op zoek naar de mogelijke effecten van predatie op de weidevogelstand". Sovon-onderzoeksrapport 2005/11;
- Van 't Veer, R., N. Raes & C.J.G. Scharringa (2010): *Weidevogels in Noord-Holland; ecologie, beleid en ontwikkelingen*
- Visbeen, F., C.J.G. Scharringa & D.Hoogenboom (2011), Opkrikplan weidevogelleefgebied Waterland Oost
- www.ravon.nl
- www.waarneming.nl

Effectbeschrijving landschap, cultuurhistorie en archeologie
- Provincie Noord-Holland (2010), *Leidraad Landschap en Cultuurhistorie*
- Gemeente Waterland (2011), *Archeologische beleidskaart Waterland*

Effectbeschrijving bodem en water
- Tauw (2012), *Bodemagenda 2011-2016 gemeente Waterland*
- Milieudienst Waterland, Bodemfunctiekaart en bodemkwaliteitskaart Besluit Bodemkwaliteit (functiegerichte kwaliteit bovengrond)
- Arcadis (2011), *Integraal Waterplan Waterland (concept)*
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier(2009), *Watergebiedsplan Marken*
- www.bodemdata.nl
- www.ahn.nl

Effectbeschrijving leefomgeving
- Gezamenlijk Persbericht Provincie Noord-Holland, Stadsregio Amsterdam, Stadsdeel Amsterdam-Noord, Gemeenten Edam-Volendam, Purmerend en Waterland (2010), *2011 start uitvoering maatregelen voor verbeteren bereikbaarheid Waterland*
- Oranjewoud (2010), *Marken, Verkeerstructuurplan, projectnr. 200261*
- Traffic Support B.V. (2011), *Verkeers- & VervoersPlan 2011 van het evenement Welcome To The Future in Recreatiegebied 't Twiske*
- Inspectie Milieuhygiëne Limburg (1996), *Nota Evenementen met een luidruchtig karakter*
- Peutz (2012), *Akoestisch onderzoek naar de geluidniveaus in de omgeving ten gevolge van het muziekevenement 'Welcome tot the Future' op het recreatiegebied Twiske te Oostzaan, FA 18209-2-RA-003*
- RIVM, Grootschalige Concentratiekaart Nederland, 2011;
- www.verkeersgeneratie.nl (CROW);
- www.nsl-monitoring.nl.

8. 2. Gebruikte afkortingen

In de tekst zijn de volgende afkortingen gebruikt:

ADC	Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang, Compensatie
IBA	Individuele Behandeling Afvalwater
KRW	Kaderrichtlijn Water
Mv	Maaiveld
Mer	Milieueffectrapportage
MER	Milieueffectrapport
Nb-wet	Natuurbeschermingswet
NAP	Normaal Amsterdams Peil
NRD	Notitie Reikwijdte en Detailniveau
(P)EHS	(Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur
VAB	Vrijkomende Agrarische Bebouwing
WKO	Warmte- en koude-opslag
WKK	Warmte-kracht-koppeling

===

BIJLAGE 1

BIJLAGE 1 BELEIDSKADER

1. 1. Europees

1.1.1. Europees Landbouwbeleid

Het landbouwbeleid wordt in belangrijke mate in Europees verband bepaald. Voor de landen van de EU is daarmee een open markt ontstaan, waarbinnen een gemeenschappelijk landbouwbeleid wordt gevoerd. Verwacht wordt dat er een liberalisering van de markt optreedt met minder steunmaatregelen en een EU-prijsontwikkeling in de richting van de wereldmarktprijzen.

Op Europees niveau worden meerdere milieurichtlijnen uitgevaardigd, die in het landelijk gebied zijn of worden verwerkt in de eigen wet- en regelgeving.
Van belang voor de agrarische sector zijn in het bijzonder:
- Regelgeving gericht op de productie van veilig voedsel voor de mens;
- Dierengezondheidsbeleid;
- Beleid voor melkprijzen en quota-regeling (veehouderij);
- Marktordeningsbeleid voor graan, suiker en aardappelen (akkerbouw);
- De Europese nitraatrichtlijn, gericht op bescherming van de bodem. De doorwerking betekent eisen aan de individuele landbouwers met op bedrijfsniveau een beheersing van in- en uitstroom van mineralen.

Het Europees landbouwbeleid heeft indirect invloed op de ontwikkelingen binnen het plangebied. Een groot deel van de Europese begroting wordt besteed aan inkomensondersteuning van boeren. Het Europees beleid bepaalt daardoor onder welke voorwaarden boeren opereren op de wereldmarkt. Het versoepelen en uiteindelijk afschaffen van het melkquotum in 2015 kan bijvoorbeeld aanzienlijke gevolgen hebben voor de ruimtevraag van melkveehouders in het plangebied.

1.1.2. Europese richtlijn voor de milieueffectrapportage

De basis voor de regelgeving met betrekking tot de MER wordt gevormd door de Europese richtlijn voor milieueffectrapportage (85/337/EEG) en de Europese richtlijn betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's (2001/42/EG). Beide richtlijnen zijn in Nederland geïmplementeerd in de Wet milieubeheer.

1.1.3. Vogel- en Habitatrichtlijn

Op basis van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG)[1] en Habitatrichtlijn (92/43/EEG) zijn natuurgebieden aangewezen die vanwege hun natuurwaarden uniek zijn voor Europa (speciale beschermingszones). Op basis van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn hebben de lidstaten van de Europese Unie zich verplicht te komen tot een samenhangend Europees ecologisch netwerk van natuurgebieden, genaamd "Natura 2000". Beide richtlijnen zijn geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet.

1 De meest recente wijziging van de Vogelrichtlijn dateert van 2009. Het betreft richtlijn 2009/147/EG.

1.1.4. Verdrag van Valetta

Uitgangspunt van het Verdag van Valetta is dat archeologische waarden zoveel mogelijk moeten worden geconserveerd. Wanneer het bewaren in de bodem niet mogelijk is (*in situ*), moeten archeologische artefacten worden opgegraven. De afspraken van het *Verdrag van Valetta* zijn in Nederland via de *Wet op archeologische monumentenzorg* in de *Monumentenwet* geïmplementeerd.

1. 2. Rijksbeleid

1.2.1. Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) is op 13 maart 2012 in werking getreden. Meer dan bij de voorgaande nota's legt het Rijk het primaat van de ruimtelijke ordening bij Provincies en Gemeenten ('decentraal, tenzij...').. De nieuwe Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte vervangt verschillende bestaande nota’s zoals de Nota Ruimte, de agenda Landschap en de agenda Vitaal Platteland.

Het Rijk laat de ruimtelijke ordening meer over aan gemeenten en provincies en kiest voor een selectieve inzet van rijksbeleid op 13 nationale belangen. Voor deze belangen is het Rijk verantwoordelijk voor de resultaten. Buiten deze 13 belangen hebben decentrale overheden beleidsvrijheid.
Deze 13 nationale belangen zijn:
1. Rijksvaarwegen;
2. Mainportontwikkeling Rotterdam;
3. Kustfundament;
4. Grote rivieren;
5. Waddenzee en waddengebied;
6. Defensie;
7. Hoofdwegen en hoofdspoorwegen;
8. Elektriciteitsvoorziening;
9. Buisleidingen van nationaal belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen;
10. Ecologische hoofdstructuur;
11. Primaire waterkeringen buiten het kustfundament;
12. IJsselmeergebied (uitbreidingsruimte);
13. Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde.

Voor het plangebied betekent dit dat het Rijk eigenlijk alleen nog betrokken is bij natuurdoelen die in internationaal verband gemaakt zijn (Natura 2000) en de bescherming van de primaire waterkeringen.

Bescherming van Nationale Landschappen en Rijksbufferzones door het Rijk is met de Structuurvisie komen te vervallen. Ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is als regel opgenomen dat provincies deze nader moeten begrenzen. Daarmee is dit deel van het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies.

Erfgoed van uitzonderlijke universele waarde - Unesco Werelderfgoed - komt in het plangebied niet voor. Ook maken de bestemmingsplannen geen landaanwinningen in het IJsselmeergebied mogelijk.

1.2.2. Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) is op 30 december 2011 gedeeltelijk in werking getreden. Het Barro stelt niet alleen regels omtrent de 13 aangewezen nationale belangen zoals genoemd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, maar stelt ook regels die in bestemmingsplannen moeten worden opgenomen. In onderstaande tabel wordt aangeven welke artikelen van belang zijn voor het bestemmingsplan en het planMER. De artikelen zijn gereserveerd en zijn nog niet officieel van kracht.

Artikel Barro	Toetsingscriterium	Conclusie
Artikel 2.10 Ecologische hoofdstructuur	Met een provinciale verordening worden regels gesteld die bewerkstelligen dat een bestemmingsplan in gebieden behorende tot de Ecologische Hoofdstructuur geen bestemmingen mogelijk maakt ten opzichte van het daaraan voorafgaande bestemmingsplan.	Voor de wijze waarop de provincie de Ecologische Hoofdstructuur heeft geborgd in haar verordening wordt verwezen naar paragraaf 5.2. Dit bestemmingsplan is daarmee in overeenstemming.
Artikel 2.11 Primaire waterkeringen buiten het kustfundament	Op gronden waarop een primaire waterkering of een beschermingszones ligt, vindt geen wijziging plaats van de bestemming van dat gebied ten opzichte van het voorafgaande geldende bestemmingsplan.	Dit bestemmingsplan maakt dergelijke nieuwe bestemmingen niet mogelijk.
Artikel 2.12 IJsselmeergebied (uitbreidingsruimte)	Een bestemmingsplan mag geen bestemmingen bevatten die ten opzichte van het bestemmingsplan dat gold op 22 december 2009, nieuwe bebouwing of landaanwinningen mogelijk maken.	Dit bestemmingsplan maakt dergelijke bestemmingen niet mogelijk.

1.2.3. Wet milieubeheer en Besluit milieueffectrapportage

In het Besluit milieueffectrapportage wordt beschreven voor welke plannen en projecten een mer-procedure of een mer-beoordelingplicht van toepassing is. In hoofdstuk 7 van de *Wet milieubeheer* wordt beschreven aan welke inhoudsvereisten een milieueffectrapport moet voldoen en welke procedure van toepassing is. Voor besluiten en plannen die ontwikkelingen bevatten die (mogelijk) belangrijke negatieve gevolgen voor het milieu kunnen hebben geldt de verplichting tot milieueffectrapportage. Op die manier krijgt milieu een volwaardige rol in de afweging van belangen. De drempelwaarden voor projecten waarbij deze verplichting aan de orde is, zijn vastgelegd in het *Besluit mer*. Daarbij zijn de volgende gevallen te onderscheiden:

- Indien ontwikkelingen rechtreeks mogelijk worden gemaakt dient een zogenaamde besluitMER[2] te worden gemaakt;
- In gevallen waar het bevoegd gezag nader moet afwegen of er sprake is van belangrijke negatieve gevolgen voor het milieu, is een merbeoordelingsplicht aan de orde;
- Een planMER moet worden opgesteld indien een plan het kader vormt voor een toekomstig besluit over een mer-(beoordelings)plichtige activiteit of op grond van de Habitatrichtlijn/Natuurbeschermingswet een passende beoordeling moet worden gemaakt.

Naar aanleiding van een uitspraak van het Europese Hof is het *Besluit mer* op een aantal punten aangepast en in overeenstemming gebracht met het de Europese mer-regelegeving. Ten eerste zijn een aantal categorieën projecten verdwenen en van de C naar de D-lijst verschoven, waardoor projecten minder snel mer(beoordelings)plichtig zijn. Daarnaast geldt

[2] Waar de afkorting mer wordt gebruikt, wordt verwezen naar de procedure voor milieueffectrapportage. Met de afkorting MER wordt het milieueffectrapport bedoeld.

voor mer-beoordelingsplichtige activiteiten dat niet alleen de drempelwaarde van belang is, maar dat ook moet worden gekeken naar de specifieke kenmerken van het project, de context van het project en de kenmerken van de milieueffecten.

De inhoudsvereisten van een planMER worden beschreven in artikel 7.7 van de *Wet milieubeheer*. In algemene zin zijn in een planMER de volgende zaken vereist:
1. Een beschrijving van de doelstelling van het voornemen;
2. Beschrijving van het voornemen en reële alternatieven, alsmede een motivering van de gekozen alternatieven;
3. Een overzicht van eerder vastgestelde plannen en beleid;
4. Voor alle milieuaspecten wordt systematisch ingegaan op de bestaande en autonome milieusituatie;
5. Ten aanzien van het voornemen en reële alternatieven voor het voornemen, wordt expliciet nagegaan welke milieueffecten kunnen optreden;
6. Een vergelijking tussen de autonome ontwikkeling van de milieusituatie en de milieueffecten van de verschillende alternatieven;
7. Leemten in kennis worden benoemd;
8. Een publieksvriendelijke samenvatting wordt opgenomen.

Een planmer-procedure omvat de volgende procedurestappen:
1. Openbare kennisgeving. Dit onderdeel vormt de formele start van de procedure. In een openbare kennisgeving wordt aangegeven dat een planmer-procedure wordt doorlopen. Daarnaast wordt aangegeven op welke locatie stukken kunnen worden bekeken;
2. Raadpleging. Zowel overheids-, adviesorganen en belangengroeperingen worden geraadpleegd over de te onderzoeken alternatieven en milieueffecten. Deze raadpleging gebeurt aan de hand van een notitie reikwijdte en detailniveau. Advisering van de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie mer) in dit stadium is vrijwillig;
3. Opstellen planMER. Wanneer de te onderzoeken alternatieven en milieueffecten zijn bepaald, wordt het milieueffectrapport opgesteld;
4. Na publicatie van het planMER en het ontwerpbestemmingsplan wordt het MER aangeboden aan de Commissie mer (verplicht) en heeft eenieder de mogelijkheid om zijn of haar zienswijze te geven op het MER. In een toetsingsadvies geeft de Commissie aan of het milieueffectrapport voldoende informatie bevat om het plan te kunnen vaststellen;
5. Vaststellen van het plan. Het advies van de Commissie mer en de zienswijzen worden betrokken bij de besluitvorming van het vast te stellen bestemmingsplan. In het bestemmingsplan moet worden gemotiveerd op welke manier er rekening wordt gehouden met de uitkomsten van het MER;
6. Na vaststelling van het plan vindt evaluatie van milieueffecten plaats.

1.2.4. Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998:
1. Verankert de Europese gebiedsbescherming van Natura 2000, bestaande uit Speciale Beschermingzones (sbz's) op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, in de Nederlandse wetgeving. Daarnaast vallen de reeds bestaande (Staats)natuurmonumenten onder deze wet;
2. Vormt de wettelijke basis voor de aanwijzingsbesluiten met instandhoudingsdoelstellingen;

3. Legt de rol van bevoegd gezag voor verlening van Nb-wetvergunningen meestal bij de provincies (in dit geval Gedeputeerde Staten van Noord-Holland).

Het is verboden zonder vergunning van Gedeputeerde Staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten, die – gelet op de instandhoudingsdoelstelling – de kwaliteit van het gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben[3]. Voor vergunningverlening is dan een habitattoets nodig.
De eerste stap betreft de oriëntatiefase waarin sprake is van een voortoets. Centraal staat dan de vraag of er een *kans op een significant negatief effect* is. Indien dergelijke effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten dan dient een Passende beoordeling opgesteld te worden, alsmede een planMER, waarin de effecten op Natura 2000 worden onderzocht. Indien uit deze beoordeling blijkt dat ook na het treffen van mitigerende maatregelen daadwerkelijk sprake is van een significant negatief effect, dan dient om voor vergunningverlening in aanmerking te komen vervolgens voldaan te worden aan de zogenaamde *ADC-criteria*:
- Er zijn geen Alternatieven;
- Er is sprake van een Dwingende reden van groot openbaar belang;
- Vooraf zijn adequate Compenserende maatregelen getroffen.

In het kader van de Nb-wet dienen zowel interne effecten (binnen de beschermde gebieden) als externe effecten (buiten de beschermde gebieden) van het voornemen op de te beschermen soorten en habitattypen te worden onderzocht. Van belang daarbij is dat de instandhoudingsdoelstelling, voor zover het een gebied betreft, aangewezen op grond van artikel 10a, eerste lid (Natura 2000), dan wel de wezenlijke kenmerken van een gebied, aangewezen op grond van artikel 10, eerste lid (Beschermd Natuurmonument), niet in gevaar komen.

1.2.5. Natura 2000-beheerplannen

Voor Natura 2000-gebieden Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske en Markermeer en IJmeer zijn concept-beheerplannen geschreven. Enerzijds bevat een beheerplan een uitwerking van de natuurdoelen in omvang, ruimte en tijd en beschrijft het de maatregelen die genomen moeten worden om die doelen daadwerkelijk te bereiken. Anderzijds geeft het beheerplan aan in hoeverre bestaande of nieuwe activiteiten in en om het gebied kunnen (blijven) plaatsvinden, zonder dat de doelen in gevaar komen. Voor beide gebieden is het beheerplan in concept gereed.

In de passende beoordeling wordt rekening gehouden met de doelstellingen en maatregelen die zijn genoemd in de concept-beheerplannen.

1.2.6. Flora- en faunawet

Voor de soortenbescherming is de Flora- en faunawet (hierna Ffw) van toepassing. Deze wet is gericht op de bescherming van dier- en plantensoorten in hun natuurlijke leefgebied. De Ffw

[3] Volgens de EU-handleiding treedt 'verslechtering' op, wanneer de door de habitat ingenomen oppervlakte afneemt of wanneer er een dalende lijn optreedt met betrekking tot de specifieke betekenis van een gebied voor de instandhouding van de habitat of de daarmee 'geassocieerde typische soorten' op lange termijn. Van 'verstoring' is volgens de EU-handleiding sprake, wanneer uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de soort het gevaar loopt niet langer een levensvatbare component van de natuurlijke habitat te blijven.

bevat onder meer verbodsbepalingen met betrekking tot het aantasten, verontrusten of verstoren van beschermde dier- en plantensoorten, hun nesten, holen en andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfsplaatsen. De wet maakt hierbij een onderscheid tussen 'licht' en 'zwaar' beschermde soorten. Indien sprake is van bestendig beheer, onderhoud of gebruik, gelden voor sommige, met name genoemde soorten, de verbodsbepalingen van de Ffw niet. Er is dan sprake van vrijstelling op grond van de wet. Voor zover deze vrijstelling niet van toepassing is, bestaat de mogelijkheid om van de verbodsbepalingen ontheffing te verkrijgen van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Voor de zwaar beschermde soorten wordt deze ontheffing slechts verleend, indien:

- Er sprake is van een wettelijk geregeld belang (waaronder het belang van land- en bosbouw, bestendig gebruik en dwingende reden van groot openbaar belang);
- Er geen alternatief is;
- Geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen dient in het geval van zwaar beschermde soorten of broedende vogels overtreding van de Ffw voorkomen te worden door het treffen van maatregelen, aangezien voor dergelijke situaties geen ontheffing kan worden verleend.

Met betrekking tot vogels hanteert het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie de volgende interpretatie van artikel 11:
De verbodsbepalingen van artikel 11 beperken zich bij vogels tot alleen de plaatsen waar gebroed wordt, inclusief de functionele omgeving om het broeden succesvol te doen zijn, én slechts gedurende de periode dat er gebroed wordt. Er zijn hierop echter verschillende uitzonderingen, te weten:

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd
Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Ffw het gehele seizoen.

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruikmaken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het hele jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De soorten uit categorie 5 vragen soms wel om nader onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

1.2.7. Programmatische aanpak stikstof

De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) is begin 2009 van start gegaan met als doel om de vastgelopen vergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 weer vlot te trekken. De PAS is gebaseerd op het principe van salderen: door generieke maatregelen te treffen en door stikstofruimte van stoppende agrarische bedrijven juridisch vast te leggen, wordt milieuruimte gecreëerd om nieuwe vergunningen te verlenen en gelijktijdig een verbetering van de natuurkwaliteit te realiseren. Omdat de vergunningverlening in Natura 2000-gebieden wettelijk geregeld is, moet de PAS in zijn definitieve vorm ook in de wet worden vastgelegd.

1.2.8. Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderijen

In het *Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij* (Besluit huisvesting) is bepaald dat dierenverblijven, waar emissie-arme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissie-arm moeten zijn uitgevoerd. Op grond van het besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen in gebruik zijn met een emissiefactor die lager of gelijk is aan de maximale emissiewaarde. Voor varkenshouderijen en pluimveehouderijen onder een bepaalde omvang, geldt het besluit pas vanaf 1 januari 2013. Het besluit is van toepassing op (melk)rundvee, varkens en de pluimveehouderij.

Voor het plangebied heeft het Besluit huisvesting geen gevolgen. Het Besluit wordt daarom niet meegenomen in de doorrekening van de stikstofscenario's (zie ook bijlage 7).

1.2.9. Wet geurhinder en veehouderij

Voor veehouderijen met een milieuvergunning geldt de *Wet geurhinder en veehouderij*. In deze wet zijn voor bepaalde typen dieren geurnormen opgenomen. Ten aanzien van dieren waarvoor geen geurnorm is vastgesteld, gelden afstanden. Op grond van een gemeentelijke geurverordening is binnen een bepaalde bandbreedte afwijking van deze normen en afstanden mogelijk. De gemeente Waterland heeft geen geurverordening.

Voor alle typen bedrijven zijn de afstandseisen uit de *Wet geurhinder en veehouderij* of (voor kleinere bedrijven) het *Besluit landbouw (milieubeheer)* van toepassing. Bij de afstandseisen wordt een onderscheid gemaakt in type bedrijf, het type gevoelig object en de gebiedscontext (bebouwde kom of niet bebouwde kom). In de gemeente Waterland gaat het alleen om de afstanden voor veehouderijen.

Type gevoelig object	Afstanden tot een akkerbouwbedrijf	Afstanden tot een veehouderij
Woningen bebouwde kom, recreatieve bestemmingen, zorginrichtingen (objecten categorie 1 en 2)	50 meter	100 meter
Verspreid liggende niet-agrarische bebouwing en woningen behorend tot een veehouderij (objecten categorie 3, 4 en 5)	25 meter	50 meter

Tabel 1 Afstandseisen Wet geurhinder en veehouderij en Besluit landbouw

1.2.10. Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen)

In hoofdstuk 5 van de *Wet milieubeheer* zijn de grenswaarden op het gebied van de luchtkwaliteit vastgelegd. Daarbij zijn in de ruimtelijke ordeningspraktijk met name de grenswaarden voor stikstofdioxide (NO_2) en fijnstof (PM_{10}) van belang. De wet is enerzijds gericht op het voorkomen van negatieve effecten voor de volksgezondheid. Anderzijds biedt de wet mogelijkheden om ruimtelijke ontwikkelingen te realiseren, ondanks overschrijdingen van de Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit.

Stof	**Toetsing van**	**Grenswaarde**	**Geldig vanaf**
stikstofdioxide (NO_2)	jaargemiddelde concentratie	60 µg/m³ 40 µg/m³	2010 2015
	uurgemiddelde concentratie max. 18 keer per jaar	300 µg/m³ 200 µg/m³	2010 2015
fijnstof (PM_{10})	jaargemiddelde concentratie	40 µg/m³	2005
	24-uurgemiddelde concentratie max. 35 keer per jaar	75 µg/m³ 50 µg/m³	2005 2011
benzeen	jaargemiddelde concentratie	10 µg/m³	2005
	jaargemiddelde concentratie	5 µg/m³	2010

Tabel 2 Grenswaarden enkele stoffen uit de Wet milieubeheer

Om bovenstaande doelen te behalen, voorziet de *Wet milieubeheer* in een gebiedgerichte aanpak van de luchtkwaliteit via het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). De programma-aanpak zorgt voor een flexibele koppeling tussen ruimtelijke activiteiten en milieugevolgen. Luchtkwaliteitseisen vormen onder de *Wet milieubeheer* geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkeling indien:
- Er geen sprake is van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde;
- Een project, al dan niet per saldo, niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit;
- Of een project “niet in betekenende mate” bijdraagt aan de luchtverontreiniging.

1.2.11. Besluit Niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)

In het *Besluit* en de *Regeling Niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)* is exact vastgelegd welke typen projecten “niet in betekenende mate” bijdragen aan de luchtverontreiniging. Het gaat onder andere om:
- Woningbouwlocaties met niet meer dan 1.500 nieuwe woningen bij één ontsluitingsweg en 3.000 nieuwe woningen bij twee ontsluitingswegen;
- Kantoorlocaties met een bruto vloeroppervlak van niet meer dan 100.000 m^2 bij één ontsluitingsweg en 200.000 m^2 bij twee ontsluitingswegen;
- Een combinatie van woningbouw- en kantoorlocaties.

1.2.12. Besluit gevoelige bestemmingen (luchtkwaliteitseisen)

Bij gevoelige bestemmingen (scholen, kinderdagverblijven, verpleeghuizen) is een nadere afweging ten aanzien van de luchtkwaliteit wenselijk. In het *Besluit gevoelige bestemmingen* is

bepaald dat op korte afstand van snelwegen (300 m) en provinciale wegen (50 m) waar sprake is van een dreigende overschrijding van de grenswaarde, geen realisatie of uitbreiding van gevoelige objecten is toegestaan.

1.2.13. Wetsvoorstel plattelandswoningen

Er is een initiatiefwetsvoorstel ingediend om het begrip plattelandswoning te introduceren. Een plattelandswoning is een voormalige agrarische bedrijfswoning. In een bestemmingsplan kan een dergelijke woning een woonbestemming krijgen, terwijl vanuit milieutechnisch oogpunt dezelfde milieunormen als voor agrarische bedrijfswoningen gelden. Het onderscheid tussen burgerwoningen en een voormalig agrarische bedrijfswoning is van belang omdat de laatste categorie woningen vaak belemmeringen opwerpt voor de uitbreiding van agrarische bedrijven.

Het wetsvoorstel is op 14 juni 2012 aangenomen door de Tweede Kamer. Het wetsvoorstel moet nog worden behandeld door de Eerste Kamer. Totdat de nieuwe wetgeving van kracht is reguleert de Wet geurhinder en veehouderij deze problematiek en wordt hier in de bestemmingsplannen nog geen invulling aan gegeven.

1.2.14. Monumentenwet

In de Monumentenwet is de bescherming van cultureel erfgoed geregeld. In de Monumentenwet zijn ook de afspraken uit het Verdrag van Valetta geregeld. Terreinen van (zeer) hoge archeologische waarde wordt op basis van de Monumentenwet rechtstreeks beschermd.

Met name op Marken zijn er veel cultuurhistorisch en archeologisch waardevolle gebieden en objecten die beschermd worden onder de Monumentenwet. Het gehele eiland is aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Ook zijn er drie gebieden die zijn aangewezen als archeologisch monument en zijn er vele gebouwen aangewezen als rijks-, provinciale en gemeentelijke monumenten. Ook in het plangebied van het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 ligt een aantal rijks-, provinciale en gemeentelijke monumenten. De meeste werkzaamheden in, op en aan de beschermde gebieden en objecten zijn vergunningplichtig.

1.2.15. Waterwet

Op 22 december 2009 is de Waterwet in werking getreden. Deze wet heeft acht wettelijke regelingen samengevoegd. De wet stelt veiligheidseisen aan primaire waterkeringen. Als niet aan de veiligheidsnormen kan worden voldaan moet de waterkering worden versterkt. In dat kader worden de primaire waterkeringen in de gemeente Waterland ook versterkt. Verder geldt op basis van deze wet een vergunningplicht voor verschillende werkzaamheden, zoals activiteiten bij een waterstaatswerk en het dempen van hoofdwatergangen. Bij de uitbreiding van jachthavens en de aanleggelegenheid voor riviercruiseschepen is zonder meer een Watervergunning benodigd.

1. 3. Provinciaal beleid

1.3.1. Structuurvisie en verordening

Het ruimtelijk beleid van de provincie Noord - Holland is vastgelegd in de Structuurvisie Noord-Holland 2040 (vastgesteld door Provinciale Staten op 21 juni 2010). In de structuurvisie geeft de provincie een toekomstbeeld, waaruit het provinciaal belang volgt. Het toekomstbeeld is als volgt gedefinieerd: 'De Provincie Noord-Holland zorgt dat Noord-Holland een mooie, veelzijdige en internationaal concurrerende provincie blijft door in te zetten op klimaatbestendigheid, ruimtelijke kwaliteit en duurzaam ruimtegebruik.'

Om het geschetste toekomstbeeld ruimtelijk te realiseren zijn provinciale belangen benoemd. De drie hoofdbelangen (klimaatbestendigheid, ruimtelijke kwaliteit en duurzaam ruimtegebruik) vormen gezamenlijk de ruimtelijke hoofddoelstelling van de Provincie. De hoofdbelangen zijn in de Structuurvisie Noord-Holland 2040 uitgewerkt.

In de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie (eveneens vastgesteld 21 juni 2010) en de eerste herziening van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie (vastgesteld op 23 mei 2011) zijn op grond van art. 4.1 Wro regels gesteld ter waarborging van de provinciale belangen.

In onderstaande tabel wordt aangegeven welke artikelen van de provinciale verordening (PRVS) van belang zijn voor de bestemmingsplannen en de planmer.

Artikel PRVS	**Toetsingscriterium**
Artikel 8 Aardkundige waarden	Delen van het plangebied (waaronder Marken) zijn aardkundig waardevol. De verordening stelt dat in het bestemmingsplan beschreven moet worden op welke wijze er rekening wordt gehouden met de aanwezige aardkundige waarden.
Artikel 9 Aanwijzing Bestaand Bebouwd Gebied	De bestaande of de bij een - op het moment van inwerkingtreden van de verordening - geldend bestemmingsplan toegelaten woon- of bedrijfsbebouwing en kassen zijn aangewezen als bestaand bebouwd gebied.
Artikel 12 Verbod tot aanleg van bedrijventerreinen en kantoorlocaties	Buiten bestaand bebouwd gebied voorziet een bestemmingsplan niet in een nieuw bedrijventerrein en kantoorlocatie of een uitbreiding van een bestaand terrein.
Artikel 13 Nieuwe woningbouw	De bestemmingsplannen voorzien niet in nieuwe woningbouw buiten bestaand bebouwd gebied.
Artikel 14 Overige vormen van verstedelijking	In het landelijk gebied voorziet een bestemmingsplan niet in nieuwe verstedelijking of uitbreiding van bestaande verstedelijking.
Artikel 16 De ruimte voor ruimte regeling	Nieuwbouw in het landelijk gebied is niet toegestaan, tenzij er sprake is van sanering van vrijkomende (agrarische) bedrijfsbebouwing en er wordt bijgedragen aan de ruimtelijke en functionele kwaliteit van het gebied. Dit wordt in de verordening de ruimte voor ruimte regeling genoemd. Onder deze regeling zijn nieuwe woningen toegestaan onder de volgende voorwaarden: - er is sprake van een netto-afname van bebouwing; - er is zekerheid van herstructurering en sloop; - er worden niet meer woningen gebouwd dan noodzakelijk is om de sloop te realiseren; - compensatie vindt plaats in of tegen bestaand bebouwing.
Artikel 17 Verbrede landbouwfuncties op of functiewijzigingen	Onder voorwaarden kan een bestemmingsplan mogelijkheden bieden om de agrarische gebouwen op het bouwperceel te gebruiken voor kleinschalige vormen van (bijzondere) huisvesting, werken, recreatie en zorgfuncties.

Artikel PRVS	Toetsingscriterium
van agrarische bouwpercelen	
Artikel 18 Recreatiewoningen	Een bestemmingsplan voorziet niet in de mogelijkheid van permanente bewoning van recreatiewoningen en stacaravans.
Artikel 19 Ecologische Hoofdstructuur en provinciale Ecologische Verbindingszones	Voor zover de natuurfunctie is gerealiseerd moeten de gebieden die behoren tot de Ecologisch Hoofdstructuur bestemd worden als 'natuur'. Verder moet in een bestemmingsplan een wijzigingsbevoegdheid zijn opgenomen om de bestemming te wijzigen naar natuur. Verder mag een bestemmingsplan geen mogelijkheden bieden die omzetting naar de natuurfunctie onomkeerbaar belemmeren en de wezenlijke kenmerken en waarden van de ecologische hoofdstructuur significant aantasten.
Artikel 20 Nationale landschappen en UNESCO-werelderfgoederen Artikel 21 Kernkwaliteiten Nationale Landschappen en Uitzonderlijke Universele Waarden UNESCO-werelderfgoederen Artikel 22 Ontwikkelingen binnen een Nationaal Landschap en UNESCO-werelderfgoed	Het plangebied maakt deel uit van Nationale Landschap Laag Holland. In bestemmingsplannen moeten regels worden opgenomen voor het behoud en de versterking van de kernkwaliteiten van Nationale Landschappen. Nieuwe functies en uitbreiding van de bebouwing van bestaande functies is alleen is toegestaan als deze geen significant negatieve effecten hebben op de kernkwaliteiten van het gebied.
Artikel 24 Rijksbufferzones	Het plangebied ligt in de rijksbufferzone Amsterdam - Purmerend. De verordening bepaalt dat voor rijksbufferzones verdere verstedelijking voor verschillende functies niet mogelijk is.
Artikel 25 Weidevogelleef-gebieden	Een groot deel van het plangebied is bij PRVS aangewezen als weidevogelleefgebied. In deze gebieden is het van belang de openheid te behouden. Daarom is op basis van de verordening bebouwing buiten 'bestaand bebouwd gebied', nieuwe weginfrastructuur, nieuwe bebossing, verstorende activiteiten buiten de huidige agrarische activiteiten en waterpeilverlaging niet toegestaan. Hoogopgaande beplanting moet in een bestemmingsplan gekoppeld zijn aan een omgevingsvergunning.
Artikel 28 Gebieden voor gecombineerde landbouw	Ten aanzien van landbouw maakt PRVS onderscheid in twee zones. Het plangebied valt in zone 2: gebied voor gecombineerde landbouw. In deze zone liggen landschappelijk kwetsbare gebieden zoals veenweidegebieden of cultuurhistorisch waardevolle gebieden. Het landschap bepaalt waar en welke ruimte wordt geboden aan de bedrijfsontwikkeling. In de gebieden waar schaalvergroting niet of slechts gedeeltelijk mogelijk is, wordt meer ruimte geboden voor nieuwe economische activiteiten (verbreding). In dit gebied zijn agrarische bouwpercelen tot 1,5 hectare mogelijk.
Artikel 29 Primaire waterkeringen	De dijk rondom Marken, De Hooge Dijk, Waterlandse Zeedijk en Uitdammerdijk, welke grenzen aan de Gouwzee en het Markermeer, zijn aangewezen als 'Primaire waterkering'. Langs primaire waterkeringen geldt een vrijwaringszone van 100 meter binnendijks en 175 meter buitendijks. De verordening bepaalt dat binnen de vrijwaringszones nieuwe bebouwing of nieuwe functies alleen mogelijk gemaakt mogen worden als: - er sprake is van niet onomkeerbare ontwikkelingen; - een toekomstige landwaartse versterking van de waterkering niet wordt belemmerd;

Artikel PRVS	Toetsingscriterium
	- er kan worden meebewogen met het peil van het IJssel- en Markermeer.
Artikel 30 Regionale waterkeringen	Er zijn diverse waterkeringen in het plangebied aangewezen als regionale waterkering. De verordening bepaalt dat bestemmingsplannen moeten voorzien in de bescherming van de waterkerende functie. Ook moet de vrijwaringszone in bestemmingsplannen worden opgenomen zodat toekomstige reconstructies van de waterkeringen niet onmogelijk worden gemaakt.

Tabel 3 Consequenties van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie

1.3.2. Weidevogelvisie Noord-Holland

De provincie Noord-Holland is van grote, deels internationale betekenis voor weidevogels. Daarnaast staan weidevogels model voor het type cultuurlandschappen waarvan de provincie het behoud nastreeft en bestaat er een breed maatschappelijk draagvlak voor behoud en versterking van weidevogelpopulaties. Om deze redenen wil de provincie blijven investeren in weidevogelbescherming, maar veel gerichter dan in het verleden.
Met de Weidevogelvisie 2010-2021 en het nieuwe stelsel Programma Beheer treedt met ingang van 2010 een provinciaal weidevogelbeleid in werking dat op verschillende punten een trendbreuk inhoudt met het verleden. Maatregelen zijn onder meer;

- De provincie gaat het weidevogelbeheer gerichter en intensiever aansturen, monitoren en zo nodig bijsturen;
- Er worden alleen middelen ingezet in gebieden die geschikt zijn of op korte termijn geschikt kunnen worden gemaakt. Hiertoe wordt een provinciale geschiktheidskaart opgesteld. Deze kaart wordt leidend voor de situering van weidevogelbeheer in de nieuwe natuurgebiedsplannen en krijgt in de Structuurvisie ook een planologische status.
- De inzet van middelen (maatregelen en budgetten) wordt geconcentreerd in weidevogelkernen: gebieden met substantiële dichtheden aan weidevogels;
- Het ruimtelijk beleid zal een stringentere bescherming bieden aan de leefgebieden van weidevogels. Cruciale landschapskenmerken als openheid zullen worden gehandhaafd. Als hieraan (in de maatschappelijke belangenafweging) toch geweld wordt gedaan, is compensatie vereist.

1.3.3. Spelregels EHS: Provinciale Structuurvisie en het Natuurbeheerplan

De uitwerking van dit nationale belang ligt bij de provincies. De EHS is op provinciaal niveau uitgewerkt in de Provinciale Structuurvisie en het Natuurbeheerplan.

De basis van de EHS is de al bestaande natuur, zoals duinen, heiden, bossen, meren en landgoederen. Aanvullend hierop worden nieuwe natuurgebieden ontwikkeld. Bijvoorbeeld op gronden die eerst voor de landbouw gebruikt werden. Tussen de natuurgebieden worden ecologische verbindingszones aangelegd om deze gebieden met elkaar te verbinden. Daarnaast is op veel plaatsen de agrarische bedrijfsvoering aangepast, zodat hier weidevogels kunnen broeden of bijzondere planten kunnen groeien. Uiteindelijk ontstaat hierdoor een robuust netwerk van natuurgebieden. De hele ecologische hoofdstructuur moet in 2018 klaar zijn. Het totale netwerk in Noord-Holland beslaat dan ongeveer 56.000 hectare. Grote delen van de EHS zijn onderdeel van het Europese natuurnetwerk Natura 2000.

De provincies en het Rijk hebben afspraken gemaakt over het toestaan van ingrepen en ontwikkelingen in de EHS. Dit is vastgelegd in de nota ‘Spelregels EHS’ (LNV/IPO, 2007).

Daarbij gaat het zowel om bestaande als om nog te ontwikkelen natuurwaarden. Met deze nieuwe spelregels is een betere ruimtelijke bescherming gewaarborgd, terwijl er toch mogelijkheden worden geboden voor een meer ontwikkelingsgerichte benadering van de EHS.

Bij de 'nee, tenzij'-benadering zijn ingrepen met een significant negatief effect op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en er geen alternatieven beschikbaar zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk worden beperkt door mitigerende maatregelen en moet de resterende schade worden gecompenseerd. Herbegrenzing wordt alleen bij kleinschalige ruimtelijke ingrepen (bijvoorbeeld ten behoeve de landbouw of het waterbeheer) of om ecologische redenen toegepast en moet leiden tot kwaliteitsverbetering en versterking van de EHS. Bij combinaties van plannen en projecten geldt een saldobenadering. Hierbij moet sprake zijn van onderlinge samenhang, waarbij per saldo een verbetering van de kwaliteit of kwantiteit van de EHS optreedt.

1. 4. Regionaal beleid

1.4.1. Afsprakenkader Ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-Oost

Het Afsprakenkader Ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-Oost is op 31 juli 2012 vastgesteld door het college van de gemeente Waterland.

Het Afsprakenkader richt zich op het faciliteren van gewenste ontwikkelingen van de landbouw in het gebied Waterland-Oost, zodat de landbouw economisch vitaal blijft en een rol kan blijven spelen in het beheer van het gebied. Behoudens de droogmakerij de Purmer, valt de gemeente Waterland binnen dit gebied.

Randvoorwaarden voor vergroten, verplaatsen en nieuwvestiging
Het Afsprakenkader benoemt de randvoorwaarden waaronder het vergroten, verplaatsen en nieuwvestigen van agrarische bedrijven is toegestaan. In het gebied is een zonering van toepassing (zie volgende tabel).

Zonering	Vergroten	Verplaatsen	Nieuwvestiging
Ecologische Hoofdstructuur (EHS)	Toegestaan indien het bedrijf een substantiële bijdrage levert aan het beheer van de EHS. Compensatie van natuurwaarden vindt plaats overeenkomstig de 'Beleidsregel compensatie natuur en recreatie'	Niet mogelijk.	Niet mogelijk.
Weidevogelleefgebied	Alleen mogelijk na ontheffing van de provincie, waarbij compensatie van natuurwaarden plaatsvindt en wanneer het bedrijf een substantiële bijdrage levert aan het beheer van het gebied en die bijdrage in gevaar komt, wanneer vergroting niet mogelijk is.	Alleen mogelijk na ontheffing van de provincie, waarbij compensatie van natuurwaarden plaatsvindt	Alleen mogelijk na ontheffing van de provincie, waarbij compensatie van natuurwaarden plaatsvindt
Zone ten oosten van het Goudriaankanaal	Toegestaan indien het bedrijf een substantiële bijdrage levert aan het beheer van het gebied en die bijdrage in gevaar komt, wanneer vergroting niet mogelijk is.	In principe niet gewenst. Indien blijkt dat het beheer van deze zone in gevaar komt door het verdwijnen van agrarische bedrijven, kan verplaatsing van bedrijven naar deze zone worden overwogen.	Alleen mogelijk na ontheffing van de provincie, waarbij compensatie van natuurwaarden plaatsvindt

Tabel 4 Randvoorwaarden afsprakenkader Waterland-Oost

Naast randvoorden die voortvloeien uit de zonering, geldt dat bedrijven moeten aantonen dat er een (bedrijfseconomische) noodzaak is voor het vergroten of verplaatsen of nieuwvestigen van een van het bedrijf en dat zij een bijdrage leveren aan het beheer van het gebied. Ook gelden er toetsingscriteria voor het ontwerp van nieuwe bebouwing en het uitbreiden of realiseren van nieuwe agrarische erven. Daarbij moet altijd een ruimtelijk ontwerp, een openheidsanalyse en een erfinrichtingsplan worden gemaakt.

Kansen in het gebied ten oosten van het Goudriaankanaal
Grote kansen om de natuurwaarden en -potenties door het waterbeheer te versterken, liggen in het veenweidegebied ten oosten van het Goudriaankanaal. Grote ruimtelijke ingrepen, vestiging van nieuwe bedrijven en verplaatsing van bedrijven naar dit gebied wordt dan ook niet wenselijk geacht.

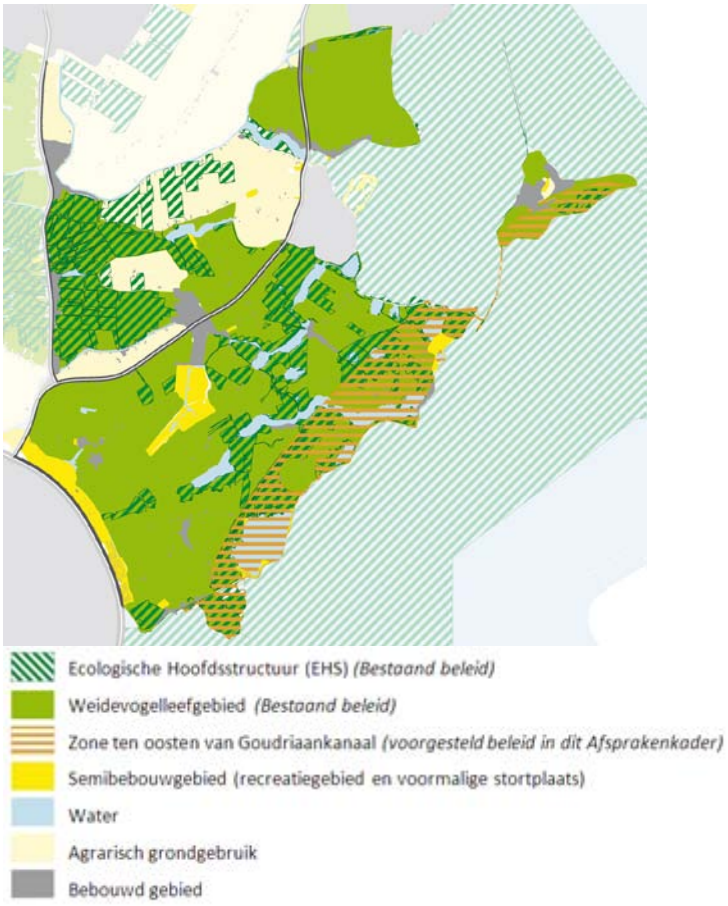

Figuur 1. Zonering van gebieden op basis van het Afsprakenkader

Sanering en herinrichting van erven bij gestopte bedrijven
Het Afsprakenkader wil niet alleen de ontwikkeling van de landbouw mogelijk maken, maar tegelijkertijd stimuleren dat bedrijfsgebouwen van gestopte agrarische bedrijven worden gesaneerd en heringericht. Bij stoppende bedrijven wordt gestreefd naar een bestemmingswijziging, waarbij een verplichting is dat de bedrijfsbebouwing wordt gesloopt. Als tegenprestatie mogen naast de bestaande bedrijfswoning, die een woonbestemming krijgt, één of meerdere woningen worden gebouwd.

Randvoorwaarden vanuit het waterbeheer
Vanuit het waterbeheer geldt als randvoorwaarde dat het bestaande watersysteem bij vergroting, verplaatsing en nieuwvestiging zoveel mogelijk intact blijft:
- Er wordt zeer terughoudend omgegaan met peilverlagingen;
- Toename van de oppervlakteverharding moet worden gecompenseerd en dempingen van sloten moet 1 op 1 worden gecompenseerd;
- Er zijn geen bouwwerken of begroeiing toegestaan die de stabiliteit van waterstaatswerken beïnvloeden of het beheer van hoofdwatergangen belemmeren.

Maatschappelijke dienstverlening en verbreding
Maatschappelijke dienstverlening en verbreding in de landbouw liggen dicht bij elkaar. In het Afsprakenkader wordt het volgende onderscheid gemaakt:
- Categorie 1 zijn activiteiten die bijdragen aan het behoud en de versterking van de kernwaarden van het gebied zoals agrarisch natuurbeheer en blauwe diensten (waterbeheer). Deze activiteiten zijn verplicht bij vergroting, verplaatsing of nieuwvestiging;
- Categorie 2 betreft activiteiten die bijdragen aan de beleefbaarheid van de kernwaarden zoals wandelpaden, boerderijeducatie en zorglandbouw;
- Categorie 3 zijn de verbredingsactiviteiten. Deze zijn toegestaan zolang ze ruimtelijk ondergeschikt blijven;
- Categorie 4 zijn de verbredingsactiviteiten die niet passen binnen Waterland-Oost, zoals een doolhof in maïs.

1.4.2. Regiovisie Waterland 2040

In de Regiovisie Waterland 2040 (januari 2009) hebben de zeven Waterlandse gemeenten in ISW-verband[4] de koers bepaald voor het ruimtelijk beleid op lange termijn. Daarbij wordt ingezet op de instandhouding van het authentieke en open karakter van het veenweidegebied en het behoud van rundveehouderij met accent op verbreding, recreatieve routes en kleinschalige extensieve recreatie en toerisme.

Voor de droogmakerijen geldt een accent op schaalvergroting van de rundveehouderij. Indien er geen bedrijfsopvolging meer mogelijk is, wordt gedacht aan vernatting van gebieden of de aanleg van open water. Plaatsing van windmolens is niet wenselijk vanwege de aantasting van de landschapsbeleving.

1.4.3. Regionale Woonvisie Waterland

Het beleid ten aanzien van wonen in de regio Waterland (gemeenten Beemster, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zeevang) is vastgelegd in de regionale Woonvisie Waterland (2003). In de visie worden de opgaven beschreven waarvoor de gemeenten staan om vraag en aanbod in de regio op elkaar af te stemmen. In de Woonvisie is aangegeven dat de gemeenten zich inspannen om de binnenstedelijke bouwopgave door middel van Intensiveren, Combineren en Transformeren (ICT) uit te voeren.

1. 5. Waterbeleid

1.5.1. Waterbeheersplan van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

In het Waterbeheersplan 2010-2015 ‘Van veilige dijken tot schoon water’ beschrijft het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) de doelstellingen voor de periode 2010-2015 voor de drie kerntaken: veiligheid tegen overstromingen, droge voeten en schoon water. Deze taken worden de komende periode sterk beïnvloed door de klimaatverandering en de uitgangspunten van de Europese Kaderrichtlijn Water.

[4] Intergemeentelijk Samenwerkingsorgaan Waterland

De beleidsnota ‘Waterbeheer in het veenweidengebied, Pappen en nat houden?’, maakt integraal onderdeel uit van het Waterbeheersplan. Voor het Afsprakenkader Waterland-oost is van belang:
- Functie volgt peil: als uitwerking van het principe dat water sturend is voor de ruimtelijke ordening. HHNK gaat hiertoe over als Provincie Noord-Holland de mogelijkheid van herschikking van bestaande functie ordening positief heeft beoordeeld en de randvoorwaarden heeft gecreëerd om het principe ‘functie volgt peil’ in de praktijk te brengen;
- In natuurgebieden of gebieden waar een natuurlijk verloop van het peil gewenst is, wordt flexibel peilbeheer ingevoerd;
- Streven naar robuuste peilgebieden.

1.5.2. Beleid Peilafwijkingen 2009 van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Binnen een nieuw peilbesluit worden bestaande ontheffingen voorzien van een nieuwe vergunning, opgeheven of gekoppeld tot een blokbemaling. Het waterpeil moet de aanwezige belangen zo optimaal mogelijk faciliteren en een doelmatig waterbeheer tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten mogelijk maken. Veelal is echter sprake van meerdere en soms tegenstrijdige belangen ten aanzien van het waterpeil. Niet alles kan overal; de grens wordt bereikt wanneer de eisen van de functie ver afstaan van de omstandigheden die van nature in het gebied aanwezig zijn, of wanneer een combinatie van functies problemen oplevert. Na een integrale afweging wordt op bestuurlijk niveau de keuze gemaakt. Deze keuze wordt verankerd in het peilbesluit.

1.5.3. Beheersplan Waterkering 2006-2010 van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Het beleid van het hoogheemraadschap met betrekking tot waterkeringen, weergegeven in het Beheersplan Waterkeringen 2006-2010, beschrijft het beleid en de randvoorwaarden voor het dagelijks beheer van de primaire en regionale waterkeringen van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Voor het plangebied is het volgende van toepassing:
- Nabij primaire en regionale waterkeringen geldt een zonering van het waterstaatwerk waar binnen beperkingen gelden. Binnen het profiel van vrije ruimte is bebouwing niet toegestaan om ruimte te houden voor toekomstige dijkversterkingen.

1. 6. Gemeente

1.6.1. Geldend bestemmingsplan Landelijk Gebied 1999

Het landelijk gebied van de gemeente Waterland heeft hoofdzakelijk de bestemming ‘agrarische doeleinden’, met de subbestemming ‘grondgebonden veehouderij’. Daarnaast is een aantal gebieden bestemd als natuurgebied. De agrarische sector dient in het gebied te worden gefaciliteerd en landschappelijke en natuurlijke waarden moeten worden behouden en/of versterkt. Bestaande woningen, bedrijven en andere niet agrarische functies zijn zodanig bestemd en hebben beperkte of geen uitbreidingsmogelijkheden.

Binnen gronden met een natuurbestemming zijn geen ruimtelijke veranderingen mogelijk. Binnen gebieden met een agrarische bestemming kunnen bedrijven groeien tot een bouwvlak van maximaal 1,5 hectare. Tevens kunnen in de minder kwetsbare delen nieuwe agrarische

bedrijven worden opgericht. Per agrarisch bedrijf mag 1 woning worden gebouwd en zijn bedrijfsgebouwen tot 11,5 meter hoog toegestaan. Maximaal 46 procent van het bouwvlak mag worden bebouwd en daarvan mag een beperkte oppervlakte (bebouwd of ongebouwd) voor landbouwverbreding worden gebruikt.

Bedrijven die stoppen kunnen worden herbestemd naar een andere geschikte bestemming zoals 'woondoeleinden' en 'bedrijfsdoeleinden' voor niet hinderlijke bedrijfsvormen. Daarbij wordt de sloop van ongewenste voormalige agrarische bedrijfsgebouwen nagestreefd/afgedwongen.

1.6.2. Nota van Uitgangspunten Bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013

Door het college van Waterland is een nota van uitgangspunten vastgesteld voor het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013. In deze nota zijn de belangrijkste keuzes voor het bestemmingsplan verankerd.

Een in hoofdzaak consoliderend bestemmingsplan
Hoofddoel van het nieuwe bestemmingsplan Waterland Buitengebied 2013 is om te komen tot een actueel en eenduidig juridisch-planologisch toetsingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied. Het bestemmingsplan is in hoofdzaak consoliderend van aard. Er wordt ingezet op het beschermen en versterken van de huidige natuur-, cultuurhistorische- en landschappelijke waarden.

Binnen de randvoorwaarden die gelden vanuit onder meer milieu, landschap, water en cultuurhistorie, wordt ontwikkelingsruimte geboden om in te kunnen spelen op trends en beleidsontwikkelingen. Het gaat daarbij enerzijds om de bestaande functies, zoals agrarische bedrijven, en anderzijds om nieuwe functies, zoals passende mogelijkheden voor vrijkomende agrarische bedrijven en mogelijkheden om kleinschalige recreatiefaciliteiten te realiseren.

Landschap als onderlegger
In het bestemmingsplan wordt een vitaal cultuurlandschap gezien als voorwaarde voor andere functies in het gebied. Basisfuncties zoals landbouw, natuur en water zijn rechtstreeks afhankelijk van het landschap.

Het landschap vormt de onderlegger voor de bestemmingen. Een groot deel van het plangebied bestaat uit agrarisch cultuurlandschap. Dit bestemmingsplan heeft één agrarische gebiedsbestemming. Naast het agrarische gebruik vormt het behoud en herstel van de landschappelijk karakteristiek een uitgangspunt voor de gebiedsbestemming.

Bescherming van landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden
Bijzondere landschapselementen en cultuurhistorische waarden zijn voorzien van een aparte bestemming, dubbelbestemming of beschermende aanduiding met bijbehorende regels. Voorbeelden van waarden die op deze manier worden beschermd zijn de aardkundige en archeologische waarden, cultuurhistorisch waardevolle waterlopen en beschermde dorpsgezichten. In het buitengebied wordt tevens ingezet op het beschermen van de stolpboerderijen. Een omgevingsvergunning voor het slopen van deze bebouwing wordt alleen verleend wanneer de bouwtechnische kwaliteit dusdanig slecht is dat hergebruik in alle redelijkheid niet mogelijk is en het delen van een stolp betreft die op zichzelf niet karakteristiek zijn.

Natuurgebieden, (hoofd)watergangen, waterlopen en grote waterpartijen zijn specifiek bestemd. Ook wordt er op een indirecte manier bescherming gegeven aan de natuurwaarden in het plangebied. Vanwege het grote belang van delen van het plangebied voor weidevogels, wordt de openheid van het gebied in stand gehouden door het verbieden van opgaande teeltvormen.

Ontwikkelingsruimte voor de landbouw: maatwerk
Grondgebonden veeteelt is veruit de belangrijkste landbouwsector in Waterland. Niet-grondgebonden landbouw wordt binnen het gebied niet wenselijk geacht.

In een deel van de gemeente zijn de gronden minder nat en van minder belang voor weidevogels. Dit gebied, dat samenvalt met de droogmakerij de Purmer, is rationeler verkaveld en is daarom meer dan de rest van het buitengebied geschikt voor andere vormen van landbouw dan de veeteelt. Hier wordt naast veeteelt ook akker- en vollegrondstuinbouw, fruitteelt, sierteelt en de teelt van bollen toegestaan.

Om onnodige verstening van het buitengebied te voorkomen, wordt bij het opnemen van agrarische bouwpercelen gekozen voor een maatwerkbenadering. De omvang van het bouwperceel is afhankelijk van de arbeidsbezetting en de bestaande oppervlakte van de bebouwing. Vanaf een (economische) bedrijfsomvang van 10 NGE is een agrarische bestemming toegekend. Qua omvang van het bouwperceel is per bedrijf maatwerk geleverd, gebaseerd op de aanwezige bebouwing. Om verdere vergroting mogelijk te maken, is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen tot maximaal 1,5 hectare. Aan een bouwperceel groter dan 1,5 hectare kan de gemeente meewerken door bijvoorbeeld een apart bestemmingsplan op te stellen. Ook hier gaat het om maatwerk.

De randvoorwaarden voor de wijzigingsbevoegdheden tot 1,5 ha in het bestemmingsplan, zijn rechtstreeks overgenomen uit het Afsprakenkader-Oost (zie paragraaf 1.4.1).

Nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven en woningen
Om een verbreding van functies in het buitengebied te stimuleren worden in het buitengebied, gekoppeld aan de woonfunctie, bepaalde nevenfuncties toegestaan. Hiermee kunnen de bewoners van het buitengebied extra inkomsten genereren en kunnen kleine ondernemingen zich ontplooien op het gebied van bedrijvigheid, zorg en toerisme. Het gaat hierbij om het uitoefenen van aan-huis-verbonden beroepen en kleinschalige bedrijfsactiviteiten, het verlenen van mantelzorg en kleinschalige verblijfsrecreatie.

Aanvullend op de agrarische bedrijvigheid zijn bij recht, binnen de bedrijfswoning, mogelijkheden voor beroepsuitoefening aan huis c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, mantelzorg en kleinschalig toeristisch overnachten toegestaan. Hiervoor mag maximaal 30% van de totale gezamenlijke brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning worden gebruikt. Bij beroepsuitoefening aan huis en kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten wordt bij de brutovloeroppervlakte ook de oppervlakte van de bijbehorende bouwwerken meegerekend.

Daarnaast is op het perceel een rustpunt[5] toegestaan.

Vrijkomende agrarische bebouwing
Naast agrarische bedrijven die vergroten of de bedrijfsvoering verbreden, is er een groep agrariërs die, om uiteenlopende redenen, hun bedrijf beëindigen. Om hergebruik van de veelal karakteristieke agrarische bebouwing te stimuleren, worden in het bestemmingsplan wijzigingsbevoegdheden opgenomen om de agrarische bestemming te wijzigen naar een andere functie. Bij het beëindigen van de agrarische functie, kan de bedrijfswoning gewijzigd worden naar een woonfunctie of een functie passend in het agrarisch gebied, zoals een paardenhouderijbedrijf of een agrarisch loonbedrijf. Ook niet-agrarische bedrijvigheid is onder bepaalde voorwaarden toegestaan.

Wel gelden specifieke randvoorwaarden die ervoor zorgen dat de functies passend zijn binnen de context van het buitengebied of ertoe leiden dat de ruimtelijke situatie verbeterd. Nieuwe functies moeten binnen de bestaande bedrijfsbebouwing worden gerealiseerd en omliggende functies (agrarische bedrijvigheid of woningen) mogen niet belemmerd worden door de functiewijziging. Bij het wijzigen naar de bestemming 'Wonen' geldt als voorwaarde dat voormalige bedrijfsgebouwen worden gesloopt ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Hiervoor geldt een saneringsregeling waarbij ten hoogste 15% van het gesloopte oppervlakte teruggebouwd mag worden ten behoeve van de realisatie van maximaal 5 woonhuizen.

Mogelijkheden voor de recreatie
Mede door de ligging aan het Markermeer is de gemeente Waterland een aantrekkelijk gebied om te recreëren. Door de ligging nabij Amsterdam, vormt (dag)recreatie een sector met een groot economisch potentieel. Met name de watersportsector speelt in dit waterrijke gebied een belangrijke rol. In lijn met het Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan wordt ruimte voor uitbreiding van de jachthavens geboden.

Daarnaast wordt als algemeen uitgangspunt benoemd dat het bestemmingsplan de ontwikkeling van routegebonden recreatienetwerken als vaarroutes en schaatsroutes niet in de weg mag staan, voor zover deze zich verdragen met de natuurwaarden in het gebied.

Uitbreidingsmogelijkheden voor jachthavens
Een ontwikkeling die op basis van het Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan als wenselijk wordt gezien, is de uitbreiding van drie bestaande jachthavens (zie paragraaf 2.5.3). De camping/jachthaven bij Uitdam is reeds planologisch mogelijk gemaakt en valt daarom buiten het plangebied van het nieuwe bestemmingsplan. Voor twee andere jachthavens worden de ontwikkelingsmogelijkheden opgenomen als wijzigingsbevoegdheid, zodat op het moment dat de uitbreidingsplannen zijn uitgewerkt, planologisch medewerking kan worden verleend op basis van een wijzigingsplan. Het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 vormt daarmee het ontwikkelingskader voor 400 nieuwe ligplaatsen.

[5] Een plek bij een particulier of een agrariër waar passerende wandelaars en fietsers op het erf kunnen pauzeren en op verhaal kunnen komen, in combinatie met een picknickplaats met voorzieningen, zoals een picknicktafel, het verstrekken van lichte versnaperingen, informatie en het bieden van reparatiemogelijkheden voor fietsen.

1.6.3. Stedenbouwkundige Landschappelijke Visie Hemmeland

In de Stedenbouwkundig Landschappelijke Visie is onderzoek gedaan naar het toevoegen van nieuwe bouwmassa aan het Hemmeland. In de visie worden randvoorwaarden benoemd voor het realiseren van een nieuw hotel en aanbevelingen gedaan voor de uitbreiding van het bestaande Mirrorpaviljoen. Op 4 december 2008 heeft de gemeenteraad de visie van april 2008 en de bijbehorende nota van beantwoording vastgesteld.

1.6.4. Nota van Uitgangspunten bestemmingsplan Marken 2013

Ook voor Marken is een Nota van Uitgangspunten (NvU) vastgesteld. Onderstaand worden de hoofdpunten uit de NvU benoemd.

Een in hoofdzaak consoliderend bestemmingsplan
Hoofddoel van het nieuwe bestemmingsplan Marken 2013 is om een actueel en eenduidig juridisch-planologisch kader op Marken te formuleren. Het bestemmingsplan is over het algemeen conserverend van aard. Er wordt ingezet op het beschermen en versterken van de huidige cultuurhistorische waarden, archeologische waarden en natuurwaarden. Vooral de waarden van het beschermd dorpsgezicht spelen hierin een belangrijke rol.

Beschermd dorpsgezicht
Vanwege het feit dat het gehele eiland Marken en een gedeelte van de Gouwzee is aangewezen als beschermd dorpsgezicht, is cultuurhistorie een belangrijk thema in het bestemmingsplan. Met name in de kern worden de functies vrij gedetailleerd weergegeven. Dit geldt vooral voor de woningen op de werven en de oude buurten. Met het vergunningenstelsel dat geldt binnen het beschermd dorpsgezicht worden de bestaande waarden behouden. In het buitengebied van Marken is het behoud van de openheid een belangrijk thema. Daarom is er voor diverse werken en werkzaamheden die de openheid kunnen verstoren een vergunningplicht opgenomen. Bovendien zijn alle bestemmingenen mede bestemd voor behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht. Op deze wijze worden de karakteristieke waarden van het beschermd dorpsgezicht behouden.

Aanleggelegenheid riviercruiseschepen
In het bestemmingsplan wordt de ontwikkeling van een aanleggelegenheid voor riviercruiseschepen opgenomen. Deze aanleggelegenheid is in het bestemmingsplan opgenomen als wijzigingsbevoegdheid.

1.6.5. Archeologienota Waterland 2011

Het archeologisch beleid van de gemeente Waterland is vastgelegd in de ‘Archeologienota Waterland 2011’. In deze nota is verwoord hoe het behoud van archeologische waarden of het onderzoek daarnaar worden zeker gesteld. In de Archeologienota worden archeologische monumenten en vijf categorieën met archeologische verwachtingswaarden onderscheiden (zie tabel 1). Deze categorieën zijn weergegeven op een beleidskaart (zie bijlage 9). Deze beleidskaart is opgesteld op basis van de kennis die de afgelopen jaren is verkregen bij diverse archeologische onderzoeken en op basis van de kennis over de ontstaansgeschiedenis van het gebied.

Categorie	Omschrijving
Rijksbeschermd archeologisch monument	Bij alle bodemingrepen rekening houden met archeologie. Er is een monumentenvergunning vereist.
1	Bij alle bodemingrepen rekening houden met archeologie.
2	Rekening houden met archeologie bij een planomvang vanaf 100 m^2 en diepte van grondroerende werkzaamheden vanaf 35 centimeter
3	Rekening houden met archeologie bij een planomvang vanaf 500 m^2 en diepte van grondroerende werkzaamheden vanaf 40 centimeter
4	Rekening houden met archeologie bij een planomvang vanaf 2.500 m^2 en diepte van grondroerende werkzaamheden vanaf 40 centimeter
5	Rekening houden met archeologie bij een planomvang vanaf 10.000 m^2 en diepte van grondroerende werkzaamheden vanaf 40 centimeter

Tabel 5 Categorieën gemeentelijk archeologiebeleid

1.6.6. Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan

Het TROP is vastgesteld in de Raad van 23 januari 2003 met de intentie om in de raadsperiode 2002-2006, maar ook daarna, meer aandacht te besteden aan de ontwikkeling van de toeristische en recreatieve sector in de gemeente. Achtergrond van de vaststelling van dit beleidsplan was de gedachte dat de gemeente Waterland, gelet op de ligging in de regio en de combinatie van het toeristische aanbod op het gebied van cultuurhistorie, het landelijke gebied en het water, grote toeristisch/recreatieve potentie heeft. Deze potentie werd onvoldoende benut.

Het TROP is nader uitgewerkt in een Intensiveringsnota 2007 waarin is aangegeven welke projecten en activiteiten de afgelopen jaren zijn opgepakt en welke om moverende redenen niet nader zijn uitgewerkt. Hier liggen steeds de volgende vier invalshoeken aan ten grondslag:

1. Kwaliteitsverbetering van de ontsluiting/bereikbaarheid van het gebied (wandel-, fiets-, vaar- en auto(bus) verkeer en combinaties daarvan);
2. Kwaliteitsverbetering van de bestaande locaties/accommodaties (zoals jachthavens, dagrecreatie en verblijfsrecreatie);
3. De toeristische ondernemers stimuleren hun produkt zo attractief mogelijk te houden en/of stimuleren tot nieuwe initiatieven;
4. Met gerichte promotie Waterland duidelijk op de kaart zetten als toeristische trekker (bekendheid Waterland vergroten bij doelgroepen uit het Toeristisch Promotieplan).

Jachthavens
Drie van de vijf jachthavens in Waterland hebben uitbreidingsplannen. De gemeente ondersteunt deze plannen. Het gaat om de volgende uitbreidingsplannen:

- Marina Monnickendam met 200 plaatsen;
- De Zeilhoek met 200 plaatsen;
- Marina Resort Uitdam met 250 ligplaatsen. Voor deze uitbreiding is reeds een planologische procedure doorlopen. De Marina ligt buiten het plangebied.

Verblijfsrecreatie
Het toeristisch beleid in Waterland is met name gericht op kleinschalige overnachtingsmogelijkheden bij particulieren of bij agrariërs, dus de unieke kleinschalige

lokale formules waar buiten Amsterdam ook behoefte aan is. Doelstelling blijft kwalitatief hoogwaardige verblijfsrecreatie.

Dagrecreatie
Op Marken is vooral het bezoek van dagjesmensen van belang. Deze komen met de boot of met een touringcar. Vervolgens verkennen de toeristen Marken per voet. In het TROP worden maatregelen voorgesteld om Marken aantrekkelijker te maken voor toeristen, zoals een reconstructie van het centrale parkeerterrein.

1.6.7. Beleidsregel kleinschalig toeristisch overnachten

Om Bed en Breakfast en het kleinschalig toeristisch overnachten binnen de gemeente Waterland te stimuleren is de 'Beleidsregel met betrekking tot het kleinschalig toeristisch overnachten in de gemeente Waterland' op 5 juli 2011 vastgesteld. In de beleidsregel worden drie categorieën onderscheiden:
- Klein: Bed en Breakfast bij (bedrijfs)woningen;
- Midden: kleinschalig toeristisch overnachten in een groter deel van de woonfunctie;
- Groot: ondernemingen die de maatvoering van de categorie midden te boven gaat. Ondernemingen in de grote categorie vallen buiten de beleidsregel.

Bij de kleine categorie wordt Bed en Breakfast gezien als een nevenactiviteit bij (bedrijfs)woningen. Voor woningen geldt dat er bij recht maximaal twee kamers mogen zijn, met een maximum van 30% van de oppervlakte van de woning. Bed en Breakfast mag niet leiden tot een onevenredige parkeerdruk op de omgeving. Overigens komt de term Bed en Breakfast niet terug in de regels van het bestemmingsplan. Hier wordt het net als de middencategorie kleinschalig toeristisch overnachten genoemd. De middencategorie wordt mogelijk gemaakt met een afwijking. Met de afwijking kan een groter deel van de woonfunctie tot maximaal 50% van de brutovloeroppervlakte van de woning en bijbehorende bouwwerken. Voor het kleinschalig toeristisch overnachten worden gebruikt. Hier zit een maximum aan van 100 m^2.

1.6.8. Beleidsregel kamperen bij de boer

Op 28 augustus 2012 heeft het college nieuwe beleidsregels vastgesteld voor het kamperen bij agrarische bedrijven. Voor het kamperen bij de boer gelden de volgende voorwaarden:
- Per agrarisch bedrijf mogen maximaal 25 kampeermiddelen worden geplaatst in de periode van 15 maart t/m 31 oktober;
- De oppervlakte van het kampeerterrein bedraagt maximaal 1.600m2. Binnen deze oppervlakte zijn alle bijbehorende functies inbegrepen zoals het parkeren (minimaal ruimte voor 1 parkeerplaats per kampeermiddel), de groenvoorziening, sanitaire voorzieningen en afvalverwerking;
- Het terrein waarop de kampeermiddelen worden geplaatst dient aaneensluitend te zijn;
- Minimaal de helft van het kampeerterrein dient binnen het bouwperceel (zoals opgenomen in het bestemmingsplan) te zijn gelegen. De oppervlakte van het bouwperceel (zoals opgenomen in het bestemmingsplan) en het deel van het kampeerterrein buiten de bouwkavel bedraagt in totaal niet meer dan 1,5 hectare;
- Uitsluitend kampeermiddelen en bijbehorende voertuigen mogen buiten het bouwperceel op het kampeerterrein worden geplaatst (de overige bijbehorende functies dienen binnen het bouwperceel te worden aangelegd en/of gebouwd);

- Het kampeerterrein dat gelegen is buiten het bouwperceel dient direct aan het bouwperceel te grenzen (zonder sloot er tussen) over een minimale lengte en/of breedte van 20 meter;
- Het gebouw met sanitaire voorzieningen mag maximaal 50m2 bedragen, met een maximale goothoogte van 3 meter en een maximale nokhoogte van 6 meter;
- Het gehele kampeerterrein dient landschappelijk te worden ingepast met streekeigenbeplanting (wilg, els en es/combinatie van boom- en struikvormers) in een strook van minimaal 3 meter breed, dan wel door bestaande bebouwing van het bouwperceel;
- De afstand tussen het kampeerterrein en een ander bouwperceel bedraagt minimaal 50 meter.

1.6.9. Vergunningsvrij bouwen in beschermde dorps- en stadsgezichten

In beschermde stads- en dorpsgezichten geldt voor interne verbouwingen aan bepaalde panden geen vergunningplicht (collegebesluit d.d. 9 augustus 2005). Werkzaamheden aan monumenten, werkzaamheden aan gevels en draagconstructies en werkzaamheden die een functiewijziging tot gevolg hebben vallen hier niet onder.

Inmiddels is de regeling van het vergunningsvrij bouwen van het Besluit omgevingsrecht zodanig verruimd, zodat veel kleinschalige bouwactiviteiten in beschermde dorps- en stadsgezichten aan en bij monumenten vergunningsvrij zijn geworden.

1.6.10. Vergunningsvrij bouwen op zijerven

In bepaalde situaties geldt geen vergunningplicht voor het bouwen op zijerven (collegebesluit 24 juni 2008).

1.6.11. Welstandsbeleid

De gemeente Waterland heeft haar welstandsbeleid beschreven in de Welstandsnota Waterland (februari 2004, herziening maart 2009). In de Welstandsnota worden algemene en gebiedsgerichte welstandscriteria onderscheiden. De algemene welstandscriteria gelden als uitgangspunt voor iedere welstandsbeoordeling. De gebiedsgerichte welstandscriteria worden gebruikt om te beoordelen hoe het bouwwerk past in zijn omgeving. (Ver)bouwplannen worden getoetst aan de Welstandsnota.

1.6.12. Beleidsregel mantelzorg

Het gebruik van bestaande bijbehorende bouwwerken voor de huisvesting voor mantelzorg is vastgelegd in de ‘Beleidsregel met betrekking tot huisvesting ten behoeve van mantelzorg in bij woningen behorende bijgebouwen in de gemeente Waterland (vastgesteld op 17 september 2009). Op basis van de beleidsregel is mantelzorg toegestaan binnen de (bedrijfs)woningen. Met een afwijking wordt mantelzorg ook in vrijstaande bijbehorende bouwwerken toegestaan (afhankelijke woonruimte). De afhankelijke woonruimte mag maximaal 60 m^2 bedragen. Bij mantelzorg in een bijbehorend bouwwerk geldt als voorwaarde dat er geen onevenredige aantasting plaatsvindt van in het geding zijnde belangen van derden waaronder die van omwonenden en (agrarische) bedrijven.

===

BIJLAGE 2

BIJLAGE 2 NADERE AFWEGING REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU

Aanleiding

Naar aanleiding van de overlegreacties op de notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) en het vrijwillig advies van de Commissie mer, is op een aantal punten een nadere afweging gemaakt. Ook ambtshalve bestond er aanleiding om de reikwijdte van het planMER te verruimen. In deze notitie wordt aangegeven op welke punten de reikwijdte en het detailniveau van het planMER is aangepast.

Raadpleegreacties reikwijdte en detailniveau

Naar aanleiding van de NRD is door de volgende overleg- en adviesinstanties gereageerd:

- Provincie Noord-Holland;
- Rijkswaterstaat IJsselmeergebied;
- Rijkswaterstaat Noord-Holland;
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed;
- Waternet (namens Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht);
- Landschap Waterland;
- Gemeente Edam-Volendam;
- IJsselmeervereniging;
- Stichting De Kwade Zwaan.

Als gevolg van de reacties worden, aanvullend op de notitie reikwijdte en detailniveau, de volgende aspecten expliciet meegenomen in het MER en de passende beoordeling:

- Naar aanleiding van de reactie van Provincie Noord-Holland wordt in de passende beoordeling aandacht besteed aan de gevolgen die recreatieve ontwikkelingen rechtstreeks of als gevolg van de externe werking kunnen hebben voor de aangewezen natuurwaarden binnen Natura 2000-gebieden. Daarbij is specifieke aandacht voor de rust- en foerageerplekken van watervogels en de aanvliegroutes van meervleermuizen;
- Mede naar aanleiding van de reactie van de Rijksdienst voor Cultureel erfgoed en het advies van de Commissie voor de m.e.r. wordt in het planMER extra aandacht besteed aan de aspecten landschap, cultuurhistorie en archeologie (zie onderstaand);
- Ook wordt aandacht besteed aan de zeldzame plantengemeenschappen op het Hemmeland.

Vrijwillig advies van de Commissie mer

De gemeente Waterland heeft de Commissie mer vrijwillig verzocht om advies uit te brengen ten aanzien van de reikwijdte en detailniveau van het planMER. Op 25 april heeft de Commissie haar advies gepubliceerd[1].

Alternatieven en scenario's stikstofdepositie

Naar aanleiding van het advies van de Commissie is ervoor gekozen om ten aanzien van het aspect stikstofdepositie een andere aanpak te volgen dan in de notitie reikwijdte en detailniveau. In plaats van twee theoretische alternatieven, wordt er voor gekozen om één

[1] Het advies is te vinden op de website van de Commissie mer (www.commissiemer.nl) en de gemeente Waterland (www.waterland.nl) heeft de volgende titel: *'Advies over reikwijdte en Detailniveau van het Milieueffectrapport Bestemmingsplan Buitengebied Waterland en Marken 2013, rapportnummer 2645-42, d.d. 25 april 2012'* .

maximaal alternatief door te rekenen en deze aan te vullen met een tweetal scenario's[2]. Naast de maximaal mogelijke milieueffecten is het van belang om inzicht te verkrijgen in de bandbreedte van milieueffecten die zich feitelijk kunnen voordoen. De scenario's geven immers ook een beter beeld van de milieusituatie waarbij vergunningen worden verleend voor concrete ontwikkelingen dan het maximaal ingevulde alternatief.

Er worden twee scenario's onderzocht die aansluiten bij de feitelijke ontwikkelingen in het plangebied: een trendscenario en een groeiscenario, waarbij de veestapel meer dan trendmatig groeit. Zie ook bijlage 7 voor een onderbouwing van de gekozen scenario's.

Mestvergisting
Daarnaast is ervoor gekozen om ten aanzien van het ten aanzien van de mogelijkheden mestvergisting een kwalitatieve beschrijving op te nemen van de milieueffecten. Cumulatief onderzoek naar het aspect stikstofdepositie kan achterwege blijven. Daarvoor zijn de volgende argumenten aan te dragen:

- In het plangebied wordt de mogelijkheid geboden om maximaal vijf nieuwe mestvergisitinstallaties op te richten;
- Er is zeer weinig vraag naar mestvergistingstallaties in het plangebied. In de afgelopen jaren zijn er in de gemeente Waterland geen mestvergistingsinstallaties aangevraagd. Op dit moment loopt een proef met een kleine vergistingsinstallatie, die waarschijnlijk geen vervolg krijgt[3];
- Ook in de komende 10 jaar wordt naar verwachting slechts incidenteel gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een co-mestvergistingsinstallaties op te richten. Voor de regio Waterland geldt daarbij dat het aanbod van co-producten laag is, omdat er weinig tot geen akkerbouw in het gebied plaatsvindt. Wel verwacht LTO dat er meer kleinschalige installaties zullen komen waar alleen mest van het eigen bedrijf of het naastgelegen bedrijf wordt verwerkt, de zogenaamde mestraffinage[3];
- Omdat er geen concrete locaties vergistingsinstallaties bekend zijn, ligt het voor de hand de milieueffecten te zijner tijd te onderzoeken in een mer-beoordeling, op het moment dat er een concreet verzoek wordt ingediend;
- Mestvergisting op het boerenerf heeft niet of nauwelijks significante gevolgen voor het aspect stikstofdepositie, omdat de mestkringloop gesloten blijft en het totale aantal vermestende stoffen grotendeels gelijk blijft. De mest die wordt vergist, wordt naderhand als meststof (digestaat) in de landbouw toegepast[4].

[2] In de NRD werd naast de referentie ingezet op het doorrekenen van twee planscenario's met een maximale invulling: één waarin alleen de ontwikkelingsmogelijkheden bij recht waren meegenomen en één waarin ook wijzigingsbevoegdheden worden meegenomen.

[3] Correspondentie met LTO, d.d. 9 mei 2012.

[4] In de wetenschappelijke literatuur is er nog discussie over de gevolgen van mestvergisting voor stikstofdepositie. De Haan et al. (2009) noemt een landelijk reductiepotentieel van 11 tot 13 kton stikstof. Aan de andere kant kan vergisting ook leiden tot een toename van de vermestende stoffen, omdat het risico van vervluchtiging en uitspoeling bij digestaat (meststof die na vergisting overblijft) groter dan bij niet vergiste mest. Om dit te voorkomen moet digestaat emissiearm worden aangewend. Dit ligt buiten de reikwijdte van het bestemmingsplan.

Landschap, cultuurhistorie en archeologie
Tenslotte wordt in lijn met het advies van de Commissie meer aandacht besteed aan de effecten voor het landschap, de cultuurhistorische waarden en archeologische waarden in het gebied. Hierbij worden nadrukkelijk de ontwikkelingen die (deels) buiten het agrarisch bouwpercelen worden mogelijk gemaakt, ook meegenomen, zoals kleinschalige kampeerterreinen.

Ambtshalve wijzingen van reikwijdte en detailniveau
Verruiming van het aantal evenementen op het Hemmeland
Na het opstellen van de notitie reikwijdte en detailniveau heeft het college aangeven onderzoek te willen uitvoeren naar de verruiming van het aantal elementen op het Hemmeland. Het college van burgemeester en wethouders heeft als wens om dit terrein in de toekomst vaker en voor grotere evenementen te gebruiken. Daarbij wordt gedacht aan de volgende typen evenementen:
- 10 x per jaar een middelgroot live-muziekevenementen (5.000 bezoekers);
- 5 x per jaar een groot muziekevenement (20.000 bezoekers). Waarbij één tweedaags en één driedaags evenement (met camping en bijbehorende voorzieningen).

Nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven
Nevenactiviteiten die bij agrarische bedrijven zijn toegestaan, moeten binnen het agrarisch bouwperceel of direct aansluitend daarop worden uitgeoefend. Het gaat altijd om activiteiten die ondergeschikt zijn aan de agrarisch bedrijfsvoering (maximale oppervlakte). Omdat er geen concrete locaties bekend zijn en de milieueffecten van dergelijke ontwikkelingen in bijna alle gevallen zijn te verwaarlozen, worden deze ontwikkelingen niet specifiek meegenomen in het planMER.

Wel wordt in het planMER aandacht besteed aan (kleinschalige) recreatieve ontwikkelingen en de effecten van ontwikkelingen die deels buiten het bouwperceel kunnen worden gerealiseerd. Daarbij worden kleinschalige kampeerterreinen beschouwd als een maatgevende activiteit ten opzichte van andere ontwikkelingen. Hiervoor zijn de volgende redenen aan te halen:
- Omdat kampeerterreinen buiten het bouwperceel kunnen worden gerealiseerd en vaak gepaard gaan met opgaande beplanting. Dit kan gevolgen hebben voor de landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden in het plangebied. Denk daarbij aan de doorzichten in bebouwingslinten en de rust en openheid in weidevogelleefgebieden;
- Boerengolf en paardrijbakken kunnen ook (deels) buiten het bouwperceel worden gerealiseerd, maar zijn kleiner van omvang (paardrijbak) of brengen minder opgaande beplanting met zich mee (boerengolf). Boerengolf is bovendien in het broedseizoen niet toegestaan;
- Kleinschalig toeristisch overnachten heeft ten opzichte van kleinschalige kampeerterreinen een vergelijkbare impact bij het aantrekken van toeristen en verkeer, maar heeft minder gevolgen voor het landschap, omdat beperkt nieuwe bebouwing is toegestaan en deze binnen het daarvoor aangegeven bouwperceel moet worden opgericht.

Voormalig agrarische bedrijven
In het bestemmingsplan zijn verschillende mogelijkheden opgenomen om de bestemming van stoppende agrarische bedrijven te wijzigen naar een woonbestemming of een niet-agrarische bedrijfsbestemming. In de meeste gevallen gaat het om kleinschalige ontwikkelingen, geldt er een maximale oppervlakte voor het functiegebruik en is ten opzichte van de bestaande situatie geen sprake van onaanvaardbare milieuhinder of belangrijke negatieve gevolgen voor het milieu. Functieverandering wordt daarom niet meegenomen in het MER.

De bouw van compensatiewoningen bij de sanering van een agrarisch bedrijf is wel een ontwikkeling die als gevolg van de verkeersaantrekkende werking belangrijke milieueffecten met zich mee kan brengen. De bouw van compensatiewoningen kan in verschillende opzichten ook positieve gevolgen met zich meebrengen.
In het MER wordt daarom wel aandacht besteed aan de effecten van deze ontwikkeling. In de stikstofscenario's wordt overigens rekening gehouden met een bepaald aantal stoppende agrarische bedrijven (zie bijlage 5).

Verruimd landbouwkundig gebruik
In de notitie reikwijdte en detailniveau is geen aandacht besteed aan de andere vormen van landbouw (naast veeteelt), die worden toegestaan op basis van het geldende bestemmingsplan in droogmakerij de Purmer. Het gaat hier om vollegrondsteelt, maar ook om wisselteelt met bollen en fruiteelt (tot 2,00 meter hoog). Omdat de veehouderij al lange tijd dominant is in dit gebied en veel veranderingen in het landbouwgebruik niet worden verwacht, worden de gevolgen van deze verruimde mogelijkheden alleen kwalitatief in beeld gebracht.

Aanlegwerkzaamheden landelijk gebied
In het bestemmingsplan zijn mogelijkheden opgenomen om in agrarisch gebied nieuwe kavelontsluitingen te realiseren. Ook zijn er mogelijkheden afwijkingsmogelijkheden opgenomen om op basis van een omgevingsvergunning nieuwe verhardingen aan te leggen of sloten te dempen. Slootdempingen zullen weinig voorkomen, omdat de waterhuishouding in het gebied vraagt om het instandhouden van de huidige slotenstructuur. De effecten van deze aanlegwerkzaamheden worden kwalitatief beschouwd.

Samenvattende tabel

Niet alle ontwikkelingsmogelijkheden in het bestemmingsplan zijn voor elk milieuaspect van belang. In de onderstaande is aangegeven welke ontwikkelingen worden beoordeeld op welke milieuaspecten.

Ontwikkeling	**Typen effecten**															
	Ecologie						Landschap, cultuurhistorie en archeologie		Bodem en water				Leefomgevingskwaliteit			
	Stikstofdepositie	Verstoring Varkensland	Verstoring Markermeer	Aantasting van EHS en beschermd natuurmonument	Aantasting weidevogelleefgebied	Beschermde plant- diersoorten	Landschappelijke en cultuurhistorische waarden	Archeologische waarden	Bodemverontreiniging	Bodemopbouw (geomorfologie)	Oppervlaktewater	Grondwater	Verkeershinder	Luchtkwaliteit	Geluidhinder	Geurhinder
Vergroten agrarische bouwpercelen	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Mestvergisting							x						x	x	x	x
Compensatiewoningen agrarische bedrijven (ruimte-voor-ruimte)	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
Verplaatsing van agrarische bedrijven en woningen (nieuwe erven)				x	x	x	x	x	x	x	x	x				x
Verruiming landbouwkundig gebruik (primair agrarisch gebied)	x			x	x	x	x		x		x	x				x
Nieuwe erven (primair agrarisch gebied)				x		x	x	x								x
Kleinschalig kamperen, zwembaden, tennisbanen, paardrijdbakken en boerengolf	x			x	x	x	x		x				x	x	x	x
Aanlegwerkzaamheden landelijk gebied (slootdemping, aanleggen verharding, etc.)		x		x	x	x	x	x	x	x	x	x				
Fietspad Varkensland		x		x	x	x										
Uitbreiding jachthavens	x		x			x	x				x		x	x	x	
Aanleggelegenheid Riviercruiseschepen (Marken)			x			x	x				x		x	x	x	
Aanleggelegenheden Elektrisch varen (binnenwater)				x		x					x					
Wijzigingsbevoegdheid Mirrorhotel (Hemmeland)	x		x	x		x	x	x					x	x	x	
Evenementen Hemmeland	x		x	x		x							x	x	x	

Tabel B2.1 Overzicht van typen effecten per ontwikkeling

BIJLAGE 3

BIJLAGE 3 ONDERBOUWING VAN ALTERNATIEVEN EN SCENARIO'S

In deze bijlage volgt een onderbouwing van de alternatieven en scenario's die in het MER worden gehanteerd.

3. 1. Reeds gemaakte keuzes

De keuzeruimte binnen het bestemmingsplan en de ruimte voor alternatieven in het MER wordt ingeperkt door het beleid van de rijksoverheid en het beleid van de provincie Noord-Holland. Op basis van het provinciaal beleid is het bijvoorbeeld niet toegestaan om binnen het plangebied agrarische bouwpercelen groter dan 1,5 ha te realiseren. Doordat de gehele gemeente Waterland deel uitmaakt van het Nationaal Landschap Laag-Holland en in het gehele plangebied sterk wordt ingezet op de bescherming van landschappelijke en cultuurhistorische waarden, is er vanuit het aspect landschap en cultuurhistorie geen aanleiding om per deelgebied onderscheid te maken in alternatieven.

In twee nota's zijn de uitgangspunten beschreven voor het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 en voor het bestemmingsplan Marken 2013. De bescherming van natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden neemt in de nieuwe bestemmingsplannen een belangrijke rol in. Deze bescherming wordt in de plannen zowel indirect als direct geregeld.

Om landschappelijke en cultuurhistorische waarden te ontzien is ervoor gekozen om agrarische bedrijven beperkte ontwikkelingsruimte toe te staan op basis van een maatwerkbenadering. Door aan te sluiten bij de bestaande bebouwing, blijven de effecten voor natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden beperkt. Voor recreatieve ontwikkelingen is een systeem van afwijkingsbevoegdheden opgenomen, waardoor een goede landschappelijke inpassing altijd een voorwaarde is voor dergelijke ontwikkelingen.

3. 2. Geen zoneringsalternatief

Er bestaat geen aanleiding om per gebied onderscheid te maken in de omvang van bouwpercelen (zoneringsalternatief). Er is in het ene deel van het plangebied niet meer of minder vraag naar ontwikkelingsruimte. Vanwege de natuurwaarden en de kwetsbaarheid van het landschap gaat het bestemmingsplan al uit van beperkte ontwikkelingsmogelijkheden bij recht. Wijzigingsbevoegdheden worden slechts toegepast op basis van maatwerk.

3. 3. Referentiesituatie en het voornemen

Behoudens voor het aspect stikstofdioxide, wordt voor het beschrijven van de milieueffecten alleen een onderscheid gemaakt in de referentiesituatie en het voornemen. Uit het voorgaande blijkt dat er beleidsmatig geen aanleiding bestaat om een onderscheid te maken in (gebieds)alternatieven. Overigens zijn de ontwikkelingsmogelijkheden in het bestemmingsplan dusdanig aan randvoorwaarden gekoppeld, dat de effecten ten aanzien van landschap en cultuurhistorie tot een minimum zijn ingeperkt.

Op basis van de mer-regelgeving is het verplicht om een referentiesituatie in beeld te brengen. Om een goede afweging te kunnen maken is het immers van belang om te weten welke milieusituatie ontstaat op het moment dat een plan niet wordt vastgesteld. De referentiesituatie bestaat uit de huidige milieusituatie en autonome ontwikkelingen en generiek beleid dat los van het plan wordt doorgevoerd.

Naast de referentiesituatie worden de milieueffecten van het voornemen in beeld gebracht. Tot het voornemen worden ook de wijzigings- en afwijkingsbevoegdheden uit het plan gerekend. Bij de beschrijving van milieueffecten worden uitspraken gedaan over de aanvaardbaarheid van deze ontwikkelingsmogelijkheden in verschillende gebieden. Behoudens de uitbreiding van jachthavens worden geen uitspraken gedaan over specifieke locaties.

3. 4. Referentiesituatie stikstofberekeningen

Het onderscheid tussen de referentiesituatie en het voornemen ligt in het geval van vergunde dierenaantallen en planologische rechten erg genuanceerd. In de onderstaande figuur wordt schematisch weergegeven welke activiteiten tot de referentiesituatie en tot het voornemen wordt gerekend.

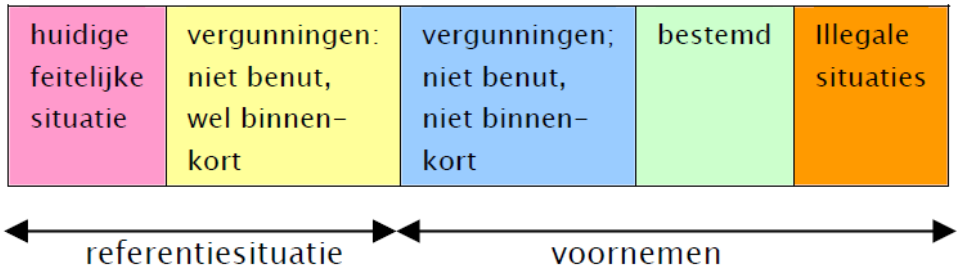

Figuur 1. Onderscheid referentiesituatie en voornemen

Omdat in de *Natuurbeschermingswet* de referentiesituatie anders wordt gedefinieerd als in de mer-regelgeving [1)], wordt de referentiesituatie op het gebied van stikstofdepositie in twee stappen in beeld gebracht:

- De huidige feitelijke situatie: dit betreft de feitelijk aanwezige dieraantallen die zijn gerealiseerd binnen geldige vergunningen, dus geen illegale situaties;
- De autonome ontwikkeling. Hier gaat het om de feitelijk aanwezige activiteiten en activiteiten die op korte termijn worden ingevuld. Het generieke beleid ten aanzien van huisvesting van dieren heeft geen consequenties voor het plangebied (zie onderstaand).

1) Bij een passende beoordeling wordt de huidige feitelijke situatie, zonder autonome ontwikkelingen als referentiesituatie genomen. In de mer-regelgeving is juist ook de autonome ontwikkeling van belang.

Huidige feitelijke situatie
De gegevens van de huidige situatie zijn gebaseerd op tellingen die tijdens handhavingscontroles hebben plaatsgevonden in de afgelopen 5 jaar. Gegevens over stalsystemen zijn niet overal beschikbaar. In gevallen waar het stalsysteem onbekend is, worden de stalsystemen gehanteerd die in het gebied het meest voorkomen:

Diercategorie	Rav-categorie	Naam diercategorie/ stalsysteem	Ammoniakemissie per dierplaats (kg NH_3)
Melkvee ouder dan 2 jaar	A1.1	Grupstal met drijfmest, emitterend mestoppervlak van grup en kelder max 1,2 m^2 per koe	4,3
Vrouwelijk jongvee	A3	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar (1 stalsysteem mogelijk)	3,9
Schapen	B1	Schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	0,7
Geiten	C1	Geiten ouder dan 1 jaar	1,9
Paarden en pony's	K1	Volwassen paarden (3 jaar en ouder)	5,0

Tabel 1 Gekozen staltypes

Verschil tussen telgegevens gemeente en gegevens CBS (2011)
Tussen de telgegevens op basis van handhavingcontroles en de meitellingen van het CBS zijn de nodige verschillen aan te wijzen. Enerzijds wordt dit verklaard doordat niet van alle bedrijven recente telgegevens beschikbaar zijn. Van twaalf agrarische bedrijven zijn in het geheel geen telgegevens en dierencategorieën beschikbaar. Het betreft agrarische bedrijven die vallen onder het *Besluit landbouw (milieubeheer)*. Daarnaast zijn er vele percelen waar hobbymatig dieren worden gehouden.

Tussen de controles van de gemeente en de CBS-tellingen bestaat een substantieel verschil in het aantal schapen. De reden dat het aantal schapen in de gemeente op basis van de CBS-tellingen veel hoger ligt dan in de gemeentelijk tellingen, is waarschijnlijk dat op veel plekken schapen hobbymatig worden gehouden en dat deze percelen niet in de gemeentelijke administratie zijn opgenomen.

Het aantal stuks vleesvee in de CBS-tellingen ligt ruim onder het aantal uit de telgegevens van de gemeente. Dit wordt mogelijk verklaard door het feit dat een deel van het (mannelijk) melkvee (stierfkalfjes) door het CBS wordt geregistreerd als vleesvee. Volwaardige kalfmesterijen en vleesveebedrijven zijn in de gemeente Waterland niet aanwezig. Het feit dat stierkalfjes slechts korte tijd worden gehouden, verklaart ook waarom het getal veel hoger ligt dan de telgegevens van de gemeente.

Vertaling naar het rekenmodel
Omdat de tellingen die in het kader van de handhaving zijn uitgevoerd tot 5 jaar terug gaan en op een aantal punten niet compleet zijn, worden de meitellingen van het CBS meer betrouwbaar geacht. De invoergegevens van de percelen met ontbrekende telgegevens zijn daarom 'aangevuld' met de gegevens van het CBS. Omdat de percelen met ontbrekende gegevens verspreid over het plangebied voorkomen en de verschillende bedrijfsvormen in Waterland ook gelijkmatig verdeeld zijn, maakt het modelmatig gezien weinig verschil of

deze bedrijven daadwerkelijk schapen houden of niet. Van belang is de keuze om de CBS-gegevens leidend te laten zijn voor het rekenmodel.

De overschatting van het aantal stuks melkvee en de onderschatting van het aantal stuks vleesvee vallen voor een deel tegen elkaar weg (zie ook bovenstaand). Omdat het aantal schapen in de gemeentelijke telgegevens veel lager ligt dan in de tellingen van het CBS, worden de percelen waarvoor geen telgegevens beschikbaar zijn, in het rekenmodel ingevoerd als bedrijven met 400 schapen.

Uiteindelijk blijven er verschillen bestaan tussen het aantal stuks vee dat is ingevoerd in het rekenmodel en het aantal stuks dat aanwezig is op basis van de CBS-tellingen (zie onderstaande tabel). Dit verschil is echter dusdanig klein dat dit binnen de onderzekerheid van het rekenmodel kan worden geaccepteerd. Door voor de huidige situatie iets minder dieren in te voeren dan op basis van de CBS-tellingen aanwezig zijn, wordt de huidige ammoniakemmissie licht onderschat. Dit geeft een ruimere bandbreedte aan milieueffecten.

Diercategorie	Aantal dieren aanwezig op basis van de CBS-gegevens	Aantal dieren ingevoerd in het rekenmodel	Onderschatting-/overschatting in het rekenmodel (absolute aantallen)	Onderschatting-/overschatting (%)
Melkvee	6.252	6.592	+ 340	+5,4%
Vleesvee	997	93	- 904	-90,7%
Schapen	10.626	10.271	-355	-3,3%
Geiten	1.022	1.209	+187	+18,3%
Paarden en pony's	397	471	+74	+18,6%
Overig	47	486	+438	931%
Totaal	**19.528**	**18.934**	**-594**	**-3,0%**

Tabel 2 Verschillen tussen de telcijfers CBS en cijfers gemeente

Autonome ontwikkelingen

In het plangebied voor het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 zijn een aantal ontwikkelingen aan de orde waarvoor een vergunning is gegeven of aangevraagd. Wanneer ontwikkelingen niet worden meegenomen in de nieuwe bestemmingsplannen, maar wel binnen afzienbare tijd worden gerealiseerd, worden ze aangemerkt als autonome ontwikkeling. Op dit moment zijn de volgende autonome ontwikkelingen voorzien.

Adres	Omschrijving ontwikkeling	Aantal dieren huidige situatie	Aantal dieren autonome ontwikkeling
Middenweg 3	Omzetten agrarisch bedrijf naar een mechanisatiebedrijf	60 stuks melkvee en 40 stuks jongvee	0
Jaagweg 19	Realisatie schapenstal	0	125 schapen
Hoogedijk 24	Uitbreiding melkveehouderij	140 stuks melkvee	300 stuks melkvee
Achterdichting 5	Stoppend agrarisch bedrijf	10 stuks melkvee en 32 schapen	0

Tabel 3 Autonome ontwikkelingen

Het optellen van de ammoniakuitstoot in de huidige en autonome situatie leert dat de totale ammoniakemissie uit het plangebied toeneemt met 785 kg N/per jaar, een stijging van 1,8% ten opzichte van de huidige situatie.

Besluit huisvesting en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)
In het *Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij* (Besluit huisvesting) is bepaald dat dierenverblijven, waar emissie-arme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissie-arm moeten zijn uitgevoerd. Op grond van het besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen in gebruik zijn met een emissiefactor die lager of gelijk is aan de maximale emissiewaarde. Voor varkenshouderijen en pluimveehouderijen onder een bepaalde omvang, geldt het besluit pas vanaf 1 januari 2013. Het besluit is van toepassing op (melk)rundvee, varkens en de pluimveehouderij.

Voor het plangebied heeft het *Besluit huisvesting* geen consequenties, omdat:
- In het plangebied niet bedrijfsmatig varkens- of pluimvee wordt gehouden;
- Het besluit op schapen- en geitenhouderijen niet van toepassing is;
- Alle rundveehouderijen voldoen aan de maximale emissiewaarde van 9,5 kg NH_3 per dierplaats per jaar.

In hoofdstuk 2 is reeds aangegeven dat de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) niet in de stikstofscenario's wordt meegenomen, omdat deze nog niet voldoende concreet is.

Geen doorrekening van de autonome situatie
Geconstateerd wordt dat:
- Stoppende agrarische bedrijven en uitbreidingen van veestapel op andere percelen samen leiden tot een zeer beperkte toename van de totale ammoniakuitstoot in het plangebied;
- Het *Besluit huisvesting* heeft geen gevolgen voor de autonome situatie;
- Het PAS is nog onvoldoende concreet om mee te nemen in de stikstofscenario's.

Op basis van deze constateringen wordt een aparte doorrekening van de autonome situatie niet noodzakelijk geacht, omdat deze vrijwel geen toegevoegde milieu-informatie biedt ten opzichte van de huidige situatie.

3. 5. Alternatieven en toekomstscenario's berekeningen stikstofdepositie

Op basis van jurisprudentie moeten de (theoretisch) maximale effecten van de bestemmingsplannen in beeld worden gebracht. Zodoende zijn de effecten van het voornemen in beeld gebracht waarbij er vanuit wordt gegaan dat alle agrarische bedrijven doorontwikkelen tot 1,5 hectare. Onderstaand worden de aannames hierbij meer gedetailleerd beschreven.

Voor het aspect stikstofdepositie heeft een vergelijking tussen twee inrichtingsalternatieven weinig toegevoegde waarde. In de werkelijke situatie zullen immers nooit alle bouwpercelen zich ontwikkelen tot dezelfde (maximale) omvang. Van groter belang is de vraag hoe de veehouderij zich feitelijk ontwikkelt binnen de maximale mogelijkheden die binnen het

bestemmingsplan worden geboden. Met deze scenario's wordt de situatie op basis waarvan vergunningen voor concrete projecten moeten worden verleend ook dichter benaderd.

Daarom is er voor gekozen om in plaats van twee theoretische scenario's, naast het de huidige situatie en het voornemen, twee ontwikkelingsscenario's te onderzoeken die aansluiten bij de feitelijke ontwikkelingen in het plangebied[2]. Naast de wettelijk verplichte referentiesituatie en het voornemen worden daarom twee ontwikkelingsscenario's onderzocht:

- Een trendscenario. Het trendscenario sluit zo dicht mogelijk aan bij het voornemen en de ontwikkelingen die op dit moment worden verwacht;
- Groeiscenario. In dit scenario wordt rekening gehouden met een ruime groei in de rundveesector en het hobbymatig houden van paarden. Ook voor andere veesectoren wordt rekening gehouden met meer dieren dan op basis van het trendscenario mag worden verwacht.

Met een trendscenario en maximaal ontwikkelingsscenario kan de bandbreedte van mogelijke milieueffecten in beeld worden gebracht.

Het voornemen (maximaal opgevuld)

Bij het voornemen wordt rekening gehouden met de volgende (worst-case) aannames:

- Alle agrarisch bedrijven maken gebruik van de maximale bouwmogelijkheden die het bestemmingsplan bij recht en via wijzigingsbevoegdheden biedt (maximaal 1,5 hectare);
- Maatgevend is een melkveebedrijf. Intensieve veehouderij is op basis van de planregels niet toegestaan en schapenhouderijen en paardenhouderijen leiden tot een beperktere ammoniakuitstoot;
- Op 1,5 hectare kunnen maximaal 150 stuks volwassen melkvee en 100 stuks jongvee worden gehouden[3];
- Voor het volwassen melkvee wordt rekening gehouden met een loopstal of een ligboxstal (een stikstofuitstoot van 7,5 kg N/jaar). Ten opzichte van het staltype dat is meegenomen in de huidige situatie betekent dit in de meeste gevallen een verslechtering, hetgeen kan worden gezien als een worst-case aanname. Voor jongvee is de stikstofuitstoot ten allen tijde 3,9 kg N/jaar. Een beperkt aantal percelen heeft in de huidige situatie al een hogere stikstofemissie (en een groter bouwperceel). Hier is de emissie uit de huidige situatie overgenomen.

Trendscenario

Uit de landbouwtellingen van het CBS valt op te maken dat in de periode tussen 2000 en 2011 ongeveer 20% van de veehouderijen is gestopt met haar activiteiten. Uitgesplitst naar dierencategorie ontstaat een divers beeld. In de grootste tak, de melkveehouderij is het aantal bedrijven afgenomen en het aantal dieren gelijk gebleven. Dat betekent dat er in deze sector een schaalvergroting plaatsvindt. Bij de schapenhouderij krimpt het aantal dieren ongeveer evenredig met het aantal bedrijven. In de gemeente is één geitenhouderij en één struisvogelhouderij aanwezig.

[2] In de NRD werd naast de referentie ingezet op het doorrekenen van twee planscenario's met een maximale invulling: één waarin de wijzigingsbevoegdheden werden meegenomen en één zonder.

[3] Alterra (2007), *Rapport 1581, Megastallen in beeld.*

Paarden, pony's, geiten en pluimvee worden in de gemeente veelal hobbymatig gehouden, naast een agrarische hoofdtak of bij burgerwoningen. Deze diercategorieën zijn klein in absolute omvang. Het aantal paarden en pony's groeit echter sterk.

In het trendscenario wordt er vanuit gegaan dat de veestapel volgens de trend van de laatste 11 jaar blijft krimpen en groeien en dat het aantal stoppende bedrijven gelijkmatig over het plangebied verspreid is. Omdat in Waterland veel boeren naast de veehouderij inkomen verdienen met natuurbeheer of (recreatieve) nevenactiviteiten, ligt het niet per se voor de hand dat alleen de kleinste bedrijven stoppen. Er worden daarom geen stoppende bedrijven geselecteerd. Modelmatig wordt de ontwikkeling van de veestapel per diercategorie evenredig over de bedrijfspercelen en verdeeld. In de onderstaande tabel worden de trends en aannames van het scenario per diercategorie weergegeven:

Diercategorie	Aantal bedrijfstakken [4]				Aantal dieren				Aannames
	Aantal bedrijven 2000	**Aantal bedrijven of nevenactakken 2011**	**Trend bedrijven 2000-2011 (%)**	**Aantal bedrijven of nevenactakken 2022**	**Aantal dieren 2000**	**Aantal dieren 2011**	**Trend aantal dieren 2000-2011 (%)**	**Aantal dieren 2022**	
Melkvee	91	56	-35,2%	36	6.431	6.252	-2,8%	6.077	Aantal dieren blijft gelijk
Vleesvee	47	43	-8,5%	40	893	997	+11,6%	1.113	Bestaand aantal dieren neemt toe met 10%
Schapen	121	90	-25%	68	13.409	10.626	-20,8%	7.566	Aantal dieren neemt af met 20%
Geiten	19	20	0%	20	628	1.209	0%	1.209	Aantal dieren blijft gelijk [5]
Paarden en pony's	33	35	0%	35	227	397	+30,8%	916	Aantal dieren neemt toe met 30%
Overig	4	4	0%	4	609	47	-98,9	400	Aantal dieren blijft gelijk

Tabel 4 Invulling trendscenario

[4] In Waterland komen veel agrarische bedrijven voor waar meerdere diercategorieën naast elkaar worden gehouden. Dit verklaart waarom er in de tabel veel meer bedrijfstakken worden weergegeven dan het aantal (volwaardig) agrarisch bedrijven dat in de gemeente aanwezig is.

[5] In de gemeente is nog één volwaardige geitenhouderij aanwezig. In de telling van 2011 is nog een andere geitenhouderij meegenomen. Deze is intussen gestopt. Voor deze diercategorie wordt er daarom vanuit gegaan dat het aantal dieren in de huidige en toekomstige situatie gelijk blijft.

Illegale situaties zijn in de gemeente niet bekend. Ook wordt in de toekomstige situatie rekening gehouden met de hierboven autonome ontwikkelingen die zijn beschreven bij de referentiesituatie.

Groeiscenario
In het groeiscenario worden ten opzichte van het trendscenario een ruime groei geprojecteerd voor de verschillende veesectoren:
- Aangenomen wordt dat er geen bedrijven stoppen en dat alle bestaande rundveehouderijen groeien met 30%. Hoewel dat in de gemeente Waterland niet in de lijn der verwachting ligt, zou dit scenario zich kunnen voordoen, wanneer het melkquotum wordt losgelaten;
- In de schapenhouderij blijft het aantal dieren gelijk. Daarmee wordt een dalende trend omgebogen;
- Voor de geiten- en de paardenhouderij wordt met een hoger groeipercentage rekening gehouden. Er wordt dan rekening mee gehouden dat het hobbymatig houden van deze dierencategorieën sterk toeneemt en dat de bedrijfsmatige paardenhouderijen en geitenhouderijen gestaag groeien. In het trendscenario neemt het hobbymatig houden van paarden al sterk toe (30% groei). In het maximaal groeiscenario wordt daarom rekening gehouden met een toename van 50%.

Diercategorie	Aantal bedrijfstakken			Aantal dieren			Aannames
	Aantal bedrijven of neventakken 2011	**Groeitrend maximaal**	**Aantal bedrijven of neventakken 2022**	**Aantal dieren 2011**	**Groeipercentage maximaal**	**Aantal dieren 2022**	
Melkvee	56	0%	36	6.252	+30%	8.128	Aantal dieren groeit met 30%
Vleesvee	43	0%	40	997	+30%	1296	Aantal dieren groeit met 30%
Schapen	90	0%	68	10.626	0%	10.600	Het aantal dieren blijft gelijk
Geiten	20	0%	20	1.209	+30%	1.570	Aantal dieren groeit met 30%
Paarden en pony's	35	0%	35	397	+50%	450	Bestaande bedrijven groeien met 50%
Overig	4	0%	4	47	0%	47	Aantal dieren blijft gelijk

Tabel 5 Invulling maximaal ontwikkelingscenario

In het planMER wordt in eerste instantie geen maatregelenalternatief opgenomen. Emissiebeperkende maatregelen op het gebied van stikstofemissie kunnen het beste worden afgewogen en bepaald op het moment dat er een omgevingsvergunning wordt aangevraagd voor uitbreiding van een veehouderij. Op dat moment is immers duidelijk waar de uitbreiding precies plaatsvindt, welke stalsystemen worden toegepast en kan er worden gerekend met actuele rekenmodellen en invoergegevens. Er worden daarom geen maatregelenvarianten onderzocht in het MER. Wel wordt, als er zich knelpunten voordoen, in het MER benoemd welke oplossingsrichtingen er mogelijk zijn.

3. 6. Aannames recreatieve activiteiten

Ten aanzien van de recreatieve activiteiten wordt vooralsnog rekening gehouden met een ontwikkelingsscenario dat aansluit bij het voornemen. Mocht blijken dat de recreatieve activiteiten leiden tot een grote bijdrage aan de concentraties luchtverontreinigende stoffen en de totale stikstofdepositie, dan kan een extra alternatief worden uitgewerkt.

Wat betreft de groei van recreatieve activiteiten worden de volgende aannames gedaan:
- Op het Hemmeland worden in de toekomt jaarlijks 5 grote evenementen georganiseerd en 10 kleinere evenementen. Hiervoor wordt gerekend met een verkeersaantrekkende werking van 107 motorvoertuigen en 5 autobussen per etmaal;
- Voor de uitbreiding van jachthavens wordt uitgegaan van een verkeersaantrekkende werking van 26,6 motorvoertuigen per 100 (nieuwe) ligplaatsen (bron: CROW). Gelet op de beoogde uitbreiding van jachthavens de Zeilhoek (200 ligplaatsen) en Marina Monnickendam (200 ligplaatsen) wordt rekening gehouden met 106 motorvoertuigen per etmaal;
- De verkeersaantrekkende werking van de nieuwe aanlegsteiger bij Marken is beperkt. Veel passagiers zullen immers komen met de bestaande touringcarritten of opstappen op andere halteplaatsen. De verkeersaantrekkende werking valt ter hoogte van (maatgevende) Natura 2000-gebied Varkensland weg in het autonome verkeersbeeld;
- Het grootste deel van dit verkeer zal worden afgewikkeld over de provinciale route tussen Monnickendam en Amsterdam (N247). In het model wordt daarom aangenomen dat 100% van de verkeersaantrekkende werking in zuidelijke richting over deze weg wordt afgewikkeld.

3. 7. Verkeersaantrekkende werking het Hemmeland

Op dit moment wordt recreatieterrein het Hemmeland op incidentele basis gebruikt voor middelgrote evenementen. Het college van burgemeester en wethouders heeft als wens om dit terrein in de toekomst vaker en voor grotere evenementen te gebruiken. Daarbij wordt gedacht aan de volgende typen evenementen:
- 10 x per jaar een middelgroot live-muziekevenementen (5.000 bezoekers);
- 5 x per jaar een groot muziekevenement (20.000 bezoekers). Waarbij één tweedaags en één driedaags evenement (met camping en bijbehorende voorzieningen).

Van een vergelijkbaar evenement in de regio met 20.000 bezoekers is bekend dat veel bezoekers met pendelbussen naar het evenement worden gebracht[6]. Organisatoren van evenementen worden ook verplicht om een pendeldienst in het verkeer- en vervoersplan op te nemen. Voor de verkeersaantrekkende werking van evenementen met 20.000 bezoekers wordt daarom uitgegaan van de volgende aannames:
- 25% komt met de auto; 14% komt met taxi of wordt afgezet (kiss+ride); 38% komt met pendelvervoer; 18% komt met de fiets, brommer of lopend en 5% komt per touringcar;
- De gemiddelde bezetting van auto's is 3,1; van taxi's en Kiss+Ride 2,8 en voor een touringcar 50;

[6] Voor de aannames is gebruik gemaakt van het Verkeers- & VervoersPlan 2011 van het evenement Welcome To The Future in Recreatiegebied 't Twiske.

- 7.600 bezoekers komen per pendelbus. Daarbij rijden 90 bussen heen en 93 bussen terug;
- Een dergelijk evenement veroorzaakt daarom 5.226 voertuigbewegingen van auto's en 223 voertuigbewegingen van bussen (touringcars en pendelbussen).

Voor een evenement met 5.000 bezoekers wordt rekening gehouden met de volgende aannames:

- 25% komt met de auto; 14% komt met taxi of wordt afgezet (kiss+ride); 38% komt met pendelvervoer; 18% komt met de fiets, brommer of lopend en 5% komt per touringcar;
- De gemiddelde bezetting van auto's is 3,1; van taxi's en Kiss+Ride 2,8 en voor een touringcar 50;
- Een dergelijk evenement veroorzaakt daarom 1.307 voertuigbewegingen van auto's en 56 voertuigbewegingen van bussen (touringcars en pendelbussen).

Type evenement/ type voertuig	Aantal voertuigbewegingen per evenement (heen en terug)	Aantal voertuigbewegingen per jaar (5 grote en 10 kleine evenementen)	Omgerekend naar etmaalintensiteit
Evenement 20.000 bezoekers			
Auto's	3.226	16.130	44,2
Taxi's en K+R	2.000	10.000	27,4
Pendelvervoer	183	915	2,5
Touringcars	40	200	0,5
Evenement 5.000			
Auto's	807	8.070	22,1
Taxi's en K+R	500	5.000	13,7
Pendelvervoer	46	460	1,3
Touringcars	10	100	0,3

Tabel 6 Verkeersaantrekkende werking evenementen

Voor de aspecten luchtkwaliteit en stikstofdepositie is de jaargemiddelde uitstoot van belang. Omgerekend naar een etmaalintensiteit leiden de beoogde evenementen op het Hemmeland tot 107 motorvoertuigbewegingen van personenauto's en 5 bewegingen van pendelbussen en touringcars.

3. 8. Kleinschalige kampeerterreinen

Het aspect kleinschalig kamperen was in eerste instantie niet opgenomen in de stikstofberekeningen (bijlage 8). In de passende beoordeling is aanvullend op de uitgevoerde berekening een kwantitatieve beschouwing opgenomen van de worst-case ontwikkeling van kampeerterreinen. Daarbij wordt er van uitgegaan dat bij alle agrarische bedrijven een minicamping wordt gerealiseerd van 25 standplaatsen en een verkeersaantrekkende werking van 0,36 motorvoertuigen/etmaal (CROW, 2008). Dit leidt in totaal tot een verkeersaantrekkende werking van 936 motorvoertuigen.

BIJLAGE 4

PASSENDE BEOORDELING BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED WATERLAND 2013 EN BESTEMMINGSPLAN MARKEN 2013

GEMEENTE WATERLAND 1112116 / GEMEENTERAAD / 01-11-2012
PASSENDE BEOORDELING BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED WATERLAND 2013 EN BESTEMMINGSPLAN MARKEN 2013

INHOUDSOPGAVE **blz**

1. SAMENVATTING **1**
1.1. Inleiding: twee nieuwe bestemmingsplannen 1
1.2. Beschrijving Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske 1
1.3. Beschrijving Markermeer & IJmeer 2
1.4. Verwachte effecten Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske 2
1.5. Conclusie Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske 3
1.6. Verwachte effecten Markermeer & IJmeer 3
1.7. Conclusie Markermeer & IJmeer 4
2. INLEIDING **5**
2.1. Aanleiding voor deze passende beoordeling 5
2.2. Afbakening van het studiegebied 5
2.3. Leeswijzer 5
3. WET- EN REGELGEVING **6**
3.1. Vogel- en Habitatrichtlijn 6
3.2. Natuurbeschermingswet 1998 6
3.3. Te beschermen Natura 2000-gebieden 8
4. BESCHRIJVING ONTWIKKELINGEN **15**
4.1. Inleiding 15
4.2. Ontwikkeling agrarische functies en nevenactiviteiten 15
4.3. Ontwikkeling waterrecreatie 17
4.4. Overige ontwikkelingen 20
5. HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELINGEN **22**
5.1. Inleiding 22
5.2. Beschrijving Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske 22
5.3. Beschrijving Markermeer en IJmeer 35
5.4. Recreatie 45
5.5. Landbouw 51
5.6. Visserij 51
5.7. Overig 54
5.8. Conclusies 56
6. METHODEN EN AANNAMES **58**
6.1. Beoordelingskader 58
6.2. Vermesting/verzuring 58
6.3. Areaalverlies 61
6.4. Verstoring door waterrecreatie 61

7. EFFECTEN OP NATURA 2000 **63**
7.1. Inleiding 63
7.2. Ontwikkeling veehouderij 63
7.3. Toename verkeer 66
7.4. Uitbreiding jachthavens 67
7.5. Aanleggelegenheid riviercruiseschepen Marken 74
7.6. Evenemententerrein Hemmeland 75
7.7. Nieuwe recreatieroutes 76
7.8. Cumulatie 77

BIJLAGEN

Bijlage 1 **Bronnen**

1. SAMENVATTING

1.1. Inleiding: twee nieuwe bestemmingsplannen

Het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 en het bestemmingsplan Marken 2013 maken verschillende ontwikkelingen mogelijk waarvan significante effecten op de aangrenzende Natura 2000-gebieden Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske en het gebied Markermeer & IJmeer niet op voorhand kunnen worden uitgesloten. Deze ontwikkelingen zijn:

- Vergroten agrarisch bouwperceel (tot max 1,5 ha) en verplaatsen agrarische bedrijven;
- Ruimte voor kleinschalig kamperen, paardrijbakken, zwembaden en tennisbanen;
- Ruimte voor teeltwisseling en intensivering agrarisch grondgebruik in een daarvoor afgebakend gebied;
- Uitbreiding jachthavens;
    - Marina Monnickendam: 200 ligplaatsen;
    - De Zeilhoek: 200 ligplaatsen.
- Aanleggelegenheid voor riviercruiseschepen bij de haven van Marken;
- Recreatieve routes;
- Vaar- en schaatsroutes;
- Fiets- en voetpaden;
- Verruiming van het aantal evenementen op het Hemmeland en de realisatie van het Mirror-hotel.

1.2. Beschrijving Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske

Aan de oostzijde van (en deels in) het plangebied ligt het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske. Dit gebied bestaat uit vele kleine percelen grasland met rietkragen en ruigten met brakke flora, rietlandjes, veenmosrietlanden, en veenheide. Het Twiske is bosrijker en heeft behalve een natuur- ook een belangrijke recreatiefunctie. De kwaliteiten van dit Natura 2000-gebied staan onder druk als gevolg van vermesting (waaronder stikstofdepositie) en verdroging. In het kader van het beheerplan zijn maatregelen in voorbereiding die vooral betrekking hebben op herstel van de hydrologie, het terugdringen van het vermestingniveau en het treffen van (aanvullende) inrichtings- en beheersmaatregelen.
Het recreatief gebruik van dit gebied beperkt zich tot varen, fietsen, wandelen en schaatsen. Het Twiske wordt als dagrecreatief terrein aanmerkelijk intensiever gebruikt. Voor het gehele gebied wordt gestreefd naar een geringe uitbreiding van de recreatievoorzieningen en het vergroten van de onderlinge samenhang tussen deze voorzieningen. Het recreatieve medegebruik van het hele gebied wordt vooralsnog niet als ecologisch knelpunt gezien.

Het recreatief ontsluiten van de natuurgebieden vormt een belangrijk beleidsmatig speerpunt voor deze gebieden (Recreatieplan Laag Holland). Voor het Varkensland, dat deel uitmaakt van het plangebied, zijn geen concrete ingrepen aan de orde.

1.3. Beschrijving Markermeer & IJmeer

Het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer is een intensief gebruikt waterrecreatiegebied. De recreatievaart beperkt zich vrijwel geheel tot de periode april tot en met september.
Het water en de oevers vormen tevens een waardevol natuurgebied. Vooral in de Gouwzee bevinden zich onder meer omvangrijke kranswiervelden (H3140) met een hoge bedekkingsgraad. In deze velden leeft onder andere de kwalificerende soort kleine modderkruiper. In de oeverzones met breuksteen leeft de kwalificerende soort rivierdonderpad. De kranswiervelden vormen ook een belangrijke voedselbron voor onder andere krooneend, tafeleend en meerkoet. In het hoogseizoen (juli/augustus) zijn de aanwezige aantallen vogels in de huidige situatie relatief laag en is slechts een beperkt aantal soorten aanwezig. Vanaf oktober wordt dit gebied gebruikt als foerageer- en/of rustgebied door grote aantallen watervogels. Voor de soorten die afhankelijk zijn van een voldoende aanbod aan vis en driehoeksmosselen worden de instandhoudingsdoelen momenteel niet gehaald. Hoewel de chemische waterkwaliteit goed is en nog langzaam verbetert, vormt met name het hoge slibgehalte een belangrijke oorzaak van het afgenomen voedselaanbod voor de watervogels.
Om dit proces te keren worden in het kader van het ToekomstBestendig Ecologisch Systeem (TBES) ingrijpende maatregelen uitgevoerd met in potentie sterk positieve effecten voor vrijwel alle kwalificerende soorten en habitats.

1.4. Verwachte effecten Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske

Het vergroten van agrarische bouwpercelen (tot max 1,5 ha) leidt volgens het realistische trendscenario tot een lichte daling van de stikstofdepositie op Natura 2000. Het aantal stoppende bedrijven en de doorzettende schaalvergroting bij bestaande bedrijven houdt elkaar op grote lijnen dus in balans. Voor de stikstofgevoelige habitats binnen Natura 2000 betekent dit dus een lichte verbetering van de situatie ten opzichte van 2012.

Vergroten van het agrarisch bouwperceel geeft in het groei- en maximale scenario (het voornemen) daarentegen een stijging van de depositie te zien met ruim 20% respectievelijk 400%. Voor de stikstofgevoelige habitats binnen Natura 2000 betekent dit dus een verslechtering van de situatie ten opzichte van 2012. Volgens de opstellers van het concept-beheerplan voor dit Natura 2000-gebied is het overigens niet noodzakelijk om op korte termijn de kritische depositiewaarde te bereiken, aangezien hydrologische en beheersmaatregelen veel crucialer zijn voor het realiseren van de instandhoudingsdoelen van de stikstofgevoelige habitats.

De verkeerstoename als gevolg van de recreatieve ontwikkelingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt (ontwikkeling Hemmeland, uitbreiding jachthavens) leidt tot een verwaarloosbare toename van de stikstofdepositie op Natura 2000.

Ook de beoogde fietsverbinding tussen de Overleek en Noordmeer heeft geen meetbaar effect op Natura 2000.

Voor de ontwikkeling van de veehouderijbedrijven buiten het plangebied geldt naar verwachting hetzelfde als voor de effecten van de bedrijven binnen het plangebied. Volgens het realistische trendscenario is sprake van een lichte daling van de

stikstofdepositie op Natura 2000. Dit als gevolg van verwachte wijzigingen in stalsystemen die de verwachte toename van de veestapel voldoende compenseren.

Bij ontwikkeling volgens het maximale scenario neemt de stikstofdepositie daarentegen met 20% toe, met mogelijk significante effecten tot gevolg. Ook hierbij geldt de kanttekening dat de opstellers van het ontwerp-beheerplan voor dit gebied veel meer belang hechten aan verbetering van het water- en vegetatiebeheer.

Voor vrijwel alle kwalificerende habitats en soorten in het Natura 2000-gebied geldt dat de beoogde inrichtings- en beheersmaatregelen in het kader van het beheerplan positieve effecten hebben op de omvang en/of kwaliteit van de habitats en leefgebieden. Een uitzondering moet wellicht gemaakt worden voor de grauwe gans; de sterk groeiende populatie wordt in toenemende mate gezien als een bedreiging voor de overige kwalificerende habitats en soorten. Maatregelen ter beperking van de ganzenpopulaties worden momenteel onderzocht op wenselijkheid en effectiviteit.

1.5. Conclusie Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske

Cumulatief gezien staan er tegenover de **negatieve effecten** als gevolg van uitbreiding van de veehouderijbedrijven volgens het maximale scenario, **positieve effecten** als gevolg van verbetering van de hydrologie en het beheer van het Natura 2000-gebied conform het beheerplan. Het maximale ontwikkelingscenario voor de veehouderij is echter nauwelijks waarschijnlijk, in tegenstelling tot uitvoering van de maatregelen uit het beheerplan. De verwachting is daarom gerechtvaardig om te stellen dat de ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt niet leiden tot significante effecten op het Natura 2000-gebied Ilperveld etc.

1.6. Verwachte effecten Markermeer & IJmeer

Uitbreiding van de jachthavens in het plangebied met 400 ligplaatsen leidt tot een gering aantal extra dagelijkse vaarbewegingen in een bestaande, intensief gebruikte vaargeul in een seizoen waarin een deel van de kwalificerende vogelsoorten afwezig is. Gewenning van de vogels aan het geringe aantal extra vaarbewegingen is zeer waarschijnlijk. Het extra verstoringseffect wordt als verwaarloosbaar klein beoordeeld (0). De uitbreiding van Zeilhoek leidt wel tot een klein areaalverlies (0,1%) van het te beschermen habitat *H3140 Kranswieren* (-/0).

De aanleggelegenheid voor riviercruiseschepen in Marken kent dezelfde effecten; de uitbreiding vergt een zeer klein areaal kranswiervegetaties en leidt niet tot een merkbare verstoring van de overige natuurwaarden.

De uitbreiding van de jachthavencapaciteit in de gehele regio Markermeer/IJmeer met maximaal 2500 extra ligplaatsen is mogelijk niet geheel zonder kleine verstoringeffecten, temeer daar niet duidelijk is waar deze extra capaciteit tot 2030 gerealiseerd wordt. Bij wijze van worst-case-toetsing wordt daarom uitgaan van een licht verstoringseffect voor de soorten die gedurende het recreatieseizoen op het water aanwezig zijn.

Het evenemententerrein Hemmeland leidt naar verwachting tot geringe verstoringeffecten voor de soorten die gedurende het concertseizoen op het water

aanwezig zijn. Gewenning treedt snel op en de lange rustige perioden tussen de concerten zijn ruim voldoende om de eventueel verloren tijd om te foerageren ruimschoots in te halen.

Uitbreiding van de bruine vloot in de gehele regio Markermeer/IJmeer leidt niet tot ecologische effecten, er van uitgaande dat gebruik wordt gemaakt van bestaande havencapaciteit. Ook deze schepen maken gebruik van bestaande, reeds intensief gebruikte vaarroutes en vallen getalsmatig in het niet bij de huidige vaarintensiteiten.

De maatregelen die worden getroffen in het kader van Toekomstbestendig Ecologisch Systeem hebben voor vrijwel alle kwalificerende habitats en soorten een sterk positief effect, vooral als gevolg van de sterke verbetering van de voedselsituatie, hetgeen voor de meeste soorten de sleutelfactor is voor behoud en herstel van de populaties.

Het verbreden van de vaargeul Amsterdam - Lelystad leidt tot een iets verbeterd doorzicht van het water en zal daardoor een direct gevolg hebben voor de visetende watervogels die hun prooi op het gezicht opsporen. Indirect is een verbeterd doorzicht gunstig voor de ontwikkelingsmogelijkheden van kranswiervegetaties en daarom ook voor de krooneend die van deze vegetaties leeft. Het verminderde slibgehalte in het water zal verder de ontwikkelingsmogelijkheden voor driehoeksmosselen verbeteren, hetgeen indirect gunstig is voor de watervogels die zich met deze mosselen voeden (o.a. kuifeend, tafeleend, brilduiker).

Versterking van de omringkade rond Marken kent alleen tijdens de uitvoering verstoringseffecten. Afhankelijk van de gekozen methode zal deze verstoring gering zijn.

Verduurzaming van de beroepsvisserij leidt tot een grotere en gevarieerde vispopulatie door onder meer het aanleggen van nieuw moeras en vispassages. Dit is vooral voor de visetende watervogels gunstig. Er vanuit gaande dat in het kader van duurzame beroepsvisserij ook de vogelsterfte in fuiken wordt bestreden, zullen vooral de populaties visetende watervogels die hun prooi onder water vergaren, extra profiteren door verminderde sterfte.

1.7. Conclusie Markermeer & IJmeer

Cumulatief gezien staan er tegenover de geringe, tijdelijke verstoringeffecten als gevolg van dijkversterking en uitbreiding van de recreatieve functies op en aan het water, sterk positieve permanente effecten als gevolg van herstel van het ecologisch systeem in de gehele regio Markermeer/IJmeer.

2. INLEIDING

2.1. Aanleiding voor deze passende beoordeling

Het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 en het bestemmingsplan Marken 2013 maken verschillende ontwikkelingen mogelijk waarvan significante effecten op de aangrenzende Natura 2000-gebieden Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske en het gebied Markermeer & IJmeer niet op voorhand kunnen worden uitgesloten. Op basis van de Natuurbeschermingswet leidt dit tot de verplichting om een passende beoordeling te maken van de effecten van het plan.

2.2. Afbakening van het studiegebied

Op grotere afstand van het plangebied liggen tevens de Natura 2000-gebieden Wormer- en Jisperveld en Kalverpolder alsmede het Natura 2000-gebied Polder Westzaan en het gebied Polder Zeevang. De effecten op deze gebieden zijn qua aard identiek aan die op het gelijksoortige Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske. De omvang van deze effecten zijn vanwege de grotere afstand tot het plangebied geringer. De effecten op Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske zijn daarom in hoge mate indicatief voor de effecten op de beide andere Natura 2000-gebieden ten westen daarvan. Zodoende worden de instandhoudingsdoelstellingen voor deze gebieden niet verder beschreven.

Een vergelijkbare constatering geldt voor het Natura 2000-gebied IJsselmeer. Effecten die kunnen optreden in het gebied Markermeer en IJmeer, kunnen in beperktere mate ook optreden in het IJsselmeer. Deze effecten zijn vanwege de afstand tot het plangebied en de aanwezigheid van de Houtribsluizen geringer. Recreatieschepen vanaf het Markermeer passeren immers alleen de Houtribsluizen voor meerdaagse tochten. Dit komt relatief weinig voor. De instandhoudingsdoelstellingen van het IJsselmeer worden daarom niet verder beschreven.

2.3. Leeswijzer

De passende beoordeling is als volgt opgezet. In hoofdstuk 3 wordt de van toepassing zijnde wet- en regelgeving beschreven en wordt ingegaan op de te beschermen Natura 2000-gebieden. Hoofdstuk 4 gaat in op de ontwikkelingen die het bestemmingsplan biedt. In hoofdstuk 5 volgt een beschrijving van de huidige situatie en autonome ontwikkelingen die plaatsvinden binnen en buiten het plangebied. Hoofdstuk 6 gaat in op de gebruikte methode en aannames voor de effectbeschrijving. Tot slot bevat hoofdstuk 7 een beschrijving van de (cumulatieve) effecten die kunnen optreden.

3. WET- EN REGELGEVING

De Natuurbeschermingswet 1998 is per 1 oktober 2005 in werking getreden. In deze wet is de gebiedsbescherming van de Speciale Beschermingszones (SBZ) op grond van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn (Natura 2000-gebieden) geregeld, naast de bescherming van de nationale Staats- c.q. Beschermde Natuurmonumenten. De individuele soortenbescherming is op nationaal niveau geregeld in de Flora- en faunawet. Daarnaast is ook nog sprake van gebiedsbescherming in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De thema's soortenbescherming en de EHS horen formeel niet thuis in de passende beoordeling en worden daarom in het planMER uitgewerkt.

3.1. Vogel- en Habitatrichtlijn

Op Europees niveau bestaan twee richtlijnen die bepalend zijn voor het natuurbeleid in de verschillende lidstaten: de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn.

De Europese Vogelrichtlijn[1] is opgesteld in 1979 en heeft als doelstellingen:
- Beschermen van alle in het wild levende vogels en hun leefgebieden; extra bescherming trekvogels en bedreigde vogelsoorten door aanwijzing Speciale Beschermingszones (SBZ's);
- Opstellen beheersmaatregelen om de SBZ's in gunstige staat van instandhouding te houden of te brengen (instandhoudingsdoelen);
- Passende beoordeling van gevolgen van plannen of projecten, rekening houdend met de instandhoudingsdoelen.

De Habitatrichtlijn[2] is in 1992 opgesteld ter bevordering van de biodiversiteit in Europa. De doelstellingen van de Habitatrichtlijn luiden:
- Bescherming biodiversiteit door Speciale Beschermingszones (SBZ's) aan te wijzen voor bedreigde planten en dieren (behalve vogels) en hun leefgebieden;
- Opstellen beheersmaatregelen om de SBZ's in gunstige staat van instandhouding te houden of te brengen (instandhoudingsdoelen);
- Passende beoordeling van gevolgen van plannen of projecten, rekening houdend met de instandhoudingsdoelen.

3.2. Natuurbeschermingswet 1998

In 1998 is een nieuwe Natuurbeschermingswet tot stand gekomen die zich, in tegenstelling tot de oude Natuurbeschermingswet van 1967, alleen op gebiedsbescherming richt. Al snel bleek dat in deze nieuwe wet onvoldoende rekening was gehouden met de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Daarom is in 2001 een wetsvoorstel tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 aan de Tweede Kamer aangeboden. De Eerste Kamer heeft op 18 januari 2005 de (gewijzigde) 'Natuurbeschermingswet 1998' aangenomen. Deze wetswijziging is op 1 oktober 2005 in werking getreden.

[1] Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand.
[2] Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

Deze wet:
- Verankert de Europese gebiedsbescherming van Natura 2000, bestaande uit Speciale Beschermingzones op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, in de Nederlandse wetgeving;
- Vormt de wettelijke basis voor de aanwijzingsbesluiten met instandhoudings-doelstellingen;
- Legt de rol van het bevoegd gezag voor verlening van Natuurbeschermings-wetvergunningen bij de provincies (in dit geval Gedeputeerde Staten van Noord-Holland).

Vanaf dat moment verdwenen de afzonderlijke Vogel- en Habitatrichtlijnen naar de achtergrond. Deze Europese regelgeving is nu geheel in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd: wat de soortenbescherming betreft door de Flora- en faunawet en wat de gebiedsbescherming betreft door de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998.

De Natuurbeschermingswet 1998 houdt – in hoofdzaak – het volgende in. De minister van EL&I gaat over tot aanwijzing van gebieden zoals bedoeld in de Vogel- en Habitatrichtlijn. In een aanwijzingsbesluit wordt de instandhoudingsdoelstelling bepaald. Hiertoe behoren in ieder geval de instandhouding van natuurlijke leefgebieden (Vogelrichtlijngebieden) en de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties (Habitatrichtlijngebieden). De instandhoudingsdoelstelling kan echter ook betrekking hebben op behoud, herstel en ontwikkeling van natuurschoon of natuurwetenschappelijke waarden (Staats- c.q. Beschermde Natuurmonumenten).

Met het oog op de instandhoudingsdoelstelling stellen Gedeputeerde Staten voor de betrokken gebieden een beheerplan vast. In dit beheerplan wordt aangegeven welke instandhoudingmaatregelen dienen te worden genomen. Een beheerplan geldt voor een periode van maximaal zes jaren en kan worden verlengd.

Het is verboden zonder vergunning van Gedeputeerde Staten projecten te realiseren of 'andere handelingen' te verrichten, die – gelet op de instandhoudingsdoelstelling – de kwaliteit van het gebied kunnen verslechteren of een verstorend effect kunnen hebben. Van verslechtering of verstoring is – volgens de wet – in ieder geval sprake, indien het betrokken project of de betrokken handeling tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van het gebied kan leiden.

Volgens de EU-handleiding treedt 'verslechtering' op, wanneer de door de habitat ingenomen oppervlakte afneemt of wanneer er een dalende lijn optreedt met betrekking tot de specifieke betekenis van een gebied voor de instandhouding van de habitat of de daarmee 'geassocieerde typische soorten' op lange termijn. Van 'verstoring' is volgens de EU-handleiding sprake, wanneer uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de soort het gevaar loopt niet langer een levensvatbare component van de natuurlijke habitat te blijven.

Voor nieuwe projecten, handelingen of plannen, die afzonderlijk of in combinatie met andere projecten significante gevolgen voor het betrokken gebied kunnen hebben, wordt een 'Passende Beoordeling' gemaakt van de gevolgen voor het gebied. Daarbij wordt rekening gehouden met de instandhoudingsdoelstelling. Indien negatieve effecten van een project of handeling op een Natura 2000-gebied niet kunnen worden uitgesloten, is er sprake van vergunningplicht.

Habitattoets en Passende Beoordeling
Het is verboden zonder vergunning van Gedeputeerde Staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten, die – gelet op de instandhoudingsdoelstelling – de kwaliteit van een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een verstorend effect kunnen hebben.
Voor vergunningverlening is dan een habitattoets nodig. De eerste stap van de habitattoets betreft de oriëntatiefase waarin sprake is van een voortoets. Centraal staat dan de vraag of er een kans op een significant negatief effect is. Indien dit het geval is, dient aan de hand van een Passende Beoordeling dit effect te worden bepaald. Om voor vergunningverlening in aanmerking te komen, dient, wanneer significante gevolgen niet kunnen worden uitgesloten, zelfs niet na mitigerende maatregelen, vervolgens voldaan te worden aan de zogenaamde ADC-criteria:
- Zijn er Alternatieven?
- Is er sprake van een Dwingende reden van groot openbaar belang?
- Zijn er Compenserende maatregelen voorzien?

In het kader van de Natuurbeschermingswet dienen zowel de interne effecten (binnen Natura 2000) als de externe effecten (buiten Natura 2000) van het voornemen op de te beschermen soorten en habitats te worden onderzocht.

Ingeval van significant negatieve effecten op prioritaire habitats[3] of soorten komen in eerste instantie alleen argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten in aanmerking als dwingende reden van groot openbaar belang. Bij andere redenen van openbaar belang (bijvoorbeeld economische redenen) dient eerst advies van de Europese Commissie gevraagd te worden.

3.3. Te beschermen Natura 2000-gebieden

In en rondom het plangebied zijn twee Natura 2000-gebieden aanwezig (zie figuur 1) Beide gebieden worden in deze paragraaf beschreven.

[3] Prioritair habitat: natuurlijk habitat dat gevaar loopt te verdwijnen en voor welke instandhouding de gemeenschap een bijzondere verantwoordelijkheid draagt, omdat een belangrijk deel van het natuurlijke verspreidingsgebied op het grondgebied van de EU ligt.

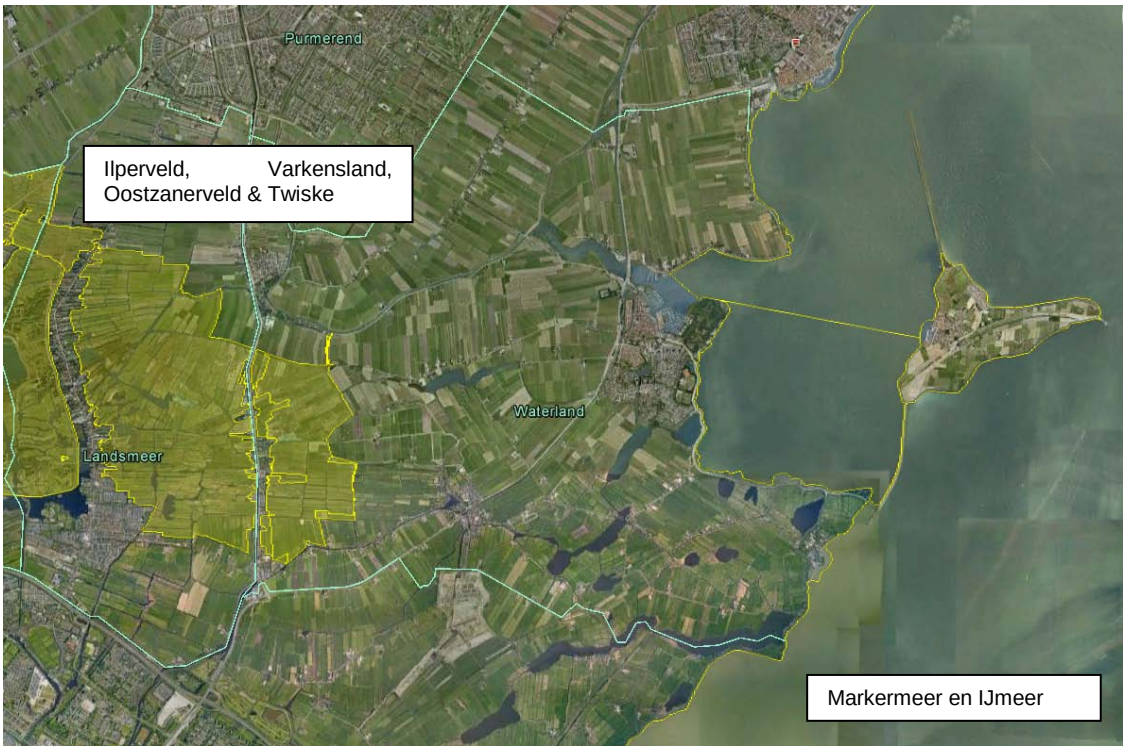

Figuur 1. Ligging Natura 2000-gebieden

3.3.1. Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske

De aanwijzing van het gebied is in ontwerp door de minister van LNV (nu EL&I) op 10 september 2008 gepubliceerd. Het gebied is nog niet definitief aangewezen.

Gebiedsbeschrijving

Het Natura 2000-gebied beslaat een oppervlakte van 2.546 ha en vormt het grootste brakwaterlaagveencomplex ten noorden van Amsterdam. Het Ilperveld, Oostzanerveld en Varkensland kenmerken zich door hun openheid. Het Twiske heeft ook opgaande beplantingen. Het gebied was van oorsprong hoogveen en is in de middeleeuwen in ontginning genomen. Door inklinking van het veen en de toegenomen invloed van de Zuiderzee kwam het onder invloed van brak water te staan en traden overstromingen op, waarbij klei op het veen werd afgezet. De vervening heeft nooit op grote schaal plaatsgevonden door de slechte kwaliteit van het veen (teveel zout). Na de afsluiting van de Zuiderzee stopte de aanvoer van brak water en werd zoet water aangevoerd.
Het landschap van het Ilperveld, Oostzanerveld en Varkensland bestaat uit vele kleine percelen grasland met rietkragen en ruigten met brakke flora, rietlandjes, veenmosrietlanden, en veenheide. in een dicht netwerk van brede en smalle sloten (zogenaamd "vaarland"). Het waterpeil ligt maar iets onder het maaiveld. In het open water komen kranswiervegetaties voor. De centrale plas in het Twiske (buiten het plangebied) is in zijn huidige vorm ontstaan door winnen van zand onder het veen en de klei voor het Coentunneltracé. Daar omheen ligt het laagveenlandschap, maar dit is door het vele bos veel beslotener dan in de andere deelgebieden en er zijn ook parkachtige gedeelten aangebracht.

		instandhoudingsdoelen kwantitatief	instandhoudingsdoelen kwalitatief
Habitattypen			
H3140	kranswierwateren		behoud oppervlakte en kwaliteit
H4010B	vochtige heiden, laagveengebied		uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit
H6430B	ruigten en zomen, harig wilgenroosje		behoud oppervlakte en kwaliteit
H7140B	overgangs- en trilvenen, veenmosrietlanden		uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit
H91D0*	hoogveenbossen		behoud oppervlakte en kwaliteit
Habitatsoorten			
H1134	bittervoorn		Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied
H1149	kleine modderkruiper		Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied
H1163	rivierdonderpad		Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied
H1318	meervleermuis		Behoud omvang en kwaliteit leefgebied
H1340*	noordse woelmuis		Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied
Broedvogels			
A021	roerdomp	15 paar	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A084	bruine kiekendief	15 paar	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A151	kemphaan	5 paar	Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied
A153	watersnip	60 paar	Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied
A193	visdief	180 paar	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A292	snor	50 paar	Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied
A295	rietzanger	800 paar	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
niet-broedvogels			
A043	grauwe gans	90 (seizoensgemiddelde)	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A050	smient	6.400 (seizoensgemiddelde)	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A051	krakeend	200 (seizoensgemiddelde)	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A056	slobeend	50 (seizoensgemiddelde)	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A125	meerkoet	710 (seizoensgemiddelde)	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A156	grutto	-	behoud omvang en kwaliteit leefgebied

Tabel 1 Te beschermen habitattypen en soorten in het Natura 2000-gebied Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske

Beschermd Natuurmonument Varkensland
Het Beschermd Natuurmonument Varkensland is gedeeltelijk onderdeel van het Natura 2000-gebied Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland en Twiske. De doelen voor het beschermde Natuurmonument Varkensland bestaan uit het behoud van:
- Landschap: vochtige veenweide gebied, brede waterlopen met enige rietlanden en –kragen;
- Landschap: rietlanden en verlandingsvegetaties
- Koningsvaren;
- Veenmosorchis (Malaxis);
- Welriekende nachtorchis;
- Bijzondere mossen, levermossen en veenmossen;
- Rijke broedvogelpopulatie aan weidevogels: grutto, kievit, scholekster, tureluur, watersnip.

Figuur 2. Begrenzing van het Beschermd Natuurmonument Varkensland

Deze doelen overlappen direct of indirect grotendeels met de Natura 2000-doelen. Met de definitieve aanwijzing van dit Natura 2000-gebied komen deze “oude” doelen te vervallen voor het westelijk deel dat samenvalt met Natura 2000. Voor het oostelijk deel blijft de status van Beschermd Natuurmonument en de bijbehorende gebiedsdoelen in stand. Deze doelen worden beschreven in paragraaf 5.2.2. van het planMER.

3.3.2. Markermeer en IJmeer
Dit gebied is op 23 december 2009 door de minister van LNV (nu EL&I) definitief aangewezen als Natura 2000-gebied.

Gebiedsbeschrijving
Dit Natura 2000-gebied beslaat een oppervlakte van circa 68.460 ha, waarvan circa 1.100 ha zowel Vogel- als Habitatrichtlijngebied is (Gouwzee, Kustzone Muiden). Het Markermeer ontstond als gevolg van voltooiing van de Houtribdijk tussen Enkhuizen en Lelystad in 1976. Het meer is met gemiddeld circa 3,5 meter, met enkele diepe

zandwinputten, relatief ondiep. De bodem bestaat grotendeels uit klei en slib, dat door de wind gemakkelijk opwervelt, waardoor het water alleen in de meer beschutte delen redelijk helder is. De watertoevoer vindt voornamelijk plaats vanuit het IJsselmeer, de randmeren en door uitslagwater van polders (Zuid-Flevoland). De afwatering is primair via het Noordzeekanaal.
Kenmerkend voor het IJmeer zijn de verschillen in waterdiepte, vooral door de aanwezigheid van diepe zandwinputten en vaargeulen. De oever van het IJmeer bestaat uit dijken, ondiepe oeverstroken met moerasbegroeiing ontbreken grotendeels.
Het water in het IJmeer is voornamelijk afkomstig van neerslag, aanvoer vanuit het IJsselmeer via het Markermeer, het Gooimeer en uitgeslagen boezemwater vanuit Flevoland en Waterland. Ook is er wegzijging van water naar aangrenzende polders. Het Markermeer en IJmeer bestaan vrijwel geheel uit open water. In luwere en ondiepere delen, zoals de Gouwzee (het deelgebied tussen het eiland Marken en het vasteland van Noord-Holland) en de Kustzone Muiden zijn kranswierbegroeiingen ontstaan. Het gaat zowel om vegetaties die gebonden zijn aan meer als minder voedselrijke milieus. Langs de Noord-Hollandse kust liggen enkele buitendijkse graslanden en ruigten. Langs de Houtribdijk is een vooroever aangelegd (natuurontwikkeling).

		instandhoudingsdoelen kwantitatief	**instandhoudingsdoelen kwalitatief**
Habitattypen			
H3140	kranswierwateren		behoud oppervlakte en kwaliteit
Habitatsoorten			
H1163	rivierdonderpad		behoud omvang en kwaliteit leefgebied
H1318	meervleermuis		behoud omvang en kwaliteit leefgebied
Broedvogels			
A017	aalscholver	8000 paar	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A193	visdief	630 paar	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
niet-broedvogels			
A005	fuut	170 (seizoensgemiddelde)	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A017	aalscholver	2600 (seizoensgemiddelde)	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A045	brandgans	160 (seizoensgemiddelde)	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A177	dwergmeeuw	-	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A197	zwarte stern	-	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A043	grauwe gans	510 (seizoensgemiddelde)	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A034	lepelaar	2 (seizoensgemiddelde)	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A050	smient	15.600 (seizoensgemiddelde)	behoud omvang en kwaliteit leefgebied

		instandhoudingsdoelen kwantitatief	instandhoudingsdoelen kwalitatief
Habitattypen			
A051	krakeend	90 (seizoensgemiddelde)	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A056	slobeend	20 (seizoensgemiddelde)	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A058	krooneend	-	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A059	tafeleend	3.200 (seizoensgemiddelde)	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A061	kuifeend	18.800 (seizoensgemiddelde)	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A062	topper	70 (seizoensgemiddelde)	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A067	brilduiker	170 (seizoensgemiddelde)	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A068	nonnetje	80 (seizoensgemiddelde)	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A070	grote zaagbek	40 (seizoensgemiddelde)	behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A125	meerkoet	4.500 (seizoensgemiddelde)	behoud omvang en kwaliteit leefgebied

Tabel 2 Te beschermen habitattypen en soorten in het gebied Markermeer en IJmeer

Gedragscode Waterrecreatie IJsselmeergebied

De gedragscode is een van de resultaten van een jarenlange samenwerking tussen de waterrecreatiesector (landelijk verenigd in de Regiegroep Recreatie & Natuur), Vogelbescherming Nederland en de Stichting Verantwoord Beheer IJsselmeer (VBIJ). De code is opgesteld ten behoeve van het Beheerplan Natura 2000 voor het IJsselmeergebied. De code stimuleert waterrecreanten hoe ze op een verantwoorde wijze met dit gebied moeten omgaan. Deze zogenaamde 'IJsselmeeraanpak' houdt kortweg in:

- Gebieden niet preventief voor recreatie afsluiten;
- Voorlichting en communicatie richten op recreanten en recreatieondernemers;
- Vinger aan de pols houden door middel van monitoring;
- Zo nodig, alsnog maatregelen nemen.

Deze IJsselmeeraanpak vormt een bijzondere uitwerking van het voorzorgbeginsel. De recreatiesector neemt zelf de taak op zich zijn achterban goed te informeren over het natuurbelang. Daarnaast stelt de sector in samenwerking met de natuurorganisaties een gedragscode op.
Het ministerie van EL&I en de provincies bekijken vervolgens of de gedragscode voldoende waarborgen biedt. BOA's (Buitengewoon Opsporingsambtenaren), Wetlandwachten en handhavers houden in de gaten hoe het gebruik zich ontwikkelt en kunnen recreanten zo nodig op hun gedrag aanspreken.
Daarom bekijken de betrokken partijen binnen de komende twee tot drie jaar samen waar de ijkpunten liggen voor de noodzaak om alsnog verdergaande maatregelen te nemen, zoals bijvoorbeeld tijdelijke sluiting van bepaalde gebieden. Mocht blijken dat het aantal vogels in een bepaald gebied afneemt, terwijl in dat gebied de recreatiedruk

niet is toegenomen, dan wordt de recreatiesector niet automatisch als veroorzaker aangewezen.

De IJsselmeeraanpak lijkt ook geschikt om lastige en kostbare vergunningprocedures, bijvoorbeeld voor de uitbreiding van een jachthaven, te vereenvoudigen. De initiatiefnemer hoeft op basis van deze aanpak bij het maken van een 'passende beoordeling' niet meer aan te geven wat de effecten van het in- en uitvarende verkeer van jachten zijn voor de kwetsbare oeverzones. Voorwaarde is wel dat de betreffende oeverzones door middel van de IJsselmeeraanpak worden beschermd.
Bijzondere aandacht is er in de gedragscode voor het Markermeer waarin drie deelgebieden gemeden moeten worden vanwege het grote belang voor de vogels. Deze gebieden zijn:

- Gouwzee;
- Pampushaven;
- Kustzone van Muiden.

Bij de uitbreiding van de Marina Resort Uitdam[4] met 250 plaatsen voor grotere schepen is bij de vergunningverlening voor het eerst expliciet verwezen naar deze IJsselmeeraanpak, als voorwaarde voor het verlenen van een Natuurbeschermingswetvergunning.

Figuur 3. Ruiende kuifeenden op het Markermeer

[4] Marina Resort Uitdam stond voorheen bekend als Camping-jachthaven Uitdam.

4. BESCHRIJVING ONTWIKKELINGEN

4.1. Inleiding

In figuur 4 zijn de relevante ruimtelijke ontwikkelingen met mogelijke aanzienlijke milieugevolgen in de gemeente Waterland weergegeven. De planmer-plichtige en merbeoordelingsplichtige ontwikkelingen in het plangebied van het Bestemmingsplan Buitengebied en het plangebied van het bestemmingsplan Marken 2013 zijn:

- Vergroten agrarisch bouwperceel (tot max 1,5 ha) en verplaatsen agrarische bedrijven;
- Ruimte voor kleinschalig kamperen, paardrijbakken, zwembaden en tennisbanen;
- Ruimte voor teeltwisseling en intensivering agrarisch grondgebruik in een daarvoor afgebakend gebied;
- Uitbreiding jachthavens;
    - Marina Monnickendam: 200 ligplaatsen;
    - De Zeilhoek: 200 ligplaatsen;
- Aanleggelegenheid voor riviercruiseschepen bij de haven van Marken;
- Recreatieve routes;
- Vaar- en schaatsroutes;
- Fiets- en voetpaden;
- Verruiming van het aantal evenementen op het Hemmeland en de realisatie van het Mirror-hotel.

Deze ontwikkelingen worden in de volgende paragrafen afzonderlijk toegelicht. Ontwikkelingen die zijn gebonden aan een specifieke locatie worden weergegeven in figuur 4. Op de figuur zijn ook de belangrijkste woningbouwlocaties buiten het plangebied weergegeven. Deze autonome ontwikkelingen zijn meegenomen in de autonome situatie voor de stikstofdepositie, maar spelen verder geen rol in de passende beoordeling.

4.2. Ontwikkeling agrarische functies en nevenactiviteiten

In beide bestemmingsplannen zijn mogelijkheden opgenomen om agrarische bouwpercelen te vergroten. Op basis van het provinciaal beleid is het niet toegestaan om binnen het plangebied agrarische bouwpercelen groter dan 1,5 ha te realiseren.

Primair agrarisch gebied
Vollegrondstuinbouw, fruitteelt, houtteelt, sierteelt en wisselteelt van bloembollen is in een beperkt deel van het plangebied toegestaan. Het gaat om een deel van droogmakerij de Purmer. Beplanting ten behoeve van opgaande teeltvormen mag maximaal 2,00 meter hoog zijn.

Naam / type ontwikkeling	Ruimtelijk programma	Categorie *Besluit mer* of Nb-wet	Wijze van bestemmen (Nota van uitgangspunten)
Vergroten agrarisch bouwperceel en verplaatsen agrarische bedrijven.	Beperkte groei van bestaande bedrijven: maatwerk per bedrijf. Maximale omvang 1,5 ha.	D14	Bouwpercelen aanduiden (op basis van type bedrijf). Groeiruimte is maatwerk per bedrijf. Maximale omvang is 1,5 hectare.
	Bedrijfsverplaatsing en nieuwvestiging ten behoeve van landschapsbeheer bij uitzondering mogelijk.	D14	Wijzigingsbevoegdheid ten behoeve van bedrijfsverplaatsing en nieuwvestiging.

Tabel 3 Ontwikkelingsmogelijkheden agrarisch bouwpercelen

Gebied ten oosten van het Goudriaankanaal
In het gebied ten oosten van het Goudriaankanaal worden grote ruimtelijke ingrepen, vestiging van nieuwe bedrijven en verplaatsing van bedrijven naar, niet wenselijk geacht in verband met de potenties die hier zijn voor de realisatie van nieuwe natuurwaarden (Afsprakenkader Waterland-Oost).

Mestvergisters
Het (co)-vergisten van mest of is slechts toegestaan via een afwijkingsbevoegdheid. Omdat de vraag naar mestvergisters naar alle verwachting beperkt blijft, wordt met het bestemmingsplan een maximum van 5 vergistingsinstallaties mogelijk gemaakt. Daarbij moet onder andere worden voldaan aan de volgende criteria:

1. De vergistingsinstallatie wordt gebouwd binnen het bouwperceel;
2. De mestvergistingsinstallatie is gebonden aan de eigen bedrijfsvoering. Een agrarisch bedrijf verwerkt eigen geproduceerde mest en voegt daar co-substraten van het eigen bedrijf of derden toe;
3. Mestvergisting blijft een ondergeschikte activiteit;
4. De capaciteit van vergisting bedraagt ten hoogste 100 ton per dag;
5. De gezamenlijke inhoud van de bouwwerken ten behoeve van vergisting heeft een inhoud van maximaal 25.000 m3;
6. De bouwhoogte van de installaties is maximaal 10,00 meter;
7. Er wordt voldaan aan de landschappelijke criteria uit het Afsprakenkader Landbouw en Landschap Waterland-oost (zie bijlage 1);
8. Met een erfinrichtingsplan wordt aangetoond dat de ontwikkeling op een zorgvuldige manier in het landschap wordt gepast.

Kleinschalig kamperen
Kleinschalig kamperen moet op of direct aansluitend op een agrarisch bouwperceel plaatsvinden. Kleinschalig betekent maximaal 25 standplaatsen. De maximale oppervlakte van een kampeerterrein is 1.600 m^2, waarbij maximaal 50 buiten het bouwperceel mag liggen. De functie mag geen onevenredige beperking opleveren van de ontwikkelingsmogelijkheden op aangrenzende percelen (minimaal 50 m afstand).

Paardrijbakken, zwembaden en tennisbanen
Zwembaden en tennisbanen moeten binnen de bouwvlakken of bestemmingsvlakken worden aangelegd. Paardrijbakken mogen daar ook buiten, maar wel aansluitend op het bijbehorend bouwvlak of bestemmingsvlak. Het moet gaan om eigen gebruik en er moet voldoende aandacht zijn voor de landschappelijke inpassing en situering. Om die reden moeten de functies zoveel mogelijk achter de hoofdgebouwen en dus uit het zicht worden gesitueerd. Voor paardrijbakken geldt een oppervlakte van maximaal 1.200 m^2. Ook mag er geen licht- en geluidhinder optreden.

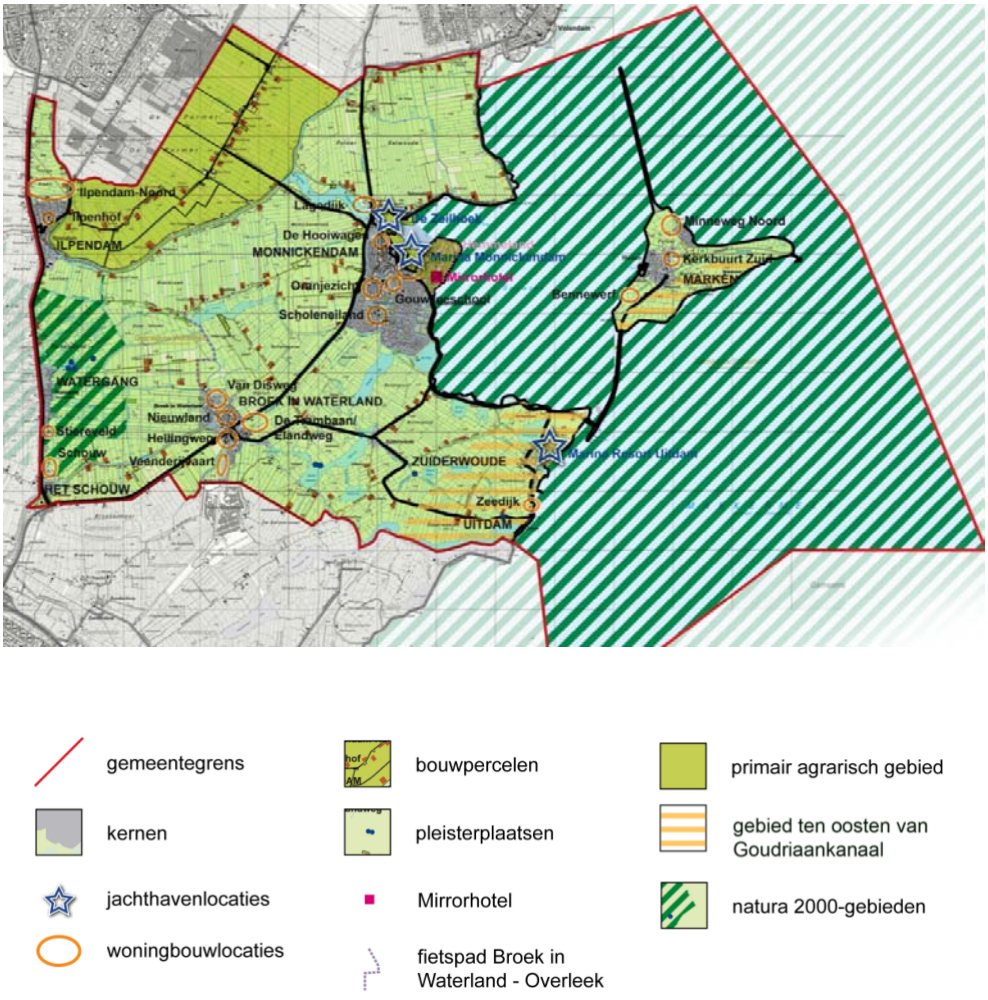

Figuur 4. *Belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen in de bestemmingsplannen Buitengebied Waterland 2013 en Marken 2013 + een aantal woningbouwlocaties*

4.3. Ontwikkeling waterrecreatie

Op basis van het Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan (2003) is besloten dat de bestaande jachthavens Uitdam, de Zeilhoek en Marina Monnickendam mogen groeien met in totaal 650 plaatsen. De plannen van de jachthavens zijn in verschillende stadia van uitwerking. De huidige stand van zaken wordt per jachthaven beschreven.

Marina Resort Uitdam
Voor de uitbreiding van Marina Resort Uitdam is een aparte bestemmingsplanprocedure doorlopen. In 2011 is dit bestemmingsplan onherroepelijk geworden en is een vergunning op basis van de Natuurbeschermingswet afgegeven. De Marina Resort Uitdam maakt daarom geen deel uit van het plangebied. Deze uitbreiding vormt in deze passende beoordeling alleen als autonome ontwikkeling onderdeel van de cumulatietoets.

De Zeilhoek
Bij de Zeilhoek bestaat het voornemen om de bestaande jachthaven opnieuw in te delen en het bestaande aantal ligplaatsen met 200 stuks uit te breiden tot circa 350 stuks (zie figuur 5). Met de nieuwe indeling kan worden ingespeeld op de trend naar grotere scheepsmaten. Daarmee komt de verdeling tussen grotere en kleinere schepen in de haven meer in evenwicht. Het plan is gebaseerd op een boxmaat van 15 x 5 m.

Figuur 5. Beoogd plangebied van jachthaven de Zeilhoek en ligging t.o.v. Natura 2000 (gele vlak)

Aan de oostzijde van de uitbreiding is tevens voorzien in de aanleg van een strekdam. Bij de aanleg van de haven komt veel zand vrij. Hiermee wordt aansluitend aan de strekdam een natuurvriendelijke vooroever gecreëerd.
De uitgebreide jachthaven ligt vrijwel geheel buiten Natura 2000, met uitzondering van het oostelijk deel dat net binnen het Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer ligt (gele vlak in figuur 5). Ten behoeve van de uitbreiding hoeft geen nieuwe of diepere vaargeul gerealiseerd te worden.

Op de oever heeft de Zeilhoek nog een aantal bouwplannen, die nog niet zijn uitgewerkt. Het gaat hier om een havenkantoor, een bedrijfsgebouw met showroom (voor boten), de vervanging/verplaatsing van het huidige restaurant en de mogelijke bouw van een revalidatiecentrum. De bouwmogelijkheden op de oever zijn nog niet voldoende concreet en worden daarom buiten het bestemmingsplan gehouden[5].

Marina Monnickendam
Marina Monnickendam heeft beleidsmatig gezien de mogelijkheid om het bestaande ligplaatsen (500) uit te breiden met 200 stuks. Omdat hiervoor nog geen concrete plannen zijn, is voor de Marina Monnickendam een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. De uitgebreide jachthaven ligt geheel buiten Natura 2000. Ten behoeve van de uitbreiding hoeft geen nieuwe of diepere vaargeul gerealiseerd te worden.

Aanleggelegenheid riviercruiseschepen Marken
In het bestemmingsplan Marken 2013 wordt een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om buitendijks bij de haven van Marken een aanlegsteiger te realiseren voor riviercruiseschepen van 135 meter lang. Het gaat hier om zogenaamde riviercruises waarbij schepen meerdaagse tochten maken over Europese meren en rivieren. De schepen maken daarbij gebruik van de bestaande vaargeul.

De steiger wordt ongeveer 60 meter lang en ligt net buiten Natura 2000-gebied (zie figuur 6).

Figuur 6. Beoogde aanlegsteiger voor riviercruises (schematisch)

[5] In het voorontwerpbestemmingsplan was de uitbreiding van het aantal ligplaatsen bij de Zeilhoek bij recht opgenomen. Omdat de politieke besluitvorming over deze ontwikkeling nog niet heeft plaatsgevonden, zijn de uitbreidingsmogelijkheden in het ontwerpbestemmingsplan onder een wijzigingsbevoegdheid gebracht.

De steiger wordt gefundeerd op buispalen, waarbij steeds 5 meter tussen de palen wordt aangehouden. Op een paar plekken aan weerszijden van de steiger worden afmeerpalen aangelegd.

4.4. Overige ontwikkelingen

Recreatieve routes
In de bestemmingsplannen worden bestaande recreatieve routes vastgelegd. Het betreft vaar-, kano- en schaatsroutes. Aangezien het om bestaande routes gaat, betreft het hier bestaand gebruik en geen nieuwe ontwikkelingen. Het gebruik van deze routes hoeft derhalve niet getoetst te worden in de passende beoordeling.

Aanleg van nieuwe verhardingen in het landelijk gebied is toegestaan op basis van een omgevingsvergunning. Concreet is de aanleg van een nieuwe fietsverbinding tussen Broek in Waterland (Noordmeer) en de Overleek (zie figuur 7). Het betreft hier een nieuwe fietsverbinding met een breedte van 2,5 meter.

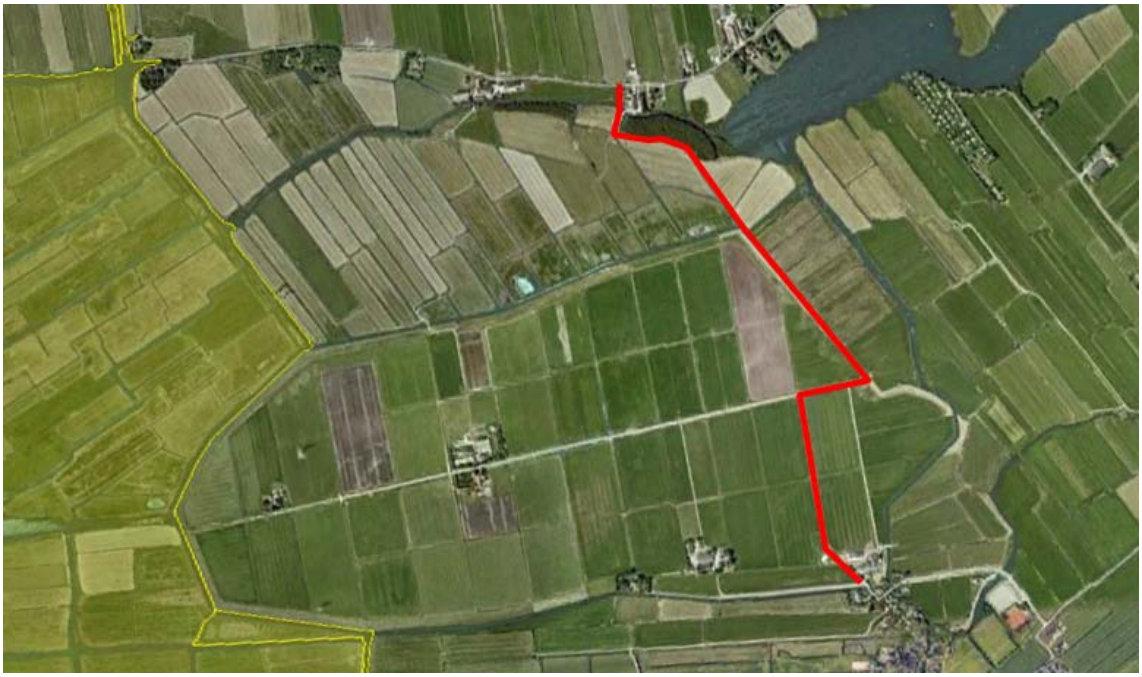

Figuur 7. Beoogd tracé fietspad Overleek-Noordmeer

Evenemententerrein Hemmeland
In het bestemmingsplan wordt het gebruik van het bestaande evenemententerrein geregeld. Op dit terrein vinden reeds dagrecreatie en evenementen plaats, zoals openlucht kerkdiensten, Mirrorpop, circus en een beachvolleybaltoernooi. Naast de bestaande evenementen, wordt daarbij gedacht aan de volgende typen evenementen:
- 10 x per jaar een middelgroot live-muziekevenementen (5.000 bezoekers);
- 5 x per jaar een groot muziekevenement (20.000 bezoekers). Waarbij één tweedaags en één driedaags evenement (met camping en bijbehorende voorzieningen).

Het bezoekersaantal mag maximaal 20.000 bedragen. Aangezien de aanwezige 500 parkeerplaatsen niet voldoende zijn om deze bezoekersaantallen te ontvangen, wordt de ontsluiting verzorgd door middel van shuttle-diensten vanaf parkeerterreinen elders. Bij schaatstochten met vergelijkbare bezoekersaantallen zijn hiermee goede ervaringen opgedaan.

Het Mirrorhotel

In het bestemmingsplan is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen waarmee een hotel bij het bestaande Mirrorpaviljoen in de zuidoosthoek van het Hemmeland kan worden gebouwd: het Mirrorhotel. Daarbij blijft de oppervlakte van het horecagebouw ten hoogste 1.600 m2. De brutovloeroppervlakte van de ruimtes in gebruik voor horeca, exclusief de parkeerruimte en/of technische ruimte in een souterrain of ondergronds, bedraagt ten hoogste 4.000 m². Er mag een halfverdiepte parkeerkelder worden gebouwd. De bebouwing heeft een goot- en bouwhoogte van maximaal 10,40 respectievelijk 15,40 meter.

Figuur 8. Beoogde locatie voor het Mirrorhotel

5. HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELINGEN

5.1. Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de te beschermen natuurwaarden in de Natura 2000-gebieden in de gemeente en, vanwege de externe werking van de Natuurbeschermingswet, ook rondom de gemeente. Beschreven wordt de verspreiding van de te beschermen habitats en soorten en voor wat betreft de vogels ook de periode waarin deze aanwezig zijn in het gebied. Vanwege de grote omvang van de beide Natura 2000-gebieden wordt alleen gekeken naar de deelgebieden op korte afstand van de gemeente Waterland.
Verder worden per Natura 2000-gebied de autonome ontwikkelingen beschreven, voor zover die van invloed kunnen zijn op de instandhoudingsdoelen van deze gebieden.

5.2. Beschrijving Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske

De informatie in deze paragraaf is ontleend aan het *Concept beheerplan Natura 2000 Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske* (januari 2011).

5.2.1. Habitats
In dit Natura 2000-gebied dienen de volgende habitats beschermd te worden:

H3140 kranswierwateren
Het habitattype kranswierwateren komt lokaal voor in het Oostzanerveld en in het Ilperveld. In dit gebied is een zeldzame brakke variant aanwezig, waarin gebogen kransblad en ook snavelruppia, of groot nimfkruid voorkomen. Daardoor levert het gebied een zeer grote bijdrage aan het landelijke doel voor het habitattype.

H4010B Vochtige heiden, laagveengebied
Het habitattype vochtige heiden, laagveengebied, ook wel moerasheide genoemd, komt met name voor in het centrale deel van het Ilperveld en lokaal in het Oostzanerveld. In de laagveenverlandingsserie is dit habitattype het laatste stadium van de successie. In de vegetatie zijn soorten aanwezig die aangeven dat een verdere ontwikkeling naar hoogveen te verwachten is. Het type kan ontstaan uit overgangs- en trilvenen of uit rietlanden. Natuurlijke veroudering en de opbouw van een waterlichaam van regenwater zijn daarbij van belang.

H6430 Ruigte en zomen
Ruigte en zomen zijn verspreid over het gehele Habitatrichtlijngebied aanwezig. De brakke variant van het habitattype ruigten en zomen, harig wilgenroosje (subtype B), ruigten met heemst en echt lepelblad is in dit gebied het meest belangrijk. Als gevolg van de algemene verzoeting van het oppervlaktewater gedurende de laatste eeuw is deze variant ook hier bedreigd. Vanwege de structuur is dit habitattype ook zeer belangrijk voor de soort noordse woelmuis (H3140).

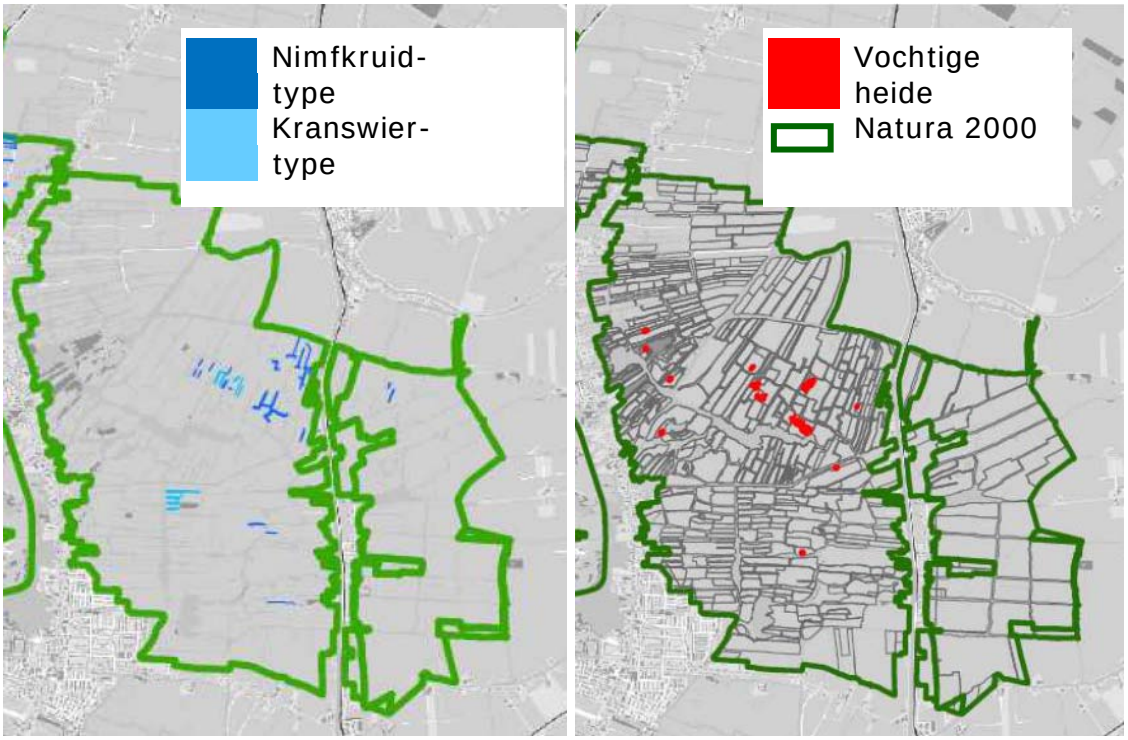

Figuur 9. Verspreiding kranswierwateren en vochtige heide

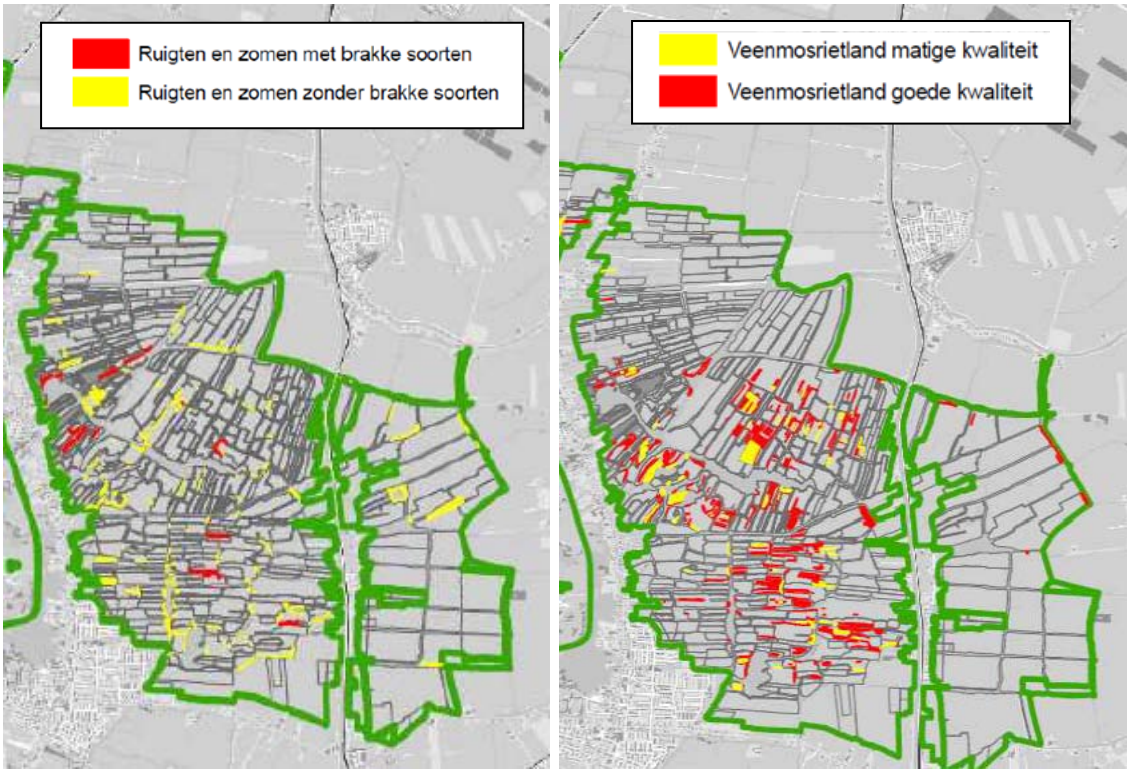

Figuur 10. verspreiding ruigte en zomen en veenmosrietland

H7140B Overgangs- en trilvenen, veenmosrietlanden
In het gebied komt de brakke variant van *overgangs- en trilvenen, veenmosrietlanden* (subtype B) voor, ontstaan door verlanding met ruwe bies. Herstelmaatregelen leiden tot een nieuwe ontwikkeling van helofytenrijke jonge verlandingstadia. Deze jonge stadia worden vervolgens vervangen door overgangs- en trilvenen. Ze zijn dus nodig voor duurzaam behoud van overgangs- en trilvenen in het gebied. Vanwege de structuur is het habitattype overgangs- en trilvenen, veenmosrietlanden (subtype B) zeer belangrijk voor de soort noordse woelmuis (H3140).

Hoogveenbossen (H91D0)
Hoogveenbossen komen slecht lokaal voor in de westelijke helft van het Ilperveld. Het oppervlakte van dit habitattype is beperkt. Uitbreiding is lastig door de slechte waterkwaliteit van het grondwater.

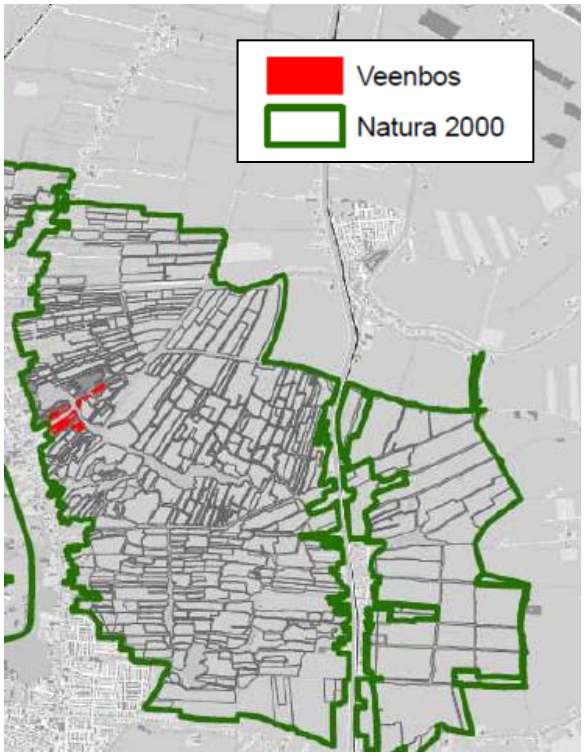

Figuur 11. Verspreiding veenbos

Gevoeligheden
De genoemde habitats zijn deels (zeer) gevoelig voor vermesting en verzuring en daarmee voor stikstofdepositie. Tabel 4 geeft de kritische depositie per habitat weer, alsmede de bandbreedte van de achtergronddepositie in dit Natura 2000-gebied in 2010 (zie ook figuur 12). De *kritische depositiewaarde* is de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitattype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende werking van stikstofdepositie.

Uit deze tabel blijkt dat voor het meest kritische habitat overgangs- en trilvenen nergens voldaan wordt aan de kritische depositie. Aangezien voor dit habitat een

uitbreidingsdoelstelling geldt ten aanzien van het areaal, vormt de te hoge achtergronddepositie een belemmering voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstelling voor dit habitattype. Elke extra depositie vergroot deze belemmering en moet als een significant negatief effect worden beschouwd.

		Kritische depositie (mol/ha/jaar)[6]	Bandbreedte achtergronddepositie 2010 [7]
H3140	Kranswierwateren	2100	1170 - **2340**
H4010B	Vochtige heiden, laagveengebied	1300	1170 – **2340**
H6430B	Ruigten en zomen, harig wilgenroosje	>2400	1170 – 2340
H7140B	Overgangs- en trilvenen, veenmosrietlanden	700	**1170 – 2340**
H91D0*	Hoogveenbossen	1800	1170 – **2340**

*Tabel 4 Kritische en achtergronddepositie*s

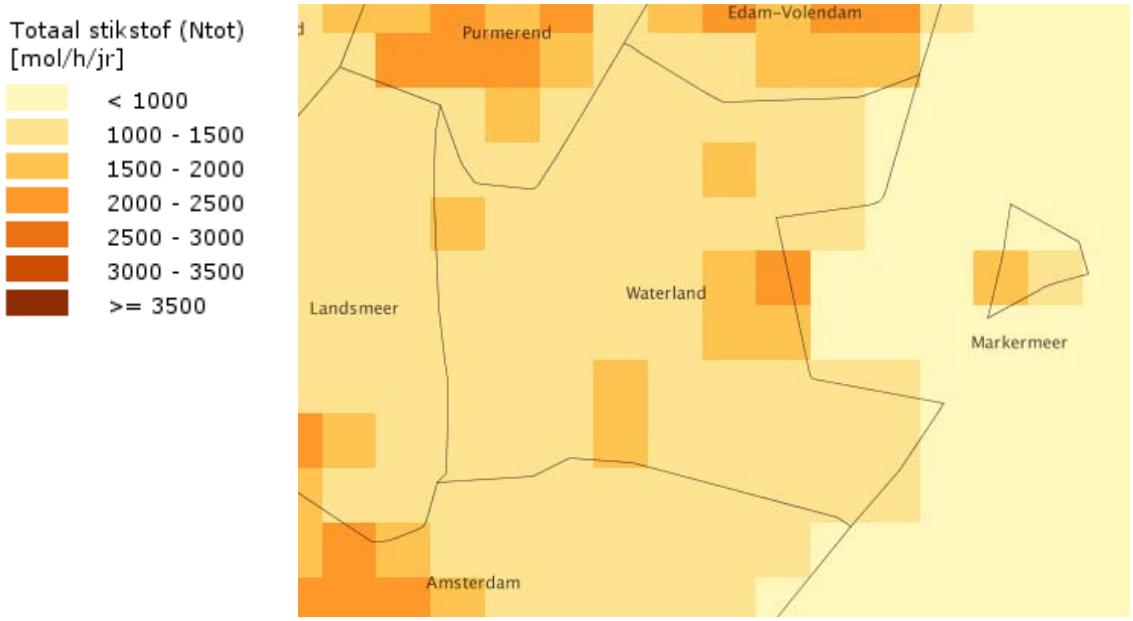

Figuur 12. Achtergronddepositie stikstof in 2010 in mol/ha/jr (bron; RIVM, 2012)

Op 3 april 2009 is een regionale expertmeeting gehouden om de stikstofproblematiek specifiek voor Laag Holland in kaart te brengen. Door de experts is aangegeven dat de trilvenen en vochtige heiden in de huidige situatie in kwaliteit achteruit gaan. De terreinbeheerders geven echter aan dat uit de praktijk blijkt dat door een beter en intensiever natuurbeheer en verbetering van het waterbeheer de kwaliteit van deze habitats kan toenemen.
Verbetering van de waterkwaliteit en beter of intensiever beheer zijn in het concept Beheerplan voor dit gebied (11 januari 2011) als maatregel verder uitgewerkt. Door

6 Bron: Dobben, H.F. van (2008): "Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden" Alterra-rapport 1654.

7 www.rivm.nl/nl/themasites/gcn/Depositiekaarten

deze maatregelen komt naar verwachting de komende 20 jaar de instandhoudingsdoelstelling niet in gevaar. Het is daardoor volgens het concept-beheerplan niet noodzakelijk om op korte termijn de kritische depositiewaarde te bereiken.

De cruciale rol van het water- en terreinbeheer voor dit Natura 2000-gebied komt ook naar voren in de *Knelpunten- en kansenanalyse* voor dit gebied (Kiwa Water Research/EGG-consult, oktober 2007). Deze analyse noemt de volgende knelpunten:

- Verlaging grondwaterstand door droogmakerijen buiten Natura 2000-gebied;
- Lage zomergrondwaterstand als gevolg van verminderde toestroming oppervlaktewater door vastslaan kraggen;
- Lage grondwaterstand door onderbemaling binnen Natura 2000-gebied;
- Weinig fluctuerend oppervlaktewaterpeil en ontbreken inundatie door star peilbeheer;
- Verzuring als gevolg van pyrietoxidatie door diepe zomergrondwaterstanden;
- Externe en interne eutrofiëring door inlaat en doorstroming van nutriënten- en sulfaatrijk oppervlaktewater in natuurterreinen;
- Externe eutrofiëring[8] door bemesting in Natura 2000-gebied;
- Interne eutrofiëring als gevolg van mineralisatie door te lage Zomergrondwaterstand;
- Onvoldoende doorzicht als gevolg van anaerobe afbraak van veen door bemesting;
- Onvoldoende doorzicht als gevolg van opwerveling slib door boten voor recreatie en beheer;
- Verzoeting door ontbreken toevoer zout water en door inlaat van en doorspoelen met zoet oppervlaktewater;
- Te hoog sulfidegehalte door verzoeting;
- Verruiging in droge perioden;
- Gebrek aan jonge verlandingsstadia door voortschrijdende successie en niet op gang komen verlanding.

[8] Eutrofiëring: het verschijnsel dat door toevoer van een overmaat aan voedingsstoffen een sterke groei en vermeerdering van bepaalde soorten optreedt, waarbij meestal de soortenrijkheid of biodiversiteit sterk afneemt.

5.2.2. Niet-vogelsoorten

Te beschermen niet-vogelsoorten zijn:

H1134 Bittervoorn

De bittervoorn komt verspreid over het gehele Natura 2000-gebied voor, plaatselijk in hoge dichtheden. Het gebied ligt binnen het hoofdverspreidingsgebied van de bittervoorn en is daarom van relatief groot belang voor deze soort.

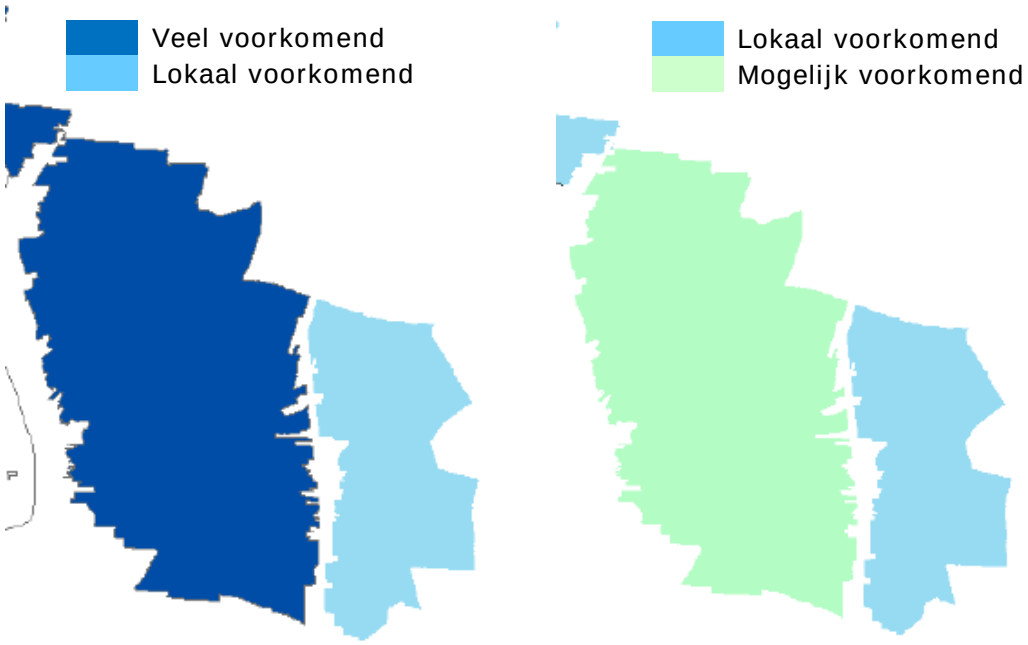

Figuur 13. Verspreiding bittervoorn en kleine modderkruiper (bron: concept-beheerplan Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland en Twiske, 2011)

H1149 Kleine modderkruiper

In de veenpolders kan de kleine modderkruiper lokaal worden aangetroffen in kleine heldere poldersloot jes met ondergedoken waterplanten in stilstaand tot langzaam stromend water. Buiten de heldere, waterplantenrijke sloten heeft de soort een zekere binding met een goed ontwikkelde oevervegetatie, welke ruimschoots voorkomen in het gebied.

H1163 Rivierdonderpad

De rivierdonderpad komt veel voor in het zuidelijk deel van het Oostzanerveld en lokaal langs plassen in het Ilperveld. De soort leeft op kunstmatig substraat (stenen, kleine brokken puin langs de oever, dammetjes, etc.).

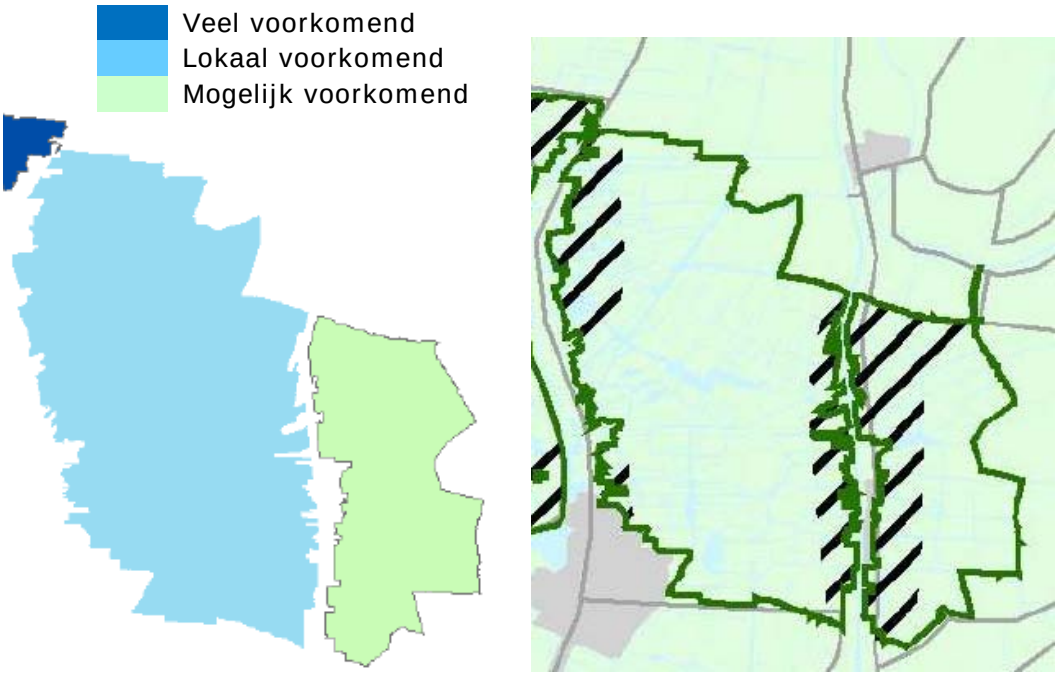

Figuur 14. Verspreiding rivierdonderpad en meervleermuis (bron: concept-beheerplan Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland en Twiske, 2011)

H1318 Meervleermuis

De meervleermuis gebruikt wateren verspreid over het gebied om te foerageren. In dit Natura 2000-gebied zijn geen kolonies aanwezig. In paragraaf 5.3.4 wordt nader ingegaan op de regionale verspreiding van de meervleermuis.

H1340 Noordse woelmuis

De noordse woelmuis is aangetroffen in het noordelijk deel van Varkensland, verspreid over het Ilperveld en in het midden van het Oostzanerveld. Het gebied is van bijzonder belang voor deze soort die landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeert. De rietlanden, ruigten, trilvenen en eilandjes in dit Natura 2000-gebied garanderen een groot areaal hoogwaardig leefgebied.

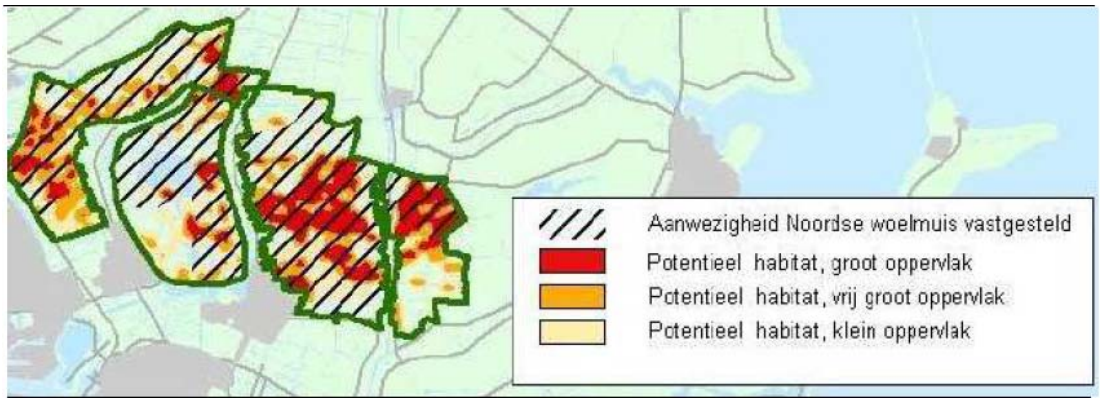

Figuur 15. Verspreiding noordse woelmuis (bron: concept-beheerplan Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland en Twiske, 2011)

5.2.3. Broedvogels

Hieronder wordt beschreven voor welke broedvogels het gebied van belang is. De gegevens zijn afkomstig uit het concept-beheerplan (jan 2011) en beschrijven veelal de situatie in de periode 2003-2006. Recentere gegevens zijn vooralsnog niet beschikbaar.

A021 Roerdomp

Het huidige aantal roerdompen bestond in de periode 2003-2006 uit meer dan 15 broedparen; het instandhoudingsdoel (15 broedparen) werd toen dus gehaald. Nieuwere gegevens zijn niet beschikbaar. Vooral percelen met afwisselend nat en droog overjarig rietland en hier en daar ondiepe plasjes of slootjes, vormen een ideaal biotoop. Daarnaast is rust belangrijk voor broedende roerdompen. De meest verstorende invloed gaat uit van wandelaars, vissers en waterrecreanten. De roerdomp bouwt zijn nest op de grond. Daardoor zijn ze relatief gevoeliger voor predatie door bijvoorbeeld vos, of verjaging door grauwe gans. Gelet op de positieve trend sinds 1990 treden in de huidige situatie bovenstaande knelpunten niet op. Omdat echter het toekomstig recreatief gebruik en de effecten daarvan moeilijk te voorspellen zijn, wordt in het kader van het beheerplan het recreatief gebruik gemonitord om zonodig bij te kunnen sturen.

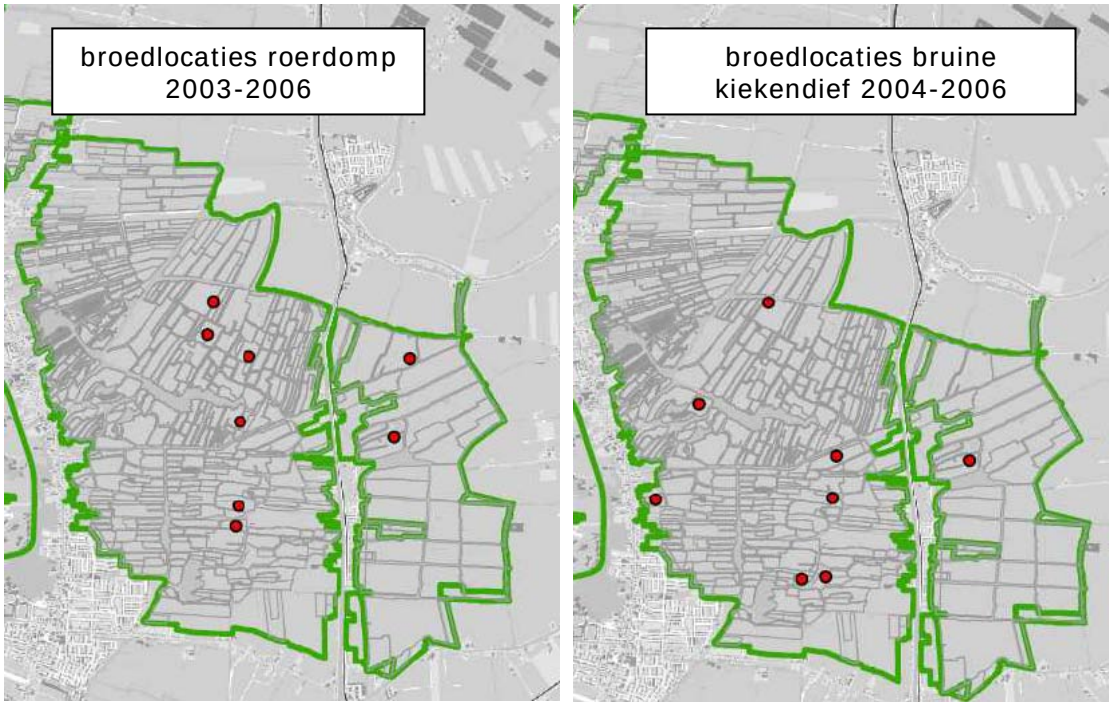

Figuur 16. Broedlocaties roerdomp en bruine kiekendief (bron: concept-beheerplan Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland en Twiske, 2011)

A084 Bruine kiekendief

Het huidige aantal broedparen van de bruine kiekendief schommelt tussen de 12 en 16 broedparen. Het instandhoudingsdoel (15 broedparen) wordt dus ongeveer gehaald. De bruine kiekendief broedt meestal in drogere overjarige rietlanden dan de Roerdomp. Evenals bij deze laatste soort is rust erg belangrijk in het broedseizoen.

Vooralsnog zijn er geen knelpunten gesignaleerd ten aanzien van recreatieve verstoring doch het recreatief gebruik van het gebied wordt in de toekomst gemonitord.

A151 Kemphaan
De kemphaan is van oudsher een zeer karakteristieke broedvogel van de Nederlandse laagveengraslanden. De soort gaat al vanaf de jaren vijftig sterk achteruit. Deze achteruitgang lijkt nog niet te zijn gestopt. In dit deelgebied broedden in begin jaren zeventig nog geregeld meer dan 100 paren (1975 164), in de jaren tachtig en begin jaren negentig nog tientallen paren en in 1993-1999 gemiddeld 7 paren. Het laatste broedgeval vond plaats in 2006. Inmiddels is de kemphaan als broedvogel geheel verdwenen uit dit Natura 2000-gebied.
De Kemphaan is een van de meest kritische weidevogels, door de eisen die hij aan het broedgebied stelt. Het broedbiotoop van de Kemphaan bestaat uit vochtige en schrale graslanden in open landschappen. De nestplaats is gelegen in schrale, eventueel licht beweide graslanden met een gevarieerde en ‘pollige’ vegetatiestructuur. De voedselbiotopen van de Kemphanen zijn graslanden met een hoog grondwaterpeil in het voorjaar en ondiepe sloten en poelen. De vrouwtjes trekken met de jongen naar graslanden met korte begroeiingen om te foerageren. Als baltsplaats gebruiken de Kemphanen ook korte grazige vegetaties, meestal liggen de baltsplaatsen langs de waterkant en vaak op een iets verhoogde plek. In het gebied is niet voldoende geschikt leefgebied aanwezig voor deze kritische soort. In het kader van het concept-beheerplan wordt nieuw leefgebied ontwikkeld.

A153 Watersnip
Net als de Kemphaan is de Watersnip een zeer kritische vogel die de laatste decennia als broedvogel in Laag Holland zeer sterk is afgenomen. In dit deelgebied broedden in begin jaren zeventig nog tenminste 100 paren en eind jaren negentig nog circa 47. De broedbiotoop van de Watersnip bestaat uit moerassig laagveen en natte heiden en zeer vochtige schrale graslanden op veengrond. Het leefgebied van de Kemphaan is ook geschikt voor de Watersnip. In de huidige situatie is niet voldoende leefgebied aanwezig om de instandhoudingsdoelstelling (60 paar) te behalen.

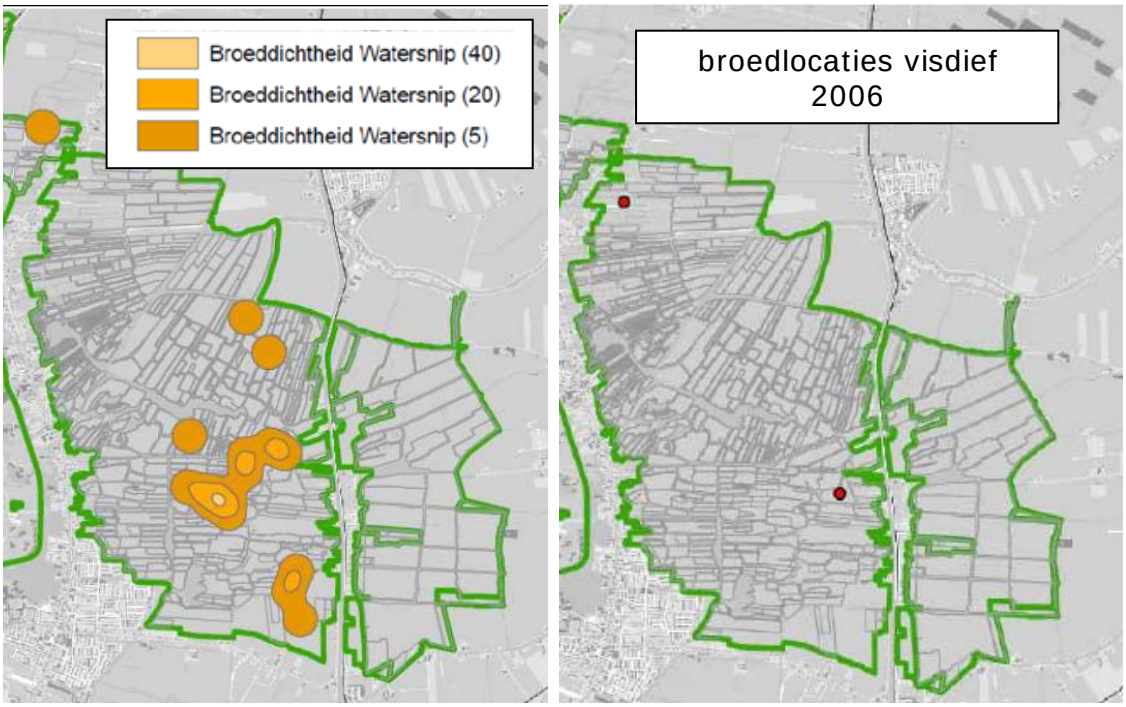

Figuur 17. Broeddichtheid watersnip + broedlocaties visdief (bron: concept-beheerplan Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland en Twiske, 2011)

A193 Visdief

Het aantal paren van de visdief in het gebied heeft maximaal 565 paren bedragen (1992), maar beweegt zich doorgaans tussen de 150 en 400 met een duidelijke neergaande teneur (2006 nog 40 paren). Hoewel geschikt broedgebied aanwezig is, worden deze locaties niet door de soort gebruikt. De broedparen zijn nog wel in de provincie aanwezig maar verplaatsen zich naar nieuw ontstane kolonies, vooral in het IJsselmeergebied.

De visdief heeft belang bij kaal of spaarzaam begroeid land. Troebel water zorgt mogelijk voor verslechtering van zijn foerageergebied. Voor deze soort geldt verder dat verstoring door (water)recreatie nader bekeken moet worden.

A292 Snor

Het aantal broedparen van de snor werd in de periode 2003-2007 tussen de 40 en 70 paar geschat, dus rond het instandhoudingsdoel van 50 paar. De voorkeur van de snor gaat uit naar opgaande, overjarige rietvegetaties met een goed ontwikkelde onderlaag van oud plantenmateriaal (een ‘kniklaag’) in ondiep water. De snor maakt zijn nest op een hoogte van 10-30 cm boven de grond of het wateroppervlak. Voedsel wordt gezocht in de onderste lagen van de moerasvegetaties, ook vlak boven bodem en water en later in het broedseizoen ook in wilgenopslag. Jonge verlandingen zijn belangrijk voor de soort.

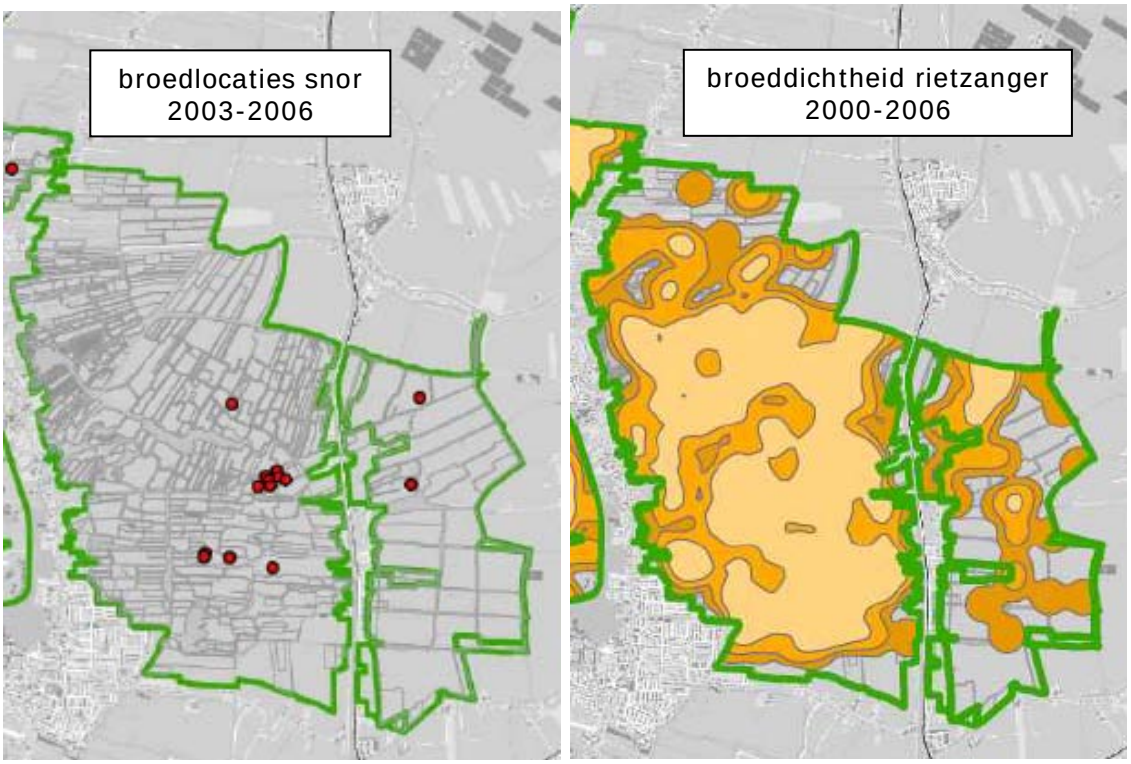

Figuur 18. broedlocaties snor + broeddichtheid rietzanger (bron: concept-beheerplan Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland en Twiske, 2011)

A295 Rietzanger
Het aantal broedparen van de rietzanger in 2006 werd op meer dan 1.000 paar geschat. De soort is verspreid over het gebied aanwezig. Geschikte broed- en foerageergebieden voor de Rietzanger zijn Veenmosrietlanden, grote zeggen, vochtige ruigten, hooiland (dotter, koekoeksbloem) en verruigd rietland. De soort kan echter ook broeden in een smalle rietkraag of ruige greppel. Gelet op de positieve trend en het reeds behalen van het instandhoudingsdoel (800 paar) treden in de huidige situatie geen knelpunten op.

5.2.4. Niet-broedvogels
Het gebied is van belang voor de volgende doortrekkende en overwinterende vogels:

A043 Grauwe gans
De soort komt ’s winters verspreid in het gehele Natura 2000-gebied voor in agrarisch goed onderhouden graslanden met een matige tot intensieve bemesting. In 2006 waren in de winter- en trekperiode 1.150-1.500 grauwe ganzen aanwezig. Sinds begin jaren negentig zijn de aantallen Grauwe ganzen zowel landelijk als lokaal sterk toegenomen. Het instandhoudingsdoel (90 vogels) wordt ruimschoots gehaald. Deze vogels zijn inmiddels het hele jaar in grote aantallen aanwezig en geven tegenwoordig veel overlast voor agrariërs en mogelijk ook voor broedende weidevogels.

A050 Smient
Op de Stootersplas in het Twiske bevindt zich een rustplaats van smienten. Voedselgebieden van deze soort zijn vooral gelegen in het noordelijk deel van het Oostzanerveld, in het Ilperveld en Varkensland. Aantallen van deze soort in het gebied worden geschat tussen de 14.600-31.000 per jaar. Smienten zijn planteneters die op een grote verscheidenheid aan planten, zaden en wortels kunnen foerageren. De soort heeft een voorkeur voor eiwitrijke en goed verteerbare grassoorten (of jonge scheuten), die hij graag zoekt op vochtige of deels geïnundeerde graslanden, in verband met frequente drinkvluchten. Het instandhoudingsdoel (behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor 6400 vogels) is reeds bereikt.

A051 Krakeend
De krakeend is jaarrond verspreid over het gebied aan te treffen en broedt ook in het gebied. Voor deze soort is het Natura 2000-gebied echter alleen aangewezen als overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van trekvogelsoorten. De krakeend wordt vooral aangetroffen op grote wateren zoals in het Twiske. Deze soort is een weinig gespecialiseerde alleseter. Het voedsel is voornamelijk plantaardig en kan bestaan uit zaden, wortels en waterplanten. Ook worden insecten en andere kleine waterdieren gegeten. Buiten de broedtijd graast de krakeend in graslanden en bezoekt hij graanstoppelvelden. Het seizoensgemiddelde van de krakeend in het gebied ligt tussen 350-400 vogels waarmee het instandhoudingsdoel (behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor 200 krakeenden) ruimschoots gehaald wordt.

A056 Slobeend
De slobeend is jaarrond verspreid over het gebied aan te treffen en broedt ook in het gebied. Deze soort verblijft vooral op ondergelopen grasland en in ondiep water verspreid over het gebied. Het aantal niet-broedende slobeenden in het gebied schommelt tussen de 20 en 50 vogels, waarmee het instandhoudingsdoel (50 vogels) in sommige jaren gehaald wordt. Zowel de landelijke als lokale trend is fluctuerend. De totale broedaantallen in Laag Holland vertonen sinds 1990 sterke fluctuaties met pieken en dalen, waarschijnlijk beïnvloed door ongunstige (droge) en gunstige (natte) voorjaren.

A125 Meerkoet
Meerkoet worden vooral aangetroffen op de grotere wateren zoals de Stootersplas; de Meerkoet foerageert daarnaast ook veelvuldig op grasland. Het seizoensgemiddelde ligt tussen de 700 en 750 vogels, hetgeen ongeveer rond het instandhoudingsdoel ligt (710 vogels). De recente afname in het Natura 2000-gebied houdt hoogstwaarschijnlijk geen verband met afname van de kwaliteit van het leefgebied. Doordat de soort zeer flexibel is qua leefgebied en voedsel en bovendien niet schuw is, is de meerkoet minder gebonden aan natuurgebieden dan andere soorten. Ook buiten het Natura 2000-gebied kan geschikt leefgebied aanwezig zijn, waardoor mogelijk een afname in het Natura 2000-gebied optreedt.

A156 Grutto

Het gebied is alleen voor de doortrekkende grutto's aangewezen (gegevens over de ruimtelijke verdeling doortrekkende grutto's ontbreken). De aanwijzing heeft dus geen betrekking op de broedende vogels. Aantallen op slaapplaatsen in het Natura 2000-gebied fluctueren tussen de 270 en 1.300 vogels. Figuur 19 laat de aantallen grutto's op slaapplaatsen in het oostelijk deel van het Natura 2000-gebied zien. Landelijke trend- en verspreidingsgegevens van de (niet-broedende) Grutto zijn niet bekend, zodat geen indicatie voor de draagkracht geformuleerd kan worden. Om die reden is ook geen instandhoudingsdoel gekwantificeerd.

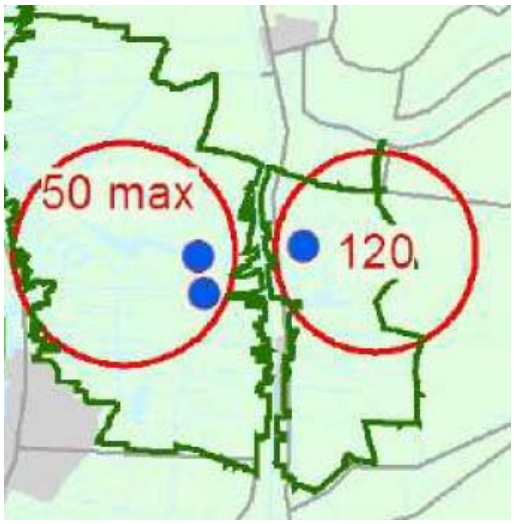

Figuur 19. Totale aantallen Grutto's op slaapplaatsen (blauwe cirkels) (Bron: Landschap Noord-Holland, 2006)

5.2.5. Autonome ontwikkelingen

Recreatieplan Laag Holland

In dit Recreatieplan plan worden voor Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland en Twiske de volgende nieuwe ontwikkelingen genoemd:

- Te ontwikkelen wandelpad recreatie-as door Twiske/Oostzanerveld;
- Te ontwikkelen vrijliggende intensieve fiets- of skate-route door Twiske en Oostzanerveld;
- Te ontwikkelen ruiterroute in Twiske;
- Realisatie kanoaanvoerroute Oostzanerveld en Twiske;
- Opheffen toervaartknelpunten Ringvaart Twiske;
- Te ontwikkelen veenshelters in het Ilperveld;
- Hotel- of congresvoorzieningen in het Twiske.

In het kader van het concept-beheerplan voor dit Natura 2000-gebied worden al deze ontwikkelingen als te prematuur bestempeld om te kunnen toetsen. Indien deze maatregelen als concreet project worden aangemeld, worden ze getoetst in het kader van de Natuurbeschermingswet. Deze ontwikkelingen worden in dit planMER dan ook niet meegenomen in de cumulatietoets.

Agrarische functies

In het kader van de landelijke Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) is afgesproken dat de agrariërs met een voorstel komen om de stikstofdepositie netto te laten dalen. Daalt de stikstofdepositie daadwerkelijk, dan kunnen de agrarische bedrijven weer groeien zonder dat een vergunningprocedure nodig is. De inzet is om dit te bereiken met maatregelen op vrijwillige basis. De provincie en de agrarische sector werken aan afspraken over deze aanpak. Gezien de grote inhoudelijke en juridische onzekerheden met betrekking tot de PAS wordt hiermee in deze passende beoordeling geen rekening gehouden.

Natuurherstel
In het kader van het concept-beheerplan worden verschillende maatregelen getroffen om de instandhoudingsdoelen voor het gebied te realiseren. Deze maatregelen hebben vooral betrekking op de hydrologie, het terugdringen van het vermestingniveau en het treffen van (aanvullende) inrichtings- en beheersmaatregelen.

5.3. Beschrijving Markermeer en IJmeer

5.3.1. Algemeen
Het Markermeer is een deel van wat vroeger de zuidelijke kom van de Zuiderzee was. Dit gebied lag naar verhouding ver weg van de waterstroom van de IJssel naar de Waddenzee en het water was dan ook relatief kalm. Daardoor bezonk hier fijn sediment, waardoor de bodem nu grotendeels uit klei bestaat, met daarop een laag slib. Dit slib is nogal mobiel en gevoelig voor opwerveling door wind- en golfwerking. Het doorzicht is dan ook doorgaans beperkt en sterk afhankelijk van windkracht en windrichting. De meer beschutte delen (IJmeer, Hoornsche Hop en Gouwzee) zijn gewoonlijk helderder, behalve bij oostenwind. Na de aanleg van de Houtribdijk lijkt het aanwezige slib zich te hebben verplaatst naar de diepere delen van het meer in het oosten. Met deze verplaatsing is de driehoeksmossel (een belangrijke voedselbron voor veel watervogels) grotendeels geconcentreerd geraakt in de erosiegebieden in het westen. Door de erosie blijft de bodem continu slib afgeven dat het systeem nauwelijks uit kan. Door de aanleg van de Houtribdijk kan dit slib namelijk niet meer bezinken in de oude stroomgeulen in het IJsselmeer. De algehele sliblast in het meer blijft hierdoor toenemen, waardoor het water ook in het westen uiteindelijk weer troebeler is geworden. Begin jaren negentig van de vorige eeuw is de dichtheid van de driehoeksmosselen hierdoor sterk afgenomen, en door de verminderde filtercapaciteit van de populatie is het doorzicht vervolgens verder verlaagd. Hoewel de chemische waterkwaliteit goed is en nog langzaam verbetert, vormt het hoge slibgehalte toch een belangrijk waterkwaliteitsprobleem.
Het gehele watersysteem inclusief IJmeer en Gouwzee is circa 70.000 ha groot en heeft een gemiddelde diepte van 3,9 meter. Net als in het IJsselmeer is het winterstreefpeil twintig centimeter lager dan het zomerpeil (tegengesteld aan een natuurlijke situatie), maar de verblijftijd van het water is hier, door de afsnijding van de verbinding met de IJssel, aanzienlijk langer: 12 tot 15 maanden.

Het Markermeer/IJmeer is van internationaal belang voor visetende (fuut, aalscholver, nonnetje, grote zaagbek, dwergmeeuw, zwarte stern), mosseletende (kuifeend, tafeleend, topper) en waterplantenetende (krooneend, meerkoet, tafeleend) watervogels. Voor de soorten van de eerste twee categorieën zijn de omstandigheden in de jaren negentig verslechterd door afname van de driehoekmossel in het Markermeer en afname van de spiering in zowel het IJsselmeer als het Markermeer. Het eerste proces is verbonden aan afname van de voedselrijkdom na de aanleg van de Houtribdijk in combinatie met de hoge sliblast, het tweede proces is mogelijk klimaatgerelateerd. Ook het tegennatuurlijke peilbeheer speelt een negatieve rol.

5.3.2. Habitats
Figuur 20 laat de ligging van de kwalificerende habitats voor de Waterlandse kust zien. Duidelijk is de grote concentratie in het zuidelijk deel van de Gouwzee in de luwte van Marken en de dijken ten noorden en ten zuiden daarvan. Het betreft de grootste oppervlakte aan kranswiervegetatie met sterkranswier in ons land. De afgelopen jaren

is dit habitattype in het hele Natura 2000-gebied met ruim 600 ha in omvang toegenomen tot 1906,3 ha in 2010 (bron: Rijkswaterstaat Noord-Holland, 2012). De kranswieren vormen in de zomer en de herfst een belangrijke voedselbron voor o.a. krooneenden.

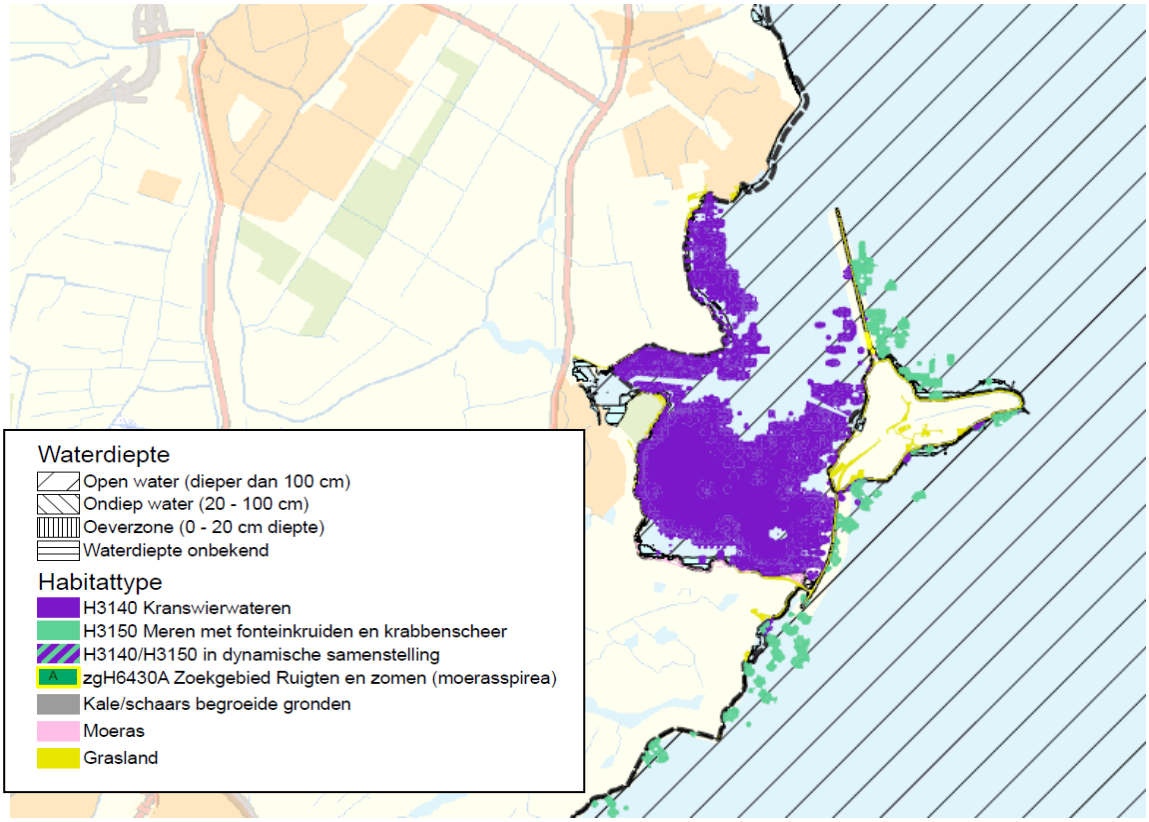

Figuur 20. Ligging habitats Bron: website Natura 2000 in het IJsselmeergebied

Het habitat Kranswierwateren kent een kritische stikstofdepositie van 2100 mol/ha/jr. De achtergronddepositie ter plaatse van de concentratiegebieden in de Gouwzee was in 2010 overal (veel) lager dan deze kritische depositie (bron: RIVM, 2012). Stikstofdepositie vormt daarom geen relevant knelpunt voor het behalen van het instandhoudingsdoel (behoud oppervlakte en kwaliteit) voor dit habitat.

5.3.3. Vogels

Populatieontwikkelingen
In de tabel 5 is per kwalificerende vogelsoort de populatieontwikkeling weergegeven alsmede het instandhoudingsdoel voor dit Natura 2000-gebied. Tevens is per soort aangegeven in welk seizoen deze aanwezig is in het gebied.

Broedvogels								
Soort	**Functie**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**Gebieds-doel**	**Aanwezigheid**
Aalscholver	b	1281	783	579	605	572	8000*	maart t/m sept
Visdief	b	1062	623	39	104	-	630	mei t/m aug

*= *Regionaal doel*

Tabel 5 Kwalificerende broedvogels in het Markermeer en IJmeer

Winter- en trekvogels								
Soort	**Functie**	**05/06**	**06/07**	**07/08**	**08/09**	**09/10**	**Gebieds-doel**	**Aanwezigheid**
Aalscholver	f	4824	3077	3202	3581	2693	2600	maart t/m sept
Aalscholver	s	-	-	-	-	-		
Brandgans	f	202	494	529	917	553	160	okt t/m april
Brandgans	s	-	-	-	-	-		
Brilduiker	f	112	29	108	142	43	170	nov t/m mrt
Dwergmeeuw	f	-	-	-	-	-		september
Fuut	f	216	145	124	128	178	170	hele jaar
Grauwe Gans	f	491	728	880	1009	960	510	hele jaar
Grauwe Gans	s	-	-	-	-	-		
Grote Zaagbek	f	102	33	29	37	48	40	jan t/m mrt
Krakeend	f	84	98	140	166	219	90	juni t/m sept
Krooneend	f	0	2	0	0	3		sept, okt, febr
Kuifeend	f	12155	17788	21988	13692	14722	18.800	aug t/m febr
Lepelaar	f	8	2	8	7	7	2	mrt t/m sept
Meerkoet	f	3299	2693	5093	5460	4792	4.500	sept t/m nov
Nonnetje	f	92	16	86	38	84	80	dec t/m maart
Slobeend	f	42	58	70	22	47	20	juni t/m sept
Smient	s	9496	7936	11254	14123	1509	15.600	okt t/m maart
Tafeleend	f	3307	3831	5408	8338	5235	3.200	sept t/m nov
Topper	f	94	184	5	0	8	70	dec t/m apr
Zwarte Stern	s	200	0	27	0	0		juli t/m sept

Functie: b broeden, f foerageren, s slapen (slaapplaats)	
	Instandhoudingsdoel ongeveer gerealiseerd
	Instandhoudingsdoel ruimschoots gerealiseerd
	Instandhoudingsdoel niet gerealiseerd
	Soort aanwezig gedurende waterrecreatieseizoen (mei t/m september)

Tabel 6 Tellingen van Winter- en trekvogels © Netwerk Ecologische Monitoring (SOVON, RWS, CBS)

Op basis van de voorgaande tabel worden de volgende conclusies getrokken;

- De populaties van een aantal soorten (aalscholver, grauwe gans, brandgans, lepelaar, slobeend, krakeend, tafeleend, meerkoet) overschrijdt ruimschoots de gestelde gebiedsdoelen. Opvallend is dat al deze soorten tijdens het recreatieseizoen in het gebied aanwezig zijn. Een relatief geringe intensivering van de menselijke activiteiten op of langs het water brengt deze gebiedsdoelen daarom niet in gevaar;
- Bij een aantal soorten bevinden de populaties zich momenteel onder het instandhoudingsdoel, doch deze soorten zijn in het recreatieseizoen vrijwel afwezig (brilduiker, smient, topper). Ook voor deze soorten geldt dat een relatief geringe intensivering van de menselijke activiteiten op of langs het water het al dan niet behalen van de gebiedsdoelen niet beïnvloedt;
- Bij sommige soorten worden de gebiedsdoelen net gehaald maar vanwege de aanwezigheid in het recreatieseizoen is nadere aandacht bij de toetsing voor deze soorten gewenst (aalscholver, fuut). Dit geldt zeker voor de kuifeend en de visdief waar het populatiedoel bij lange na niet wordt gehaald;
- Bij sommige soorten zijn de gebiedsdoelen niet gekwantificeerd (krooneend, dwergmeeuw, zwarte stern). Aangezien deze soorten wel in het recreatieseizoen aanwezig zijn (hoewel september qua recreatie-intensiteit relatief weinig voorstelt) worden ook voor deze soorten de effecten van de beoogde recreatieontwikkelingen nader beschouwd.

Verspreiding

De kwalificerende vogelsoorten bevinden zich vrijwel geheel langs de randen van het water. Dit geldt zowel voor de plantenetende vogels als de viseters en driehoeksmosseleters. Ook ruiende vogels verblijven overwegend langs de randen. In 2005 is door het RIZA onderzocht of deze verspreiding samenhangt met de verspreiding van de voedselbronnen, het ontbreken van menselijke verstoring of een combinatie van beiden[9].

Voor de spieringeters is er een verband tussen de verspreiding over het hele IJsselmeer, Markermeer en IJmeergebied en het voorkomen van de spiering. De hoogste dichtheden zijn veelal aanwezig in de gebieden met de meeste spiering (rode arcering in figuur 21). Voor de mosseleters is de situatie vergelijkbaar; hier bestaat een opvallende overeenkomst tussen vogelverspreiding en oogstbare mossels (<3.70 m diep) op korte afstand tot de dijk (<3 km) (zie figuur 21). In beide gevallen gaat het grotendeels om wintergasten en is er geen verband met de recreatieve vaarintensiteit.

Categorie	Soort
Viseters	fuut, nonnetje, grote zaagbek, aalscholver, visdief, zwarte stern, dwergmeeuw, lepelaar
Driehoeksmosseleneters	kuifeend, tafeleend, topper, brilduiker, meerkoet
Planteneters	krooneend, smient, krakeend, grauwe gans, brandgans
Planktoneters	slobeend

Tabel 7 Voedselbronnen van kwalificerende vogelsoorten

[9] Eerden, M. van (2005): "Ecologie en Ruimte: gebruik door vogels en mensen in de SBZ's IJmeer, Markermeer en IJsselmeer" RIZA-rapport 2005.014.

Relevant is wel de verspreiding van zomerconcentraties van kwalificerende vogels aangezien er dan sprake is van potentiële interactie met recreatievaartuigen. Voor kuifeend en fuut is de verspreiding tijdens de vleugelrui, wanneer de vogels zo'n 25 dagen niet kunnen vliegen en dus extra kwetsbaar zijn, vergeleken met het ruimtegebruik door de recreatievaart. Daarvoor zijn de tellingen in juli en augustus genomen. Figuur 22 laat een duidelijke overeenkomst zien in vogelverspreiding en de gemiddelde bootdichtheid op een zomerse dag. Bij de kuifeend is een opvallende concentratie vastgesteld langs de Houtribdijk, met name aan de Markermeerzijde; verder langs de Afsluitdijk, de Friese zuidkust, het zuidelijk deel van de Gouwzee en de dijken rond de Flevocentrale en Zuidelijk Flevoland. Al deze gebieden zijn in de zomer rustige gebieden met 0-0.5 boten per km^2.
Voor de fuut is de situatie vergelijkbaar; vanwege de spiering is de soort voornamelijk te vinden in het IJsselmeer met een zwaartepunt langs de Friese zuidkust; Afsluitdijk en Houtribdijk zijn ook ruigebieden voor deze soort. Het is zeer waarschijnlijk dat deze verspreiding het resultaat is van de verdeling van de recreatievaart over de grote wateren.
Verder is vastgesteld dat er effecten zijn op de verspreiding van watervogels tengevolge van het plaatsen van windmolenparken (Oostelijk Flevoland), landaanwinning (IJburg), maar ook dat land maken voor natuurdoeleinden positief uitwerkt (eiland De Kreupel, Vooroeverproject, Friese Kust, Waterlandse kust).

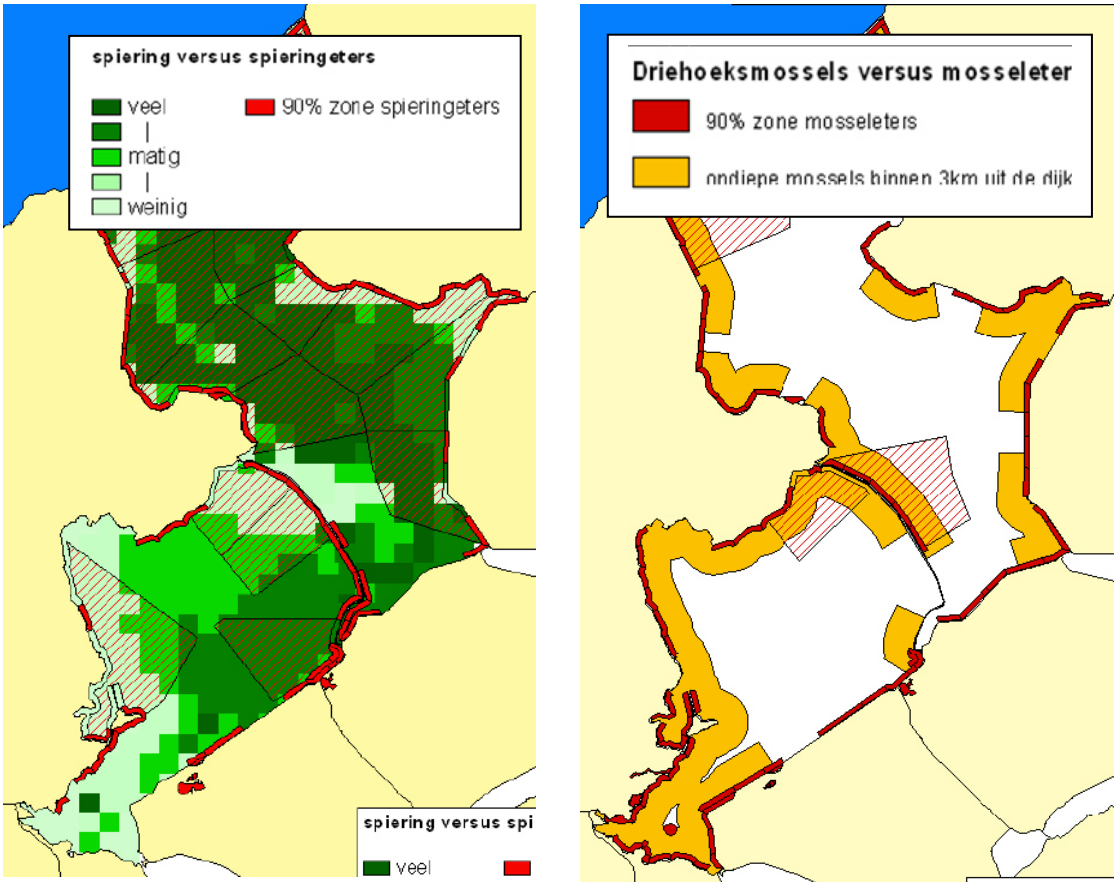

Figuur 21. Ligging 90% zones voor de spieringetende en mosseletende watervogels (bron: RIZA, 2005)

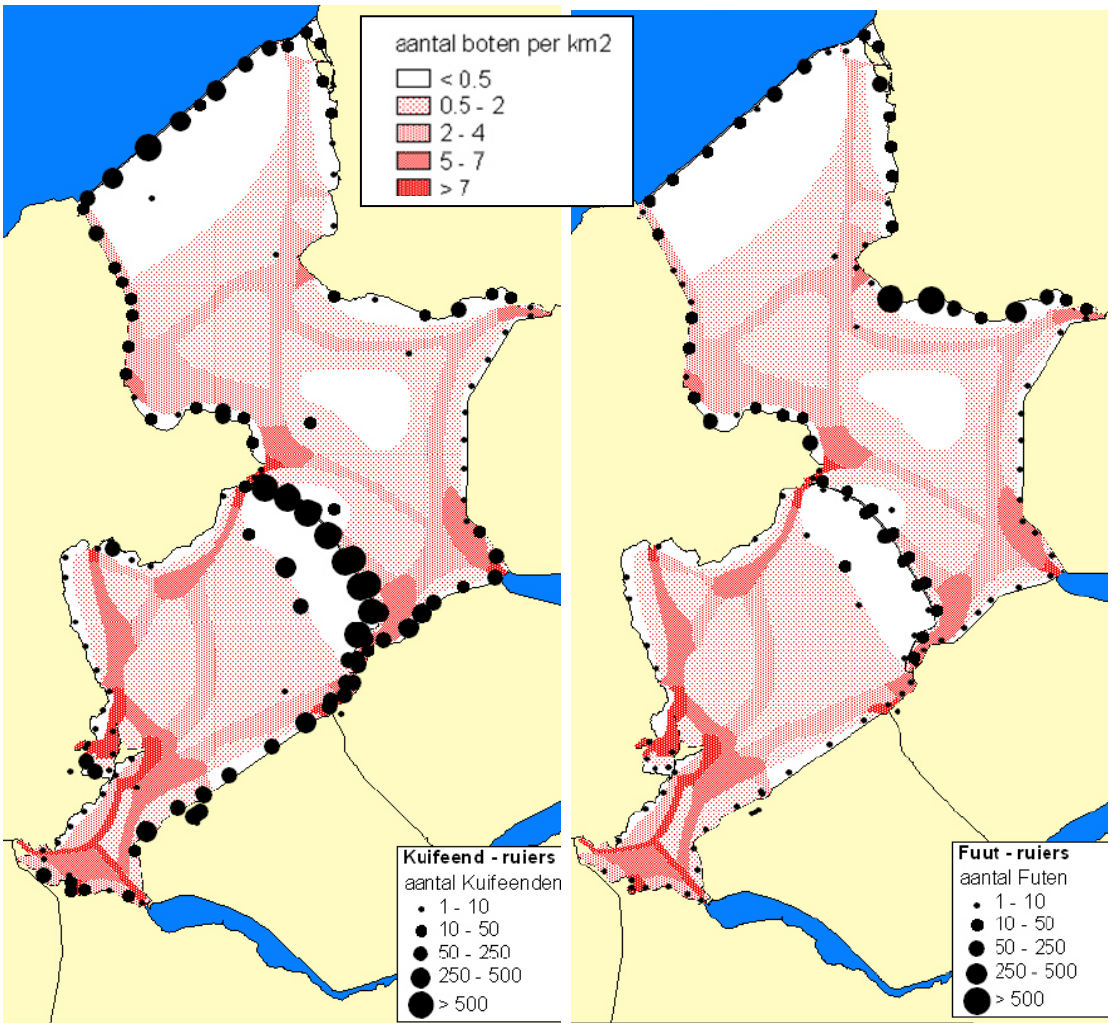

Figuur 22. Verspreiding ruiende kuifeenden en futen in relatie tot vaardichtheid in de zomer (bron: RIZA, 2005)

5.3.4. Niet-vogelsoorten

Meervleermuis

In Nederland is de Meervleermuis met name te vinden in waterrijke gebieden met moerassen, weiden en bossen in het veenweidegebied en zeekleigebied in het westen, noorden en in iets minder mate ook het midden en zuidwesten van Nederland. In het westen en noorden van Nederland is de soort plaatselijk algemeen. De soort foerageert bij voorkeur boven grote wateren en kanalen en strekt zich uit over tientallen kilometers. 's Zomers leven meervleermuizen in grote kolonies die zich hoofdzakelijk in gebouwen. Momenteel zijn in Nederland in totaal 59 kraamverblijfplaatsen van meervleermuizen bekend (waarvan 45 bewoond), alsmede 20 verblijfplaatsen van mannetjes. Binnen de provincie Noord-Holland zijn 18 kolonies vastgesteld waarvan 11 kraamkolonies. Een groot deel van deze kolonies verblijft in spouwmuren van woonhuizen.

Voor zover bekend overwinteren meervleermuizen in Nederland in bunkers, forten, vestingwerken, oude steenfabrieken en kelders. Waarnemingen van overwinterende meervleermuizen in Noord-Holland zijn schaars. Een klein aantal exemplaren overwintert sinds enkele jaren in bunkers in de duinen van Zuid-Kennemerland
Het Markermeer fungeert als foerageergebied van kolonies buiten het gebied en is van belang als verbindingsroute naar kraamkolonies en andere verblijfplaatsen.

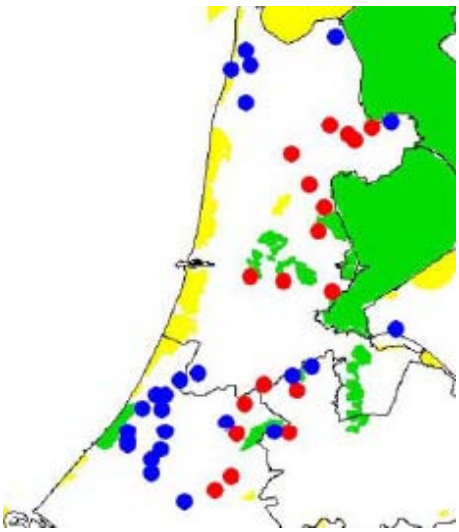

Figuur 23. Verspreiding van de verblijfplaatsen van meervleermuizen in Nederland anno 2008.

Weergegeven zijn de kraamverblijven (rode cirkels) en de mannenverblijven (blauwe cirkels). In deze kaart is de verspreiding van de meervleermuis afgezet tegen de ligging van het Natura 2000 netwerk in Nederland: de gele en groene gebieden. De groene gebieden zijn de gebieden met een instandhoudingsdoel voor de meervleermuis.

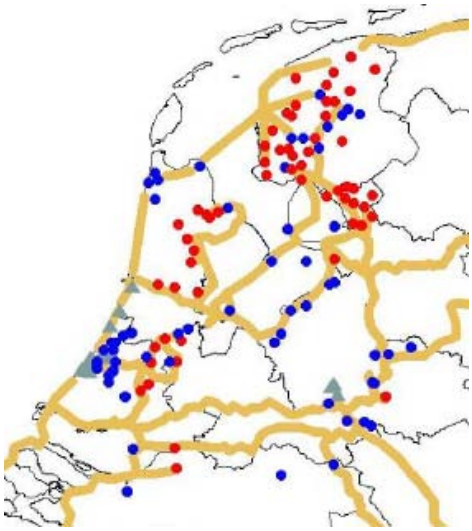

Figuur 24. Meest waarschijnlijke routes tussen zomer- en winterverblijven meervleermuizen.

In rood zijn de kraamverblijven weergegeven, in blauw de mannen-verblijven. De roze driehoeken zijn de winterverblijven van de vrouwtjes, de blauwe driehoeken de winterverblijven van de mannetjes. Zowel de mannenverblijven als de mannenwinterverblijven zijn gelegen langs de migratieroutes van de vrouwtjes en vormen belangrijke rust en paarplekken.
Bron: Haarsma, A-J.(2008). "Monitoringprogramma voor de meervleermuis in zomer- en winterverblijven".

Rivierdonderpad
De rivierdonderpad komt in de randmeren voor op zowel natuurlijk substraat (driehoeksmosselen) als op kunstmatig substraat (stenen beschoeiingen). Figuur 25 toont het actuele en potentiële habitat van deze soort.

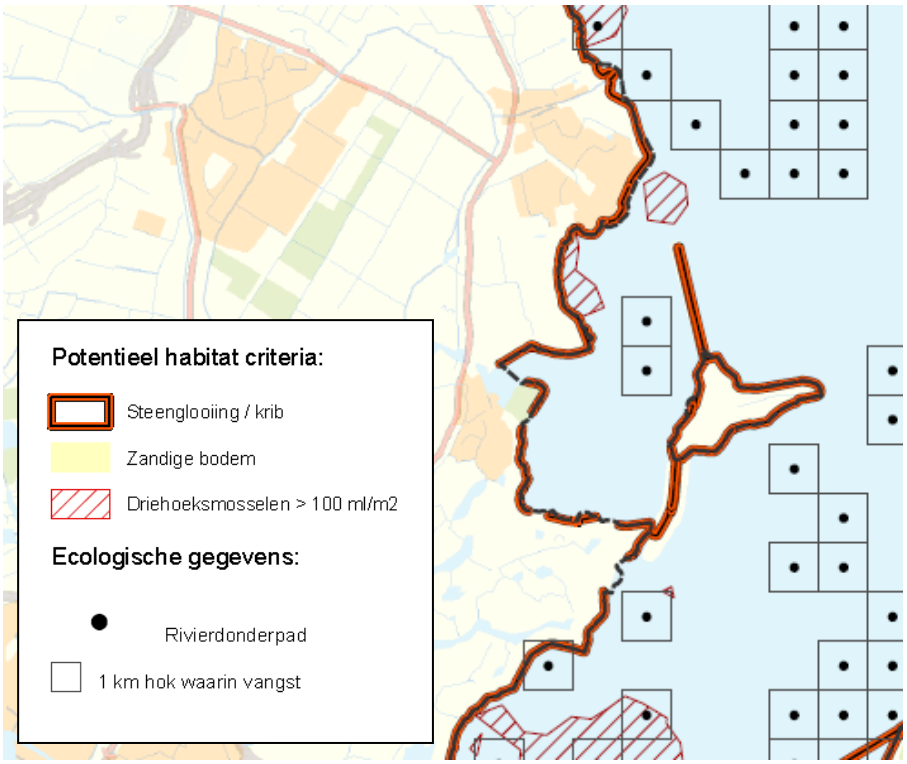

Figuur 25. Potentieel habitat en voorkomen rivierdonderpad (Bron: website Natura 2000 in het IJsselmeergebied).

5.3.5. Autonome ontwikkelingen Markermeer-IJmeer

Toekomstbeeld Markermeer IJmeer
De provincies Flevoland en Noord-Holland hebben in samenwerking met andere overheden en maatschappelijke organisaties in 2009 een Toekomstbeeld Markermeer IJmeer (TMIJ) uitgebracht. Het Toekomstbeeld rekent af met de achteruitgang van de natuurkwaliteit door te investeren in natuurmaatregelen die leiden tot een robuust en veerkrachtig ecologisch systeem. Tegelijkertijd wordt de combinatie gezocht met recreatieve ontwikkeling. Het plan zal uitgevoerd worden in het kader van het Rijks-Regioprogramma Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM).

Het Toekomstbeeld is tot een ToekomstBestendig Ecologisch Systeem (TBES) uitgewerkt. Om het ecologisch systeem te herstellen en toekomstbestendig te maken zijn vier vereisten van wezenlijk belang:

Zones met helder water langs de Noord-Hollandse kust: deze zones met een waterdiepte tot drie meter voorzien in ondergedoken waterplanten, het daarbij passende bodemleven en een diverse vispopulatie. Uit de Veluwerandmeren is bekend dat deze zone een grote bijdrage aan de biodiversiteit levert. Vanwege de bodemdiepte van het Markermeer en IJmeer ligt deze zone aan de Noord-Hollandse kust (zone met 2-3 meter waterdiepte).
Slibgradiënt: Geleidelijke overgang van helder naar slibrijk water. Slib hoort van nature thuis in het Markermeer en IJmeer. Het probleem is dat het momenteel dominant in het systeem aanwezig is. Mocht het al lukken om al het slib te verwijderen, wat technisch niet of nauwelijks haalbaar is, dan wordt door bodemerosie snel weer nieuw slib

gevormd. Een dunne laag slib (0,5 cm) kan er al voor zorgen dat het meer troebel blijft. De grootste slibmassa is aanwezig nabij Lelystad. Met heldere randen aan de Noord-Hollandse kust en troebel water aan de kant van Lelystad ontstaat een gradiënt in het slib. Die gradiënt tussen troebel en helder water is van belang voor de vispopulatie. Met name de commercieel interessante vis (snoekbaars, aal) heeft baat bij troebel water om zich te kunnen verschuilen voor predatoren (visetende vogels). Tegelijk hebben deze predatoren behoefte aan water waar ze de vis nog wel kunnen zien, maar zelf niet te snel gezien worden.

Overgangszones tussen land en water, ondersteund door natuurlijke peilfluctuaties. De voormalige land-waterzones van het Markermeer en IJmeer zijn achter de dijken verdwenen. Herstel van de oude situatie is niet mogelijk zonder vergaande maatschappelijke gevolgen. Het ecosysteem heeft de land-waterzone als broedkamer voor vis en leefgebied voor vele soorten planten en dieren nodig. Wil het om een ingreep op systeemniveau gaan, dan is het van belang dat deze zones grootschalig zijn. Oevers van het Markermeer en IJmeer met een smalle land-waterzone hebben op zich ecologische waarden, maar hebben op systeemniveau een te geringe invloed.
Land-waterovergangen voldoen het beste aan hun bedoelingen bij een maximale dynamiek in het water. Dan kan het zichzelf voortdurend blijven verjongen en veranderen en treedt geen verlanding of verbossing op. Seizoensgebonden peil is daarvoor een belangrijke conditie.

Versterken ecologische relaties tussen binnen- en buitendijkse natuurontwikkeling. Het Markermeer en IJmeer zijn een deelgebied in de delta van Nederland. Versterken van de ecologische relaties met de andere delen van de delta geeft een impuls aan de soortenrijkdom van het ecologisch systeem van het Markermeer en IJmeer.

Het Toekomstbeeld Markermeer-IJmeer kent een indicatief eindbeeld, op grond van het inzicht dat het totaalpakket benodigde ingrepen voor een volledig herstel van het ecologisch systeem qua omvang zeer moeilijk zijn te voorspellen. Het is daarom niet realistisch noch effectief om te sturen op een kwantitatief strak geformuleerd eindbeeld. Beter is het de onzekere dynamiek te accepteren en van daaruit te streven naar beïnvloeding in fases.

Duidelijk is wel dat het TMIJ streeft naar een ecologische meerwaarde ten opzichte van de Natura 2000-doelen, die als een minimaal te behalen resultaat worden beschouwd (zie ook figuur 26).

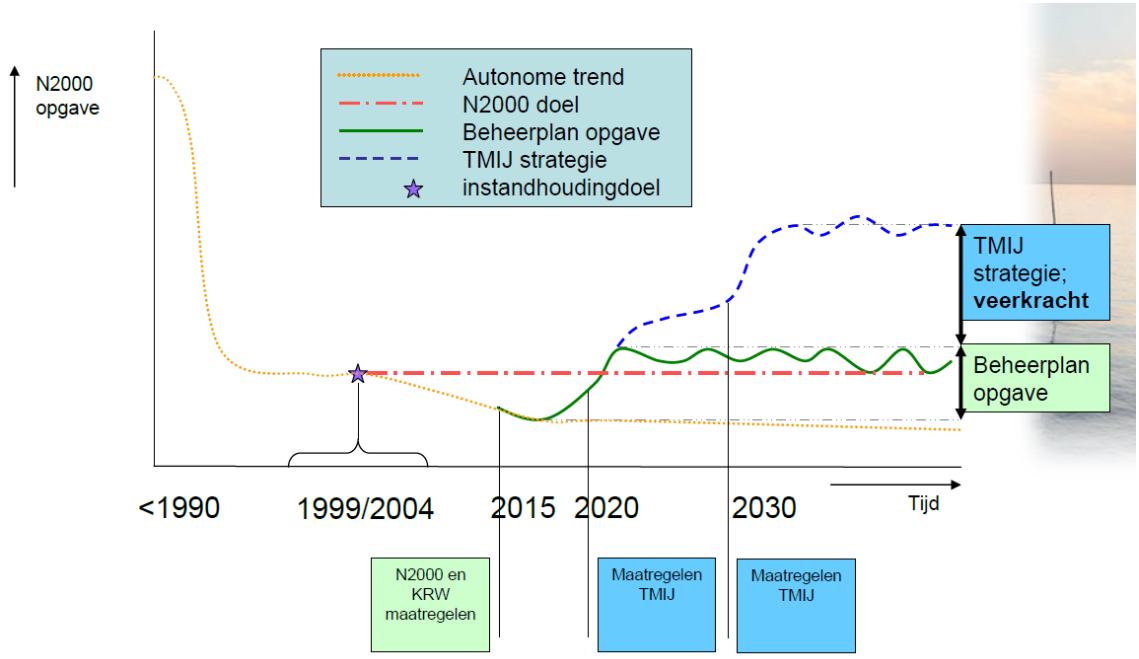

Figuur 26. Relatie Natura 2000 en Toekomstbeeld Markermeer-IJmeer

Beoogde maatregelen

Om de ecologische vereisten te realiseren zijn er verschillende maatregelen gedefinieerd die op systeemniveau bijdragen aan het TBES. Het betreft:

- Luwtemaatregelen in de Hoornse Hop;
- Aanleg diepe putten / verdiepingen;
- Grootschalig moeras aan de Houtribdijk;
- Vooroever Lepelaarplassen;
- Belevingsnatuur;
- Seizoensgebonden peil;
- Vispassages;
- Duurzame visserij;
- Behoud huidige kwaliteit (openheid);
- Behoud huidige fosfaatwaarden;
- Behoud kwaliteit oeverzone.

Maatregelen worden zo nodig bijgestuurd op grond van beschikbaar komende monitoringsgegevens en kennisontwikkeling. Ook moeten de effecten van (toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen en plannen worden meegenomen.

Bijdrage aan Natura 2000-doelen

In het rapport “Onderbouwing ecologische optimalisatie TBES” (Arcadis, 2011) worden positieve effecten op de volgende kwalificerende soorten en habitats van het Markermeer en IJmeer in tabelvorm gepresenteerd.

Maatregel	Positieve effecten voor:
Luwtemaatregelen incl. verdiepingen	kranswierwateren, **fuut (f,r)**, aalscholver (f), grauwe gans (r), brandgans (r), smient (r), krakeend (r), slobeend (r), krooneend (f,r), **tafeleend (f,r)**, kuifeend (f, r), toppereend (f, r), brilduiker (f, r), **nonnetje (r)**, **grote zaagbek (r)**, meerkoet (f,r)
	rivierdonderpad, visdief (f), lepelaar (f), **dwergmeeuw (f)**, **zwarte stern (f)**, smient (f)
Grootschalig moeras Houtribdijk	meervleermuis (f), aalscholver (b,r), visdief (b), **fuut (f,r)**, aalscholver (f,r), lepelaar (f,r), grauwe gans (f,r), brandgans (f,r), smient (f,r), krakeend (f,r), slobeend (f,r), krooneend (f,r), **tafeleend (f,r)**, kuifeend (r), toppereend (r), brilduiker (r), **nonnetje (r)**, **grote zaagbek (r)**, meerkoet (f,r), **dwergmeeuw (f,r)**, **zwarte stern (f,r)**
	Kranswierwateren
Vooroever Lepelaarplassen	meervleermuis, aalscholver (b), visdief (b)
	fuut (r), aalscholver (r), lepelaar (f,r), grauwe gans (r), brandgans (r), smient (r), krakeend (r), slobeend (r), krooneend (r), **tafeleend (r)**, kuifeend (r), toppereend (r), brilduiker (r), **nonnetje (r)**, **grote zaagbek (r)**, meerkoet (r), **dwergmeeuw (r)**, **zwarte stern (r)**
Vispassages	lepelaar (f)
	aalscholver (f), visdief (f), **fuut (f)**, **nonnetje (f)**, **grote zaagbek (f)**, **dwergmeeuw (f)**, **zwarte stern (f)**
Belevingsnatuur	meervleermuis
	fuut (r), grauwe gans (r), brandgans (r), smient (r), krakeend (r), slobeend (r), krooneend (r), **tafeleend (r)**, kuifeend (r), toppereend (r), brilduiker (r), **nonnetje (r)**, **grote zaagbek (r)**, meerkoet (r)

(f) = foerageergebied
(r) = rustgebied
(b) = broedgebied
Vet = soort met een autonome neergaande trend (ANT) in het IJsselmeergebied

	Grote positieve bijdrage aan N2000 opgave
	Geringe positieve bijdrage aan N2000 opgave

Tabel 8 Gevolgen TBES voor kwalificerende soorten en habitats

Op basis van deze analyse zijn de volgende drie ingrepen als prioritair aangemerkt vanwege de grote positieve bijdrage aan de Natura 2000-doelen:
1. Grootschalig moeras aan de Houtribdijk;
2. Luwtedammen en –maatregelen;
3. Vooroever Lepelaarplassen.

5.4. Recreatie

5.4.1. Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske

Ilperveld, Oostzanerveld en Varkensland zijn voornamelijk bereikbaar over het water. Op enkele punten zijn verhuurbedrijven die fluisterboten verhuren waarmee men het

gebied in kan. Ook veel bewoners hebben een bootje en trekken hiermee het gebied in. Landschap Laag Holland heeft samen met anderen een toeristisch actieplan gemaakt, om het toerisme in dit gebied te stimuleren. Naast fietspaden lopen er enkele wandelpaden in het gebied, die vooral buiten het broedseizoen begaanbaar zijn.
Twiske is een druk bezocht recreatiegebied met vele voorzieningen. De recreatie concentreert zich grotendeels in het zuidwestelijke deel van Twiske. Ook in het noordoostelijke deel is een gebied ingericht als intensief recreatiegebied. Het wordt in de zomer veel gebruikt vanwege het aanwezige strand, ook zijn er twee horecavoorzieningen aanwezig. In het zuidoostelijke deel vinden ontwikkelingen plaats op en in de nabijheid van de boerderij. Het overige deel van Twiske heeft een extensief recreatief karakter. De aanwezige padenstructuur wordt gebruikt voor recreatieve doeleinden. Het water wordt recreatief gebruikt met kano's en in de Stootersplas met zeilboten en waterfietsen.

Autonome ontwikkelingen
Recreatieplan Laag Holland
In dit Recreatieplan worden voor Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland en Twiske de volgende nieuwe ontwikkelingen genoemd:
- Te ontwikkelen wandelpad recreatieas door Twiske/Oostzanerveld;
- Te ontwikkelen vrijliggende intensieve fiets- of skateroute door Twiske en Oostzanerveld;
- Te ontwikkelen ruiterroute in Twiske;
- Realisatie kanoaanvoerroute Oostzanerveld en Twiske;
- Opheffen toervaartknelpunten Ringvaart Twiske;
- Te ontwikkelen veenshelters in het Ilperveld;
- Hotel- of congresvoorzieningen in het Twiske.

In het kader van het concept-beheerplan voor dit Natura 2000-gebied worden al deze ontwikkelingen als te prematuur bestempeld om te kunnen toetsen. Indien deze maatregelen als concreet project worden aangemeld dienen ze te worden getoetst in het kader van de Natuurbeschermingswet. Bovendien liggen alle ontwikkelingen buiten het plangebied, waardoor er een beperkte relatie is tussen de toename van het aantal recreanten in Waterland en de recreatieve ontsluiting van Twiske, Oostzanerveld en het Ilperveld. Deze ontwikkelingen worden in dit planMER dan ook niet meegenomen in de cumulatietoets.

Trends verblijfsrecreatie
Op het gebied van verblijfsrecreatie zijn de volgende trends waar te nemen:
- De kampeermarkt krimpt, waarbij er ruimte overblijft voor marktniches zoals kort verblijf voor campers en het kamperen aan het water (roll-on-roll of). Ten aanzien van kleinschalig kamperen bij agrarische bedrijven is geen duidelijke trend waar te nemen;
- De vraag naar bungalows stabiliseert: het nieuwe aanbod vervangt het oude aanbod;
- Er is een groei van de hotel-, leisure- en wellnessmarkt ;
- Er is behoefte aan het overnachten in authentieke boerderijen, landhuizen en dergelijke. Daarnaast is er behoefte aan kleinschalige formules zoals 'gastenkamers', designhotels en chique restaurants, maar ook voor bijzondere formules als de boerenkamers.

5.4.2. Markermeer en IJmeer

Het Markermeer en IJmeer is een vrij intensief gebruikt recreatiegebied, zoals figuur 28 laat zien. Langs de randen liggen vele jachthavens die zowel bron als doel vormen voor een groot deel van de recreatieve vaarbewegingen op het water. Figuur 22 laat voor het hele IJsselmeergebied de verspreiding en de dichtheden van de recreatievaartuigen zien op een zomerse dag.
Het recreatieve vaarseizoen betreft de periode mei t/m september, waarbij de piek in de maanden juli en augustus valt. De grote watersport concentreert zich binnen een aantal vaarroutes tussen havens onderling en tussen havens en sluizen.
Uitvaarpercentages variëren per jachthaven; in 2001 is voor jachthaven een uitvaarpercentage van 6,3% vastgesteld bij gunstige weersomstandigheden. Recentere gegevens zijn niet beschikbaar maar aangenomen wordt dat deze percentages voor de meeste IJsselmeerhavens (inclusief Markermeer en IJmeer) nog steeds gelden of zelfs nog lager zijn (bron: Waterrecreatie Advies, 2008). In de weekenden in voor- en naseizoen (mei, juni, september) halveert het aantal uitvarende boten ten opzichte van het hoogseizoen. Op doordeweekse dagen in het voor- en naseizoen daalt dit percentage naar 5% van het hoogseizoen.

Het aantal ligplaatsen in het totale IJsselmeergebied (inclusief Randmeren) is in de afgelopen 40 jaar gestegen van 5.000 naar 35.000. Deze toename heeft echter niet geleid tot meer vaarbewegingen; het schip wordt in toenemende mate gezien als een tweede woning waarop men verblijft en gasten ontvangt en van waaruit men de omgeving bezoekt. Varen is in veel gevallen bijzaak geworden. Deze trend wordt bevestigd door gegevens over onder meer sluispassages en geregistreerde passanten in jachthavens (zie figuur 27). Zoals uit deze figuur blijkt neemt het aantal geregistreerde passanten in de jachthavens alsmede het aantal sluispassages sinds 1996 gestaag af ondanks een forse toename van het aantal ligplaatsen in dezelfde periode.

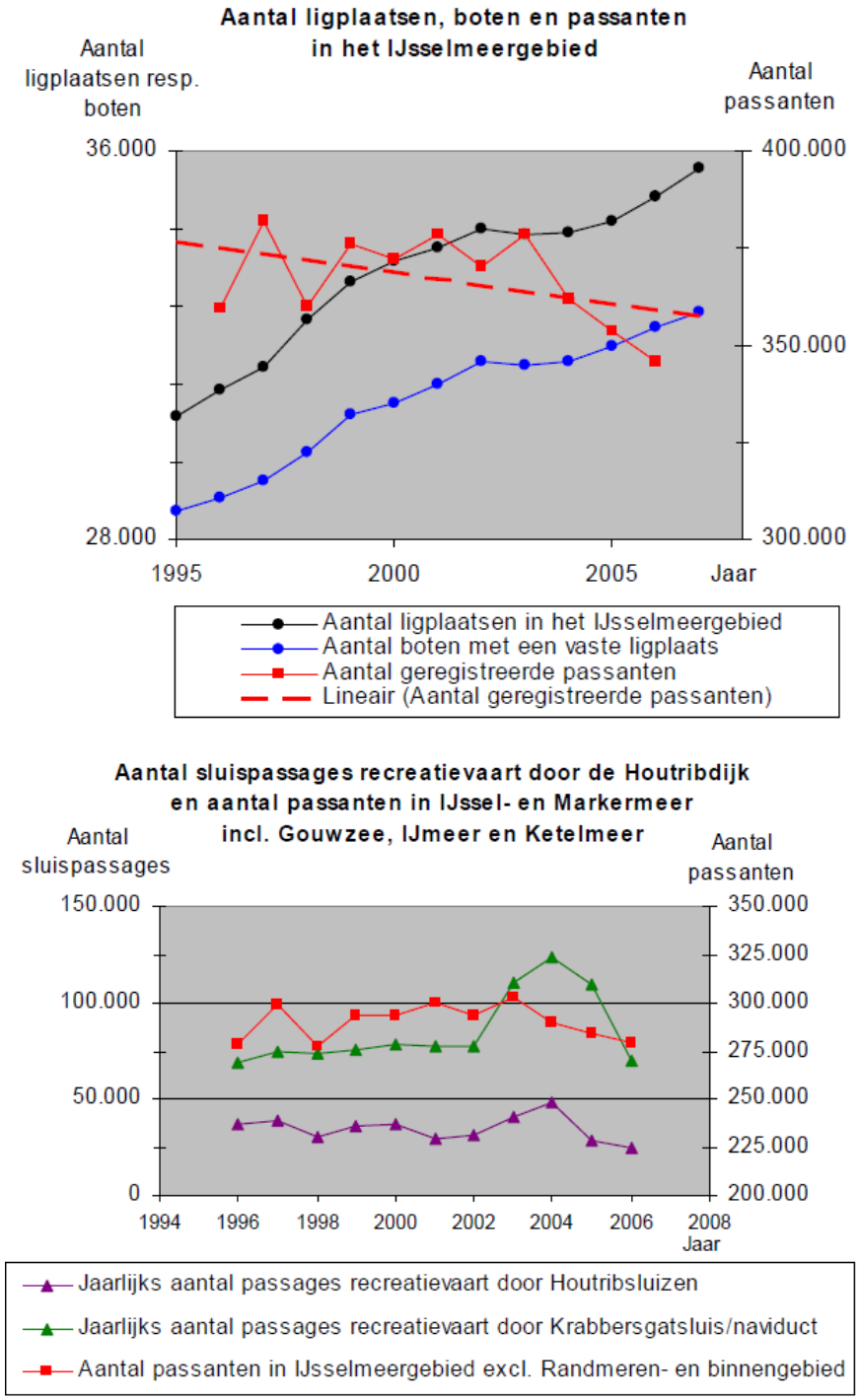

Figuur 27. Ontwikkeling recreatievaart IJsselmeer en Markermeer (bron: Waterrecreatie Advies, 2008)

5.4.3. Autonome ontwikkelingen

In het “Eindrapport toerisme & recreatie Markermeer-IJmeer” (30 augustus 2011) is de ontwikkeling van de grote watersport nader uitgewerkt voor deze regio. Op basis van bestaande plannen wordt een uitbreiding van de jachthavencapaciteit beoogd van in totaal 4.200 extra ligplaatsen, een groei van 36% ten opzichte van de huidige capaciteit (11.570).

Hetzelfde rapport geeft echter aan dat de “marktruimte” voor nieuwe ligplaatsen veel geringer is dan de beoogde capaciteitsuitbreiding. De marktruimte wordt becijferd op 2.000 tot 2.500 extra ligplaatsen voor het gehele Markermeer- en IJmeergebied tot aan 2030.

Concrete nieuwbouwplannen voor de bruine vloot in het gebied zijn:
- Als thuishaven of opstapplaats: 50 ligplaatsen in Marken;
- Als passantenplaats: enkele plaatsen aan nieuw aan te leggen steiger bij Zeevang, ter hoogte van bezoekerscentrum De Breek.

Rond het Markermeer-IJmeer zijn verder twee aanloopsteigers gepland voor riviercruise-schepen: in Enkhuizen en in Volendam.

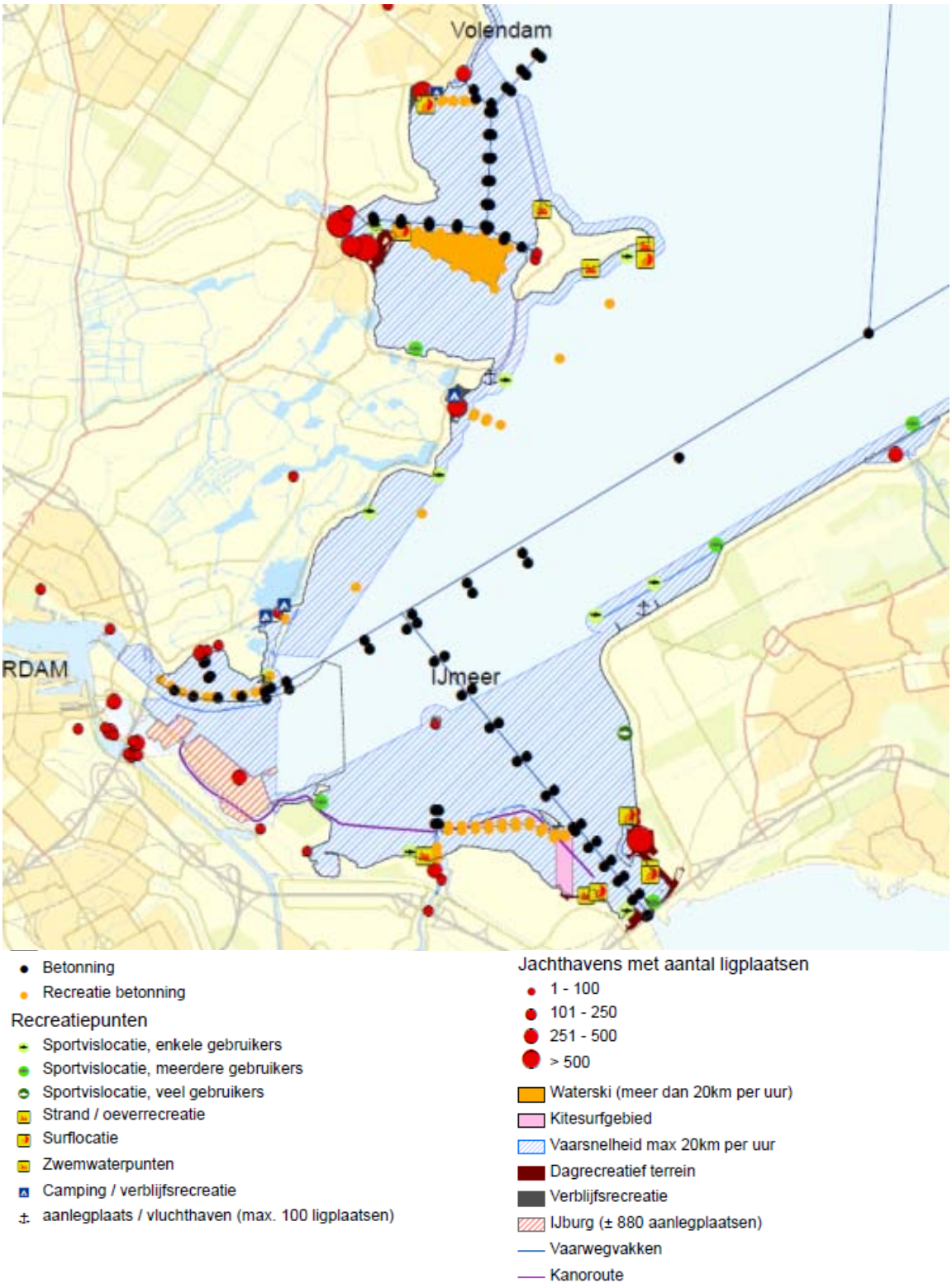

Figuur 28. Recreatie op en rond het Markermeer/IJmeer (Bron: website Natura 2000 in het IJsselmeergebied)

5.5. Landbouw

5.5.1. Autonome ontwikkelingen

Uit de landbouwtellingen van het CBS valt op te maken dat in de periode tussen 2000 en 2011 ongeveer 20% van de veehouderijen is gestopt met haar activiteiten. Uitgesplitst naar dierencategorie ontstaat een divers beeld. In de grootste tak, de melkveehouderij is het aantal bedrijven afgenomen en het aantal dieren gelijk gebleven. Dat betekent dat er in deze sector een schaalvergroting plaatsvindt. Bij de schapenhouderij krimpt het aantal dieren ongeveer evenredig met het aantal bedrijven. In de gemeente is één geitenhouderij en één struisvogelhouderij aanwezig.

Paarden, pony's, geiten en pluimvee worden in de gemeente veelal hobbymatig gehouden, naast een agrarische hoofdtak of bij burgerwoningen. Deze diercategorieën zijn klein in absolute omvang. Het aantal paarden en pony's groeit echter sterk.

Diercate-gorie	Aantal bedrijven /neven-takken (2000)	Aantal bedrijven/ neventak-ken (2011)	Trend ten opzichte van 2000 (%)	Aantal dieren (2000)	Aantal Dieren (2011)	Trend ten opzichte van 2000 (%)
Melkvee	91	56	-35,2	6.431	6.252	-2,8
Vleesvee	47	43	-8,5	893	997	+11,6
Schapen	121	90	-25,6	13.409	10.626	-20,8
Geiten[10]	19	20	+ 5,3	628	1.209	+92,5
Paarden en pony's	33	35	+ 6,1	227	297	+30,8
Overig	4	4	0	609	47	-98,9

Tabel 9 Autonome ontwikkelingen in de landbouw

5.6. Visserij

Visserij is een activiteit die van oudsher plaatsvindt in de Zuiderzee. Na aanleg van de Afsluitdijk en Houtribdijk is de estuariene dynamiek[11] verdwenen en de zee veranderd in een groot zoetwatermeer. Daarmee is de vangst verlegd van zoute soorten als haring en ansjovis naar zoetwatervissen als aal, (snoek)baars, spiering, blankvoorn en pos.
De cultuurhistorische waarde van de beroepsvisserij is voor de regio rond het IJsselmeer groot. Het geeft plaatsen als Volendam en Marken een eigen identiteit, en trekt daarmee ook veel toeristen. Daarnaast wordt er in het IJsselmeer (incl. Markermeer en IJmeer) door sportvissers uit heel Nederland gevist. Deze visserij vindt voornamelijk plaats vanaf de kant of vanuit een bootje.

[10] Een groot geitenbedrijf met 700 geiten is in 2011 gestopt. De cijfers voor het aantal geiten geven daarmee een iets vertekend beeld. In de ontwikkelingscenario's wordt hiermee rekening gehouden (zie bijlage 6)

[11] Het geheel van processen (fysisch, chemisch en biologisch) dat door het getij wordt beïnvloed van de rivier(en) tot in de zee.

Beroepsvisserij
De publiekrechtelijke vergunningen (visrechten) voor het IJsselmeer zijn toegedeeld aan de Producentenorganisatie IJsselmeer. Er zijn 71 vergunningen. Deze zijn verdeeld over 20-25 bedrijven en zo'n 60 vissersschepen. De vergunningen gelden voor het gehele IJsselmeer, incl. Markermeer en IJmeer. is dus sprake van een "gemene weide" visserij.
De teruggang in de visstand heeft effect gehad op de economische situatie in de beroepssector. Volgens cijfers van het Productschap Vis is de omzet gedaald van ca € 6 miljoen in 2001 naar ca € 3 miljoen in 2009.

De relatie tussen de beroepsvisserij en de populaties visetende watervogels is complex; modelsimulaties laten zien dat de afschaffing van alle visserij zou leiden tot een toename van de roofvisstand (met een dominante rol voor de snoekbaars) en een afname van de totale visbiomassa met 40-50%, vooral merkbaar in een geringere stand aan spiering (Lammens, 1999). Het komt er dus op neer dat bij het wegvallen van de visserij het netto effect van het beschikbaar komen van alle bijvangsten uit de fuikenvisserij en de toenemende predatie op kleine vis door de grotere baars en vooral snoekbaars waarschijnlijk tot een ongunstiger voedselsituatie voor de meeste visetende vogels leidt.

Een ander effect is de optredende bijvangst door de beroepsvisserij van watervogels. Deze verdrinken in de staande netten. Van Eerden et al. (1999) schatten de jaarlijkse sterfte in het IJsselmeer en Markermeer in de jaren tachtig en negentig op circa 50.000 vogels, waarbij alle in het gebied voorkomende duikend voedselzoekende soorten betrokken waren. Recente studies in de seizoenen 2002-2003 en 2003-2004 suggereren een wat geringere sterfte, tussen 10.000 - 35.000 vogels per jaar bij een minder intensieve bemonstering van de vloot dan in de jaren tachtig het geval was (Witteveen & Bos, 2003).

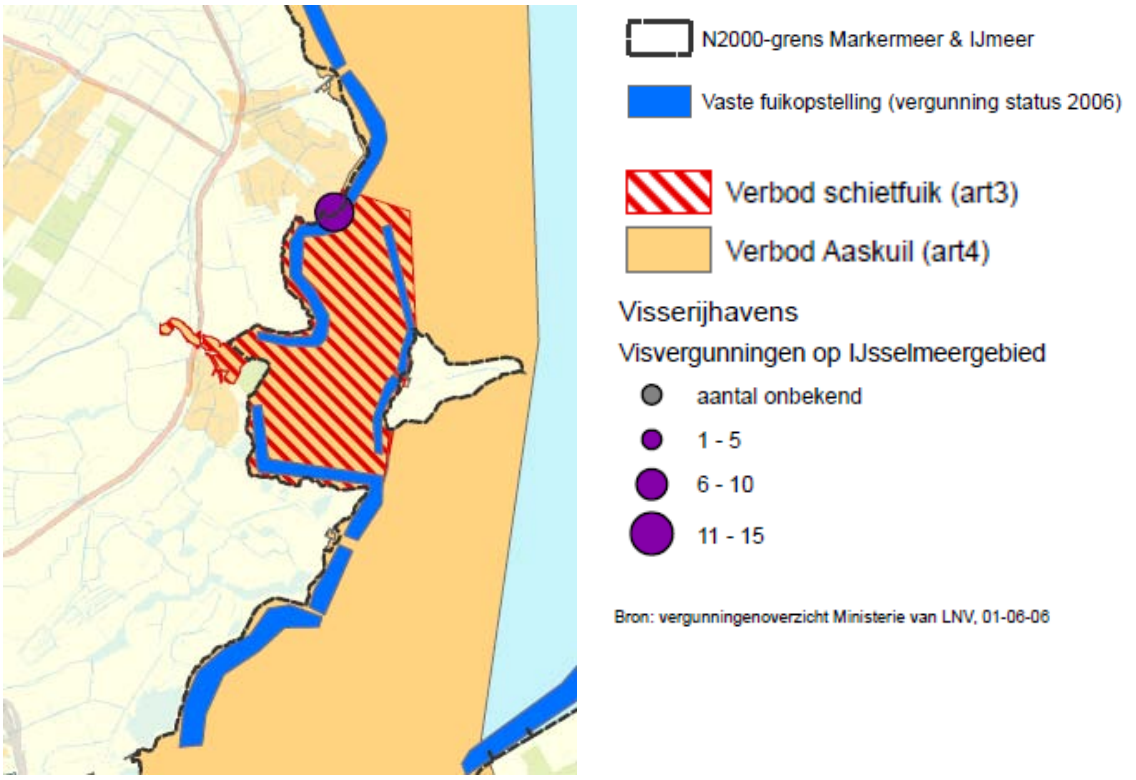

Figuur 29. Beroepsvisserij (Bron: website Natura 2000 in het IJsselmeergebied)

Sportvisserij
De sportvisserij in Nederland is een bloeiende sector. Uit de eerste uitkomsten van recent onderzoek zou blijken dat er in 2010 inmiddels meer dan 2 miljoen sportvissers zijn. Sportvisserij is daarmee één van de meest beoefende buitenactiviteiten. Het ontspannen in de natuur en de spanning van het vangen van een (grote) vis vormen nog steeds een succesvolle formule. Volgens cijfers van Sportvisserij Nederland levert de sportvisserij op de binnenwateren een jaarlijkse omzet van bijna € 530 miljoen op. Dit wordt besteed aan voer en kunstaas, hengelsportuitrustingen, vervoer, overnachtingen, eten en drinken en gebruik van boten (bron: site Sportvisserij Nederland).
Er zijn geen specifieke gegevens met betrekking tot het Markermeer - IJmeer beschikbaar. Het Markermeer en IJmeer zijn op dit moment waarschijnlijk minder interessant als visgebied voor sportvissers vanwege de lage visstand en het ontbreken van meerjarige en daarmee grotere vissen.

5.6.1. Autonome ontwikkelingen
De beoogde herinrichting van het IJsselmeer en Markermeer conform het *Toekomstbestendig Ecologisch Systeem* (zie par 5.3.5.) verbetert de veerkracht van het systeem, waarbij ook het creëren van een duurzame en gevarieerde vispopulatie een doel is. Vooral het aanleggen van het moeras en de vispassage(s) als onderdeel hiervan leveren een belangrijke bijdrage aan een gezonde vispopulatie. Dit biedt perspectief voor de beroepsvisserij, maar ook voor de groei van de sportvisserij in dit

gebied. Deze laatste kan een belangrijke extra economische meerwaarde opleveren voor het gebied (bron: Werkmaatschappij Markermeer-IJmeer, 2011).

In de Brede Commissie Toekomst Binnenvisserij is een gezamenlijk plan voor een duurzame, verbrede IJsselmeervisserij uitgewerkt. Aspecten die in dit plan naar voren kunnen komen, zijn:
- Verbreding van de beroepsvisserij met beheers-, handhavings- en onderzoek-staken;
- Verbreding naar ecotoerisme;
- Het uitzetten van vis;
- Verbetering van de migratiemogelijkheden;
- Certificering van de beroepsvisserij en creëren van meer toegevoegde waarde in de keten;
- Technische innovatie;
- Duurzaam visstandsbeheer, mede in relatie tot de Natura 2000-doelstellingen en de Kaderrichtlijn Water.

5.7. Overig

5.7.1. Verbreden vaargeul Amsterdam-Lelystad

Om het doorzicht van het water in het gebied te verbeteren (een ecologische sleutelfactor in het Markermeer-IJmeersysteem) wordt gedacht aan het verbreden van het oostelijk deel van de vaargeul van Amsterdam naar Lelystad, om aldus een slibvang te creëren en tevens zand en grond te winnen. Onderzocht is welke effecten een dergelijke diepe put (50 m) en andere maatregelen (eilanden bij de Hoornse Hop, vooroevers bij de Lepelaarsplassen, grootschalige moerasnatuur langs de dijk Enkhuizen-Lelystad) hebben op de slibconcentraties en het doorzicht van het Markermeer-IJmeer.

Het effect van de put en de verbreding van de vaargeul op de sedimentconcentratie in de waterkolom is globaal. Dit vertaalt zich niet alleen naar een lagere sedimentconcentratie bij de Hoornse Hop, maar ook in andere gedeelten bij de kust (o.a. bij Waterland, Oostvaardersplassen, Houtribdijk), het IJmeer en binnengebied van het Markermeer is het effect te zien.

Figuur 30. Zandwinning en natuuraanleg

Gebleken is dat vooral het oppervlak en de contouren van het grootschalige moeras langs de noordrand van het gebied grote invloed hebben op het slibgedrag in het meer. Verder verminderen alle varianten voor de eilanden bij de Hoornse Hop de lokale sedimentconcentratie.
De vooroevers bij de Lepelaarsplassen hebben maar een zeer lokaal positief effect op de sedimentconcentratie, dit komt omdat met de uitbreiding relatief weinig het open water ingestoken wordt (de stroming en windgolven gaan om de uitbreiding heen).

In figuur 31 is het gemodelleerde effect van de gecombineerde maatregelen op de slibconcentraties in het gebied te zien.

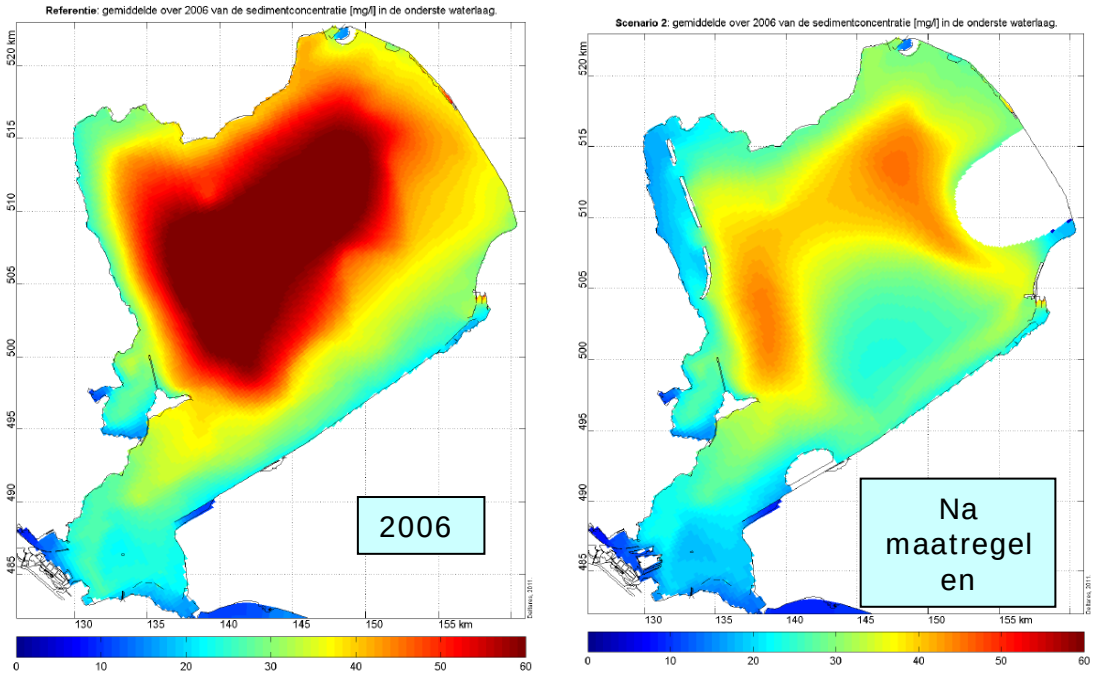

Figuur 31. Gemiddelde van de sedimentconcentratie (mg/l) in de onderste waterlaag

5.7.2. Versterken omringkade Marken

Rijkswaterstaat Noord-Holland heeft het voornemen om een dijkversterking uit te voeren aan de primaire waterkering op Marken in de gemeente Waterland (dijkring 13b volgens de Waterwet). Het project is in 2007 opgenomen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Voor dit project is een natuurtoets[12] opgesteld als achtergronddocument bij het Milieueffectrapport. Het MER beschrijft de keuze voor het alternatief 'vierkant versterken' als voorkeursalternatief. Binnen dit alternatief zijn verschillende varianten mogelijk voor zowel het binnentalud als het buitentalud. Op dit moment wordt gewerkt aan een passende beoordeling die als onderbouwing moet dienen bij een vergunningsaanvraag ex art 19d van de Natuurbeschermingswet. De vergunningaanvraag zal, vergezeld van een Passende Beoordeling, naar verwachting eind 2012 worden ingediend.

12 Rijkswaterstaat Noord-Holland (juni 2012): "*Versterken omringkade Marken*, *Natuurtoets*".

Hoewel de dijk enige ruimte beslaat in het kwalificerende kranswiervelden en rust- en foerageergebied van vogels, is de relatieve afname als gevolg van het ruimtebeslag van de dijk dermate klein, dat het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar is. Wanneer uitgegaan wordt van aanleg over land zijn de verstoringseffecten naar het Markermeer gering en tijdelijk en daardoor geen bedreiging voor het behalen van de instandhoudingsdoelen.

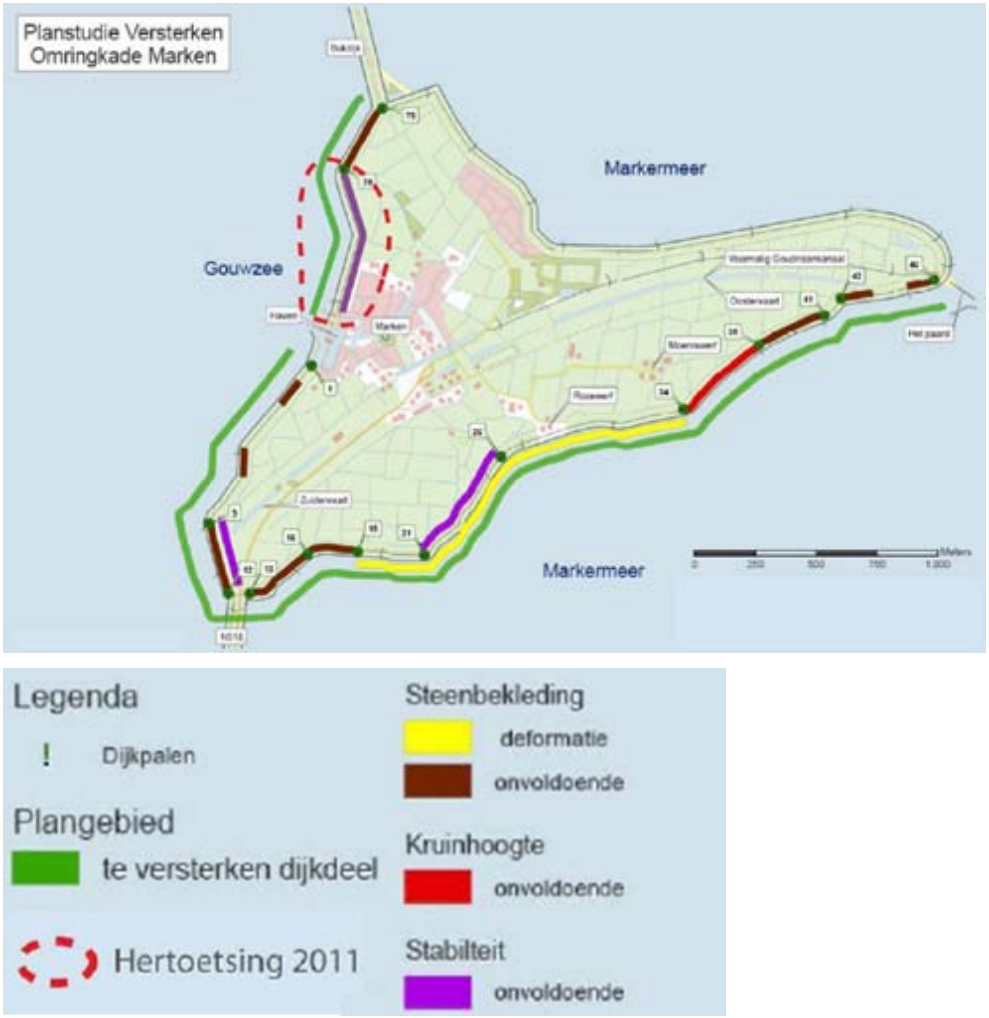

Figuur 32. Te versterken dijkdelen rond Marken

5.8. Conclusies

Het plangebied grenst aan een tweetal omvangrijke Natura 2000-gebieden, die onderling sterk verschillen. Aan de oostzijde van (en deels in) het plangebied ligt het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske. Dit gebied bestaat uit vele kleine percelen grasland met rietkragen en ruigten met brakke flora, rietlandjes, veenmosrietlanden, en veenheide. Het Twiske is bosrijker en heeft behalve een natuur- ook een belangrijke recreatiefunctie. De kwaliteiten van dit Natura 2000-gebied staan onder druk als gevolg van vermesting (waaronder stikstofdepositie) en verdroging. In het kader van het beheerplan zijn maatregelen in voorbereiding die

vooral betrekking op herstel van de hydrologie, het terugdringen van het vermestingniveau en het treffen van (aanvullende) inrichtings- en beheersmaatregelen. Het recreatief gebruik van dit gebied beperkt zich tot varen, fietsen, wandelen en schaatsen. Het Twiske wordt als dagrecreatief terrein aanmerkelijk intensiever gebruikt. Voor het gehele gebied wordt gestreefd naar een geringe uitbreiding van de recreatievoorzieningen en het vergroten van de onderlinge samenhang tussen deze voorzieningen. Het recreatieve medegebruik van het hele gebied wordt vooralsnog niet als ecologisch knelpunt gezien.

Het Markermeer en IJmeer vormen samen een omvangrijk watergebied dat sinds de Afsluitdijk en de Houtribdijk de omslag heeft gemaakt van een dynamisch zout systeem naar een stagnant zoet systeem. Deze omslag heeft inmiddels geleid tot grote waterkwaliteitsproblemen waardoor de natuurwaarden van het hele gebied sterk zijn teruggelopen. Een grondige herinrichting van het watersysteem (inclusief nieuwe moerassen en zandwinputten) is noodzakelijk en in voorbereiding om het water weer gezond te maken en de instandhoudingsdoelen voor dit Natura 2000-gebied te realiseren. Herinrichting van het watersysteem moet ook de beroepsvisserij een nieuwe toekomst bieden en de grote economische potenties van de sportvisserij verder ontwikkelen. Beide vormen van visserij vormen momenteel geen bedreiging voor de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied, met uitzondering van de tienduizenden watervogels die jaarlijks verdrinken in de netten van de beroepsvissers.

Markermeer en IJmeer zijn tevens intensief gebruikte recreatiegebieden, waarbij het gebruik zich concentreert langs de randen. De recreatievaart op de Markermeer en IJmeer beperkt zich vrijwel geheel tot de periode april tot en met september. Omtrent de rol van de waterrecreatie in het ecosysteem bestaat onduidelijkheid. De sterke achteruitgang van de natuurwaarden in het gebied van de afgelopen decennia kan in ieder geval niet worden toegeschreven aan de waterrecreatie; de toename van het aantal ligplaatsen in het gebied gaat al 20 jaar samen met een afname van het aantal recreatieve vaarbewegingen.

6. METHODEN EN AANNAMES

6.1. Beoordelingskader

De ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt, kunnen leiden tot de onderstaande effecten op de omliggende Natura 2000-gebieden. De verschillende criteria worden in de navolgende paragrafen nader toegelicht.

Criterium	Deelcriterium	Methode
Vermesting /verzuring	- Toename stikstofdepositie op gevoelige habitats binnen Natura 2000	kwantitatief
Areaalverlies	- Areaalverlies habitats ter plaatse van de uitbreiding, absoluut en relatief	kwantitatief
Verstoring	- Recreatieve verstoring - Tijdelijke verstoring bij aanleg	kwalitatief kwalitatief

Tabel 10 Toetsingscriteria

6.2. Vermesting/verzuring

Landbouw
De uitbreiding van veehouderijbedrijven die het bestemmingsplan bij recht mogelijk maakt kan leiden tot extra stikstofdepositie op gevoelige Natura 2000-gebieden. Dit effect is het grootst op het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (deels binnen het plangebied Waterland) maar treedt in mindere mate ook op in de Natura 2000-gebieden Wormer- en Jisperveld en Kalverpolder en het gebied Polder Westzaan. Aangezien de achtergronddepositie reeds hoger is dan de kritische depositie van de hier te beschermen habitats, kan bij elke extra depositie niet worden uitgesloten dat significant negatieve effecten optreden.

De ammoniakemissies per bedrijf zijn bepaald op basis van de dieraantallen, diercategorieën en de emissiefactoren van ammoniak zoals opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij. De ligging van de agrarische percelen is afgeleid uit de adresgegevens. De locaties waar de emissies daadwerkelijk plaatsvinden, bijvoorbeeld de stallen, kunnen hiervan enigszins afwijken. Voor het schaalniveau waarop de berekeningen plaatsvinden (het gehele buitengebied Waterland) is de gehanteerde vereenvoudiging van de emissielocaties echter nauwkeurig genoeg. In figuur 33 is de ligging van de agrarische bouwpercelen weergegeven.

De berekeningen voor de stikstofdepositie zijn uitgevoerd met het verspreidingsmodel Kema Stacks (versie 2012.1). Dit model is bedoeld voor het berekenen van atmosferische verspreiding van emissies van punt- en oppervlaktebronnen. Er zijn berekeningen uitgevoerd voor de huidige situatie, trendscenario en maximaal scenario. De autonome ontwikkeling is in beeld gebracht op basis van de grootschalige depositiekaarten van het RIVM. In het trendscenario is rekening gehouden met lineaire groei van de veestapel overeenkomstig de afgelopen 10 jaar. Dit pakt voor de verschillende diercategorieën verschillend uit. In het groeiscenario wordt rekening gehouden met een ruime groei van alle diercategorieën. Bij het doorreken van het voornemen wordt uitgegaan van de theoretisch maximale invulling met dierplaatsen op alle agrarische bouwpercelen.

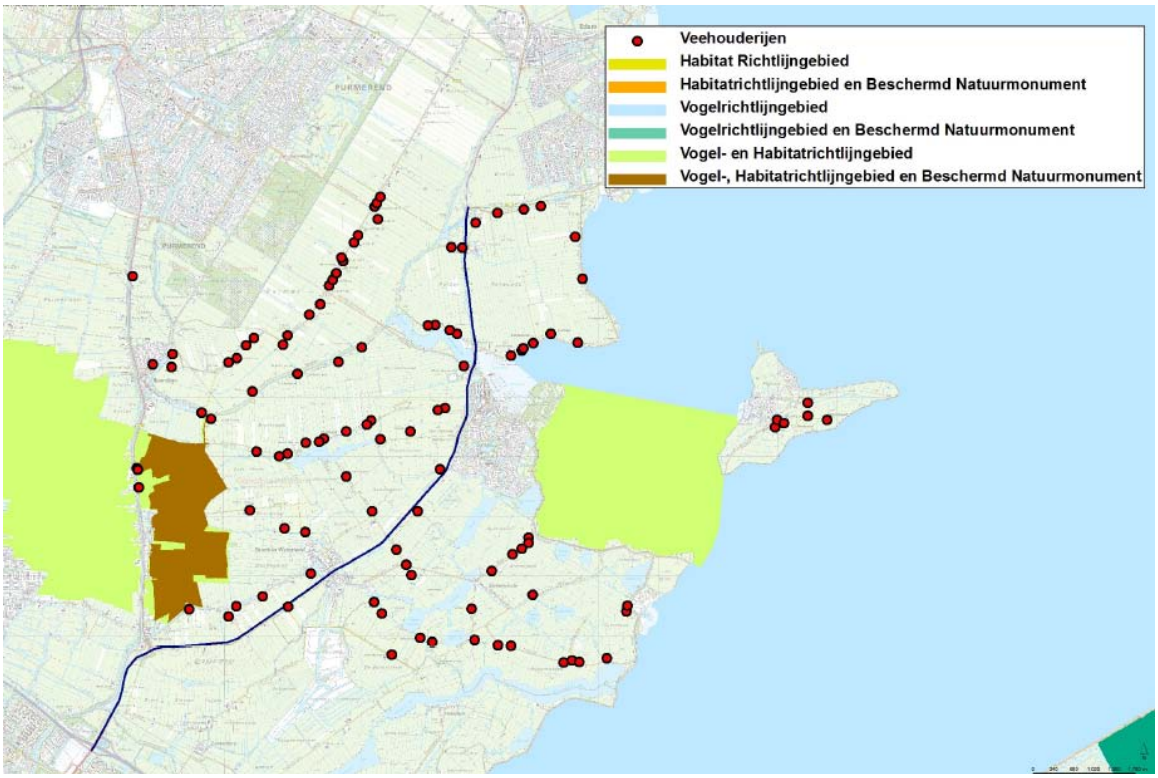

Figuur 33. Ligging veehouderijen

Verkeer

Het bestemmingsplan biedt ruimte voor een groter aantal evenementen op het Hemmeland en uitbreiding van de jachthavens Zeilhoek en Marina Monnickendam. De groei van activiteiten leidt tot extra verkeersbewegingen en daardoor tot extra stikstofemissie. Voor wat betreft verkeersaantrekkende werking worden voor 2022 de volgende aannames gedaan:

- Op het Hemmeland worden in de toekomt jaarlijks 5 grote evenementen georganiseerd en 10 kleinere evenementen. Hiervoor wordt gerekend met een extra verkeersaanbod van 107 motorvoertuigen en 5 autobussen per etmaal gemiddeld over een heel jaar;
- Voor de uitbreiding van jachthavens wordt uitgegaan van een verkeersaantrekkende werking van 26,6 motorvoertuigen per 100 (nieuwe) ligplaatsen (bron: CROW). Gelet op de beoogde uitbreiding van jachthavens de Zeilhoek (200 ligplaatsen) en Marina Monnickendam (200 ligplaatsen) wordt rekening gehouden met in totaal 106 motorvoertuigen per etmaal, gemiddeld over een heel jaar;
- De verkeersaantrekkende werking van de nieuwe aanlegsteiger bij Marken is beperkt. Veel passagiers komen immers met de bestaande touringcarritten of stappen op andere halteplaatsen op. De verkeersaantrekkende werking valt ter hoogte van het stikstofgevoelige Natura 2000-gebied Ilperveld etc. weg in het autonome verkeersbeeld;
- Als gevolg van de in het bestemmingsplan geboden ontwikkelingsruimte voor kleinschalig kamperen neemt de verkeersintensiteit op het regionale wegennet eveneens toe. Uitgaande van een maximaal gebruik van 25 standplaatsen op alle

105 agrarische bedrijven in het buitengebied betekent dit maximaal 2600 standplaatsen. Uitgaande van een verkeersproductie van 0,36 mvt/etmaal per standplaats, gemiddeld over een heel jaar (bron: CROW-publicatie 272), betekent dit een extra verkeersproductie van 936 mvt/etm.

- Het grootste deel van al het extra verkeer wordt afgewikkeld over de provinciale route tussen Monnickendam en Amsterdam (N247). In het model wordt daarom aangenomen dat 100 % van de verkeersaantrekkende werking in zuidelijke richting over deze weg wordt afgewikkeld, op relatief korte afstand van het stikstofgevoelige Natura 2000-gebied Ilperveld etc. Dit is een 'worst case' aanname.

De berekeningen voor de stikstofdepositie als gevolg van het wegverkeer zijn uitgevoerd met verspreidingsmodel Pluim Snelweg (versie 1.7 2012). Dit model is bedoeld voor het berekenen van atmosferische verspreiding van wegverkeersemissies afkomstig van buitenwegen en snelwegen. De versie 2012 van Pluim Snelweg berekent rechtstreeks de stikstofdepositie op gedefinieerde receptorpunten.

Receptorpunten

De depositie is berekend ter hoogte van 11 representatieve receptorpunten, gelegen in de Natura 2000-gebieden: Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (punten 1-10) en het Wormer- en Jisperveld & Klaverpolder (punt 11). In figuur 34 zijn de receptorpunten weergegeven. De ligging van deze receptorpunten correspondeert met de aanwezigheid van het zeer stikstofgevoelige habitat H7140B *Overgangs- en trilvenen, veenmosrietlanden*. Andere kwalificerende habitats binnen dit Natura 2000 gebied zijn minder stikstofgevoelig en liggen altijd op grotere afstand van de stikstofbronnen rondom het natuurgebied. De toetsing aan de hand van deze receptorpunten kan daarom worden beschouwd als een worst-case-situatie.

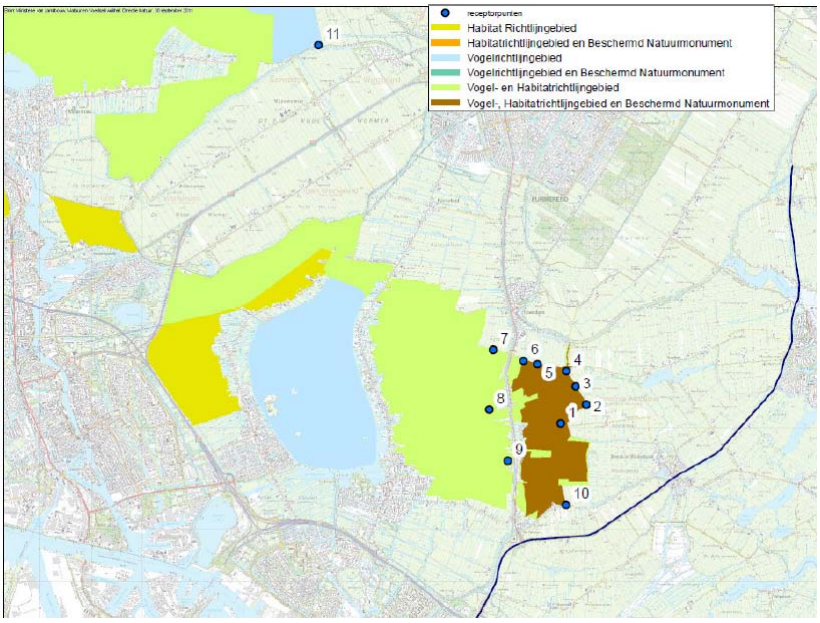

Figuur 34. Receptorpunten

6.3. Areaalverlies

De ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt leiden vrijwel nergens tot areaalverlies binnen Natura 2000, met uitzondering van de uitbreiding van jachthaven Zeilhoek en de steiger voor de riviercruiseschepen. Dit areaalverlies wordt gekwantificeerd door de beoogde uitbreiding te projecteren op de begrenzing van het Natura 2000-gebied Markermeer/IJmeer. Op basis van het aldus bepaalde areaal worden uitspraken gedaan over de te verdwijnen habitats en soorten en de mate van significantie van dit effect.

6.4. Verstoring door waterrecreatie

Recreatie
De uitbreiding van de jachthavencapaciteit vindt vrijwel geheel plaats buiten Natura 2000 en vergt ook geen bredere of nieuwe vaargeulen. De capaciteitsuitbreiding met in totaal 400 extra ligplaatsen kan in theorie leiden tot externe effecten in de vorm van verstoring in het Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer.

Met de huidige wetenschappelijke kennis is er op dit moment geen relatie aantoonbaar tussen het voorkomen van vogels en verstoring door de recreatievaart[13]. Volgens een studie van Bureau Waardenburg en Vogelbescherming Nederland[14] is de gevoeligheid niet alleen verschillend per vogelsoort, maar ook afhankelijk van de aard van het gebied (biotooptype), de wijze waarop het gebied wordt gebruikt door vogels rustgebied, broedgebied of foerageergebied) en de vorm van recreatie. De mate van verstoring is volgens deze studie niet zo zeer afhankelijk van het type boot, maar vooral van de voorspelbaarheid en het gedrag van de verstoringbron, de duur van de activiteit en de afstand tot de verstoringsbron. In 2004 zijn door hen verstoringsafstanden gepresenteerd gebaseerd op onderzoek in bestaande unieke situaties. Volgens de auteurs zijn deze niet bedoeld om te worden geïnterpreteerd als universele, absolute waarden, omdat afhankelijk van de omgeving, groepsgrootte, seizoen e.d. verschillen in de verstoringsafstanden kunnen optreden.

Verder is onbekend in hoeverre gewenning of verhoogde schrikreacties van vogels voor variatie in verstoringsafstanden zorgen. Daarnaast is nauwelijks bekend hoe lang de vogels wegblijven na verstorende activiteiten en hoe lang hun voorkeursgebied ongebruikt blijft. Bovendien is onvoldoende wetenschappelijke kennis beschikbaar over de invloed van verstoring op de populatieomvang en de reproductie om de effecten te kunnen kwantificeren. Men weet niet wat de vogels die opvliegen doen, waar en wanneer voedselconcurrentie optreedt door verstoring én wat de vogels onder onverstoorde omstandigheden zouden doen. Hierdoor kan geen vergelijking gemaakt worden van de energiehuishouding van individuen met en zonder verstoring.
Het ongenuanceerd toepassen van verstoringsafstand en effectmodellen leidt daarom tot onbetrouwbare uitkomsten en zeer waarschijnlijk tot een sterke overschatting van het verstoringseffect. Om die reden wordt in deze passende beoordeling alleen gebruik

[13] Eindrapport Monitoring ROM-IJmeer, Analyse van de ontwikkelingen in de periode 1995-2004, RIZA, 2005.

[14] Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden (2008): 'Verstoringsgevoeligheid van vogels - Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie'. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.

gemaakt van expert-judgement, gebaseerd op trends in populaties en recreatief gebruik over de afgelopen 20 jaar en op eventuele verbanden daartussen. Daarnaast worden voor de beschermde soorten en habitats de sleutelfactoren voor behoud en herstel gedefinieerd en wordt bepaald welke positie recreatieve verstoring daarbij inneemt.

In deze passende beoordeling worden op basis van deze onderzoeken enkele aannames gedaan inzake het vaargedrag. Deze aannames zijn mede gebaseerd op verschillende recente recreatieonderzoeken voor het gehele IJsselmeergebied. Deze aannames zijn:

- Het uitvaarpercentage voor de uit te breiden jachthavens bedraagt in het hoogseizoen (juli, augustus) maximaal 6%;
- In de weekenden in voor- en naseizoen (mei, juni, september) halveert het aantal uitvarende boten ten opzichte van het hoogseizoen en bedraagt dan 3 %.
- Op doordeweekse dagen in het voor- en naseizoen daalt dit percentage naar 5% van het hoogseizoen en bedraagt 0,3 %. Dit is gelijk aan het uitvaarpercentage in de maanden oktober t/m april.
- Alle extra boten voegen zich in de bestaande vaarroutes in het gebied.
- De uitbreidingen worden in de minst kwetsbare periode voor vogels gerealiseerd. Het betreft de periode april tot en met september.
- Het water heeft overal voldoende vaardiepte voor de recreatievaart (> 1,5 m) en er hoeven daarom geen nieuwe vaargeulen gegraven te worden.

Op basis van deze aannames wordt het te verwachten aantal extra vaarbewegingen in Natura 2000 gekwantificeerd. Door tevens te kijken in welke deelgebieden en in welk seizoen deze vaarbewegingen zich manifesteren, worden uitspraken gedaan over de omvang van het verwachte verstoringseffect en de mate van significantie van dit effect.

7. EFFECTEN OP NATURA 2000

7.1. Inleiding

In dit hoofdstuk worden de mogelijke effecten op Natura 2000 beschreven en gewaardeerd (significant of niet) als gevolg van de ontwikkelingen die het bestemmingsplan buitengebied mogelijk maakt. Achtereenvolgens worden beschreven:
- Ontwikkeling veehouderij;
- Verkeerstoename als gevolg van ontwikkeling recreatie;
- Uitbreiding jachthavens;
- Aanleggelegenheid riviercruiseschepen Marken;
- Ontwikkeling Evenemententerrein Hemmeland;
- Nieuwe recreatieroutes.

Tot slot worden de cumulatieve effecten van genoemde ontwikkelingen beschreven en gewaardeerd alsmede de cumulatieve effecten met ontwikkelingen buiten het plangebied.

7.2. Ontwikkeling veehouderij

Algemeen
Ontwikkeling van de rundveehouderijbedrijven buiten Natura 2000 levert indirect een bijdrage aan behoud van een aantal soorten in het Natura 2000-gebied. Zo vormen de deelpopulaties binnen Natura 2000 van bittervoorn, kleine modderkruiper, grutto, slobeend, meerkoet, krakeend en smient een geheel met de deelpopulaties daarbuiten. Verder vormt het agrarisch gebied buiten Natura 2000 een relevant foerageergebied voor kwalificerende soorten als bruine kiekendief, visdief, smient, grauwe gans en meervleermuis. Daarnaast leveren de agrarische bedrijven in de omgeving een belangrijke bijdrage aan het maaibeheer binnen Natura 2000. Tenslotte is ontwikkeling van bedrijven soms nodig om milieu- investeringen (bijvoorbeeld emissiearme stallen) financieel mogelijk te maken.
Indien deze veehouderijbedrijven zich niet verder kunnen ontwikkelen zijn achterblijvende milieu-investeringen, bedrijfsbeëindiging of omschakeling niet uitgesloten en de gevolgen daarvan voor de hiervoor genoemde soorten zijn dan op zijn minst onzeker en mogelijk negatief. Vooral verruiging of “verpaarding”[15] van het agrarisch gebied zijn dan relevante risico’s.

Vergroten agrarisch bouwperceel
Echter; uitbreiding van agrarische bedrijven door vergroting van het bouwperceel tot max 1,5 ha kan ook leiden tot extra stikstofemissie en daarmee tot extra depositie op de stikstofgevoelige habitats binnen Natura 2000. In het kader van deze passende beoordeling is dit daarom een relevant te onderzoeken thema. Tabel 11 laat de bijdrage van de Waterlandse veehouderijbedrijven zien aan de stikstofdepositie op de receptorpunten in het Natura 2000-gebied Ilperveld etc. .

[15] Beweiding met paarden maakt graslanden ongeschikt voor weidevogels vanwege de veel grotere kans op vertrapping van nesten dan bij beweiding door koeien.

receptorpunt	x	y	huidige situatie 2012	trendscenario 2022	groeiscenario 2022	voornemen maximaal opgevuld
1	126238	495095	23,95	23,35	29,48	87,20
2	126736	495471	33,11	32,30	41,02	116,22
3	126527	495830	28,76	28,07	35,55	114,52
4	126343	496123	26,18	25,60	32,37	110,43
5	125773	496261	27,67	27,33	34,40	124,73
6	125499	496329	30,89	30,93	38,66	143,79
7	124901	496547	17,81	17,56	22,06	81,35
8	124825	495369	19,88	19,58	24,63	88,21
9	125191	494362	15,74	15,40	19,48	53,23
10	126334	493482	93,96	93,18	119,74	148,56
11	121467	502558	3,61	3,54	4,47	14,64

Tabel 11 Depositie op Ilperveld etc.; bijdrage veehouderijen in mol/ha/jr

De huidige depositiebijdrage van deze bedrijven gezamenlijk bedraagt 2 tot 6% van de totale achtergronddepositie op de betreffende receptorpunten. Duidelijk is het grote effect van de afstand tussen de bron en het receptorpunt. Punt 11 op de rand van het Natura 2000-gebied Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder kent een veel lagere depositie vanuit Waterland dan de overige punten.

Zoals uit de tabel blijkt daalt deze depositie volgens het realistische trendscenario met circa 2% ten opzichte van 2012. Dit komt doordat autonome ontwikkelingen de verwachte toename van de veestapel voldoende compenseren.
In het groeiscenario daarentegen is sprake van een stijging van de depositie met ruim 20%. Gezien de reeds te hoge achtergronddepositie voor alle stikstofgevoelige habitats kan deze extra depositie in theorie leiden tot significant negatieve effecten.
Echter: Op 3 april 2009 is een regionale expertmeeting gehouden om de stikstofproblematiek specifiek voor Laag Holland in kaart te brengen. Door de experts is aangegeven dat de trilvenen en vochtige heiden in de huidige situatie in kwaliteit achteruit gaan. De terreinbeheerders geven echter aan dat uit de praktijk blijkt dat door een beter en intensiever natuurbeheer en verbetering van het waterbeheer de kwaliteit van deze habitats kan toenemen. De cruciale rol van het water- en terreinbeheer voor dit Natura 2000-gebied komt ook naar voren in de *Knelpunten- en kansenanalyse* voor dit gebied (Kiwa Water Research/EGG-consult, oktober 2007).
Verbetering van de waterkwaliteit en beter of intensiever beheer worden in het concept Beheerplan voor dit gebied (11 januari 2011) als maatregel verder uitgewerkt. Door deze maatregelen komt naar verwachting de komende 20 jaar de instandhoudingsdoelstelling niet in gevaar. Het is daardoor volgens het concept-beheerplan niet noodzakelijk om op korte termijn de kritische depositiewaarde te bereiken.

Mede op grond van de hierboven beschreven ecologische overwegingen kan worden geconcludeerd dat **het realistische trendscenario zeker niet leidt tot significant negatieve effecten** op de stikstofgevoelige habitats.
De niet-realistische groei- en maximale scenario's leiden mogelijk wel tot significante effecten doordat het de positieve effecten van de cruciale hydrologische en beheersmaatregelen mogelijk deels teniet doet.

Kleinschalig kamperen
Kleinschalig kamperen (maximaal 25 standplaatsen) moet op of direct aansluitend op een agrarisch bouwperceel plaatsvinden (binnen 50 meter ten opzichte van de bedrijfswoning). De maximale oppervlakte van een kampeerterrein is 1.600 m^2, waarbij 800 m^2 buiten het bouwperceel mag liggen. De functie mag geen onevenredige beperking opleveren van de ontwikkelingsmogelijkheden op aangrenzende percelen (minimaal 50 m afstand).

Kampeermogelijkheden vinden dus plaats op of naast agrarische bouwpercelen. Voor uitbreiding binnen Natura 2000 wordt door de gemeente geen toestemming verleend aangezien het strijdig is met de laatste bepaling (geen onevenredige beperking voor aangrenzende percelen).
In theorie kan er sprake zijn van een extern effect als gevolg van een verhoogde recreatiedruk op Natura 2000 doordat een deel van de extra recreanten wil wandelen, fietsen en varen binnen Natura 2000. Een dergelijk scenario is overigens weinig realistisch, gezien de al jarenlang dalende trend in het aantal slaapplaatsen en overnachtingen in de gehele provincie (zie figuur 35).

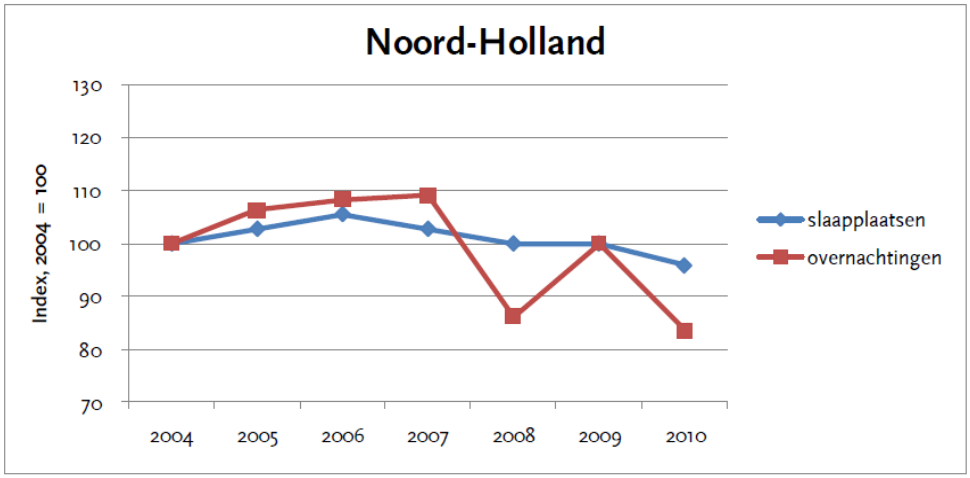

Figuur 35. Trend vraag en aanbod recreatieve overnachtingen in Noord-Holland (bron: Werkmaatschappij Markermeer-IJmeer)

Echter: in het maximale scenario kunnen op 105 agrarische bedrijven 25 standplaatsen worden ingevuld. Uitgaande van gemiddeld twee recreanten per standplaats kunnen er dan in theorie 5200 extra recreanten in het gebied extra aanwezig zijn. Deze extra bezoekers zullen gebruik maken van het brede recreatieve aanbod van de regio (inclusief Amsterdam) en binnen Natura 2000 getalsmatig wegvallen tegen de bestaande bezoekersstromen. Bovendien maken deze extra bezoekers gebruik van bestaande routes en vaarwegen, die overigens tijdens het broedseizoen deels zijn afgesloten. Verstoringsonderzoek (o.a. Krijgsveld 2008) wijst verder uit dat vogels en waarschijnlijk ook andere organismen snel wennen aan recreanten langs bestaande gebruikte routes. Omdat bezoekersstromen zich concentreren op mooi weer overdag tijdens de weekend- en vakantiedagen blijven er lange ongestoorde periodes over. Daarom kan worden gesteld dat de geringe extra bezoekersstromen als gevolg van de uitgebreide kampeermogelijkheden geen effect hebben op de te beschermen waarden in het Natura 2000-gebied Ilperveld etc.

De effecten als gevolg van de extra verkeersbewegingen vanwege de kampeermogelijkheden worden uitgewerkt in paragraaf 7.3.
Het bestemmingsplan maakt overigens in het kader van verbreding van de landbouw een reeks van nevenactiviteiten op agrarische bedrijven mogelijk, doch deze activiteiten zijn niet “stapelbaar”. Het toestaan van 25 kampeermiddelen per erf genereert veruit het meeste verkeer en is daarom in het kader van dit planMER doorgerekend bij wijze van worst-case-toetsing.

Primair agrarisch gebied
Vollegrondstuinbouw, fruitteelt, houtteelt, sierteelt en wisselteelt van bloembollen is in een deel van droogmakerij de Purmer toegestaan. Beplanting ten behoeve van opgaande teeltvormen mag maximaal 2,00 meter hoog zijn.
Het gebied waar deze ontwikkelingen worden toegestaan ligt op een halve kilometer van Natura 2000 en is hiervan hydrologisch gescheiden door de Ringvaart. De functionele relaties tussen beide gebieden zijn gering en eventuele omschakeling van gras naar andere teelten heeft daarom weinig tot geen gevolgen voor de te beschermen soorten en habitats binnen Natura 2000.
Een omschakeling van rundveehouderij naar andere teelten kan bovendien leiden tot een daling van de stikstofemissie vanuit stallen en als gevolg van beweiding en bemesting. In dat geval is er zelfs sprake van een licht positief effect op het stikstofgevoelige Natura 2000-gebied.

7.3. Toename verkeer

Het bestemmingsplan biedt ruimte voor een groter aantal evenementen op het Hemmeland, de uitbreiding van de jachthavens Zeilhoek en Marina Monnickendam en de mogelijkheid van 25 kampeermiddelen op elk agrarisch bouwperceel. Deze mogelijke groei van activiteiten leidt tot extra verkeersbewegingen en daardoor tot extra stikstofemissie. Voor de toename van verkeer als gevolg van de uit te breiden jachthavens en de verruiming van evenementen op het Hemmeland is een berekening gemaakt van de stikstofdepositie (Witteveen & Bos, 2012). De uitkomsten van deze berekening zijn lineair geëxtrapoleerd naar de ontwikkeling van kampeermiddelen[16]. Tabel 12 laat de berekende extra stikstofdepositie op Natura 2000 zien als gevolg van totale verkeerstoename[17].

[16] Dit leidt tot een overschatting van de totale depositie, omdat het verband tussen verkeersintensiteiten en de stikstofdioxiden (NO^x) - de belangrijkste vermestende- en verzurende stof die vrijkomt bij gemotoriseerd verkeer - niet lineair is.

[17] De verkeerstoename als gevolg van compensatiewoningen (bij stoppende agrarische bedrijven) is niet hierbij meegenomen, omdat de totale stikstofdepositie afneemt op het moment dat een agrarisch bedrijf stopt. De verkeerstoename van overige ontwikkelingen in het bestemmingsplan is verwaarloosbaar klein en leidt alleen tot verschuiving van uitkomsten verder achter de komma.

Receptor -punt	Depositietoename a.g.v. extra verkeer 2022		Receptor-punt	Depositietoename a.g.v. extra verkeer 2022
1	0,063		**7**	0,023
2	0,063		**8**	0,034
3	0,057		**9**	0,063
4	0,051		**10**	0,251
5	0,034		**11**	0,000
6	0,034			

Tabel 12 Extra depositie op Ilperveld etc als gevolg van extra wegverkeer in mol/ha/jr Deze berekende extra depositie is verwaarloosbaar klein en leidt derhalve niet tot enig meetbaar effect op de stikstofgevoelige habitats binnen Natura 2000.

7.4. Uitbreiding jachthavens

7.4.1. Gevoeligheden van de te beschermen soorten en habitats

Om de effecten van de beoogde ontwikkelingen op Natura 2000-gebied Markermeer–IJmeer te bepalen, is in de eerste plaats gekeken naar de gevoeligheden van de te beschermen habitats en soorten zoals die worden beschreven in de afzonderlijke profielendocumenten.
Deze Natura 2000-profielendocumenten (LNV, 2008) geven een toelichting op relevante ecologische kenmerken en vereisten van de habitattypen, habitatsoorten en vogelsoorten uit het Natura 2000 doelendocument (LNV, 2004) waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen en instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd. Op basis van uitgebreide inventarisaties van bestaande gegevens zijn de abiotische randvoorwaarden voor de habitattypen en de ecologische vereisten die aan de omgeving worden gesteld, in beeld gebracht. In de profieldocumenten van de habitatsoorten en de vogelsoorten zijn de ecologische vereisten die zij stellen aan hun leefomgeving toegevoegd.

In tabel 13 zijn cumulatief alle habitats weergegeven zoals die worden beschermd in de Natura 2000-gebieden rondom het plangebied met daarbij de belangrijkste gevoeligheden per habitat en soort. Met kleuren is tevens aangegeven of en in welke mate het instandhoudingsdoel voor de betreffende habitat of soort is gerealiseerd.

Habitat/soort	Belemmeringen voor behoud en herstel
H3140 Kranswierwateren	Vermesting, waterrecreatie
H1163 Rivierdonderpad	Geen
H1318 Meervleermuis	Verlichting, versnippering van beplantingspatronen
A005 Fuut	Afname spiering in IJsselmeer, verstoring
A017 Aalscholver	Geen
A034 Lepelaar	Geen
A043 Grauwe gans	Geen
A045 Brandgans	Geen
A050 Smient	Geen
A051 Krakeend	Geen
A056 Slobeend	Geen
A058 Krooneend	Vermesting
A059 Tafeleend	Afname driehoeksmosselen
A061 Kuifeend	Afname driehoeksmosselen, verdrinking in visnetten
A062 Toppereend	Afname driehoeksmosselen, verdrinking in visnetten

A067 Brilduiker	Vermesting
A068 Nonnetje	Afname spiering in IJsselmeer, verdrinking in visnetten
A070 Grote Zaagbek	Afname spiering in IJsselmeer verdrinking in visnetten
A125 Meerkoet	Geen
A177 Dwergmeeuw	Afname spiering in IJsselmeer
A193 Visdief	Verstoring, predatie, vegetatiesuccessie, intensieve visserij
A197 Zwarte stern	Vermesting, verzuring, verstoring, gebrek aan natuurlijke peildynamiek, afname spiering in het IJsselmeer

Functie: b broeden, f foerageren, s slapen (slaapplaats)	
	Instandhoudingsdoel Markermeer/IJmeer ongeveer gerealiseerd
	Instandhoudingsdoel Markermeer/IJmeer ruimschoots gerealiseerd
	Instandhoudingsdoel Markermeer/IJmeer niet gerealiseerd
	Instandhoudingsdoel Markermeer/IJmeer niet gekwantificeerd

Tabel 13 Kritische factoren voor behoud en herstel beschermde habitats Natura 2000. Bron: Natura 2000-profielendocumenten (LNV, 2008)

Uit bovenstaande tabel blijkt in de eerste plaats dat voor een aanzienlijk aantal soorten geen knelpunten spelen, met name voor de herbivore watervogels. Bij deze soorten zijn de instandhoudingsdoelen ook (ruimschoots) gerealiseerd, met uitzondering van de smient. Over deze soort zegt het gebiedendocument echter "*Het aantalsverloop vertoont een doorgaande toename, zowel in het IJmeer als in de rest van het gebied*". Doortrekking van deze trend zou er inderdaad toe leiden dat het instandhoudingsdoel voor de smient op korte termijn wordt gerealiseerd. Mede gezien het feit dat deze soort alleen in de wintermaanden in het gebied aanwezig is, is er hoe dan ook geen relatie met de ontwikkelingen in de waterrecreatie.
Daarentegen kennen de viseters en driehoeksmosseleters aanzienlijke problemen vanwege de afname van hun prooiaanbod de afgelopen jaren. Ook verdrinking in visnetten vormt een serieus probleem voor juist deze soorten.
Recreatieve verstoring wordt slechts genoemd met betrekking tot het habitat kranswierwateren en de soorten fuut, visdief en zwarte stern. Juist dit habitat en deze soorten zijn in de periode juli t/m september in grote aantallen aanwezig in de Gouwzee op korte afstand van de uit te breiden jachthavens. Mede gezien het feit dat de genoemde soorten een negatieve populatietrend kennen is nadere aandacht vereist. Hetzelfde geldt voor de kuifeend die in de profielen-documenten niet wordt genoemd als bijzonder verstoringsgevoelig maar die in het IJsselmeergebied wel een duidelijke voorkeur heeft voor onverstoorde gebieden en die bovendien in de nazomer in grote aantallen in het gebied aanwezig is.

7.4.2. Aanleg van de uitbreidingen

Areaalverlies Natura 2000
Uitbreiding van de jachthaven De Zeilhoek vindt deels plaats binnen het Natura 2000-gebied Markermeer-IJmeer ter plaatse van het habitat kranswierwateren. Het totale areaalverlies bedraagt 1,2 hectare.
De nieuwe steiger bij Marken ten behoeve van riviercruiseschepen vergt een veel kleiner areaal kranswierwater (circa 0,1 hectare) dat bovendien geheel buiten Natura 2000 ligt.
Het areaal H3140 kranswierwateren in het hele Natura 2000-gebied bedroeg in 2010 1906,3 ha. Het areaalverlies als gevolg van de uitbreiding van de jachthaven en de

nieuwe steiger bij Marken bedraagt dus minder dan 0,1 % van dit totaal. Gezien het instandhoudingsdoel voor dit habitat (behoud van areaal en kwaliteit), de sterke toename van het areaal tussen 2004 en 2010 en de verwachte verdere areaaluitbreiding als gevolg van de maatregelen in het kader van het ToekomstBestendig Ecologisch Systeem (TBES) wordt dit areaalverlies van minder dan 0,1 % als niet–significant beoordeeld.

Direct in de omgeving van de jachthavens zijn geschikte habitats voor de rivierdonderpad aanwezig in de vorm van oevers met breuksteen. Ervan uitgaande dat rondom de uitgebreide jachthavens ook gebruikgemaakt wordt van breuksteen als oeververdediging is er geen blijvend habitatverlies voor deze soort.

De meervleermuis is niet of slechts incidenteel aanwezig rondom de bestaande jachthavens gezien het reeds intensieve gebruik en de aanwezige verlichting. Indien bij de uitbreiding geen sterke uitbreiding van de verlichting plaatsvindt heeft de ingreep geen effecten voor de meervleermuis.

Met de vrijkomende grond zal aan de oostzijde nieuwe oevernatuur worden gecreëerd in de vorm van ruigte en rietlanden. Dit biedt nieuw foerageergebied voor de meervleermuis. Voor een aantal kwalificerende vogelsoorten biedt deze nieuwe natuur indirect ook nieuwe foerageermogelijkheden; de nieuwe buitendijkse natuur kan dienen als voortplantingsbiotoop voor vissen waardoor het voedselaanbod voor viseters wordt vergroot.

Verstoring
De bouwwerkzaamheden rond de aanleg gaan gepaard met extra lawaai, boven en onder water. Door bij de werkzaamheden rekening te houden met de meest kwetsbare soorten kunnen onnodige verstoringeffecten worden voorkomen. Het gaat daarbij om de periode juli t/m september wanneer ruiende futen en kuifeenden alsmede doortrekkende visdieven en zwarte sterns in grote aantallen aanwezig zijn in de Gouwzee op korte afstand van de uit te breiden jachthavens.

Door de meest lawaaierige werkzaamheden (met name heien) buiten deze periode uit te voeren blijft verstoring van de genoemde kwetsbare soorten zeer beperkt. Om ook de overwinterende soorten zoveel mogelijk te ontzien zijn de maanden mei en juni het meest geschikt voor heiwerkzaamheden. Ook dan kunnen echter verstoringseffecten optreden, die echter ook goed gemitigeerd kunnen worden, zoals hieronder wordt toegelicht.

<u>Onderwatergeluid</u>
De aanleg van de jachthavenuitbreidingen gaat gepaard met onderwatergeluid, dat veel verder reikt dan geluid boven water. Vissen zijn hiervoor gevoelig zodat de vraag aan de orde is of en in welke mate hier vissen worden verstoord. Het gaat dan niet alleen om de kwalificerende soort rivierdonderpad maar ook om de niet-beschermde vissoorten die als voedsel dienen voor de kwalificerende vogelsoorten als grote zaagbek, nonnetje, fuut, visdief, zwarte stern en aalscholver.

Heien
De meeste verstoring gaat uit van het heien, hetgeen mogelijke enkele weken in beslag neemt. Bij een enigszins vergelijkbare studie ten behoeve van een wind-

turbinepark in het IJsselmeer zijn berekeningen uitgevoerd waarbij is vastgesteld dat bij heiwerkzaamheden zonder maatregelen de aanwezige vissen voor een deel verjaagd wordt in een watergebied met een straal van 1.600 m (bron: Pondera Consult 2009). Voor de beoogde jachthavenuitbreidingen komt dat neer op een tijdelijke verstoring van de vissen in zo'n 100 ha water. Gezien het totale oppervlakte van dit Natura 2000-gebied van 68.460 ha, gaat het hier om een tijdelijke verstoring van slechts 0,1% van het waterareaal. Echter; aangezien het verstoorde areaal een aanzienlijk deel (5-10%) van het beschermde habitat kranswierwateren betreft, dient verstoring zoveel mogelijk te worden voorkomen.

Om de geluidsniveaus te beperken kunnen echter diverse maatregelen getroffen worden, onder meer:
1. *Soft hammering*, waarbij met een aangepaste heihamer wordt gewerkt die het geluid van de inslag van de hamer op de heipaal dempt;
2. Afdekken van de heipaal onderwater met een isolerende huls met dempend materiaal die de afstraling vermindert;
3. Aanbrengen van een bellenscherm rondom de heipaal dat een dempende werking heeft.

Uit diverse proefnemingen blijkt dat geluidsreducties mogelijk zijn van 10 tot meer dan 20 dB in de relevante geluidsspectra, zeker als verschillende geluidsreducerende technieken worden gecombineerd. Door de geringe waterdiepte en stroming is het in de Gouwzee bovendien goed mogelijk om een effectief bellenscherm te ontwerpen en aan te brengen. Het totale beïnvloede gebied kan daarmee gereduceerd worden tot een cirkel met een straal van 530 m. Dit leidt tot een verstoord waterareaal van (naar boven afgerond) 30 ha. Gezien het tijdelijke karakter in een periode waarin de meeste kwalificerende soorten afwezig zijn, het relatief kleine beïnvloed kranswierareaal (ca 3%) en het feit dat de kwalificerende soort rivierdonderpad niet in deze kranswiervegetaties voorkomt, wordt het ecologische verstoringseffect bij het treffen van de genoemde maatregelen als niet-significant beoordeeld.

Graven
Graafwerkzaamheden in het water leiden niet tot noemenswaardige verstoring. Deze geluidsbron valt grotendeels weg tegen het gebruikelijke scheepvaartgeluid in de Gouwzee. Grondwerkzaamheden onder water vinden bovendien nu ook regelmatig plaats om de vaargeul op diepte te houden. Dit heeft de ontwikkeling van een rijke onderwaterfauna in de Gouwzee echter niet in de weg gestaan.

Conclusie
Indien voldoende maatregelen worden getroffen kunnen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer als gevolg van de aanlegwerkzaamheden worden voorkomen.

7.4.3. Gebruik van de jachthavens

Beschikbare kennis inzake vluchtgedrag watervogels
Verstoring van vogels door recreanten is een ingewikkeld proces en kent geen rechtlijnige dosis-effectrelatie. Het zijn veelal de eerste bootjes of zeilplanken die watervogels op de vlucht jagen. Verdere toename van de vaarintensiteit heeft dan relatief weinig gevolgen. Dit betekent enerzijds dat op reeds intensief bevaren water de

verstoring slechts beperkt of zelfs geheel niet toeneemt bij toenemende recreatiedruk, maar anderzijds betekent dit ook dat verstoring van voorheen rustige gebieden onevenredig veel schade kan toebrengen (bron: Alterra, 2006).
Verstoring kan verder variëren per soort en zelfs per individu. De mate van gewenning speelt een grote rol, evenals de mate van bejaging, de frequentie van de verstoring en de beschikbaarheid van alternatieve leefgebieden in de omgeving. Ook het voedselaanbod ter plaatse kan van invloed zijn op het vluchtgedrag; op voedselrijke locaties zijn vogels geneigd meer risico te nemen aangezien hier een hogere voedselopname tegenover gaat; de vluchtafstanden zijn in dergelijke situaties kleiner dan in 'slechte' voedselgebieden. Bruikbare gegevens over dit onderwerp zijn schaars; indicatief zijn de volgende waarnemingen uit Nederlands onderzoek.

Vluchtreacties kunnen bestaan uit wegzwemmen, -duiken of -vliegen. In het kader van het project Monitoring ROM IJmeer is onderzoek gedaan naar verstoring van watervogels door recreatievaart door gelijktijdige tellingen van schepen en vogels uit te voeren. Harde (verstorings)relaties tussen vogels en recreatievaart bleken daarbij moeilijk aantoonbaar, maar knelpunten werden wel gesignaleerd in ondiepe oeverzones. Ook werd geconstateerd dat grote concentraties ruiende kuifeend en futen in de zomermaanden verbleven in de gebieden met de laagste bootdichtheden (bron: Van Eerden et al, 2005). Anderzijds is ook geconstateerd dat vogels in drukbezochte gebieden minder schuw reageren dan in gebieden waar nauwelijks mensen komen. Elders is waargenomen dat de opvliegafstanden van vogels in de loop der jaren geringer worden, hetgeen eveneens wijst op gewenning.

Zoals in par 6.2 is betoogd zijn de leemten in kennis inzake de verstoringseffecten van recreatie op vogels zeer groot. Kwantificering van dergelijke effecten is met de beschikbare kennis en de daarop gebaseerde modellen niet mogelijk. Om die reden is deze passende beoordeling overwegend kwalitatief van aard en wordt ten aanzien van de verwachte populatieontwikkelingen van beschermde soorten naar meer factoren gekeken dan alleen de effecten van de waterrecreatie. Relevante factoren die in dit hoofdstuk worden besproken zijn:
- Het verwachte recreatieve vaargedrag als gevolg van de beoogde uitbreidingen en de ecologische effecten daarvan;
- De verwachte ecologische effecten van het Toekomstbeeld Markermeer IJmeer (TMIJ);
- De verwachte ecologische effecten van de IJsselmeeraanpak voor jachthavens.

Deze factoren worden hieronder uitgewerkt.

Ecologische effecten van het verwachte recreatieve vaargedrag
De beoogde uitbreidingen van de jachthavens Zeilhoek en Marina Monnickendam worden als één ontwikkeling beschouwd, gezien de korte onderlinge afstand en het feit dat de extra vaarbewegingen zich in dezelfde gebieden in vrijwel dezelfde dichtheden manifesteren.

De totale jachthavencapaciteit rond de Gouwzee bedraagt 1370 vaste ligplaatsen (bron: www.vvv-waterland.nl). De gezamenlijke uitbreiding met 400 ligplaatsen leidt tot de volgende extra vaarbewegingen per dag;
- Hoogseizoen (uitvaarpercentage 6%): 24 extra vaarbewegingen;

- Weekenden in mei, juni, september (uitvaarpercentage 3 %): 12 extra vaarbewegingen;
- Overig (uitvaarpercentage 0,3 %): 1,2 extra vaarbewegingen.

Deze vaarbewegingen voegen zich in de bestaande, gemarkeerde vaarroutes, die reeds decennialang in gebruik zijn. Juist bij vaargeulen blijkt snel gewenning op te treden bij vogels, aangezien het gaat om voorspelbare, regelmatige bewegingen zonder risico voor de vogels (bron: Krijgsveld, 2009). Om die reden is het niet aannemelijk dat de extra vaarbewegingen in de vaargeul naar het Markermeer leiden tot extra verstoring van vogels, temeer daar slechts voor enkele soorten recreatieve verstoring als een relevante factor wordt beschouwd. De rustige gebieden langs de randen die van belang zijn voor ruiende futen en kuifeenden (zie figuur 36) alsmede voor visdieven en zwarte sterns blijven ongestoord. Het totale verstoringseffect wordt daarom als zeer gering en niet-significant beoordeeld.

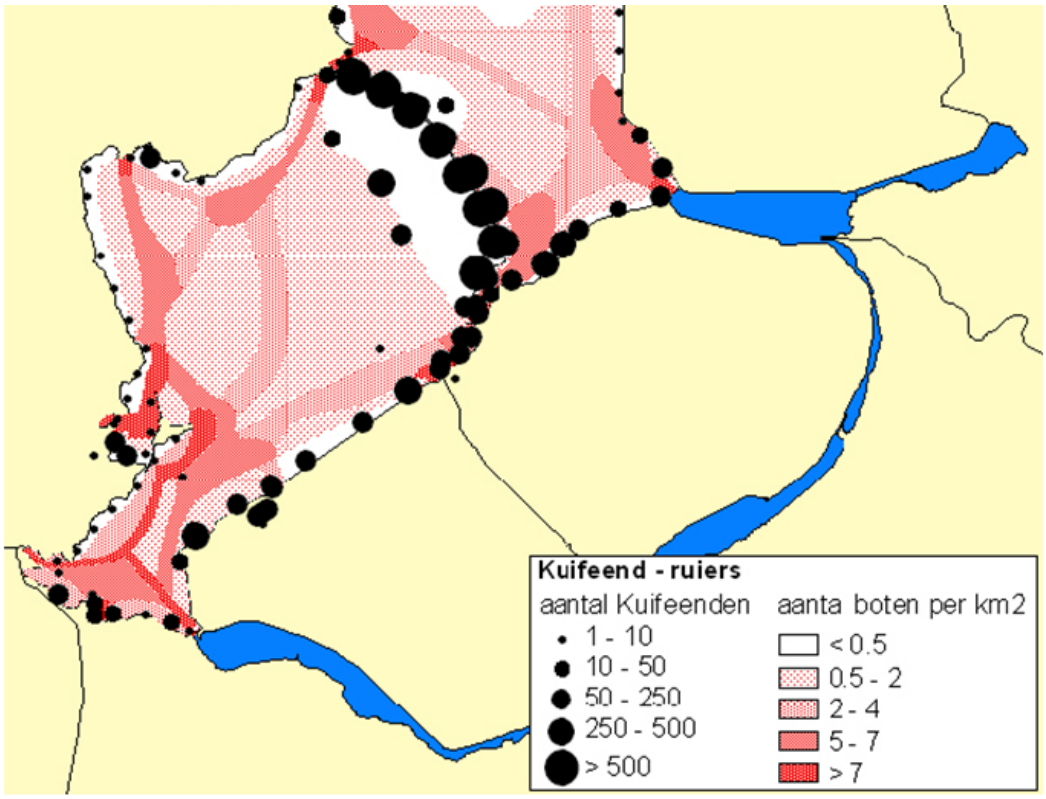

Figuur 36. Verspreiding ruiende kuifeenden in relatie tot vaardichtheid in de zomer (bron: RIZA, 2005)

Ecologische effecten van het Toekomstbeeld Markermeer IJmeer

Voor vrijwel alle soorten leidt de beoogde herinrichting van water en oevers, conform het Toekomstbeeld Markermeer en IJmeer tot een aanmerkelijke verbetering van de voedselsituatie, hetgeen voor de meeste soorten de sleutelfactor is voor behoud en herstel van de populaties.

In het rapport “Onderbouwing ecologische optimalisatie TBES” (Arcadis, 2011) worden positieve effecten op de volgende kwalificerende soorten en habitats van het Markermeer en IJmeer in tabelvorm gepresenteerd.

	Grote positieve bijdrage aan N2000 opgave	(f) = foerageergebied (r) = rustgebied (b) = broedgebied
	Geringe positieve bijdrage aan N2000 opgave	**Vet** = soort met een autonome neergaande trend (ANT) in het IJsselmeergebied Geel: soort waarvan aanwezigheid overlapt met de piek van het recreatieseizoen

Maatregel	**Positieve effecten voor:**
Luwtemaatregelen incl. verdiepingen	kranswierwateren, **fuut (f,r)**, aalscholver (f), grauwe gans (r), brandgans (r), smient (r), krakeend (r), slobeend (r), krooneend (f,r), **tafeleend (f,r)**, kuifeend (f, r), toppereend (f, r), brilduiker (f, r), **nonnetje (r)**, **grote zaagbek (r)**, meerkoet (f,r)
	rivierdonderpad, visdief (f), lepelaar (f), **dwergmeeuw (f)**, **zwarte stern (f)**, smient (f)
Grootschalig moeras Houtribdijk	meervleermuis (f), aalscholver (b,r), visdief (b), **fuut (f,r)**, aalscholver (f,r), lepelaar (f,r), grauwe gans (f,r), brandgans (f,r), smient (f,r), krakeend (f,r), slobeend (f,r), krooneend (f,r), **tafeleend (f,r)**, kuifeend (r), toppereend (r), brilduiker (r), **nonnetje (r)**, **grote zaagbek (r)**, meerkoet (f,r), **dwergmeeuw (f,r)**, **zwarte stern (f,r)**
	Kranswierwateren
Vooroever Lepelaarplassen	meervleermuis, aalscholver (b), visdief (b)
	fuut (r), aalscholver (r), lepelaar (f,r), grauwe gans (r), brandgans (r), smient (r), krakeend (r), slobeend (r), krooneend (r), **tafeleend (r)**, kuifeend (r), toppereend (r), brilduiker (r), **nonnetje (r)**, **grote zaagbek (r)**, meerkoet (r), **dwergmeeuw (r)**, **zwarte stern (r)**
Vispassages	lepelaar (f)
	aalscholver (f), visdief (f), **fuut (f)**, **nonnetje (f)**, **grote zaagbek (f)**, **dwergmeeuw (f)**, **zwarte stern (f)**
Belevingsnatuur	meervleermuis
	fuut (r), grauwe gans (r), brandgans (r), smient (r), krakeend (r), slobeend (r), krooneend (r), **tafeleend (r)**, kuifeend (r), toppereend (r), brilduiker (r), **nonnetje (r)**, **grote zaagbek (r)**, meerkoet (r)

Tabel 14 Gevolgen TBES voor kwalificerende soorten en habitats

Juist voor de potentieel kwetsbare soorten fuut en kuifeend neemt het areaal rust- en foerageergebieden sterk toe. Verder zijn ook de effecten voor visdief en zwarte stern gunstig. Gesteld kan daarom worden dat tegenover de naar verwachting verwaarloosbare verstoring in een klein gebied als gevolg van de jachthavenuitbreidingen, een omvangrijke biotoopverbetering in een veel groter gebied staat. Beide ontwikkelingen treden echter niet tegelijkertijd op; de realisering van de jachthavens loopt waarschijnlijk vooruit op de realisering van de natuurontwikkelingsmaatregelen in en rond het Markermeer-IJmeer. Om die reden is nauwkeurige monitoring en zonodig ingrijpen gewenst om eventuele tijdelijke

verstoringeffecten zonder dat de nieuwe natuurgebieden beschikbaar zijn, te voorkomen. In dat kader is de recente IJsselmeeraanpak voor jachthavens relevant (zie hierna).

IJsselmeeraanpak voor jachthavens (zie ook par. 3.3.2)
De IJsselmeeraanpak voor jachthavens vormt een bijzondere uitwerking van het voorzorgbeginsel. De recreatiesector neemt zelf de taak op zich zijn achterban goed te informeren over het natuurbelang en welke gebieden in welke periode gemeden moeten worden. Daarnaast stelt de sector in samenwerking met de natuurorganisaties een gedragscode op. Het ministerie van EL&I en de provincies bekijken vervolgens of de gedragscode voldoende waarborgen biedt. BOA's (Buitengewoon Opsporingsambtenaren), Wetlandwachten en handhavers houden in de gaten hoe het gebruik zich ontwikkelt en kunnen recreanten zo nodig op hun gedrag aanspreken.
Daarom bekijken de betrokken partijen binnen de komende twee tot drie jaar samen waar de ijkpunten liggen voor de noodzaak om alsnog verdergaande maatregelen te nemen. In dat verband kan gedacht worden aan het temporiseren van de uitbreidingsplannen, maar ook in het versnellen van natuurontwikkelingsprojecten in het kader van TBIJ. Als bijzondere maatregel kan ook gedacht worden aan het uitkopen van visrechten waardoor verdrinking van watervogels wordt teruggedrongen. Met name voor de kuifeend is dit een relevant factor op populatieniveau.

Gevolgen voor overige kwalificerende soorten
De toename van de recreatievaart met maximaal 24 extra recreatieve vaarbewegingen in het hoogseizoen heeft geen effect op de meervleermuis en rivierdonderpad. Deze soorten zijn overdag afwezig (meervleermuis) respectievelijk verblijven ter plaatse van locaties waar geen schepen kunnen varen (ondiepe oeverzones). De meervleermuis profiteert bovendien van de herinrichting van water en oevers, conform het Toekomstbeeld Markermeer en IJmeer.

7.5. Aanleggelegenheid riviercruiseschepen Marken

De effecten van de nieuwe aanleggelegenheid zijn vergelijkbaar met de effecten van de hiervoor beschreven jachthavenuitbreiding. Bij de aanlegwerkzaamheden dienen maatregelen getroffen te worden om verstoring (m.n. onderwaterlawaai) zoveel mogelijk te voorkomen. Daarnaast dient bij de afwerking gebruik zo mogelijk gemaakt te worden van breuksteen (t.b.v. de rivierdonderpad en driehoeksmosselen) en is een toename van het aantal lichtbronnen ongewenst met het oog op passerende meervleermuizen.

De paar extra dagelijkse vaarbewegingen door cruiseschepen in het recreatieseizoen voegen zich in de bestaande recreatiestroom in de vaargeul en vallen in het niet bij deze bestaande aantallen recreatievaarbewegingen.

Ook voor deze ingreep geldt dat het wenselijk is om de effecten te monitoren om eventuele verstoringeffecten in beeld te brengen en zonodig compenserende maatregelen te treffen (versnelling natuurontwikkeling Markermeer, terugdringen vogelsterfte in visnetten, etc). Waarschijnlijker is echter dat monitoring bevestigt dat verstoringeffecten geheel achterwege blijven, waarmee waardevolle informatie wordt verkregen over de relatie tussen waternatuur en waterrecreatie.

7.6. Evenemententerrein Hemmeland

Het huidige gebruik van het dagrecreatieterrein Hemmeland, zoals openlucht-kerkdiensten, Mirrorpop, circus en beachvolley-baltoernooi, wordt uitgebreid met jaarlijks:
- 10 x per jaar een middelgroot live-muziekevenementen (5.000 bezoekers);
- 5 x per jaar een groot muziekevenement (20.000 bezoekers). Waarbij één tweedaags en één driedaags evenement (met camping en bijbehorende voorzieningen).

Het bezoekersaantal mag maximaal 20.000 bedragen. Concerten vinden plaats in de maanden mei t/m september. Bij de dance-evenementen wordt uitgegaan van een geluidsniveau aan de bron in de orde van 125 tot 130 dB(A), hetgeen betekent dat een groot deel van de aangrenzende Gouwzee te maken krijgt met geluidsniveaus in de orde tientallen dB(A)'s tot 100 dB(A). Ook de bijbehorende lichteffecten zijn over een grote afstand merkbaar.
Deze geluids- en lichtbelasting zijn maatgevend zijn voor de ecologische effecten op het aangrenzende Natura 2000-gebied. De bijbehorende bezoekersstromen verplaatsen zich over het land en sorteren nauwelijks effect op het aangrenzende water.

De vraag is vervolgens of de verstoring gedurende 15 periodes van enkele uren in een periode van 5 maanden een ecologisch relevant effect heeft. Indicatief voor dit verstoringseffect zijn de resultaten van recente onderzoeken naar de effecten van lawaaisporten in of nabij Natura 2000-gebieden. Deze worden onderstaand besproken.

Kartbaan Oudeland van Strijen
Uit onderzoek[18] is gebleken dat ganzen in het Natura 2000-gebied Oudeland van Strijen tijdens het gebruik van de centraal gelegen kartbaan de graslanden rond de kartbaan mijden. Echter, op de dagen dat de baan niet wordt gebruikt worden de graslanden rond de baan juist intensiever benut door de ganzen. Er is derhalve sprake van een tijdelijke verschuiving, die niet van invloed is op het totale gebruik door ganzen van de directe omgeving van de kartbaan.

TT-circuit Assen
Recent onderzoek[19] naast het TT-circuit in Assen heeft aangetoond dat motorsportlawaai direct naast het Natura 2000-gebied Witterveld geen effect heeft op de aanwezige broedvogels, waaronder vele rode lijstsoorten. Uit de analyse bleken geen duidelijke patronen waarneembaar in het aantal waarnemingen voor of na een evenement of tussen de effect- en controlezone. Gebleken is dat het aantal soorten niet achteruit gaat na evenementen of tijdens de duur van de twee onderzochte jaren. Een groot aantal van de in het Witterveld waargenomen vogelsoorten wordt echter als 'gevoelig' gekenmerkt voor de effecten van verkeerswegen, waarbij geluid

[18] Boudewijn, T. (2012): "Onderzoek naar de effecten van de kartbaan op het gebiedsgebruik van ganzen in het Oudeland van Strijen", Bureau Waardenburg, rapport nr. 12-031.

[19] Henkens, H. e.a. (2012): "Storen broedvogels zich aan het geluid van race-evenementen? Effect van de in 2010/2011 op het TT-Circuit Assen gehouden Superbike- en Superleague-evenementen op broedvogels in het Natura 2000-gebied Witterveld". Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 2288/SOVON-rapport 2012/05.

waarschijnlijk de meest causale factor is (Reijnen en Foppen, 2006). De veel gebruikte voorspellingsmethode voor het bepalen van de ecologische effecten van verkeerslawaai is daarom niet bruikbaar voor het TT-Circuit. Het gaat hier immers niet om een continue lawaaibron, maar om geluidsproductie binnen een tijdelijk race-evenement.

Genoemde lawaaisporten zijn nog het best vergelijkbaar met de situatie rond het beoogde evenemententerrein Hemmeland, aangezien het hier ook gaat om incidenteel lawaai, afgewisseld door langdurig rustige perioden. Een popconcert kan ecologisch gezien wellicht het best vergeleken worden met een fikse onweersbui, inclusief lichteffecten. Vogels op het aangrenzende Markermeer in de periode mei t/m september (zes kwalificerende vogelsoorten zijn dan afwezig) ontdekken snel dat het lawaai en de lichteffecten ongevaarlijk zijn en zich hier slechts korte tijd aan storen. De langdurige stille perioden tussen de popconcerten zijn ruim voldoende om de eventueel verloren foerageer- of rusttijd in te halen.

Tenslotte kan de extra verlichting en lichteffecten tijdens concerten storend zijn voor passerende en foeragerende meervleermuizen. Ook hiervoor geldt dat waarschijnlijk snel gewenning optreedt en dat in de lange periode tussen de concerten de eventueel verloren tijd om te foerageren ruimschoots kan worden ingehaald.

Significante effecten als gevolg van het evenemententerrein Hemmeland worden daarom uitgesloten. Overigens verdient het wel aanbeveling om gedurende een concertseizoen de verstoringeffecten van muziekevenementen op het water te monitoren (zowel ten aanzien van de vogels als de vleermuizen) om de bovenstaande conclusie met veldonderzoek te bevestigen. Op dezelfde wijze is immers in Strijen en Assen belangrijke informatie vergaard over het (ontbrekende) verstoringseffect van lawaaisporten, waarmee jarenlange discussies over dit thema eindelijk zijn afgerond.

7.7. Nieuwe recreatieroutes

De fietsverbinding Overleek en Noordmeer komt op minimaal 900 meter van Varkensland (Natura 2000-deel) te liggen. Op deze afstand is er geen enkele verstoringseffect te verwachten van deze fietsverbinding. Er vanuit gaande dat het fietspad niet toegankelijk is voor brom- en snorfietsen is ook het thema stikstofdepositie hier niet aan de orde.

Figuur 37. Beoogd tracé fietspad Overleek-Noordmeer

7.8. Cumulatie

Bij toetsing in het kader van de Natuurbeschermingswet moet bepaald worden of kleine, niet-significante effecten, in combinatie met andere ingrepen binnen en buiten het plangebied alsnog kunnen leiden tot significant negatieve effecten. In dat kader moet ook gekeken worden naar projecten buiten de gemeente Waterland die van invloed kunnen zijn op de Natura 2000-gebieden in de omgeving. Voor beide Natura 2000-gebieden wordt deze cumulatietoets hieronder in tabelvorm gepresenteerd en toegelicht.

7.8.1. Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske

In de tabel 15 zijn alle ecologisch relevante ontwikkelingen samengevoegd om het gezamenlijke, cumulatieve effect op de te beschermen natuurwaarden inzichtelijk te maken.
De rood gemarkeerde projecten worden mogelijk gemaakt in het Bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 en het Bestemmingsplan Marken 2013. De overige projecten hebben betrekking op autonome ontwikkelingen in het kader van andere plannen, al dan niet in de omliggende gemeenten.

	kranswierwateren	vochtige heiden, laagveengebied	ruigten en zomen, harig	overgangs- en trilvenen	hoogveenbossen	bittervoorn	kleine modderkruiper	rivierdonderpad	meervleermuis	noordse woelmuis	roerdomp	bruine kiekendief	Kemphaan	watersnip	visdief	snor	rietzanger	grauwe gans	smient	krakeend	slobeend	meerkoet	grutto
Gebiedsdoel areaal	=	>	=	>	=	=	=	=	=	=	=	=	>	>	=	>	=	=	=	=	=	=	=
Gebiedsdoel kwaliteit	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	>	>	=	>	=	=	=	=	=	=	=
Gebiedsdoel populatie											15 p	15 p	5 p	60 p	180 p	50 p	800 p	90	6400	200	50	710	
Vergroten agrarisch bouwperceel, trendscenario	0/+	0/+	0	0/+	0/+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vergroten agr. bouwperceel, groei- + maximaal scenario	-	-	0	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toename verkeer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fietsverbinding Overleek en Noordmeer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontwikkeling veehouderij in omliggende gemeenten trendscenario	0/+	0/+	0	0/+	0/+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontwikkeling veehouderij omliggende gemeenten, groei+ maximaal scenario	-	-	0	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maatregelen i.k.v. beheerplan Ilperveld etc	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-?	+	+	+	+	+

Verklaring gebiedsdoelen			Verklaring effecten	
=	Behoud van areaal, kwaliteit of omvang populatie		-	Negatief effect
>	Uitbreiding van areaal, kwaliteit of omvang populatie		0	Geen effect
	Gebiedsdoel ongeveer gerealiseerd		0/+	Klein positief effect
	Gebiedsdoel ruimschoots gerealiseerd		+	Positief effect
	Gebiedsdoel niet gerealiseerd			
	Gebiedsdoel niet gekwantificeerd			
	Achtergronddepositie stikstof te hoog			

Tabel 15 Cumulatieve effecten Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske

Verklaring per project
Vergroten van het agrarisch bouwperceel (tot max 1,5 ha) leidt volgens het realistische trendscenario tot een lichte daling van de stikstofdepositie op Natura 2000. Dit is een gevolg van verwachte wijzigingen in stalsystemen die de verwachte toename van de veestapel voldoende compenseren. Voor de stikstofgevoelige habitats binnen Natura 2000 betekent dit dus een lichte verbetering van de situatie ten opzichte van 2012.

Vergroten van het agrarisch bouwperceel geeft in het groei- en maximale scenario (het voornemen) daarentegen een stijging van de depositie te zien met ruim 20% respectievelijk 400%. Voor de stikstofgevoelige habitats binnen Natura 2000 betekent dit dus een verslechtering van de situatie ten opzichte van 2012. Volgens de opstellers van het is concept-beheerplan voor dit Natura 2000-gebied is het overigens niet noodzakelijk om op korte termijn de kritische depositiewaarde te bereiken, aangezien hydrologische en beheersmaatregelen veel crucialer zijn voor het realiseren van de instandhoudingsdoelen van de stikstofgevoelige habitats.

De verkeerstoename als gevolg van de recreatieve ontwikkelingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt (ontwikkeling Hemmeland, uitbreiding jachthavens) leidt tot een verwaarloosbare toename van de stikstofdepositie op Natura 2000.

Ook de beoogde fietsverbinding tussen de Overleek en Noordmeer heeft geen meetbaar effect op Natura 2000.

Voor de ontwikkeling van de veehouderijbedrijven buiten het plangebied geldt naar verwachting hetzelfde als voor de effecten van de bedrijven binnen het plangebied. Volgens het realistische trendscenario is sprake van een lichte daling van de stikstofdepositie op Natura 2000. Dit als gevolg van verwachte wijzigingen in stalsystemen die de verwachte toename van de veestapel voldoende compenseren.

Bij ontwikkeling volgens het maximale scenario neemt de stikstofdepositie daarentegen met 20% toe, met mogelijk significante effecten tot gevolg. Ook hierbij geldt de kanttekening dat de opstellers van het ontwerp-beheerplan voor dit gebied veel meer belang hechten aan verbetering van het water- en vegetatiebeheer.

Voor vrijwel alle kwalificerende habitats en soorten in het Natura 2000-gebied geldt dat de beoogde inrichtings- en beheersmaatregelen in het kader van het beheerplan positieve effecten hebben op de omvang en/of kwaliteit van de habitats en leefgebieden. Een uitzondering moet wellicht gemaakt worden voor de grauwe gans; de sterk groeiende populatie wordt in toenemende mate gezien als een bedreiging voor de overige kwalificerende habitats en soorten. Maatregelen ter beperking van de ganzenpopulaties worden momenteel onderzocht op wenselijkheid en effectiviteit.

Conclusie
Cumulatief gezien staan er tegenover de **negatieve effecten** als gevolg van uitbreiding van de veehouderijbedrijven volgens het maximale scenario, **positieve effecten** als gevolg van verbetering van de hydrologie en het beheer van het Natura 2000-gebied conform het beheerplan. Het maximale ontwikkelingscenario voor de veehouderij is echter nauwelijks waarschijnlijk, in tegenstelling tot uitvoering van de maatregelen uit het beheerplan. De verwachting is daarom gerechtvaardigd om te stellen dat de ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt niet leiden tot significante effecten op het Natura 2000-gebied Ilperveld etc.

	kranswierwatere n	rivierdonderpad	meervleermuis	aalscholver (br)	visdief (br)	fuut	Aalscholver (nb)	brandgans	dwergmeeuw	zwarte stern	grauwe gans	lepelaar	smient	krakeend	slobeend	krooneend	tafeleend	kuifeend	topper	brilduiker	nonnetje	grote zaagbek	meerkoet
Gebiedsdoel algemeen	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
Gebiedsdoel populatie				8000	630	170	2600	160			510	2	15600	90	20		3200	18800	70	170	80	40	4500
400 extra ligplaatsen in jachthavens Waterland	-/0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aanleggelegenheid riviercruiseschepen	-/0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Max 2.500 extra ligplaatsen in gehele Markermeer/ IJmeer	-/0	0	0	-/0	-/0	-/0	-/0	0	-/0	-/0	-/0	-/0	0	-/0	-/0	-/0	0	-/0	0	0	0	0	-/0
Evenemententerrein Hemmeland	0	0	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0	0	-/0	-/0	-/0	-/0	0	-/0	-/0	-/0	0	-/0	0	0	0	0	-/0
Versterken Omringkade Marken *	-/0	-/0	0	-/0	-/0	-/0	-/0	0	-/0	-/0	0	0	0	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0	-/0
Ontwikkeling bruine vloot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maatregelen Toekomstbestendig Ecologisch Systeem	++	0	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++
Verbreden vaargeul Amsterdam - Lelystad	0/+	0	0	0/+	0/+	0/+	0/+	0	0/+	0/+	0	0	0	0	0	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+
Verduurzaming beroepsvisserij	0	0	0	+	0/+	+	+	0	0/+	0/+	0	0	0	0	0	0/+	+	+	+	+	+	+	+

* tijdelijke effecten, afhankelijk van uitvoering

Verklaring gebiedsdoelen			Verklaring effecten	
=	Behoud van areaal, kwaliteit of omvang populatie		0	Geen effect
	Gebiedsdoel ongeveer gerealiseerd		-/0	Mogelijk klein negatief effect, monitoring gewenst
	Gebiedsdoel ruimschoots gerealiseerd		0/+	Klein positief effect
	Gebiedsdoel niet gerealiseerd		+	Positief effect
	Gebiedsdoel niet gekwantificeerd		++	Groot positief effect

Tabel 16 Cumulatieve effecten Markermeer-IJmeer

7.8.2. Markermeer en IJmeer

In tabel 16 zijn alle ecologisch relevante ontwikkelingen samengevoegd om het gezamenlijke, cumulatieve effect op de te beschermen natuurwaarden inzichtelijk te maken.
De rood gemarkeerde projecten worden mogelijk gemaakt in het Bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 en het Bestemmingsplan Marken 2013. De overige projecten hebben betrekking op autonome ontwikkelingen in de omliggende gemeenten of zelfs de hele IJsselmeerregio.

Verklaring per project
Uitbreiding van de jachthavens in het plangebied met 400 ligplaatsen leidt tot een gering aantal extra dagelijkse vaarbewegingen in een bestaande, intensief gebruikte vaargeul in een seizoen waarin een deel van de kwalificerende vogelsoorten afwezig is. Gewenning van de vogels aan het geringe aantal extra vaarbewegingen is zeer waarschijnlijk. Het extra verstoringseffect wordt als verwaarloosbaar klein beoordeeld (0). De uitbreiding van Zeilhoek leidt wel tot een klein areaalverlies (0,1%) van het te beschermen habitat *H3140 Kranswieren* (-/0).

De aanleggelegenheid voor riviercruiseschepen in Marken kent dezelfde effecten; de uitbreiding vergt een zeer klein areaal kranswiervegetaties en leidt niet tot een merkbare verstoring van de overige natuurwaarden.

De uitbreiding van de jachthavencapaciteit in de gehele regio Markermeer/IJmeer met maximaal 2500 extra ligplaatsen is mogelijk niet geheel zonder kleine verstoringeffecten, temeer daar niet duidelijk is waar deze extra capaciteit tot 2030 gerealiseerd wordt. Bij wijze van worst-case-toetsing wordt daarom uitgaan van een licht verstoringseffect voor de soorten die gedurende het recreatieseizoen op het water aanwezig zijn.

Het evenemententerrein Hemmeland leidt naar verwachting tot geringe, tijdelijke verstoringeffecten voor de soorten die gedurende het concertseizoen op het water aanwezig zijn. Gewenning treedt snel op en de lange rustige perioden tussen de concerten zijn ruim voldoende om de eventueel verloren tijd om te foerageren ruimschoots in te halen.

Uitbreiding van de bruine vloot in de gehele regio Markermeer/IJmeer leidt niet tot ecologische effecten, er van uitgaande dat gebruik wordt gemaakt van bestaande havencapaciteit. Ook deze schepen maken gebruik van bestaande, reeds intensief gebruikte vaarroutes en vallen getalsmatig in het niet bij de huidige vaarintensiteiten.

De maatregelen die worden getroffen in het kader van Toekomstbestendig Ecologisch Systeem hebben voor vrijwel alle kwalificerende habitats en soorten een sterk positief effect, vooral als gevolg van de sterke verbetering van de voedselsituatie, hetgeen voor de meeste soorten de sleutelfactor is voor behoud en herstel van de populaties.

Het verbreden van de vaargeul Amsterdam – Lelystad leidt tot een iets verbeterd doorzicht van het water en daardoor een direct gevolg hebben voor de visetende watervogels die hun prooi op het gezicht opsporen. Indirect is een verbeterd doorzicht gunstig voor de ontwikkelingsmogelijkheden van kranswiervegetaties en daarom ook voor de krooneend die van deze vegetaties leeft. Het verminderde slibgehalte in het water zal verder de ontwikkelingsmogelijkheden voor driehoeksmosselen verbeteren,

hetgeen indirect gunstig is voor de watervogels die zich met deze mosselen voeden (o.a. kuifeend, tafeleend, brilduiker).

Versterking van de Omringkade rond Marken kent alleen tijdens de uitvoering verstoringseffecten. Afhankelijk van de gekozen methode zal deze verstoring gering zijn.

Verduurzaming van de beroepsvisserij leidt tot een grotere en gevarieerde vispopulatie door onder meer het aanleggen van nieuw moeras en vispassages. Dit is vooral voor de visetende watervogels gunstig. Er vanuit gaande dat in het kader van duurzame beroepsvisserij ook de vogelsterfte in fuiken wordt bestreden, zullen vooral de populaties visetende watervogels die hun prooi onder water vergaren, extra profiteren door verminderde sterfte.

Conclusie
Cumulatief gezien staan er tegenover de **geringe, tijdelijke verstoringeffecten** als gevolg van dijkversterking en uitbreiding van de recreatieve functies op en aan het water, **sterk positieve permanente effecten** als gevolg van herstel van het ecologisch systeem in de gehele regio Markermeer/IJmeer.

BIJLAGE 1 BRONNEN

- Arcadis (2011): “Onderbouwing ecologische optimalisatie TBES”
- Bureau Waardenburg (2012): “Onderzoek naar de effecten van de kartbaan op het gebiedsgebruik van ganzen in het Oudeland van Strijen”
- Deltares (2011): “Quickscan slibeffecten verbreding gedeelte vaargeul Markermeer”
- Dobben, H.F. van (2008): “Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden” Alterra-rapport 1654.
- Eerden, M.R. van, S.H.M. van Rijn & M. Roos (2005): 'Ecologie en Ruimte: gebruik door vogels en mensen in de SBZ's IJmeer, Markermeer en IJsselmeer'.
- Haarsma, A-J. (2008). “Monitoringprogramma voor de meervleermuis in zomer- en winterverblijven”.
- Henkens, H. e.a. (2012): “Storen broedvogels zich aan het geluid van race-evenementen? Effect van de in 2010/2011 op het TT-Circuit Assen gehouden Superbike- en Superleague-evenementen op broedvogels in het Natura 2000-gebied Witterveld”. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 2288/SOVON-rapport 2012/05.
- Janssen, J. en J. Schamineé (2003): 'Europese Natuur in Nederland, Habitattypen'.
- Janssen, J. en J. Schamineé (2004): 'Europese Natuur in Nederland, Soorten van de Habitatrichtlijn'.
- Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden (2008): 'Verstoringsgevoeligheid van vogels - Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie'. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Lammens, E. (1999): “Het voedselweb van IJsselmeer en Markermeer. Veldgegevens, hypotheses, modellen en scenario’s”. RIZA rapport 99.008.
- Voormalig Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2005): 'Algemeen handreiking Natuurbeschermingswet 1998'.
- Voormalig Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2009): 'Besluit Markermeer en IJmeer'.
- Voormalig Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit (2004): 'Gebiedendocument Markermeer en IJmeer'.
- Voormalig Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit: profieldocument H3150 versie 1 september 2008.
- Platteeuw, M. & J.H. Beekman (1994). 'Verstoring van watervogels door scheepvaart op Ketelmeer en IJsselmeer'. Limosa 67: 27-33.
- Rijksinstituut voor Kust en Zee (RIKZ) (2002): 'Relaties tussen recreatieve activiteiten en de natuurwaarden aan de kust'.
- Rijkswaterstaat Noord-Holland (juni 2012): “Versterken omringkade Marken, Natuurtoets”
- Rijkswaterstaat, voormalig Ministerie van LNV (2009): 'Nadere Effectenanalyse be-staand gebruik IJsselmeergebied'. Witteveen+Bos, Bureau Waardenburg BV.
- RIZA (2005): “Eindrapport Monitoring ROM-IJmeer, Analyse van de ontwikkelingen in de periode 1995-2004”
- SOVON (oktober/november 2010): website SOVON.
- Tauw (2011): “Concept beheerplan Natura 2000 Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske”
- Waterrecreatie Advies (2008): “Second opinion significante effecten Natura 2000”
- Werkmaatschappij Markermeer-IJmeer (2011): “Naar een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem, Optimalisatierapport Werkmaatschappij Markermeer-IJmeer”

- Witteveen & Bos (2003): “Voor vogels en vissen. Bepaling van de omvang van de vogelsterfte in de staande nettenvisserij in 2002-2003, uitvoering van experimenten met alternatieve visserijtechnieken en evaluatie van maatregelen voor het seizoen 2003-2004”
- Witteveen & Bos (2012), “PlanMER bestemmingsplan buitengebied gemeente Waterland, effecten voor stikstofdepositie”
- www.markermeerijmeer.nl
- www.natura2000ijsselmeergebied.nl
- www.rivm.nl/nl/themasites/gcn/Depositiekaarten
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase

BIJLAGE 5

Bron ID	Dieren	Huidige situatie					Trendscenario					Groeiscenario					Voornemen (maximale invulling)				
		Aantal dieren feitelijk of geschat (2012)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel
1	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	100	B1	0,7	70	613	80	B1	0,7	56	599	100	B1	0,7	70	776	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	90	A1.1	4,3	387		90	A1.1	4,3	387		117	A1.1	4,3	503,1		100	A3	3,9	390	
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	40	A3	3,9	156		40	A3	3,9	156		52	A3	3,9	202,8						
2	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	15	A1.1	4,3	64,5	159,5	15	A1.1	4,3	64,5	148,2	19,5	A1.1	4,3	83,85	188	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	5	A3	3,9	19,5		5	A3	3,9	19,5		6,5	A3	3,9	25,35		100	A3	3,9	390	
	Vleeskalveren tot 8 maanden:	5	A4.100	2,5	12,5		5,5	A4.100	2,5	13,75		6,5	A4.100	2,5	16,25						
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	90	B1	0,7	63		72	B1	0,7	50,4		90	B1	0,7	63						
4	volwassen paarden 3 jaar en ouder	55	K1	5	275	275	71,5	K1	5	357,5	275	82,5	K1	5	412,5	275	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
5	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	69	A1.1	4,3	296,7	552	69	A1.1	4,3	296,7	549,7	89,7	A1.1	4,3	385,7	713	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	geiten ouder dan 1 jaar	1	C1	1,9	1,9		1	C1	1,9	1,9		1,3	C1	1,9	2,47		100	A3	3,9	390	
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	30	B1	0,7	21		24	B1	0,7	16,8		30	B1	0,7	21						
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	58	A3	3,9	226,2		58	A3	3,9	226,2		75,4	A3	3,9	294,1						
	volwassen pony's 3 jaar en ouder	2	K3	3,1	6,2		2,6	K3	3,1	8,06		3	K3	3,1	9,3						
6	Vleeskalveren tot 8 maanden:	8	A4.100	2,5	20	1582	8,8	A4.100	2,5	22	1734	10,4	A4.100	2,5	26	2156	11,44	A4.100	2,5	28,6	2384
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	16	A1.1	4,3	68,8		16	A1.1	4,3	68,8		20,8	A1.1	4,3	89,44		20,8	A1.1	4,3	89,44	
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	11	A3	3,9	42,9		11	A3	3,9	42,9		14,3	A3	3,9	55,77		14,3	A3	3,9	55,77	
	volwassen paarden 3 jaar en ouder	100	K1	5	500		130	K1	5	650		150	K1	5	750		195	K1	5	975	
	geiten ouder dan 1 jaar	500	C1	1,9	950		500	C1	1,9	950		650	C1	1,9	1235		650	C1	1,9	1235	
7	volwassen pony's 3 jaar en ouder	3	K3	3,1	9,3	21,2	2,4	K3	3,1	7,44	16,96	4,5	K3	3,1	13,95	25,9	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	17	B1	0,7	11,9		13,6	B1	0,7	9,52		17	B1	0,7	11,9		100	A3	3,9	390	
8	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	25	A3	3,9	97,5	97,5	25	A3	3,9	97,5	97,5	32,5	A3	3,9	126,8	97,5	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
9	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	300	B1	0,7	210	210	240	B1	0,7	168	210	300	B1	0,7	210	210	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
10	volwassen paarden 3 jaar en ouder	42	K1	5	210	217,7	54,6	K1	5	273	279,2	63	K1	5	315	323	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	11	B1	0,7	7,7		8,8	B1	0,7	6,16		11	B1	0,7	7,7		100	A3	3,9	390	
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	0	A3	3,9	0		0	A3	3,9	0		0	A3	3,9	0						
11	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	40	A3	3,9	156	414	0	A3	3,9	0	0	0	A3	3,9	0	0	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	60	A1.1	4,3	258		0	A1.1	4,3	0		0	A1.1	4,3	0		100	A3	3,9	390	
12	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	92	A1.1	4,3	395,6	598,4	92	A1.1	4,3	395,6	598,4	119,6	A1.1	4,3	514,3	778	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	52	A3	3,9	202,8		52	A3	3,9	202,8		67,6	A3	3,9	263,6		100	A3	3,9	390	
13	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	0	A1.1	4,3	0	280	0	A1.1	4,3	0	224	0	A1.1	4,3	0	280	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	400	B1	0,7	280		320	B1	0,7	224		400	B1	0,7	280		100	A3	3,9	390	
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	0	A3	3,9	0		0	A3	3,9	0		0	A3	3,9	0						
14	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	100	A3	3,9	390	906	100	A3	3,9	390	906	130	A3	3,9	507	1178	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	120	A1.1	4,3	516		120	A1.1	4,3	516		156	A1.1	4,3	670,8		100	A3	3,9	390	
15	volwassen paarden 3 jaar en ouder	3	K1	5	15	1457	3,9	K1	5	19,5	1461	4,5	K1	5	22,5	1897	5,85	K1	5	29,25	1904
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar	140	A1.6.1	7,5	1050		140	A1.6.1	7,5	1050		182	A1.6.1	7,5	1365		182	A1.6.1	7,5	1365	
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	100	A3	3,9	390		100	A3	3,9	390		130	A3	3,9	507		130	A3	3,9	507	
	geiten ouder dan 1 jaar	1	C1	1,9	1,9		1	C1	1,9	1,9		1,3	C1	1,9	2,47		1,3	C1	1,9	2,47	

Bron ID	Dieren	Huidige situatie					Trendscenario					Groeiscenario					Voornemen (maximale invulling)				
		Aantal dieren feitelijk of geschat (2012)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel
16	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	180	A3	3,9	702	2492	180	A3	3,9	702	2478	234	A3	3,9	912,6	3219	234	A3	3,9	912,6	3205
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	400	A1.1	4,3	1720		400	A1.1	4,3	1720		520	A1.1	4,3	2236		520	A1.1	4,3	2236	
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	100	B1	0,7	70		80	B1	0,7	56		100	B1	0,7	70		80	B1	0,7	56	
17	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	60	B1	0,7	42	198	48	B1	0,7	33,6	189,6	60	B1	0,7	42	245	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	40	A3	3,9	156		40	A3	3,9	156		52	A3	3,9	202,8		100	A3	3,9	390	
18	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	80	B1	0,7	56	673	64	B1	0,7	44,8	661,8	80	B1	0,7	56	858	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	70	A3	3,9	273		70	A3	3,9	273		91	A3	3,9	354,9		100	A3	3,9	390	
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	80	A1.1	4,3	344		80	A1.1	4,3	344		104	A1.1	4,3	447,2						
19	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	30	A1.1	4,3	129	190,6	30	A1.1	4,3	129	191,5	39	A1.1	4,3	167,7	248	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	volwassen pony's 3 jaar en ouder	1	K3	3,1	3,1		1,3	K3	3,1	4,03		1,5	K3	3,1	4,65		100	A3	3,9	390	
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	15	A3	3,9	58,5		15	A3	3,9	58,5		19,5	A3	3,9	76,05						
20	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	113	B1	0,7	79,1	79,1	90,4	B1	0,7	63,28	79,1	113	B1	0,7	79,1	79,1	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
21	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	0	A1.1	4,3	0	280	0	A1.1	4,3	0	224	0	A1.1	4,3	0	280	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	0	A3	3,9	0		0	A3	3,9	0		0	A3	3,9	0		100	A3	3,9	390	
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	400	**B1**	0,7	280		320		0,7	224		400		0,7	280						
22	volwassen paarden 3 jaar en ouder	2	K1	5	10	70,3	2,6	K1	5	13	75,75	3	K1	5	15	89,8	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	vleesstieren en overig vleesvee van 8 tot 24, vleesstieren	6	A6	7,2	43,2		6,6	A6	7,2	47,52		7,8	A6	7,2	56,16		100	A3	3,9	390	
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	20	B1	0,7	14		16	B1	0,7	11,2		20	B1	0,7	14						
	volwassen pony's 3 jaar en ouder	1	K3	3,1	3,1		1,3	K3	3,1	4,03		1,5	K3	3,1	4,65						
23	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	45	A1.1	4,3	193,5	322,5	45	A1.1	4,3	193,5	316,2	58,5	A1.1	4,3	251,6	410	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	45	B1	0,7	31,5		36	B1	0,7	25,2		45	B1	0,7	31,5		100	A3	3,9	390	
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	25	A3	3,9	97,5		25	A3	3,9	97,5		32,5	A3	3,9	126,8						
24	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	30	A1.1	4,3	129	234	30	A1.1	4,3	129	213	39	A1.1	4,3	167,7	273	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	150	B1	0,7	105		120	B1	0,7	84		150	B1	0,7	105		100	A3	3,9	390	
25	geiten ouder dan 1 jaar	3	C1	1,9	5,7	74,9	3	C1	1,9	5,7	68,85	3,9	C1	1,9	7,41	84,6	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	wkn	30	E3.100	0,25	7,5		30	E3.100	0,25	7,5		30	E3.100	0,25	7,5		100	A3	3,9	390	
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	50	B1	0,7	35		40	B1	0,7	28		50	B1	0,7	35						
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	4	A1.1	4,3	17,2		4	A1.1	4,3	17,2		5,2	A1.1	4,3	22,36						
	fokstieren en overig rundvee ouder dan 2 jaar	1	A7	9,5	9,5		1,1	A7	9,5	10,45		1,3	A7	9,5	12,35						
26	struisvogelouderdieren	300	L2	0,3	90	90	300	L2	0,3	90	90	300	L2	0,3	90	90	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
27	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	20	A1.1	4,3	86	86	20	A1.1	4,3	86	86	26	A1.1	4,3	111,8	86	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
28	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	0					100	B1	0,7	70	70	125	B1	0,7	87,5	87,5	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
29	Vleeskalveren tot 8 maanden:	7	A4.100	2,5	17,5	428,4	7,7	A4.100	2,5	19,25	449,2	9,1	A4.100	2,5	22,75	543	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	fokstieren en overig rundvee ouder dan 2 jaar	1	A7	9,5	9,5		1,1	A7	9,5	10,45		1,3	A7	9,5	12,35		100	A3	3,9	390	
	volwassen pony's 3 jaar en ouder	25	K3	3,1	77,5		32,5	K3	3,1	100,8		37,5	K3	3,1	116,3						
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	21	A3	3,9	81,9		21	A3	3,9	81,9		27,3	A3	3,9	106,5						
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	140	B1	0,7	98		112	B1	0,7	78,4		140	B1	0,7	98						

Bron ID	Dieren	Huidige situatie					Trendscenario					Groeiscenario					Voornemen (maximale invulling)				
		Aantal dieren feitelijk of geschat (2012)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel
	vleesstieren en overig vleesvee van 8 tot 24, vleesstieren	20	A6	7,2	144		22	A6	7,2	158,4		26	A6	7,2	187,2						
30	Zoogkoeien ouder dan 2 jaar	20	A2	5,3	106	156	20	A2	5,3	106	171	26	A2	5,3	137,8	213	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	volwassen paarden 3 jaar en ouder	10	K1	5	50		13	K1	5	65		15	K1	5	75		100	A3	3,9	390	
31	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	60	A1.1	4,3	258	474	60	A1.1	4,3	258	469,8	78	A1.1	4,3	335,4	610	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	50	A3	3,9	195		50	A3	3,9	195		65	A3	3,9	253,5		100	A3	3,9	390	
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	30	B1	0,7	21		24	B1	0,7	16,8		30	B1	0,7	21						
32	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	68	A1.1	4,3	292,4	326	68	A1.1	4,3	292,4	319,3	88,4	A1.1	4,3	380,1	414	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	48	B1	0,7	33,6		38,4	B1	0,7	26,88		48	B1	0,7	33,6		100	A3	3,9	390	
33	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	30	A3	3,9	117	187	30	A3	3,9	117	173	39	A3	3,9	152,1	222	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	100	B1	0,7	70		80	B1	0,7	56		100	B1	0,7	70		100	A3	3,9	390	
34	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	10	A1.1	4,3	43	65,4	0	A1.1	4,3	0	0	0	A1.1	4,3	0	0	0	A1.1	4,3	0	0
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	32	B1	0,7	22,4		0	B1	0,7	0		0	B1	0,7	0		0	B1	0,7	0	
35	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	54	B1	0,7	37,8	37,8	43,2	B1	0,7	30,24	37,8	54	B1	0,7	37,8	37,8	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
36	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	15	B1	0,7	10,5	75	12	B1	0,7	8,4	72,9	15	B1	0,7	10,5	94,4	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	15	A1.1	4,3	64,5		15	A1.1	4,3	64,5		19,5	A1.1	4,3	83,85		100	A3	3,9	390	
37	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	58	A1.1	4,3	249,4	445,7	58	A1.1	4,3	249,4	438,4	75,4	A1.1	4,3	324,2	568	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	52	B1	0,7	36,4		41,6	B1	0,7	29,12		52	B1	0,7	36,4		100	A3	3,9	390	
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	41	A3	3,9	159,9		41	A3	3,9	159,9		53,3	A3	3,9	207,9						
38	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	490	B1	0,7	343	373	392	B1	0,7	274,4	304,4	490	B1	0,7	343	373	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	wkn	120	E3.100	0,25	30		120	E3.100	0,25	30		120	E3.100	0,25	30		100	A3	3,9	390	
39	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	60	B1	0,7	42	62	48	B1	0,7	33,6	59,6	60	B1	0,7	42	72	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	volwassen paarden 3 jaar en ouder	4	K1	5	20		5,2	K1	5	26		6	K1	5	30		100	A3	3,9	390	
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	140	A1.1	4,3	602	602	300	A1.1	4,3	1290	1290	300	A1.1	4,3	1290	1290					
40	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	0	A1.1	4,3	0	280	0	A1.1	4,3	0	224	0	A1.1	4,3	0	280	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	400	B1	0,7	280		320	B1	0,7	224		400	B1	0,7	280		100	A3	3,9	390	
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	0	A3	3,9	0		0	A3	3,9	0		0	A3	3,9	0						
41	volwassen paarden 3 jaar en ouder	50	K1	5	250	250	65	K1	5	325	250	75	K1	5	375	250	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
42	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	0	A1.1	4,3	0	280	0	A1.1	4,3	0	224	0	A1.1	4,3	0	280	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	400	B1	0,7	280		320		0,7	224		400		0,7	280		100	A3	3,9	390	
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	0	A3	3,9	0		0	A3	3,9	0		0	A3	3,9	0						
43	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	100	A1.1	4,3	430	465,2	100	A1.1	4,3	430	461,2	130	A1.1	4,3	559	598	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	geiten ouder dan 1 jaar	4	C1	1,9	7,6		4	C1	1,9	7,6		5,2	C1	1,9	9,88		100	A3	3,9	390	
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	35	B1	0,7	24,5		28	B1	0,7	19,6		35	B1	0,7	24,5						
	volwassen pony's 3 jaar en ouder	1	K3	3,1	3,1		1,3	K3	3,1	4,03		1,5	K3	3,1	4,65						
44	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	870	B1	0,7	609	628	696	B1	0,7	487,2	506,2	870	B1	0,7	609	634	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	geiten ouder dan 1 jaar	10	C1	1,9	19		10	C1	1,9	19		13	C1	1,9	24,7		100	A3	3,9	390	
45	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	50	B1	0,7	35	35	40	B1	0,7	28	35	50	B1	0,7	35	35	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
46	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	75	A1.1	4,3	322,5	607	75	A1.1	4,3	322,5	593	97,5	A1.1	4,3	419,3	768	150	A1.7.1	7,5	1125	1515

Bron ID	Dieren	Huidige situatie					Trendscenario					Groeiscenario					Voornemen (maximale invulling)				
		Aantal dieren feitelijk of geschat (2012)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	55	A3	3,9	214,5		55	A3	3,9	214,5		71,5	A3	3,9	278,9		100	A3	3,9	390	
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	100	B1	0,7	70		80	B1	0,7	56		100	B1	0,7	70						
47	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	0	A1.1	4,3	0	280	0	A1.1	4,3	0	224	0	A1.1	4,3	0	280	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	400	B1	0,7	280		320	B1	0,7	224		400	B1	0,7	280		100	A3	3,9	390	
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	0	A3	3,9	0		0	A3	3,9	0		0	A3	3,9	0						
48	geiten ouder dan 1 jaar	3	C1	1,9	5,7	2185	3	C1	1,9	5,7	2170	3,9	C1	1,9	7,41	2817	3,9	C1	1,9	7,41	2804
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	85	A1.1	4,3	365,5		85	A1.1	4,3	365,5		110,5	A1.1	4,3	475,2		110,5	A1.1	4,3	475,2	
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar	400	A1.1	4,3	1720		400	A1.1	4,3	1720		520	A1.1	4,3	2236		520	A1.1	4,3	2236	
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	120	B1	0,7	84		96	B1	0,7	67,2		120	B1	0,7	84		96	B1	0,7	67,2	
	volwassen pony's 3 jaar en ouder	3	K3	3,1	9,3		3,9	K3	3,1	12,09		4,5	K3	3,1	13,95		5,85	K3	3,1	18,14	
49	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	200	B1	0,7	140	718	160	B1	0,7	112	708,6	200	B1	0,7	140	904	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	120	A1.1	4,3	516		120	A1.1	4,3	516		156	A1.1	4,3	670,8		100	A3	3,9	390	
	volwassen pony's 3 jaar en ouder	20	K3	3,1	62		26	K3	3,1	80,6		30	K3	3,1	93						
50	volwassen paarden 3 jaar en ouder	2	K1	5	10	116,8	2,6	K1	5	13	107,9	3	K1	5	15	136	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	11	A1.1	4,3	47,3		11	A1.1	4,3	47,3		14,3	A1.1	4,3	61,49		100	A3	3,9	390	
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	85	B1	0,7	59,5		68	B1	0,7	47,6		85	B1	0,7	59,5						
51	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	400	B1	0,7	280		320	B1	0,7	224		400	B1	0,7	280	280					
52	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	40	A3	3,9	156	810	40	A3	3,9	156	813	52	A3	3,9	202,8	1055	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar	70	A1.5.2	9,2	644		70	A1.5.2	9,2	644		91	A1.5.2	9,2	837,2		100	A3	3,9	390	
	volwassen paarden 3 jaar en ouder	2	K1	5	10		2,6	K1	5	13		3	K1	5	15						
53	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	400	B1	0,7	280		320	B1	0,7	224		400	B1	0,7	280	280	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
54	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	400	B1	0,7	280		320	B1	0,7	224		400	B1	0,7	280	280	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
55	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	400	B1	0,7	280		320	B1	0,7	224		400	B1	0,7	280	280	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
56	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	25	A1.1	4,3	107,5	128,5	25	A1.1	4,3	107,5	124,3	32,5	A1.1	4,3	139,8	161	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
57	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	30	B1	0,7	21		24	B1	0,7	16,8		30	B1	0,7	21		100	A3	3,9	390	
58	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	75	A1.1	4,3	322,5	459	75	A1.1	4,3	322,5	459	97,5	A1.1	4,3	419,3	597	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	35	A3	3,9	136,5		35	A3	3,9	136,5		45,5	A3	3,9	177,5		100	A3	3,9	390	
59	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	40	B1	0,7	28	673	32	B1	0,7	22,4	667,4	40	B1	0,7	28	867	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	150	A1.1	4,3	645		150	A1.1	4,3	645		195	A1.1	4,3	838,5		100	A3	3,9	390	
60	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	280	B1	0,7	196	196	224	B1	0,7	156,8	196	280	B1	0,7	196	196	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
61	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	30	B1	0,7	21	25,3	24	B1	0,7	16,8	21,1	30	B1	0,7	21	26,6	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	1	A1.1	4,3	4,3		1	A1.1	4,3	4,3		1,3	A1.1	4,3	5,59		100	A3	3,9	390	
62	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	20	B1	0,7	14	14	16	B1	0,7	11,2	14	20	B1	0,7	14	14	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
63	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	40	A1.1	4,3	172	257	40	A1.1	4,3	172	282,5	52	A1.1	4,3	223,6	351	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	volwassen paarden 3 jaar en ouder	17	K1	5	85		22,1	K1	5	110,5		25,5	K1	5	127,5		100	A3	3,9	390	
64	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	46	B1	0,7	32,2	113,9	36,8	B1	0,7	25,76	107,5	46	B1	0,7	32,2	138	150	A1.7.1	7,5	1125	1515

Bron ID	Dieren	Huidige situatie					Trendscenario					Groeiscenario					Voornemen (maximale invulling)				
		Aantal dieren feitelijk of geschat (2012)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	19	A1.1	4,3	81,7		19	A1.1	4,3	81,7		24,7	A1.1	4,3	106,2		100	A3	3,9	390	
65	volwassen paarden 3 jaar en ouder	2	K1	5	10	130,4	2,6	K1	5	13	133,4	3	K1	5	15	172	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	28	A1.1	4,3	120,4		28	A1.1	4,3	120,4		36,4	A1.1	4,3	156,5		100	A3	3,9	390	
66	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	154	A1.1	4,3	662,2	765,1	154	A1.1	4,3	662,2	744,5	200,2	A1.1	4,3	860,9	964	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	147	B1	0,7	102,9		117,6	B1	0,7	82,32		147	B1	0,7	102,9		100	A3	3,9	390	
67	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	28	B1	0,7	19,6	19,6	22,4	B1	0,7	15,68	19,6	28	B1	0,7	19,6	19,6	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
68	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar	45	A1.1	4,1	184,5	340,5	45	A1.1	4,1	184,5	340,5	58,5	A1.1	4,1	239,9	443	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	40	A3	3,9	156		40	A3	3,9	156		52	A3	3,9	202,8		100	A3	3,9	390	
69	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar	48	A1.1	4,3	206,4	354,6	48	A1.1	4,3	206,4	354,6	62,4	A1.1	4,3	268,3	461	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	38	A3	3,9	148,2		38	A3	3,9	148,2		49,4	A3	3,9	192,7		100	A3	3,9	390	
70	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	39	A1.1	4,3	167,7	267,6	39	A1.1	4,3	167,7	260,9	50,7	A1.1	4,3	218	338	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	17	A3	3,9	66,3		17	A3	3,9	66,3		22,1	A3	3,9	86,19		100	A3	3,9	390	
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	48	B1	0,7	33,6		38,4	B1	0,7	26,88		48	B1	0,7	33,6						
71	volwassen paarden 3 jaar en ouder	1	K1	5	5	237,5	1,3	K1	5	6,5	235,5	1,5	K1	5	7,5	305	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	25	B1	0,7	17,5		20	B1	0,7	14		25	B1	0,7	17,5		100	A3	3,9	390	
72	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	50	A1.1	4,3	215		50	A1.1	4,3	215		65	A1.1	4,3	279,5		150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
73	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	48	A1.1	4,3	206,4	262,4	48	A1.1	4,3	206,4	251,2	62,4	A1.1	4,3	268,3	324	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	80	B1	0,7	56		64	B1	0,7	44,8		80	B1	0,7	56		100	A3	3,9	390	
74	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar	0	A1.1	4,3	0	280	0	A1.1	4,3	0	224	0	A1.1	4,3	0	280	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	400	B1	0,7	280		320	B1	0,7	224		400	B1	0,7	280		100	A3	3,9	390	
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	0	A3	3,9	0		0	A3	3,9	0		0	A3	3,9	0						
75	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	40	A3	3,9	156	625	40	A3	3,9	156	622,8	52	A3	3,9	202,8	798	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	70	B1	0,7	49		56	B1	0,7	39,2		70	B1	0,7	49		100	A3	3,9	390	
	fokstieren en overig rundvee ouder dan 2 jaar	8	A7	9,5	76		8,8	A7	9,5	83,6		10,4	A7	9,5	98,8						
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	80	A1.1	4,3	344		80	A1.1	4,3	344		104	A1.1	4,3	447,2						
76	volwassen paarden 3 jaar en ouder	20	K1	5	100	100	26	K1	5	130	100	30	K1	5	150	100	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
77	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	50	B1	0,7	35	533	40	B1	0,7	28	533,5	50	B1	0,7	35	687	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	volwassen paarden 3 jaar en ouder	5	K1	5	25		6,5	K1	5	32,5		7,5	K1	5	37,5		100	A3	3,9	390	
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	110	A1.1	4,3	473		110	A1.1	4,3	473		143	A1.1	4,3	614,9						
78	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar	0	A1.1	4,3	0	280	0	A1.1	4,3	0	224	0	A1.1	4,3	0	280	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	400	B1	0,7	280		320	B1	0,7	224		400	B1	0,7	280		100	A3	3,9	390	
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	0	A3	3,9	0		0	A3	3,9	0		0	A3	3,9	0						
79	volwassen pony's 3 jaar en ouder	3	K3	3,1	9,3	452,8	3,9	K3	3,1	12,09	448,6	4,5	K3	3,1	13,95	580	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	50	B1	0,7	35		40	B1	0,7	28		50	B1	0,7	35		100	A3	3,9	390	
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	95	A1.1	4,3	408,5		95	A1.1	4,3	408,5		123,5	A1.1	4,3	531,1						
80	volwassen paarden 3 jaar en ouder	12	K1	5	60	60	15,6	K1	5	78	60	18	K1	5	90	60	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
81	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	45	B1	0,7	31,5	31,5	36	B1	0,7	25,2	31,5	45	B1	0,7	31,5	31,5	150	A1.7.1	7,5	1125	1515

Bron ID	Dieren	Huidige situatie					Trendscenario					Groeiscenario					Voornemen (maximale invulling)				
		Aantal dieren feitelijk of geschat (2012)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel
																	100	A3	3,9	390	
82	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	101	A1.1	4,3	434,3	531,8	101	A1.1	4,3	434,3	531,8	131,3	A1.1	4,3	564,6	691	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	geiten ouder dan 1 jaar	0	C1	1,9	0		0	C1	1,9	0		0	C1	1,9	0		100	A3	3,9	390	
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	25	A3	3,9	97,5		25	A3	3,9	97,5		32,5	A3	3,9	126,8						
83	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	16	A3	3,9	62,4	225,9	16	A3	3,9	62,4	214,7	20,8	A3	3,9	81,12	277	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	80	B1	0,7	56		64	B1	0,7	44,8		80	B1	0,7	56		100	A3	3,9	390	
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	25	A1.1	4,3	107,5		25	A1.1	4,3	107,5		32,5	A1.1	4,3	139,8						
84	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	200	A1.1	4,3	860	1387	200	A1.1	4,3	860	1387	260	A1.1	4,3	1118	1802	260	A1.1	4,3	1118	1802
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	135	A3	3,9	526,5		135	A3	3,9	526,5		175,5	A3	3,9	684,5		175,5	A3	3,9	684,5	
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	30	B1	0,7	21	304,8	24	B1	0,7	16,8	300,6	30	B1	0,7	21	390	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	66	A1.1	4,3	283,8		66	A1.1	4,3	283,8		85,8	A1.1	4,3	368,9		100	A3	3,9	390	
85	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	69	A1.1	4,3	296,7	464,4	69	A1.1	4,3	296,7	464,4	89,7	A1.1	4,3	385,7	604	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	43	A3	3,9	167,7		43	A3	3,9	167,7		55,9	A3	3,9	218		100	A3	3,9	390	
86	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	175	B1	0,7	122,5	122,5	140	B1	0,7	98	122,5	175	B1	0,7	122,5	123	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
87	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	46	A1.1	4,3	197,8	357,7	46	A1.1	4,3	197,8	357,7	59,8	A1.1	4,3	257,1	465	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	41	A3	3,9	159,9		41	A3	3,9	159,9		53,3	A3	3,9	207,9		100	A3	3,9	390	
88	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar	0	A1.1	4,3	0	280	0	A1.1	4,3	0	224	0	A1.1	4,3	0	280	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	400	B1	0,7	280		320	B1	0,7	224		400	B1	0,7	280		100	A3	3,9	390	
	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	0	A3	3,9	0		0	A3	3,9	0		0	A3	3,9	0						
89	(gespeend	35	D1.1.15	0,11	3,85	218,9	35	D1.1.15	0,11	3,85	218,9	35	D1.1.15	0,11	3,85	283	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	50	A1.1	4,3	215		50	A1.1	4,3	215		65	A1.1	4,3	279,5		100	A3	3,9	390	
90	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	30	A1.1	4,3	129	129	30	A1.1	4,3	129	129	39	A1.1	4,3	167,7	129	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
91	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	20	B1	0,7	14	1476	16	B1	0,7	11,2	1473	20	B1	0,7	14	1915	16	B1	0,7	11,2	1912
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	340	A1.1	4,3	1462		340	A1.1	4,3	1462		442	A1.1	4,3	1901		442	A1.1	4,3	1901	
92	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	75	A1.1	4,3	322,5	322,5	75	A1.1	4,3	322,5	322,5	97,5	A1.1	4,3	419,3	323	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
93	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	50	A1.1	4,3	215	215	50	A1.1	4,3	215	215	65	A1.1	4,3	279,5	215	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
94	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	120	B1	0,7	84	256	96	B1	0,7	67,2	239,2	120	B1	0,7	84	308	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	40	A1.1	4,3	172		40	A1.1	4,3	172		52	A1.1	4,3	223,6		100	A3	3,9	390	
95	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	95	B1	0,7	66,5	324,5	76	B1	0,7	53,2	311,2	95	B1	0,7	66,5	402	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	60	A1.1	4,3	258		60	A1.1	4,3	258		78	A1.1	4,3	335,4		100	A3	3,9	390	
96	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	25	A1.1	4,3	107,5	125	25	A1.1	4,3	107,5	121,5	32,5	A1.1	4,3	139,8	157	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	25	B1	0,7	17,5		20	B1	0,7	14		25	B1	0,7	17,5		100	A3	3,9	390	
97	volwassen pony's 3 jaar en ouder	2	K1	5	10	24	2,6	K1	5	13	24,2	3	K1	5	15	29	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	20	B1	0,7	14		16	B1	0,7	11,2		20	B1	0,7	14		100	A3	3,9	390	
98	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	100	B1	0,7	70	272,1	80	B1	0,7	56	258,1	100	B1	0,7	70	333	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	47	A1.1	4,3	202,1		47	A1.1	4,3	202,1		61,1	A1.1	4,3	262,7		100	A3	3,9	390	
99	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	30	A3	3,9	117	646,3	30	A3	3,9	117	667,1	39	A3	3,9	152,1	854	150	A1.7.1	7,5	1125	1515

Bron ID	Dieren	Huidige situatie					Trendscenario					Groeiscenario					Voornemen (maximale invulling)				
		Aantal dieren feitelijk of geschat (2012)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel	Aantal dieren feitelijk of geschat (2022)	Stalsystemen (Rav-categorie)	Emmissie stalsysteem (kg NH3 per dierplaats per jaar)	Ammoniakemmisie per diercategorie	Emmissie per bouwperceel
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	70	A1.1	4,3	301		70	A1.1	4,3	301		91	A1.1	4,3	391,3		100	A3	3,9	390	
	volwassen paarden 3 jaar en ouder	33	K2	2,1	69,3		42,9	K2	2,1	90,09		49,5	K2	2,1	104						
	Zoogkoeien ouder dan 2 jaar	30	A2	5,3	159		30	A2	5,3	159		39	A2	5,3	206,7						
100	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	70	A1.1	4,3	301	359,1	70	A1.1	4,3	301	347,5	91	A1.1	4,3	391,3	449	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	83	B1	0,7	58,1		66,4	B1	0,7	46,48		83	B1	0,7	58,1		100	A3	3,9	390	
101	volwassen paarden 3 jaar en ouder	50	K1	5	250	250	65	K1	5	325	250	75	K1	5	375	250	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
																	100	A3	3,9	390	
102	Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	70	A3	3,9	273	1064	70	A3	3,9	273	1087	91	A3	3,9	354,9	1383	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	Vleeskalveren tot 8 maanden:	12	A4.100	2,5	30		13,2	A4.100	2,5	33		15,6	A4.100	2,5	39		100	A3	3,9	390	
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	130	A1.1	4,3	559		130	A1.1	4,3	559		169	A1.1	4,3	726,7						
	vleesstieren en overig vleesvee van 8 tot 24, vleesstieren	28	A6	7,2	201,6		30,8	A6	7,2	221,8		36,4	A6	7,2	262,1						
103	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	55	B1	0,7	38,5	1290	44	B1	0,7	30,8	1282	55	B1	0,7	38,5	1665	44	B1	0,7	30,8	1657
	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	70	A1.1	4,3	301		70	A1.1	4,3	301		91	A1.1	4,3	391,3		91	A1.1	4,3	391,3	
104	geiten ouder dan 1 jaar	500	C1	1,9	950	1805	500	C1	1,9	950	1805	650	C1	1,9	1235	2347	650	C1	1,9	1235	2347
105	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar:	75	A1.1	4,3	322,5	344,9	75	A1.1	4,3	322,5	340,4	97,5	A1.1	4,3	419,3	442	150	A1.7.1	7,5	1125	1515
	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg	32	B1	0,7	22,4		25,6	B1	0,7	17,92		32	B1	0,7	22,4		100	A3	3,9	390	

BIJLAGE 6

Witteveen + Bos

Buro Vijn

PlanMER
bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 en Marken 2013

onderzoek stikstofdepositie

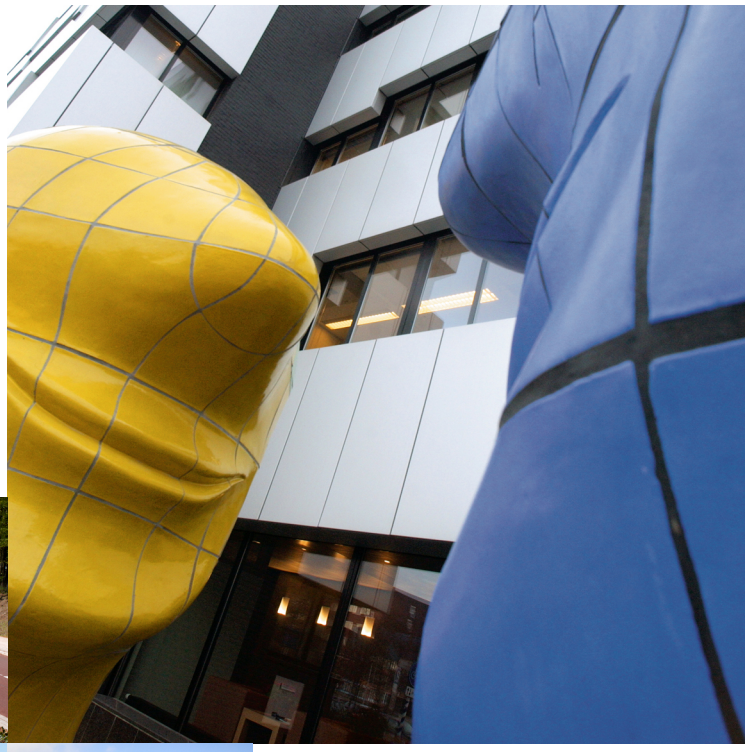

Witteveen+Bos

Buro Vijn

PlanMER bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 en Marken 2013

onderzoek stikstofdepositie

referentie	projectcode	status
MN36-1/nija4/004	MN36-1	definitief 02
projectleider	**projectdirecteur**	**datum**
ir. A.C.J. Donkersloot	drs. D.J.F. Bel	30 augustus 2012

autorisatie	naam	paraaf
goedgekeurd	ir. A.C.J. Donkersloot	

Witteveen+Bos
Van Twickelostraat 2
Postbus 233
7400 AE Deventer
telefoon 0570 69 79 11
fax 0570 69 73 44
www.witteveenbos.nl

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit bestek/drukwerk mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm, hetzij elektronisch, mechanisch dan wel met digitale technieken door fotokopieën, opnamen, internet of op enige andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

INHOUDSOPGAVE **blz.**

1. INLEIDING **1**

2. EFFECTEN STIKSTOFDEPOSITIE **3**
2.1. Inleiding 3
2.2. Werkwijze 3
2.3. Resultaten depositieberekeningen 5

laatste bladzijde **6**

BIJLAGEN **aantal blz.**

I Verkeersaantrekkende werking het Hemmeland 2
II Invoerbestand Pluim Snelweg 2
III Ammoniakemissies veehouderijen 3

1. INLEIDING

De gemeente Waterland stelt een planMER op voor het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 en Marken 2013. In de 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau planMER Bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 en Bestemmingsplan Marken 2013' wordt aangegeven welke ontwikkelingen in het planMER worden onderzocht en welke onderzoeksmethodiek wordt gevolgd.

In het buitengebied van Waterland vinden activiteiten plaats waarbij emissies van ammoniak (NH_3) en stikstofoxiden (NO_x) vrijkomen. De agrarische sector, met name de veehouderijen, is een belangrijke bron van NH_3 emissie. Wegverkeer is eveneens een bron van stikstofhoudende emissies. Door wegverkeer worden stikstofoxiden (NO_x) en NH_3 uitgestoten. Deze stoffen kunnen vanuit de atmosfeer neerslaan op het aardoppervlak (depositie). Neergeslagen stikstof kan verzuring of vermesting veroorzaken. Een verandering in depositie als gevolg van uitbreiding van veehouderijen of toename van wegverkeer kan gevolgen hebben voor de omvang van de stikstofdepositie in de omgeving. Met name in Natura 2000-gebieden kan een toename van stikstofdepositie conflicteren met de instandhoudingsdoelstellingen.

Ten behoeve van het planMER wordt een passende beoordeling opgesteld. Een onderdeel van de passende beoordeling is het in beeld brengen van de stikstofdepositie in de nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Witteveen+Bos voert de stikstofdepositieberekeningen ten behoeve van de planMER Waterland uit. Het deelonderzoek beperkt zich tot de huidige situatie (en autonome situatie) (2012), twee planalternatieven (2022) en maximaal opgevuld alternatief.

De situatie in de autonome situatie verschilt ten opzichte van de huidige situatie slechts minimaal. Deze verschillen hebben niet of nauwelijks invloed op de stikstofdepositie. De stikstofdepositie wordt voor beide situaties gelijk gesteld.

In onderhavig deelonderzoek naar de toename van de stikstofdepositie zijn de volgende Natura 2000-gebieden betrokken:
- Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske;
- Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder.

Het doel van het deelonderzoek stikstofdepositie is het inzichtelijk maken van de gevolgen van het plan voor de omvang van de stikstofdepositie in de nabijgelegen Natura 2000-gebieden. De stikstofdepositieberekeningen vormen input voor de passende beoordeling.

2. EFFECTEN STIKSTOFDEPOSITIE

2.1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de gehanteerde berekeningsmethodiek en de berekende depositiewaarden voor zowel de huidige (en autonome) situatie, de twee ontwikkelingsscenario's en het maximaal opgevuld alternatief. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in de berekeningen voor veehouderijen en wegverkeer.

2.2. Werkwijze

Veehouderijen

De NH_3-emissies per bedrijf zijn bepaald op basis van de dieraantallen, diercategorieën en de emissiefactoren van NH_3 zoals opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij. De NH_3-emissies per bedrijf en per scenario zijn aan Witteveen+Bos aangeleverd als input voor de depositieberekeningen. Deze invoer is opgenomen als bijlage III.

De ligging van de agrarische percelen is afgeleid uit de adresgegevens en betreffen derhalve de globale ligging. De locaties waar de emissies daadwerkelijk plaatsvinden, bijvoorbeeld de stallen, kunnen hiervan enigszins afwijken. Voor het schaalniveau waarop de berekeningen plaatsvinden (het gehele buitengebied Waterland en Marken) is de gehanteerde vereenvoudiging van de emissielocaties acceptabel. In onderstaande afbeelding is de ligging van de agrarische percelen weergegeven.

Afbeelding 2.1. Ligging agrarische percelen en Natura 2000-gebieden

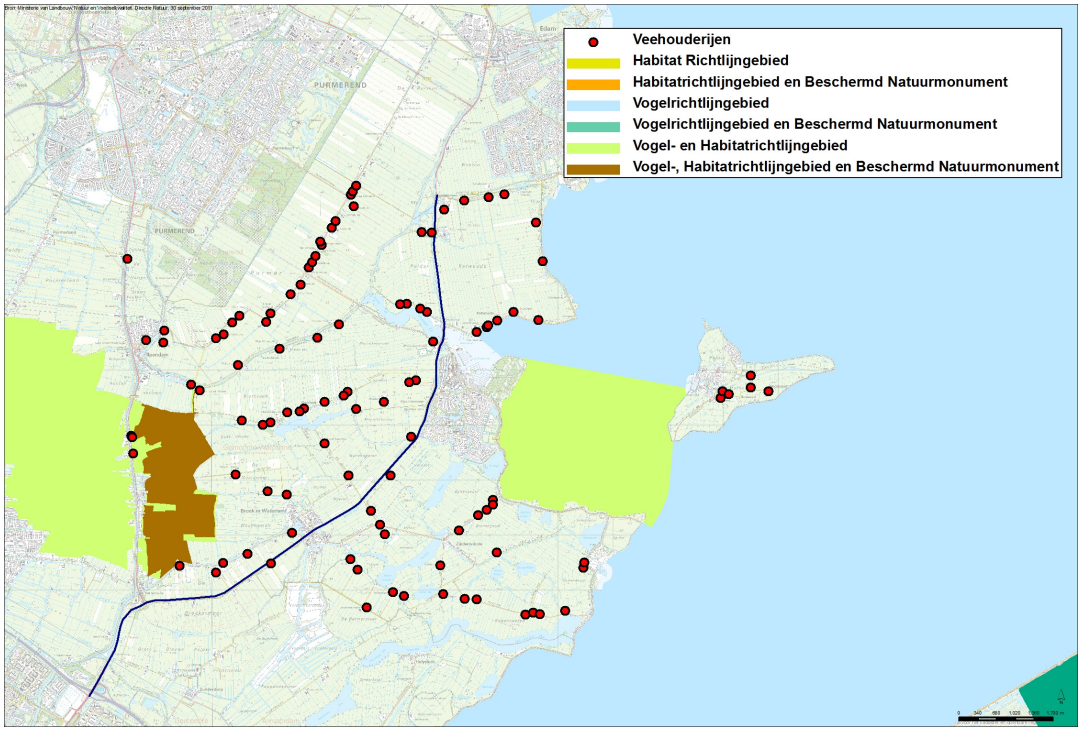

De berekeningen voor de stikstofdepositie zijn uitgevoerd met het verspreidingsmodel Kema Stacks (versie 2012.1). Dit model is bedoeld voor het berekenen van atmosferische verspreiding van emissies van punt- en oppervlaktebronnen. Er zijn vier berekeningen uitgevoerd: huidige situatie, trendscenario, groeiscenario en maximaal opgevuld alternatief.

Wegverkeer
In het bestemmingsplan wordt uitgegaan van groei van recreatieve activiteiten. Het betreft het toestaan van een aantal evenementen op het Hemmeland en uitbreiding van de jachthavens Zeilhoek en Marina Monnickendam. De groei van activiteiten leidt tot groei van wegverkeersintensiteiten. In bijlage I staat de verkeersaantrekkende werking nader toegelicht. Voor wat betreft verkeersaantrekkende werking worden voor het trendscenario de volgende aannames gedaan:

- Op het Hemmeland worden in de toekomt jaarlijks 5 grote evenementen georganiseerd en 10 kleinere evenementen. Hiervoor wordt gerekend met een verkeersaantrekkende werking van 107 motorvoertuigen en 5 autobussen per etmaal.
- Voor de uitbreiding van jachthavens wordt uitgegaan van een verkeersaantrekkende werking van 26,6 motorvoertuigen per 100 (nieuwe) ligplaatsen (bron: CROW). Gelet op de beoogde uitbreiding van jachthavens de Zeilhoek (200 ligplaatsen) en Marina Monnickendam (200 ligplaatsen) wordt rekening gehouden met 53 motorvoertuigen per etmaal per jachthaven. Dus in totaal 106 motorvoertuigen per etmaal.
- De verkeersaantrekkende werking van de nieuwe aanlegsteiger bij Marken is beperkt. Veel passagiers zullen immers komen met de bestaande touringcarritten of opstappen op andere halteplaatsen. De verkeersaantrekkende werking valt ter hoogte van (maatgevende) Natura 2000-gebied Varkensland weg in het autonome verkeersbeeld.
- Als gevolg van kleinschalige recreatie neemt de verkeersintensiteit op het regionale wegennet niet merkbaar toe. De toename valt weg in de autonome verkeersgroei.
- Het grootste deel van dit verkeer zal worden afgewikkeld over de provinciale route tussen Monnickendam en Amsterdam (N247). In het model wordt daarom aangenomen dat 100 % van de verkeersaantrekkende werking in zuidelijke richting over deze weg wordt afgewikkeld. Dit is een ‘worst case’ aanname.

De totale verkeerstoename is 213 lichte en 5 middelzware (bussen) motorvoertuigen per etmaal.

De berekeningen voor de stikstofdepositie als gevolg van het wegverkeer zijn uitgevoerd met verspreidingsmodel Pluim Snelweg (versie 1.7 2012). Dit model is bedoeld voor het berekenen van atmosferische verspreiding van wegverkeersemissies afkomstig van buitenwegen en snelwegen. De versie 2012 van Pluim Snelweg berekent rechtstreeks de stikstofdepositie op gedefinieerde receptorpunten. De stikstofdepositie hoeft daarom niet meer handmatig te worden berekend uit de NH_3 en NO_2-concentraties in de lucht, in tegenstelling tot de oudere versies van Pluim Snelweg. Het wegenbestand met de invoergegevens voor de Pluim Snelweg berekening is opgenomen als bijlage II. De berekeningen zijn uitgevoerd voor het jaar 2022.

Receptorpunten
De depositie is berekend ter hoogte van 11 representatieve receptorpunten, gelegen in de Natura 2000-gebieden: Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (punten 1-10) en Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder (punt 11). In onderstaande afbeelding zijn de receptorpunten weergegeven.

Afbeelding 2.2. Ligging receptorpunten en Natura 2000-gebieden

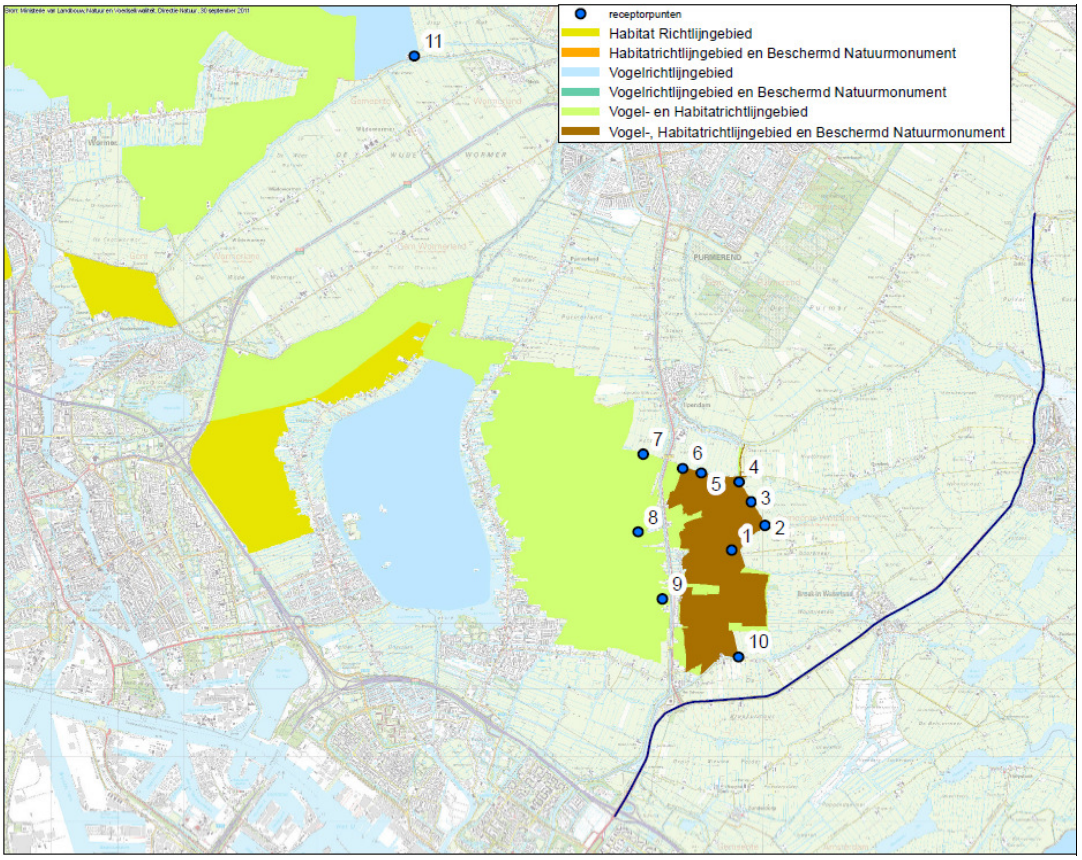

2.3. Resultaten depositieberekeningen

Met Kema Stacks is de bijdrage van de emissies van de veehouderijen aan de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden in de nabije omgeving berekend. De resultaten staan in tabel 2.1. In tabel 2.2 staan de verschillen van de scenario's ten opzichte van de huidige situatie weergegeven.

Tabel 2.1. Depositiebijdrage veehouderijen [mol N/ha/jaar]

receptorpunt	x	y	huidige situatie 2012	trendscenario 2022	groeiscenario 2022	voornemen maximaal opgevuld
1	126238	495095	23,95	23,35	29,48	87,20
2	126736	495471	33,11	32,30	41,02	116,22
3	126527	495830	28,76	28,07	35,55	114,52
4	126343	496123	26,18	25,60	32,37	110,43
5	125773	496261	27,67	27,33	34,40	124,73
6	125499	496329	30,89	30,93	38,66	143,79
7	124901	496547	17,81	17,56	22,06	81,35
8	124825	495369	19,88	19,58	24,63	88,21
9	125191	494362	15,74	15,40	19,48	53,23
10	126334	493482	93,96	93,18	119,74	148,56
11	121467	502558	3,61	3,54	4,47	14,64

Tabel 2.2. Depositiebijdrage veehouderijen [mol N/ha/jaar]

receptorpunt	x	y	trendscenario 2022	groeiscenario 2022	voornemen maximaal opgevuld
1	126238	495095	-0.60	5.53	63.25
2	126736	495471	-0.81	7.91	83.11
3	126527	495830	-0.69	6.79	85.76
4	126343	496123	-0.58	6.19	84.25
5	125773	496261	-0.34	6.73	97.06
6	125499	496329	0.04	7.77	112.90
7	124901	496547	-0.25	4.25	63.54
8	124825	495369	-0.30	4.75	68.33
9	125191	494362	-0.34	3.74	37.49
10	126334	493482	-0.78	25.78	54.60
11	121467	502558	-0.07	0.86	11.03

In het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 wordt uitgegaan van toename van de verkeersintensiteiten als gevolg van de verkeersaantrekkende werking van het Hemmeland en de nieuwe ligplaatsen bij de jachthavens.

Het effect van deze verkeerstoename op de stikstofdepositie in de nabijgelegen Natura 2000-gebieden is berekend met Pluim Snelweg. De resultaten staan in tabel 2.3.

Tabel 2.3. Depositiebijdrage toename wegverkeer N247 (mol N/ha/jaar)

receptorpunt	x	y	scenario 2022
1	126238	495095	0,011
2	126736	495471	0,011
3	126527	495830	0,010
4	126343	496123	0,009
5	125773	496261	0,006
6	125499	496329	0,006
7	124901	496547	0,004
8	124825	495369	0,006
9	125191	494362	0,011
10	126334	493482	0,044
11	121467	502558	0,000

BIJLAGE I VERKEERSAANTREKKENDE WERKING HET HEMMELAND

Verkeersaantrekkende werking van het Hemmeland

Op dit moment wordt recreatieterrein het Hemmeland op incidentele basis gebruikt voor middelgrote evenementen. Het college van burgemeester en wethouders heeft als wens om dit terrein in de toekomst vaker en voor grotere evenementen te gebruiken. Daarbij wordt gedacht aan de volgende typen evenementen:

- 10 x per jaar een middelgroot live-muziekevenementen (5.000 bezoekers);
- 5 x per jaar een groot muziekevenement (20.000 bezoekers). Waarbij één tweedaags en één driedaags evenement (met camping en bijbehorende voorzieningen).

Van een vergelijkbaar evenement in de regio met 20.000 bezoekers is bekend dat veel bezoekers met pendelbussen naar het evenement worden gebracht[1]. Organisatoren van evenementen worden ook verplicht om een pendeldienst in het verkeer- en vervoersplan op te nemen. Voor de verkeersaantrekkende werking van evenementen met 20.000 bezoekers wordt daarom uitgegaan van de volgende aannames:

- 25 % komt met de auto; 14 % komt met taxi of wordt afgezet (kiss+ride); 38 % komt met pendelvervoer; 18 % komt met de fiets, brommer of lopend en 5 % komt per touringcar;
- de gemiddelde bezetting van auto's is 3,1; van taxi's en Kiss+Ride 2,8 en voor een touringcar 50;
- 7.600 bezoekers komen per pendelbus. Daarbij rijden 90 bussen heen en 93 bussen terug;
- een dergelijk evenement veroorzaakt daarom 5.226 voertuigbewegingen van auto's en 223 voertuigbewegingen van bussen (touringcars en pendelbussen).

Voor een evenement met 5.000 bezoekers wordt rekening gehouden met de volgende aannames:

- 25 % komt met de auto; 14 % komt met taxi of wordt afgezet (kiss+ride); 38 % komt met pendelvervoer; 18 % komt met de fiets, brommer of lopend en 5 % komt per touringcar;
- de gemiddelde bezetting van auto's is 3,1; van taxi's en Kiss+Ride 2,8 en voor een touringcar 50;
- een dergelijk evenement veroorzaakt daarom 1.307 voertuigbewegingen van auto's en 56 voertuigbewegingen van bussen (touringcars en pendelbussen).

Tabel I.1. Verkeersaantrekkende werking

type evenement/ type voertuig	aantal voertuigbewegingen per evenement (heen en terug)	aantal voertuigbewegingen per jaar (5 grote en 10 kleine evenementen)	omgerekend naar etmaalintensiteit op jaarbasis (mvt/etm)
evenement 20.000 bezoekers			
auto's	3.226	16.130	44,2
taxi's en K+R	2.000	10.000	27,4
pendelvervoer	183	915	2,5
touringcars	40	200	0,5
evenement 5.000 bezoekers			
auto's	807	8.070	22,1
taxi's en K+R	500	5.000	13,7
pendelvervoer	46	460	1,3
touringcars	10	100	0,3

[1] Voor de aannames is gebruik gemaakt van het Verkeers- & VervoersPlan 2011 van het evenement Welcome To The Future in Recreatiegebied 't Twiske.

Voor het aspect stikstofdepositie is de jaargemiddelde uitstoot van belang. Omgerekend naar een etmaalintensiteit leiden de beoogde evenementen op het Hemmeland tot 107 motorvoertuigbewegingen van personenauto's en 5 bewegingen van pendelbussen en touringcars.

BIJLAGE II INVOERBESTAND PLUIM SNELWEG

Per regel is de invoer opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- x1-, y1-, x2-, y2-coördinaten begin en eindpunt lijnstuk.
- Vlag: geheel getal 0 of 1. (1= meetellen in de verkeersprestatie- en emissie-berekening, 0 = niet meetellen.) NB: alle records tellen wel altijd mee in de concentratie berekening.
- Etmaal intensiteit personenauto's.
- Etmaal intensiteit middelzware vrachtauto's.
- Etmaal intensiteit zware vrachtauto's.
- Maximumsnelheid personen auto's.
- Maximumsnelheid vrachtauto's.
- Ruwheidsklasse (1, 2, 3, 4) – zie onderstaande toelichting betreffende de Ruwheidskaart van Nederland.
- Wegligging (meters) ten opzichte van maaiveld (-2m t/m 6m).
- Schermhoogte (meters) ten opzichte van wegdek (maximaal 6m).
- Congestiekans. Fractie van de voertuigen op dit wegvak die te maken krijgen met congestie. Getal tussen 0 en 1.
- Wegtype (integer, 1=stad, 2=provinciale weg, 3=snelweg, 4=snelweg strikte handhaving).

Hoe om te gaan met de Ruwheidskaart van Nederland?
In de Regeling beoordeling luchtkwaliteit (Rbl) worden voor SRM-2 vier ruwheden (klassen) genoemd: z0 = 3 (klasse 1), z0 =10 (klasse 2), z0 =30 (klasse 3) of z0 =100 cm (klasse 4).
Als grenzen tussen de klassen worden de volgende waarden gebruikt:

- Bij een ruwheid kleiner dan 5.5 cm wordt met een z0 van 3 cm gerekend.
- Bij een ruwheid groter of gelijk aan 5.5 en kleiner dan 17.5 cm wordt met een z0 van 10 cm gerekend.
- Bij een ruwheid groter of gelijk aan 17.5 en kleiner dan 55.0 cm wordt met een z0 van 30 cm gerekend.
- Bij een ruwheid groter of gelijk aan 55.0 cm wordt met een z0 van 100 cm gerekend.

130787.6618	500179.5061	130761.2034	499973.1306	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130761.2034	499973.1306	130755.9117	499824.9637	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130755.9117	499824.9637	130750.62	499618.5883	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130750.62	499618.5883	130745.3284	499454.5463	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130745.3284	499454.5463	130734.745	499311.671	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130734.745	499311.671	130740.0367	499184.6707	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130740.0367	499184.6707	130766.4951	498983.587	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130766.4951	498983.587	130808.8285	498692.5447	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130808.8285	498692.5447	130845.8702	498369.7524	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130845.8702	498369.7524	130882.912	498099.8769	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130882.912	498099.8769	130919.9537	497861.7514	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130919.9537	497861.7514	130909.3703	497650.0843	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130909.3703	497650.0843	130893.4953	497538.9591	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130893.4953	497538.9591	130840.5785	497443.7089	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130840.5785	497443.7089	130808.8285	497311.417	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130808.8285	497311.417	130777.0784	497163.25	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130777.0784	497163.25	130771.7867	496993.9164	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130771.7867	496993.9164	130777.0784	496840.4577	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130777.0784	496840.4577	130777.0784	496713.4575	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130777.0784	496713.4575	130740.0367	496602.3322	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130740.0367	496602.3322	130681.8282	496475.332	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130681.8282	496475.332	130634.2031	496380.0818	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130634.2031	496380.0818	130607.7447	496279.5399	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130607.7447	496279.5399	130565.4113	496089.0395	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130565.4113	496089.0395	130491.3278	495946.1643	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130491.3278	495946.1643	130417.2444	495766.2472	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130417.2444	495766.2472	130232.0357	495559.8718	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
130232.0357	495559.8718	129480.6175	494707.9118	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0

129480.6175	494707.9118	129374.7839	494591.4949	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
129374.7839	494591.4949	129290.1171	494517.4114	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
129290.1171	494517.4114	129147.2418	494432.7446	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
129147.2418	494432.7446	128951.4498	494316.3277	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
128951.4498	494316.3277	128755.6577	494205.2024	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
128755.6577	494205.2024	128559.8656	494099.3689	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
128559.8656	494099.3689	128364.0736	493967.077	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
128364.0736	493967.077	128252.9484	493877.1185	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
128252.9484	493877.1185	128131.2398	493787.1599	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
128131.2398	493787.1599	127861.3642	493601.9512	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
127861.3642	493601.9512	126924.7374	492956.3666	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
126924.7374	492956.3666	126855.9456	492924.6165	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
126855.9456	492924.6165	126760.6954	492892.8665	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
126760.6954	492892.8665	126390.278	492861.1164	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
126390.278	492861.1164	126146.8608	492845.2414	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
126146.8608	492845.2414	125834.6519	492818.783	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
125834.6519	492818.783	125654.7348	492813.4913	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
125654.7348	492813.4913	125517.1512	492776.4496	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
125517.1512	492776.4496	125390.151	492712.9495	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
125390.151	492712.9495	125231.4007	492638.866	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
125231.4007	492638.866	125146.7338	492543.6158	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
125146.7338	492543.6158	125077.942	492464.2406	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
125077.942	492464.2406	125040.9003	492347.8237	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
125040.9003	492347.8237	125009.1502	492226.1151	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
125009.1502	492226.1151	124982.6918	492088.5315	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
124982.6918	492088.5315	124961.5251	491998.573	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
124961.5251	491998.573	124929.7751	491913.9062	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
124929.7751	491913.9062	124786.8998	491644.0307	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
124786.8998	491644.0307	124654.6078	491395.3218	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0
124654.6078	491395.3218	124469.3991	491077.8212	1	213	5	0	80	80	2	0	0	0	2	0

BIJLAGE III AMMONIAKEMISSIES VEEHOUDERIJEN

Tabel III.1. Ammoniakemissies veehouderijen

bron ID	x	y	emissie per bouwperceel (kg NH_3/s)			
			huidig 2012	trend 2022	groei 2022	maximaal opgevuld
1	129596	494445	0,00001944	0,00001899	0,00002460	0,00004803
2	129844	494012	0,00000506	0,00000470	0,00000598	0,00004803
3	129220	493564	0,00000872	0,00000872	0,00000872	0,00004803
4	129352	493371	0,00001750	0,00001743	0,00002259	0,00004803
5	129996	492963	0,00004869	0,00005349	0,00006647	0,00004869
6	129516	492684	0,00000067	0,00000054	0,00000082	0,00004803
7	127347	493657	0,00000309	0,00000309	0,00000309	0,00004803
8	126908	493493	0,00000666	0,00000666	0,00000666	0,00004803
9	129758	494186	0,00000690	0,00000885	0,00001023	0,00004803
10	127780	493483	0,00001313	0,00000000	0,00000000	0,00004803
11	128065	494739	0,00001898	0,00001898	0,00002467	0,00004803
12	127715	494800	0,00000888	0,00000710	0,00000888	0,00004803
13	127128	495106	0,00002873	0,00002873	0,00003735	0,00004803
14	129127	494875	0,00004620	0,00004634	0,00006015	0,00004803
15	129186	495083	0,00007902	0,00007858	0,00010206	0,00007902
16	128745	495666	0,00000628	0,00000601	0,00000776	0,00004803
17	129947	495087	0,00002134	0,00002099	0,00002721	0,00004803
18	125506	497540	0,00000604	0,00000607	0,00000788	0,00004803
19	125817	497500	0,00000251	0,00000251	0,00000251	0,00004803
20	126911	497651	0,00000888	0,00000710	0,00000888	0,00004803
21	127073	497866	0,00000223	0,00000240	0,00000285	0,00004803
22	127204	497984	0,00001023	0,00001003	0,00001299	0,00004803
23	127693	497872	0,00000742	0,00000675	0,00000865	0,00004803
24	125838	497720	0,00000238	0,00000218	0,00000268	0,00004803
25	126772	497580	0,00000285	0,00000285	0,00000285	0,00004803
26	125167	499021	0,00000273	0,00000273	0,00000273	0,00004803
27	125237	495806	0,00001358	0,00001424	0,00001722	0,00004803
28	125254	495776	0,00000495	0,00000542	0,00000675	0,00004803
29	126325	496737	0,00001503	0,00001490	0,00001934	0,00004803
30	127176	497090	0,00001034	0,00001012	0,00001312	0,00004803
31	132021	500192	0,00000593	0,00000549	0,00000704	0,00004803
32	131727	500144	0,00000000	0,00000000	0,00000000	0,00000000
33	131283	500081	0,00000120	0,00000120	0,00000120	0,00004803
34	130693	499498	0,00000238	0,00000231	0,00000299	0,00004803
35	130518	499509	0,00001413	0,00001390	0,00001803	0,00004803
36	131692	497775	0,00001183	0,00000965	0,00001183	0,00004803
37	131721	497814	0,00000197	0,00000189	0,00000228	0,00004803
38	131887	497904	0,00001909	0,00004091	0,00005318	0,00004803
39	132182	498058	0,00000888	0,00000710	0,00000888	0,00004803
40	132639	497908	0,00000793	0,00000793	0,00000793	0,00004803
41	132712	498981	0,00000888	0,00000710	0,00000888	0,00004803
42	132595	499687	0,00001475	0,00001463	0,00001896	0,00004803
43	131514	497689	0,00001991	0,00001605	0,00002009	0,00004803
44	130247	498203	0,00000111	0,00000111	0,00000111	0,00004803
45	130118	498199	0,00001925	0,00001880	0,00002436	0,00004803
46	130606	498057	0,00000888	0,00000710	0,00000888	0,00004803
47	130491	498121	0,00006927	0,00006883	0,00008931	0,00006927
48	130921	499917	0,00002277	0,00002247	0,00002866	0,00004803

bron ID	x	y	emissie per bouwperceel (kg NH_3/s)			
49	136815	496617	0,00000370	0,00000342	0,00000431	0,00004803
50	136354	496982	0,00002568	0,00002578	0,00003345	0,00004803
51	130725	497522	0,00000888	0,00000710	0,00000888	0,00004803
52	129830	496419	0,00000407	0,00000394	0,00000510	0,00004803
53	129319	496297	0,00001455	0,00001455	0,00001892	0,00004803
54	130324	495786	0,00002134	0,00002116	0,00002748	0,00004803
55	129007	497828	0,00000622	0,00000622	0,00000622	0,00004803
56	128617	497584	0,00000080	0,00000067	0,00000084	0,00004803
57	127933	497389	0,00000044	0,00000044	0,00000044	0,00004803
58	130411	496812	0,00000815	0,00000896	0,00001113	0,00004803
59	130289	496780	0,00000361	0,00000341	0,00000439	0,00004803
60	129165	496609	0,00000413	0,00000423	0,00000544	0,00004803
61	128373	496299	0,00002426	0,00002361	0,00003056	0,00004803
62	128293	496253	0,00000062	0,00000062	0,00000062	0,00004803
63	129093	496532	0,00001080	0,00001080	0,00001404	0,00004803
64	128071	496232	0,00001124	0,00001124	0,00001462	0,00004803
65	127767	496052	0,00000888	0,00000710	0,00000888	0,00004803
66	127631	496003	0,00000849	0,00000827	0,00001071	0,00004803
67	127245	496080	0,00000753	0,00000747	0,00000966	0,00004803
68	126480	496630	0,00000832	0,00000797	0,00001028	0,00004803
69	128752	496421	0,00001091	0,00001091	0,00001091	0,00004803
70	127765	498032	0,00000888	0,00000710	0,00000888	0,00004803
71	128312	498551	0,00000888	0,00000710	0,00000888	0,00004803
72	128465	498863	0,00001982	0,00001975	0,00002530	0,00004803
73	128523	498961	0,00000317	0,00000317	0,00000317	0,00004803
74	128583	499075	0,00001690	0,00001692	0,00002180	0,00004803
75	128695	499270	0,00000888	0,00000710	0,00000888	0,00004803
76	128671	499336	0,00001436	0,00001422	0,00001839	0,00004803
77	129224	500189	0,00000190	0,00000190	0,00000190	0,00004803
78	128130	498378	0,00000100	0,00000100	0,00000100	0,00004803
79	128876	499585	0,00001686	0,00001686	0,00002192	0,00004803
80	128950	499711	0,00000716	0,00000681	0,00000878	0,00004803
81	129277	499978	0,00004397	0,00004397	0,00005716	0,00004803
82	129258	500252	0,00000888	0,00000710	0,00000888	0,00004803
83	129326	500354	0,00000967	0,00000953	0,00001236	0,00004803
84	132397	492553	0,00001473	0,00001473	0,00001914	0,00004803
85	133119	492628	0,00000388	0,00000388	0,00000388	0,00004803
86	132538	492585	0,00001134	0,00001134	0,00001475	0,00004803
87	132665	492565	0,00000888	0,00000710	0,00000888	0,00004803
88	133451	493404	0,00000694	0,00000694	0,00000898	0,00004803
89	133472	493505	0,00000409	0,00000409	0,00000409	0,00004803
90	126117	493441	0,00004680	0,00004671	0,00006071	0,00004803
91	128156	494043	0,00001023	0,00001023	0,00001023	0,00004803
92	126774	493317	0,00000682	0,00000682	0,00000682	0,00004803
93	125275	495483	0,00000812	0,00000758	0,00000975	0,00004803
94	130196	492890	0,00001029	0,00000987	0,00001274	0,00004803
95	130907	492929	0,00000396	0,00000385	0,00000499	0,00004803
96	130857	493451	0,00000076	0,00000077	0,00000092	0,00004803
97	131879	493681	0,00000863	0,00000818	0,00001055	0,00004803
98	131693	494456	0,00002049	0,00002115	0,00002708	0,00004803
99	131195	494085	0,00001139	0,00001102	0,00001425	0,00004803

bron ID	x	y	emissie per bouwperceel (kg NH_3/s)			
100	131808	494643	0,00000793	0,00000793	0,00000793	0,00004803
101	131810	494552	0,00003373	0,00003446	0,00004384	0,00004803
102	131542	494367	0,00004089	0,00004065	0,00005279	0,00004803
103	131514	492831	0,00005724	0,00005724	0,00007441	0,00005724
104	131298	492844	0,00001094	0,00001079	0,00001400	0,00004803
105	125181	498804	0,00000277	0,00000222	0,00000277	0,00004803

BIJLAGE 7

BIJLAGE 7 LANDSCHAPPELIJKE, CULTUURHISTORISCHE, AARDKUNDIGE EN ARCHEOLOGISCHE WAARDEN IN HET PLANGEBIED

7. 1. Plangebied van bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013

7.1.1. Ontwikkelingsgeschiedenis van het landschap

Het huidige veenweidelandschap dateert uit de vroege Middeleeuwen. Vanaf die tijd werd de ontginning van de veenmoerassen grootschalig aangepakt. Vanaf de randen van het moeras (oevers van veenstroompjes, binnen duinrand) werd het land in cultuur gebracht door het graven van een fijnmazig netwerk van veelal evenwijdige sloten, loodrecht op de ontginningsbasis. De meeste veenbodems in het plangebied waren ongeschikt als brandstof. Hierdoor is er, in tegenstelling tot veenweidegebieden elders, maar weinig veen afgegraven ten behoeve van de turfwinning. Door de grillige bodemopbouw kent dit veenweidegebied vele richtingen in het kavel- en wegenpatroon en is er sprake van een groot aandeel open water in de totale oppervlakte.

Omstreeks het jaar 1000 begon de zeespiegel sterk te stijgen. Grote delen van het pas ontgonnen land werden weggeslagen. Dit leidde tot de vorming of vergroting van verscheidene meren. Omstreeks het jaar 1200 heeft men dijken gebouwd om de voormalige Zuiderzee in bedwang te kunnen houden. Verschillende inbraakgeulen werden afgedamd. Hieraan herinneren de namen Monnickendam en Uitdam. De meren, waaronder de Purmer, zijn vanaf de 17^{e} eeuw drooggelegd en in cultuur gebracht. Op deze wijze investeerden rijke kooplieden in het creëren van waardevolle landbouwgronden. Uit deze periode dateren nog veel monumentale boerderijen en landhuizen.

7.1.2. Ordeningsprincipes van het landschap

Het grootste deel van het plangebied bestaat uit veenweidelandschap. Het veenweidelandschap wordt gekenmerkt door het opstrekkende verkavelingspatroon van lange smalle kavels en door boerderijen in linten langs wegen en dijken. In het veenweidelandschap komen veel meren en plassen voor. Met name het Varkensland en het gebied rondom Zuiderwoude zijn erg nat. Dit landschapstype heeft een open karakter.

In het plangebied komen ook enkele droogmakerijen voor. De droogmakerijen hebben een relatieve lage ligging (2 tot 3 meter lager dan de omgeving) en een rationeel kavel-, wegen- en slotenpatroon. De droogmakerijen hebben een grootschalig open karakter. Een deel van de vroege droogmakerij de Purmer maakt deel uit van het plangebied. De Purmer werd in 1620 drooggelegd.

Figuur 1. Varkensland

Figuur 2. Plan voor de drooglegging van de Purmer

7.1.3. Cultuurhistorische waarden

Nationaal Landschap Laag-Holland
Behoudens de Schermer, maakt hele plangebied deel uit van het Nationaal landschap Laag Holland. Nieuwe functies of uitbreiding van bebouwing van bestaande functies zijn alleen mogelijk als de kernkwaliteiten van Laag Holland behouden blijven of versterkt worden. Het gaat om de volgende kernkwaliteiten:
- Grote openheid van het landschap;
- Veel weide- en moerasvogels;
- Oude geometrische inrichtingspatroon in de droogmakerijen;
- Veenpakketten;
- Middeleeuwse strokenverkaveling en historische watergangen;
- Groot aantal archeologische locaties;
- Karakteristieke dijk- en lintdorpen.

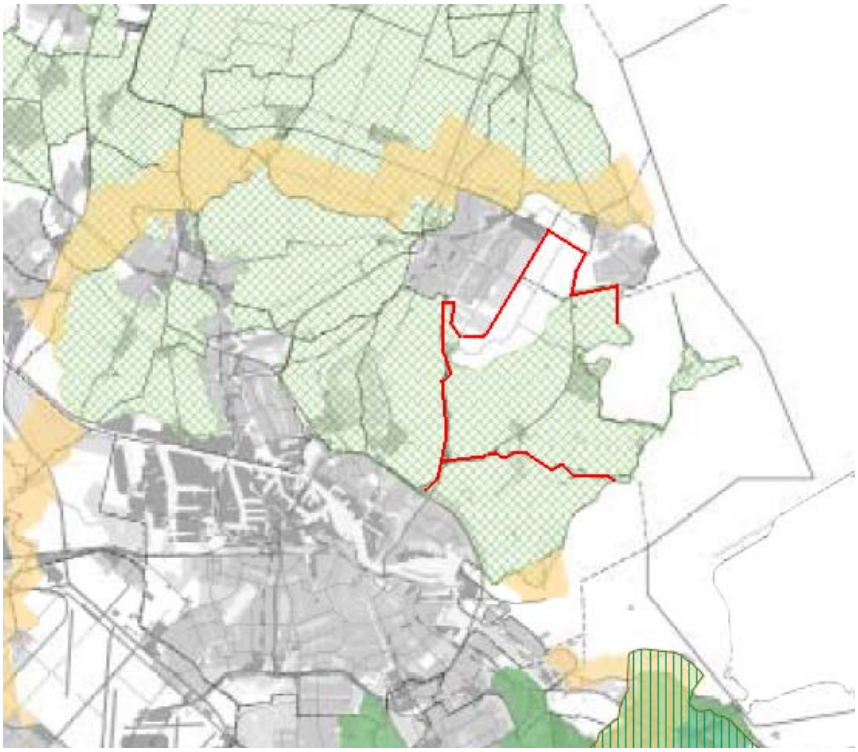

Figuur 3. Ligging van het plangebied ten opzichte van Nationaal Landschap (Bron: Provincie Noord-Holland, Leidraad Landschap en Cultuurhistorie (2010)

Bebouwingskarakteristieken
De meeste gebouwen in het landelijke gebied maken deel uit van een lint. Karakteristiek zijn de stolpboerderijen op een erf, omgeven door bomen. Behalve de vele stolpboerderijen zijn ook vrijstaande woningen uit de jaren zestig veel voorkomend.

De oudere gebouwen zijn zorgvuldig en karakteristiek gedetailleerd (dorpels, lateien, vensterbanken, glasroeden). Het materiaalgebruik is voor de gevels overwegend steen en voor de kozijnen hout. Het kleurgebruik is traditioneel. De woningen uit de jaren zestig zijn doorgaans sober gedetailleerd.

Stelling van Amsterdam
De Stelling van Amsterdam is een militair verdedigingswerk dat tussen 1870 en 1915 is aangelegd ter bescherming van Amsterdam. De verdedigingsring is 135 kilometer lang en bestaat uit dijken met dammen en sluizen, terreinen die onder water konden worden gezet (inundatie) en 42 forten. Dit verdedigingssysteem in combinatie met het daarbij horende landschap is aangeduid als de stellingzone.

De stelling van Amsterdam is aangewezen als Nationaal Landschap en staat op de UNESCO-werelderfgoedlijst. De stelling loopt gelijk aan de primaire waterkering langs het Markermeer.

Noorder IJ- en Zeedijken (Waterlandse Zeedijk)
Deze dijken dienden ter bescherming van de relatief laaggelegen Hollandse veenweidegebieden tegen het water van de voormalige Zuiderzee en het IJ. De Noorder IJ- en Zeedijken lopen vanaf de Westfriese Omringdijk (bij Schardam) langs Zeevang en Waterland door naar het zuiden van Oost- en Westzaan, Assendelft in de richting van Noord-Kennemerland. Het tracé van de dijken is historisch bepaald. In het tracé zijn de sporen van de strijd tegen het water nog steeds zichtbaar. In de eerste plaats in het bochtige en hoekige tracé zelf, dat duidt op doorbraken in vroegere tijden. Vervolgens geven de braken een indruk van de gevolgen van de vroeger steeds terugkerende doorbraken. Tenslotte vormen de buitendijkse landen een essentieel onderdeel van het dijkverdedigingssysteem. Deze voorlanden waren bedoeld om de slag van het water te breken. De dijken zijn een beeldbepalend element in het Noord-Hollandse polderlandschap door de continuïteit en de hoogte van de dijken in samenhang met de openheid van het omliggende landschap.

Figuur 4. Klinkerpaadje op de Waterlandse Zeedijk

De Noorder IJ- en Zeedijken zijn aangewezen als provinciaal monument. De Noorder IJ- en Zeedijken lopen gelijk aan de primaire waterkering langs het Markermeer.

Trekvaart Amsterdam - Hoorn
In Noord-Holland vond in het verleden vrijwel al het transport over het water plaats. Ook de verbindingen tussen steden onderling, en tussen stad en land, vonden plaats via het water. Dit gebeurde via de trekvaarten. De steden waren via een netwerk van watergangen onderling en met het omliggend landelijk productiegebied verbonden. Via het water werden de producten van het land naar de stedelijke markten en later naar de veilingen vervoerd. De Noord-Hollandse trekvaarten vormen een historische infrastructuur van kanalen die veelal in verbinding staan met Amsterdam.
De trekvaarten dateren grotendeels uit de 17^{e} eeuw en zijn intensief in gebruik gebleven voor de binnenscheepvaart (personen, zandwinning, drinkwater, goederen) tot de komst van de spoor- en tramlijnen. Naast verkeersverbinding functioneerden de trekvaarten ook binnen het afwateringsysteem van de polders. Vanuit Amsterdam zijn trekvaarten naar het westen, noorden en oosten in het landschap bewaard gebleven.

Stolpboerderijen
Stolpboerderijen zijn het meest identiteitsbepalende historische boerderijtype in Noord-Holland, vooral voor het grondgebied boven het Noordzeekanaal. Met uitzondering van aan de stolp verwante boerderijen in de provincie Friesland komt de stolp als boerderijtype buiten de provincie Noord-Holland niet voor. De stolp is daarmee identiteitsbepalend voor Noord-Holland. De stolpboerderij kenmerkt zich door een vierkant houtskelet dat dient als draagconstructie voor een hoog piramidevormig dak. De ruimte binnen het vierkant dient voor hooiberging, daaromheen zijn de ruimten gegroepeerd voor mens en dier.

Figuur 5. Voorbeelden van stolpboerderijen in Waterland

Op de stolpboerderij bestaan diverse varianten. De stolpboerderij komt voor in diverse uitvoeringen van klein en zeer eenvoudig tot groot en zeer rijk. De stolpen in Waterland zijn over het algemeen groter dan de stolpen elders.

Stolpen zijn gebouwd vanaf 1600 tot in het Interbellum. Veel stolpen zijn na de Tweede Wereldoorlog verdwenen. Zo telde Noord-Holland in 1950 ongeveer 10.000 stolpen, anno 2009 zijn dat er nog 5.000. Hiervan zijn er 400 beschermd. Het aantal stolpen, en daarmee de identiteitsbepalende waarde voor Noord-Holland, neemt gestaag af.

In de gemeente Waterland komen veel stolpboerderijen voor. Nu nog steeds worden er stolpboerderijen gebouwd. De stolp dankt zijn kenmerkende vorm aan het hooihuis (de ‘tas’) in het midden, met vier stijlen op de hoeken die het piramidevormige dak dragen. Om de tas heen liggen de stallen en de dars (de ruimte voor het binnenvoeren van wagens en het vee). Het woonhuis is vaak in het hoofdvolume geïntegreerd en in sommige gevallen als een apart volume tegen de stolp aangeschoven.

De darsdeur (grote schuurdeur) is aangebracht binnen het volume, waardoor een verhoging in het schuine dak ontstaat. In de gemetselde buitenwanden van de stolp zitten ter plaatse van de dars en de stallen kleine(re) vensters. Het woondeel heeft soms een representatieve en rijkbewerkte topgevel van baksteen al dan niet in combinatie met hout. Ook de ingangspartij en de vensters van het woondeel zijn soms fraai bewerkt.

Het dak is bedekt met dakpannen, al dan niet in combinatie met riet. Soms heeft het dak een ‘spiegel’, wanneer ter plaatse van het naar de weg gekeerde dakvlak het riet als decoratieve uitsparing is weggelaten en is ingevuld met dakpannen. De stolp is visueel een zeer compact boerderijtype. Alle functies zitten in principe onder één dak. Uitbouwen komen regelmatig en gevarieerd voor. Ook de ornamentiek en de vorm van de ramen en topgevels variëren sterk.

De Kathammer of De Katwoudermolen
Deze molen werd gebruikt als watermolen. Het betreft een achtkante grondzeiler. De molen is in beheer bij het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. De molen is aangewezen als rijksmonument.

Goudriaankanaal
Het Goudriaankanaal is een nooit afgemaakt kanaal door de gemeente Waterland, tussen IJdoorn (Durgerdam) en Marken. Het had een strategische verbinding moeten vormen tussen Amsterdam en de voormalige Zuiderzee. De werkzaamheden vingen aan in 1826 en werden in 1828 gestaakt. Nadat de werkzaamheden waren gestaakt werd het kanaal in de loop der jaren gedempt. De sloten aan weerszijden van het kanaal zijn er nog wel. Deze liggen in het zuidoosten van de gemeente.

Figuur 6. Beoogd Tracé van het Goudriaankanaal

7.1.4. Aardkundig waardevolle gebieden

In het plangebied liggen diverse aardkundig waardevolle gebieden. Hieronder volgt een korte beschrijving per gebied:

- De natuurlijke oever van de voormalige Zuiderzee
- Het gaat hierbij onder andere om onderdelen van polder Katwoude, De Peereboom, De Nes.
- Het Aeën- en Dieën gebied, in het zuidoosten van de gemeente
- Dit gebied is representatief voor het voormalige veenlandschap. Hier komen brede en goed zichtbare inbraakgeulen voor, welke uniek zijn voor dit gebied. Het gebied wordt doorsneden door enkele kreekbeddingen, waaronder de veenrivieren de Ae en de Die.
- Varkensland
- Dit is een gebied met zetwallen, petgaten en trekgaten. Deze zijn soms gedeeltelijk tot geheel verland of opgevuld met bagger. De ondergrond bestaat uit veenmosveen en zeeklei. Aan het slotenpatroon zijn voormalige veenstroompjes te herkennen.
- Heitje van Katham
- Dit gebied bestaat uit vlietveengronden met diverse bodemkundige fenomenen.
- Purmer Ee
- Dit gebied is een binnendelta met kleidek. Tijdens de meerfase werd een onderwaterdelta gevormd. Aan de rand van de Purmer (bij de Permer Ee) is een zee-erosiewerfing zichtbaar. Langs de Monnickendammerweg zijn veenrestanten zichtbaar.
- De Nes
- Dit betreft een voormalig veenschiereiland in de polder. Op de zeeklei is rietveen gevormd. In het gehele gebied is maar weinig hoogteverschil aanwezig.
- Overleker Gouw, De Leek en de Enge Leek
- Dit betreffen verschillende veenstroompjes van de voormalige Purmer. Het gebied bestaat voornamelijk uit riet- en zeggeveen.

7.1.5. Archeologische waarden

Archeologische waarden in het gebied zijn vooral geconcentreerd langs lijnen en punten waar vroeger bewoning of economische activiteiten hebben plaatsgevonden. De historische stads- en dorpskernen zijn op de Archeologisch Monumentenkaart (AMK) aangegeven als terreinen van hoge archeologische waarde. Voor de meeste dorpskernen geldt dat zij in de 14^{e} eeuw naar de huidige locatie zijn verschoven om een gunstige ligging aan handelsroutes te realiseren. Monnikendam is in de eerste helft van de 13e eeuw ontstaan.

In de gehele gemeente Waterland komen veenterpen voor. Voor een deel van deze terpen is bewoning aangetoond en zijn deze gebieden op de AMK aangewezen als terrein van zeer hoge archeologische waarde. De archeologische sporen die bestaan uit funderingen, afvalkuilen, waterputten, beerputten, ophogingslagen en restanten van gebruiksvoorwerpen bevinden zich zeer dicht onder het maaiveld, vrijwel direct onder de grasmat. De overige veenterpen zijn minder goed geconserveerd.

Andere archeologische vondsten worden verwacht rondom buitenplaatsen, molenplaatsen, kloosters en eendenkooien. De doorsnede van de dijken kan informatie opleveren over de verschillende fasen van ophoging van dijken en de materialen waarmee dat werd gedaan.

In de gebieden waar veenontginning hebben plaatsgevonden, zijn archeologisch sporen van vroegere bewoning in de meeste gevallen aangetast. Droogmakerijen zijn voornamelijk in gebruik geweest als agrarisch gebied. Hier is de kans op archeologische sporen klein.

7. 2. Plangebied bestemmingsplan Marken 2013

Marken is een voormalig eiland in de Gouwzee. In 1957 werd Marken via een dijk verbonden met het vaste land. Marken staat in binnen- en buitenland bekend om haar monumentale houten huizen en klederdracht. Vanwege de karakteristieke bouwstijl en ruimtelijke opbouw van het eiland is Marken aangewezen als beschermd dorpsgezicht.

7.2.1. Ontwikkelingsgeschiedenis van Marken

In de 14^{e} eeuw werden de dijken op Marken slecht onderhouden. Hierdoor vonden regelmatig overstromingen plaats. Om de overlast van water te beperken, begonnen de Markers op werven te bouwen. Dit zijn kunstmatig opgeworpen heuvels. Toen op de werven geen plaats meer was, werden paalwoningen[1] in stroken tegen de werven aangebouwd.

7.2.2. Ordeningsprincipes van het landschap

De werven worden gekenmerkt door de grote bebouwingsdichtheid en de opvallend steile taluds met de daarop gelegen bleekveldjes. Traditioneel werden deze gebruikt voor het drogen en het bleken van de was. Deze gebieden worden daarom de ‘bleken’ genoemd. Tegenwoordig worden de bleken gebruikt als tuinen bij woningen. De openbare ruimte op de werven zelf wordt gebruikt voor de ontsluiting van de woningen.

Tegenwoordig zijn nog twaalf werven bewoond. Vier werven zijn onbewoond, maar worden beschermd als archeologisch monument (zie archeologische waarden). Daarnaast zijn vier gezonken werven met een archeologische waarde. De indeling van de werven is weergegeven de onderstaande figuur.

Naast de werven zijn er de karakteristieke buurten op maaiveldniveau ontstaan. Dit zijn de Havenbuurt, die de haven van Marken markeert, en Buurt IV die aansluitend op de Buurten I tot en met III is ontstaan.

Het buitengebied van Marken behoort tot het kleipolderlandschap en heeft een onregelmatig kavel- en wegenpatroon. In het buitengebied liggen open en vrijwel boomloze, met sloten doorsneden graslanden. De vroegere kwetsbaarheid voor overstromingen is aan dit gebied duidelijk af te lezen. Het buitengebied van Marken is voornamelijk agrarisch in gebruik.

[1] Paalwoningen zijn woningen op palen. Het woongedeelte is bereikbaar via een buitentrap die is aangebracht tegen een houten bordes. Vanwege periodieke overstromingen kon de onderkant van de woning niet volledig dichtgezet worden.

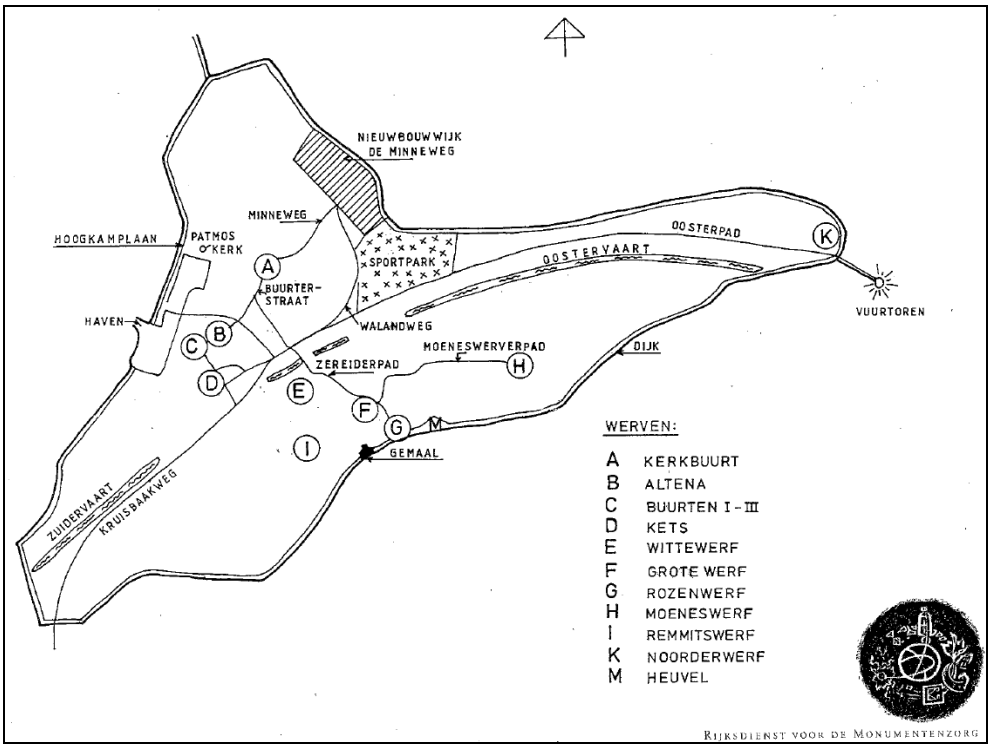

Figuur 7. De indeling van de werven op Marken

Figuur 8. De Rozewerf op Marken

Figuur 9. Omringkade Marken

7.2.3. Cultuurhistorische waarden op Marken

Bebouwingskarakteristieken
De meeste huizen op de werven in Marken zijn, met uitzondering van een stenen voeting, volledig uit hout opgetrokken. Kleur van de gevels is voornamelijk donkergroen en zwart, incidenteel komt bruin, grijs en wit voor. Kozijnen, dakgoten, windveren en makelaars zijn wit. De deuren en luikomrandingen zijn groen. Op het profiel van de deurkozijnen en de randen van de luiken is soms een rode bies geschilderd. De luikpanelen zijn wit. De dakbedekking bestaat vooral uit Oud-Hollandse of opnieuw verbeterde Hollandse pannen in de kleuren rood of grijs/gesmoord.

In de nieuwe woonbuurten zijn de woningen veelal gebouwd in rijen in één bouwlaag met kap. Ook dubbele bebouwing komt voor.

De Marker woning is grofweg onder te verdelen in vijf typen:
- woning in één bouwlaag met kap gebouwd op een werf;
- woning met een borstwering gebouwd op een werf;
- woning gedeeltelijk gebouwd op een werf en gedeeltelijk op palen;
- woning geheel gebouwd op palen;
- nieuwe woningen buiten de werven.

Vuurtoren
Op het oostelijke deel van Marken staat de vuurtoren; het Paard van Marken. Vuurtorens zijn beperkt in aantal maar fungeren wel als historische bakens in de zeereep en aan de IJsselmeerkust. De vuurtoren is aangewezen als Rijksmonument.

Figuur 10. Het paard van Marken

Goudriaankanaal
Het Goudriaankanaal is een nooit afgemaakt kanaal door de gemeente Waterland, tussen IJdoorn (Durgerdam) en Marken. Het had een strategische verbinding moeten vormen tussen Amsterdam en de voormalige Zuiderzee. De werkzaamheden vingen aan in 1826 en werden in 1828 gestaakt. Nadat de werkzaamheden waren gestaakt werd het kanaal in de loop der jaren gedempt. Op Marken is het verloop van het Goudriaanskanaal nog steeds zichtbaar. Het gaat daarbij vooral om de sloten aan weerszijden van het kanaal.

Monumenten en beeldbepalende panden
In het plangebied komt een aantal rijks-, provinciale en gemeentelijke monumenten voor. Rijksmonumenten worden beschermd via de Monumentenwet. Een volledig overzicht van de monumenten staat op de website van de gemeente. Naast de monumenten kent Marken 133 beeldbepalende en waardevolle panden. Deze worden op basis van het beschermd dorpsgezicht beschermd.

7.2.4. Aardkundig waardevol gebied

Geheel Marken is aangewezen als aardkundig waardevol gebied. Het betreft een erosierest van een veengebied dat zich uitstrekte tot in de voormalige Zuiderzee. In een periode met een verhoogde zeespiegelstand in de Middeleeuwen is dit veen grotendeels geërodeerd. Marken is als een restgebied overgebleven en bedekt met een laag zeeklei. De aanwezigheid van restveen in de voormalige Zuiderzee getuigt ervan dat het veengebied oorspronkelijk groter is geweest.

7.2.5. Archeologische waarden

Archeologische monumenten
Door het rijk zijn in Marken drie werven aangewezen als beschermd archeologisch rijksmonument. Het betreft De Heuvel, Noorderwerf en Remmitswerf. De overblijfselen bevinden zich direct onder de bouwvoor en bestaan onder meer uit oude funderingen, ophogingslagen en afgedankt huisraad. De werven zijn in de loop van de middeleeuwen, mogelijk al vanaf de tweede helft van de 13e eeuw, opgeworpen door de bewoners om zich te beschermen tegen wateroverlast. Ze zijn alleen nog als verhoging waarneembaar in het landschap.

Verzonken werven
Op de kaart uit circa 1680 van J.J. Dou is Marken voornamelijk aan de zuidkant groter dan dat nu het geval is. In de loop van de 18e eeuw werden de Grote Kloosterwef, de Thamiswerf, de Houtemans werf en de Kraaienwerf door het water verzwolgen. Op de locatie van de Grote Kloosterwerf lag waarschijnlijk het oosthuis met de Mariakapel van het klooster Mariengaarde. Op deze locatie zijn in het midden van de 18e eeuw bij zeer lage waterstand de resten van een begraafplaats waargenomen.

Overige archeologische waarden
Archeologische waarden zijn dicht onder het oppervlak aanwezig. Sporen van bewoning vanaf de Late Middeleeuwen kunnen verwacht worden reeds binnen enkele decimeters onder het maaiveld. Zij kunnen concreet bestaan uit fundamenten van huizen, ophogingen, afvalkuilen, waterputten, beerputten, paalsporen van huizen, slootvullingen, gebruiksvoorwerpen en gereedschappen.

BIJLAGE 8

BIJLAGE 8 TOELICHTING OP DE WAARDERING VAN EFFECTEN

In deze bijlage wordt beschreven hoe de waardering van milieueffecten tot stand komt. Bij milieuaspecten waarvoor een wettelijk toetsingskader is vastgesteld (en een grenswaarde geldt), kan gebruik worden gemaakt van het wettelijk toetsingskader. Bij milieueffecten waarvoor geen normen of grenswaarden gelden, zoals bijvoorbeeld landschap of cultuurhistorie, wordt zoveel mogelijk gebruikt getoetst aan criteria die beleidsmatig zijn vastgelegd. Daarnaast wegen bij de waardering van verschillende milieueffecten de volgende aspecten:

- Of het gaat om een tijdelijk of permanent effect;
- Of het gaat om een lokaal effect of een effect op een hoger schaalniveau;
- Of het gaat om een omkeerbaar of onomkeerbaar effect.

Om de effecten met elkaar te kunnen vergelijken, worden deze gewaardeerd aan de hand van de volgende schaal:

++	zeer positief ten opzichte van de referentiesituatie
+	positief ten opzichte van de referentiesituatie
0/+	licht positief ten opzichte van de referentiesituatie
0	neutraal
0/-	licht negatief ten opzichte van de referentiesituatie
-	negatief ten opzichte van de referentiesituatie
--	zeer negatief ten opzichte van de referentiesituatie

Bij sommige effecten worden niet alle schaalniveaus ingevuld omdat er geen duidelijk onderscheid te maken valt tussen bijvoorbeeld een positief effect en een licht positief effect.

8. 1. Waardering van effecten op het gebied van ecologie

Toetsingscriterium	Toelichting op het toetsingscriterium	Waardering						
		--	-	0/-	0	0/+	+	++
Instandhoudingsdoelstellingen voor stikstofgevoelige habitats	Stikstofdepositie in vermestings- en verzuringsgevoelige Natura 2000-gebieden kan gevolgen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden. Op grond van de Natuurbeschermingswet is significant negatieve verslechtering in deze gebieden niet toegestaan. Uitgaande van de huidige depositie (achtergronddepositie) op het gebied.	het plan leidt tot een toename van meer dan 20 % stikstofdepositie	het plan leidt tot een toename van tot 10% - 20% stikstofdepositie wordt dit beschouwd als een negatief effect (-)	stikstofdepositie of meer ten opzichte van de huidige depositie of de stikstofdepositie neemt wel toe, maar de instandhoudingsdoelstellingen komen niet in gevaar, wordt dit beschouwd als een licht negatief effect (0/-)	Wanneer de stikstofdepositie op hoofdlijnen gelijk blijft, wordt dit beschouwd als een neutraal effect (0)	Wanneer het plan leidt tot een afname 0 tot 10% stikstofdepositie ten opzichte van de huidige depositie, wordt dit beschouwd als een licht positief effect (0/+)	Wanneer het plan leidt tot een afname van 10% tot 20% stikstofdepositie ten opzichte van de huidige depositie, wordt dit beschouwd als een positief effect (+) Wanneer het plan leidt tot een toename van tot 10%	Wanneer het plan leidt tot een afname van meer dan 20% stikstofdepositie ten opzichte van de huidige depositie, wordt dit beschouwd als een zeer positief effect (++)
Instandhoudingsdoelstellingen kwalificerende vogelsoorten Varkenslanden	De instandhoudingsdoelstellingen in het Varkensland hebben voornamelijk betrekking op moeras- en watervogels. Voor verschillende kwalificerende vogelsoorten is een streefpopulatie vastgesteld.	De instandhoudingsdoelstellingen komen substantieel in gevaar. Dit wordt beschouwd als een zeer negatief effect (--).	De instandhoudingsdoelstellingen komen in gevaar, maar negatieve effecten kunnen worden beperkt door het treffen van mitigerende	De instandhoudingsdoelstellingen komen niet in gevaar, maar de biotoopcondities kunnen wel verslechteren. Dit wordt beschouwd als een licht	De instandhoudingsdoelstellingen komen niet in gevaar. De gevolgen voor kwalificerende soorten zijn diffuus en kunnen zowel licht negatief als licht positief		De biotoopconditie s voor kwalificerende vogelsoorten verbeteren, waardoor het aantal broedparen kan toenemen. Dit wordt beschouwd als	

			maatregelen of geïntensiveerd beheer. Dit wordt beschouwd als een negatief effect (-)	negatief effect (-);	uitpakken. Dit wordt beschouwd als een neutraal effect (0);		een positief effect(+);	
Instandhoudingsdoelstellingen vogelsoorten en beschermde vissoorten Markermeer/IJmeer	Voor het Markermeer/IJmeer zijn voornamelijk instandhoudingsdoelstellingen voor watervogels vastgesteld.	De instandhoudingsdoelstellingen komen substantieel in gevaar: dit wordt beschouwd als een zeer negatief effect (--)	De instandhoudingsdoelstellingen komen in gevaar, maar negatieve effecten kunnen worden beperkt door het treffen van mitigerende maatregelen of geïntensiveerd beheer: dit wordt beschouwd als een negatief effect (-)	De instandhoudingsdoelstellingen komen niet in gevaar, maar de biotoopcondities kunnen wel verslechteren: dit wordt beschouwd als een licht negatief effect (-/0)	De instandhoudingsdoelstellingen komen niet in gevaar. De gevolgen voor kwalificerende soorten zijn diffuus en kunnen zowel licht negatief als licht positief uitpakken: dit wordt beschouwd als een neutraal effect (0)		De biotoopconditie s voor kwalificerende soorten verbeterd: dit wordt beschouwd als een positief effect (+)	
Kenmerkende natuurwaarden Ecologische Hoofdstructuur en Beschermde Natuurmonumenten	Ten aanzien van de EHS en Beschermde Natuurmonumenten geldt dat de natuurwaarden die kenmerkend zijn voor deze gebieden, niet mogen worden aangetast. De waardering van effecten is als volgt opgebouwd:	De instandhoudingsdoelstellingen komen substantieel in gevaar: dit wordt beschouwd als een zeer negatief effect (--).	De instandhoudingsdoelstellingen komen in gevaar, maar negatieve effecten kunnen worden beperkt door het treffen van	Er zijn wel effecten waar te nemen, maar deze leiden niet tot een aantasting van de wezenlijke kenmerken van het gebied: dit wordt beschouwd als	De natuurlijke kenmerken van gebieden worden niet aangetast: dit wordt beschouwd als een neutraal effect (0);		De natuurlijke kenmerken van het gebied worden versterkt: dit wordt beschouwd als een positief effect (+);	

			mitigerende maatregelen of geïntensiveerd beheer: dit wordt beschouwd als een negatief effect (-);	een licht negatief effect (-/0);				
Rust en openheid van het weidevogel-leefgebied	Voor het weidevogelleefgebied is de beschikbaarheid van ongestoord leefgebied, de openheid van het gebied, de waterstanden en het juiste beheer van weilanden van groot belang. Het bestemmingsplan kan gevolgen voor de beschikbare oppervlakte van geschikt leefgebied en de openheid van gebied. Het reguleren van waterpeilen en het beheer valt buiten de reikwijdte van het bestemmingsplan.	De oppervlakte geschikte weidevogelareaal neemt substantieel en onomkeerbaar af: dit wordt beschouwd als een zeer negatief effect (--).	De oppervlakte geschikte weidevogelareaal neemt af: dit wordt beschouwd als een negatief effect (-);	De oppervlakte weidegrond neemt af, maar het gaat om reeds verstoorde gronden in de omgeving van wegen of bebouwing: dit wordt beschouwd als een licht negatief effect (-/0);	De ingreep heeft geen gevolgen voor het leefgebied van weidevogels: dit wordt beschouwd als een neutraal effect (0);		De ingreep leidt tot de toename van geschikt leefgebied voor weidevogels: dit wordt beschouwd als een positief effect (+);	
Leefgebied van beschermde plant en diersoorten	Op beschermde plant- en diersoorten is de Flora- en faunawet van toepassing. Voor de verstoring van middelzwaar en zwaar beschermde plant- en diersoorten of de vernietiging van hun verblijfplaatsen, moet ontheffing worden verkregen.	De biotoop van beschermde plant- en diersoorten wordt aangetast, waarbij de staat van instandhouding van de soort in het geding is: dit wordt beschouwd	De biotoop van beschermde plant- en diersoorten wordt mogelijk aangetast, maar de staat van instandhouding van de soort is niet in het geding: dit wordt beschouwd als een negatief	De biotoop van beschermde plant- en diersoorten wordt mogelijk aangetast, maar het aanvragen van ontheffing is niet aan de orde: dit wordt beschouwd als een licht negatief effect (-/0);	De ingreep heeft geen gevolgen voor het leefgebied van beschermde plant of diersoorten: dit wordt beschouwd als een neutraal effect (0);		De ingreep leidt tot de toename van geschikt leefgebied voor beschermde plant- en diersoorten: dit wordt beschouwd als een positief effect (+);	

		als een zeer negatief effect (--).	effect (-);					

8. 2. Waardering van effecten op het gebied van landschap, cultuurhistorie en archeologie

Toetsingscriterium	Toelichting op het toetsingscriterium	Waardering						
		--	-	0/-	0	0/+	+	++
De mate van openheid	Als gevolg van de openheid kan het landelijk gebied worden beleefd als tegenhanger van de drukke, onoverzichtelijke stad. Openheid zorgt er ook voor dat het occupatiepatroon en de ontginningsgeschiedenis van het landschap leesbaar wordt.	De mate van openheid neemt af, waarbij belangrijke zichtlijnen en doorzichten verloren gaan en karakteristieke (lege) ruimten worden bebouwd (--).	De mate van openheid neemt af, waarbij belangrijke zichtlijnen en doorzichten verloren gaan (-);	De mate van openheid neemt af, maar belangrijke zichtlijnen en doorzichten blijven behouden (-/0);	De mate van openheid blijft op hoofdlijnen gelijk (0);		De mate van openheid neemt toe/belangrijke doorzichten worden versterkt (+);	
De karakteristieke verkavelingstructuur / aardkundige waarden	De verschillende landschapstypen in het plangebied zijn onder andere herkenbaar aan de verkavelingstructuur en de aanwezige aardkundige waarden.	Het karakteristieke wegen- en slotenpatroon gaat verloren en er ontstaat een nieuwe (rationele) verkaveling (--)	Het karakteristieke wegen- en slotenpatroon gaat verloren, maar de verkavelingsrichting blijft behouden (-)	De verkaveling veranderd lokaal, maar het de karakteristieke patronen blijven behouden (-/0)	De verkaveling verandert niet of nauwelijks (0);		De oorspronkelijke verkaveling wordt teruggebracht (+)	
Herkenbaarheid van profiel van dijken en kaden	De verschillende landschapstypen in het plangebied zijn onder andere herkenbaar aan het profiel en het verloop van kaden en	Het huidige dijk- of kadeprofiel wordt substantieel	Er vindt verdichting van bebouwing plaats langs het dijkprofiel,	Er vindt verdichting van bebouwing plaats langs het dijkprofiel, maar	Het huidige dijk- of kadeprofiel verandert niet of nauwelijks (0)	Bebouwing wordt gesaneerd, waardoor een dijk of kade	De oorspronkelijke dijk- of kadeprofiel wordt	

	dijken.	aangepast of verlegd (--)	waarbij de herkenbaarheid van dijk- en kadeprofielen afneemt (-)	het profiel blijft herkenbaar (-/0)		beter herkenbaar is (0/+)	teruggebracht (+)	
Herkenbaarheid van het wegenpatroon in droogmakerijen	De verschillende landschapstypen in het plangebied zijn onder andere herkenbaar aan de wegenstructuur. Dit geldt met name voor de droogmakerijen.	Karakteristieke wegenpatronen worden verlegd (--)	Er worden nieuwe (ontsluitings)wegen aangelegd die niet aansluiten op het bestaande wegenpatroon (-)	Er worden nieuwe (ontsluitings)wegen aangelegd in aansluiting op het bestaande wegenpatroon (-/0)	Het huidige wegenpatroon verandert niet of nauwelijks (0)		De oorspronkelijke wegenpatroon wordt teruggebracht(+)	
Herkenbaarheid van het profiel en het tracé van karakteristieke waterlopen	De verschillende landschapstypen in het plangebied zijn onder andere herkenbaar aan de aanwezigheid van karakteristieke waterlopen. Het gaat om de voormalige zeearmen als de Purmer Ee en het Uitdammer Die	Karakteristieke waterlopen worden doorkruist door nieuwe waterlopen of wegen (--)	De kades van karakteristieke waterlopen worden bebouwd waardoor waterlopen minder openbaar beleefbaar zijn (-)	De kades van karakteristieke waterlopen worden minder openbaar toegankelijk (-/0)	Er verandert niet of nauwelijks iets aan karakteristieke waterlopen (0)	Karakteristieke waterlopen worden beter beleefbaar gemaakt (0/+)		
Herkenbaarheid van het bebouwingspatroon	Gebieden zijn herkenbaar aan de manier waarop de bebouwing is ten opzichte van elkaar is gespreid of geclusterd	Er ontstaat een nieuw bebouwingspatroon dat strijdig is met de karakteristieke bebouwingsstructuur (--)	De bebouwingsstructuur wordt structureel aangetast (-)	Er is plaatselijk verrommeling van de bebouwingsstructuur aan de orde, maar de bebouwingstructuur blijft op hoofdlijnen herkenbaar (-/0)	Er verandert niet of nauwelijks iets bebouwingstructuur(0)	De bebouwingsstructuur wordt versterkt, doordat de afwisseling in de lintbebouwing toeneemt (0/+)		
Herkenbaarheid en de context van de bebouwingskarakteris	Aan karakteristieke gebouwen zoals stolpboerderijen en hooischuren kan het	Karakteristieke gebouwen worden	Karakteristieke bebouwing blijft onaangetast,	Karakteristieke bebouwing blijft onaangetast,	Er verandert niet of nauwelijks iets de huidige	Karakteristieke gebouwen worden	Vervallen bebouwing wordt	

tiek	(voormalige) functiegebruik worden afgeleid. Nieuwe bebouwing en nieuwe functies leveren in sommige gevallen een contrast op met de bebouwingskarakteristiek in een gebied	afgebroken effect (--)	maar ernaast worden gebouwen of installaties opgericht met een volstrekt ander karakter effect (-)	maar komt minder goed tot zijn of haar recht doordat er nieuwe bebouwing aan- of naast wordt gebouwd (-/0)	bebouwing (0)	duurzaam hergebruikt (0/+)	gesaneerd, waardoor karakteristieke gebouwen beter tot hun recht komen (+)	
De kans dat archeologische waarden worden verstoord	Op basis van de Monumentenwet en de Provinciale verordening worden archeologische waarden beschermd. Behoud van het bodemprofiel is hier wenselijk, omdat archeologische waarden het best bewaard blijven in de bodem (in situ).	De bodemopbouw gaat geheel verloren (--)	De bodemopbouw is wordt op veel plekken onherkenbaar (-)	De bodemopbouw wordt plaatselijk verstoord, maar blijft voor het grootste gedeelte herkenbaar (-/0)	De bodem wordt niet verstoord (0)			

8. 3. Waardering van effecten op het gebied van bodem en water

Toetsingscriterium	Toelichting op het toetsingscriterium	Waardering						
		--	-	0/-	0	0/+	+	++
De kans dat bodemgevoelige functies in aanraking komen met ernstige bodemverontreiniging	Op basis van de *Wet bodemkwaliteit* moet de bodem geschikt zijn voor het beoogde functiegebruik. Met het nieuwe bestemmingsplan worden verschillende functies mogelijk gemaakt, waarbij mensen langdurig verblijven en contact met ernstige bodemverontreinigingen een gevaar voor de volksgezondheid kan opleveren	Er bestaat een grote kans dat gevoelige functies in contact komen met ernstige bodemverontreiniging (--).	Er bestaat een kans dat gevoelige functies in contact komen met ernstige bodemverontreiniging (-).	Het is niet waarschijnlijk dat gevoelige functies in contact komen met ernstige bodemverontreiniging, maar dit is niet geheel uitgesloten (-/0).	Er is geen kans op contact met ernstige verontreinigingen of een functie wordt niet als bodemgevoelig aangemerkt (0)		De bodem wordt functiegericht gesaneerd (+)	De bodem wordt volledig gesaneerd (++)
De kans dat functies kunnen leiden tot nieuwe bodemverontreiniging	Bedrijfsmatige activiteiten kunnen leiden tot nieuwe bodemverontreiniging. De kans hierop wordt beperkt door regels die gelden in het milieuspoor, zoals vloeistofdichte vloeren en dergelijke	Er bestaat een grote kans op nieuwe ernstige bodemverontreiniging (--)	Er bestaat een kans op nieuwe bodemverontreiniging (-)	De kans op nieuwe bodemverontreiniging boven de streefwaarden is niet geheel uitgesloten (-/0)	De kans op nieuwe bodemverontreiniging is uitgesloten (0)		De kans op bodemverontreiniging neemt af (+)	
De kans dat beschermde aardkundige waarden worden verstoord	Op basis van de Provinciale verordening worden verschillende delen van het plangebied beschermd vanwege hun aardkundige waarden. Behoud van het bodemprofiel is hier wenselijk, omdat dit iets zegt over de	De bodemopbouw gaat geheel verloren (--)	De bodemopbouw is wordt op veel plekken onherkenbaar (-)	De bodemopbouw wordt plaatselijk verstoord, maar blijft voor het grootste gedeelte herkenbaar (-/0)	De bodem wordt niet verstoord (0)			

	ontstaansgeschiedenis van het gebied.							
Mate waarin sprake is van de toename van het verhard oppervlak	Om zoveel mogelijk van het afstromende water in hetzelfde peilgebied te kunnen opvangen, wordt door het waterschap gevraagd om bij de toename van verhard oppervlak nieuwe waterberging aan te leggen.	Er ontstaat een grote, aaneengesloten toename van het bebouwd oppervlak (--)	Er is sprake van een grote toename van bebouwd oppervlak (-)	Er is sprake van een incidentele, plaatselijke toename van het verhard oppervlakte, die gemakkelijk kan worden gecompenseerd met lokale maatregelen (-/0)	Het verhard oppervlak neemt niet toe (0)		Er wordt extra waterberging gegraven (+)	
De kans dat nieuwe functies kunnen leiden oppervlakteverontreiniging	Bedrijfsmatige activiteiten kunnen leiden tot nieuwe oppervlakteverontreiniging. De kans hierop wordt beperkt door regels die gelden in het milieuspoor, zoals vloeistofdichte vloeren en dergelijke	Er bestaat een grote kans op nieuwe ernstige verontreinigin g van het oppervlaktew ater (--)	Er bestaat een kans op nieuwe verontreiniging van het oppervlaktewat er (-)	De kans op nieuwe oppervlaktewate rverontreiniging van het oppervlaktewate r is niet geheel uitgesloten (-/0)	De kans op nieuwe verontreiniging van het oppervlaktewater is uitgesloten (0)		De kans op bodemverontrei niging neemt af (+)	
De kans dat nieuwe functies kunnen leiden grondwaterverontreini ging	Bedrijfsmatige activiteiten kunnen leiden tot nieuwe grond waterverontreiniging. De kans hierop wordt beperkt door regels die gelden in het milieuspoor, zoals vloeistofdichte vloeren en dergelijke.	Er bestaat een grote kans op nieuwe ernstige bodemveront reiniging (--)	Er bestaat een kans op nieuwe bodemverontre iniging (-)	De kans op nieuwe bodemverontrei niging is niet geheel uitgesloten (-/0)	De kans op nieuwe bodemverontreini ging is uitgesloten (0)		De kans op bodemverontrei niging neemt af (+)	
De kans dat het grondwaterpeil veranderd	Het peil van het grondwater is van belang voor weidevogels (beschikbaarheid van voedsel) en natuurgebieden die gevoelig zijn voor verdroging, zoals het Varkensland. Het bestemmingsplan heeft geen	Er is een grote kans dat grondwaterpe ilen structureel worden	Grondwaterpei len worden beperkt verlaagd (-)	Het grondwaterpeil kan lokaal beperkt wijzigingen (-/0)	Grondpeilen wijzingen niet (0)		Grondwaterstan den worden verhoogd (+)	

	rechtstreekse invloed op de grondwaterstanden. Deze worden namelijk geregeld via peilbesluiten. Wel kunnen grondwaterstanden lokaal veranderen door verandering van het grondgebruik,	verlaagd (--)						

8. 4. Waardering van effecten op het gebied van leefomgeving

Toetsingscriterium	Toelichting op het toetsingscriterium	Waardering						
		--	-	0/-	0	0/+	+	++
Onaanvaardbare verkeerhinder	Uit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening is het niet wenselijk dat ontwikkelingen leiden tot onevenredige verkeerhinder. Dergelijke hinder kan bijvoorbeeld optreden doordat kruispunten overbelast worden, zwaar verkeer over smalle wegen wordt geleid en meer parkeerplaatsen nodig zijn dan worden aangeboden	Er is sprake van een grote toename van het verkeersaanbod die niet door de bestaande infrastructuur kan worden verwerkt (--)	Het verkeersaanbod neemt flink toe (tot 50%) en kan op vrijwel alle punten worden verwerkt door de bestaande infrastructuur (-)	Het verkeersaanbod neemt beperkt toe (tot 10%) en kan op vrijwel alle punten worden verwerkt door de bestaande infrastructuur (-/0)	Het verkeersaanbod blijft op hoofdlijnen hetzelfde (0)	Het verkeersaanbod neemt af, waardoor bestaande knelpunten minder worden belast (0/+)	Het verkeersaanbod neemt dusdanig af of de capaciteit van de infrastructuur neemt dusdanig toe, dat bestaande knelpunten verdwijnen (+)	
Kans op overschrijding van de grenswaarden voor fijn stof (PM10) en stikstofdioxide (NO_2)	Bij nieuwe ontwikkelingen wordt de bijdrage aan de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen getoetst aan de grenswaarden voor de luchtkwaliteit die zijn vastgelegd in de Wet milieubeheer. Beperkte	Het plan leidt mogelijk tot een overschrijding van de grenswaarden (--)	Het plan leidt tot een overschrijding van de grenswaarden. Het gaat echter om een ontwikkeling	Het plan draagt niet in betekenende mate bij aan de verslechtering van de luchtkwaliteit en leidt niet tot een	De grenswaarde wordt in geen geval overschreden (0)		De bijdrage luchtverontreinigende stoffen vanuit het plangebied neemt af (+)	

	bijdragen zijn op grond van het Besluit niet in betekende mate vrijgesteld van toetsing. Gekozen wordt voor de fijn stof en stikstofdioxide omdat deze stoffen het vaakst worden overschreden		die niet in betekenende mate bijdraagt (-)	overschrijding van de grenswaarde (-/0)				
Mate van geluidhinder	In het kader van een goede ruimtelijke ordening wordt gestreefd naar een leefomgeving met voldoende leef- en verblijfskwaliteit. Als gevolg van de uitbreiding van bedrijfsmatige activiteiten kan het aantal geluidgehinderden toenemen. Het is ook mogelijk dat door de realisatie van nieuwe geluidsgevoelige functies het aantal geluidgehinderden toeneemt. Voor geluidhinder van bedrijvigheid zijn verschillende normen van toepassing.	Het aantal geluidgehinderden neemt toe. Op sommige sprake van forse geluidhinder (>60 dB(A)) (--)	Het aantal geluidgehinderden neemt toe. Er is sprake van beperkte geluidhinder (<45-55 dB(A)) (-)	Lokaal kan sprake zijn van de toename van geluidhinder. Een overschrijding van de voorkeursgrens waarde (<50 dB(A)) wordt niet verwacht (-/0)	De geluidsbelasting voor gevoelige functies neemt in het geheel niet toe (0)		De geluidsbelasting voor gevoelige functies neemt af (+)	
Mate van geurhinder	In het kader van een goede ruimtelijke ordening wordt gestreefd naar een leefomgeving met voldoende leef- en verblijfskwaliteit. Als gevolg van de uitbreiding van agrarische bedrijven kan het aantal geurgehinderden toenemen. Het is ook mogelijk dat door de realisatie van nieuwe geurgevoelige functies het aantal geurgehinderden toeneemt. (-) In een gebied met kleinschalige veehouderij zijn	Het aantal geurgehinderden neemt toe, waarbij een groot aantal van de gevoelige bestemmingen binnen een cirkel van 50 is gelegen (--)	Het aantal geurgehinderden neemt toe, waarbij een groot aantal van de gevoelige bestemmingen binnen een cirkel van 100 is gelegen (-)	Lokaal kan sprake zijn van de toename van geurhinder. Het betreft echter een reeds agrarische omgeving, waar een bepaalde mate van geurhinder acceptabel kan worden geacht (-/0)	Het aantal geurgehinderde blijft gelijk (0)		Het aantal geurgehinderden neemt af (+)	

	de vaste afstanden uit de Wet geurhinder en het Besluit landbouw milieubeheer van toepassing. Wanneer bestemmingen liggen binnen de cirkel van 50 meter, is sprake van een geurknelpunt. Binnen de cirkel van 100 meter kan sprake zijn van een beperkte toename van de geurhinder							

BIJLAGE 9

BIJLAGE 9 KAARTENBIJLAGE

1. 1. Leeswijzer

In deze bijlage zijn een aantal kaarten opgenomen in A3-formaat die in de hoofdtekst van het planMER niet goed te lezen zijn. Het gaat om de volgende kaarten:
- Topografische kaart;
- Belangrijkste ontwikkelingen;
- Functiekaart;
- Recreatieve functies;
- Beschikbare parkeerplaatsen in Monnickendam;
- Indeling van het Hemmeland;
- Archeologische Beleidsadvieskaart;
- Indicatieve geurcontouren.

U kunt het planMER en deze kaartenbijlage tevens digitaal raadplegen op de website van de gemeente Waterland. Daarbij kunt inzoomen op de kaarten.

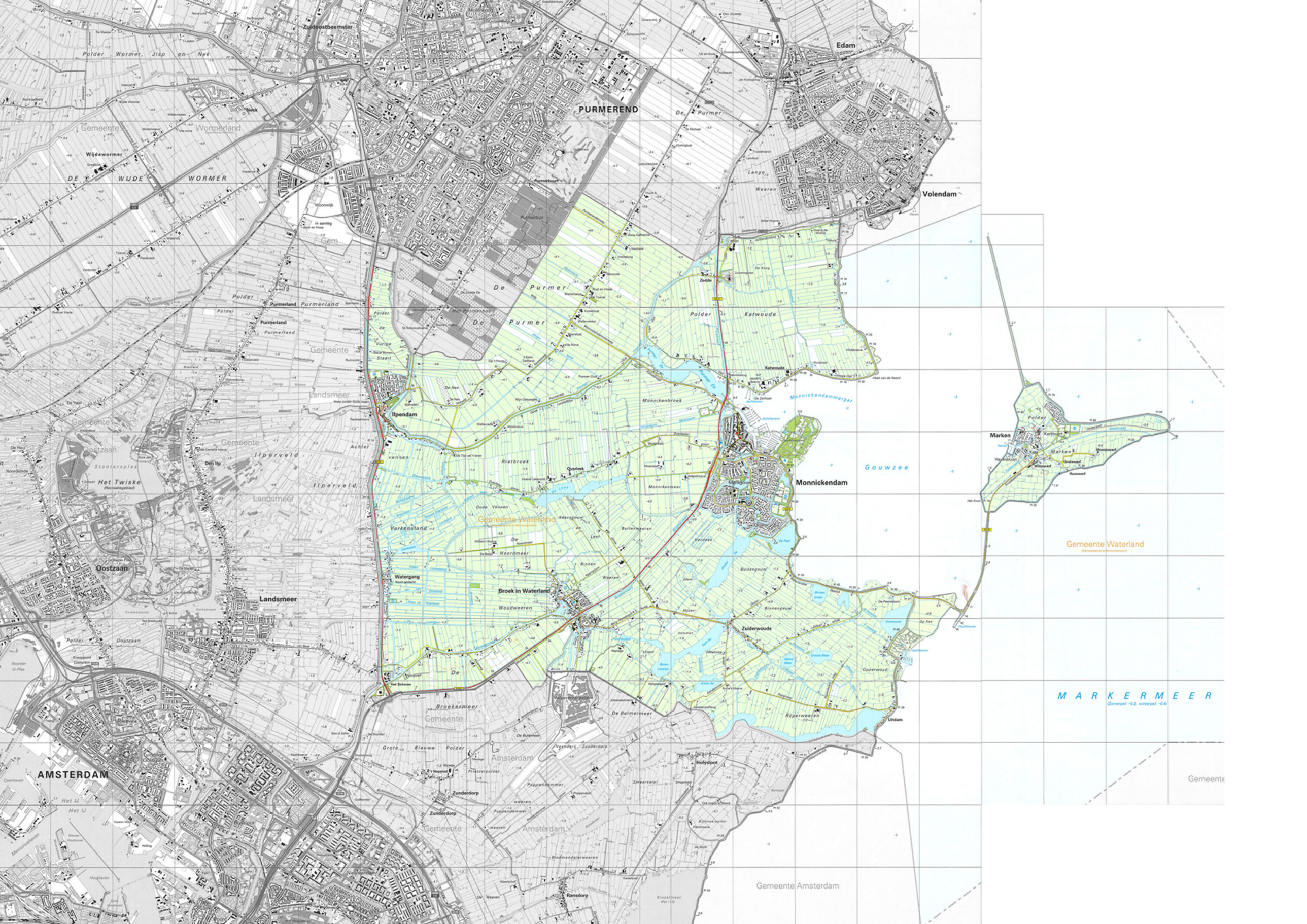

Zuidoostbeemster
Polder Wormer, Jisp en Nek
Edam
PURMEREND
De Purmer
Gemeente Wormerland
Wijdewormer
DE WIJDE WORMER
Volendam
Lange Weeren
Gem
Purmerland
Gemeente
Landsmeer
Ilpendam
Polder Katwoude
Katwoude
Monnickendammergat
Monnikenbroek
Marken
Gouwzee
Monnickendam
Ilperveld
Het Twiske
Oostzaan
Landsmeer
Gemeente Waterland
Varkensland
Watergang
Broek in Waterland
Zuiderwoude
Uitdam
MARKERMEER
Broekermeer
Gemeente
Amsterdam
AMSTERDAM
Zunderdorp
Holysloot
Gemeente Amsterdam
Ransdorp

LEGENDA

- gemeentegrens
- kernen
- jachthavenlocaties
- woningbouwlocaties
- pleisterplaatsen
- bouwpercelen
- natura 2000-gebieden
- Mirrorhotel
- fietspad Broek in Waterland - Overleek
- primair agrarisch gebied
- gebied ten oosten van Goudriaankanaal

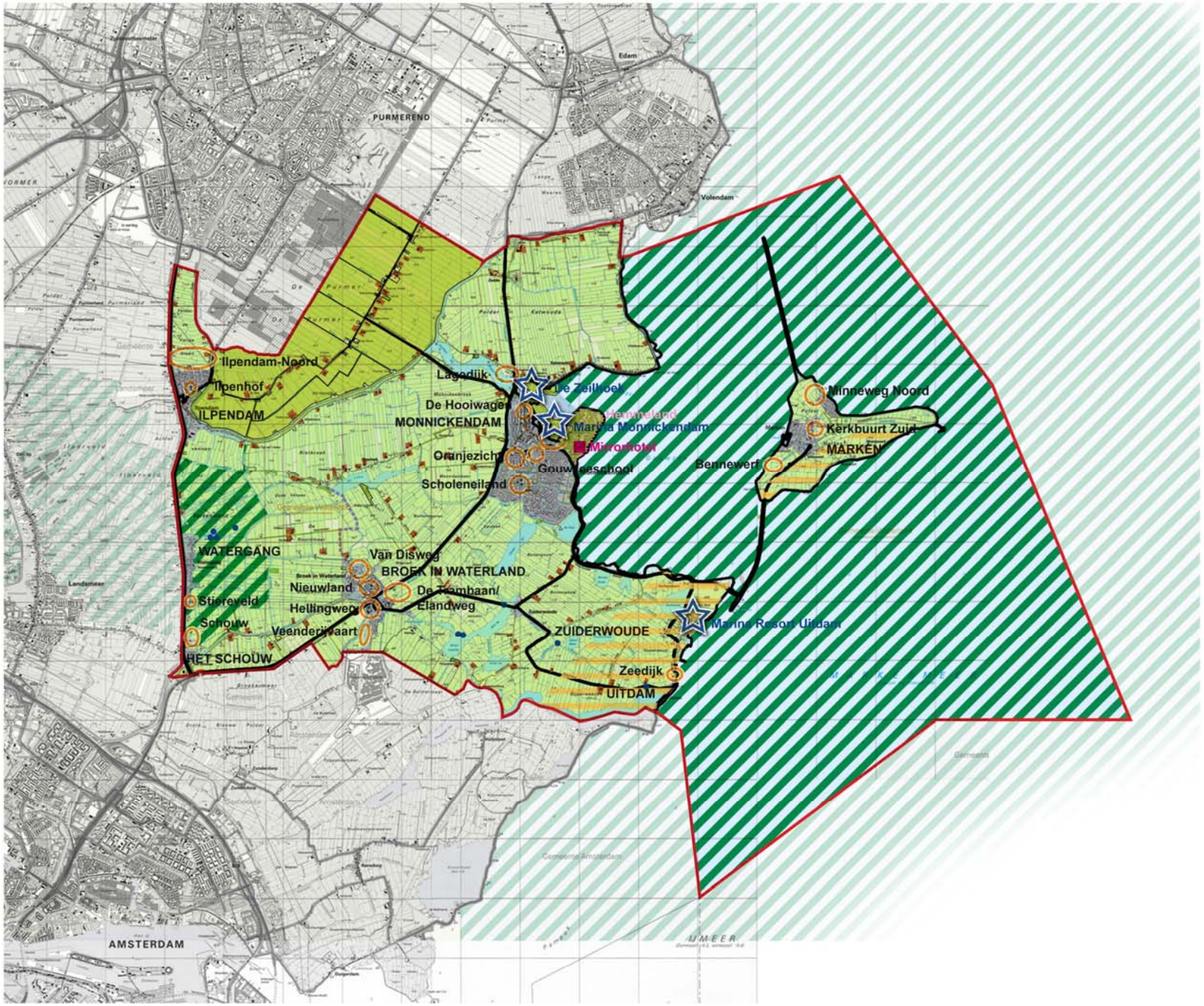

0 2 km

buro vijn
adviseurs voor ruimtelijke ordening en stedebouw

LEGENDA

- Agrarisch gebied
- Niet-agrarische bedrijvigheid
- Natuur
- Water
- Wonen
- Gemeentegrens

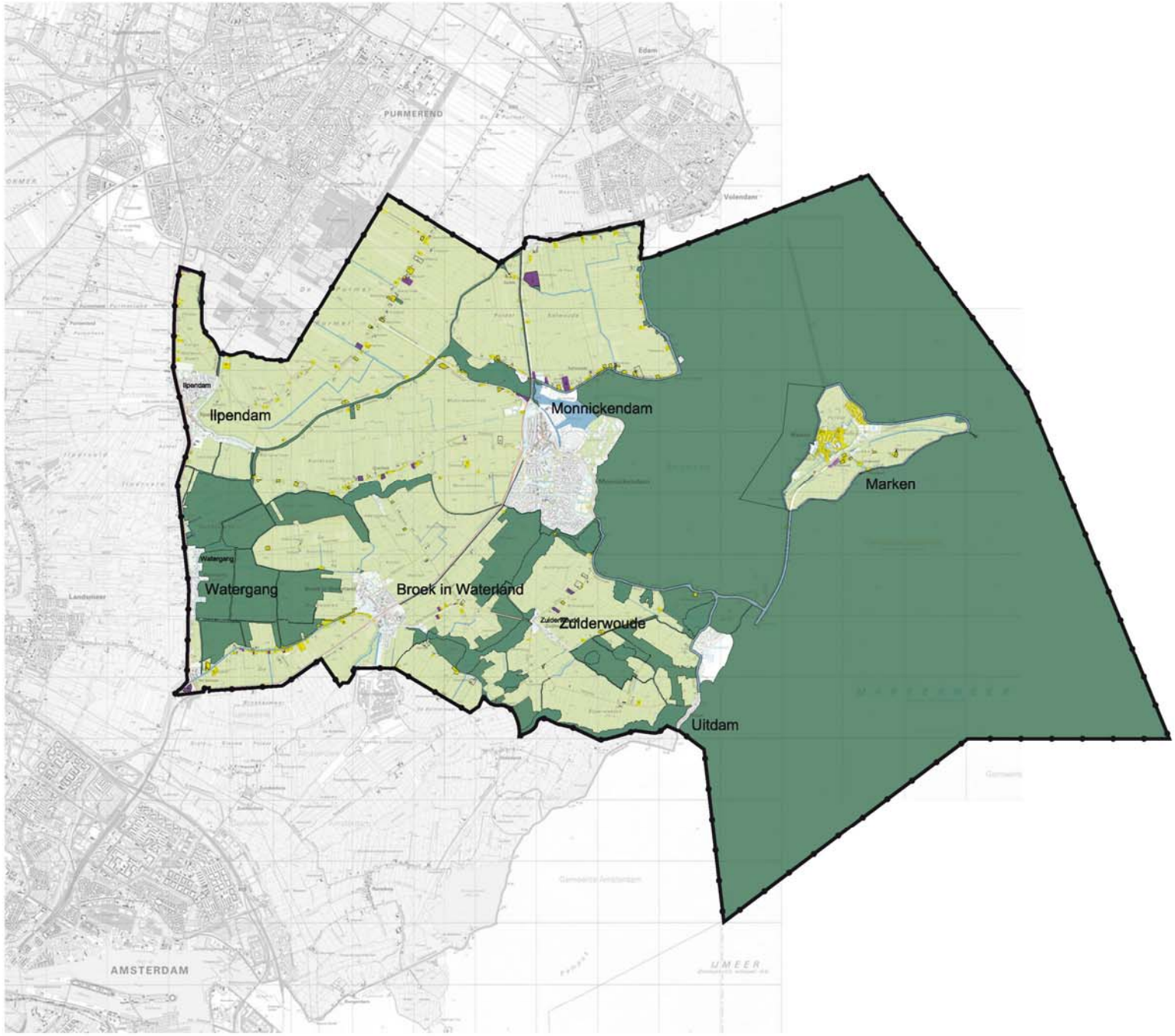

GEMEENTE WATERLAND
FUNCTIEKAART

0 2 km

buro vijn
adviseurs voor ruimtelijke ordening en stedebouw

LEGENDA

- Haven Marken
- Jachthavens
- Recreatieve functies
- Kano/vaarroutes
- Pleisterplaats
- Gemeentegrens

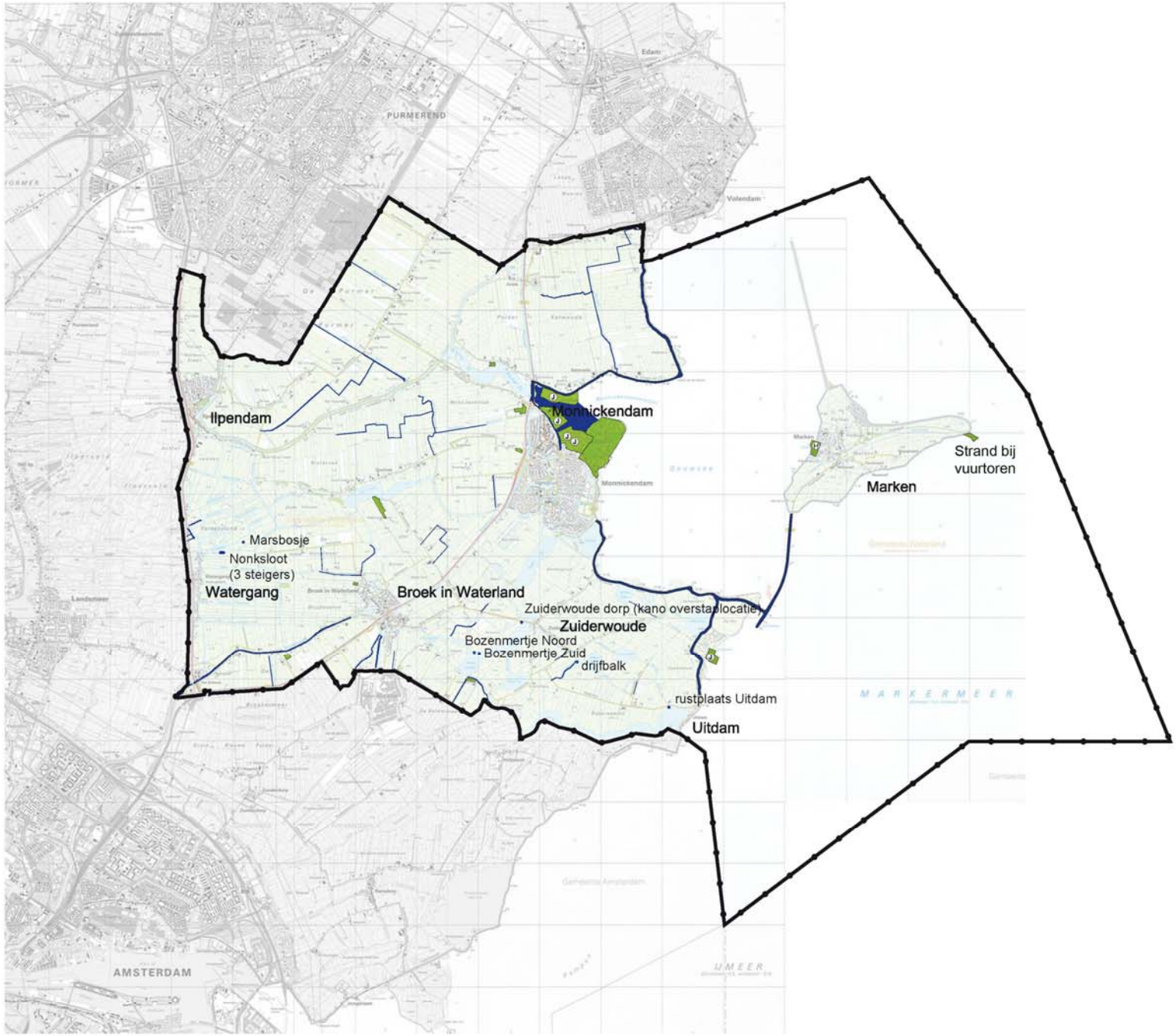

GEMEENTE WATERLAND
RECREATIE

0 2 km

buro vijn
adviseurs voor ruimtelijke ordening en stedebouw

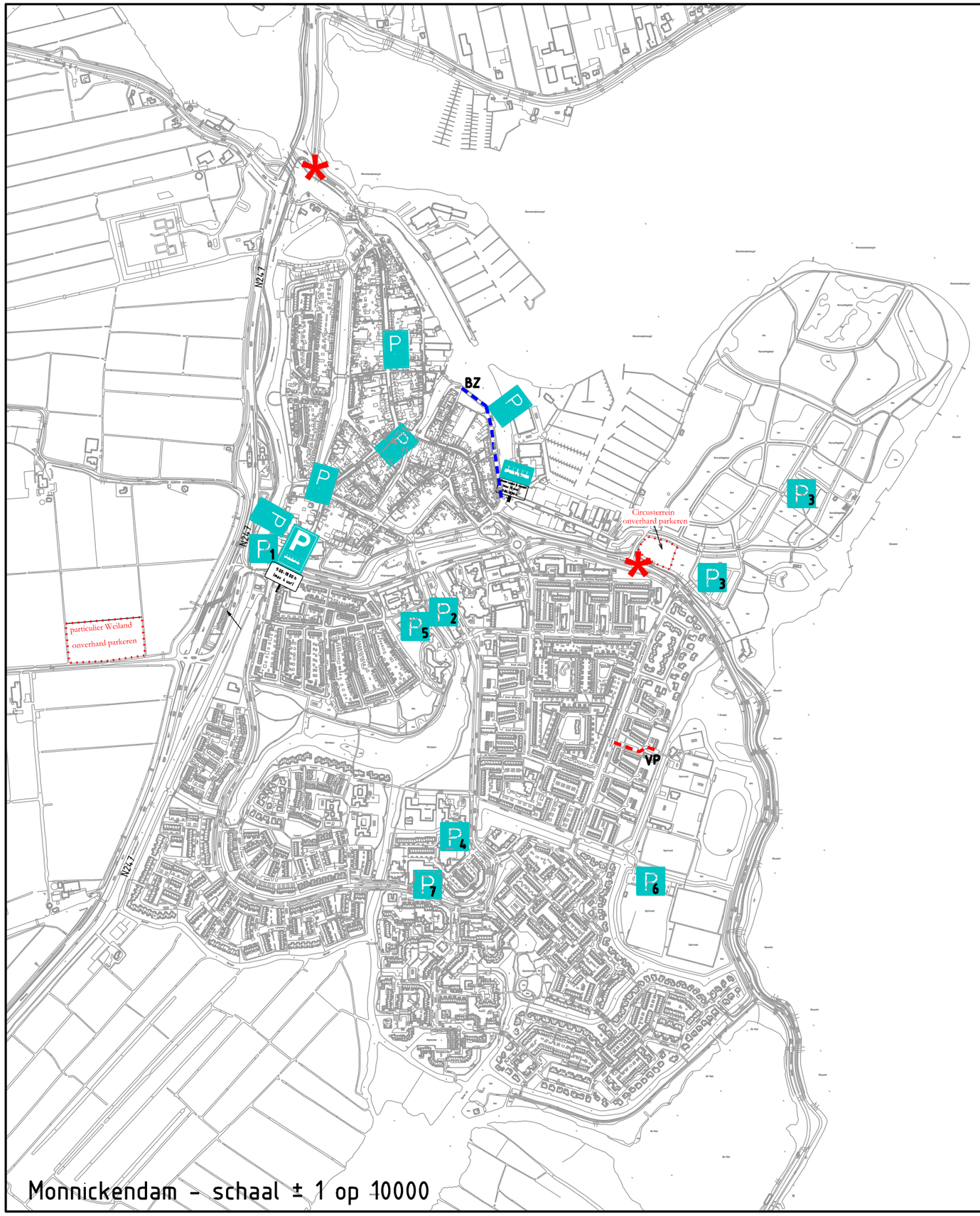

Monnickendam - schaal ± 1 op 10000

N
W O
Z

P — Gehandicapten parkeerplek (9.00 – 16.00 uur)
(algemeen)
(totaal 5 stuks in Binnenstad)

P1 — parkeren bestaand

1 het Bolwerk – 70 parkeerplekken (evenement)
2 t.o. Swaensborch – 65 parkeerplekken (evenement)
3 Hemmeland – 400 parkeerplekken (evenement)
4 sporthal 't Spil – 25 parkeerplekken (evenement)
5 Gemeentehuis – 70 parkeerplekken (evenement)
6 Sportvelden Markgouw – 120 parkeerplekken (evenement)
7 't Spil – 67 parkeerplekken (evenement)

alleen laden & lossen (max. 15 min) 9.00-18.00 h — max. 15 min. laden en lossen van Bussen
1 stuk op Galgeriet

9.00-18.00 h (max. 4 uur) — max. 4 uur parkeren voor Bussen
2 stuks op 't Bolwerk

EO-80 — 1 stuk op de 'Haven' (in ontwikkeling)

* Locatie Matrixborden (bij calamiteiten)

P1 30 minuten — kort parkeren bestaand : 4 stuks op Havenstraat, Zuideinde ,Noordeinde, en 't Prooyen

Blauwe zone = max. 2 uur parkeren

Vergunning Parkeren

N

W O

Z

- Boom
- Bos, struiken
- Gras
- Bebouwing
- Wegen tbv auto's
- Verharding
- Water
- Parkeren
- Strandjes

Nr.	Omschrijving wijziging	Datum	Get.	Gez.	Datum verz.

Woonkern: Monnickendam Hemmeland	Schaal: 1:1000	Formaat: A-0
	Tekeningnr.: AFD-OW	Bladnr.: --
Werk: Huidige inrichting	Get.: BR	Gez.: --
Onderwerp: -	Werknr.: -	Datum: 03-07-2012

Gemeente Waterland
Postbus 1000 1140 BA Monnickendam. Bezoekadres Pierebaan 3
Telefoon 0299 - 658585 Telefax 0299 - 658599

N

Legenda

Archeologisch onderzoek vereist bij:

- Alle bodemroering, monumentenvergunning nodig
- Alle bodemroering
- Plannen groter dan 100 m2 en dieper dan 35 cm
- Plannen groter dan 500 m2 en dieper dan 40 cm
- Plannen groter dan 2.500 m2 en dieper dan 40 cm
- Plannen groter dan 10.000 m2 en dieper dan 40 cm

LEGENDA

- wonen
- agrarisch
- recreatie
- Gemeentegrens
- indicatieve geurcirkel: 50m
- indicatieve geurcirkel: 100m

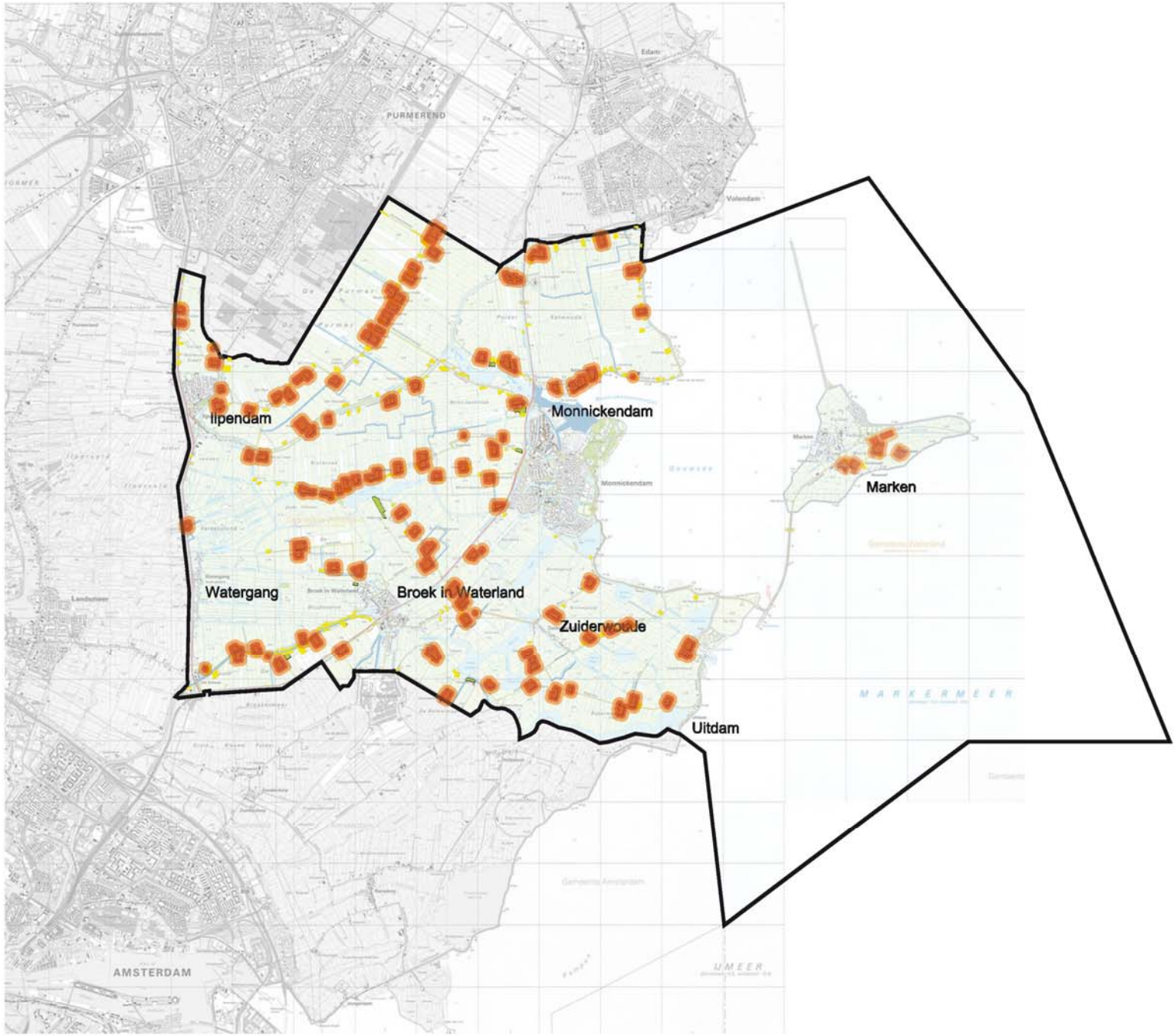

GEMEENTE WATERLAND
GEUR

0 2 km

buro vijn
adviseurs voor ruimtelijke ordening en stedebouw

BIJLAGE 5

WATERLAND

Samenvatting planMER Bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 en Bestemmingsplan Marken 2013

Gemeente Waterland

buro vijn
adviseurs voor ruimtelijke ordening en stedebouw

1. INLEIDING

De gemeente Waterland werkt aan het actualiseren van de bestemmingsplannen voor haar grondgebied. Bij bestemmingsplannen moet een planMER[1)] worden opgesteld wanneer:
- Een plan het kader vormt voor een toekomstig besluit over een mer-(beoordelings)-plichtige activiteit;
- Voor een plan een passende beoordeling op grond van de Habitatrichtlijn/Natuurbeschermingswet gemaakt moet worden.

In het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 en het bestemmingsplan Marken 2013 zijn ontwikkelingsmogelijkheden opgenomen om grondgebonden agrarische bedrijven uit te breiden. In het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 wordt de uitbreiding van twee jachthavens mogelijk gemaakt. De bestemmingsplannen vormen daarmee het kader voor mer-beoordelingsplichte activiteiten, waardoor het opstellen van een planMER verplicht is. Omdat voor bovengenoemde activiteiten niet kan worden uitgesloten dat ze kunnen leiden tot significant negatieve effecten voor de Natura 2000-gebieden Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske en Markermeer & IJmeer, moet ook een passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet worden gemaakt.

Voor beide bestemmingsplannen is daarom een gezamenlijke planMER opgesteld, waarbij de passende beoordeling is opgenomen als bijlage bij het milieueffectrapport.

2. REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU

Als eerste stap van de planmer is een notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) opgesteld. Met deze notitie is bepaald welke ontwikkelingen en effecten centraal staan in het planMER en op welke manier deze effecten worden onderzocht. Met de NRD zijn de betrokken overleg- en adviesinstanties geraadpleegd over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER. Daarnaast is de Commissie mer vrijwillig gevraagd om advies uit te brengen over de reikwijdte en detailniveau van de planmer. Na het raadplegen van betrokken overleg- en adviesinstanties is een nadere afweging van de reikwijdte en detailniveau gemaakt. Daarin is definitief bepaald welke ontwikkelingen worden meegenomen in het planMER.

De volgende thema's staan centraal in het planMER:
- Vermesting/verzuring als gevolg van extra stikstofemissie vanuit de veehouderij;
- Verstoring van natuurgebieden door waterrecreatie als gevolg van uitbreiding van jachthavens en recreatievaart;
- Verstoring van natuurgebieden door recreatie als gevolg van evenementen en kleinschalige verblijfsrecreatieve mogelijkheden bij woningen en agrarische bedrijven;
- Gevolgen van schaalvergroting in de landbouw en realisatie van kleinschalige kampeerterreinen voor de landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het gebied.

[1] Met de afkorting mer wordt de procedure van milieueffectrapportage bedoeld. De afkorting MER staat voor het milieueffectrapport

3. PLANGEBIED EN STUDIEGEBIED

Het plangebied betreft het gebied waarvoor de nieuwe bestemmingsplannen worden vastgesteld. Tot het studiegebied - het gebied waarbinnen effecten als gevolg van het plan kunnen optreden - behoren ook de Natura 2000-gebieden *Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske* en *Markermeer & IJmeer*.

4. BELEIDSKADER

De ontwikkelingsmogelijkheden in beide bestemmingsplannen worden begrensd door het beleid van het rijk en de provincie Noord-Holland. De Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie ziet op de bescherming van onder andere de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), weidevogelleefgebieden en het Nationaal Landschap Laag-Holland. Een groot deel van het plangebied is op die manier beschermd vanwege de natuurlijke en landschappelijke waarden. Voor de ontwikkelingsmogelijkheden voor agrarische bedrijven zijn ook de regionale afspraken uit het Afsprakenkader Landbouw en Landschap Waterland-oost van belang. In dit afsprakenkader zijn criteria opgenomen voor uitbreiding, verplaatsing en nieuwvestiging van agrarische bedrijven. De jachthavens in het plangebied kunnen uitbreiden overeenkomstig het beleid van het Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan (2003). In Marken zijn ontwikkelings- en bebouwingsmogelijkheden beperkt, omdat het gehele eiland is aangewezen als beschermd dorpsgezicht.

5. REFERENTIESITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELINGEN

De gemeente Waterland wordt gekenmerkt door een eeuwenoud open landschap van graslanden en water met een grote cultuurhistorische waarde. Het grootste deel omvat een veenpolderlandschap met lintbebouwing en karakteristieke waterlopen (voormalige zeearmen naar de Zuiderzee). Daartussen ligt een aantal droogmakerijen zoals de Belmermeer, Noordermeer en een deel van de Purmer. Ten slotte is er het zeekleilandschap van Marken met de werven en het tussenliggende agrarisch gebied.

Het natte veenweidegebied is voornamelijk geschikt voor een extensieve en grondgebonden veehouderij, overwegend bestaande uit rundveehouderij- en enkele schapenbedrijven. Akkerbouw en intensieve veehouderij komen in het gebied niet voor. Op Marken is een beperkt aantal veehouderijen in bedrijf. In de landbouwsector is een trend waar te nemen van een afname van het aantal bedrijven in combinatie met een schaalvergroting van de overblijvende bedrijven. De agrarische bedrijven zijn mede van belang vanwege de grote weidevogelpopulaties in het hele gebied en spelen verder een belangrijke rol bij het beheer van de natuurgebieden.

Waterland is een populaire bestemming voor dagrecreanten. De korte afstand tot de agglomeratie van Amsterdam maakt het gevarieerde en goed ontsloten buitengebied van Waterland zeer geschikt voor recreanten en toeristen. Het aantrekkelijke landschap is daarmee indirect ook van grote economische betekenis. Met vijf jachthavens is Waterland verder een populaire bestemming voor watersporters. Opmerkelijk is dat het aantal ligplaatsen rondom het hele IJsselmeer al jarenlang gestaag toeneemt terwijl het aantal vaarbewegingen tegelijkertijd afneemt. Dit wijst erop dat de steeds grotere en luxere schepen in toenemende mate worden gezien als een verblijfplaats en het varen als activiteit minder belangrijk wordt.

Voor wat betreft de verblijfsrecreatie nemen de vraag naar en het aanbod van recreatieve overnachtingen in de hele provincie af en is er meer vraag naar luxere en kleinschalige verblijfsaccommodaties. De beleving van de locatie komt meer voorop te staan, waardoor er marktniches ontstaan voor boerderijkamers en vergelijkbare kleinschalige ontwikkelingen.

Naast de veranderingen in de agrarische en recreatieve sector worden in Waterland in de komende jaren verschillende woningbouwprojecten gerealiseerd. Ook wordt er gewerkt aan dijkverzwaring op het traject Edam-Amsterdam en de aanpassing van de Omringkade Marken. Deze autonome ontwikkelingen doorlopen hun eigen planprocedure en komen in het planMER niet of slechts zijdelings aan de orde.

Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske
Aan de oostzijde van (en deels in) het plangebied ligt het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske. De kwaliteiten van dit Natura 2000-gebied staan onder druk als gevolg van vermesting (waaronder stikstofdepositie) en verdroging. In het kader van het beheerplan zijn maatregelen in voorbereiding die vooral betrekking op herstel van de hydrologie, het terugdringen van het vermestingniveau en het treffen van (aanvullende) inrichtings- en beheersmaatregelen.
Het recreatief gebruik van dit gebied beperkt zich tot varen, fietsen, wandelen en schaatsen. Het Twiske wordt als dagrecreatief terrein aanmerkelijk intensiever gebruikt. Het recreatieve medegebruik van het hele gebied wordt vooralsnog niet als ecologisch knelpunt gezien.
Voor het Varkensland, dat deel uitmaakt van het plangebied, zijn geen concrete ingrepen aan de orde.

Markermeer & IJmeer
Het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer is een intensief gebruikt water-recreatiegebied. De recreatievaart beperkt zich vrijwel geheel tot de periode april tot en met september.
Het water en de oevers vormen tevens een waardevol natuurgebied. Vooral in de Gouwzee bevinden zich onder meer omvangrijke kranswiervelden (H3140) met een hoge bedekkingsgraad. In het hoogseizoen (juli/augustus) zijn de aanwezige aantallen vogels in de huidige situatie relatief laag en is slechts een beperkt aantal soorten aanwezig. Vanaf oktober wordt dit gebied gebruikt als foerageer- en/of rustgebied door grote aantallen watervogels. Voor de soorten die afhankelijk zijn van een voldoende aanbod aan vis en driehoeksmosselen worden de instandhoudingsdoelen momenteel niet gehaald. Hoewel de chemische waterkwaliteit goed is en nog langzaam verbetert, vormt met name het hoge slibgehalte een belangrijke oorzaak van het afgenomen voedselaanbod voor de watervogels. Om dit proces te keren worden in het kader van het een ToekomstBestendig Ecologisch Systeem (TBES) ingrijpende maatregelen uitgevoerd met in potentie sterk positieve effecten voor vrijwel alle kwalificerende soorten en habitats.

6. ONTWIKKELINGSRUIMTE, ALTERNATIEVEN EN SCENARIO'S

Een milieueffectrapportage vergelijkt de toekomstige situatie *zonder* vaststellen van het bestemmingsplan (de referentiesituatie) met de toekomstige plansituatie (het voornemen) waarin het bestemmingsplan *wel* is vastgesteld. De referentiesituatie betreft dus de huidige situatie, ontwikkelingen die het vigerende plan mogelijk maakt en generiek beleid dat los van het bestemmingsplan wordt doorgevoerd. Het voornemen betreft de ontwikkelingsruimte in het nieuwe bestemmingsplan, inclusief de wijzigings- en afwijkingsbevoegdheden.

Waar een relevant verschil in milieueffecten mogelijk is, kan een alternatief of een scenario worden onderzocht. Het verschil tussen beiden is dat het bevoegd gezag wel invloed heeft op de invulling van een alternatief, maar dat een scenario voornamelijk wordt bepaald door marktontwikkelingen of beleid van hogere overheden die niet kunnen worden beïnvloed.

Het voornemen
De bestemmingsplannen Buitengebied Waterland 2013 en Marken 2013 bevatten de volgende - voor het planMER relevante - ontwikkelingsmogelijkheden:

- Nieuwe of grotere bouwpercelen voor grondgebonden landbouw; de bouwruimte is afgestemd op de bestaande situatie en kan via een wijzigingsbevoegdheid worden uitgebreid tot maximaal 1,5 hectare;
- In een deel van droogmakerij de Purmer is ook vollegrondstuinbouw, fruitteelt, houtteelt, sierteelt en wisselteelt van bloembollen toegestaan. Om de openheid in het gebied niet aan te tasten, mag de beplanting maximaal 2,00 meter hoog zijn;
- Nieuwe kavelpaden zijn in het agrarisch gebied bij recht toegestaan. Overige werkzaamheden voor het aanleggen van verhardingen, het ophogen of afgraven van gronden zijn vergunningplichtig;
- Bij agrarische bedrijven zijn nevenactiviteiten toegestaan, zoals productiegebonden detailhandel, kleinschalig toeristisch overnachten, kleinschalig kamperen, boerengolf en paardrijbakken. Het kleinschalig kamperen betreft maximaal 25 standplaatsen. Kleinschalig toeristisch overnachten is met twee kamers bij recht toegestaan (meer kamers via een afwijkingsbevoegdheid). Op basis van het Afsprakenkader Waterland-oost geldt dat maximaal 400 m^2 van de bebouwing en maximaal 30% van de bestaande bebouwingsmogelijkheden en 30% van de (onbebouwde) gronden van het agrarisch bouwvlak mag worden benut voor nevenactiviteiten. Deze nevenactiviteiten toegestaan via een afwijkingsbevoegdheid;
- Het (co)-vergisten van mest is toegestaan via een afwijkingsbevoegdheid. Mestvergisting is alleen toegestaan wanneer het een installatie betreft waar eigen geproduceerde mest wordt gebruikt en daar co-substraten van het eigen bedrijf of derden aan worden toegevoegd. Omdat de vraag naar mestvergisters naar alle verwachting zeer beperkt blijft, wordt met het bestemmingsplan een maximum van 5 vergistingsinstallaties mogelijk gemaakt;
- In het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 wordt via een wijzigings-bevoegdheid uitbreiding van jachthaven de Zeilhoek en Marina Monnickendam (beiden 200 extra ligplaatsen) mogelijk gemaakt;
- In het bestemmingsplan Marken 2013 wordt een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om bij de haven van Marken (buitendijks) een aanleggelegenheid te realiseren voor riviercruiseschepen.
- Op recreatiegebied het Hemmeland wordt via een wijzigingsbevoegdheid de realisatie van het Mirrorhotel mogelijk gemaakt. Daarnaast wordt het aantal en het type evenementen op het Hemmeland verruimd; naast de bestaande evenementen zijn maximaal 10 middelgrote evenementen (5.000 bezoekers) en 5 grote evenementen (20.000 bezoekers);
- Ten aanzien van kano- en schaatsroutes wordt geregeld dat de bruggen voldoende doorvaarhoogte hebben. Nieuwe fiets- en wandelpaden zijn niet aan de orde, behalve een fietspad tussen Noordmeer en Overleek. Tevens zal een aantal pleisterplaatsen voor boten in de komende jaren kunnen worden opgeknapt.

7. METHODE BESCHRIJVING MILIEUEFFECTEN

Behoudens voor het aspect stikstofdepositie (waarbij ook scenario's zijn uitgewerkt), wordt voor de beschrijving van de milieueffecten alleen een onderscheid gemaakt in een referentiesituatie en het voornemen. Binnen deze bandbreedte kunnen voldoende uitspraken worden gedaan over de wenselijkheid van de ontwikkelingen.

Voor de stikstofdepositie zijn meerdere alternatieven en scenario's doorgerekend. Met name de agrarische sector is erg afhankelijk van marktomstandigheden en generieke (beleids)ontwikkelingen. Het afschaffen in 2015 van de melkquotering bijvoorbeeld, kan enerzijds tot gevolg hebben dat de ingezette schaalvergroting zich verder doorzet. Naast een vergelijking tussen de huidige situatie en de milieueffecten bij de maximale benutting van de bouwmogelijkheden, zijn voor het aspect stikstofdepositie daarom nog twee ontwikkelingsscenario's onderzocht. Doorgerekend zijn:

- De huidige situatie. Dit scenario gaat uit van het feitelijk aantal dieren dat op dit moment aanwezig is. Deze referentie is van belang omdat de passende beoordeling uitgaat van het feitelijk aantal dieren;
- Het voornemen (maximaal ingevuld). Om inzicht te bieden in de milieueffecten die maximaal kunnen optreden, wordt een situatie doorgerekend waarbij alle agrarische bedrijven in de komende 10 jaar de maximale bouwmogelijkheden benutten die het bestemmingsplan biedt;
- Een trendscenario, waarbij wordt uitgegaan van een ontwikkeling van de veestapel conform de trend van de afgelopen 10 jaar;
- Een groeiscenario, dat uitgaat van een ruime groei van de melkveesector als gevolg van het afschaffen van melkquotering en een ruime groei van het aantal paarden en pony's in het gebied, voornamelijk gerelateerd aan een hobbymatig gebruik.

De ontwikkeling van recreatieve activiteiten speelt zich af binnen een minder grote bandbreedte. Zodoende wordt voor de berekeningen van stikstofdepositie als gevolg van recreatieve ontwikkelingen alleen rekening gehouden met de maximale invulling van de mogelijkheden.

8. EFFECTEN OP NATURA 2000

Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske
Het vergroten van het agrarische bouwpercelen (tot max 1,5 ha) leidt volgens het realistische trendscenario tot een lichte daling van de stikstofdepositie op Natura 2000. Het aantal stoppende bedrijven en de doorzettende schaalvergroting bij bestaande bedrijven houdt elkaar op grote lijnen dus in balans, mede door de toekomstige schonere stalsystemen. Voor de stikstofgevoelige habitats binnen Natura 2000 betekent dit dus een lichte verbetering van de situatie ten opzichte van 2012.

Vergroten van het agrarisch bouwperceel geeft in het groei- en maximale scenario (het voornemen) daarentegen een stijging van de depositie te zien met ruim 20% respectievelijk 400%. Voor de stikstofgevoelige habitats binnen Natura 2000 betekent dit dus een verslechtering van de situatie ten opzichte van 2012. Een dergelijk scenario is echter verre van realistisch. Volgens de opstellers van het concept-beheerplan voor dit Natura 2000-gebied is het overigens niet noodzakelijk om op korte termijn de kritische depositiewaarde te

bereiken, aangezien hydrologische en beheersmaatregelen veel crucialer zijn voor het realiseren van de instandhoudingsdoelen van de stikstofgevoelige habitats.

De verkeerstoename als gevolg van de recreatieve ontwikkelingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt (ontwikkeling Hemmeland, uitbreiding jachthavens) leidt tot een verwaarloosbare toename van de stikstofdepositie op Natura 2000.

Ook de beoogde fietsverbinding tussen de Overleek en Noordmeer heeft geen meetbaar effect op Natura 2000.

Voor de ontwikkeling van de veehouderijbedrijven buiten het plangebied geldt naar verwachting hetzelfde als voor de effecten van de bedrijven binnen het plangebied. Volgens het realistische trendscenario is sprake van een lichte daling van de stikstofdepositie op Natura 2000, onder meer als gevolg van verwachte wijzigingen in stalsystemen die de verwachte toename van de veestapel voldoende compenseren.

Bij ontwikkeling volgens het maximale scenario neemt de stikstofdepositie daarentegen met 20% toe, met mogelijk significante effecten tot gevolg. Ook hierbij gelden de kanttekeningen dat dit scenario niet realistisch is en dat de opstellers van het ontwerp-beheerplan voor dit gebied veel meer belang hechten aan verbetering van het water- en vegetatiebeheer.

Voor vrijwel alle kwalificerende habitats en soorten in het Natura 2000-gebied geldt dat de beoogde inrichtings- en beheersmaatregelen in het kader van het beheerplan positieve effecten hebben op de omvang en/of kwaliteit van de habitats en leefgebieden.

Conclusie Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske
Cumulatief gezien staan er tegenover de negatieve effecten als gevolg van uitbreiding van de veehouderijbedrijven volgens het maximale scenario, positieve effecten als gevolg van verbetering van de hydrologie en het beheer van het Natura 2000-gebied conform het beheerplan. Het maximale ontwikkelingscenario voor de veehouderij is echter nauwelijks waarschijnlijk, in tegenstelling tot uitvoering van de maatregelen uit het beheerplan. De verwachting is daarom gerechtvaardigd om te stellen dat de ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt niet leiden tot significante effecten op het Natura 2000-gebied Ilperveld etc.

Markermeer & IJmeer
Uitbreiding van de jachthavens in het plangebied met 400 ligplaatsen leidt tot een gering aantal extra dagelijkse vaarbewegingen in een bestaande, intensief gebruikte vaargeul in een seizoen waarin een deel van de kwalificerende vogelsoorten afwezig is. Gewenning van de vogels aan het geringe aantal extra vaarbewegingen is zeer waarschijnlijk. Het extra verstoringseffect wordt als verwaarloosbaar klein beoordeeld. De uitbreiding van Zeilhoek leidt wel tot een zeer klein areaalverlies (0,1%) van het te beschermen habitat *H3140 Kranswieren*.

De aanleggelegenheid voor riviercruiseschepen in Marken kent dezelfde effecten; de uitbreiding gaat ten koste van een zeer klein areaal kranswiervegetatie en leidt niet tot een merkbare verstoring van de overige natuurwaarden.

De uitbreiding van de jachthavencapaciteit in de gehele regio Markermeer/IJmeer is niet geheel mogelijk zonder kleine verstoringeffecten, temeer daar niet duidelijk is wáár deze extra capaciteit tot 2030 gerealiseerd wordt. Bij wijze van worst-case-toetsing wordt daarom uitgaan van een licht verstoringseffect voor de soorten die gedurende het recreatieseizoen op het water aanwezig zijn.

Het evenemententerrein Hemmeland leidt naar verwachting tot geringe, tijdelijke verstoringeffecten voor de soorten die gedurende het concertseizoen op het water aanwezig zijn. Gewenning treedt snel op en de lange rustige perioden tussen de concerten zijn ruim voldoende om de eventueel verloren tijd om te foerageren ruimschoots in te halen.

Uitbreiding van de bruine vloot in de gehele regio Markermeer/IJmeer leidt niet tot ecologische effecten, er van uitgaande dat gebruik wordt gemaakt van bestaande havencapaciteit. Ook deze schepen maken gebruik van bestaande, reeds intensief gebruikte vaarroutes en vallen getalsmatig in het niet bij de huidige vaarintensiteiten.

De maatregelen die worden getroffen in het kader van Toekomstbestendig Ecologisch Systeem hebben voor vrijwel alle kwalificerende habitats en soorten een sterk positief effect, vooral als gevolg van de sterke verbetering van de voedselsituatie, hetgeen voor de meeste soorten de sleutelfactor is voor behoud en herstel van de populaties.

Het verbreden van de vaargeul Amsterdam – Lelystad leidt tot een iets verbeterd doorzicht van het water en heeft daardoor een direct gevolg voor de visetende watervogels die hun prooi op het gezicht opsporen. Indirect is een verbeterd doorzicht gunstig voor de ontwikkelingsmogelijkheden van kranswiervegetaties en daarom ook voor de krooneend die van deze vegetaties leeft. Het verminderde slibgehalte in het water zal verder de ontwikkelingsmogelijkheden voor driehoeksmosselen verbeteren, hetgeen indirect gunstig is voor de watervogels die zich met deze mosselen voeden (o.a. kuifeend, tafeleend, brilduiker).

Versterking van de Omringkade rond Marken kent alleen tijdens de uitvoering verstoringseffecten. Afhankelijk van de gekozen methode zal deze verstoring gering zijn.

Verduurzaming van de beroepsvisserij leidt tot een grotere en meer gevarieerde vispopulatie door onder meer het aanleggen van nieuw moeras en vispassages. Dit is vooral voor de visetende watervogels gunstig. Er vanuit gaande dat in het kader van duurzame beroepsvisserij ook de vogelsterfte in fuiken wordt bestreden, zullen vooral de populaties visetende watervogels die hun prooi onder water vergaren, extra profiteren door verminderde sterfte.

Conclusie Markermeer & IJmeer
Cumulatief gezien staan er tegenover de geringe, tijdelijke verstoringeffecten als gevolg van dijkversterking en uitbreiding van de recreatieve functies op en aan het water, sterk positieve permanente effecten als gevolg van herstel van het ecologisch systeem in de gehele regio Markermeer/IJmeer.

9. OVERIGE EFFECTEN

- Toename van geurhinder beperkt zich tot de directe omgeving van veehouderijbedrijven en wordt beoordeeld als licht negatief;

- Het toestaan van fruitteelt en de wisselteelt van bollen in primair agrarisch gebied (de Purmer) heeft licht negatieve gevolgen voor de bodemkwaliteit, oppervlaktewaterkwaliteit en de grondwaterkwaliteit. Wel heeft deze ontwikkeling positieve gevolgen voor de depositie van stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitats, door de omzetting van veehouderijen (en weidegrond) in een minder belastend type landbouwgebruik;
- De bouw van compensatiewoningen bij stoppende agrarische bedrijven heeft positieve gevolgen voor het landschap, omdat verouderde agrarische opstallen worden verwijderd en minder bebouwing wordt teruggebouwd. Wel brengt de bouw van compensatiewoningen nieuwe verkeersbewegingen met zich mee (gevolgen voor verkeer, geluid en luchtkwaliteit). Deze effecten wegen op tegen de verkeershinder die wordt veroorzaakt door het zware verkeer en de geurhinder van agrarische bedrijven die dan komt te vervallen. Op het gebied van ecologie zijn positieve effecten te verwachten omdat het vervangen van agrarische bebouwing door compensatie woningen leidt tot de afname van de stikstofdepositie en de toename van open agrarisch gebied, hetgeen van belang is voor weidevogels;
- Grootschalige evenementen op het Hemmeland kunnen uit het oogpunt van geluidhinder passend worden gemaakt binnen de normen die worden gehanteerd voor grootschalige evenementen. Evenementen van 20.000 bezoekers leiden naar alle verwachting tot aanzienlijke parkeerhinder en problemen bij de verkeersafwikkeling op het ontsluitende wegennet. Binnen het bestemmingsplan en bij de vergunningverlening moeten daarom nadere voorwaarden worden gesteld om onaanvaardbare negatieve effecten te voorkomen (zie ook mitigerende maatregelen).

10. MAATREGELEN BINNEN HET BESTEMMINGSPLAN

Er zijn verschillende mitigerende maatregelen mogelijk om de milieueffecten van de nieuw vast te stellen bestemmingsplannen te voorkomen of tot een minimum te beperken. Voor een deel zijn dit maatregelen die zijn te regelen binnen het bestemmingsplannen Buitengebied Waterland 2013 en Marken 2013. Het gaat om de volgende maatregelen:

- Het opnemen van maxima ten aanzien van het aantal mestvergisters om verkeersgerelateerde effecten tot een minimum te beperken (verkeershinder, luchtkwaliteit, geluidhinder, stikstofdepositie). In het bestemmingsplan is daarom het aantal mestvergisters verbonden aan een maximum aantal (5);
- Het opnemen van een wijzigingsbevoegdheid om de omvang van het evenemententerrein op het Hemmeland te beperken, in het geval dat het Mirrorhotel wordt gerealiseerd. Dit om een te hoge geluidsbelasting te voorkomen;
- In de regeling voor het evenemententerrein moet een maximum aantal bezoekers worden vastgelegd om onaanvaardbare parkeerhinder te voorkomen. Daarbij wordt een maximum van 20.000 bezoekers aangehouden. Ook wordt het aantal evenementen per jaar begrensd.

Maatregelen op het gebied van stikstofdepositie

Berekeningen laten zien dat de stikstofdepositie in het (realistische) trendscenario nauwelijks toeneemt ten opzichte van de huidige situatie. De berekeningen zeggen echter niets over de bijdrage van individuele bouwplannen. Veel bouwplannen zullen individueel zonder problemen uitvoerbaar zijn. Omdat echter niet kan worden uitgesloten dat een individuele aanvraag leidt tot een significant negatief effect voor Natura 2000-gebieden, worden in het bestemmingsplan regels worden opgenomen waarmee dit wordt voorkomen. Het betreft:

1. Een afstemmingsbepaling met de Natuurbeschermingswet, waarmee wordt geregeld dat bij het toestaan van bouwwerken en werken en werkzaamheden rekening met de

specifieke bescherming en instandhouding van de Natura 2000 - gebieden, zodanig dat er geen strijd met de Natuurbeschermingswet 1998 zal zijn;
2. Een algemene gebruiksregel waarmee wordt geregeld dat het gebruik van gronden, gebouwen en/of overkappingen ten behoeve van het uitbreiden van de veestapel - bijvoorbeeld het in gebruik nemen van een nieuwe stal - pas is toegestaan wanneer de totale stikstofdepositie op het maatgevende gevoelige Natura 2000-gebied niet toeneemt.

11. MAATREGELEN BUITEN HET BESTEMMINGSPLAN

Er zijn ook maatregelen die buiten de reikwijdte van het bestemmingsplan vallen, maar die wel effectief zijn bij het voorkomen en reduceren van milieueffecten. Het gaat om het volgende:
- Opnemen van geluidsvoorschriften bij evenementenvergunningen voor het Hemmeland (bij evenementen met een luidruchtig karakter);
- Bij grote evenementen eisen stellen ten aanzien van het pendelvervoer naar het evenemententerrein;
- Het gebruiken van geluidsarme heitechnieken en het treffen van geluidsbeperkende maatregelen bij de aanlegwerkzaamheden voor de uitbreiding van jachthavens en het realiseren van de aanleggelegenheid voor riviercruiseschepen. In de passende beoordeling (bijlage 4) worden deze maatregelen nader beschreven.

Maatregelen op het gebied van stikstofdepositie
De hiervoor beschreven maatregelen ter beperking van de stikstofdepositie op Natura 2000 hebben als consequentie dat de specifieke invulling van maatregelen pas worden afgewogen op het moment dat een concrete aanvraag voor een omgevingsvergunning of wijziging van het bestemmingsplan wordt ingediend. Dit is ook het optimale moment om maatregelen af te wegen, omdat op dat moment rekening kan worden gehouden met de actuele achtergronddepositie, actuele staltechnieken, actueel beleid en de concrete locatie. Voorbeelden van maatregelen die op projectniveau kunnen worden getroffen zijn de volgende:
- Het toepassen van emissiearme stalsystemen. Hierbij wordt gedacht aan het toepassen van luchtwassers of emissiearme stalvloeren. In algemene zin leidt het toepassen van de best beschikbare staltechnieken tot een emissiereductie;
- Het salderen van stikstof. Daarbij kunnen nieuwe stallen pas worden gebouwd als er voldoende stikstofdepositie is gereduceerd. Bijvoorbeeld door bestaande stallen te slopen of door de stikstofemissie van stoppende bedrijven ‘over te boeken’ naar bestaande bedrijven.

12. PROCEDURE EN VERVOLGSTAPPEN

Het afgeronde planMER wordt voor een ieder ter inzage gelegd en voorgelegd aan de Commissie voor de milieueffectrapportage. In een toetsingsadvies geeft de commissie aan of het planMER voldoende informatie bevat om de besluitvorming voor de bestemmingsplannen op een goede manier af te ronden. Het planMER en het toetsingsadvies worden door de gemeenteraad betrokken bij de vaststelling van de bestemmingsplannen Waterland Buitengebied 2013 en Marken 2013. De vaststelling van beide plannen vindt naar alle verwachting plaats in het voorjaar van 2013.

===

HOOFDSTUK 1 INLEIDENDE REGELS

Artikel 1: Begrippen

In deze regels wordt verstaan onder:

1. het plan:
het bestemmingsplan Marken 2013 van de gemeente Waterland;

2. het bestemmingsplan:
de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.0852.BPKMA013-on01 met de bijbehorende regels en bijlagen;

3. aanduiding:
een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels, regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden;

4. aanduidingsgrens:
de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft;

5. aankapping:
een aanbouw die is voorzien van een lessenaarsdak waarvan de hoge zijde zich aan de zijde van het hoofdgebouw bevindt;

6. aanleggelegenheid:
constructie aan een oever of kade, in of op het water, waaronder een steiger, die hoofdzakelijk dient voor het aanleggen en ligplaats innemen van vaartuigen;

7. achtererf:
dat deel van het bouwperceel dat 1,50 m achter de voorgevelrooilijn van het hoofdgebouw en het verlengde daarvan ligt (zijerf), het oorspronkelijke hoofdgebouw niet meegerekend;

8. afhankelijke woonruimte:
een bijbehorend bouwwerk dat qua ligging een ruimtelijke eenheid vormt met de woning en waarin een gedeelte van de huishouding uit een oogpunt van mantelzorg gehuisvest is;

9. agrarisch bedrijf:
een bedrijf dat is gericht op het voortbrengen van producten door middel van het telen van gewassen en/of het houden van dieren, in deze regels niet zijnde een intensief kwekerijbedrijf, een intensief veehouderijbedrijf of een glastuinbouwbedrijf;

10. agrarisch loon- en grondverzetbedrijf:
een bedrijf waarbinnen arbeid wordt verricht ter productie of levering van goederen of diensten ten behoeve van agrarische bedrijven, al dan niet in combinatie met grondverzet-, cultuurtechnische- en sloopwerkzaamheden;

11. ambachtelijk bedrijf:
een bedrijf, waarbij het productieproces grotendeels wordt uitgevoerd met de hand of althans niet gemechaniseerd, geautomatiseerd of met behulp van werktuigen die door energiebronnen buiten de menselijke arbeidskracht worden aangedreven, met uitzondering van geluidszoneringsplichtige en risicovolle inrichtingen;

12. ander bouwwerk:
een bouwwerk, geen gebouw, geen bijbehorend bouwwerk en geen overkapping zijnde;

13. ankeren:
een anker laten vallen of zakken met de bedoeling het schip hiermede aan de bodem van het vaarwater vast te leggen;

14. archeologisch waardevol terrein:
een terrein waarin zich voorwerpen en/of bewoningssporen van vroegere samenlevingen bevinden;

15. bassin:
een mest- of waterbak voor de opslag van mest of water ten behoeve van agrarische activiteiten;

16. bebouwing:
één of meer gebouwen en/of andere bouwwerken;

17. bedrijf:
een onderneming waarbij het accent ligt op het vervaardigen, bewerken, installeren en verhandelen van goederen dan wel op het bedrijfsmatig verlenen van diensten, waarbij eventueel productiegebonden detailhandel plaatsvindt;

18. bedrijfsgebouw:
een gebouw dat dient voor de uitoefening van een bedrijf;

19. bedrijfsvloeroppervlakte:
de totale vloeroppervlakte van de ruimte binnen een functie die wordt gebruikt voor een bedrijfsmatige activiteit aan huis of een beroepsuitoefening aan huis, inclusief opslag- en administratieruimten en dergelijke;

20. bedrijfswoning:
een woning in of bij een gebouw of op een terrein, bedoeld voor (het huishouden van) een persoon, wiens huisvesting daar gelet op de bestemming van het gebouw of het terrein noodzakelijk is;

21. beroepsuitoefening aan huis:
het kleinschalig uitoefenen van een vrij en zelfstandig beroep of het beroepsmatig verlenen van diensten op administratief, juridisch, medisch, therapeutisch, educatief, kunstzinnig en/of technisch dienstverlenend gebied of daarmee gelijk te stellen activiteiten, niet zijnde detailhandel anders dan productiegebonden detailhandel en prostitutie, waarbij de woning in hoofdzaak haar woonfunctie behoudt;

22. beeldkwaliteitsplan:
Plan dat eisen en aanbevelingen bevat:
a. met betrekking tot inpassing van ruimtelijke ontwikkelingen in relatie tot de karakteristieken en kwaliteiten van een gebied; en
b. met betrekking tot stedenbouwkundige en architectonische vorm, massa en (wegen-)structuur van voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen;
met het oogmerk de kwaliteit van ruimtelijke ontwikkelingen te waarborgen alsmede de wijze waarop deze in hun omgeving worden ingepast, en dat juridisch onderdeel uitmaakt van het ruimtelijk plan waarop het betrekking heeft;

23. bestaand:
ten aanzien van de bij of krachtens de Woningwet aanwezige bouwwerken en de werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden, en het overige gebruik:
- bestaand ten tijde van het inwerkingtreden van het bestemmingsplan;

24. bestemmingsgrens:
de grens van een bestemmingsvlak;

25. bestemmingsvlak:
een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming;

26. bijbehorend bouwwerk:
uitbreiding van een hoofdgebouw dan wel functioneel met een zich op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aangebouwd gebouw, of overkapping;

27. boerderijpand:
het gebouw behorende tot het voormalige agrarische bedrijf, waarin oorspronkelijk het woongedeelte en de stal was ondergebracht en dat oorspronkelijk als het hoofdgebouw van het agrarisch bedrijf is gebouwd;

28. boog- of serrestal:
een stal die bestaat uit een kolomloze boogvormige overspanning;

29. boomteelt:
het telen van bomen, struiken, (tuin)planten en aanverwante gewassen, waarbij al dan niet gebruik wordt gemaakt van containerteelt en glasopstanden;

30. bosbouw:
het geheel van bedrijfsmatig handelen en van activiteiten gericht op de instandhouding en ontwikkeling van bestaande respectievelijk nieuwe bossen ten behoeve van (de functies) natuur, houtproductie, landschap, milieu en recreatie;

31. bouwen:
het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk;

32. bouwlaag:
de begane grond of een verdieping van een gebouw waarbij per bouwlaag over 100% van het vloeroppervlak een plafondhoogte van ten minste 2,40 m aanwezig c.q. mogelijk is; een volledig onder het peil gelegen ruimte wordt hieronder niet begrepen;

33. bouwperceel:
een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten;

34. bouwperceelgrens:
een grens van een bouwperceel;

35. bouwvlak:
een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en andere bouwwerken, zijn toegelaten;

36. bouwwerk:
elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond;

37. brutovloeroppervlakte:
de totale vloeroppervlakte van de ruimte binnen een woonfunctie (hoofdgebouw en bijbehorende bouwwerken) of een andere gebruiksfunctie;

38. cultuurgrond:
grasland, akkerbouw- en tuinbouwgronden, die hobbymatig in gebruik zijn en niet worden gebruikt ten behoeve van een agrarische bedrijfsvoering;

39. dakkapel:
een uitspringend venster als onderbreking in een dakvlak voorzien van een eigen dak en van zijwanden;

40. dakterras:
een plat dak dat door de wijze van afwerking geschikt is gemaakt om te worden gebruikt als terras. Een balkon (uitsluitend of op een erker) wordt niet als een dakterras gezien;

41. detailhandel:
het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen die die goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit;

42. dienstverlening:
werkzaamheden bestaan uit het verlenen van economische en maatschappelijke diensten aan derden al dan niet met inbegrip van ondergeschikte detailhandel en ondergeschikte horeca ten dienste van deze voorzieningen, waaronder zijn begrepen kapperszaken, schoonheidsinstituten, fotostudio's en naar de aard daarmee gelijk te stellen bedrijven en inrichtingen, evenwel met uitzondering van garagebedrijven;

43. eerste bouwlaag:
de bouwlaag op de begane grond;

44. erf:
al dan niet bebouwd perceel, of een gedeelte daarvan, dat direct is gelegen bij een woonhuis of een hoofdgebouw, achter de voorgevel van dat woonhuis of hoofdgebouw, en dat in feitelijk opzicht is ingericht ten dienste van het gebruik van dat gebouw;

45. erfinpassingsplan/inpassingsplan:
een plan waarin inzichtelijk wordt gemaakt op welke wijze een ontwikkeling wordt ingepast op het betreffende perceel en in relatie tot de omgeving;

46. erker:
een ondergeschikt bijbehorend bouwwerk aan het hoofdgebouw met een beperkte omvang (breedte, bouwhoogte, diepte) en transparante verschijningsvorm, waardoor het stedenbouwkundig aanzicht niet wezenlijk wordt beïnvloed;

47. erotisch getinte vermaaksfunctie:
een vermaaksfunctie, welke is gericht op het doen plaats vinden van voorstellingen en/of vertoningen van porno-erotische aard, waaronder begrepen een seksbioscoop, een seksclub en een seksautomatenhal;

48. evenement:
een publieke activiteit met een tijdelijk, plaatsgebonden en van het reguliere gebruik afwijkend karakter, plaatsvindend in de open lucht of in tijdelijke onderkomens en in het algemeen bedoeld ter ontspanning en/of vermaak, waaronder begrepen commerciële, culturele, religieuze, recreatieve en/of sportieve of daarmee gelijk te stellen activiteiten zoals markten, braderieën, beurzen, kermissen, festiviteiten, wedstrijden, bijeenkomsten, festivals, en dergelijke;

49. extensief dagrecreatief medegebruik:
een extensief dagrecreatief medegebruik van gronden dat ondergeschikt is aan de functie van de bestemming waarbinnen dit recreatieve gebruik is toegestaan, zoals wandelen, fietsen, paardrijden, kanoën, rustpunten, vissteigers, picknickplaatsen, of naar de aard daarmee gelijk te stellen vormen van medegebruik;

50. fruitteelt:
de teelt of het kweken van fruit aan houtige gewassen;

51. gebouw:
elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt;

52. gebruiksgerichte paardenhouderij:
een bedrijf dat in hoofdzaak is gericht op het africhten, het opleiden en het trainen, alsmede het opvangen en stallen van paarden en/of pony's in de vorm van een paardenpension, al dan niet in combinatie met elkaar;

53. geluidszoneringsplichtige inrichting:
een inrichting, bij welke ingevolge de Wet geluidhinder rondom het terrein van vestiging in een bestemmingsplan een geluidszone moet worden vastgesteld;

54. glastuinbouwbedrijf:
een volwaardig agrarisch bedrijf met een in hoofdzaak niet-grondgebonden agrarische bedrijfsvoering in de vorm van het telen van gewassen, waarbij de productie in kassen, schuurkassen, kasschuren, bollentrekkassen en/of warenhuizen plaatsvindt;

55. groepsaccommodatie:
een recreatief groepsverblijf met meer dan tien slaapplaatsen, niet zijnde mobiele kampeeronderkomens of stacaravans, in hoofdzaak bestemd voor en gebezigd door groepen als kort recreatief verblijf;

56. grondgebonden agrarische bedrijfsvoering:
een agrarische bedrijfsvoering, waarbij het gebruik van agrarische gronden noodzakelijk is voor het functioneren van het bedrijf, op de wijze van een melkrundveehouderijbedrijf, een akkerbouwbedrijf, een vollegronds tuinbouwbedrijf, een productiegerichte paardenhouderij, en naar de aard daarmee gelijk te stellen agrarische bedrijven;

57. hoofdgebouw:
een gebouw dat, gelet op de bestemming, zowel ruimtelijk als functioneel als het belangrijkste bouwwerk op een bouwperceel kan worden aangemerkt;

58. horecabedrijf en/of -instelling:
een bedrijf of instelling waar bedrijfsmatig dranken en etenswaren voor gebruik ter plaatse worden verstrekt en/of waarin bedrijfsmatig logies wordt verstrekt, één en ander al dan niet in combinatie met een vermaaksfunctie, met uitzondering van een erotisch getinte vermaaksfunctie;
a. horecabedrijf categorie I
een horecabedrijf dat met name etenswaren en maaltijden verstrekt en daardoor slechts beperkt hinder veroorzaakt voor omwonenden, zoals een automatiek, broodjeszaak, cafetaria, lunchroom, theetuin, ijssalon, restaurant;
b. horecabedrijf categorie II
een horecabedrijf dat mogelijk aanzienlijke hinder voor omwonenden kan veroorzaken, zoals een bar, een biljartcentrum, een café en zalenverhuur;
c. horecabedrijf categorie III
een horecabedrijf dat met name logies verstrekt, zoals een pension, een motel en een hotel;

59. houtteelt:
de bedrijfsmatige uitoefening van uitsluitend de functie houtproductie op gronden die in principe hiervoor tijdelijk worden gebruikt en waarvoor daartoe ontheffing is verleend van de meldings- en herplantplicht ex artikel 2 en 3 van de Boswet, zoals die gold op het moment van onherroepelijk worden van dit bestemmingsplan;

60. intensief kwekerijbedrijf:
een agrarisch bedrijf in de vorm van het telen of kweken van dieren en gewassen, waaronder een paddenstoelenkwekerij, een wormen- en/of madenkwekerij, een viskwekerij, een witlofkwekerij of een combinatie van deze bedrijfsvormen, alsmede naar de aard daarmee gelijk te stellen bedrijfsvormen met (nagenoeg) geen gebruik van daglicht;

61. intensief veehouderijbedrijf:
een agrarisch bedrijf in de vorm van het houden van dieren, waaronder een rundveemesterij (exclusief vetweiderij), een varkens-, vleeskalver-, pluimvee- of pelsdierhouderij, of een combinatie van deze bedrijfsvormen, alsmede naar de aard daarmee gelijk te stellen bedrijfsvormen, met uitzondering van bedrijfsvoeringen waarin dieren worden gehouden overeenkomstig de regels ten aanzien van de biologische productiemethoden;

62. inwoning:
het wonen, niet zijnde logeren, van een extra huishouden bij anderen in een bedrijfswoning;

63. kampeermiddel:
een tent, een tentwagen, een kampeerauto, een caravan of een stacaravan, dan wel enig ander daarmee vergelijkbaar voertuig of onderkomen, dat geheel of ten dele is bestemd of opgericht dan wel wordt of kan worden gebruikt voor recreatief nachtverblijf;

64. kampeerterrein:
een terrein of plaats, geheel of gedeeltelijk ingericht om daarop gelegenheid te geven tot het plaatsen dan wel geplaatst houden van kampeermiddelen ten behoeve van recreatief nachtverblijf;

65. kantine:
een bedrijfsruimte waarin de bedrijfsuitoefening is gericht op het tegen vergoeding verstrekken van maaltijden, eenvoudige etenswaren en dranken;

66. kas:
een gebouw, waaronder begrepen permanente boog-, rol- en gaaskassen dan wel naar de aard daarmee vergelijkbaar bouwwerken, niet zijnde tunnelkassen of naar de aard daarmee vergelijkbaar bouwwerken, waarvan de wanden en het dak geheel of grotendeels bestaan uit glas of ander lichtdoorlatend materiaal, dienend tot het kweken van groenten, vruchten, bloemen of planten;

67. kiosk:
een gebouw van een lichte constructie ten behoeve van de verkoop van etenswaren of andere producten;

68. kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten:
de in Bijlage 3 genoemde bedrijvigheid, dan wel naar de aard en de invloed op de omgeving daarmee gelijk te stellen bedrijvigheid, met inbegrip van productiegebonden detailhandel, die door haar beperkte omvang in of bij een woonhuis met behoud van de woonfunctie kan worden uitgeoefend;

69. kleinschalige duurzame energiewinning:
energie die gewonnen wordt uit kleinschalige perceelsgebonden bronnen, niet zijnde windmolens/-turbines, waarbij weinig tot geen schadelijke milieueffecten optreden bij winning en omzetting en die in onuitputtelijke hoeveelheden beschikbaar is, zoals zon, wind, water, biomassa, aard- en omgevingswarmte;

70. kleinschalige natuurontwikkeling:
de aanleg van rietlandjes, schraallanden, moerasjes en open water anders dan bij wijze van inrichting van particuliere tuinen/terreinen bij woningen en andere niet-agrarische functies;

71. kleinschalig toeristisch overnachten:
het bieden van kortstondige overnachtingsmogelijkheden. Een of meerdere zelfstandige recreatieve verblijfsruimten in een gebouw en/of in een bijbehorend bouwwerk wordt hier ook onder verstaan;

72. ligplaats:
ligplaats voor elk vaartuig of drijvend voorwerp, dat uitsluitend wordt gebruikt voor recreatief gebruik;

73. ligplaats voor een woonschip:
permanente ligplaats voor een woonschip, met inbegrip van een meter omliggende grond;

74. logiesverstrekkend horecabedrijf:
een hotel, motel, pension of naar de aard daarmee gelijk te stellen horecabedrijf waar de bedrijfsuitoefening hoofdzakelijk is gericht op het tegen vergoeding verstrekken van logies;

75. doorvaartbreedte:
de breedte van een watergang die aangehouden moet worden ten behoeve van de doorvaart van vaartuigen;

76. eerste bouwlaag:
de bouwlaag op de begane grond;

77. luifel:
een open constructie, geen overkapping zijnde, aan een gevel, die al dan niet constructief deel uitmaakt van een aangebouwd bijbehorend bouwwerk;

78. maatschappelijke voorzieningen:
educatieve, sociaal-medische, sociaal-culturele, levensbeschouwelijke, sport- en recreatieve voorzieningen, jeugd- en kinderopvangvoorzieningen en voorzieningen ten behoeve van openbare dienstverlening, alsook ondergeschikte detailhandel en horeca ten dienste van deze voorzieningen;

79. mantelzorg:
langdurige, intensieve niet georganiseerde zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt gegeven aan een ieder die hulpbehoevend is op het fysieke, psychische en/of sociale vlak door één of meer leden uit diens directe dan wel sociale omgeving, waarbij de zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de zorgverlening wordt uitgeoefend in een afhankelijke woonruimte bij een (bedrijfs)woning;

80. meetverschil:
een door de feitelijke terreininrichting aanwezig verschil tussen het beloop van lijnen in het veld en een aangegeven bestemmings- of bouwgrens;

81. mest- en/of organische (bij)productvergisting:
het onder gecontroleerde omstandigheden (volledig afgesloten van lucht) afbreken van organische verbindingen door bacteriën, waarbij methaangas vrijkomt;

82. museum:
een gebouw of een ruimte in een gebouw waarin voorwerpen van kunst of wetenschap zijn bijeengebracht en waarin deze voortdurend worden uitgestald;

83. natuurlijke waarden:
de aan een gebied toegekende waarden in verband met de geologische, bodemkundige en biologische elementen voorkomende in dat gebied. Onderdeel van de natuurlijke waarden vormt steeds een beoordeling van de soortbescherming op basis van de Flora- en faunawet;

84. niet-grondgebonden agrarische bedrijfsvoering:
een agrarische bedrijfsvoering op de wijze van een intensief veehouderijbedrijf of een intensief kwekerijbedrijf;

85. normaal agrarisch gebruik:
het gebruik dat, gelet op de bestemming, regelmatig noodzakelijk is voor een goede grondgebonden agrarische bedrijfsvoering en een goed grondgebonden agrarisch gebruik van de gronden;

86. normaal natuurbeheer:
het onderhoud en beheer, dat gelet op de bestemming regelmatig noodzakelijk is voor een goede instandhouding van de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de natuurgebieden;

87. normaal onderhoud:
het onderhoud dat, gelet op de bestemming, regelmatig noodzakelijk is voor een goed beheer en gebruik van de gronden en gebouwen die tot de betreffende bestemming behoren;

88. ondergeschikte lichte horeca:
horeca die ondergeschikt en gerelateerd is aan de bestemming en tot doel heeft het verstrekken van kleine etenswaren en dranken;

89. ondergeschikte tak:
een ondergeschikt bestanddeel van de totale bedrijfsomvang van een agrarisch bedrijf;

90. ondersteunend glas:
kassen waarbij het agrarisch product in ondergeschikte mate een bijdrage levert aan de teelt(en) van het betreffende vollegrondstuinbouwbedrijf en/of bollenteeltbedrijf en waarbij de glasopstanden beperkt deel uitmaken van de bedrijfsvoering van het betreffende vollegrondstuinbouwbedrijf;

91. opgaande meerjarige teelt:
de meerjarige teelt van opgaande sierbeplanting als heesters en struiken, het kweken van fruit aan houtige gewassen, en naar de aard daarmee gelijk te stellen vormen van opgaande teelt van meerjarige gewassen;

92. opslag:
het bewaren van goederen, materialen en stoffen zonder dat ter plaatse sprake is van productie, bewerking, verwerking, handel en/of activiteiten van administratieve aard;

93. overkapping:
elk bijbehorend bouwwerk, dat een overdekte ruimte vormt zonder dan wel met ten hoogste één wand, niet bedoeld een luifel;

94. paardrijbak:
een buitenrijbaan ten behoeve van paardrijdactiviteiten, voorzien van een zandbed en al dan niet voorzien van een omheining, zonder licht- en geluidsinstallaties;

95. peil:
a. voor een bouwwerk op een perceel, waarvan de hoofdtoegang direct aan de weg grenst: de hoogte van de weg ter plaatse van die hoofdtoegang;
b. voor een bouwwerk op een perceel, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het terrein ter hoogte van die hoofdtoegang bij voltooiing van de bouw;
c. indien in of op het water wordt gebouwd: het zomerwaterpeil;

96. permanente bewoning:
bewoning als hoofdverblijf dat zich in het centrum van de sociale en maatschappelijke activiteiten van de bewoner bevindt;

97. productiegebonden detailhandel:
detailhandel in goederen die ter plaatse of in de directe omgeving worden vervaardigd, geteeld, gerepareerd en/of toegepast in het productieproces, waarbij de detailhandelsfunctie ondergeschikt is aan de productiefunctie;

98. productiegerichte paardenhouderij:
een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering die is gericht op het voortbrengen van producten door middel van het fokken en/of houden van paarden, waarbij al dan niet in ondergeschikte mate het africhten en de handel van paarden plaatsvindt;

99. prostitutie:
het zich beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele handelingen voor of met een ander tegen vergoeding;

100. recreatieve bewoning:
niet permanente bewoning die plaatsvindt buiten het hoofdverblijf;

101. risicovolle inrichting:
een inrichting, bij welke ingevolge het Besluit externe veiligheid inrichtingen een grenswaarde, een richtwaarde voor het risico c.q. een risico-afstand moet worden aangehouden bij het in het bestemmingsplan toelaten van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten;

102. rustpunt:
een plek bij een particulier of een agrariër waar passerende wandelaars en fietsers op het erf kunnen pauzeren en op verhaal kunnen komen, in combinatie met een picknickplaats met voorzieningen, zoals een picknicktafel, het verstrekken van lichte versnaperingen, informatie en het bieden van reparatiemogelijkheden voor fietsen;

103. seksinrichting:
een voor het publiek toegankelijke, besloten ruimte waarin bedrijfsmatig of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht, of vertoningen van erotisch-pornografische aard plaatsvinden. Onder een seksinrichting wordt in elk geval verstaan: een prostitutiebedrijf, waaronder begrepen een erotische-massagesalon, een seksbioscoop, een seksautomatenhal, een sekstheater of een parenclub, al dan niet in combinatie met elkaar;

104. sierteelt:
de teelt van opgaande sierbeplanting als heesters en struiken;

105. silo:
een bouwwerk ten behoeve van opslagdoeleinden, zoals een mestsilo, een sleufsilo, een torensilo of een voedersilo;

106. stacaravan:
een caravan of soortgelijk onderkomen op wielen, dat mede gelet op de afmetingen, kennelijk niet bestemd is om regelmatig en op normale wijze op de verkeerswegen ook over grotere afstanden als een aanhangsel van een auto te worden voortbewogen;

107. standplaats:
het vanaf een vaste plaats op een openbare en in de openlucht gelegen plaats te koop aanbieden, verkopen, verstrekken of afleveren van goederen dan wel diensten aan te bieden, gebruikmakend van fysieke middelen, zoals een kraam, wagen of tafel;

108. steiger:
een bouwwerk ten behoeve van aanleggelegenheid;

109. teeltondersteunend glas:
kassen deel uitmakend van een vollegrondstuinbouwbedrijf of bollenteeltbedrijf, waarvan de productieomvang in ondergeschikte mate deel uitmaakt van de totale productieomvang van het bedrijf;

110. teelt van ruwvoedergewassen ter voorziening in de eigen behoefte:
de teelt van ruwvoedergewassen, anders dan gras, over een oppervlakte die jaarlijks niet meer bedraagt dan overeenkomt met de oppervlakte aan ruwvoedergewassen die benodigd is ter voorziening in de jaarlijkse behoefte aan ruwvoedergewassen van het betrokken veehouderijbedrijf;

111. terras:
een buiten de besloten ruimte van de inrichting deel van het horecabedrijf waar zitgelegenheid kan worden geboden en waar tegen vergoeding dranken en/of spijzen voor directe consumptie worden verstrekt;

112. theeschenkerij/theetuin:
een ondergeschikte horecavoorziening die uitsluitend tot hoofddoel heeft het overdag verstrekken van niet-alcoholische dranken en versnaperingen;

113. tijdelijke boog- en gaaskassen:
tijdelijk (gedurende (een gedeelte van) het teeltseizoen) aanwezige boog- en gaaskassen of daarmee gelijk te stellen constructies, ten behoeve van vollegronds tuinbouwbedrijven, bollenteeltbedrijven of fruitteeltbedrijven, die eenvoudig zijn te (de-)monteren en niet zijn geplaatst op een niet-verplaatsbare fundering (geen plaatsgebonden karakter);

114. tuinbouw:
het al dan niet bedrijfsmatig telen van groenten, tuinvruchten en tuinbouwzaden;

115. veehouderij:
agrarisch grondgebruik op de wijze van het houden van vee, niet zijnde akker- en vollegrondstuinbouw, fruitteelt, sierteelt en bollenteelt, glastuinbouw, houtteelt, bosbouw, intensieve kwekerij en intensieve veehouderij;

116. veldschuur:
een vrij in het open veld staande schuur, die wordt of werd gebruikt voor het stallen of het melken van vee, dan wel de opslag van agrarische producten of agrarische werktuigen;

117. verkoopvloeroppervlakte:
de voor het publiek toegankelijke ruimte ten behoeve van de detailhandel of horeca;

118. vlonder:
een smalle brug, vaak niet meer dan een of twee planken breed of een balk;

119. vollegronds tuinbouwbedrijf:
een grondgebonden agrarisch bedrijf dat overwegend of uitsluitend is gericht op het telen van tuinbouwgewassen in de volle grond;

120. voorgevel:
de naar de weg gekeerde gevel;

121. vuurwerkbedrijf:
een bedrijf dat in hoofdzaak is gericht op de vervaardiging of assemblage of de handel in vuurwerk, c.q. de opslag van vuurwerk en/of de daarvoor benodigde stoffen;

122. windmolen/-turbine:
een bouwwerk ten behoeve van de opwekking van windenergie;

123. woning:
een complex van ruimten, uitsluitend bedoeld voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden dan wel een naar de aard daarmee gelijk te stellen groep personen;

124. woonhuis:
een gebouw, dat één woning omvat, dan wel twee of meer naast elkaar en/of geheel of gedeeltelijk boven elkaar gelegen woningen omvat en dat qua uiterlijke verschijningsvorm als een eenheid beschouwd kan worden;

125. woonschip:
een zich in het water bevindend, hoofdzakelijk niet voor varen maar voor wonen bedoeld object, waaronder tevens een woonark, een casco en naar de aard daarmee gelijk te stellen object wordt verstaan;

126. zorgboerderij:
een zorgfunctie als hoofdtak waarbij de sociaal-medische opvang van personen, al dan niet in de vorm van het ter plaatse woonachtig zijn, gecombineerd wordt met agrarische activiteiten, in die zin dat de personen behulpzaam zijn bij de agrarische of natuurbeherende bedrijfsactiviteiten;

127. zorgfunctie:
een zorgfunctie als neventak bij een agrarisch bedrijf waarbij een directe relatie bestaat tussen de sociaal-medische opvang van personen en de agrarische bedrijfsactiviteiten, in die zin dat de personen behulpzaam zijn bij de agrarische of natuurbeherende bedrijfsactiviteiten.

Artikel 2: Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

1. de bouwhoogte van een bouwwerk:
a. vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen;
b. in afwijking van het bepaalde onder a geldt voor balkon- en dakterrashekken: het hoogste punt tussen het balkon- respectievelijk het dakterrashek en de bovenkant van het dak;

2. de breedte / diepte van een gebouw:
tussen (de lijnen, getrokken door) de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren);

3. de dakhelling:
langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak;

4. de diepte van een steiger:
vanaf de waterkant tot het einde van de steiger;

5. de gezamenlijke brutovloeroppervlakte:
tussen de binnenwerkse gevelvlakken en scheidingsmuren van alle ruimten die bij het meten worden betrokken;

6. de goothoogte van een bouwwerk:
a. vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel;
b. in afwijking van het bepaalde onder a geldt dat wanneer zich op enige zijde van een gebouw één of meer dakkapellen bevinden waarvan de gezamenlijke breedte meer bedraagt dan 50% van de gevelbreedte, de goothoogte van de dakkapel als goothoogte wordt aangemerkt;

7. de inhoud van een bouwwerk:
tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen. De inhoud van een bouwwerk wordt berekend exclusief de kelderruimte;

8. de oppervlakte van een bouwwerk:
tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

9. Uitzondering meetwijze:
Bij toepassing van het bepaalde in het plan ten aanzien van het bouwen binnen bouwvlakken of bestemmingsvlakken, worden afwijkingen ten gevolge van meetverschillen buiten beschouwing gelaten, mits dat meetverschil, mede gelet op de aard en omvang van hierdoor toegelaten of toe te laten (bouw)werken of werkzaamheden, als van zeer beperkte betekenis moet worden aangemerkt.

10. Bestaande maatvoeringen:

a. Daar waar bestaande afstanden meer of minder bedragen dan ingevolge hoofdstuk 2 is voorgeschreven, worden de bestaande afstanden als ten hoogste respectievelijk ten minste toelaatbaar aangehouden.
b. In die gevallen dat bestaande hoogten, bestaande inhoud en/of bestaande oppervlakten meer bedragen dan in hoofdstuk 2 is voorgeschreven, worden de bestaande maatvoeringen als ten hoogste toelaatbaar aangehouden.

HOOFDSTUK 2 BESTEMMINGEN

Link naar de toelichting van “Agrarisch”

Artikel 3: Agrarisch

3.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Agrarisch' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. het agrarisch grondgebruik uitsluitend op de wijze van veehouderij;
b. de uitoefening van het agrarisch bedrijf al dan niet in combinatie met een logiesgebouw, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - bouwperceel";
c. het wonen ten behoeve van de agrarische bedrijfsvoering waaronder de huisvesting van personeel, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - bouwperceel";
d. cultuurgrond;
e. volkstuinen, ter plaatse van de aanduiding "volkstuin";
f. een paardrijbak, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - paardrijbak";
g. kleinschalige natuurontwikkeling;
h. het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden van het open veenweidelandschap;
i. het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht;

met daaraan ondergeschikt:
j. nutsvoorzieningen;
k. extensief dagrecreatief medegebruik, waaronder rustpunten;
l. kleinschalige duurzame energiewinning;
m. ontsluitingswegen en agrarische kavelpaden;
n. openbare fiets- en wandelpaden;
o. sloten, vaarten, en daarmee gelijk te stellen waterlopen;
p. stallingsruimte voor fietsen;

met de daarbijbehorende:
q. bedrijfsgebouwen, niet zijnde kassen en naar de aard daarmee gelijk te stellen bedrijfsgebouwen, en overkappingen;
r. bedrijfswoningen en bijbehorende bouwwerken bij bedrijfswoningen al dan niet in combinatie met ruimte voor:
    1. beroepsuitoefening aan huis c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten;
    2. mantelzorg;
    3. kleinschalig toeristisch overnachten;
s. andere bouwwerken.

3.2. Bouwregels

Deze bouwregels zijn eveneens van toepassing voor functies die na afwijken van de gebruiksregels binnen de bestemming zijn toegelaten.

3.2.1. Gebouwen en overkappingen

Voor het bouwen van gebouwen en overkappingen geldt:

a. er worden uitsluitend gebouwen en overkappingen ten behoeve van de in 3.1 onder b en c genoemde agrarische bedrijven gebouwd;
b. de gebouwen en overkappingen worden uitsluitend binnen de grenzen van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - bouwperceel" gebouwd, ter plaatse van de aanduiding "bouwvlak";
c. in afwijking van het gestelde onder a zijn ter plaatse van de aanduiding "volkstuin" de bestaande gebouwen ten behoeve van de volkstuinen toegestaan; er mogen geen nieuwe gebouwen ten behoeve van de volkstuinen worden gebouwd;
d. in afwijking van het gestelde onder b mogen melkstallen of schuilgelegenheden buiten de grenzen van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - bouwperceel" worden gebouwd, waarbij ten hoogste één melkstal of één schuilgelegenheid wordt gebouwd;
e. er worden uitsluitend gebouwen en overkappingen ten behoeve van het ter plaatse gevestigde agrarisch bedrijf gebouwd;
f. het aantal bedrijfswoningen bedraagt ten hoogste één;
g. de afstand van een bedrijfswoning ten opzichte van de naar de weg gekeerde zijde(n) van het bouwperceel bedraagt ten minste 10,00 m;
h. de afstand van bedrijfsgebouwen en overkappingen ten opzichte van de naar de weg gekeerde zijde(n) van het bouwperceel bedraagt ten minste 20,00 m, met dien verstande dat bedrijfsgebouwen en overkappingen achter de voorgevel(s) van de bedrijfswoning worden gebouwd;
i. bijbehorende bouwwerken bij een bedrijfswoning worden ten minste 2,00 m achter de gevel(s) van de bedrijfswoning dan wel het verlengde daarvan gebouwd;
j. de maatvoering van een gebouw of een overkapping voldoet voorts aan de eisen die in het volgende bouwschema zijn gesteld:

Functie van een gebouw	**Maximale oppervlakte/inhoud**		**Goothoogte in m**	**Dakhelling in °**		**Bouwhoogte in m**
	per gebouw	gezamen-lijk	max.	min.	max.	max.
Bedrijfsgebouw of overkapping	-	-	5,00	15	60	11,50
Logiesgebouw ten behoeve van de huisvesting van werknemers	-	400 m²	4,00	15	60	8,00
Melkstal of schuilgelegenheid	50 m²	-	-	15	60	3,00
Bedrijfswoning	600 m³	-	6,00	30*	60	10,00

Bijbehorende bouwwerken bij de bedrijfswoning *	-	40 m²	3,00	-	60	6,00

* indien op een bouwperceel een aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - bleken 1' is aangegeven, geldt dat bijbehorende bouwwerken bij een bedrijfswoning, met uitzondering van bestaande bijbehorende bouwwerken, uitsluitend ter plaatse van die aanduiding mogen worden gebouwd.

k. in afwijking van het bepaalde onder j. geldt dat de agrarische bedrijfsgebouwen op Marken moeten voldoen aan de bestaande goot- en bouwhoogte en dakhelling.

3.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. mest-, voeder- en sleufsilo's, platen en mestbassins worden uitsluitend gebouwd, ter plaatse van de aanduiding 'bouwvlak';
b. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie, paardrijbakken, zwembaden en tennisbanen gebouwd;
c. in afwijking van het bepaalde onder b. mag een paardrijbak worden gebouwd ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - paardrijbak";
d. de bouwhoogte van een mestsilo of een mestbassin bedraagt ten hoogste 5,00 m;
e. de doorsnede van een mestsilo bedraagt ten hoogste 20,00 m;
f. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen bedraagt ten hoogste 1,00 m, met dien verstande dat de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen binnen de bouwpercelen achter de voorgevel van de bedrijfswoning(en) of, indien geen bedrijfswoning aanwezig is, de bedrijfsgebouw(en) ten hoogste 2,00 m bedraagt;
g. de bouwhoogte van palen en masten bedraagt ten hoogste 7,00 m;
h. de bouwhoogte van voedersilo's bedraagt ten hoogste 15,00 m;
i. de bouwhoogte van overige andere bouwwerken bedraagt binnen het bouwvlak ten hoogste 5,00 m;
j. de bouwhoogte van overige andere bouwwerken, bedraagt buiten het bouwvlak ten hoogste 1,50 m.

3.3. Afwijken van de bouwregels

3.3.1. Goot- en/of bouwhoogte bedrijfsgebouwen

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 3.2.1 onder j in die zin dat de goothoogte en/of de bouwhoogte van de bedrijfsgebouwen wordt vergroot respectievelijk tot ten hoogste 6,00 m en 15,00 m, mits:
a. deze omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend als gevolg van milieumaatregelen en/of maatregelen ten behoeve van het verbeteren van het dierenwelzijn;
b. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht, de landschappelijke waarden, het bebouwingsbeeld, en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

3.3.2. Afwijkende bouwvormen

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 3.2.1 onder j in die zin dat bedrijfsgebouwen worden gebouwd in de vorm van serrestallen of naar de aard daarmee gelijk te stellen bedrijfsgebouwen, mits:

a. met een erfinpassingsplan wordt aangetoond dat de ontwikkeling op een zorgvuldige wijze landschappelijk wordt ingepast;
b. de goothoogte van een bedrijfsgebouw ten hoogste 7,00 m bedraagt;
c. de dakhellingsregeling niet van toepassing is;
d. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het bebouwingsbeeld, de natuurlijke en landschappelijke waarden en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

3.3.3. Afwijking ten behoeve van kleinschalig kamperen

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 3.2.1 onder a in die zin dat ten behoeve van kleinschalig kamperen één gebouw voor sanitaire voorzieningen wordt gebouwd, mits:

e. de oppervlakte van het gebouw ten hoogste 50 m² bedraagt;
f. de goothoogte van het gebouw ten hoogste 3,00 m bedraagt;
g. de bouwhoogte van het gebouw ten hoogste 6,00 bedraagt;
h. tevens de in 3.5.1 bedoelde omgevingsvergunning voor kleinschalig kamperen is verleend.

3.3.4. Paardrijbakken, zwembaden en tennisbanen

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 3.2.2 onder b in die zin dat paardrijbakken, zwembaden en/of tennisbanen worden toegestaan, mits:

- tevens de in lid 3.5.5 bedoelde omgevingsvergunning is verleend.

3.4. Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

a. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van een biomassa-/mestvergistingsinstallatie of een daarmee gelijk te stellen installatie;
b. het gebruik van de gronden en bouwwerken voor niet-agrarische bedrijvigheid;
c. het opslaan van mest en/of overige landbouwproducten buiten het bouwvlak, met uitzondering van tijdelijke opslag (oogstperiode) van mest en/of landbouwproducten;
d. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van verblijfsrecreatieve doeleinden en horecadoeleinden, anders dan kleinschalig toeristisch overnachten en ter plaatse van rustpunten;
e. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van detailhandel, anders dan in de vorm van productiegebonden detailhandel bij een beroepsuitoefening aan huis of een kleinschalige bedrijfsmatige activiteit;
f. het gebruik van een bedrijfswoning voor meer dan één woning;
g. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een beroepsuitoefening aan huis of een kleinschalige bedrijfsmatige activiteit in een bedrijfswoning zodanig dat de bedrijfsvloeroppervlakte meer bedraagt dan 30% van de totale gezamenlijke brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning en bijbehorende bouwwerken;

h. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van een kleinschalige toeristische overnachtingsmogelijkheid in een bedrijfswoning, zodanig dat de bedrijfsvloeroppervlakte meer bedraagt dan 30% van de totale gezamenlijke brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning en meer dan twee kamers worden gebruikt;
i. het gebruik van vrijstaande bijbehorende bouwwerken voor bewoning en voor een beroepsuitoefening aan huis c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteit, en/of een kleinschalige toeristische overnachtingsmogelijkheid;
j. het gebruik van bedrijfsgebouwen voor verblijfsrecreatieve doeleinden;
k. het gebruik van gronden ten behoeve van sierteelt, fruitteelt, bosbouw, houtteelt of overige opgaande meerjarige teeltvormen;
l. het gebruik van de gronden ten behoeve van de teelt van bloembollen;
m. het aanleggen van dammen, tenzij de aanleg plaatsvindt in het kader van een doelmatige agrarische bedrijfsvoering;
n. de aanleg van wegen, paden en verhardingen anders dan kavelpaden ten behoeve van de agrarische bedrijfsvoering of de ontsluiting van bebouwde percelen;
o. het gebruik van gronden voor het scheuren van grasland ten behoeve van de teelt van ruwvoedergewassen ter voorziening in meer dan de eigen bedrijfsbehoefte;
p. het gebruik van de gronden ten behoeve van een paardrijbak, zwembad en/of een tennisbaan, anders dan een paardrijbak ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - paardrijbak";
q. het gebruik van gronden ten behoeve van het creëren en/of innemen van een ligplaats voor woonschepen en vaartuigen;
r. het ankeren van woonschepen of vaartuigen;
s. het gebruik van gebouwen en overkappingen ten behoeve van de uitbreiding van de bestaande veestapel waarbij een toename plaatsvindt van de ammoniakemissie vanaf het betreffende agrarische bedrijf, als de kwaliteit van de natuurlijke habitat en habitatsoorten bij gevolg kan verslechteren en/of er een significant effect kan zijn op de kwalificerende soorten van het maatgevende gevoelige Natura 2000-gebied.

3.5. Afwijken van de gebruiksregels

3.5.1. Ondergeschikte tak of deeltijdfunctie

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in lid 3.4 onder b in die zin dat de uitoefening van een agrarisch bedrijf wordt gecombineerd met een ondergeschikte tweede tak of een deeltijdfunctie in de vorm van de in Bijlage 2 opgenomen bedrijvigheid, mits:
a. de gronden ter plaatse zijn voorzien van een bouwvlak met uitzondering van boerengolf en kleinschalig kamperen;
b. geen sprake is van een onevenredige beperking van de ontwikkelingsmogelijkheden van aangrenzende bedrijven;
c. de gezamenlijke oppervlakte die wordt gebruikt ten behoeve van de ondergeschikte tweede tak of de deeltijdfunctie ten hoogste 400 m² aan gebouwen dan wel ten hoogste 30% van de bestaande bebouwingsmogelijkheden of 30% van de (onbebouwde) gronden van het bouwvlak bedraagt;

d. bij de toepassing van deze afwijkingsbevoegdheid de voorwaarden en criteria worden gehanteerd uit het Afsprakenkader Ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-oost, 31 juli 2012;
e. dit geen onevenredige parkeerdruk met zich meebrengt;
f. alle activiteiten ten behoeve van de uitoefening van de toegelaten bedrijvigheid, waaronder opslag, binnen de gegeven bebouwingsmogelijkheden blijven. Bij boerengolf en kleinschalig kamperen mogen eveneens de bijbehorende gronden worden gebruikt;
g. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht, de milieusituatie, de woonsituatie, de verkeers- en parkeersituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

3.5.2. Kleinschalig toeristisch overnachten

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 3.4 onder d en i in die zin dat ten hoogste 50% van de brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning en bijbehorende bouwwerken tot een maximum van 100 m² wordt gebruikt voor het bieden van een kleinschalige toeristische overnachtingsmogelijkheid, mits:
a. dit geen onevenredige parkeerdruk met zich meebrengt;
b. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de woonsituatie, de verkeers- en parkeersituatie, de milieusituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

3.5.3. Inwoning

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 3.4 onder f en toestaan dat een bedrijfswoning al dan niet in combinatie met interne bouwactiviteiten wordt gebruikt voor meer dan één huishouden, mits:
a. deze afwijking uitsluitend wordt toegepast ten behoeve van de huisvesting van een tweede (huishouden van een) persoon;
b. geen sprake is van een tweede bedrijfswoning;
c. de huisvesting van een tweede (huishouden van een) persoon noodzakelijk is voor het constante toezicht op het agrarisch bedrijf dan wel de huisvesting noodzakelijk is in verband met de continuïteit en duurzaamheid van het bedrijf als volwaardig meermansbedrijf;
d. de bestaande bouwmassa niet wordt vergroot;
e. geen sprake is van een onevenredige beperking van de ontwikkelingsmogelijkheden van aangrenzende bedrijven;
f. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

3.5.4. Mantelzorg

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in lid 3.4 onder i in die zin dat afhankelijke woonruimte in de zin van mantelzorg wordt toegestaan in een bijbehorend bouwwerk, mits:
a. eerst alle mogelijkheden van de aangebouwde bijbehorende bouwwerken optimaal benut worden om met inwoning een oplossing te bieden aan tijdelijke huisvesting ten behoeve van mantelzorg;
b. een dergelijke bewoning noodzakelijk is vanuit een oogpunt van mantelzorg;

c. de mantelzorg geboden wordt in de bestaande bebouwing;
d. de oppervlakte van de afhankelijke woonruimte beperkt blijft tot 60 m²;
e. het bijbehorend bouwwerk ten behoeve van de mantelzorg een ruimtelijke eenheid vormt met de op hetzelfde perceel gesitueerde bedrijfswoning, waarbij de maximale afstand van de bedrijfswoning tot het bijbehorend bouwwerk 20,00 m bedraagt;
f. dit geen onevenredige parkeerdruk met zich meebrengt;
g. geen sprake is van onevenredige schade voor de aangrenzende bedrijven, in dié zin dat de bedrijven in hun ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt;
h. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht, de woonsituatie, de verkeers- en parkeersituatie, de milieusituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

3.5.5. Paardrijbakken, zwembaden en tennisbanen

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in lid 3.4 onder p in die zin dat gronden worden gebruikt voor een paardrijbak, een zwembad of een tennisbaan, mits:
a. de paardrijbak, het zwembad of de tennisbaan bij een agrarisch bedrijf op een afstand van ten hoogste 100 m uit de dichtstbijzijnde gevel van de bedrijfswoning ten behoeve van het eigen hobbymatig gebruik wordt aangelegd, waarbij het zwembad of de tennisbaan uitsluitend binnen het bouwvlak is toegestaan;
b. de paardrijbak anders dan bij een agrarisch bedrijf wordt aangelegd op een afstand van ten hoogste 100 m uit de dichtstbijzijnde gevel van de bedrijfswoning of het woonhuis, ten behoeve waarvan de paardrijbak voor het eigen hobbymatig gebruik wordt aangelegd;
c. de paardrijbak, het zwembad of de tennisbaan zoveel mogelijk recht achter de voorgevel van (het hoofd)gebouw(en) wordt gesitueerd en landschappelijk wordt ingepast;
d. de oppervlakte van een paardrijbak ten hoogste 1.200 m² bedraagt;
e. geen bouwwerken ten behoeve van verlichting bij een paardrijbak, een zwembad en/of een tennisbaan worden aangebracht;
f. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht, de woonsituatie, de verkeers- en parkeersituatie, de milieusituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

3.6. Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

3.6.1. Vergunningplicht

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:
a. het aanplanten van bomen;
b. het deels of geheel dempen, het verbreden, het baggeren en/of vergraven van waterlopen;
c. het scheuren van grasland ten behoeve van de teelt van ruwvoedergewassen ter voorziening in de eigen bedrijfsbehoefte;

d. het ophogen en afgraven van gronden;
e. het aanleggen van fiets- en/of wandelpaden;
f. het aanleggen van voorzieningen ten behoeve van het extensief dagrecreatief medegebruik;
g. het aanbrengen van terreinverhardingen ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - bleken 1'.

3.6.2. Uitzonderingen

Het bepaalde in lid 3.6.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:
a. het normale onderhoud, een doelmatige agrarische bedrijfsvoering en/of het normaal agrarisch gebruik betreffen;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

3.6.3. Toetsingscriteria

De omgevingsvergunningen kunnen slechts worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht, noch aan de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het open landschap. De omgevingsvergunning bedoeld onder 3.6.1 onder a wordt daarbij slechts verleend mits het karakteristieke verkavelingspatroon, dat is de onregelmatige blokverkaveling op Marken, niet onevenredig worden aangetast.

3.7. Wijzigingsbevoegdheid

3.7.1. Wijziging vergroten bouwvlak

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen in die zin dat aan een bouwvlak grenzende gronden worden voorzien van de aanduiding 'bouwvlak', mits:
a. de oppervlakte van het bouwvlak wordt vergroot tot ten hoogste 1,5 hectare;
b. er sprake is van een goede inpassing in het landschap overeenkomstig het gestelde in het Afsprakenkader Ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-oost, 31 juli 2012;
c. zicht is op een langdurige vergroting van de productieomvang als gevolg van schaalvergroting of extensivering / verbreding van de bedrijfsactiviteiten en de noodzakelijkheid en duurzaamheid van de bedrijfsuitbreiding is aangetoond;
d. binnen het bestaande bouwvlak geen ruimte is voor de benodigde uitbreiding;
e. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht, de milieusituatie, de natuurlijke en landschappelijke waarden, de woonsituatie, de verkeers- en parkeersituatie, het bebouwingsbeeld en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

3.7.2. Wijziging situering bouwvlak

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen in die zin dat een ter plaatse aangegeven bouwvlak, bij gelijkblijvende oppervlakte, qua situering wordt gewijzigd, mits:

a. er een bedrijfstechnische noodzaak is om ten behoeve van de bouw van bedrijfsgebouwen of het opslaan van mest en/of overige landbouwproducten, de situering van het bouwvlak te wijzigen;
b. er sprake is van een goede inpassing in het landschap overeenkomstig het gestelde in het Afsprakenkader Ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-oost, 31 juli 2012;
c. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht, de milieusituatie, de natuurlijke en landschappelijke waarden, de woonsituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

3.7.3. Wijziging naar natuur

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen in die zin dat de bestemming 'Agrarisch' wordt gewijzigd in de bestemming 'Natuur - 4' ten behoeve van de natuurontwikkeling, mits:
a. na toepassing van deze wijzigingsbevoegdheid de regels van artikel 14 van overeenkomstige toepassing zijn;
b. de wijzigingsbevoegdheid niet eerder wordt toegepast dan nadat de betreffende gronden voor de daadwerkelijke natuurontwikkeling in eigendom zijn verworven;
c. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht, de natuurlijke en landschappelijke waarden en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

3.7.4. Wijziging naar wonen ten behoeve van functieverandering

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen in die zin dat de bestemming 'Agrarisch', uitsluitend voorzover ter plaatse voorzien van een bouwperceel, wordt gewijzigd in de bestemming 'Wonen - 2' ten behoeve van een functieverandering van een bouwperceel, mits:
a. na toepassing van deze wijzigingsbevoegdheid de regels van artikel 24 van overeenkomstige toepassing zijn;
b. bij de toepassing van deze wijzigingsbevoegdheid de voorwaarden en criteria worden gehanteerd uit het Afsprakenkader Ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-oost, 31 juli 2012;
c. de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - bouwperceel" ter plaatse wordt verwijderd;
d. geen sprake is van een onevenredige beperking van de ontwikkelingsmogelijkheden van aangrenzende bedrijven;
e. in de voormalige bedrijfswoning een woonfunctie wordt ondergebracht;
f. het voormalige boerderijpand of andere beeldbepalende bouwvormen als landschappelijk waardevolle verschijningsvorm worden gehandhaafd;
g. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht, de milieusituatie, de woonsituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 4: Bedrijf

Link naar de toelichting van “Bedrijf”

4.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Bedrijf' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. gebouwen en overkappingen ten behoeve van:
    1. ambachtelijke bedrijvigheid in combinatie met detailhandel in ter plaatse vervaardigde producten en bijbehorende accessoires;
    2. museale doeleinden;
    3. (zakelijke) dienstverlening;
    4. wonen;

waarbij gestreefd wordt naar het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht;
met daaraan ondergeschikt:
b. kleinschalige duurzame energiewinning;
c. wegen en paden;
d. water;
e. stallingsruimte voor fietsen;
f. rustpunten;
met de daarbijbehorende:
g. tuinen, erven en terreinen;
h. andere bouwwerken.

4.2. Bouwregels

Deze bouwregels zijn eveneens van toepassing voor functies die na afwijken van de gebruiksregels binnen de bestemming zijn toegelaten.

4.2.1. Gebouwen en overkappingen

Voor het bouwen van de in lid 4.1 onder a bedoelde bouwwerken geldt:
a. de gebouwen en overkappingen worden binnen het bouwvlak gebouwd;
b. de goot- en bouwhoogte van een gebouw of overkapping bedragen ten hoogste de ter plaatse van de aanduiding 'maximale goot- en bouwhoogte (m)' aangegeven goot- en bouwhoogte.

4.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie, paardrijbakken, zwembaden en tennisbanen gebouwd;
b. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen bedraagt ten hoogste 1,00 m, met dien verstande dat de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen achter de voorgevel van de gebouwen ten hoogste 2,00 m bedraagt;
c. de bouwhoogte van palen en masten bedraagt ten hoogste 7,00 m;
d. de bouwhoogte van overige andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 5,00 m.

4.3. Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:
a. het gebruik van de gronden en bouwwerken voor andere bedrijvigheid dan bedoeld in lid 4.1 onder a;
b. het opslaan en/of stallen van producten, materiaal, en naar de aard daarmee gelijk te stellen goederen buiten de bedrijfsgebouwen, anders dan ten behoeve van het op hetzelfde perceel gevestigde bedrijf en de op hetzelfde perceel uitgeoefende bedrijfsactiviteiten;
c. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van verblijfsrecreatieve doeleinden en horecadoeleinden, anders dan ter plaatse van rustpunten.

Artikel 5: Bedrijf – Nutsvoorziening

Link naar de toelichting van “Bedrijf - Nutsvoorzieningen”

5.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Bedrijf - Nutsvoorziening' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. gebouwen en overkappingen ten behoeve van de waterhuishouding, de energievoorziening, en naar de aard daarmee gelijk te stellen openbare nutsvoorzieningen, niet zijnde geluidszoneringsplichtige inrichtingen en/of risicovolle inrichtingen;

met de daarbijbehorende:
b. terreinen;
c. water;
d. andere bouwwerken.

5.2. Bouwregels

5.2.1. Gebouwen en overkappingen

Voor het bouwen van gebouwen en overkappingen geldt:
a. een gebouw of overkapping wordt binnen een bouwvlak gebouwd;
b. de goot- en bouwhoogte van een gebouw of overkapping bedragen ten hoogste de ter plaatse van de aanduiding 'maximale goot- en bouwhoogte (m)' aangegeven goot- en bouwhoogte.

5.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie, paardrijbakken, zwembaden en tennisbanen gebouwd;
b. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen bedraagt ten hoogste 2,00 m;
c. de bouwhoogte van palen en masten bedraagt ten hoogste 7,00 m;
d. de bouwhoogte van overige andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 5,00 m.

Artikel 6: Bedrijventerrein

Link naar de toelichting van “Bedrijventerrein”

6.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Bedrijventerrein' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. gebouwen en overkappingen ten behoeve van:
   1. bedrijven die zijn genoemd in Bijlage 1 onder de categorieën 1 en 2, ter plaatse van de aanduiding "bedrijven tot en met categorie 2", alsmede naar de aard en invloed op de omgeving daarmee gelijk te stellen bedrijven;
   2. bedrijven die zijn genoemd in Bijlage 1 onder de categorieën 1, 2 en 3.1, ter plaatse van de aanduiding "bedrijven tot en met categorie 3.1", alsmede naar de aard en invloed op de omgeving daarmee gelijk te stellen bedrijven;

   met uitzondering van geluidszoneringsplichtige inrichtingen, risicovolle inrichtingen en vuurwerkbedrijven;
   3. een verenigingsgebouw, ter plaatse van de aanduiding "verenigingsleven";
   4. een supermarkt, ter plaatse van de aanduiding "supermarkt";
   5. garageboxen ten behoeve van berging en opslag;
   6. nutsvoorzieningen;

waarbij gestreefd wordt naar het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht;
met daaraan ondergeschikt:
b. kleinschalige duurzame energiewinning;
c. wegen en paden;
d. water;
e. stallingsruimte voor fietsen;
met de daarbijbehorende:
f. tuinen, erven en terreinen;
g. parkeervoorzieningen;
h. andere bouwwerken.

6.2. Bouwregels

6.2.1. Gebouwen en overkappingen

Voor het bouwen van de in lid 6.1 sub a genoemde gebouwen en overkappingen geldt:
a. gebouwen en overkappingen worden binnen het bouwvlak gebouwd;
b. de goot- en bouwhoogte van een gebouw of overkapping bedragen ten hoogste de ter plaatse van de aanduiding 'maximale goot- en bouwhoogte (m)' aangegeven goot- en bouwhoogte;
c. een gebouw wordt voorzien van een kap met een dakhelling van ten minste 45º, tenzij de bestaande dakhelling anders bedraagt, in welk geval tevens de bestaande dakhelling is toegestaan.

6.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:

a. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie, paardrijbakken, zwembaden en tennisbanen gebouwd;
b. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen bedraagt ten hoogste 2,00 m;
c. de bouwhoogte van palen en masten bedraagt ten hoogste 7,00 m;
d. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, bedraagt ten hoogste 5,00 m.

6.3. Afwijken van de bouwregels

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in lid 6.2.1. sub b in die zin dat een goothoogte van ten hoogste 3,50 m en een bouwhoogte van ten hoogste 7,00 m wordt toegestaan, mits:

a. deze afwijking alleen wordt toegepast indien per 2 garageboxen langskappen of dwarskappen worden gerealiseerd;
b. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het bebouwingsbeeld en de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht.

Artikel 7: Cultuur en ontspanning – Vuurtoren

Link naar de toelichting van “Cultuur en ontspanning - Vuurtoren”

7.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Cultuur en ontspanning - Vuurtoren' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. een vuurtoren, al dan niet in combinatie met een woonfunctie;
waarbij gestreefd wordt naar het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht;
met daaraan ondergeschikt:
b. dagrecreatieve voorzieningen, waaronder rustpunten;
c. kleinschalige duurzame energiewinning;
d. wegen en paden;
e. water;
f. stallingsruimte voor fietsen;
met de daarbijbehorende:
g. terreinen;
h. andere bouwwerken.

7.2. Bouwregels

7.2.1. Vuurtoren

Voor het bouwen van een vuurtoren geldt:
a. de vuurtoren wordt binnen het bouwvlak gebouwd;
b. de bouwhoogte van de vuurtoren bedraagt ten hoogste de bestaande hoogte.

7.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie, paardrijbakken, zwembaden en tennisbanen gebouwd;
b. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen bedraagt ten hoogste 2,00 m;
c. de bouwhoogte van palen en masten bedraagt ten hoogste 7,00 m;
d. de bouwhoogte van overige andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 5,00 m.

Artikel 8: Gemengd

Link naar de toelichting van “Gemengd”

8.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Gemengd' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. gebouwen en overkappingen ten behoeve van een woning en een atelier;
waarbij gestreefd wordt naar het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht;
met daaraan ondergeschikt:
b. kleinschalige duurzame energiewinning;
c. wegen en paden;
d. water;
e. stallingsruimte voor fietsen;
f. rustpunten;
met de daarbijbehorende:
g. tuinen, erven en terreinen;
h. andere bouwwerken.

8.2. Bouwregels

8.2.1. Gebouwen en overkappingen

Voor het bouwen van de in lid 8.1 sub a genoemde gebouwen en overkappingen geldt:
a. gebouwen en overkappingen worden binnen het bouwvlak gebouwd;
b. de goot- en bouwhoogte van een gebouw of overkapping bedragen ten hoogste de ter plaatse van de aanduiding 'maximale goot- en bouwhoogte (m)' aangegeven goot- en bouwhoogte.

8.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie, paardrijbakken, zwembaden en tennisbanen gebouwd;
b. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen bedraagt ten hoogste 1,00 m, met dien verstande dat de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen achter de voorgevel van de gebouwen ten hoogste 2,00 m bedraagt;
c. de bouwhoogte van palen en masten bedraagt ten hoogste 7,00 m;
d. de bouwhoogte van overige andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 5,00 m.

Artikel 9: Groen

Link naar de toelichting van “Groen”

9.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. groenstroken en beplanting;
b. water;
c. speelvoorzieningen;
waarbij gestreefd wordt naar het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht;
met daaraan ondergeschikt:
d. wegen en paden;
e. parkeervoorzieningen;
f. nutsvoorzieningen;
met de daarbijbehorende:
g. andere bouwwerken.

9.2. Bouwregels

9.2.1. Gebouwen en overkappingen

Op of in deze gronden worden geen gebouwen en overkappingen gebouwd.

9.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie, paardrijbakken, zwembaden en tennisbanen gebouwd;
b. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen bedraagt ten hoogste 1,00 m, met dien verstande dat de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen achter de voorgevel van de gebouwen ten hoogste 2,00 m bedraagt;
c. de bouwhoogte van palen en masten bedraagt ten hoogste 7,00 m;
d. de bouwhoogte van overige andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 5,00 m.

Artikel 10: Horeca

Link naar de toelichting van “Horeca”

10.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Horeca' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. bedrijfsgebouwen en overkappingen met bijbehorende terrassen, ten behoeve van:
   1. horecabedrijven in categorie I alsmede III, ter plaatse van de aanduiding "horeca van categorie I";
   2. horecabedrijven tot en met categorie II alsmede III, ter plaatse van de aanduiding "horeca tot en met categorie II";
   3. horecabedrijven I, II en III, ter plaatse van de aanduiding "horeca van categorie III";
b. bedrijfswoningen al dan niet in combinatie met ruimte voor:
   1. beroepsuitoefening aan huis c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten;
   2. mantelzorg;
   3. kleinschalig toeristisch overnachten;

waarbij gestreefd wordt naar het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht;
met daaraan ondergeschikt:
c. kleinschalige duurzame energiewinning;
d. wegen en paden;
e. water;
f. stallingsruimte voor fietsen;
g. rustpunten;
met de daarbijbehorende:
h. tuinen, erven en terreinen;
i. andere bouwwerken.

10.2. Bouwregels

Deze bouwregels zijn eveneens van toepassing voor functies die na afwijken van de gebruiksregels binnen de bestemming zijn toegelaten.

10.2.1. Gebouwen en overkappingen

Voor het bouwen van de in lid 10.1 onder a en b bedoelde bouwwerken geldt:
a. de gebouwen en overkappingen worden binnen het bouwvlak gebouwd;
b. een bedrijfswoning wordt uitsluitend in de eerste en/of hogere bouwlaag gebouwd;
c. de goot- en bouwhoogte van een hoofdgebouw of overkapping bedragen ten hoogste de ter plaatse van de aanduiding "maximale goot- en bouwhoogte (m)" aangegeven goot- en bouwhoogte.
d. ter plaatse van de aanduiding "specifieke bouwaanduiding - overbouwing" bedraagt de doorrijhoogte ten minste de bestaande doorrijhoogte.

10.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:

a. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie, paardrijbakken, zwembaden en tennisbanen gebouwd;
b. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen bedraagt ten hoogste 1,00 m, met dien verstande dat de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen achter de voorgevel van de bedrijfswoning(en) of de bedrijfsgebouw(en) ten hoogste 2,00 m bedraagt;
c. de bouwhoogte van terrasschotten/-afscheidingen bedraagt ten hoogste 1,50 m;
d. de bouwhoogte van palen en masten bedraagt ten hoogste 7,00 m;
e. de bouwhoogte van overige andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 10,00 m.

10.3. Afwijken van de bouwregels

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 10.2.1 onder f in die zin dat wordt afgeweken van de voorgeschreven goot- en bouwhoogte, mits:

a. de afwijking van de bestaande goot- en bouwhoogte en de bestaande dakhelling ten hoogste 15% bedraagt;
b. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de kenmerkende nokrichting per cluster of straatzijde;
c. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de kenmerkende geleidelijk oplopende bouwvolumes van de buurten en werven.

10.4. Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

a. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een beroepsuitoefening aan huis of een kleinschalige bedrijfsmatige activiteit in een bedrijfswoning zodanig dat de bedrijfsvloeroppervlakte meer bedraagt dan 30% van de totale gezamenlijke brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning en bijbehorende bouwwerken;
b. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van een kleinschalige toeristische overnachtingsmogelijkheid in een bedrijfswoning, zodanig dat de bedrijfsvloeroppervlakte meer bedraagt dan 30% van de totale gezamenlijke brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning en meer dan twee kamers worden gebruikt;
c. het gebruik van vrijstaande bijbehorende bouwwerken voor bewoning en voor een beroepsuitoefening aan huis c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteit, en/of een kleinschalige toeristische overnachtingsmogelijkheid.

10.5. Afwijken van de gebruiksregels

10.5.1. Kleinschalig toeristisch overnachten

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 10.4 onder b en c in die zin dat ten hoogste 50% van de brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning en bijbehorende bouwwerken tot een maximum van 100 m² wordt gebruikt voor het bieden van een kleinschalige toeristische overnachtingsmogelijkheid, mits:

a. dit geen onevenredige parkeerdruk met zich meebrengt;
b. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de woonsituatie, de verkeers- en parkeersituatie, de milieusituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

10.5.2. Mantelzorg

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in lid 10.4 onder c in die zin dat afhankelijke woonruimte in de zin van mantelzorg wordt toegestaan in een bijbehorend bouwwerk, mits:

a. eerst alle mogelijkheden van de aangebouwde bijbehorende bouwwerken optimaal benut worden om met inwoning een oplossing te bieden aan tijdelijke huisvesting ten behoeve van mantelzorg;
b. een dergelijke bewoning noodzakelijk is vanuit een oogpunt van mantelzorg;
c. de mantelzorg geboden wordt in de bestaande bebouwing;
d. de oppervlakte van de afhankelijke woonruimte beperkt blijft tot 60 m²;
e. het bijbehorend bouwwerk ten behoeve van de mantelzorg een ruimtelijke eenheid vormt met de op hetzelfde perceel gesitueerde bedrijfswoning, waarbij de maximale afstand van de bedrijfswoning tot het bijbehorend bouwwerk 20,00 m bedraagt;
f. dit geen onevenredige parkeerdruk met zich meebrengt;
g. geen sprake is van onevenredige schade voor de aangrenzende bedrijven, in die zin dat de bedrijven in hun ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt;
h. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht, de woonsituatie, de verkeers- en parkeersituatie, de milieusituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 11: Maatschappelijk

Link naar de toelichting van “Maatschappelijk”

11.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Maatschappelijk' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. gebouwen en overkappingen ten behoeve van:
    1. maatschappelijke voorzieningen;
    2. wonen, ter plaatse van de aanduiding "wonen";
    3. een bedrijfswoning, ter plaatse van de aanduiding "bedrijfswoning", met bijbehorende bouwwerken bij een bedrijfswoning al dan niet in combinatie met ruimte voor:
        a. beroepsuitoefening aan huis c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten;
        b. mantelzorg;
        c. kleinschalig toeristisch overnachten;

waarbij gestreefd wordt naar het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht;
met daaraan ondergeschikt:
b. kleinschalige duurzame energiewinning;
c. wegen en paden;
d. water;
e. stallingsruimte voor fietsen;
f. rustpunten;
met de daarbijbehorende:
g. tuinen, erven en terreinen;
h. andere bouwwerken.

11.2. Bouwregels

11.2.1. Gebouwen en overkappingen

Voor het bouwen van de in lid 11.1 onder a bedoelde gebouwen en overkappingen geldt:
a. de gebouwen en overkappingen worden binnen het bouwvlak gebouwd;
b. de goot- en bouwhoogte van een hoofdgebouw of overkapping bedragen ten hoogste de ter plaatse van de aanduiding 'maximale goot- en bouwhoogte (m)' aangegeven goot- en bouwhoogte;
c. in afwijking van het bepaalde in de voorgaande subleden mogen buiten het bouwvlak bijbehorende bouwwerken met een gezamenlijke oppervlakte van ten hoogste 60 m² per bestemmingsvlak en een bouwhoogte van ten hoogste 3,00 m worden gebouwd.

11.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie, paardrijbakken, zwembaden en tennisbanen gebouwd;

b. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen bedraagt ten hoogste 1,00 m, met dien verstande dat de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen achter de voorgevel van de hoofdgebouwen ten hoogste 2,00 m bedraagt;
c. de bouwhoogte van palen en masten bedraagt ten hoogste 7,00 m;
d. de bouwhoogte van overige andere bouwwerken, bedraagt ten hoogste 5,00 m.

11.3. Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:
a. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een beroepsuitoefening aan huis of een kleinschalige bedrijfsmatige activiteit in een bedrijfswoning zodanig dat de bedrijfsvloeroppervlakte meer bedraagt dan 30% van de totale gezamenlijke brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning en bijbehorende bouwwerken;
b. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van een kleinschalige toeristische overnachtingsmogelijkheid in een bedrijfswoning, zodanig dat de bedrijfsvloeroppervlakte meer bedraagt dan 30% van de totale gezamenlijke brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning en meer dan twee kamers worden gebruikt;
c. het gebruik van vrijstaande bijbehorende bouwwerken voor bewoning en voor een beroepsuitoefening aan huis c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteit, en/of een kleinschalige toeristische overnachtingsmogelijkheid.

11.4. Afwijken van de gebruiksregels

11.4.1. Kleinschalig toeristisch overnachten

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 11.3 onder b en c in die zin dat ten hoogste 50% van de brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning en bijbehorende bouwwerken tot een maximum van 100 m² wordt gebruikt voor het bieden van een kleinschalige toeristische overnachtingsmogelijkheid, mits:
a. dit geen onevenredige parkeerdruk met zich meebrengt;
b. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de woonsituatie, de verkeers- en parkeersituatie, de milieusituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

11.4.2. Mantelzorg

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in lid 11.3 onder c in die zin dat afhankelijke woonruimte in de zin van mantelzorg wordt toegestaan in een bijbehorend bouwwerk, mits:
a. eerst alle mogelijkheden van de aangebouwde bijbehorende bouwwerken optimaal benut worden om met inwoning een oplossing te bieden aan tijdelijke huisvesting ten behoeve van mantelzorg;
b. een dergelijke bewoning noodzakelijk is vanuit een oogpunt van mantelzorg;
c. de mantelzorg geboden wordt in de bestaande bebouwing;
d. de oppervlakte van de afhankelijke woonruimte beperkt blijft tot 60 m²;

e. het bijbehorend bouwwerk ten behoeve van de mantelzorg een ruimtelijke eenheid vormt met de op hetzelfde perceel gesitueerde bedrijfswoning, waarbij de maximale afstand van de bedrijfswoning tot het bijbehorend bouwwerk 20,00 m bedraagt;
f. dit geen onevenredige parkeerdruk met zich meebrengt;
g. geen sprake is van onevenredige schade voor de aangrenzende bedrijven, in die zin dat de bedrijven in hun ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt;
h. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht, de woonsituatie, de verkeers- en parkeersituatie, de milieusituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 12: Maatschappelijk – Begraafplaats

Link naar de toelichting van “Maatschappelijk - Begraafplaats”

12.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Maatschappelijk - Begraafplaats' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. een begraafplaats;
waarbij gestreefd wordt naar het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht;
met daaraan ondergeschikt:
b. kleinschalige duurzame energiewinning;
c. nutsvoorzieningen;
d. groenvoorzieningen;
e. verhardingen;
f. stallingsruimte voor fietsen;
met de daarbijbehorende:
g. gebouwen en overkappingen;
h. terreinen;
i. andere bouwwerken.

12.2. Bouwregels

12.2.1. Gebouwen en overkappingen

Voor het bouwen van gebouwen en overkappingen geldt:
a. uitsluitend de bestaande gebouwen en overkappingen zijn toegestaan.

12.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie gebouwd;
b. de bouwhoogte van palen en masten bedraagt ten hoogste 7,00 m;
c. de bouwhoogte van overige andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 5,00 m.

Artikel 13: Natuur – 1

Link naar de toelichting van “Natuur - 1”

13.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Natuur - 1' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. doeleinden van natuur en landschap, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het ecosysteem van het Natura 2000-gebied Markermeer en de daaraan eigen natuurlijke en landschappelijke waarden;
b. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde de beroepsvisserij;

waarbij gestreefd wordt naar het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht;
c. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde:
    1. integraal waterbeheer;
    2. dagrecreatief medegebruik, waaronder het varen met pleziervaartuigen;
    3. berging van schone baggerspecie;

met daaraan ondergeschikt:
d. kleinschalige duurzame energiewinning;

met de daarbijbehorende:
e. kaden en dijken;
f. andere bouwwerken.

13.2. Bouwregels

13.2.1. Gebouwen en overkappingen

Op of in deze gronden worden geen gebouwen en overkappingen gebouwd.

13.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie en dagrecreatief medegebruik gebouwd;
b. een aanlegsteiger wordt uitsluitend gebouwd ter plaatse van de aanduiding "aanlegsteiger";
c. de bouwhoogte van overige andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 3,00 m.

13.3. Afwijken van de bouwregels

13.3.1. Andere bouwwerken ten behoeve van dagrecreatief medegebruik

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in lid 13.2.2 onder c in die zin dat andere bouwwerken, ten behoeve van dagrecreatief medegebruik worden opgericht, mits:
a. deze afwijking uitsluitend wordt toegepast ten behoeve van de plaatsing van routeaanduidingen;
b. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de natuurlijke en landschappelijke waarden en de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht.

13.4. Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:
a. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van verblijfsrecreatieve doeleinden;
b. het gebruik van gronden ten behoeve van het zoeken naar en het winnen van diepe delfstoffen;
c. het aanleggen van aanleggelegenheden;
d. het bergen van verontreinigde baggerspecie;
e. het gebruik van gronden ten behoeve van zandwinning;
f. het gebruik van de gronden als ligplaats voor woonschepen, woonarken of casco's, die tot woonschip of woonark kunnen worden omgebouwd;
g. het ankeren van woonschepen of vaartuigen uitgezonderd in geval van calamiteiten.

13.5. Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

13.5.1. Vergunningplicht

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:
a. het aanplanten van riet en biezen;
b. het aanleggen van stranden;
c. het aanleggen van kaden en dijken;
d. het graven van geulen;
e. het bergen van bodemmateriaal.

13.5.2. Uitzonderingen

Het bepaalde in lid 13.5.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden die:
a. het normale onderhoud en/of het normale natuurbeheer betreffen;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

13.5.3. Toetsingscriteria

De omgevingsvergunning kan slechts worden verleend, mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de natuurlijke en landschappelijke waarden.

13.6. Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen in die zin dat ter plaatse van de aanduiding 'wro-zone - wijzigingsgebied' een chartersteiger ten behoeve van het aanleggen van riviercruiseschepen wordt gerealiseerd, mits:
a. een opstelplaats voor hulpdiensten aan het begin van de steiger wordt gerealiseerd in verband met bereikbaarheid en inzetdiepte voor de hulpdiensten;
b. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de natuurlijke en de landschappelijke waarden van het Markermeer;
c. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht.

Artikel 14: Natuur – 4

Link naar de toelichting van “Natuur - 4”

14.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Natuur - 4' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de natuurlijke en de landschappelijke waarden van het gebied;
waarbij gestreefd wordt naar het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht;
met daaraan ondergeschikt:
b. extensief agrarisch gebruik;
c. extensief dagrecreatief medegebruik;
d. kleinschalige duurzame energiewinning;
e. paden;
f. waterlopen en waterpartijen;
g. nutsvoorzieningen;
met de daarbijbehorende:
h. andere bouwwerken.

14.2. Bouwregels

14.2.1. Gebouwen en overkappingen

Op of in deze gronden worden geen gebouwen en overkappingen gebouwd.

14.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie en dagrecreatieve voorzieningen gebouwd;
b. de bouwhoogte van andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 3,00 m.

14.3. Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

14.3.1. Vergunningplicht

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:
a. het dempen van waterlopen;
b. het aanbrengen van oppervlakteverhardingen;
c. het aanbrengen en/of verwijderen van wal- en oeverbeschoeiingen;
d. het aanbrengen van voorzieningen ten behoeve van het dagrecreatief medegebruik;
e. het vergraven van oevers;
f. het aanbrengen van duikers;
g. het ontgronden en het afgraven en ophogen van gronden;
h. het aanplanten van bomen.

14.3.2. Uitzonderingen

Het bepaalde in lid 14.3.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden die:
a. het normale onderhoud en/of het normale natuurbeheer betreffen;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

14.3.3. Toetsingscriteria

De omgevingsvergunning kan slechts worden verleend, mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de natuurlijke en landschappelijke waarden en de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht.

Artikel 15: Recreatie – Haven

Link naar de toelichting van “Recreatie - Haven”

15.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Recreatie - Haven' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. een haven met aanleggelegenheden;
b. water;
waarbij gestreefd wordt naar het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht;
met daaraan ondergeschikt:
c. wegen en paden;
d. stallingsruimte voor fietsen;
met de daarbijbehorende:
e. erven en terreinen;
f. kaden en dijken;
g. dagrecreatieve voorzieningen;
h. parkeervoorzieningen;
i. nutsvoorzieningen;
j. groenvoorzieningen;
k. andere bouwwerken.

15.2. Bouwregels

15.2.1. Gebouwen en overkappingen

Op of in deze gronden worden geen gebouwen en overkappingen gebouwd.

15.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, geldt:
a. er worden geen bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie gebouwd;
b. de bouwhoogte van steigers bedraagt ten hoogste 1,50 m;
c. de bouwhoogte van palen en masten bedraagt ten hoogste 7,00 m;
d. de bouwhoogte van overige andere bouwwerken, waaronder meerpalen, bedraagt ten hoogste 5,00 m.

15.3. Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:
a. het gebruik van de gronden voor meer ligplaatsen dan het bestaande aantal;
a. het gebruik van vaartuigen voor permanente bewoning;
b. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van verblijfsrecreatieve doeleinden, anders dan verblijfsrecreatie in vaartuigen;
c. het gebruik van de gronden als ligplaats voor woonschepen, woonarken of casco's, die tot woonschip of woonark kunnen worden omgebouwd.

Artikel 16: Sport – IJsbaan

Link naar de toelichting van “Sport - IJsbaan”

16.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Sport - IJsbaan' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. een ijsbaan annex sportveld en evenemententerrein, waarbij een vijftal meerdaagse evenementen (ten hoogste 4 dagen inclusief op- en afbouw) per jaar is toegestaan;
b. gebouwen ten behoeve van:
    1. een ijsbaan;
    2. horeca voorzover ten dienste van en ondergeschikt aan de ijsbaan;
c. cultuurgrond;

waarbij gestreefd wordt naar het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht;
met daaraan ondergeschikt:
d. kleinschalige duurzame energiewinning;
e. wegen en paden;
f. nutsvoorzieningen;

met de daarbijbehorende:
g. parkeervoorzieningen;
h. groenvoorzieningen;
i. erven en terreinen;
j. andere bouwwerken.

16.2. Bouwregels

16.2.1. Gebouwen en overkappingen

Ter plaatse van de sportvelden zijn uitsluitend de bestaande gebouwen en overkappingen toegestaan.

16.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie gebouwd;
a. de bouwhoogte van lichtmasten bedraagt ten hoogste de bestaande hoogte;
b. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen bedraagt ten hoogste 2,00 m;
c. de bouwhoogte van overige andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 5,00 m.

Artikel 17: Sport – Sportvelden

Link naar de toelichting van “Sport - Sportvelden”

17.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Sport - Sportvelden' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. sportvelden;
a. gebouwen ten behoeve van:
    1. sportvelden;
    2. horeca voorzover ten dienste van en ondergeschikt aan de sport-, recreatieve en/of culturele functie;

waarbij gestreefd wordt naar het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht;
met daaraan ondergeschikt:
b. kleinschalige duurzame energiewinning;
c. wegen en paden;
d. nutsvoorzieningen;
e. een antennemast, ter plaatse van de aanduiding "antennemast";

met de daarbijbehorende:
f. parkeervoorzieningen;
g. groenvoorzieningen;
h. erven en terreinen;
i. andere bouwwerken.

17.2. Bouwregels

17.2.1. Gebouwen en overkappingen

Ter plaatse van de sportvelden zijn uitsluitend de bestaande gebouwen en overkappingen toegestaan.

17.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. er worden geen bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie gebouwd;
b. een antennemast wordt uitsluitend gebouwd ter plaatse van de aanduiding "antennemast";
c. de hoogte van een antennemast bedraagt ten hoogste de bestaande hoogte;
a. de bouwhoogte van lichtmasten bedraagt ten hoogste de bestaande hoogte;
b. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen bedraagt ten hoogste 2,00 m;
c. de bouwhoogte van overige andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 5,00 m.

Artikel 18: Tuin – Onbebouwd

Link naar de toelichting van “Tuin - Onbebouwd”

18.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Tuin - Onbebouwd' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. tuinen, behorende bij de op de aangrenzende gronden gelegen woonhuizen of woongebouwen;

met daaraan ondergeschikt:
b. nutsvoorzieningen;
c. kleinschalige duurzame energiewinning;

met de daarbijbehorende:
d. andere bouwwerken.

18.2. Bouwregels

18.2.1. Gebouwen en overkappingen

Op of in deze gronden worden geen gebouwen en overkappingen gebouwd, met uitzondering van erkers tot ten hoogste 1,00 m uit de voorgevel van het hoofdgebouw en tot een bouwhoogte van ten hoogste de hoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw vermeerderd met 0,20 m.

18.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. er worden geen bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie gebouwd;
b. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen bedraagt ten hoogste 1,00 m;
c. de bouwhoogte van de overige andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 3,00 m.

Artikel 19: Verkeer

Link naar de toelichting van “Verkeer”

19.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Verkeer' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. wegen, paden en pleinen;
b. sloten, bermen en beplanting;
c. parkeervoorzieningen;
waarbij gestreefd wordt naar het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht;
met daaraan ondergeschikt:
d. stallingsruimte voor fietsen;
e. botentewaterlaatplaatsen;
f. halteplaatsen ten behoeve van het openbaar vervoer;
g. oplaadpunten;
h. kleinschalige duurzame energiewinning;
met de daarbijbehorende:
i. bruggen, dammen en/of duikers, en naar de aard daarmee gelijk te stellen kunstwerken;
j. overige andere bouwwerken.

19.2. Bouwregels

19.2.1. Gebouwen en overkappingen

Op of in deze gronden worden geen gebouwen en overkappingen gebouwd.

19.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
- de bouwhoogte van andere bouwwerken, anders dan rechtstreeks ten behoeve van de geleiding, beveiliging en regeling van het verkeer, bedraagt ten hoogste 1,00 m.

19.3. Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:
a. het inrichten van het bestemmingsvlak anders dan volgens het bestaande profiel en het bestaande materiaalgebruik van de openbare ruimte, tenzij het plaatselijke, ondergeschikte aanpassingen zoals een bochtverruiming of de aansluiting van erven op de openbare ruimte betreft.

19.4. Afwijken van de gebruiksregels

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 19.3, mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht.

Artikel 20: Verkeer – Verblijf

Link naar de toelichting van “Verkeer - Verblijf”

20.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Verkeer - Verblijf' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. (woon)straten en pleinen;
b. voet- en rijwielpaden;
c. parkeervoorzieningen;
d. groenvoorzieningen;
e. nutsvoorzieningen;
waarbij gestreefd wordt naar het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht;
met daaraan ondergeschikt:
f. 2 gebouwen ten behoeve van (sanitaire) voorzieningen op het parkeerterrein, ter plaatse van de aanduiding "parkeerterrein";
g. een evenemententerrein ten behoeve van de Marker Havenfeesten die ieder jaar gedurende 4 dagen worden gehouden, en een vijftal andere meerdaagse evenementen (ten hoogste 4 dagen inclusief op- en afbouw) per jaar, ter plaatse van de aanduiding "evenemententerrein";
h. camperstandplaatsen voor kortdurend verblijf (korter dan 4 dagen), ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van verkeer - camperstandplaatsen";
i. garageboxen, ter plaatse van de aanduiding "garage";
j. stallingsruimte voor fietsen;
k. botentewaterlaatplaatsen;
l. halteplaatsen ten behoeve van het openbaar vervoer;
m. oplaadpunten;
n. kleinschalige duurzame energiewinning;
o. tuinen en erven;
p. speelvoorzieningen;
met de daarbijbehorende:
q. nutsvoorzieningen;
r. andere bouwwerken.

20.2. Bouwregels

20.2.1. Gebouwen en overkappingen

Op of in deze gronden worden geen gebouwen en overkappingen gebouwd, met uitzondering van:
a. garageboxen ter plaatse van de aanduiding "garage", waarbij de bouwhoogte van de garageboxen ten hoogste de bestaande hoogte bedraagt;
b. gebouwen ter plaatse van de aanduiding "parkeerterrein", waarbij ten hoogste 2 gebouwen met een totale gezamenlijke oppervlakte van 75 m² en een goothoogte van ten hoogste 3,00 m en een bouwhoogte van ten hoogste 5,00 m zijn toegestaan.

20.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:

a. er worden geen overkappingen gebouwd;
b. de bouwhoogte van terrasschotten/-afscheidingen bedraagt ten hoogste 1,50 m;
c. beunen en vlonders behorende bij aangrenzende hoofdgebouwen mogen uitsluitend worden gebouwd ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - beunen/vlonders';
d. de bouwhoogte van de overige andere bouwwerken, anders dan rechtstreeks ten behoeve van de geleiding, beveiliging en regeling van het verkeer, bedraagt ten hoogste 1,00 m bedragen.

20.3. Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

a. het inrichten van het bestemmingsvlak anders dan volgens het bestaande profiel en het bestaande materiaalgebruik van de openbare ruimte, tenzij het plaatselijke, ondergeschikte aanpassingen zoals een bochtverruiming of de aansluiting van erven op de openbare ruimte betreft.

20.4. Afwijken van de gebruiksregels

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 20.3, mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht.

Artikel 21: Water

Link naar de toelichting van “Water”

21.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. vaarten, sloten, en daarmee gelijk te stellen waterlopen ten behoeve van de wateraanvoer en -afvoer, de watersport, de waterberging en het behoud van de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden;

waarbij gestreefd wordt naar het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden het beschermd dorpsgezicht;
met daaraan ondergeschikt:
b. kleinschalige duurzame energiewinning;
c. botentewaterlaatplaatsen;
d. paden;

met de daarbijbehorende:
e. kaden, dijken en oeverstroken;
f. bruggen, dammen en duikers en daarmee gelijk te stellen overspanningen en overkluizingen;
g. andere bouwwerken.

21.2. Bouwregels

21.2.1. Gebouwen en overkappingen

Op of in deze gronden worden geen gebouwen en overkappingen gebouwd.

21.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie gebouwd;
b. er mogen geen vlonders en steigers worden gebouwd;
c. er worden uitsluitend eenvoudige houten wal- en oeverbeschoeiingen gebouwd;
d. uitsluitend de bestaande bruggen zijn toegestaan;
e. de bouwhoogte van overige andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 3,00 m.

21.3. Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:
- het gebruik van de gronden als ligplaats voor woonschepen, woonarken of casco's die tot woonschip of woonark kunnen worden omgebouwd.

21.4. Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

21.4.1. Vergunningplicht

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

a. het dempen van waterlopen;
b. het aanbrengen van oppervlakteverhardingen;
c. het aanbrengen en/of verwijderen van wal- en oeverbeschoeiingen;
d. het aanbrengen van botentewaterlaatplaatsen;
e. het aanbrengen van voorzieningen ten behoeve van het dagrecreatief medegebruik;
f. het vergraven van oevers;
g. het aanbrengen van duikers.

21.4.2. Uitzonderingen

Het bepaalde in 21.4.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

a. het normale onderhoud betreffen;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

21.4.3. Toetsingscriteria

De omgevingsvergunningen kunnen slechts worden verleend mits geen oneven-redige afbreuk wordt gedaan aan het kenmerkende patroon van de waterlopen dat werven en buurten begrenst, aan de waterhuishoudkundige functie van de waterlopen, en de landschappelijke en natuurlijke waarden en/of de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht.

Artikel 22: Water – Waterstaat

Link naar de toelichting van “Water - Waterstaat”

22.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Water - Waterstaat' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. werken ten behoeve van de primaire waterkering;
b. het behoud van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de waterkering;
waarbij gestreefd wordt naar het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht;
met daaraan ondergeschikt:
c. kleinschalige duurzame energiewinning;
d. het agrarisch en recreatief medegebruik;
e. nutsvoorzieningen;
f. wegen en paden;
g. water;
met de daarbijbehorende:
h. cultuurgrond;
i. andere bouwwerken, waaronder dammen en/of duikers.

22.2. Bouwregels

22.2.1. Gebouwen en overkappingen

Op of in deze gronden worden geen gebouwen en overkappingen gebouwd.

22.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie gebouwd;
b. de bouwhoogte van andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 5,00 m.

22.3. Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

22.3.1. Vergunningplicht

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:
a. het ophogen en afgraven van gronden;
b. het planten van bomen en het aanbrengen van andere beplanting die dieper wortelt of kan wortelen dan 0,30 m;
c. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.

22.3.2. Uitzonderingen

Het bepaalde in 22.3.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

a. het normale onderhoud betreffen;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

22.3.3. Toetsingscriteria

De omgevingsvergunning wordt uitsluitend verleend, mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de functie als primaire waterkering, alsmede de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de waterkering en de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht.

Artikel 23: Wonen – 1

Link naar de toelichting van “Wonen - 1”

23.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Wonen - 1' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. woonhuizen met bijbehorende bouwwerken al dan niet in combinatie met ruimte voor:
   1. beroepsuitoefening aan huis c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten;
   2. mantelzorg;
   3. kleinschalig toeristisch overnachten;

   alsmede in combinatie met:
   4. detailhandel en/of zakelijke dienstverlening al dan niet met bijbehorende opslagdoeleinden, ter plaatse van de aanduiding "gemengd";
   5. een museum, ter plaatse van de aanduiding "museum";
   6. maatschappelijke voorzieningen, ter plaatse van de aanduiding "maatschappelijk";

   waarbij gestreefd wordt naar het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht;

met daaraan ondergeschikt:
b. kleinschalige duurzame energiewinning;
c. rustpunten;
d. wegen, straten en paden;
e. water;

met de daarbijbehorende:
f. tuinen, erven en terreinen;
g. andere bouwwerken.

23.2. Bouwregels

Deze bouwregels zijn eveneens van toepassing voor functies die na afwijken van de gebruiksregels binnen de bestemming zijn toegelaten.

23.2.1. Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen geldt:
a. als hoofdgebouw worden uitsluitend woonhuizen gebouwd;
b. een hoofdgebouw wordt binnen het bouwvlak gebouwd;
c. de goot- en bouwhoogte van een hoofdgebouw bedragen ten hoogste de ter plaatse van de aanduiding 'maximale goot- en bouwhoogte (m)' aangegeven goot- en bouwhoogte;
d. de bestaande dakvorm van een hoofdgebouw wordt gehandhaafd.

23.2.2. Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken geldt:
a. bijbehorende bouwwerken mogen binnen een bouwvlak worden gebouwd;
b. buiten een bouwvlak mogen bijbehorende bouwwerken uitsluitend worden gebouwd ter plaatse van de aanduiding "specifieke bouwaanduiding - bleken 1', met dien verstande dat:

1. de goothoogte van deze bijbehorende bouwwerken ten hoogste 2,30 m bedraagt;
2. de gezamenlijke oppervlakte van de bijbehorende bouwwerken per hoofdgebouw ten hoogste 10 m² bedraagt;
3. de lengte/breedte-verhouding van de bijbehorende bouwwerken ten minste 1:1,5 bedraagt;
4. de bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak worden voorzien van een lessenaars- of zadeldak met een dakhelling tussen 30° en 45°;
5. ter plaatse van de aanduiding "specifieke bouwaanduiding - overbouwing" uitsluitend een overbouwing is toegestaan, waarbij de doorrijhoogte ten minste de bestaande doorrijhoogte bedraagt;
6. bestaande bijbehorende bouwwerken buiten de gronden ter plaatse van de aanduiding "specifieke bouwaanduiding - bleken 1" eveneens zijn toegestaan.

23.2.3. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:

a. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie gebouwd;
b. beunen en vlonders mogen uitsluitend worden gebouwd ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - beunen/vlonders';
c. de bouwhoogte van overige andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 1,00 m.

23.3. Afwijken van de bouwregels

23.3.1. Goot- en bouwhoogte en dakvorm

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 23.2.1 onder c en d in die zin dat wordt afgeweken van de voorgeschreven goot- en bouwhoogte en dakvorm, mits:

a. de afwijking van de bestaande goot- en bouwhoogte en de bestaande dakhelling ten hoogste 15% bedraagt;
b. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de kenmerkende nokrichting per cluster of straatzijde;
c. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de kenmerkende geleidelijk oplopende bouwvolumes van de buurten en werven.

23.3.2. Bijbehorende bouwwerken

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 23.2.2 onder b in die zin dat buiten de aangeduide gebieden bijbehorende bouwwerken worden gebouwd tot ten hoogste 12 m² per hoofdgebouw, mits:

a. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het doorzicht naar het centrum van de werf; dan wel
b. de afwijking gepaard gaat met een sanering van bijbehorende bouwwerken die het open karakter in belangrijke mate schaden, en daarmee per saldo een ruimtelijke verbetering oplevert;
c. de afwijking niet wordt toegepast ter plaatse van de aanduiding "specifieke bouwaanduiding - bleken 2";

23.3.3. Aankappingen

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 23.2.2 onder a en b in die zin dat aankappingen buiten het bouwvlak worden gebouwd met een verspringing onder de goothoogte van het hoofdgebouw, waarbij:
a. de diepte van een aankapping ten hoogste 1,20 m bedraagt;
b. vanuit een gezichtspunt ten hoogste een aankapping zichtbaar dient te zijn;
c. de toegankelijkheid van en het doorzicht door de stegen tussen de bebouwing behouden blijft.

23.3.4. Beunen/balkons

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 23.2.3 onder b in die zin dat beunen/balkons buiten het bouwvlak worden gebouwd, waarbij:
a. beunen/balkons aan ten hoogste 2 zijden van een hoofdgebouw zijn toegestaan en ondergeschikt dienen te zijn aan het hoofdgebouw;
b. het balkon/de beun een diepte heeft van ten hoogste 1,20 m;
c. deze afwijking uitsluitend wordt toegepast bij gebouwen in 2 bouwlagen met een kap, waarbij:
    1. de toegankelijkheid van en het doorzicht door de stegen tussen de bebouwing behouden blijft;

23.3.5. Bouwhoogte perceelafscheidingen

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 23.2.3 onder c in die zin dat:
a. de bouwhoogte van perceelafscheidingen wordt verhoogd tot ten hoogste 1,40 m, mits:
    1. de doorzichten naar het centrum van de werven zoveel mogelijk vrij blijven;
    2. de hoogte van de perceelafscheiding meeglooit met het maaiveld;
    3. ten hoogste een lengte van 5,00 m wordt gerealiseerd;
    4. de perceelafscheidingen bij voorkeur beperkt dienen te blijven tot een zone van 5 m rond de bouwvlakken;
    5. de afwijking niet wordt toegepast ter plaatse van de aanduiding "specifieke bouwaanduiding - bleken 2".

23.4. Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:
a. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een beroepsuitoefening aan huis of een kleinschalige bedrijfsmatige activiteit in een bedrijfswoning zodanig dat de bedrijfsvloeroppervlakte meer bedraagt dan 30% van de totale gezamenlijke brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning en bijbehorende bouwwerken;
b. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een kleinschalige toeristische overnachting in een bedrijfswoning zodanig dat de bedrijfsvloeroppervlakte meer bedraagt dan 30% van de totale gezamenlijke brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning en meer dan twee kamers worden gebruikt;
c. het gebruik van vrijstaande bijbehorende bouwwerken voor een beroepsuitoefening aan huis c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteit, en/of een kleinschalige toeristische overnachtingsmogelijkheid;

d. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van verblijfsrecreatieve doeleinden en horecadoeleinden, anders dan genoemd onder b en ter plaatse van rustpunten;
e. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van detailhandel, anders dan:
   1. productiegebonden detailhandel bij een beroepsuitoefening aan huis of een kleinschalige bedrijfsmatige activiteit;
   2. ter plaatse van de aanduiding "gemengd";
f. het gebruik van de gronden ten behoeve van een paardrijbak, zwembad en/of een tennisbaan.

23.5. Afwijken van de gebruiksregels

23.5.1. Kleinschalig toeristisch overnachten

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 23.4 onder b en c in die zin dat ten hoogste 50% van de brutovloeroppervlakte van het woonhuis en bijbehorende bouwwerken tot een maximum van 100 m² wordt gebruikt voor het bieden van een kleinschalige toeristische overnachtingsmogelijkheid, mits:
a. dit geen onevenredige parkeerdruk met zich meebrengt;
b. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de woonsituatie, de verkeers- en parkeersituatie, de milieusituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

23.5.2. Mantelzorg

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 23.4 onder c in die zin dat afhankelijke woonruimte in de zin van mantelzorg wordt toegestaan in een bijbehorend bouwwerk, mits:
a. eerst alle mogelijkheden van de aangebouwde bijbehorende bouwwerken optimaal benut worden om met inwoning een oplossing te bieden aan tijdelijke huisvesting ten behoeve van mantelzorg;
b. een dergelijke bewoning noodzakelijk is vanuit een oogpunt van mantelzorg;
c. de mantelzorg geboden wordt in de bestaande bebouwing;
d. de oppervlakte van de afhankelijke woonruimte beperkt blijft tot 60 m²;
e. het bijbehorend bouwwerk ten behoeve van de mantelzorg een ruimtelijke eenheid vormt met het op hetzelfde perceel gesitueerde woonhuis, waarbij de maximale afstand van het woonhuis tot het bijbehorend bouwwerk 20,00 m bedraagt;
f. dit geen onevenredige parkeerdruk met zich meebrengt;
g. geen sprake is van onevenredige schade voor de aangrenzende bedrijven, in dié zin dat de bedrijven in hun ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt;
h. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de woonsituatie, de verkeers- en parkeersituatie, de milieusituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

23.6. Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

23.6.1. Vergunningplicht

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

a. het aanbrengen van verhardingen met een oppervlakte groter dan 6 m² in tuinen en erven ter plaatse van de aanduiding "specifieke bouwaanduiding - bleken 1" en "specifieke bouwaanduiding - bleken 2";
b. het ophogen, afgraven (onder andere ten behoeve van ondergronds bouwen), afschuiven en/of egaliseren van gronden;
c. het uitvoeren van grondbewerkingen dieper dan 0,40 m;
d. het aanleggen van ondergrondse leidingen, uitgezonderd drainageleidingen.

23.6.2. Uitzonderingen

Het bepaalde in 23.6.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

a. het normale onderhoud betreffen;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

23.6.3. Toetsingscriteria

De omgevingsvergunning genoemd onder a. wordt uitsluitend verleend, mits het overwegend groene en open karakter van de tuinen, erven en bleken (bij voorkeur gras en geen opgaande beplanting) niet onevenredig wordt aangetast. Verharding ten behoeve van parkeren op eigen erf wordt beschouwd als een onevenredige aantasting.

De omgevingsvergunning onder b. t/m d. wordt uitsluitend verleend mits geen onevenredige aantasting van het karakteristieke hoogteverschil van de werven en van de verschijningsvorm van de werven en bleken plaatsvindt.

23.7. Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen ten behoeve van het samenvoegen van woonhuizen met een kleiner oppervlak dan 30 m², mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de kenmerkende geleding van bebouwingsclusters in individuele panden en het kenmerkende patroon van paden en stegen.

Artikel 24: Wonen - 2

24.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Wonen - 2' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. woonhuizen en bijbehorende bouwwerken, al dan niet in combinatie met ruimte voor:
   1. beroepsuitoefening aan huis c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten;
   2. mantelzorg;
   3. kleinschalig toeristisch overnachten;

waarbij gestreefd wordt naar het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht;
met daaraan ondergeschikt:
b. kleinschalige duurzame energiewinning;
c. rustpunten;
d. wegen, straten en paden;
e. parkeervoorzieningen;
f. groenvoorzieningen;
g. nutsvoorzieningen;
h. water;
met de daarbijbehorende:
i. tuinen, erven en terreinen;
j. andere bouwwerken.

24.2. Bouwregels

Deze bouwregels zijn eveneens van toepassing voor functies die na afwijken van de gebruiksregels binnen de bestemming zijn toegelaten.

24.2.1. Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen geldt:
a. als hoofdgebouw worden uitsluitend woonhuizen gebouwd;
b. een hoofdgebouw wordt binnen het bouwvlak gebouwd;
c. de goot- en bouwhoogte van een hoofdgebouw bedragen ten hoogste de ter plaatse van de aanduiding "maximale goot- en bouwhoogte (m)" aangegeven goot- en bouwhoogte;
d. een hoofdgebouw wordt voorzien van een kap.

24.2.2. Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken geldt:
a. bijbehorende bouwwerken worden op een afstand van ten minste 1,50 m achter de voorgevel van het hoofdgebouw dan wel het verlengde daarvan gebouwd;
b. bijbehorende bouwwerken worden uitsluitend op het zijerf gebouwd mits het zijerf grenst aan een ander zijerf, een voet- of fietspad, een parkeerplaats of een parkeerhaven;
c. de gezamenlijke oppervlakte van de bijbehorende bouwwerken bedraagt bij hoofdgebouwen in meer dan één bouwlaag niet meer dan 40% van het erf, met een maximum van 50 m² per hoofdgebouw;

d. de gezamenlijke oppervlakte van de bijbehorende bouwwerken bedraagt bij hoofdgebouwen in één bouwlaag niet meer dan 40% van het erf, met een maximum van 100 m² per hoofdgebouw;
e. de gezamenlijke oppervlakte van uitbreidingen van hoofdgebouwen bedraagt ten hoogste 30% van de oppervlakte van het oorspronkelijke hoofdgebouw;
f. de goothoogte van vrijstaande bijbehorende bouwwerken bedraagt ten hoogste 3,00 m;
g. de bouwhoogte van vrijstaande bijbehorende bouwwerken bedraagt, mits voorzien van een kap, ten hoogste 5,00 m;
h. de goothoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken bedraagt ten hoogste de hoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw, met dien verstande dat de goothoogte op zijerven bij hoekwoningen ten hoogste 4,00 m bedraagt.

24.2.3. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie gebouwd;
b. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen bedraagt ten hoogste 2,00 m, met dien verstande dat de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen:
    1. op een afstand van 1,50 m achter de voorgevel van het hoofdgebouw en het verlengde daarvan, en daarvoor ten hoogste 1,00 m mag bedragen;
    2. van 2,00 op de erfgrens bij zijerven bij hoekwoningen met twee straatgevels uitsluitend is toegestaan wanneer de zijtuin grenst aan een voetpad, fietspad en/of parkeerplaats of -haven;
c. de bouwhoogte van balkon- en dakterrasafscheidingen bedraagt ten hoogste 1,00 m;
d. de bouwhoogte van palen en masten bedraagt ten hoogste 7,00 m;
e. de bouwhoogte van de overige andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 5,00 m.

24.3. Afwijken van de bouwregels

Met een omgevingsvergunning kan, mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht, het straat- en bebouwingsbeeld, de woonsituatie en de verkeers- en parkeersituatie, worden afgeweken van het bepaalde in 24.2.3 onder c en d in die zin dat de oppervlakte van bijbehorende bouwwerken bij vrijstaande en halfvrijstaande woningen wordt vergroot tot ten hoogste 60 m² per hoofdgebouw, mits:
a. het in 24.2.3 onder c/d genoemde percentage van 40% niet wordt overschreden.

24.4. Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

a. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een beroepsuitoefening aan huis of een kleinschalige bedrijfsmatige activiteit in een bedrijfswoning zodanig dat de bedrijfsvloeroppervlakte meer bedraagt dan 30% van de totale gezamenlijke brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning en bijbehorende bouwwerken;
b. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een kleinschalige toeristische overnachting in een bedrijfswoning zodanig dat de bedrijfsvloeroppervlakte meer bedraagt dan 30% van de totale gezamenlijke brutovloeroppervlakte van de bedrijfswoning en meer dan twee kamers worden gebruikt;
c. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van verblijfsrecreatieve doeleinden en horecadoeleinden, anders dan kleinschalig toeristisch overnachten en/of rustpunten;
d. het gebruik van vrijstaande bijbehorende bouwwerken voor bewoning en voor een beroepsuitoefening aan huis c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteit, en/of een kleinschalige toeristische overnachtingsmogelijkheid;
e. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van detailhandel, anders dan productiegebonden detailhandel bij een beroepsuitoefening aan huis of een kleinschalige bedrijfsmatige activiteit.

24.5. Afwijken van de gebruiksregels

Met een omgevingsvergunning kan, mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht, de woonsituatie, de verkeers- en parkeersituatie en de milieusituatie, worden afgeweken van:
a. het bepaalde in 24.4 onder b en d in die zin dat maximaal 50% van de brutovloeroppervlakte van het woonhuis en bijbehorende bouwwerken tot een maximum van 100 m² wordt gebruikt voor het bieden van een kleinschalige toeristische overnachtingsmogelijkheid, mits:
    1. dit geen onevenredige parkeerdruk met zich meebrengt;
    2. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de woonsituatie, de verkeers- en parkeersituatie, de milieusituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
b. het bepaalde in 24.4 onder d in die zin dat bijbehorende bouwwerken bij een woning worden gebruikt voor mantelzorg, mits:
    1. eerst alle mogelijkheden van de aangebouwde bijbehorende bouwwerken optimaal benut worden om met inwoning een oplossing te bieden aan tijdelijke huisvesting ten behoeve van mantelzorg;
    2. een dergelijke bewoning noodzakelijk is vanuit een oogpunt van mantelzorg;
    3. de mantelzorg geboden wordt in de bestaande bebouwing;
    4. de oppervlakte van de afhankelijke woonruimte beperkt blijft tot 60 m²;
    5. het bijbehorend bouwwerk ten behoeve van de mantelzorg een ruimtelijke eenheid vormt met de op hetzelfde perceel gesitueerde (bedrijfs)woning, waarbij de maximale afstand van de woning tot het bijbehorend bouwwerk 20,00 m mag bedragen;
    6. dit geen onevenredige parkeerdruk met zich meebrengt;

7. geen sprake is van onevenredige schade voor de aangrenzende bedrijven, in dié zin dat de bedrijven in hun ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt;
8. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de woonsituatie, de verkeers- en parkeersituatie, de milieusituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 25: Wonen – Wooncentrum

Link naar de toelichting van “Wonen - Wooncentrum”

25.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Wonen - Wooncentrum' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. woongebouwen al dan niet in combinatie met ruimte voor:
    1. sociaal-/medische voorzieningen;
    2. sociaal-culturele voorzieningen;

waarbij gestreefd wordt naar het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht;
met daaraan ondergeschikt:
b. kleinschalige duurzame energiewinning;
c. wegen en paden;
d. nutsvoorzieningen;

met de daarbijbehorende:
e. parkeervoorzieningen;
f. groenvoorzieningen;
g. tuinen, erven en terreinen;
h. andere bouwwerken.

25.2. Bouwregels

25.2.1. Gebouwen

Voor het bouwen van gebouwen en overkappingen geldt:
a. een gebouw of overkapping wordt binnen het bouwvlak gebouwd;
b. de goot- en bouwhoogte van een gebouw of overkapping bedraagt ten hoogste de ter plaatse van de aanduiding "maximale goot- en bouwhoogte (m)" aangegeven goot- en bouwhoogte;
c. in afwijking van a. en b. mogen buiten het bouwvlak bijbehorende bouwwerken tot een oppervlakte van 50 m² en een bouwhoogte van 3,00 m worden gebouwd.

25.2.2. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. overkappingen worden uitsluitend binnen het bouwvlak worden gebouwd;
b. de bouwhoogte van overkappingen bedraagt ten hoogste 3,00 m;
c. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen bedraagt ten hoogste 2,00 m, met dien verstande dat de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen vóór de voorgevel van het hoofdgebouw en het verlengde daarvan ten hoogste 1,00 m bedraagt;
d. de bouwhoogte van overige andere bouwwerken, bedraagt ten hoogste 3,00 m.

Artikel 26: Leiding – Riool

Link naar de toelichting van “Leiding – Riool”

26.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Riool' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:
a. een strook ten behoeve van een rioolpersleiding en het onderhoud en beheer daarvan;
met de daarbijbehorende:
b. andere bouwwerken.

26.2. Bouwregels

26.2.1. Bouwwerken

In afwijking van het bepaalde bij de andere daar voorkomende bestemming(en) worden op of in deze gronden geen gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken gebouwd, anders dan ten behoeve van de aanvullende bestemming. Deze bepaling geldt niet voor bestaande bouwwerken.

26.2.2. Gebouwen en overkappingen

Op of in deze gronden worden geen gebouwen en overkappingen gebouwd.

26.2.3. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
- de bouwhoogte van andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 2,00 m.

26.3. Afwijken van de bouwregels

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 26.2.2 in die zin dat de in de andere daar voorkomende bestemming(en) genoemde gebouwen, overkappingen of andere bouwwerken, worden gebouwd, mits:
a. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het doelmatig en veilig functioneren van de betreffende nutsleiding.

26.4. Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

26.4.1. Vergunningplicht

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op de gronden van toepassing zijnde bestemmingen een omgevingsvergunning vereist:
a. het egaliseren en ophogen van gronden en/of het anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
b. het uitvoeren van graafwerkzaamheden dieper dan 0,30 m;
c. het in de grond drijven van voorwerpen dieper dan 0,30 m;
d. het aanleggen van oppervlakteverhardingen;

e. het planten van bomen en het aanbrengen van andere beplantingen die dieper wortelen of kunnen wortelen dan 0,30 m.

26.4.2. Uitzonderingen

Het bepaalde in 26.4.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:
a. het normale onderhoud betreffen;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan.

26.4.3. Toetsingscriteria

De omgevingsvergunning kan slechts worden verleend, mits hierdoor geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het doelmatig functioneren van de betreffende leiding.

26.5. Wijzigingsbevoegdheid

26.5.1. Verwijderen dubbelbestemming

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen in die zin dat de bestemming 'Leiding - Riool' wordt verwijderd, mits:
a. deze wijzigingsbevoegdheid wordt toegepast, mits sprake is van het verwijderen dan wel verleggen van een bestaande leiding;
b. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de milieusituatie, de natuurlijke en landschappelijke waarden, de bodemkundige, de cultuurhistorische waarden, de woonsituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 27: Waarde – Aardkundig

Link naar de toelichting van “Waarde - Aardkundig”

27.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Aardkundig' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:
- het behoud, het herstel en de uitbouw van de aardkundige waarden.

27.2. Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:
- het dempen en/of graven van sloten en/of andere waterlopen en/of -partijen.

27.3. Afwijken van de gebruiksregels

27.3.1. Werken en werkzaamheden

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 27.2 in die zin dat sloten en/of andere waterlopen en/of -partijen worden gedempt en/of gegraven, mits:
a. het om een zeer beperkte ingreep gaat die wordt uitgevoerd ten behoeve van een landbouwkundige noodzaak;
b. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de aardkundige waarden van het gebied.

27.4. Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

27.4.1. Vergunningplicht

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:
a. het ontgronden, diepploegen, egaliseren, afgraven en/of anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
b. het aanleggen van ondergrondse, bovengrondse hoofdtransport-, energie- en/of telecommunicatiekabels en/of -leidingen.

27.4.2. Uitzondering

Het bepaalde in 27.4.1. is niet van toepassing op werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden welke:
a. het normale onderhoud en het normaal agrarisch gebruik betreffen;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan;
c. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning.

27.4.3. Toetsingscriteria

De omgevingsvergunning kan slechts worden verleend, mits hierdoor geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de aardkundige waarden.

Artikel 28: Waarde - Archeologie 1

Link naar de toelichting van “Waarde – Archeologie 1”

28.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie 1' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:
- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

28.2. Bouwregels

28.2.1. Omgevingsvergunning voor het bouwen

Voor bouwwerken waarbij grondroerende werkzaamheden plaatsvinden moet alvorens een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt verleend, zijn aangetoond dat:
a. geen archeologische waarden aanwezig zijn; dan wel
b. dat de archeologische waarden door de bouwactiviteiten niet onevenredig worden geschaad; dan wel
c. dat de archeologische waarden door bouwactiviteiten kunnen worden verstoord.

28.2.2. Voorwaarden omgevingsvergunning voor het bouwen

Indien blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning voor het bouwen kunnen worden verstoord, kunnen één of meerdere van de volgende voorwaarden worden verbonden aan de omgevingsvergunning voor het bouwen:
a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg.

28.3. Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

28.3.1. Vergunningplichtige werken en werkzaamheden

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op de gronden van toepassing zijnde bestemmingen een omgevingsvergunning vereist:
a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
b. het rooien of vellen van houtopstanden;
c. de aanleg van verhardingen;
d. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
e. het graven, verbreden of dempen van sloten alsmede het aanleggen en intensiveren van drainage;
f. het in de grond brengen van voorwerpen;

g. het verrichten van graafwerkzaamheden;
h. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.

28.3.2. Uitzondering

Het bepaalde in 28.3.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden die:
a. het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen, waaronder begrepen het vervangen van drainagewerken;
b. reeds in uitvoering zijn ten tijde van het van kracht worden van het plan;
c. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen worden uitgevoerd, mits verricht door een daartoe bevoegde instantie.

28.3.3. Toetsingscriteria

De in 28.3.1 genoemde omgevingsvergunning wordt slechts verleend, mits:
a. is aangetoond dat geen archeologische waarden aanwezig zijn, dan wel;
b. is aangetoond dat de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden niet onevenredig worden geschaad, dan wel;
c. is aangetoond dat de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden kunnen worden verstoord.

28.3.4. Voorwaarden omgevingsvergunning

Indien blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden kunnen worden verstoord, kunnen één of meerdere van de volgende voorwaarden worden verbonden aan de omgevingsvergunning:
a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg.

28.4. Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen in die zin dat de bestemming 'Waarde - Archeologie 1' geheel of gedeeltelijk wordt verwijderd, indien op basis van archeologisch onderzoek door een archeologisch deskundige is aangetoond dat ter plaatse geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn.

Artikel 29: Waarde - Archeologie 2

Link naar de toelichting van “Waarde - Archeologie”

29.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie 2' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:
- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

29.2. Bouwregels

29.2.1. Omgevingsvergunning voor het bouwen

Voor bouwwerken waarbij grondroerende werkzaamheden over een oppervlakte groter dan 100 m² en dieper dan 0,35 m onder het maaiveld plaatsvinden moet alvorens een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt verleend, zijn aangetoond dat:
a. geen archeologische waarden aanwezig zijn; dan wel
b. dat de archeologische waarden door de bouwactiviteiten niet onevenredig worden geschaad; dan wel
c. dat de archeologische waarden door bouwactiviteiten kunnen worden verstoord.

29.2.2. Voorwaarden omgevingsvergunning voor het bouwen

Indien blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning voor het bouwen kunnen worden verstoord, kunnen één of meerdere van de volgende voorwaarden worden verbonden aan de omgevingsvergunning voor het bouwen:
a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg.

29.3. Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

29.3.1. Vergunningplichtige werken en werkzaamheden

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op de gronden van toepassing zijnde bestemmingen een omgevingsvergunning vereist:
a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen over een groter oppervlak dan 100 m²;
b. het rooien of vellen van houtopstanden over een groter oppervlak dan 100 m²;
c. de aanleg van verhardingen met een groter oppervlak dan 100 m² en op een grotere diepte dan 0,35 m;

d. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden met een groter oppervlak dan 100 m² en op een grotere diepte dan 0,35 m;
e. het graven, verbreden of dempen van sloten alsmede het aanleggen en intensiveren van drainage over of met een groter oppervlak dan 100 m² en op een grotere diepte dan 0,35 m;
f. het in de grond brengen van voorwerpen over een groter oppervlak dan 100 m² op een grotere diepte dan 0,35 m;
g. het verrichten van graafwerkzaamheden over een groter oppervlak dan 100 m² en dieper dan 0,35 m;
h. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur over een groter oppervlak dan 100 m² en op een grotere diepte dan 0,35 m.

29.3.2. Uitzondering

Het bepaalde in 29.3.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden die:
a. het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen, waaronder begrepen het vervangen van drainagewerken;
b. reeds in uitvoering zijn ten tijde van het van kracht worden van het plan;
c. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen worden uitgevoerd, mits verricht door een daartoe bevoegde instantie.

29.3.3. Toetsingscriteria

De in 29.3.1 genoemde omgevingsvergunning wordt slechts verleend, mits:
a. is aangetoond dat geen archeologische waarden aanwezig zijn, dan wel;
b. is aangetoond dat de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden niet onevenredig worden geschaad, dan wel;
c. is aangetoond dat de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden kunnen worden verstoord.

29.3.4. Voorwaarden omgevingsvergunning

Indien blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden kunnen worden verstoord, kunnen één of meerdere van de volgende voorwaarden worden verbonden aan de omgevingsvergunning:
a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg.

29.4. Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen in die zin dat de bestemming 'Waarde - Archeologie 2' geheel of gedeeltelijk wordt verwijderd, indien op basis van archeologisch onderzoek door een archeologisch deskundige is aangetoond dat ter plaatse geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn.

Artikel 30: Waarde - Archeologie 3

Link naar de toelichting van “Waarde - Archeologie”

30.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:
- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

30.2. Bouwregels

30.2.1. Omgevingsvergunning voor het bouwen

Voor bouwwerken waarbij grondroerende werkzaamheden over een oppervlakte groter dan 500 m² en dieper dan 0,35 m onder het maaiveld plaatsvinden moet alvorens een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt verleend, zijn aangetoond dat:
a. geen archeologische waarden aanwezig zijn; dan wel
b. dat de archeologische waarden door de bouwactiviteiten niet onevenredig worden geschaad; dan wel
c. dat de archeologische waarden door bouwactiviteiten kunnen worden verstoord.

30.2.2. Voorwaarden omgevingsvergunning voor het bouwen

Indien blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning voor het bouwen kunnen worden verstoord, kunnen één of meerdere van de volgende voorwaarden worden verbonden aan de omgevingsvergunning voor het bouwen:
a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg.

30.3. Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

30.3.1. Vergunningplichtige werken en werkzaamheden

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op de gronden van toepassing zijnde bestemmingen een omgevingsvergunning vereist:
a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen over een groter oppervlak dan 500 m²;
b. het rooien of vellen van houtopstanden over een groter oppervlak dan 500 m²;
c. de aanleg van verhardingen met een groter oppervlak dan 500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m;

d. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden met een groter oppervlak dan 500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m;
e. het graven, verbreden of dempen van sloten alsmede het aanleggen en intensiveren van drainage over of met een groter oppervlak dan 500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m;
f. het in de grond brengen van voorwerpen over een groter oppervlak dan 500 m² op een grotere diepte dan 0,40 m;
g. het verrichten van graafwerkzaamheden over een groter oppervlak dan 500 m² en dieper dan 0,40 m;
h. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur over een groter oppervlak dan 100 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m.

30.3.2. Uitzondering

Het bepaalde in 30.3.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden die:
a. het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen, waaronder begrepen het vervangen van drainagewerken;
b. reeds in uitvoering zijn ten tijde van het van kracht worden van het plan;
c. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen worden uitgevoerd, mits verricht door een daartoe bevoegde instantie.

30.3.3. Toetsingscriteria

De in 30.3.1 genoemde omgevingsvergunning wordt slechts verleend, mits:
a. is aangetoond dat geen archeologische waarden aanwezig zijn, dan wel;
b. is aangetoond dat de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden niet onevenredig worden geschaad, dan wel;
c. is aangetoond dat de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden kunnen worden verstoord.

30.3.4. Voorwaarden omgevingsvergunning

Indien blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden kunnen worden verstoord, kunnen één of meerdere van de volgende voorwaarden worden verbonden aan de omgevingsvergunning:
a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg.

30.4. Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen in die zin dat de bestemming 'Waarde - Archeologie 3' geheel of gedeeltelijk wordt verwijderd, indien op basis van archeologisch onderzoek door een archeologisch deskundige is aangetoond dat ter plaatse geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn.

Artikel 31: Waarde - Archeologie 4

Link naar de toelichting van “Waarde – Archeologie 4”

31.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie 4' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:
- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

31.2. Bouwregels

31.2.1. Omgevingsvergunning voor het bouwen

Voor bouwwerken waarbij grondroerende werkzaamheden over een oppervlakte groter dan 2.500 m² en dieper dan 0,40 m onder het maaiveld plaatsvinden moet alvorens een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt verleend, zijn aangetoond dat:
a. geen archeologische waarden aanwezig zijn; dan wel
b. dat de archeologische waarden door de bouwactiviteiten niet onevenredig worden geschaad; dan wel
c. dat de archeologische waarden door bouwactiviteiten kunnen worden verstoord.

31.2.2. Voorwaarden omgevingsvergunning voor het bouwen

Indien blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning voor het bouwen kunnen worden verstoord, kunnen één of meerdere van de volgende voorwaarden worden verbonden aan de omgevingsvergunning voor het bouwen:
a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg.

31.3. Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

31.3.1. Vergunningplichtige werken en werkzaamheden

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op de gronden van toepassing zijnde bestemmingen een omgevingsvergunning vereist:
a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen over een groter oppervlak dan 2.500 m²;
b. het rooien of vellen van houtopstanden over een groter oppervlak dan 2.500 m²;
c. de aanleg van verhardingen met een groter oppervlak dan 2.500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m;

d. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden met een groter oppervlak dan 2.500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m;
e. het graven, verbreden of dempen van sloten alsmede het aanleggen en intensiveren van drainage over of met een groter oppervlak dan 2.500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m;
f. het in de grond brengen van voorwerpen over een groter oppervlak dan 2.500 m² op een grotere diepte dan 0,40 m;
g. het verrichten van graafwerkzaamheden over een groter oppervlak dan 2.500 m² en dieper dan 0,40 m;
h. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur over een groter oppervlak dan 2.500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m.

31.3.2. Uitzondering

Het bepaalde in 31.3.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden die:
a. het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen, waaronder begrepen het vervangen van drainagewerken;
b. reeds in uitvoering zijn ten tijde van het van kracht worden van het plan;
c. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen worden uitgevoerd, mits verricht door een daartoe bevoegde instantie.

31.3.3. Toetsingscriteria

De in 31.3.1 genoemde omgevingsvergunning wordt slechts verleend, mits:
a. is aangetoond dat geen archeologische waarden aanwezig zijn, dan wel;
b. is aangetoond dat de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden niet onevenredig worden geschaad, dan wel;
c. is aangetoond dat de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden kunnen worden verstoord.

31.3.4. Voorwaarden omgevingsvergunning

Indien blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden kunnen worden verstoord, kunnen één of meerdere van de volgende voorwaarden worden verbonden aan de omgevingsvergunning:
a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg.

31.4. Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen door de bestemming 'Waarde - Archeologie 4' geheel of gedeeltelijk te verwijderen indien op basis van archeologisch onderzoek door een archeologisch deskundige is aangetoond dat ter plaatse geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn.

Artikel 32: Waarde - Cultuurhistorische waterlopen

Link naar de toelichting van “Waarde – Cultuurhistorische waterlopen”

32.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Cultuurhistorische waterlopen' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:
a. het behoud van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de waterlopen;

met de daarbijbehorende:
b. andere bouwwerken.

32.2. Bouwregels

32.2.1. Gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken

In afwijking van het bepaalde bij de andere ter plaatse aangewezen bestemmingen worden op of in deze gronden geen gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken gebouwd, anders dan ten behoeve van de dubbelbestemming.

32.2.2. Gebouwen en overkappingen

Op of in deze gronden worden geen gebouwen en overkappingen gebouwd.

32.2.3. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
- de bouwhoogte van de andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 10,00 m.

Artikel 33: Waterstaat – Waterkering

Link naar de toelichting van “Waterstaat – Waterkering”

33.1. Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:
- het behoud, het herstel en het beheer van de waterstaatsdoeleinden en de cultuurhistorische waarden.

33.2. Bouwregels

33.2.1. Gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken

In afwijking van het bepaalde bij de andere ter plaatse aangewezen bestemmingen worden op of in deze gronden geen gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken gebouwd, anders dan ten behoeve van de dubbelbestemming.

33.2.2. Gebouwen en overkappingen

Op of in deze gronden worden geen gebouwen en overkappingen gebouwd.

33.2.3. Andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
- de bouwhoogte van de andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 5,00 m.

33.3. Afwijken van de bouwregels

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 33.2.2 in die zin dat de in de andere daar voorkomende bestemming(en) genoemde gebouwen, overkappingen of andere bouwwerken, worden gebouwd, mits:
a. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het behoud, het herstel en het beheer van de waterstaatsdoeleinden en de cultuurhistorische waarden.

33.4. Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, en van werkzaamheden

33.4.1. Vergunningplicht

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op de gronden van toepassing zijnde bestemmingen een omgevingsvergunning vereist:
a. het ophogen en afgraven van gronden;
b. het aanbrengen van oppervlakteverhardingen;
c. het planten van bomen en het aanbrengen van andere beplanting die dieper wortelt of kan wortelen dan 0,30 m;
d. het aanleggen, dempen of vergraven van watergangen en/of -partijen.

33.4.2. Uitzonderingen

Het bepaalde in 33.4.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

a. het normale onderhoud betreffen;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

33.4.3. Toetsingscriteria

De omgevingsvergunning kan slechts worden verleend mits de waterkering en/of de landschappelijke en/of cultuurhistorische waarden niet onevenredig worden geschaad.

HOOFDSTUK 3 ALGEMENE REGELS

Artikel 34: Anti-dubbeltelregel

Grond welke eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Een eenmaal als bedrijfswoning gerealiseerd bouwwerk blijft bij de toepassing van deze regels aangemerkt als bedrijfswoning.

Artikel 35: Algemene bouwregels

35.1. Regeling dakterrassen

Voor dakterrassen geldt:
a. een dakterras aan de voorzijde van een woonhuis is niet toegestaan;
b. een dakterras op een vrijstaand bijbehorend bouwwerk is niet toegestaan;
c. een dakterras dient te worden omsloten door een hekwerk van 1,20 m hoogte. Dit hekwerk dient binnen de dakrand te worden geplaatst.

Artikel 36: Algemene gebruiksregels

36.1. Strijdig gebruik

Tot een gebruik, strijdig met de gegeven bestemmingen, wordt in ieder geval gerekend:

a. het gebruik van de gronden en bouwwerken voor meer woningen dan het bestaande aantal;
b. het gebruik van de gronden als standplaats voor kampeermiddelen, met uitzondering van de gronden waarvoor een omgevingsvergunning is verleend op basis van 3.5.1;
c. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting en/of het uitoefenen van straatprostitutie;
d. het gebruik van de gronden voor de opslag van schroot, afbraak- en/of bouwmaterialen, anders dan ten behoeve van de uitvoering van krachtens de bestemming toegelaten bouwactiviteiten en werken en werkzaamheden;
e. het storten van puin en/of afvalstoffen;
f. de stalling en opslag van aan het oorspronkelijk gebruik onttrokken voer-, vaar- en/of vliegtuigen;
g. het kennelijk ten verkoop stallen en opslaan van bruikbare en niet aan het oorspronkelijk gebruik onttrokken voer-, vaar- en/of vliegtuigen, anders dan ten behoeve van de uitvoering van krachtens de bestemming toegelaten verkoop;
h. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van het beproeven van voertuigen, de beoefening van motorsport en de gemotoriseerde modelsport, het houden van wedstrijden met motorvoertuigen of bromfietsen, het racen of crossen met motorvoertuigen of bromfietsen;
i. het gebruik van de gronden en bouwwerken als ligplaats voor woonschepen en recreatievaartuigen;
j. het gebruik van de gronden en bouwwerken voor de beoefening van de parasport en voor het gebruik van ultra lichte vliegtuigen;
k. het gebruik van gronden en bouwwerken voor lawaaimakende functies, zoals modelvliegtuigterreinen, motorsportterreinen, en daarmee vergelijkbare functies die verstoring van de rust veroorzaken binnen de in de Provinciale Milieuverordening van 11 juli 2011 aangewezen stiltegebieden;
l. het gebruik van gronden, gebouwen en/of overkappingen ten behoeve van de uitbreiding van de bestaande veestapel waarbij een toename plaatsvindt van de ammoniakemissie vanaf het betreffende agrarisch bedrijf of de betreffende gronden, als de kwaliteit van de natuurlijke habitat en habitatsoorten bij gevolg kan verslechteren en/of er een significant effect op de kwalificerende soorten van het maatgevende Natura2000-gebied.

36.2. Niet-strijdig gebruik

Tot een gebruik, strijdig met de gegeven bestemmingen, wordt in ieder geval **niet** gerekend:

a. het gebruik van de gronden en bouwwerken voor terrassen;
b. het gebruik van de gronden en bouwwerken voor weekmarkten;
c. het gebruik van de gronden en bouwwerken voor standplaatsen ten behoeve van detailhandel en/of dienstverlening.

Artikel 37: Algemene aanduidingsregels

37.1. vrijwaringszone - dijk

37.1.1. Aanduidingsomschrijving

De voor 'vrijwaringszone - dijk' aangeduide gronden zijn mede bestemd voor de bescherming van het doelmatig en veilig functioneren van de waterkeringen.

37.1.2. Bouwregels gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken

In afwijking van het bepaalde bij de ter plaatse voorkomende bestemming(en) worden op of in deze gronden geen gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken gebouwd, anders dan ten behoeve van deze gebiedsaanduiding.

37.1.3. Bouwregels andere bouwwerken

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:

- de bouwhoogte van andere bouwwerken, ten behoeve van deze aanvullende bestemming, anders dan rechtstreeks ten behoeve van de geleiding, beveiliging en regeling van het verkeer te water, bedraagt ten hoogste 2,00 m.

37.1.4. Afwijken van de bouwregels

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 37.1.2 in die zin dat in de daar voorkomende bestemmingen genoemde gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken, worden gebouwd, mits:

a. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de bescherming, ophoging, verbreding en verbetering van het doelmatig en veilig functioneren van de nabijgelegen waterkering.

37.1.5. Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen in die zin dat de aanduiding 'vrijwaringszone - dijk' ter plaatse wordt verwijderd, mits:

- het definitieve tracé van de reserveringszone is vastgesteld en de algemene aanduidingsregel aan dit tracé wordt aangepast.

Artikel 38: Algemene afwijkingsregels

Met een omgevingsvergunning kan, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht, het straat- en bebouwingsbeeld, de woonsituatie, de verkeersveiligheid, de sociale veiligheid, de milieusituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden, worden afgeweken van:

a. de bij recht in de bestemmingsregels gegeven maten, afmetingen, percentages, tot niet meer dan 15% van die maten, afmetingen en percentages;
b. de bestemmingsregels ten behoeve van de overschrijding van bouwgrenzen, voorzover zulks van belang is voor een technisch of esthetisch beter realiseren van bouwwerken dan wel voorzover zulks noodzakelijk is in verband met de werkelijke toestand van het terrein; de overschrijdingen mogen niet meer dan 3,00 m bedragen en geen vergroting van bouwvlakken inhouden anders dan bedoeld onder a;
c. de bestemmingsregels ten aanzien van de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, in die zin dat de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, wordt vergroot tot niet meer dan 10,00 m;
d. de bestemmingsregels ten aanzien van de maximale bouwhoogte van gebouwen in die zin dat de bouwhoogte van gebouwen ten behoeve van dakopbouwen met ten hoogste 1,00 m wordt vergroot;
e. het bepaalde ten aanzien van het bouwen van gebouwen binnen het bouw- c.q. het bestemmingsvlak in die zin dat de grenzen van het bouw- c.q. het bestemmingsvlak naar de buitenzijde worden overschreden door:
    1. erkers aan de voorgevel van het hoofdgebouw, mits:
        a. de diepte van een erker ten hoogste 1,00 m bedraagt;
        b. de bouwhoogte ten hoogste de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw, vermeerderd met 0,20 m, bedraagt;
    2. balkons, mits:
        a. de bouwgrens met niet meer dan 1,00 m wordt overschreden;
        b. de breedte niet meer dan tweederde van de voorgevelbreedte bedraagt;
    3. liftinstallaties ten behoeve van de huisvesting van minder validen, mits:
        a. de bouwgrens met niet meer dan 2,00 m wordt overschreden;
        b. de bouwhoogte ten hoogste 6,00 m bedraagt. de bij recht in de bestemmingsregels gegeven maten, afmetingen, percentages, tot niet meer dan 15% van die maten, afmetingen en percentages, mits dit van belang is voor technische realisering van bouwwerken in aansluiting op bestaande bouwwerken;
f. de bestemmingsregels ten aanzien van het bouwen van gebouwen in die zin dat ten behoeve van het kamperen bij agrarische bedrijven, gebouwtjes ten behoeve van sanitaire voorzieningen worden gebouwd, mits:
    1. de gezamenlijke oppervlakte van de gebouwen per kampeerterrein ten hoogste 50 m² bedraagt;
    2. de goothoogte van een gebouw ten hoogste 3,00 m bedraagt;
    3. tevens de in 3.5.1 genoemde omgevingsvergunning is verleend;
    4. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de natuurlijke en landschappelijke waarden, de woonsituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 39: Algemene wijzigingsregels

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen in die zin dat:

a. de dubbelbestemming 'Leiding - Riool' wordt aangebracht, mits:
   1. deze wijzigingsbevoegdheid uitsluitend wordt toegepast mits sprake is van het verleggen van een bestaande leiding;
   2. na toepassing van deze wijzigingsbevoegdheid de regels van artikel 26 van overeenkomstige toepassing zijn;
   3. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de milieusituatie, de natuurlijke en landschappelijke waarden, de bodemkundige, de cultuurhistorische en archeologische waarden, de woonsituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
b. de aanduiding 'vrijwaringszone - dijk' ter plaatse wordt aangebracht, mits:
   1. het definitieve tracé van de reserveringszone is vastgesteld en de gebiedsaanduiding aan dit tracé wordt aangepast;
   2. na toepassing van deze wijzigingsbevoegdheid de regels van artikel 37.1 van overeenkomstige toepassing zijn;
c. enige bestemming wordt gewijzigd in de bestemming 'Verkeer' of 'Verkeer - Verblijf' dan wel de bestemming 'Verkeer' of 'Verkeer - Verblijf' wordt gewijzigd in enige bestemming, mits:
   1. deze wijziging uitsluitend wordt toegepast voor incidentele verbredingen, bochtafsnijdingen, aanleg van rotondes, oversteekplaatsen, e.d. van wegen en paden;
   2. na toepassing van deze wijzigingsbevoegdheid de regels van artikel 19 of 20 dan wel de andere bestemming die deel van het wijzigingsplan uitmaakt van overeenkomstige toepassing zijn;
d. enige bestemming wordt gewijzigd in de bestemming 'Water' dan wel de bestemming 'Water' wordt gewijzigd in enige bestemming, mits:
   1. deze wijziging uitsluitend wordt toegepast voor de incidentele aanleg van vaarten, verbredingen van waterlopen ten behoeve van waterberging en/of de aanleg van natuurvriendelijke oevers, bochtafsnijdingen, kleine verleggingen, e.d. van vaarwegen c.a.;
   2. na toepassing van deze wijzigingsbevoegdheid de regels van artikel 21 dan wel de andere bestemming die deel van het wijzigingsplan uitmaakt van overeenkomstige toepassing zijn.

Artikel 40: Overige regels

40.1. Uitsluiting aanvullende werking Bouwverordening

De voorschriften van de Bouwverordening ten aanzien van onderwerpen van stedenbouwkundige aard blijven overeenkomstig het gestelde in artikel 9 lid 2 van de Woningwet buiten toepassing, behoudens ten aanzien van de volgende onderwerpen:

a. de bereikbaarheid van gebouwen voor wegverkeer;
b. de bereikbaarheid van gebouwen voor gehandicapten;
c. het bouwen bij hoogspanningsleidingen en ondergrondse hoofdtransportleidingen;
d. de parkeergelegenheid en laad- en losmogelijkheden;
e. de ruimte tussen bouwwerken.

40.2. Natura 2000

Burgemeester en Wethouders houden bij het toestaan van bouwwerken en werken en werkzaamheden rekening met de specifieke bescherming en instandhouding van de Natura 2000 - gebieden, zoals die zijn weergegeven in bijlage 3 van de toelichting, door het voorkómen van significant negatieve aantasting van de natuurlijke kenmerken van de gebieden, zodanig dat er geen strijd met de Natuurbeschermingswet 1998 zal zijn.

HOOFDSTUK 4 OVERGANGS- EN SLOTREGELS

Artikel 41: Overgangsrecht

41.1. Overgangsrecht bouwwerken

a. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,
   1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
   2. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

b. Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van het bepaalde in het eerste lid een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10%.

c. Het eerste lid is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

41.2. Overgangsrecht gebruik

a. Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet, behoudens voor zover uit de Richtlijn 79/409/EEG en 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand onderscheidenlijk van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna beperkingen voortvloeien ten aanzien van ten tijde van de inwerkingtreding van het bestemmingsplan bestaand gebruik.

b. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in het eerste lid, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

c. Indien het gebruik, bedoeld in het eerste lid, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

d. Het eerste lid is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 42: Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels van het
Bestemmingsplan Marken 2013.

Behorende bij het besluit van ..... 2013.

===

BIJLAGE 1

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008	OMSCHRIJVING	CAT
01	**01**	**LANDBOUW EN DIENSTVERLENING TEN BEHOEVE VAN DE LANDBOUW**	
014	016	Dienstverlening ten behoeve van de landbouw	
		1. plantsoenendiensten en hoveniersbedrijven: b.o. < 500 m^2	2
		2. plantsoenendiensten en hoveniersbedrijven: b.o.>= 500 m^2	3.1
0142	0162	KI-stations	2
02	**02**	**BOSBOUW EN DIENSTVERLENING TEN BEHOEVE VAN BOSBOUW**	
020	021, 022, 024	Bosbouwbedrijven	3.1
05	**03**	**VISSERIJ- EN VISTEELTBEDRIJVEN**	
0501.1	0311	Zeevisserijbedrijven	3.2
0501.2	0312	Binnenvisserijbedrijven	3.1
0502	032	Vis- en schaaldierkwekerijen:	
		1. oester-, mossel- en schelpenteeltbedrijven	3.2
		2. visteeltbedrijven	3.1
11	**06**	**AARDOLIE- EN AARDGASWINNING**	
111	061, 062	Aardolie- en aardgaswinning:	
	061	1. aardoliewinputten	4.1
	062	2. aardgaswinning inclusief gasbehandeling.instrumenten: < 100.000.000 N m^3/d	5.1
	062	3. aardgaswinning inclusief gasbehandeling instrumenten: >= 100.000.000 N m^3/d	5.2
15	**10, 11**	**VERVAARDIGING VAN VOEDINGSMIDDELEN EN DRANKEN**	
151	101, 102	Slachterijen en overige vleesverwerking:	
		1. slachterijen en pluimveeslachterijen	3.2
	101	2. vetsmelterijen	5.2
		3. bewerkingsinrichting van darmen en vleesafval	4.2
		4. vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. > 1000 m^2	3.2
		5. vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. <= 1000 m^2	3.1
		6. vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. <= 200 m^2	3.1
	101, 102	5. loonslachterijen	3.1
152	102	Visverwerkingsbedrijven:	
		1. drogen	5.2
		2. conserveren	4.1
		3. roken	4.2
		4. verwerken anderszins: p.o. > 1000 m^2	4.2
		5. verwerken anderszins: p.o.<= 1000 m^2	3.2
		6. verwerken anderszins: p.o. <= 300 m^2	3.1
1531	1031	Aardappelproducten fabrieken	
		1. vervaardiging van aardappelproducten	4.2
		2. vervaardiging van snacks met p.o. < 2000 m^2	3.1
1532, 1533	1032, 1039	Groente- en fruitconservenfabrieken:	
		1. jam	3.2
		2. groente algemeen	3.2
		3. met koolsoorten	3.2
		4. met drogerijen	4.2
		5. met uienconservering (zoutinleggerij)	4.2
1541	104101	Vervaardiging van ruwe plantaardige en dierlijke oliën en vetten:	
		1. p.c. < 250.000 t/j	4.1
		2. p.c. >= 250.000 t/j	4.2
1542	104102	Raffinage van plantaardige en dierlijke oliën en vetten:	
		1. p.c. < 250.000 t/j	4.1
		2. p.c. >= 250.000 t/j	4.2
1543	1042	Margarinefabrieken:	
		1. p.c. < 250.000 t/j	4.1
		2. p.c. >= 250.000 t/j	4.2
1551	1051	Zuivelproductenfabrieken:	
		1. gedroogde producten p.c. >= 1,5 t/u	5.1
		2. geconcentreerde producten, verdampingscapaciteit >=20 t/u	5.1
		3. melkproductenfabrieken v.c. < 55.000 t/j	3.2
		4. melkproductenfabrieken v.c. >= 55.000 t/j	4.2
		5. overige zuivelproductenfabrieken	4.2

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008	OMSCHRIJVING	CAT
1552	1052	1. consumptie-ijsfabrieken p.o. > 200 m^2	3.2
		2. consumptie-ijsfabrieken p.o. <= 200 m^2	2
1561	1061	Meelfabrieken:	
		1. p.c. < 500 t/u	4.2
		2. p.c. >= 500 t/u	4.1
		Grutterswarenfabrieken	4.1
1562	1062	Zetmeelfabrieken:	
		1. p.c. < 10 t/u	4.1
		2. p.c. >= 10 t/u	4.2
1571	1091	Veevoederfabrieken:	
		1. destructiebedrijven	5.2
		2. beender-, veren-, vis- en vleesmeelfabriek	5.2
		3. drogerijen (gras, pulp, groenvoeder, veevoeder) cap.<10 t/u water	4.2
		4. drogerijen (gras, pulp, groenvoeder, veevoeder cap.>=10 t/u water	5.2
		5. mengvoeder, p.c. < 100 t/u	4.1
		6. mengvoeder, p.c. >= 100 t/u	4.2
1572	1092	Vervaardiging van voer voor huisdieren	4.1
1581	1071	Broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen:	
		1. v.c. < 7500 kg meel/week, bij gebruik van charge-ovens	2
		2. v.c.>= 7500 kg meel/week	3.2
1582	1072	Banket-, biscuit- en koekfabrieken	3.2
1583	1081	Suikerfabrieken:	
		1. v.c. < 2.500 t/j	5.1
		2. v.c. >= 2.500 t/j	5.2
1584	10821	Verwerking cacaobonen en vervaardiging chocolade- en suikerwerk:	
		1. cacao- en chocoladefabrieken: p.o. >2.000 m^2	5.1
		2. cacao- en chocoladefabrieken vervaardigen van chocoladewerken met p.o. < 2.000 m^2	3.2
		3. cacao- en chocoladefabrieken vervaardigen van chocoladewerken met p.o. <= 200 m^2	2
		4. Suikerwerkfabrieken met suiker branden	4.2
		5. Suikerwerkfabrieken zonder suiker branden p.o. > 200 m^2	3.2
		6. Suikerwerkfabrieken zonder suiker branden p.o. <= 200 m^2	2
1585	1073	Deegwarenfabrieken	3.1
1586	1083	Koffiebranderijen en theepakkerijen:	
		1. koffiebranderijen	5.1
		2. theepakkerijen	3.2
1587	108401	Vervaardiging van azijn, specerijen en kruiden	4.1
1589	1089	Vervaardiging van overige voedingsmiddelen	4.1
1589.1		Bakkerijgrondstoffenfabrieken	4.1
1589.2		Soep- en soeparomafabrieken:	
		1. zonder poederdrogen	4.1
		2. met poederdrogen	4.2
1591	110101	Destilleerderijen en likeurstokerijen	4.2
1592	110102	Vervaardiging van ethylalcohol door gisting:	
		1. p.c. < 5.000 t/j	4.1
		2. p.c. >= 5.000 t/j	4.2
1593 t/m 1595	1102 t/m 1104	Vervaardiging van wijn, cider, e.d.	2
1596	1105	Bierbrouwerijen	4.2
1597	1106	Mouterijen	4.2
1598	1107	Mineraalwater- en frisdrankfabrieken	3.2
16	**12**	**VERWERKING VAN TABAK**	
160	120	Tabaksverwerkende industrie	4.1
17	**13**	**VERVAARDIGING VAN TEXTIEL**	
171	131	Bewerken en spinnen van textielvezels	3.2
172	132	Weven van textiel:	
		1. aantal weefgetouwen < 50	3.2
		2. aantal weefgetouwen >= 50	4.2
173	133	Textielveredelingsbedrijven	3.1
174, 175	139	Vervaardiging van textielwaren	3.1
1751	1393	Tapijt-, kokos- en vloermattenfabrieken	4.1
176, 177	139, 143	Vervaardiging van gebreide en gehaakte stoffen en artikelen	3.1
18	**14**	**VERVAARDIGING VAN KLEDING: BEREIDEN EN VERVEN VAN BONT**	
181	141	Vervaardiging kleding van leer	3.1
182		Vervaardiging van kleding en -toebehoren (exclusief van leer)	2
183	142, 151	Bereiden en verven van bont, vervaardiging van artikelen van bont	3.1

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008	OMSCHRIJVING	CAT
19	**15**	**VERVAARDIGING VAN LEER EN LEDERWAREN (EXCLUSIEF KLEDING)**	
191	151, 152	Lederfabrieken	4.2
192	151	Lederwarenfabrieken (exclusief kleding en schoeisel)	3.1
193	152	Schoenenfabrieken	3.1
20	**16**	**HOUTINDUSTRIE EN VERVAARDIGING ARTIKELEN VAN HOUT, RIET, KURK E.D.**	
2010.1	16101	Houtzagerijen	3.2
2010.2	16102	Houtconserveringsbedrijven:	
		1. met creosootolie	4.1
		2. met zoutoplossingen	3.1
202	1621	Fineer- en plaatmaterialenfabrieken	3.2
203, 204, 205	162	1. Timmerwerkfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout	3.2
203, 204, 205		2. Timmerwerkfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout, p.o. < 200 m^2	3.1
205	162902	Kurkwaren-, riet- en vlechtwerkfabrieken	2
21	**17**	**VERVAARDIGING VAN PAPIER, KARTON EN PAPIER- EN KARTONWAREN**	
2111	1711	Vervaardiging van pulp	4.1
2112	1712	Papier- en kartonfabrieken:	
		1. p.c. < 3 t/u	3.1
		2. p.c. 3 - 15 t/u	4.1
		3. p.c. >= 15 t/u	4.2
212	172	Papier- en kartonwarenfabrieken	3.2
2121.2	17212	Golfkartonfabrieken:	
		1. p.c. < 3 t/u	3.2
		2. p.c. >= 3 t/u	4.1
22	**58**	**UITGEVERIJEN, DRUKKERIJEN EN REPRODUCTIE VAN OPGENOMEN MEDIA**	
221	581	Uitgeverijen (kantoren)	1
2221	1811	Drukkerijen van dagbladen	3.2
2222	1812	Drukkerijen (vlak- en rotatie-diepdrukkerijen)	3.2
2222.6	18129	Kleine drukkerijen en kopieerinrichtingen	2
2223	1814	Grafische afwerking	1
		Binderijen	2
2224	1813	Grafische reproductie en zetten	2
2225	1814	Overige grafische activiteiten	2
223	182	Reproductiebedrijven opgenomen media	1
23	**19**	**AARDOLIE- EN STEENKOOLVERWERKINGSINDUSTRIE BEWERKING SPLIJT- EN KWEEKSTOFFEN**	
231	191	Cokesfabrieken	5.3
2320.1	19201	Aardolieraffinaderijen	6
2320.2	19202	Smeeroliën- en vettenfabrieken	3.2
		Recyclingbedrijven voor afgewerkte olie	4.2
		Aardolieproductenfabrieken niet eerder genoemd.	4.2
24	**20**	**VERVAARDIGING VAN CHEMISCHE PRODUCTEN**	
2411	2011	Vervaardiging van industriële gassen:	
		1. luchtscheidingsinstallatie v.c. >= 10 t/d lucht	5.2
		2. overige gassenfabrieken, niet explosief	5.1
		3. overige gassenfabrieken, explosief	5.1
2412	2012	Kleur- en verfstoffenfabrieken	4.1
2413		Anorganische chemische grondstoffenfabrieken:	
		1. niet vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	4.2
		2. vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	5.3
2414.1	20141	Organische chemische grondstoffenfabrieken:	
		1. niet vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	4.2
		2. vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	5.3
		Methanolfabrieken:	
		1. p.c. < 100.000 t/j	4.1
		2. p.c. >= 100.000 t/j	4.2
2414.2	20149	Vetzuren en alkanolenfabrieken (niet synthetisch):	
		1. p.c. < 50.000 t/j	4.2
		2. p.c. >= 50.000 t/j	5.1
2415	2015	Kunstmeststoffenfabrieken	5.1
2416	2016	Kunstharsenfabrieken e.d.	5.2

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008	OMSCHRIJVING	CAT
242	202	Landbouwchemicaliënfabrieken:	
		1. fabricage	5.3
		2. formulering en afvullen	5.1
243	203	Verf,- lak- en vernisfabrieken	4.2
2441	2110	Farmaceutische grondstoffenfabrieken:	
		1. p.c. < 1.000 t/j	4.2
		2. p.c. >= 1.000 t/j	5.1
2442	2120	Farmaceutische productenfabrieken:	
		1. formulering en afvullen geneesmiddelen	3.1
		2. verbandmiddelenfabrieken	2
2451	2041	Zeep-, was- en reinigingsmiddelenfabrieken	4.2
2452	2042	Parfumerie- en cosmeticafabrieken	4.2
2461	2051	Kruit-, vuurwerk- en springstoffenfabrieken	5.3
2462	2052	Lijm- en plakmiddelenfabrieken:	
		1. zonder dierlijke grondstoffen	3.2
		2. met dierlijke grondstoffen	5.1
2464	205902	Fotochemische productenfabrieken	3.2
2466	205903	Chemische kantoorbenodigdhedenfabrieken	3.1
		Overige chemische productenfabrieken n.e.g.	4.1
247	2060	Kunstmatige synthetische garen- en vezelfabrieken	4.2
25	**22**	**VERVAARDIGING VAN PRODUCTEN VAN RUBBER EN KUNSTSTOF**	
2511	221101	Rubberbandenfabrieken	4.2
2512	221102	Loopvlakvernieuwingsbedrijven:	
		1. vloeroppervlakte < 100 m²	3.1
		2. vloeroppervlakte > 100 m²	4.1
2513	2219	Rubber-artikelenfabrieken	3.2
252	222	Kunststofverwerkende bedrijven:	
		1. zonder fenolharsen	4.1
		2. met fenolharsen	4.2
		3. productie van verpakkingsmaterialen en assemblage van kunststof bouwmaterialen	3.1
26	**23**	**VERVAARDIGING VAN GLAS, AARDEWERK, CEMENT-, KALK- EN GIPSPRODUCTEN**	
261	231	Glasfabrieken:	
		1. glas en glasproducten, p.c. < 5.000 t/j	3.2
		2. glas en glasproducten, p.c. >= 5.000 t/j	4.2
		3. glaswol en glasvezels, p.c. < 5.000 t/j	4.2
		4. glaswol en glasvezels, p.c. >= 5.000 t/j	5.1
2615	231	Glasbewerkingsbedrijven	3.1
262, 263	232, 234	Aardewerkfabrieken:	
		1. vermogen elektrische ovens totaal < 40 kW	2
		2. vermogen elektrische ovens totaal >= 40 kW	3.2
264	233	Baksteen- en baksteenelementenfabrieken	4.1
		Dakpannenfabrieken	4.1
2651	2351	Cementfabrieken:	
		1. p.c. < 100.000 t/j	5.1
		2. p.c. >= 100.000 t/j	5.3
2652	235201	Kalkfabrieken:	
		1. p.c. < 100.000 t/j	4.1
		2. p.c. >= 100.000 t/j	5.3
2653	235202	Gipsfabrieken:	
		1. p.c. < 100.000 t/j	4.1
		2. p.c. >= 100.000 t/j	5.1
2661.1	23611	Betonwarenfabrieken:	
		1. zonder persen, triltafels en bekistingstrillers	4.1
		2. met persen, triltafels of bekistingstrillers, p.c. < 100 t/d	4.2
		3. met persen, triltafels of bekistingstrillers, p.c. >= 100 t/d	5.2
2661.2	23612	Kalkzandsteenfabrieken:	
		1. p.c. < 100.000 t/j	3.2
		2. p.c. >= 100.000 t/j	4.2
2662	2362	Mineraalgebonden bouwplatenfabrieken	3.2
2663, 2664	2363, 2364	Betonmortelcentrales:	
		1. p.c. < 100 t/u	3.2
		2. p.c. >= 100 t/u	4.2
2665, 2666	2365, 2369	Vervaardiging van producten van beton, (vezel)cement en gips:	
		1. p.c. < 100 t/d	3.2
		2. p.c. >= 100 t/d	4.2

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008	OMSCHRIJVING	CAT
267	237	Natuursteenbewerkingsbedrijven:	
		1. zonder breken, zeven en drogen p.o. > 2.000 m ^{2}	3.2
		2. zonder breken, zeven en drogen p.o. <= 2.000 m ^{2}	3.1
		3. met breken, zeven of drogen v.c. < 100.000 t/j	4.2
		4. met breken, zeven of drogen v.c. >= 100.000 t/j	5.2
2681	2391	Slijp- en polijstmiddelenfabrieken	3.1
2682	2399	Bitumineuze materialenfabrieken:	
		1. p.c. < 100 t/u	4.2
		2. p.c. >= 100 t/u	5.1
		Isolatiematerialenfabrieken (exclusief glaswol):	
		1. steenwol p.c. >= 5.000 t/j	4.2
		2. overige isolatiematerialen	4.1
		Minerale productenfabrieken n.e.g.	3.2
		1. Asfaltcentrales p.c. < 100 ton/uur	4.1
		2. Asfaltcentrales p.c.>= 100 ton/uur	4.2
27	**24**	**VERVAARDIGING VAN METALEN**	
271	241	Ruwijzer- en staalfabrieken:	
		1. p.c. < 1.000 t/j	5.2
		2. p.c. >= 1.000 t/j	6
272	245	IJzerenbuizen- en stalenbuizenfabrieken:	
		1. p.o. < 2.000 m²	5.1
		2. p.o. >= 2.000 m²	5.3
273	243	Draadtrekkerijen, koudbandwalserijen en profielzetterijen:	
		1. p.o. < 2.000 m²	4.2
		2. p.o. >= 2.000 m²	5.2
274	244	Non-ferro-metaalfabrieken:	
		1. p.c. < 1.000 t/j	4.2
		2. p.c. >= 1.000 t/j	5.2
		Non-ferro-metaalwalserijen, -trekkerijen en dergelijke:	
		1. p.o. < 2.000 m²	5.1
		2. p.o. >= 2.000 m²	5.3
2751, 2752	2451, 2452	IJzer- en staalgieterijen, -smelterijen:	
		1. p.c. < 4.000 t/j	4.2
		2. p.c. >= 4.000 t/j	5.1
2753, 2754	2453, 2454	Non-ferro-metaalgieterijen, -smelterijen:	
		1. p.c. < 4.000 t/j	4.2
		2. p.c >=4.000 t/j	5.1
28	**25, 31**	**VERVAARDIGING EN REPARATIE VAN PRODUCTEN VAN METAAL (EXCLUSIEF MACHINES EN TRANSPORTMIDDELEN)**	
281	251, 331	Constructiewerkplaatsen:	
		1. gesloten gebouw	3.2
		2. gesloten gebouw, p.o. <200 m ^{2}	3.1
		3. in open lucht, p.o. < 2.000 m²	4.1
		4. in open lucht, p.o. >= 2.000 m²	4.2
2821	2529, 3311	Tank- en reservoirbouwbedrijven:	
		1. p.o. < 2.000 m²	4.2
		2. p.o. >= 2.000 m²	5.1
2822, 2830	2521, 2530, 3311	Vervaardiging van verwarmingsketels, radiatoren en stoomketels	4.1
284	255, 331	Stamp-, pers-, dieptrek- en forceerbedrijven	4.1
		Smederijen, lasinrichtingen, bankwerkerijen, en dergelijke	3.2
2851	2561, 3311	Metaaloppervlaktebehandelingsbedrijven:	
		1. algemeen	3.2
		2. scoperen (opspuiten van zink).	3.2
		3. thermisch verzinken	3.2
		4. thermisch vertinnen	3.2
		5. mechanische oppervlaktebehandeling (slijpen, polijsten).	3.2
		6. anodiseren, eloxeren	3.2
		7. chemische oppervlaktebehandeling	3.2
		8. emailleren	3.2
		9. galvaniseren (vernikkelen, verchromen, verzinken, verkoperen, en dergelijke).	3.2
		10. stralen	4.2
		11. metaalharden	3.2
		12. lakspuiten en moffelen	3.2
2852	2562, 3311	Overige metaalbewerkende industrie	3.2
		Overige metaalbewerkende industrie, inpandig, p.o. <200 m ^{2}	3.1

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008	OMSCHRIJVING	CAT
287	259, 331	Grofsmederijen, anker- en kettingfabrieken:	
		1. p.o. < 2.000 m²	4.1
		2. p.o. >= 2.000 m²	5.1
		Overige metaalwarenfabrieken niet eerder genoemd	3.2
		Overige metaalwarenfabrieken niet eerder genoemd: inpandig p.o. <200 m^2	3.1
29	**27, 28, 33**	**VERVAARDIGING VAN MACHINES EN APPARATEN**	
29	27, 28, 33	Machine- en apparatenfabrieken inclusief reparatie:	
		1. p.o. < 2.000 m²	3.2
		2. p.o. >= 2.000 m²	4.1
	28, 33	3. met proefdraaien verbrandingsmotoren >= 1 MW	4.2
30	**26, 28, 33**	**VERVAARDIGING VAN KANTOORMACHINES EN COMPUTERS**	
30	26, 28, 33	Kantoormachines- en computerfabrieken inclusief reparatie	3.1
31	**26, 27, 33**	**VERVAARDIGING VAN OVERIGE ELEKTRONISCHE MACHINES, APPARATEN EN BENODIGDHEDEN**	
311	271, 331	Elektromotoren- en generatorenfabrieken inclusief reparatie	4.1
312	271, 273	Schakel- en installatiemateriaalfabrieken	4.1
313	273	Elektrische draad- en kabelfabrieken	4.1
314	272	Accumulatoren- en batterijenfabrieken	3.2
315	274	Lampenfabrieken	4.2
316	293	Elektrotechnische industrie niet eerder genoemd	2
3162	2790	Koolelektrodenfabrieken	6
32	**26, 33**	**VERVAARDIGING VAN AUDIO-, VIDEO-, TELECOM-APPARATEN EN -BENODIGDHEDEN**	
321 t/m 323	261, 263, 264, 331	Vervaardiging van audio-, video- en telecom-apparatuur, en dergelijke inclusief reparatie	3.1
3210	2612	Fabrieken voor gedrukte bedrading	3.1
33	**26, 32, 33**	**VERVAARDIGING VAN MEDISCHE EN OPTISCHE APPARATEN EN INSTRUMENTEN**	
33	26, 32, 33	Fabrieken voor medische en optische apparaten en instrumenten, e.d. incl. reparatie	2
34	**29**	**VERVAARDIGING VAN AUTO'S, AANHANGWAGENS EN OPLEGGERS**	
341	291	Autofabrieken en assemblagebedrijven	
		1. p.o. < 10.000 m²	4.1
		2. p.o. >= 10.000 m²	4.2
3420.1	29201	Carrosseriefabrieken	4.1
3420.2	29202	Aanhangwagen- en opleggerfabrieken	4.1
343	293	Auto-onderdelenfabrieken	3.2
35	**30**	**VERVAARDIGING VAN TRANSPORTMIDDELEN (EXCLUSIEF AUTO'S EN AANHANGWAGENS)**	
351	301, 3315	Scheepsbouw- en reparatiebedrijven:	
		1. houten schepen	3.1
		2. kunststof schepen	3.2
		3. metalen schepen < 25 m	4.1
		4. metalen schepen >= 25 m en/of proefdraaien motoren >= 1 MW	5.1
3511	3831	Scheepssloperijen	5.2
352	302, 317	Wagonbouw- en spoorwegwerkplaatsen:	
		1. algemeen	3.2
		2. met proefdraaien van verbrandingsmotoren >= 1 MW	4.2
353	303, 3316	Vliegtuigbouw- en -reparatiebedrijven:	
		1. zonder proefdraaien motoren	4.1
		2. met proefdraaien motoren	5.3
354	309	Rijwiel- en motorrijwielfabrieken	3.2
355	3099	Transportmiddelenindustrie niet eerder genoemd	3.2
36	**31**	**VERVAARDIGING VAN MEUBELS EN VERVAARDIGING VAN OVERIGE GOEDEREN NIET EERDER GENOEMD.**	
361	310	1. meubelfabrieken	3.2
	9524	2. meubelstoffeerderijen b.o.< 200 m^2	1

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008	OMSCHRIJVING	CAT
362	321	Fabricage van munten, sieraden, en dergelijke	2
363	322	Muziekinstrumentenfabrieken	2
364	323	Sportartikelenfabrieken	3.1
365	324	Speelgoedartikelenfabrieken	3.1
366	32991	Sociale werkvoorziening	2
366	32999	Vervaardiging van overige goederen niet eerder genoemd	3.1
37	**38**	**VOORBEREIDING TOT RECYCLING**	
371	383201	Metaal- en autoschredders	5.1
372	383202	Puinbrekerijen en -malerijen:	
		1. v.c. < 100.000 t/j	4.2
		2. v.c. >= 100.000 t/j	5.2
		Rubberregeneratiebedrijven	4.2
		Afvalscheidingsinstallaties	4.2
40	**35**	**PRODUCTIE EN DISTRIBUTIE VAN ELEKTRICITEIT, AARDGAS, STOOM EN WARM WATER**	
40	35	Elektriciteitsproductiebedrijven (vermogen >= 50 MWe):	
		1. kolengestookt (inclusief meestook biomassa), thermisch vermogen > 75 MWth	5.2
		2. oliegestookt, thermisch vermogen > 75 MWth	5.1
		3. gasgestookt (inclusief bijstook biomassa), thermisch vermogen > 75 MWth, in	5.1
		4. kerncentrales met koeltorens	6
		5. warmtekrachtinstallaties (gas), thermisch vermogen > 75 MWth	5.1
		Bio-energieinstallaties, elektrisch vermogen < 50 MWe:	
		1. covergisting, verbranding en vergassing van mest, slib, GFT en reststromen voedingsindustrie	3.2
		2. vergisting, verbranding en vergassing van overige biomassa	3.2
		Elektriciteitsdistributiebedrijven, met transformatorvermogen:	
		1. < 10 MVA	2
		2. 10 - 100 MVA	3.1
		3. 100 - 200 MVA	3.2
		4. 200 - 1000 MVA	4.2
		5. >= 1000 MVA	5.2
		Gasdistributiebedrijven:	
		1. gascompressorstations, vermogen < 100 MW	4.2
		2. gascompressorstations, vermogen >= 100 MW	5.1
		3. gas: reduceer-, compressor-, meet- en reglinstallatie categorie A	1
		4. gasdrukregel- en meetruimten (kasten en gebouwen), categorie B en C	2
		5. gasontvang- en -verdeelstations, categorie D	3.1
		Warmtevoorzieningsinstallaties, gasgestookt:	
		1. stadsverwarming	3.2
		2. blokverwarming	2
		Windmolens:	
		1. wiekdiameter 20 m	3.2
		2. wiekdiameter 30 m	4.1
		3. wiekdiameter 50 m	4.2
41	**36**	**WINNING EN DITRIBUTIE VAN WATER**	
41	36	Waterwinning-/ bereidingsbedrijven:	
		1. met chloorgas	5.3
		2. bereiding met chloorbleekloog en dergelijke en / of straling	3.1
		Waterdistributiebedrijven met pompvermogen:	
		1. < 1 MW	2
		2. 1 - 15 MW	3.2
		3. >= 15 MW	4.2
45	**41, 42, 43**	**BOUWNIJVERHEID**	
	41, 42, 43	Bouwbedrijven algemeen: b.o. > 2000 m^2	3.2
		Bouwbedrijven algemeen: b.o. <= 2000 m^2	3.1
		Aannemersbedrijven met werkplaats: b.o. > 1000 m^2	3.1
		Aannemersbedrijven met werkplaats: b.o. < 1000 m^2	2
50	**45, 47**	**HANDEL IN EN REPARATIE VAN AUTO'S EN MOTORFIETSEN, BENZINESERVICESTATIONS**	
501, 502, 504	451, 452, 453	Handel in auto's en motorfietsen, reparatie- en servicebedrijven	2

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008	OMSCHRIJVING	CAT
502	451	(Groot)handel in vrachtauto's (inclusief import en reparatie)	3.2
5020.4	45204	Autoplaatwerkerijen	3.2
		Autobeklederijen	1
		Autospuitinrichtingen	3.1
5020.5	45205	Autowasserijen	2
503, 504	453	Handel in auto- en motorfietsonderdelen en -accessoires	2
505	473	Benzineservicestations:	
		1. met LPG > 1000 m^3/jr	4.1
		2. met LPG< 1000 m^3/jr	3.1
		3. zonder LPG	2
51	**46**	**GROOTHANDEL EN HANDELSBEMIDDELING**	
511	461	Handelsbemiddeling (kantoren)	1
5121	4621	Groothandel in akkerbouwproducten en veevoeders	3.1
		Groothandel in akkerbouwproducten en veevoeders met een verwerkingscapaciteit >= 500 ton per uur.	4.2
5122	4622	Groothandel in bloemen en planten	2
5123	4623	Groothandel in levende dieren	3.2
5124	4624	Groothandel in huiden, vellen en leder	3.1
5125, 5131	46217, 4631	Groothandel in ruwe tabak, groenten, fruit en consumptie-aardappelen	3.1
5132, 5133	4632, 4633	Groothandel in vlees, vleeswaren, zuivelproducten, eieren en spijsoliën	3.1
5134	4634	Groothandel in dranken	2
5135	4635	Groothandel in tabaksproducten	2
5136	4636	Groothandel in suiker, chocolade en suikerwerk	2
5137	4637	Groothandel in koffie, thee, cacao en specerijen	2
5138, 5139	4638, 4639	Groothandel in overige voedings- en genotmiddelen	2
514	464, 46733	Groothandel in overige consumentenartikelen	2
5148.7	46499	Groothandel in vuurwerk en munitie:	
		1. consumentenvuurwerk, verpakt, opslag < 10 ton	2
		2. consumentenvuurwerk, verpakt, opslag 10 tot 50 ton	3.1
		3. professioneel vuurwerk, netto expliciet massa per bewaarplaats < 750 kg (en > 25 kg theatervuurwerk)	5.1
		4. professioneel vuurwerk, netto expliciet massa per bewaarplaats 750 kg tot 6 ton.	5.3
		5. munitie	2
5151.1	46711	Groothandel in vaste brandstoffen:	
		1. klein, lokaal verzorgingsgebied	3.1
		2. kolenterminal, opslagoppervlakte >= 2.000 m²	5.1
5151.2	46712	Groothandel in vloeibare en gasvormige brandstoffen: 1. vloeistoffen o.c. < 100.000 m³	4.1
		2. vloeistoffen o.c. >= 100.000 m³	5.1
		3. tot vloeistof verdichte gassen	4.2
5151.3	46713	Groothandel in minerale olieproducten (exclusief brandstoffen)	3.2
5152.1	46721	Groothandel in metaalertsen:	
		1. opslagoppervlakte < 2.000 m²	4.2
		2. opslagoppervlakte >= 2.000 m²	5.2
5152.2 /.3	46722, 46723	Groothandel in metalen en -halffabrikaten	3.2
5154	4673	Groothandel in hout en bouwmaterialen	
		1. Algemeen: bebouwde oppervlakte > 2000 m^2	3.1
		2. Algemeen: bebouwde oppervlakte <= 2000 m^2	2
5153.4	46735	Zand en grind:	
		1. algemeen: bebouwde oppervlakte > 200 m^2	3.2
		2. algemeen: bebouwde oppervlakte < = 200 m^2	2
	4674	Groothandel in ijzer- en metaalwaren en verwarmingsapparatuur	
		1. algemeen: bebouwde oppervlakte > 2000 m^2	3.1
		2. algemeen: bebouwde oppervlakte <= 2000 m^2	2
5155.1	46751	Groothandel in chemische producten	3.2
5156	4676	Groothandel in overige intermediaire goederen	2
5157	4677	Autosloperijen: bebouwde oppervlakte > 1000 m^2	3.2
		Autosloperijen: bebouwde oppervlakte < = 1000 m^2	3.1
5157.2 /.3		Overige groothandel in afval en schroot: bebouwde oppervlakte > 1000 m^2	3.1
		Overige groothandel in afval en schroot : bebouwde oppervlakte <= 1000 m^2	3.2
5162	466	Groothandel in machines en apparaten:	
		1. machines voor de bouwnijverheid	3.2
		2. overige	3.1
517	466, 469	Overige groothandel (bedrijfsmeubels, emballage, vakbenodigdheden e.d.)	2
60	**49**	**VERVOER OVER LAND**	
6021.1	493	Bus-, tram- en metrostations en -remises	3.2
6022		Taxibedrijven en taxistandplaatsen	2

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008	OMSCHRIJVING	CAT
6023		Touringcarbedrijven	3.2
6024	494	Goederenwegvervoersbedrijven (zonder schoonmaken tanks): b.o. > 1000 m ^{2}	3.2
6024		Goederenwegvervoersbedrijven (zonder schoonmaken tanks): b.o. <= 1000 m ^{2}	3.1
603	495	Pomp- en compressorstations van pijpleidingen	2
61, 62	**50, 51**	**VERVOER OVER WATER / DOOR DE LUCHT**	
61, 62	50, 51	Vervoersbedrijven (uitsluitend kantoren)	1
63	**52**	**DIENSTVERLENING TEN BEHOEVE VAN HET VERVOER**	
6311.1	52241	Laad-, los- en overslagbedrijven ten behoeve van zeeschepen:	
		1. containers	5.1
		2. stukgoederen	4.2
		3. ertsen, mineralen, e.d., opslagopp. >= 2.000 m²	5.3
		4. granen of meelsoorten, v.c. >= 500 t/u	5.1
		5. steenkool, opslagopp. >= 2.000 m²	5.2
		6. olie, LPG, e.d.	5.3
		7. tankercleaning	4.2
6311.2	52242	Laad-, los- en overslagbedrijven ten behoeve van de binnenvaart:	
		1. containers	4.2
		2. stukgoederen	3.2
		3. ertsen, mineralen, en dergelijke, opslagoppervlakte < 2.000 m²	4.2
		4. ertsen, mineralen, en dergelijke, opslagoppervlakte >= 2.000 m²	5.2
		5. granen of meelsoorten v.c. < 500 t/u	4.2
		6. granen of meelsoorten v.c. >= 500 t/u	5.1
		7. steenkool, opslagoppervlakte < 2.000 m²	4.2
		8. steenkool, opslagoppervlakte >= 2.000 m²	5.1
		9. olie, LPG, en dergelijke	5.2
		10. tankercleaning	4.2
6312	52102, 52109	Distributiecentra, pak- en koelhuizen	3.1
	52109	Opslaggebouwen (verhuur opslagruimte)	2
6321	5221	1. Autoparkeerterreinen, parkeergarages	2
6321		2. Stalling van vrachtwagens (met koelinstallaties)	3.2
6322, 6323	5222	Overige dienstverlening ten behoeve van het vervoer (kantoren)	1
6323	5223	Luchthavens	6
6323		Helicopterlandplaatsen	5.1
623	791	Reisorganisaties	1
634	5229	Expediteurs, cargadoors (kantoren)	1
64	**53**	**POST EN TELECOMMUNICATIE**	
641	531, 532	Post- en koeriersdiensten	2
642	61	Telecommunicatiebedrijven	1
642		Zendinstallaties:	
642		1. LG en MG, zendervermogen < 100 kw (bij groter vermogen: onderzoek!)	3.2
642		2. FM en TV	1
71	**77**	**VERHUUR VAN TRANSPORTMIDDELEN, MACHINES, ANDERE ROERENDE GOEDEREN**	
711	7711	Personenautoverhuurbedrijven	2
712	7712, 7739	Verhuurbedrijven voor transportmiddelen (exclusief personenauto's)	3.1
713	773	Verhuurbedrijven voor machines en werktuigen	3.1
714	772	Verhuurbedrijven voor roerende goederen n.e.g.	2
72	**62**	**COMPUTERSERVICE- EN INFORMATIETECHNOLOGIE**	
72	62	Computerservice- en informatietechnologie-bureaus, en dergelijke	1
72	58, 63	Datacentra	2
74	**63, 69 t/m 71, 73, 74, 77, 78, 80 t/m 82**	**OVERIGE ZAKELIJKE DIENSTVERLENING**	
			1
74	63, 69 t/m 71, 73, 74, 77, 78, 80 t/m 82	Overige zakelijke diensverlening: kantoren	
747	812	Reinigingsbedrijven voor gebouwen	3.1
7481.3	74203	Foto- en filmontwikkelcentrales	2
7484.3	82991	Veilingen voor landbouw- en visserijproducten	4.1
7484.4	82992	Veilingen voor huisraad, kunst, en dergelijke	1

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008	OMSCHRIJVING	CAT
90	**37, 38, 39**	**MILIEUDIENSTVERLENING**	
9001	3700	RWZI's en gierverwerkingsinrichting, met afdekking voorbezinktanks:	
		1. < 100.000 i.e.	4.1
		2. 100.000 - 300.000 i.e.	4.2
		3. >= 300.000 i.e.	5.1
		Rioolgemalen	2
9002.1	381	Vuilophaal-, straatreinigingsbedrijven, en dergelijke	3.1
		Gemeentewerven (afval-inzameldepots)	3.1
		Vuiloverslagstations	4.2
9002.2	382	Afvalverwerkingsbedrijven:	
		1. mestverwerkingskorrelfabrieken	5.1
		2. kabelbranderijen	3.2
		3. verwerking radio-actief afval	6
		4. pathogeen afvalverbranding (voor ziekenhuizen)	3.1
		5. oplosmiddelterugwinning	3.2
		6. afvalverbrandingsinrichtingen thermisch vermogen > 75 MW	4.2
		7. verwerking fotochemisch en galvano-afval	2
		Vuilstortplaatsen	4.2
		Composteerbedrijven:	
		1. niet belucht v.c. < 5.000 t/j	4.2
		2. niet belucht v.c. 5.000 tot 20.000 t/j	5.2
		3. belucht v.c. < 20.000 t/j	3.2
		4. belucht v.c. > 20.000 t/j	4.1
		5. GFT in gesloten gebouw	4.1
93	96	**OVERIGE DIENSTVERLENING**	
9301.1	96011	Wasserijen en strijkinrichtingen	3.1
		Tapijtreinigingsbedrijven	3.1
		Chemische wasserijen en ververijen	2
9301.2	96013	Wasverzendinrichtingen	2
9301.3	96013	Wasseretten, wassalons	1
9302	9602	Kappersbedrijven en schoonheidsinstituten	1
9304	9613, 9604	Fitnesscentra, badhuizen en saunabaden	2
9305	9609	Dierenasiels en -pensions	3.2
	9609	Persoonlijke dienstverlening niet eerder genoemd, exclusief bordelen, prostituees en sexclubs	1

Afkortingen:

cat. categorie
o.c. opslagcapaciteit
v.c. verwerkingscapaciteit
p.c. productiecapaciteit
p.o. productieoppervlak
e.d. en dergelijke
n.e.g. niet elders genoemd
t ton
kl klasse
u uur
d dag
w week
jr jaar
= is gelijk aan
< kleiner dan
> groter dan

BIJLAGE 2

Bijlage 2 Specifieke toetsingscriteria ondergeschikte tak of deeltijdfunctie

Activiteit	**Specifieke criteria bij toepassing van de afwijkingsbevoegdheid in artikel 3 onder 3.5.2.**
Zorgfunctie	Het moet gaan om de vestiging van een kleinschalige maatschappelijke zorgfunctie, bijvoorbeeld ten behoeve van resocialisatie, therapie, gehandicapten, en dergelijke. Bij een zorgfunctie moet sprake zijn van een directe relatie tussen het agrarisch bedrijf en de sociale en/of sociaal-medische opvang van personen, in die zin dat de bewoners behulpzaam zijn bij de agrarische bedrijfsactiviteiten. Ten behoeve van de huisvesting van personen mag woonruimte worden gerealiseerd. De woonruimte en de voorzieningen ten behoeve van de opvang van personen dienen binnen de bestaande gebouwen te worden aangebracht.
Productiegebonden detailhandel	Het gaat hier om producten als jam, sap, zuivel, wijn, ijs, brood e.d. gemaakt van de agrarische producten geteeld op het eigen bedrijf en/of in de nabije omgeving. Het mag niet gaan om grootschalige productie. Detailhandel is in beperkte mate mogelijk. De producten moeten een relatie hebben met het landelijk gebied. De verkoopvloeroppervlakte ten behoeve van de detailhandel mag maximaal 50 m² bedragen.
Agrarische dienstverlenende bedrijvigheid, gebruiksgerichte paardenhouderijen en andere agrarische aanverwante bedrijvigheid (uitsluitend toegestaan bij volwaardige agrarische bedrijven)	Er moet een relatie zijn met het bijbehorende agrarisch bedrijf. Opslag van bijbehorende goederen of stalling van materieel moet binnen de bebouwing plaats vinden.
Het stallen van boten en caravans, en naar de aard daarmee gelijk te stellen vaar- of voertuigen	De stalling en opslag mag uitsluitend ondergebracht worden in de gebouwen. De opslag mag voorts alleen plaatsvinden binnen de bedrijfsvoering van het ter plaatse gevestigde agrarische bedrijf.
Recreatieap-partementen	De exploitatie van de logies mag alleen plaatsvinden in de vorm van een ondergeschikte functie bij een volwaardig agrarisch bedrijf. De ruimtes voor recreatieappartementen moeten in het boerderijpand en/of de bedrijfswoning worden ondergebracht. De logiesverstrekking moet gekoppeld zijn aan het gebruik van een bedrijfswoning en daaraan ondergeschikt zijn.
Verhuur van fietsen en kano's, en daarmee vergelijkbare kleinschalige recreatieproducten	De opslag van de fietsen, kano's, en daarmee vergelijkbare kleinschalige recreatieproducten, mag niet buiten het bouwvlak plaatsvinden.

Niet-agrarische bedrijvigheid als bedoeld in bijlage 1 Bedrijvenlijst 2009 onder de categorieën 1 en 2, niet zijnde geluidzoneringsplich-tige inrichtingen, risicovolle inrichten en/of voorwerkbe-drijven	De bedrijvigheid wordt ondergebracht in de gebouwen. Er mag geen opslag van goederen buiten de gebouwen plaatshebben.
Groepsaccommodatie	De bedrijvigheid wordt ondergebracht in de gebouwen. Indien de groepsaccommodatie zich niet bevindt in het gebouw met daarin de bedrijfswoning, dan mag de groepsaccommodatie op niet meer dan 25 m afstand van dat gebouw worden gesitueerd. Er moet sprake zijn van een geheel met de overige gebouwen.
Theeschenkerij/thee-tuin	De schenkerij moet binnen de bebouwing gevestigd worden. Een buitenterras ten behoeve van de theeschenkerij mag ten hoogste 50 m² bedragen. De bouwhoogte van een terrasschot/-afscheiding bedraagt ten hoogste 1,50 m.
Boerengolf	Ten behoeve van het boerengolf dienen alle voorzieningen, met uitzondering van de golfbaan zelf, op het bouwperceel ondergebracht te worden. Het boerengolf moet nadrukkelijk aan de natuurlijke waarden worden getoetst, wat mogelijk ertoe kan leiden dat het boerengolf gedurende bepaalde perioden van het jaar in bepaalde gebieden niet mag worden uitgeoefend vanwege aanwezige natuurlijke waarden. Het algemeen belang van de natuurwaarden wordt een zwaarder gewicht toegekend dan het individuele belang van de agrariër die boerengolf als neventak aan het bedrijf toevoegt.
Kleinschalig kamperen	Voor het toestaan van standplaatsen van kampeermiddelen gelden de volgende voorwaarden: - er wordt per bouwperceel ten hoogste één kampeerterrein toegestaan; - er mogen geen stacaravans worden geplaatst; - er mag uitsluitend sprake zijn van kamperen op erven/terreinen van agrarische bedrijven binnen de op de verbeelding aangeduide bouwpercelen of de gronden grenzend aan de bouwpercelen: - er worden niet meer dan 25 kampeermiddelen geplaatst; - kampeermiddelen worden uitsluitend geplaatst in de periode van 15 maart t/m 31 oktober; - de oppervlakte van het kampeerterrein bedraagt ten hoogste 1600 m², dit met inbegrip van alle bijbehorende functies, zoals parkeren, groenvoorzieningen, sanitair en afvalverwerking; - per kampeerplaats is ruimte voor minimaal 1 parkeerplaats; - het terrein waarop de kampeermiddelen worden geplaatst, dient aaneensluitend te zijn; - ten hoogste 50% van de oppervlakte van het

	kampeerterrein wordt aansluitend aan het deel binnen het bouwperceel buiten het bouwperceel toegestaan, met dien verstande dat: * de oppervlakte van het bouwperceel en het deel van het kampeerterrein dat buiten het bouwperceel ligt, maximaal 1,5 hectare bedraagt; * het deel van het kampeerterrein dat is gelegen buiten het bouwperceel direct aan het bouwperceel grenst (zonder sloot ertussen) over in minimale lengte en/of breedte van 20 meter; * uitsluitend kampeermiddelen en bijbehorende voertuigen buiten het bouwperceel aanwezig mogen zijn; - de afstand tussen het kampeerterrein en een ander bouwperceel bedraagt minimaal 50 meter; - het kampeerterrein dient landschappelijk te worden ingepast met streekeigen beplanting (wilg, els en es / combinatie van boom- en struikvormers in een strook van minimaal 3 meter breed, dan wel door de bestaande bebouwing van het bouwperceel.

BIJLAGE 3

LIJST MET KLEINSCHALIGE BEDRIJFSMATIGE ACTIVITEITEN

Kledingmakerij
(maat)kledingmakerij en kledingverstelbedrijf
woningstoffeerderij

Kantoorfunctie ten behoeve van bedrijvigheid die elders wordt uitgeoefend, zoals:
schoonmaakbedrijf, schoorsteenveegbedrijf, glazenwasserij, maar ook ten behoeve van bijvoorbeeld een groothandelsbedrijf

Reparatiebedrijfjes, waaronder:
schoen-/lederwarenreparatiebedrijf
uurwerkreparatiebedrijf
goud- en zilverwerkreparatiebedrijf
reparatie van kleine (elektrische) gebruiksgoederen
reparatie van muziekinstrumenten
In ieder geval zijn autoreparatiebedrijven uitgezonderd.

Advies- en ontwerpbureaus
reclame ontwerp
grafisch ontwerp
architect

(Zakelijke) dienstverlening, waaronder:
notaris
advocaat
accountant
assurantie-/verzekeringsbemiddeling
exploitatie en handel in onroerende zaken

Overige dienstverlening, waaronder:
kappersbedrijf
schoonheidssalon
pedicure

Onderwijs
autorijschool
onderwijs niet in te delen naar specificatie, mits zonder werkplaats of laboratorium

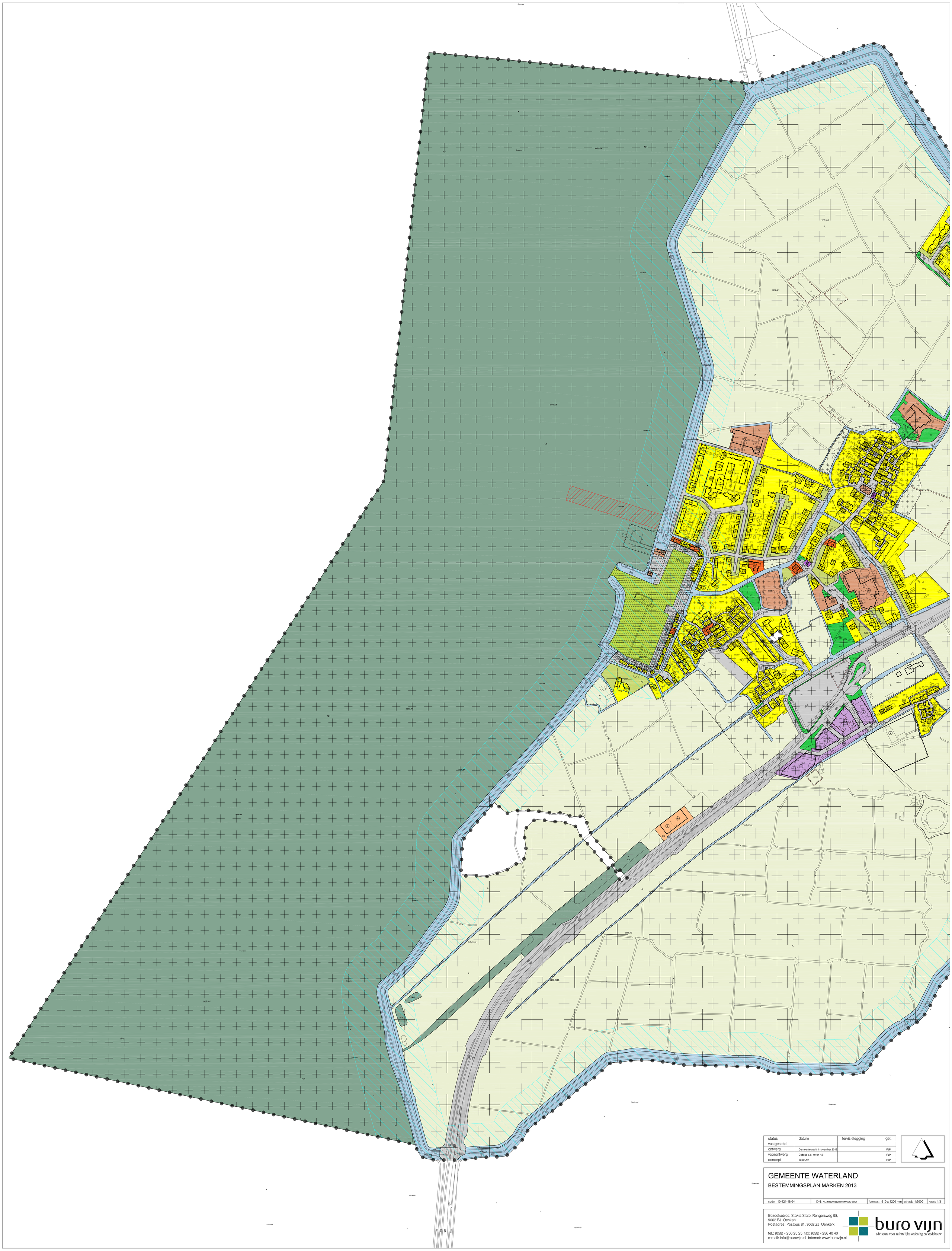

status	datum	tervisielegging	get.
vastgesteld			
ontwerp	Gemeenteraad / 1 november 2012		FJP
voorontwerp	College d.d. 10-04-12		FJP
concept	22-03-12		FJP

GEMEENTE WATERLAND

BESTEMMINGSPLAN MARKEN 2013

code: 10-121-18.04	IDN: NL.IMRO.0852.BPKMA013-on01	formaat: 910 x 1200 mm	schaal: 1:2000	kaart: 1/3

Bezoekadres: Stania State, Rengersweg 98,
9062 EJ Oenkerk
Postadres: Postbus 81, 9062 ZJ Oenkerk

tel.: (058) - 256 25 25 fax: (058) - 256 40 40
e-mail: info@burovijn.nl internet: www.burovijn.nl

buro vijn
adviseurs voor ruimtelijke ordening en stedebouw

status	datum	tervisielegging	get.
vastgesteld			
ontwerp	Gemeenteraad / 1 november 2012		FJP
vooront werp	College d.d. 10-04-12		FJP
concept	22-03-12		FJP

GEMEENTE WATERLAND

BESTEMMINGSPLAN MARKEN 2013

code: 10-121-18.04	IDN: NL.IMRO.0852.BPMAM13-ond1	formaat: 1200 x 910 mm	schaal: 1:2000	kaart: 2/3

Bezoekadres: Stania State, Rengersweg 98,
9062 EJ Oenkerk
Postadres: Postbus 81, 9062 ZJ Oenkerk

tel.: (058) - 256 25 25 fax: (058) - 256 40 40
e-mail: info@burovijn.nl internet: www.burovijn.nl

buro vijn
adviseurs voor ruimtelijke ordening en stedebouw

PLANGEBIED

Plangebied

BESTEMMINGEN

ARTIKELNUMMERS OVEREENKOMSTIG DE REGELS

A	Agrarisch	3
B	Bedrijf	4
B-N	Bedrijf - Nutsvoorziening	5
BT	Bedrijventerrein	6
CO-VT	Cultuur en ontspanning - Vuurtoren	7
GD	Gemengd	8
G	Groen	9
H	Horeca	10
M	Maatschappelijk	11
M-BP	Maatschappelijk - Begraafplaats	12
N-1	Natuur - 1	13
N-4	Natuur - 4	14
R-H	Recreatie - Haven	15
S-IJS	Sport - IJsbaan	16
S-SPV	Sport - Sportvelden	17

BESTEMMINGEN

ARTIKELNUMMERS OVEREENKOMSTIG DE REGELS

T-O	Tuin - onbebouwd	18
V	Verkeer	19
V-V	Verkeer - Verblijf	20
WA	Water	21
WA-WS	Water - Waterstaat	22
W-1	Wonen - 1	23
W-2	Wonen - 2	24
W-WC	Wonen - Wooncentrum	25
L-R	Leiding - Riool	26
WR-AARD	Waarde - Aardkundig	27
WR-A1	Waarde - Archeologie 1	28
WR-A2	Waarde - Archeologie 2	29
WR-A3	Waarde - Archeologie 3	30
WR-A4	Waarde - Archeologie 4	31
WR-CWL	Waarde - Cultuurhistorische waterlopen	32
WS-WK	Waterstaat - Waterkering	33

GEBIEDSAANDUIDINGEN

- vrijwaringszone - dijk
- wro-zone - wijzigingsgebied

FUNCTIEAANDUIDINGEN

(as)	aanlegsteiger
(b)	bedrijf
(b≤3.1)	bedrijf tot en met categorie..
(bw)	bedrijfswoning
(ev)	evenemententerrein
(fz)	feestzaal
(ga)	garage
(gd)	gemengd
(h=I)	horeca van categorie..
(m)	maatschappelijk
(mu)	museum
(p)	parkeerterrein
(sa-bou)	specifieke vorm van agrarisch - bouwperceel
(sa-mz)	specifieke vorm van agrarisch - mestzak
(sa-pb)	specifieke vorm van agrarisch - paardrijbak
(sv-csp)	specifieke vorm van verkeer - camperstandplaats
(su)	supermarkt
(vl)	verenigingsleven
(vt)	volkstuin
(w)	wonen

BOUWVLAK

bouwvlak

BOUWAANDUIDINGEN

[am]	antennemast
[sba-bv]	specifieke bouwaanduiding - beunen/vlonders
[sba-b1]	specifieke bouwaanduiding - bleken 1
[sba-b2]	specifieke bouwaanduiding - bleken 2
[sba-ob]	specifieke bouwaanduiding - overbouwing

Maatvoering

4,5 / 8 — maximale goot- en bouwhoogte (m)

status	datum	tervisielegging	get.
vastgesteld			
ontwerp	Gemeenteraad / 1 november 2012		FJP
voorontwerp	College d.d. 10-04-12		FJP
concept	22-03-12		FJP

GEMEENTE WATERLAND

BESTEMMINGSPLAN MARKEN 2013
RENVOOI

code:	IDN:	formaat:	schaal:	kaart:
10-121-18.04	NL.IMRO.0852.BPKMA013-on01	580 x 560 mm	1:1000	3/3

Bezoekadres: Stania State, Rengersweg 98,
9062 EJ Oenkerk
Postadres: Postbus 81, 9062 ZJ Oenkerk

tel.: (058) - 256 25 25 fax: (058) - 256 40 40
e-mail: info@burovijn.nl internet: www.burovijn.nl

buro vijn
adviseurs voor ruimtelijke ordening en stedebouw